

วิเคราะห์นโยบายของกฤษฎา อโศกสิน

ปริญญานิพนธ์

ของ

สาคร บุญเลิศ

2 พ.ย. 2525

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพมหานคร 10110 โทร. 3921575, 3915038

895.91300

9

ส221ว

ร.2

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาดุษฎีบัณฑิต

พฤษภาคม 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

90427

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

อ.พณีย์ ช่าง

ประธาน

สุวิทย์ มั่นคง

กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

อ.พณีย์ ช่าง

ประธาน

สุวิทย์ มั่นคง

กรรมการ

วิมลวิมล คุ้มภัย

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาและขอแนะนำ ตลอดจน
ช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์วรวิทย์ ชาลี และ
อาจารย์สุภา ปานเจริญ ในฐานะประธานและกรรมการควบคุมการวิจัย ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้ง
ในน้ำใจและความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับกำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ
และน้อง ๆ ผู้เขียนขอขอบคุณในความเมตตาของทุกท่าน

อนึ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ผู้ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ และ
กำลังทรัพย์ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ศาสตราจารย์ บุญเลิศ

สารบัญ

บทที่

หน้า

๑ บทนำ	1
✓ ภูมิหลัง	1
✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	10
✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	10
✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	12
✓ วิธีการในการศึกษาค้นคว้า	12
✓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	13
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	28
2/ วิเคราะห์ทฤษฎีของกฤษฎา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหา	
มนุษย์	33
ความรู้เกี่ยวกับโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร	33
โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	33
แก่นเรื่อง	35
ตัวละคร	36
วิเคราะห์ทฤษฎีของกฤษฎา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิต	
และปัญหามนุษย์	40
โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	41
1. มีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ	41
2. มีความสมจริง	59
3. มีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง	73

4. มีลักษณะของการสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป 91

5. ชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างกว้างขวาง
ลึกซึ้ง 98

แก่นเรื่อง 105

1. มีความสมจริง 106

2. ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ให้เข้าใจได้ชัดเจน
แจ่มแจ้ง 108

3. ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชีวิตและโลก 117

ตัวละคร 120

เรื่องปากกามเทพ * 123

เรื่องเมียหลวง * 142

เรื่องน้ำเซาะทราย * 156

เรื่องไม้ค้ำใบ 172

เรื่องประมุขปีกทอง 189

เรื่องไฟหนาว * 206

เรื่องรากแก้ว 230

เรื่องไฟพวย 243

เรื่องหนามคอกไม้ 253

เรื่องบ้านชนนิก 263

เรื่องมอหิน 274

เรื่องฝนกลางฤดูฝน 283

เรื่องพลอยพรสวรรค์ 290

เรื่องโปสการ์ด 295

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง * 300

3	นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในก้านกลวิธีในการแต่ง	
	และท่วงทำนองการแต่ง	304
	ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีในการแต่ง	304
	กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง	306
	กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและการสร้างฉาก	307
	กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา	308
	กลวิธีการแต่งในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน	310
	กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง	311
	กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและการสร้างฉาก	314
	กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง	314
	กลวิธีในการสร้างฉาก	315
	กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา	316
	กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร	318
	กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างบทสนทนา	325
	ความรู้เกี่ยวกับท่วงทำนองการแต่ง	330
	การใช้ถ้อยคำ	331
	การใช้สำนวนโวหาร	332
	การสร้างประโยค	333
	ท่วงทำนองการแต่งในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน	334
	การใช้ถ้อยคำ	335
	การใช้คำในระบอบที่ใ้กันอยู่อย่างธรรมดาในชีวิต	
	ประจำวัน	335
	การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ	338
	การสร้างคำขึ้นใหม่	339

การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย	344
การใช้คำซ้อน	347
การย่ำคำ	355
การเล่นคำ	361
การใช้สำนวนโวหาร	372
สำนวนภาษาเรียบและง่าย	372
สำนวนภาษาสื่อภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด มีสีสัน และแสง	373
สำนวนภาษาที่สื่อให้ได้ยินเสียงและรสทางมานสัมผัส	374
สำนวนภาษาที่เรียบรื่นหูที่ทำนองหวานละมุนละไม	375
สำนวนภาษากำกวมใช้คำที่ในภาษาธรรมดาที่มีความหมาย อย่างหนึ่งให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่งคล้ายสัญลักษณ์	376
สำนวนโวหารสมัยใหม่	377
สำนวนโวหารที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกัน คืออยู่แล้ว	385
การสร้างภาพพจน์	386
โวหารอุปมา	386
โวหารอุปลักษณ์	390
โวหารบุคคลาธิษฐาน	393
โวหารเยยหยัน	395
โวหารเกินจริง	397
โวหารขัดแย้ง	399
การสร้างประโยค	402
4 สรุป อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	404
บรรณานุกรม	411

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับการนิยามกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน จะเห็นได้จากจำนวนผู้แต่ง และปริมาณหนังสือประเภทนี้ซึ่งมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากพิจารณาย้อนหลังถึงประวัติความเป็นมา นวนิยายเป็นงานเขียนในรูปแบบที่เริ่มมีขึ้นในยุโรป มีชื่อเรียกว่าโนเวล (Novel) ซึ่งแปลว่า ของใหม่ ได้มีผู้คิดบัญญัติคำขึ้นใช้ในภาษาไทยว่า "นวนิยาย" แปลตามตัวได้ว่า นิยายแบบใหม่นั้นเอง อันที่จริงแล้วคำว่าโนเวลไม่ใช่เป็นของใหม่นัก เพราะมีปรากฏในภาษาอังกฤษเป็นครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 16¹ โดยรับมาจากคำว่าโนเวลลา (Novella) ในภาษาอิตาเลียนอีกทีหนึ่ง คำว่าโนเวลนี้ใช้เป็นครั้งแรกเพื่อเรียกนิยายสั้น ๆ ที่เล่าถึงชีวิตในแง่ต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะเรื่องความรักผู้สวามิภักดิ์ในชีวิตประจำวันสมัยนั้น ตัวอย่างเรื่องที่โด่งดังมากก็คือเรื่อง เกลาเมรอน ของจิโอวานนี บอคาจโจ (ประมาณ ค.ศ. 1338 - 1340)² ซึ่งมีผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษและได้รับความนิยมมากจนมีการแปลเรื่องอื่น ๆ และแต่งเลียนแบบขึ้นอีกมากมาย แต่นวนิยายลักษณะแบบแผนเช่นปัจจุบัน เพิ่งจะเกิดเป็นรูปแบบเด่นชัดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 นี้เอง และเริ่มแพร่หลายในยุโรป จนเป็นที่รับรองกันว่า เป็นวรรณกรรมในรูปแบบหนึ่งในสังคมตะวันตกเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19³

สำหรับในเมืองไทยนั้น รูปแบบนวนิยายเริ่มปรากฏในวงวรรณกรรมเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งตรงกับปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้

¹ พ.ศ.ศวบุญ (นามแฝง) "อ่านหนังสือ : อ่านนวนิยาย" รวมบทกวีสมัยใหม่

1 : 41 47 เมษายน - กรกฎาคม 2520

² สุพรรณิ วราพร ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย หน้า 1

³ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณวิทยากร : วรรณคดี หน้า 75

เพราะในสมัยดังกล่าวมีเจ้านายและข้าราชการได้ไปศึกษาวิชาการในต่างประเทศ โดยเฉพาะยุโรปเป็นจำนวนมาก บุคคลเหล่านี้ได้ไปพบเห็นแบบอย่างการประพันธ์นวนิยาย ซึ่งกำลังเจริญแพร่หลายอยู่ในขณะนั้น ก็นำมาเผยแพร่ในประเทศไทย เริ่มด้วยการแปลจากภาษาอังกฤษโดยตรง นวนิยายแปลเรื่องแรกของไทยคือ "ความพยายาบท" พระยาสุรินทรราชา (นายง วิเศษกุล) ได้แปลจากนวนิยายภาษาอังกฤษเรื่อง Vandetta ของแมรี คอเรลลี (Marie Corelli) โดยใช้นามปากกาว่า "แมวัน" ลงพิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิชมสารลัทธิวิทยาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2443 และกล่าวกันว่านวนิยายแปลเรื่อง "ความพยายาบท" นี้ เป็นต้นเค้าของการเขียนนวนิยายในเมืองไทย เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความตื่นตัวและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นเรื่องราวใหม่ที่มีสำนวนโวหารแปลกไปจากเรื่องอ่านเล่นอื่น ๆ ที่เคยปรากฏมาก่อน อาทิ เรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ และเรื่องพงศาวดารจีน ด้วยเหตุนี้เรื่อง "ความพยายาบท" จึงเป็นเครื่องจูงใจให้เกิดนวนิยายแปลอีกมากมาย จึงกล่าวได้ว่านวนิยายในระยะแรกของไทยส่วนมากเป็นเรื่องแปล ต่อมามีการดัดแปลงให้ต่างไปจากเดิมในบางเรื่อง โดยใช้โครงเรื่องเดิม แต่ให้ตัวละครและฉากเป็นไทย เรื่องที่แต่งขึ้นเองก็มีบ้าง แต่ในสมัยนั้นยังมีลักษณะเป็นการแต่งเลียนแบบเรื่องของฝรั่งอยู่มาก นวนิยายเรื่องที่เชื่อกันว่าเป็นนวนิยายไทย คือมีเนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก ตลอดจนแนวความคิดในเรื่องเป็นแบบไทย ๆ เรื่องแรกได้แก่นวนิยายเรื่อง "ความไม่พยายาบท" ของหลวงวิลาสปริวัตร (ครูเหลียม) ซึ่งได้เขียนลงพิมพ์ในหนังสือลัทธิวิทยา ในปี พ.ศ. 2444 หลังจากที่ได้เรื่อง "ความพยายาบท" จบลงได้ไม่นาน ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ให้เป็นเรื่องคู่กันกับ "ความพยายาบท" นั้นเอง นวนิยายไทยเริ่มแพร่หลายขึ้นในตอนปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่ง พ.ศ. 2470 เป็นต้นมา นวนิยายไทยก็ได้รับความนิยมสูงกว่านวนิยายแปล และได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดมาจนทุกวันนี้

ในปัจจุบัน กล่าวได้ว่านวนิยายเป็นวรรณกรรมที่มีบทบาท และมีอิทธิพลมากประเภทหนึ่ง เพราะนอกจากจะให้ความบันเทิงเริงรมย์อันเป็นความต้องการพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์แล้ว นวนิยายยังเป็นที่ถ่ายทอดความคิดความต้องการของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านได้อีกด้วย ทั้งนี้ ฐานะนิพนธ์นาครพรรพ ได้ขยายลักษณะของนวนิยายไว้ว่า "นวนิยายคือเรื่องราวที่มุ่งพิจารณาตนเองกัน

ความมุ่งหมายของนวนิยายนั้นก็เพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน นวนิยายจึงอยู่ในประเภท
บันเทิงคดี แยกจากที่นักเขียนก็ใช้นวนิยายเป็นเครื่องมือสำหรับเสนอ "สาร" ของตน อาจ
เป็นสารที่เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม หรือเยยหยันเสียดสีสังคม หรือแสดงแนวความคิด
เกี่ยวกับชีวิต และสังคมในแง่ใดแง่หนึ่งก็ได้"

ด้วยเหตุที่เนื้อหาของนวนิยายเป็นบันทึกเรื่องราวของมนุษย์ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับ
ความนึกคิด อารมณ์ และความรู้สึก โดยที่นักประพันธ์เสนอออกมาในแบบแผนชีวิตที่ต่างจากกัน
บางครั้งก็นำเอาความนึกคิดและอารมณ์ที่อยู่ลึกกลงไปในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งแม้เจ้าตัวเองก็
มิใคร่ตระหนักมาก่อนออกมาให้เห็นในลักษณะของเรื่องสมมุติ "แต่เป็นความสมมุติที่มี
เค้าโครงใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิตของมนุษย์ เพราะความสมมุติหรือจินตนาการของผู้เขียน
นวนิยายนั้นย่อมเกิดจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม ความรอบรู้ และความเล็งเห็นในแกน
ความจริงของชีวิตในแต่ละมุมของผู้เขียนแต่ละคนโดยเฉพาะ"² นวนิยายจึงช่วยให้ผู้อ่านรู้จัก
และเข้าใจโลกมากขึ้น เป็นคนฉลาดขึ้น ใจกว้างขึ้น สามารถเข้าใจและเห็นใจเพื่อนมนุษย์
ได้ดียิ่งขึ้น และยิ่งไปกว่านั้นนวนิยายยังเป็นผลิตผลของมนุษย์ในสังคม จึงย่อมจะมีเนื้อหาและ
ความคิดอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีชีวิตร่วมกันในสังคมยุคสมัยนั้น ๆ ซึ่งหมายถึงว่า
นวนิยายช่วยสะท้อนภาพและความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดีอีกประการหนึ่งด้วย

สำหรับในด้าน "รูปแบบ" นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้
ทุกระดับ เพราะนวนิยายมีความง่าย ความบันเทิงแทรกซ้อนอยู่ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่อง
เบาสมอง เรื่องราวที่ผู้เขียนสมมุติขึ้นก็เป็นเรื่องราวที่มีชีวิตชีวา ถูกสมจริง ชวนให้ติดตาม เป็น
เสน่ห์ดึงดูดใจผู้อ่านได้ทุกเพศทุกวัยทุกชั้น ดังมีผู้กล่าวว่า "นวนิยายเป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรม
ที่เข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้มากที่สุด"³ และ "นวนิยายเป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรมซึ่ง

¹ ประณีต นวกรทรรพ วิชาการประพันธ์ หน้า 182

² วัชรจวน อินทรกำแหง ภาพชีวิตจากนวนิยาย หน้า 4

³ "นวนิยายนำเน้าก้าไปสู่ยุคทอง" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 : หน้าบทนำ

เข้าถึงประชาชนธรรมดาสามัญได้ง่ายที่สุด¹

จึงกล่าวได้ว่าทั้งโดย "เนื้อหา" และ "รูปแบบ" มีส่วนทำให้นวนิยายได้รับความนิยม และเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง เป็นเหตุให้นวนิยายปรากฏขึ้นมากมาย มีจำนวนนักเขียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และที่สำคัญกว่านั้นคือนวนิยายใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสังคมเปลี่ยนแปลงไปยังผลให้นวนิยายเปลี่ยนแปลงไปด้วย ถึงกล่าวสรุปผลการวิจัยเรื่อง "พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายไทยกับสังคม" ของ ตรีศิลป์ บุญขจร ตอนหนึ่งว่า "สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีอิทธิพลต่อทิศทางและพัฒนาการของนวนิยายไทยอย่างเด่นชัด"² ในปัจจุบันนี้เมื่อกล่าวว่า "นักเขียนบางคนเริ่มหันไปมองโลกกว้างขึ้น คือ เริ่มมองเห็นปัญหาที่กระทบกร้าวออกไปสู่ปัญหาสังคมปัจจุบันแง่มุมต่าง ๆ นักเขียนกลุ่มนี้ไถ่เกะ กฎหมาย, ศาสนา, บุญเหลือ, โมหะ และ สัตว์ นอกจากเสนอปัญหานั้นทางออกไปจากเดิมแล้ว กลวิธีในการเสนอปัญหาของนักเขียนเหล่านี้ก็พลิกแพลงเปลี่ยนไป"³ ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนางานเขียนของตนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความต้องการของสังคมนั่นเอง

กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนนวนิยายชั้นแนวหน้าในยุคปัจจุบันผู้หนึ่งที่พัฒนางานเขียนของตนเสมอมา และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี นักเขียนผู้นี้มีนามจริงว่า สุภัฏฐา ชลสิทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2474 บิดาเป็นนายควม ชื่อนายกระมล ชลสิทธิ์ มารดาชื่อนางทองโปร่ง ชลสิทธิ์ สมรสครั้งแรกกับนายประพันธ์ ญาณารณพ เมื่อ พ.ศ. 2502 มีบุตร 3 คน และหย่าจากกันเมื่อ พ.ศ. 2512 ปัจจุบันสมรสกับนายสมพร ภูริพงศ์

กฤษณา อโศกสิน จบชั้นมัธยมปีที่ 8 จากโรงเรียนราชินีล่าง เข้าศึกษาต่อคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่ไม่สำเร็จ ต่อจากนั้นได้เข้ารับราชการในตำแหน่งบรรณารักษ์ที่ห้องสมุดกรมประมง กระทรวงเกษตร และได้ลาออกเมื่อ พ.ศ. 2512

¹ "นวนิยายนำเนกาไปสู่สุขุม" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 : หน้ามหน้า
กฤษณา - พฤศจิกายน 2518

² ตรีศิลป์ บุญขจร พัฒนานวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายไทยกับสังคม หน้า ก.

³ นิเทศา มาตะวิสุทรี "แนวโน้มของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน" ใน รายงานการสัมมนาการสอนวรรณกรรมไทยปัจจุบันระดับอุดมศึกษา หน้า 60

เนื่องจากมีงานเขียนมากขึ้น ปัจจุบันมีงานเขียนเพียงอย่างเดียวเป็นอาชีพ ส่งผลงานลงพิมพ์เป็นประจำในนิตยสารที่รู้จักกันดีหลายฉบับ

ในขณะรับราชการ ทัศน อโศกสิน ได้เขียนหนังสือไปด้วย งานเขียนสมัยแรก ๆ ส่วนมากจะเป็นบทร้อยกรองและเรื่องสั้น ผลงานชิ้นแรกที่ประสบความสำเร็จในการเป็นนักเขียน คือเรื่องสั้นที่ลงพิมพ์ในนิตยสาร ไทยใหม่วันจันทร์ เมื่อ พ.ศ. 2489 ใช้นามปากกาว่า "กัญญชลา" ในขณะเดียวกันก็เริ่มมีผลงานทางค่านวนิยายด้วย หลังจากเขียนนวนิยายมาแล้วประมาณ 2 - 3 เรื่อง ใน พ.ศ. 2501 นวนิยายเรื่อง "วิหคที่หลงทาง" ซึ่งลงในนิตยสาร สตรีสาร โดยใช้นามปากกา ทัศน อโศกสิน เป็นครั้งแรก ได้รับความนิยมชมชอบจากผู้อ่านมาก และเป็นนวนิยายเรื่องที่ทำให้ ทัศน อโศกสิน จับแนวการเขียนที่ตนถนัดได้ ปัจจุบัน ทัศน อโศกสิน มีผลงานที่เป็นนวนิยายเรื่องยาวกว่า 70 เรื่อง¹ เรื่องสั้นกว่า 100 เรื่อง และงานประพันธ์ร้อยกรองกว่า 10 บท² ผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของนักเขียนผู้นี้ คือ ผลงานทางค่านวนิยาย นามปากกาที่นักเขียนผู้นี้ใช้ในงานเขียนมีหลายนามปากกาทายกัน เช่น ทัศน อโศกสิน "กัญญชลา" สุปภาสา ญาณดา และ กระเรียนทอง แต่ ทัศน อโศกสิน และ "กัญญชลา" เป็นนามปากกาที่ผู้เขียนนิยมใช้มาก และนามปากกา ทัศน อโศกสิน เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายที่สุด ทัศน อโศกสิน พยายามพัฒนาผลงานอยู่ตลอดเวลา ดังที่ เรืองยศ จันทรวีร์ กล่าววิจารณ์เรื่อง "วิหคที่หลงทาง" ซึ่งเป็นเรื่องที่ ทัศน อโศกสิน เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2501 ไว้ตอนหนึ่งว่า "งานของ "ทัศน" ช่วงนี้ลักษณะภายในมากขึ้น แนวการเขียนเดิมที่หวานซึ้งในวัยหนุ่มสาว เติบความรักที่ชวนเลี่ยนไคล่หมกไป แทะว้าวเข้าสู่ปัญหาใหม่ สะท้อนสภาพปัญหาครอบครัว และความขัดแย้งทาง ๆ ที่เป็นเหตุให้วีรวิฑูต้องพบความล้มเหลว"³ งานเขียนในช่วงหลังก็ยืนยันได้อย่างดีว่า ทัศน อโศกสิน มีไคล่หยุกแนวคิดในการเขียนไว้เพียงแค่นั้น แต่ได้

¹ ในดวงเวรเียน (นามแฝง) "ลมหายใจหลังแป้นพิมพ์" บวรกกรีกเกอร์ส 99 : 111 - 113 สิงหาคม 2523

² วิจารณ์ศิลปกรรม ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 หน้า 12

³ เรืองยศ จันทรวีร์ "ทัศน อโศกสิน กับงาน" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 :

24 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

เสนอภาพชีวิตในวงกว้างออกไป ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาของสังคมในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง สุจิตรา
สุกเดี่ยวไกร ไกล่ลาวไว้ในบทความเรื่อง "นวนิยายไทยกับสังคม" ว่า

นักเขียนหลายคนประสบความสำเร็จในการสะท้อนสภาพสังคมแง่มุมแปลกใหม่ออกมา
ภายใต้รูปแบบของนวนิยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ "เรื่อมนุญ" ของกฤษณา อโศกสิน
ได้รับรางวัลวรรณกรรมไทยยอดเยี่ยมประจำปี จากองค์การ ส.ป.อ. เมื่อ พ.ศ. 2511
ทำให้นักประพันธ์พากันชุกชุม เรื่องสังคมออกมาเขียนกันยกใหญ่ แม้ในระยะแรกจะเป็น
เรื่องชีวิตครอบครัว เช่น เรื่อมนุญ ปากามเพพ น้ำเซาะทราย ของกฤษณา อโศกสิน
...แต่ระยะต่อมาได้มีการขยับขยายระดับขึ้นไปสู่ปัญหาสังคมปัจจุบันแง่ต่าง ๆ เท่ากับ
เป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงเจตนาในการสะท้อนสภาพสังคมไว้ในโลกของ
นวนิยาย ได้แก่... ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงอย่างตะวันตกดิน
ของกฤษณา อโศกสิน... ปัญหาความฉิบหายทางเพศ อย่างเช่น รากแก้ว ของ
กฤษณา อโศกสิน...¹

"นิพนธ์" ผู้เขียนคอลัมน์ "พบนักเขียน" ในนิตยสาร "สกุลไทย" กล่าวถึงเหตุที่นวนิยาย
ของกฤษณา อโศกสิน แตกต่างเรื่องได้รับความนิยมนักอ่านเป็นจำนวนมาก ว่า

อาจจะเป็นเพราะว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนนวนิยายที่ไม่ยอมย่ำเท้าอยู่กับที่
เนื้อหาในนวนิยายของเธอไม่เพียงแต่จะสะท้อนภาพชีวิตของบุคคลในสังคมออกมา เช่น
ปัญหาเรื่องความรัก ครอบครัวเท่านั้น แต่ยังได้กระจายวงกว้าง เช่น เกี่ยวกับระบบ
ราชการ การปฏิบัติงานด้านสังคมที่เกี่ยวกับประชาชนส่วนใหญ่ และบางเรื่องก็เกี่ยวกับการ
การเมือง ซึ่งเธอก็ประสบความสำเร็จในงานเขียนเป็นอย่างดี...²

✓ สุจิตรา สุกเดี่ยวไกร "นวนิยายไทยกับสังคม" อักษรศาสตร์พิจารณา 5 - 6 : 42
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

✓ นิพนธ์ (นามแฝง) "พบนักเขียน กฤษณา อโศกสิน" สกุลไทย 1224 : 45
เมษายน 2521

นอกจากการเสนอเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นดังกล่าวแล้ว กุณณา อโศกสิน ยังมีความสามารถ
 ด้านอื่นอีกหลายประการที่ทำให้ผลงานเป็นที่ศรัทธาของคนอ่าน และยืนยันอยู่ในวงวรรณกรรมสมัยปัจจุบัน
 ซึ่งได้นักวิจารณ์ให้เหตุผลในลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันดังต่อไปนี้ วิจารณ์ อินทรกำแหง
 กล่าวว่า "กุณณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่สามารถปรับปรุงงานเขียนของตนให้ทันต่อความสนใจ
 ของคนอ่านอยู่เสมอ ประกอบกับความประณีตในงานเขียน กุณณา อโศกสิน จึงสามารถรักษา
 ระดับความนิยมของผู้อ่านไว้ได้อย่างสม่ำเสมอ" ¹ ส่วน ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า
 "เจ้าของนามปากกาคนนี้คงถึงความสนใจของผู้อ่านในแง่ที่มีความจริงจัง จะเห็นได้ว่าเป็นตัวของ
 ตัวเอง ไม่มีสิ่งที่แสดงว่าทำอะไรเพื่อเอาอย่างใคร หรือเพื่อจะเป็นอย่างไร" ² นักวิจารณ์อีก
 สองท่าน คือ ชลธิรา กลักอยู่ และ สุวีรรณา เกรียงไกรเพชร ³ ได้กล่าววิจารณ์ไว้ว่า กุณณา
 อโศกสิน มีความสามารถเฉพาะตัวในด้านการสร้างตัวละครได้สมจริงจนเกือบเรียกได้ว่า
 ตัวละครนี้มีชีวิตของตัวเอง อันเป็นเหตุให้ตัวละครเหล่านั้นจับความสนใจคนอ่านได้อยู่เสมอ สำหรับ
 จารุณี เขมียาทร กล่าวว่า "ศิลปหายากชิ้นหนึ่งในการประพันธ์สมัยใหม่ของไทย "นำเขาระบาย"
 ของกุณณา อโศกสิน เป็นตัวอย่างของงานที่เอนอยู่ใกล้กับจิตปอันหมคจค..." ⁴ และ "กุณณา
 อโศกสิน ยังแสดงศิลป์ในการให้มีมิติใหม่แก่ปัญหาเก่าของสังคม และในการใช้ภาษาอีกด้วย..." ⁵
 นักวิจารณ์อีกผู้หนึ่งคือ บัวเพน นันทพิสัย ให้ความเห็นว่า นักเขียนจะสามารถสร้างสรรค์
 รูปแบบของวรรณกรรมให้สมบูรณ์ได้เมื่อ มีคุณลักษณะสองประการคือ ประการแรกนักเขียนจะ
 ต้องมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสมจริงทั้งความสมจริงด้านอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนเอง และ

¹ วิจารณ์ อินทรกำแหง วรรณกรรมวิจารณ์ ตอนที่ 5 หน้า 207

² ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณไวทยาการ :
วรรณคดี หน้า 100

³ ชลธิรา กลักอยู่ และ สุวีรรณา เกรียงไกรเพชร "จะวันตกกับรางวัล ส.ป.อ."
อักษรศาสตร์วิจารณ์ 3 : 31 - 35 สิงหาคม 2516

⁴ จารุณี เขมียาทร "...แต่ศิลป์ไม่ใช่ชีวิต" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 : 4 - 7
 ตุลาคม 2516

⁵ ก.

ความจริงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ส่วนประการที่สอง นักเขียนจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประกอบลักษณะโครงสร้างอันจะเกิดขึ้นจากความชัดเจนในการทำงานวรรณกรรม ซึ่งนักวิจารณ์เห็นว่า กฤษณา อโศกสิน มีคุณลักษณะทั้งสองประการนี้ ถึงข้อคำถามที่ว่า "นักเขียนในปัจจุบันที่สามารถสร้างสรรคผลงานได้ในลักษณะดังกล่าวมา และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมได้แก่ กฤษณา อโศกสิน ผู้สามารถจับชีวิตของผู้อื่นในสังคม มาเขียนได้อย่างสมจริง และสามารถประกอบลักษณะโครงสร้างโคธลายรูปแบบสุดแล้วแต่เนื้อหา และตัวละครที่พึงไว้..."¹ นอกจากนี้ในหนังสือ "ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1" ของกรมศิลปากร ก็กล่าวถึงความสามารถในงานเขียนของ กฤษณา อโศกสิน ไว้ว่า

ความสามารถยอดเยี่ยมของ กฤษณา อโศกสิน อยู่ที่การเสนอเรื่องไกรถกุม มีตัวละครที่ผู้อ่านสามารถนึกภาพได้ประจักษ์มีชีวิต ทุกเรื่องจะมีเค้าโครงเรื่อง หรือพล็อตที่กำหนด การดำเนินเรื่องให้อ่านกระหายใคร่ติดตาม และแทบทุกเรื่องจะสอดแทรกเสนอข้อคิดที่ผู้อ่านจะไขประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ อันเป็นลักษณะสำคัญส่วนหนึ่งของคุณค่าแห่งวรรณกรรม นอกจากนี้ กฤษณา อโศกสิน ยังมักจะนำเรื่องในชีวิตจริงของคนในสังคมมาเป็นแนวทางผูกเค้าโครงเรื่อง ทำให้เรื่องที่เขาเสนอมีความจริงและน่าสนใจ การสร้างลักษณะตัวละครหญิงชายนั้น กฤษณา อโศกสิน มักแสดงอัจฉริยภาพอย่างเด่นชัดในการสร้างตัวละครที่มีลักษณะนิสัยตามที่เปี่ยมอยู่ในสังคมไม่ว่าในค่านิยมหรือในค่านิยม และสามารถรักษาลักษณะประจำตัวละครไว้ได้ตามที่กำหนดไว้แต่ตนจนจบเรื่อง ทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา...²

นอกจากคำวิจารณ์ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า การที่ กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่ได้รับการนิยมนิยมชมชอบจากผู้อ่านเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ก็เพราะว่า กฤษณา อโศกสิน ได้ค้นพบแนวที่ตนเองมีความถนัดถนัดนั่นเอง ทั้งยังเป็นผู้ที่พยายามศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอ อีกประการหนึ่งด้วย ผลงานของ กฤษณา อโศกสิน จึงดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้ตลอดเวลา

บัวแพน นันทพิสัย "จะสร้างงานเขียนแบบไทยดี" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 46 :

34 พฤษภาคม 2523

กรมศิลปากร ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 หน้า 16

เป็นความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า นักเขียนต่างก็มีแนวของตนเอง และไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแนวไปตามความต้องการของผู้อ่าน แนวที่ กฤษณา อโศกสิน มีความฉับตมเห็นจะได้แก่นวนิยายสะท้อนชีวิตและความเป็นไปของมนุษย์ที่ผูกพันอยู่กับครอบครัว* ดังที่ กฤษณา อโศกสิน เคยให้สัมภาษณ์กับโลกหนังสือ ซึ่งมีเนื้อความอยู่ตอนหนึ่งว่า "...เรื่องส่วนใหญ่ของฉันเป็นนวนิยายชีวิตครอบครัว แสดงออกซึ่งปัญหาชีวิต และความโกลาหลต่าง ๆ ใน รัก โลภ โกรธ หลง... และทุกข์แห่งหัวใจ และความตึกของตัวละครออกมาที่แม่..."¹ ผลงานของ กฤษณา อโศกสิน จึงออกมาในแนวนี้เป็นส่วนมาก ภายทอแถมมชีวิตที่น่าสนใจ ผูกเรื่องขึ้นจากชีวิตจริงที่เป็นปัญหา เป็นเรื่องหนักอึ้งย่นชวนเงื่อนเงือนเหมือนเรื่องราวของมนุษย์จริง ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามความเคลื่อนไหวในการต่อสู้ของตัวละครกับอำนาจภายในและปัจจัยภายนอกอย่างสนุกสนาน เหมือนติดตามความเคลื่อนไหวของใครสักคนหนึ่งซึ่งเรารู้จักดี

หากจะวัดความสำเร็จของนักเขียนจากการ ได้รับรางวัลใดรางวัลหนึ่งในการประกวดวรรณกรรมระดับชาติแล้ว กฤษณา อโศกสิน เป็นผู้ที่ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง เพราะนวนิยายของนักเขียนผู้นี้ได้รับรางวัลประเภทต่าง ๆ หลายเรื่อง คือ

1. นวนิยายเรื่อง เรือนมนุษย์ ได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่น จากองค์การ ส.ป.อ. ประจำปี พ.ศ. 2511
2. นวนิยายเรื่อง ตะวันตกดิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่น จากองค์การ ส.ป.อ. ประจำปี พ.ศ. 2515
3. นวนิยายเรื่อง รากแก้ว ได้รับรางวัลชนะเลิศจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2517
4. นวนิยายเรื่อง ดันกลางถูกฝน ได้รับรางวัลชนะเลิศในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2517
5. นวนิยายเรื่อง ไม้ผลัดใบ ได้รับรางวัลชนะเลิศในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2518

¹ "นักเขียนสนทนา : นักพจนกฤษณา อโศกสิน" โลกหนังสือ 6 : 68 มีนาคม 2521

6. นวนิยายเรื่อง ลมที่เปลี่ยนทาง ได้รับรางวัลชมเชยเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2520

7. นวนิยายเรื่อง บ้านชนนิก ได้รับรางวัลชมเชยเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2522

8. นวนิยายเรื่อง ไฟหนาว ได้รับรางวัลชมเชยเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2523

ถึงไฉไลแล้วว้า การเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งทั้งในค่านิยมชมชอบของผู้อ่าน และในกานผลงานที่ชนะการประกวด จึงเป็นหลักประกันถึงความสามารถในการเขียนนวนิยายของนักเขียนผู้นี้ได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่สนใจนำมาวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในวงการวิจารณ์วรรณกรรมปัจจุบัน และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยเห็นว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนในกลุ่มสะท้อนชีวิตและความเป็นไปของมนุษย์ ที่นอกจากจะมีความสามารถเป็นเยี่ยมในการดึงดูดใจผู้อ่าน ด้วยความสามารถในกานกลวิธีการแต่ง และท่วงทำนองการแต่งแล้ว ยังเป็นนักเขียนที่พัฒนาโครงเรื่องในแนวนี้มาโดยตลอด ทั้งยังปรับปรุงแนวการเขียนให้เป็นที่สนใจอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงเกิดความรู้สึกสนใจที่จะนำนวนิยายของนักเขียนผู้นี้มาวิเคราะห์ในแง่ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์อย่างแจ่มแจ้ง เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์
๒. เพื่อศึกษาแนวการเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้งในกานกลวิธีการแต่ง และท่วงทำนองการแต่ง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

๑. ผลของการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบถึงสภาพชีวิตและปัญหาของมนุษย์ที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

2. ผลของการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบแนวการ เขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน
ทั้งในด้านการวิธีการ และท่วงท่าในการแต่ง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะวิเคราะห์เฉพาะนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งแต่งในช่วง พ.ศ.
2509 - 2523 เพราะนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในช่วงนี้ได้ขยายแนวกว้างขึ้น คือ
นอกจากจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักและชีวิตในครอบครัวแล้ว ยังได้แสดงข้อคิดหรือปัญหาที่เกิดขึ้น
ในสังคมด้วย เนื่องจากนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในช่วงดังกล่าวมีจำนวนมาก ไม่สามารถ
จะนำมาวิเคราะห์ได้หมด จึงเลือกนำมาวิเคราะห์เพียง 15 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ได้รับรางวัลใน
การประกวดวรรณกรรมระดับชาติ (ยกเว้นรางวัล ส.ป.อ. ซึ่งไม่มีผู้วิเคราะห์ไว้แล้ว) และ
เรื่องอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาแสดงปัญหาชีวิตที่น่าสนใจ ดังรายชื่อต่อไปนี้

- ปากามเทพ (กฤษณา อโศกสิน)
- เมียหลวง (กฤษณา อโศกสิน)
- น้ำเซาะทราย (กฤษณา อโศกสิน)
- ไปสู่ฝันพิถี (กฤษณา อโศกสิน)
- มณีดิน (กฤษณา อโศกสิน)
- รากแก้ว (กฤษณา อโศกสิน)
- ผืนกลางฤดูฝน (กัญญ์ชลา)
- ไม่นัดกับใคร (กฤษณา อโศกสิน)
- ไฟฟ้าย (กฤษณา อโศกสิน)
- ประสูติปีกตาย (กฤษณา อโศกสิน)
- พลอยพรารแสง (กฤษณา อโศกสิน)
- ลมที่เปลี่ยนทาง (กฤษณา อโศกสิน)
- หนามดอกไม้ม (กฤษณา อโศกสิน)
- บ้านชนนิก (กฤษณา อโศกสิน)
- ไฟหนาว (กฤษณา อโศกสิน)

ขอตกลง เมืองตน

"นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน" ในปฏิญญาฉบับนี้ หมายถึง นวนิยายที่ สุกัญญา
วลศิษฐ์ เขียนโดยใช้นามปากกา "กฤษณา อโศกสิน" และ "กัญญชลา"

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษานวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ตามรายชื่อที่ได้กล่าวไว้ในขอบเขต
ของการศึกษาค้นคว้า

2. วิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของ
มนุษย์ โดยพิจารณาจาก

— โครงเรื่อง และเนื้อเรื่อง

— แก่นของเรื่อง

— ตัวละคร

3. วิเคราะห์แนวการเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในด้าน

กลวิธีในการแต่ง

— การเล่าเรื่อง

— การดำเนินเรื่องและฉาก

— การสร้างตัวละครและบทสนทนา

ท่วงทำนองการแต่ง

— การใช้ถ้อยคำ

— การใช้สำนวนโวหาร

— การสร้างประโยค

4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานเขียนของ กฤษณา อโศกสิน ยังเป็นวรรณกรรมในสมัยปัจจุบัน การศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะจึงมีน้อย แต่ด้วยเหตุที่ผลงานของนักเขียนผู้นี้ได้รับความนิยมทั้งในด้านความนิยมของผู้อ่านและในด้านการประกวด ฉะนั้นเมื่อมีการกล่าวถึงวรรณกรรมปัจจุบัน ส่วนมากจะต้องกล่าวถึงผลงานของนักเขียนผู้นี้ด้วย นอกจากนั้นผลงานที่ชนะการประกวดบางชิ้นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง หลายแห่งหลายมุมจากนักวิจารณ์หลายคน และมีผลให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนชิ้นอื่น ๆ ของนักเขียนผู้นี้มากขึ้นด้วย นอกเหนือไปจากการให้ความสนใจในประวัติ หัตถ์ และสิ่งต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการเขียนในคอลัมน์นักพจนานุกรมของวารสารหลายฉบับ ดังนั้นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลงานของ กฤษณา อโศกสิน ส่วนมากจึงเป็นข้อเขียนหรือบทความตามวารสารต่าง ๆ และหนังสือเชิงวิชาการบางฉบับ เช่น

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าววิจารณ์ผลงานของกฤษณา อโศกสิน ไว้ในบทความเรื่อง "หัวใจของวรรณคดีไทย" ว่า

นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เป็นนวนิยายประเภทลายกาฬวิจิตร นามปากกาอันไม่ทำให้ภาพในเรื่องงดงามกว่าชีวิตจริง พยายามแสดงให้เห็นทั้งความดี และความชั่ว และคน ๆ หนึ่งมักมีทั้งความดีความชั่วปะปนกันอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับกามารมณ์ ต้องการให้เห็นว่าชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย ความโกรธและความรักจะเข้ามามีส่วนสำคัญไม่เล็กน้อย เล็กน้อยในสิ่งนั้น¹

นอกจากนี้ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ² ได้กล่าวแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในงานเขียนของกฤษณา อโศกสิน ว่า ในตอนต้น ๆ กฤษณา อโศกสิน แต่งเรื่องที่พาคนอ่านให้ติดตาม

✓ ¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณไวทยากร : วรรณคดี หน้า 100

✓ ² ภา. หน้า 100 - 105

อ่านไม่ไถ่ คอยความอยากรู้อะไรจะเกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง โดยไม่สนใจกับส่วนลึกของ
ความรู้สึกของตัวละครนี้ ๆ ทั้งในเรื่อง "ศักรของเจ้าหล่อน" ที่มาให้ความหมายแสดงอารมณ์
อันยุ่งเหยิงของมนุษย์มากขึ้นในเรื่อง "สวรรค์เบื้อง" แต่ลักษณะนิสัยของตัวละครยังไม่ละเอียด
ละไมนัก เรื่องราวทั้งหมดก็ไม่ทำให้ปลงใจเมื่อใกล้ขึ้นนัก อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้อ่านได้
เพราะว่าตัวละครในเรื่องทำให้เกิดเหตุการณ์ที่แปลกกันขึ้นไปอย่างที่เราอาจเคยเรียกว่าลักษณะ
กรรมมาก คือมีปมขัดแย้งทำให้เกิดความขงใจ และถ้ามองใจเหมือนกันไม่ในเชิงนวนิยาย
ส่วนเรื่อง "เรือนมนุษย์" นั้น ไขแนวเรื่องทั้งหมด อโศกสิน ชอบใจมอญ ๆ คือ ความรัก กับ
ความโกรธ มีความสำคัญในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ในฐานะใด แก่เรื่องและเนื้อเรื่องแปลก
ไปจากหนังสืออื่น ๆ พอสมควร ผู้อ่านไม่คอยมีโอกาสจะได้รู้ตัวตัวละครที่โดนทำอะไร
เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร ลักษณะนิสัยของตัวละครก็แตกต่างกัน เนื้อเรื่องวางลักษณะนิสัยของ
ตัวละคร มีเหตุบังเอิญน้อย นักประพันธ์ได้แสดงฝีมืออยู่ในขั้นดี มีความสมจริงมาก แต่ในตอนจบ
ของเรื่องอ่อนไป มีข้อบกพร่องหนึ่งคือ ผู้ประพันธ์สามารถแสดงลักษณะนิสัย วาจา และการกระทำ
ของคนที่เป็นคนไทยอยู่ในสังคมไทยได้ชัดเจน สำหรับเรื่อง "ปากามเทพ" นั้น ผู้วิจารณ์กล่าวว่า
ดีมากในด้านการคิด และเป็นวรรณกรรมที่เยี่ยมของกฤษณา อโศกสิน เพราะความแปลกประหลาด
หรือสิ่งที่ขาดหรือเกินในเรื่องอื่นหายไปจากเรื่องนี้ และสามารถถ่ายทอดภาพชีวิตได้ตรงกับเจตนารมณ์
ของยูเจียน เป็นหนังสือที่อ่านอย่างพิถีพิถันเพราะที่เกือบไม่เว้นตัวอักษร ส่วนเรื่อง "น้ำเซาะ
ทราย" ผู้วิจารณ์ ได้กล่าวไว้ว่า เป็นนวนิยายที่พิสูจน์ว่านักเขียนที่มีความกตัญญูสูงมาก สามารถ
ตรึงใจคนอ่านไว้กับงานเขียนของตนได้อย่างประหลาดกว่าจำนวนหนา การพรรณนาอารมณ์อัน
ซับซ้อนของมนุษย์ในด้านการรักและความหลง เป็นงานเขียนที่ประณีตในกาณานาเป็นอย่างยิ่ง
แต่ก็มีข้อบกพร่องในกาณานาหลายประการด้วยกัน

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ¹ ยังได้วิจารณ์เรื่อง "ปากามเทพ" ของกฤษณา
อโศกสิน ไว้เป็นตัวอย่างการวิจารณ์ ในหนังสือแนะแนวทางการศึกษาวรรณคดี พอจะสรุปสาระ
สำคัญได้ดังนี้ "ปากามเทพ" เป็นตัวอย่างที่ดีเรื่องหนึ่งแสดงถึงกวีวิธีซึ่งเรียกว่า กวีวิธีถ่ายทอด

ก็ทำให้ผู้อ่านเห็นมุมหนึ่งของชีวิตมนุษย์ และให้ผู้อ่านตัดสินเอาเองว่า เป็นมุมที่งดงามหรือไม่ น่าเกลียด
หรือที่น่าเศร้า หรือชวนให้เกิดความรู้สึกไปในทางใด และมีความดีมากในแง่แสดงลักษณะนิสัย
ของตัวละครให้มีชีวิตเหมือนมนุษย์จริง ๆ แนวคิดของเรื่องนอญที่กล่าวถึงการภายในของมนุษย์นั้น
มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของมนุษย์ยิ่งกว่าเหตุภายนอก ผู้วิจารณ์ให้อรรถาธิบายว่า หนังสือนี้มีคุณค่า
ทางวรรณกรรมในชั้นที่ว่า เป็นหนังสือชวนกลั่นน้ำตา ไม่ใช่หนังสือเรียกน้ำตาอย่างหนังสือที่แต่ง
สำหรับผู้อ่านที่เบาสมองง่าย เขวากวายนึกใจเขาโลก และเป็นหนังสือที่อ่านอย่างยาก ๆ ไม่ได้
ท่องอ่านอย่างเอาใจใส่ฉาบฉวย เพราะหนังสือชวนให้คิด มีปัญหาชวนให้ขบขัน เป็นหนังสือที่
เล่มหนึ่งในยุคนี้แม้จะมีผู้อ่านน้อยมา

ฉัตร สุนทรนิเทศ โลกกล่าวถึงนวนิยายที่กฤษณา อโศกสิน ได้รับรางวัลสามเรื่อง คือ
เรือนมุษย์ ตะวันตกดิน และรากแก้ว ไว้ว่า

นวนิยายสามเรื่องนี้มีความเกี่ยวพันกันที่ ได้รับรางวัล ทั้งนี้เราพิจารณาจากแก่นเรื่อง
เราจะเห็นได้ว่า กฤษณา เลือกแก่นเรื่องที่นำมาเขียนได้ดี เพราะนำเอาปัญหาทาง ๆ
ในสังคมมาเขียน และปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องที่เรายังพบได้ในปัจจุบัน ในเรื่อง เรือนมุษย์
เธอได้เสนอให้เห็นถึงกิเลสของมนุษย์ ปัญหาที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วอยากไปสนใจกิจกรรม
นอกบ้าน ไม่เอาใจใส่สามีและลูก ตะวันตกดินแสดงให้เห็นถึง ความทะเยอทะยานที่สูง
และความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ รากแก้ว แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจกันระหว่างเด็ก
กับปู่ปกรรอง สามีกับภรรยา แก่นเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ กฤษณา ได้สะท้อนออกมาอย่าง
ชัดเจนในนวนิยายของเธอ แก่นเรื่องเหล่านี้เป็นไปได้ในชีวิตจริง มีใจเรื่องเพื่อเน้น
อย่างนวนิยายสมัยก่อน ๆ ทำให้เรื่องราวของกฤษณา ได้รับความสนใจจากคนทั่ว ๆ ไป
และไม่ล้าสมัยง่าย นอกจากแก่นเรื่องแล้วสิ่งที่ทำให้นวนิยายของกฤษณาชวนใจอีก
อย่างหนึ่งคือ การใช้ภาษาในการบรรยายเรื่อง ตัวละคร ฉาก ฯลฯ ภาษาที่เธอใช้
เรียบง่ายและเข้าใจง่าย อ่านแล้วราวกับคลอเคลีย บางตอนจะแทรกข้อคิดต่าง ๆ ที่น่าสนใจ
ไว้เป็นระยะ ๆ แก่นเรื่องของกฤษณา ก็ยังมีข้อน่าเบื่อ และไม่สมจริงอยู่บ้าง คือการมี
เรื่องแต่ละเรื่องยาวมากทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็น... ส่วนลักษณะที่ไม่สมจริงคือ การสร้าง
ตัวละครบางตัว กฤษณายังติดตัวละครแบบฉบับอยู่มาก คือ พระเอกของตลอด สมารถ

มีความรักที่ กลองแล้ว นางเอกจะต้องสวย ก็ มีคุณสมบัติ... นอกจากการสร้าง
ตัวละครแล้ว ยังมีอีกลักษณะหนึ่งที่ทำให้เรื่องของคุณา ถูกไม่สมจริง คือการที่
พยายามยกเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเน้นให้เรื่อง কেনขึ้นโดยไม่จำเป็น...¹

นิศยา มาศะวิสุทธิ์² ได้กล่าวถึงนวนิยายของคุณา อโศกสิน ในบทบรรยายเรื่อง
"แนวโน้มนวนวรรณกรรมไทยในปัจจุบัน" ว่า เรื่อง "น้ำเซาะทราย" นั้น ได้รับความนิยมจาก
นักอ่านสตรีโดยเฉพาะผู้ที่มีครอบครัวแล้วมาก เพราะเป็นเรื่องของความรักความหลงสามิเพื่อน
ของแม่ยาย ผู้ประพันธ์มีกลวิธียอดเยี่ยมในการพรรณนาอารมณ์อันซับซ้อนของตัวละครเอกซึ่ง
เป็นเมียน้อย ทำให้ผู้อ่านติดตามอย่างใจจ้อ และที่น่าสนใจคือ เมียหลวงกลับเอาใจช่วยเมียน้อย
โดยไม่รู้จัก ส่วนเรื่อง "ตะวันตกดิน" เป็นตัวอย่างที่ใกล้เคียงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ
ในวงการนักเขียนสาวก้อย ๆ ถ้าวอกจากเรื่อง เมียน้อย เมียหลวงไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เช่น ความ
ทะเลาะวิวาท การแย่งแย่งชิงดี การแสวงหาอำนาจ และเงิน ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์
ทางสังคมโดยการรู้จักเอาใจเจ้านามมากกว่าการใช้ความรู้ความสามารถ นอกจากนี้ นิศยา
มาศะวิสุทธิ์ ยังได้กล่าวถึงกลวิธีในการเสนอปัญหาของคุณา อโศกสิน อีกว่า ได้พลิกแพลง
เปลี่ยนไปจากเดิมเพราะสร้างตัวละครเอกของเรื่องให้มีคุณสมบัติทั้งดีและเลว หรือไม่ใช่คนดี
ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ไม่ใช่คนเลว และผู้เขียนทำให้ผู้อ่านมองเห็นได้โดยอาศัยเทคนิคที่เรียกว่า
ใช้ตัวละครจูงเรื่อง

เอมอร ชิตตะโสภณ ผู้เขียนบทความเรื่อง "วิจารณ์หนังสือที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ.
สมัยแรก ๆ" ได้วิจารณ์เรื่อง "เรือนมณีน" ว่า

นวนิยายเล่มนี้เป็นเรื่องของชาวบ้านมากกว่าอีกสองเล่มที่ได้รับรางวัลตามมา เป็นการ
มองสังคมในแง่ ก้มมองแสดงให้เห็นความเป็นไปในครอบครัว ซึ่งที่จริงเป็นเรื่องที่

¹ อังอร สุพันธุวิธ "นวนิยายที่ได้รับรางวัล" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 :

46 - 48 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

² นิศยา มาศะวิสุทธิ์ "แนวโน้มนวนวรรณกรรมไทยปัจจุบัน" ใน รายงานการสัมมนา
การสอนวรรณกรรมไทยปัจจุบันระดับอุดมศึกษา หน้า 57 - 60

สำคัญ เพราะจากจุดเล็ก ๆ เช่น กรอบแก้วนี้จะขยายออกเป็นสังกม ถ้าบ้านใดไม่อาจ
จะคงความเป็น "บ้าน" ไว้ได้ มีสภาพพระที่นั่งบ้านแตกสาแหรกขาด ก็จะทำให้เกิด
ผลเสียหายต่อสังกมได้... ตัวละครบางตัวก็เกินมนุษย์จริง ๆ เช่น นิธิมา คัมพ์
นางเอกและพระเอกเรื่องนี้ ก็เป็นแนวเขียนตามแบบเก่า ๆ ที่เรารู้จักกันดีมานานแล้ว
ว่า ตัวเอกจะมีข้อบกพร่องไม่ได้ ส่วนความประหลาดของเด็กหญิงลูกชวามาน เช่น
เกี้ยว ก็ไม่ใช่ของใหม่ เป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ที่จะคงตัวร่วมกับตนเองให้สูงจากสภาพ
เดิมอยู่แล้ว... ผู้วิจารณ์ใครจะขอแนะนำว่า เรื่องมนุษย์ เป็นเรื่องของมนุษย์จริง ๆ
เพราะคุณทั้งแสนจนจบไม่พบเรื่องรัก ๆ ใคร ๆ ไปได้เลย!

วิทยากร เมืองกุด กล่าววิจารณ์เรื่อง "เรื่องมนุษย์" ไว้ว่า

นวนิยายเรื่อง เรื่องมนุษย์ แม้จะได้รับการยกย่องในฐานะเป็นวรรณกรรมยอดเยี่ยม
ประจำปีย่างสูงสักเพียงไร แต่เมื่อได้อ่านโดยตลอดแล้วก็ยังยากที่จะแลเห็นว่ามี
อะไรผิดแปลกไปจากเดิมอันมากนัก (นางเอกที่ชื่อ นิธิมา ก็ยังเป็นคนในแบบฉบับที่
กล่าวไว้ทุกประการ... แนวหลักของ เรื่องก็ไม่มีอะไรมากกว่าเรื่องระหองระแหง
ภายในกรอบแก้ว 3 - 4 กรอบแก้ว วนเวียนมาเจอกันอยู่เท่านั้น เหมือนกับอยู่ในกรอบ
แก้ว ๆ ที่ประพันธ์กว้างไว้ เพื่อความสะดวกในการจดจำหรืออะไรก็แล้วแต่...
นวนิยายเรื่องนี้นอกจากจะยาวอย่างที่ไม่น่าจะยาวถึงขนาดนั้น การดำเนินเรื่องก็ยัง
เป็นไปอย่างอืดอาด ยืดเยื้อพิราพไร้ไร ไม่นอย ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด
เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น โดยที่ตัวละครตัวนั้นที่มองยังไม่ใคร่เห็น คนที่รักต้องไปคุยให้
คนนั้นฟัง คนนั้นรู้แล้วก็ต้องไปเล่าให้อีกคนฟังต่ออีกทอดหนึ่ง (โดยมิได้หักทอน
รายละเอียดมากนัก)... หรือบางทีตัวละครเคยพูดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งกันมาแล้ว
มาเจอกันใหม่ก็พูดแต่เรื่องเก่าอีกกับประโยคคล้ายเดิม เนื้อหาและความคิดของ
ตัวละครดูจะไม่ค่อยอยากก้าวหน้าไปตามเวลาที่ผ่านไปเสียเลย ฉากเรื่องก็ซ้ำซาก...

¹ เอมอร ฐิตะโสภณ "วิจารณ์หนังสือที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. สมัยแรก ๆ"
โลกแห่งวรรณคดี หน้า 92 - 95

ไม่มีทั้งบทพรรณนาเกี่ยวกับเรื่องถูกกล่าว หรือถึงแนวความคิดอื่นใดที่อยู่นอกเรื่อง มีแต่ท
สณานกันเกือบตลอดทั้งเล่ม รวาก็จะเฝ้าไว้ให้คำเป็นบทละครโทรทัศน์ได้อีกทางหนึ่ง
ด้วย บทพรรณนาก็เป็นเรื่องสั้น ๆ ในชีวิตประจำวันเสียมาก อาจจะคิดทิ้งไ้มากกว่า
ครึ่งโดยไม่ทำให้เรื่องทั้งหมดขาดหายไปเลยสักที...

ชลธิรา กลักรู้ กับ สุพรรณา เกือบเกรงใจเพื่อไว้กล่าวถึงนวนิยายเรื่อง "ตะวัน
ตกดิน" ใว้

...หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นที่น่าสนใจอยู่มากในด้านการสร้างตัวละคร ซึ่งเป็นความ
สามารถเฉพาะตัวของกฤษณา... กฤษณามีแนวเสนอความขัดแย้งในการดำเนินชีวิต
ในสังคมปัจจุบัน โดยที่สังคมเป็น "มือที่สาม" ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความไม่แน่ใจว่า
คนเราจะมีคุณสมบัติอันประกอบกัน หรือที่สังคม ความกล้า ความศรัทธา หรือจะ
ถอยตามสังคมที่เขาลี้ภัยเมื่อไรยาวสาวไล่สาวเอา... ในตะวันตกดิน ความ
ขัดแย้งและสิ่งแปลกประหลาดเห็นได้ชัด และขยายขอบเขตออกไปอีกเล็กน้อยเมื่อเทียบกับ
เรื่องก่อน ๆ โดยมี โสรวรร ปรสันนาวิทย์ และ พงศิกา ทิวสภาค เป็นตัวแทนแต่ละ
ฝ่าย... ตัวละครของกฤษณา แบ่งอย่างง่าย ๆ เป็นสองฝ่าย ซึ่งจะขอเรียกว่า
ฝ่ายอุดมคติ กับฝ่ายเป็นจริง ตัวละครฝ่ายเป็นจริงของกฤษณา นั้นมีชีวิตที่วุ่นวายเกิน
เหมือนกับจะเป็นคนจริงที่กฤษณาเองรู้จักดีทุกแง่มุม และตนเองก็พลอยรู้จักไปด้วย
รู้ทันพฤติกรรมที่ผิดใจใจ ความปรารถนา ปัญหาในใจอย่างแจ่มแจ้ง... กฤษณา
กฤษณาสร้างตัวละครฝ่ายเป็นจริงนี้ได้แจ่มชัดทุกแง่มุมนี้เอง ทำให้ดูเหมือนว่าเรื่อง
ของกฤษณามีแก่นแล้ว ถิ่นกว้างไกล เพราะความที่ตัวละครเหล่านั้นจับความสนใจ
คนอ่านได้อยู่มาก ในขณะที่ฝ่ายอุดมคติแห่งแสง แสงน้อยเหมือนกับความมืดกลาง ๆ ที่
เจ้าของความคิดเองก็ไม่แน่ใจ... กฤษณาที่กฤษณา มีจุดอ่อนในการสร้างตัวละคร

วิทยากร เชียงกุล "บทวิจารณ์นวนิยายเรื่อง เรือนมนุษย์ ของกฤษณา อโศกสิน"
สังขศาสตร์ปริทัศน์ 1 : 68 - 69 มิถุนายน - สิงหาคม 2512

ฝ่ายอุกมกนี้เอง เป็นผลให้ตะวันตกจินตึงคง เติบโตเรื่องอื่น ๆ ของกฤษณา ก็ไม่ได้
 ข้างแกว่งไปมาอย่างอึดอัดที่เล็กชั้น... อย่างไรก็ตามกฤษณาควรจะได้รับความช่วยเหลือ
 ในการที่ไถ่หยิบเอาปัญหาพื้น ๆ ที่เห็นได้ในสังคมมาแปลงไว้อย่างน่าสนใจ...
 ขอบกพร่องที่ปรากฏเด่นชัดที่สุดในนวนิยายเรื่องนี้ก็คือ ขอบกพร่องอันเนื่องมาจากการ
 สนใจในตัวละครของผุ้เขียน กฤษณาเข้าใจตัวละครมากเสียจนไม่ยอมเหลือเฟือ
 อะไรไว้ให้นวนิยายได้ใช้ความสามารถในการขบคิดเลย...¹

เรื่องยศ จันทรศิริ² ได้วิจารณ์งานเขียนประเภทนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน
 ไว้ว่า การเขียนเรื่องยาวของนักเขียนนั้นเหมือนการ เขียนเรื่องสั้นหลาย ๆ ตอน คือ เป็นฉาก
 ที่สามารถต่อกันเป็นพิสัยยาวไปได้เรื่อย ๆ ตามชอบใจ ผลที่มองเรื่องก็ไม่ต่างไปจากเรื่องสั้นนัก
 ทั้ง ๆ ที่ควรจะมีความต่อเนื่องและความสมจริงกว่า เพราะเรื่องยาวมีความยาวพอที่จะสามารถให้
 รายละเอียดและแง่คิดที่เป็นค่าตอบได้ ในทำนองนี้นักเขียนจะเป็นเรื่องภายในกรอบคร่าวหรือ
 เรื่องยาว ๆ เมื่อ ๆ สมัยแรกเริ่มเขียนเรื่องทำนองจึงรักหักสาธา ต่อมายังเป็นนวนิยายรักอยู่
 แต่เปลี่ยนจากรักความจ้อยเป็นเรื่องที่สะท้อนปัญหาของชีวิตในกรอบคร่าว ภายหลังได้กล่าวหาว่า
 ไปถึงชีวิตการทางเพศอันเป็นผลผลิตที่เกิดจากสังคมที่เป็นอยู่ แต่ก็เจาะเวลาาเฉพาะกระที่
 ของปัญหาสังคมเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาความคิดไปสู่ทางที่ก้าวหน้าแต่ประการใด ลักษณะที่น่าสังเกต
 ก็คือ กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่สามารถถ่ายทอดกลาของมนุษย์ในกลางออกมาได้อย่างดี
 นวนิยายที่แต่งโดยมากจะเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางในสังคม ซึ่งน่าจะเป็นแวดวงที่อยู่เขียนสัมผัสอยู่
 แต่การเขียนโดยการถึงเอาองค์ประกอบบางอย่างจากสังคมมานั้นไม่ได้เขียนเพื่อพิทักษ์สังคมของ
 คนส่วนใหญ่ เป็นแต่เพียงการที่แสดงความเหวเหวของสิ่งที่จะไม่กระทบสถาเสถียรและชนชั้นของ

¹ จักริรา กลักอยู่ และ สุวรรณ เกียรติกรเพ็ชร "ตะวันตกกึกกับรางวัล ส.ป.อ.
 อักษรศาสตร์พิจารณา" 3 : 31 - 35 สิงหาคม 2516

² เรื่องยศ จันทรศิริ "กฤษณา อโศกสิน กับงาน" อักษรศาสตร์พิจารณา 5 - 6 :

ตัวเองเท่านั้น ในงานตัวละคร กฤษณา อโศกสิน มักจะยึดเอาการมีตัวละครสองฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายอุดมคติ และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นตัวแทนของชีวิตในสังคม ผูกเรื่องให้ตัวละครทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันในประเด็นของศิลปะกับศีลธรรม จุดอ่อนในการสร้างตัวละครคือ ตัวละครฝ่ายอุดมคติถูกแต่งไว้บุคลิกที่น่าจะเป็นคนจริง ๆ ส่วนตัวละครฝ่ายที่เป็นตัวแทนของชีวิตในสังคมนั้น จะมีขบวนการเคลื่อนไหวในเกณฑ์ตามเข็มนาฬิกา เพราะจะแสดงบางอย่างออกมาในลักษณะเกินจริงไปบ้าง ความเชื่อว่าตัวที่มักจะปรากฏอยู่ในนวนิยายหลายเรื่องก็คือ การสร้างฉากและความเกี่ยวพันของตัวละคร จากบุคลิกส่วนตัวเล็กน้อยของตัวละคร กฤษณา อโศกสิน ได้สร้างความชักเย่อนั้นเป็นจุดเค้นเรื่องยาวเหยียดต่อไปของนวนิยาย สิ่งที่ กฤษณา อโศกสิน มักจะทำอยู่เสมออีกประการหนึ่งก็คือการใช้ตัวละครประเภทหนึ่งมาเป็นองค์ประกอบในการดำเนินเรื่อง ตัวละครดังกล่าวจะเป็นเหมือนผลสะท้อนหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจาก "แกน" เรื่องซึ่งมันแวววาวไว้ ตัวละครประเภทนี้มักจะท่องเชยชีวิตในแง่ลบ และในที่สุดก็ถูกโยนไปให้เป็นเรื่องของนามธรรมที่ไม่มีตัวตนเสีย สิ่งที่เห็นได้ชัดจากการสร้างตัวละครอีกประการหนึ่งคือ ค่านิยมในการมองชนชั้นที่ไร้แรงจูงใจว่าเป็นผู้ที่น่ารังเกียจ โดยสร้างตัวละครเหล่านี้ให้มีลักษณะที่ไม่ดี เช่น ชอบขโมยขโมยเงินตาเจ้านายหรือมักใหญ่ใฝ่สูง ตัวละครที่เป็นคนไข่มักจะโดนสับโกลนอย่างน่าสงสาร บางครั้งก็สับทเชอะ ๆ เชอะ ๆ ให้เป็นต้นาขบขัน มีตัวละครในนวนิยายหลายเรื่องที่มีลักษณะเดียวกัน

คือ เป็นเด็กที่ถูกรบกวนผู้ใดเก็บมาขบขี้เล่นอย่างลูกหลาน เก็บไปไว้ในสภาพแวดล้อมที่ผิดไปจากลักษณะเดิม ภายหลังฐานะก็ขึ้นเพราะแต่งงานกับชนชั้นสูง แล้วจึงให้ธาตุแท้แสดงออกมา ทำให้เกิดความเดือดร้อนมิถพลาคติในชีวิต ความไม่น่าอภัยจึงอยู่ที่การบิดเบือนภาพพจน์ตัวละครดังกล่าวให้เป็นผู้สันดานไม่ดีทั้ง ๆ ที่โดยแท้จริงแล้วสังคมที่ตัวละครดังกล่าวเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลายเป็นสังคมอันเหลวแหลกเสียมากกว่า ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งในงานเขียนของนักเขียนผู้นี้คือ ผู้เขียนไม่ได้เข้าถึงปัญหาสังคมอย่างแท้จริง มักจะเสนอข้อขัดแย้งในบางประการขึ้นมาในการดำเนินเรื่องแล้วพยายามโยนไปให้ "มือที่สาม" ซึ่งมีได้หมายถึงระบบสังคมอันเป็นเครื่องกำหนดส่วนที่มนุษย์ไม่ต้องการขึ้นมา แทนกลับไปหมายถึงสิ่งลึกลับที่ไม่ใช่ตัวตนอันใดแก่ โจรพระยาหรือดวง เพราะผู้เขียนยังเชื่อนในเรื่องกรรมเก่ากรรมใหม่อยู่มาก จึงจะเลียดที่จะกล่าวถึงสภาพสังคมภายนอกอันมีผลต่อจิตใจและการกระทำของมนุษย์ เพราะฉะนั้นผลงานจึงไม่สามารถชี้ทางที่ถูกต้องให้แก่

ผู้อ่านได้ ส่วนนอกหรืออันเกินลักษณะประการ เช่น ความยาวของนวนิยายแต่ละเรื่องที่มีมาก
เกินความจำเป็นทำให้ดูน่าเบื่อหน่าย ความไม่สมจริงก็เป็นข้อบกพร่องที่พบบ่อย ๆ การ
เกินเรื่องในนวนิยายหลายเรื่องไว้กับละมุนลิ้น เหตุความบังเอิญเข้าช่วยเป็นจำนวนมาก ผิดไปจาก
ชีวิตจริงของมนุษย์จริง ๆ และการเอาใจใส่ในบางอย่างเกินไป เช่น สนใจตัวละครเกินไปทำให้
น่าเบื่อ

พิพิธ พุทธิพงษ์ วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. ซึ่งมีเรื่อง เรือนมนุษย์
และ ตะวันตกดินรวมอยู่ด้วย ผลจะสรุปสาระได้ดังนี้

เรื่อง เรือนมนุษย์ เป็นนวนิยายสมจริงเสนอในรูปแบบของนวนิยายประเภทเล่า มีความ
ถี่ถ้วนในทาง ๆ ถึงขั้นให้รายละเอียดถึงขั้นในสิ่งที่โลกนี้ คือกล่าวถึงความแตกต่าง
ในชีวิตประจำวันอันเนื่องมาจากความแตกต่างของลักษณะที่กีดกันในการดำเนินชีวิต แทนของเรื่อง
มีคุณค่าในทางสร้างสรรค์ให้ข้อคิดที่ดีในการดำเนินชีวิต ได้ให้เห็นว่าความซ่องอยู่ในหัตถ์ ก็คือ
ความโลภ หลง เป็นเรื่องนำไปสู่ความทุกข์ ความพินาศ ในด้านตัวละครนั้นผู้แต่งสามารถ
สร้างตัวละครฝ่ายเป็นจริงได้อย่างสมจริง มีชีวิตชีวา และตัวละครมีลักษณะเป็น National
และ Universal ส่วนภาษาและบทสนทนาที่ใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับ
ลักษณะ และบทบาทของตัวละครในเรื่อง และได้ภาพพจน์ที่ชัดเจน

เรื่อง ตะวันตกดิน เป็นนวนิยายสมจริงที่เสนอในรูปแบบของนวนิยายประเภทเล่าเรื่อง
มีความถี่ถ้วนในทางเหล่านี้ ถือเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาสะท้อนภาพสังคมในแนวแปลก ซึ่งให้เห็น
พฤติกรรมอันน่ารังเกียจของบุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมชั้นสูง ผู้แต่งใช้วิธีในการเล่าเรื่องได้อย่าง
เหมาะสมกับลักษณะเนื้อเรื่อง สามารถดำเนินเรื่องไปสู่จุดมุ่งหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
ทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดอันเป็นแกนของเรื่องได้อย่างชัดเจน แทนของเรื่องมีคุณค่าในทาง
สร้างสรรค์ เพราะได้เตือนสติให้ระมัดระวังในการดำเนินชีวิต ไม่ทะเยอทะยานจนเกินกว่าเหตุ
ผู้แต่งสามารถสร้างตัวละครฝ่ายเป็นจริงได้สมจริง และมีชีวิตชีวา ส่วนภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่

เรียบเข้าใจง่าย ให้ความรู้ลึกและภาพพจน์ที่ชัดเจน บทสนทนาเหมาะสมกับลักษณะและบทบาทของตัวละครในเรื่อง¹

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ได้เขียนบทความเรื่อง "ระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์ การประสานไม้ครีที่ยังไม่สำเร็จผล" ลงพิมพ์ในอักษรศาสตร์วิจารณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2516 กล่าวถึง การเขียนนวนิยายว่ายังไม่ก้าวหน้าไปมากนัก ถึงข้อวิจารณ์ที่ว่านักเขียนปัจจุบันยังตกอยู่ใน อิทธิพลสังคมนิยายของเจ้าขุนมูลนาย มีลักษณะวรรณคดีเก่า เช่น พระเอกยังเป็นแบบความสามารถพิเศษ ในเรื่องรักและการงานไม่ค่อยจะใคร่ทำ แม้จะเริ่มมีอาชีพทาง ๆ กันมากมาย แต่ก็ไม่ปรากฏว่า พระเอกเหล่านั้นเลยลงมือทำงานอาชีพที่ตัวเองรัก เพราะแบบแผนนิยายของกฤษณา อโศกสิน นักเขียนระดับ ส.ป.อ. ก็รู้จักพระเอกเฉพาะโน้มน้าว ในห้องรับแขก ห้องนอนเสียเป็นส่วนมาก² ส่วนในกานหน่อหทัยมีนักวิจารณ์ไว้ว่า ยังอยู่ในกิจกรรมส่วนตัวประเภท แยมมรกต เมียน้อย เมียหลวง แยมตัวลูกสะใภ้ไม่รู้จักจบสิ้นนั้น สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ได้แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

...ที่จริงแล้วข้าพเจ้าก็เห็นควยที่นักเขียนหนีเรื่องกิจกรรมส่วนตัวของมนุษย์ธรรมดาไปไม่พ้น... แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าอย่างไรนักเขียนจึงจะสามารถแสดงกิจกรรมเหล่านั้นในแง่มุมที่ต่างกันออกไปเสียบ้าง ถ้าจะเขียนเรื่องเมียน้อย เมียหลวงก็ให้เป็น เมียน้อย เมียหลวงที่น่าสนใจเหมือน พุทธรองกับวรรณวี ใน น้ำเซาะทราย ให้อ่านดูหา ในแง่มุมที่แปลกออกไปเสียบ้าง ไม่ใช่ชนิดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเจ้าเล่ห์ เจ้ากด นารังเกียจ เสียจนกลายเป็นน้ำเมา...³

จารุณี เขมียวาท ผู้เขียนบทความเรื่อง "...แต่ศิลป์ไม่ใช่ชีวิต" ได้กล่าวถึงนวนิยาย เรื่อง "น้ำเซาะทราย" ของกฤษณา อโศกสิน ไว้ว่า

¹พิสิฐ พุทธิพงษ์ วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. หน้า 248

²สุวรรณา เกรียงไกรเพชร "ระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์ การประสานไม้ครีที่ยังไม่สำเร็จผล" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 : 17 - 18 ตุลาคม 2516

ศิลปินทุกคนที่ในการประพันธ์สมัยใหม่ของไทย นำเราเรื่องราวของกฤษณา อโศกสิน เป็นตัวอย่างของงานที่ เคนอวย โคทวยศิลป์อันมหัศจรรย์ที่ประพันธ์หยิบยกมาให้เห็น เป็นเพียงเลี้ยวเล็ก ๆ ที่ไม่มีอะไรใหม่ แต่เลี้ยวชีวิตนั้นไม่ใช่สิ่งที่เราเผชิญนั่งรถไฟ ไปประสบเรา แต่กระจะกระทำหาที่รวมแสงขยายและยอดส่วนความของการของ ผู้ประพันธ์กันไว้อีกหนึ่ง ข้าพเจ้าขอเน้นวาระระหว่างศิลปินและชีวิตที่ครองกันอยู่ เพราะว่า แต่ละฝ่ายจะมองเห็นกันและกันใกล้ความ คิดเป็นเป็นผู้เลือกที่จะสองกระชากนั้นไม่ที่มุมไหน ของชีวิต เลือกแต่กระทั้งความหมายของกระชาก อันจะส่งผลไปถึงการบิดเบือน ภาพชีวิตไปตามความต้องการใน นำเราเรื่องราว กฤษณา อโศกสิน เรื่องการต่อสู้ ระหว่างอารมณ์และเหตุผลมาวิเคราะห์ แสงที่โชกเลือกเอาดีมีดีเป็นธรรมชาติที่สุด เราจะเห็นได้ว่าปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับใคร เมื่อไรก็ได้ เป็น การโกรธในสิ่งล่วงห้าม การที่ตนเองมีความรู้ความหัวเอาตัวไม่รอด การที่ทุกคนมีความดี ความชั่วละกันไม่ ทำให้ยากแก่การวินิจฉัยว่าใครผิด ตลอดจนความเห็นแก่ตัวในแบบ ต่าง ๆ กัน ทั้งเลือกให้เป็นผู้หญิงรูปงามนามเพราะ กอปรด้วยคุณสมบัติ หริยสมบัติครบถ้วน / พุทธธองจึงมีชีวิตทั้งชีวิตเป็นเงาสะท้อนในเรื่องนี้ ความรักของเรื่องอยู่ตรงที่ ผู้เขียนสามารถทำให้คนเรารู้ของความรักนอกกฎหมายไว้เก็บรัก เป็นคนมีศักดิ์ศรีขึ้นมาได้ พุทธธอง มีสติพอจะสำรวจในตัวเอง เขาใจรักชอบ รู้ความของการครองตน เขาใจ อุปสรรค ภูมิปัญญา และในที่สุดกล้ายตัดสินใจไปเสียจากเมืองไทย เพราะว่าความรักสนใจ นี่ก็สำหรับทุกคนรวมทั้งพุทธธองด้วย ก็ยังต้องยอมเสีย เพราะว่าถ้ามานานใกล้ถึงขนาดนี้จะ เลือกไม่ทำอย่างนั้นก็ได้ ความรักของพุทธธองไม่ใช่ความรักแบบหน้ามืด แต่เป็นการ ยอมรับสภาพของปณที่ประกอบด้วยเลือดเนื้อและกิเลสอันแน่นอนหนา เป็นการยอมรับ ฐานะของอารมณ์เหนือเหตุผล ถือแรงผลักดันให้ชีวิตอยู่ต่อไป นอกเหนือจากความ ประณีตอันดีงามในการสร้างตัวละครตัวอื่น ๆ เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้เยี่ยม กฤษณา อโศกสิน ยังแสดงศิลปินในการได้มีมติใหม่แก่ปัญหาเก่าของสังคม และการใช้ภาษาอีกด้วย

ศิลปินต้องการวัตถุดิบที่ไม่ซ้ำแบบใคร ศิลปินขึ้นอยู่กับความคิดริเริ่มบ่อยครั้ง ศิลปินคือ
ความงามในกองขยะ...¹

บัวเพน นันทพิสัย เขียนเรื่อง "เนื่องในวันที่ 8 มีนาคม - วันสตรีสากล ภาพสะท้อน
ของผู้หญิงที่เปลี่ยนไป" ในคอลัมน์ "คนเขียนหนังสือ" หนังสือสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ได้กล่าวถึง
ผู้หญิงในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ไว้อย่างน่าสนใจว่า

แม้จะมีผู้หญิงส่วนหนึ่งทำอะไร ก็ตามใจตัวเองทุกอย่าง โดยไม่สนใจต่อสายตาสังคม
แต่ความรับรู้ทางปฏิบัติที่สะสมกันมานั้น ยากที่จะลบให้เลือนไปได้ในเวลาอันสั้น จึงยัง
มีผู้หญิงอีกมากในสังคมที่ประสบความล้มเหลวในชีวิตของระบบสังคมแบบเสรีของเรา
ความรักที่มั่นคง ชีวิตที่ซบเซาไม่ได้เท่านั้นจึงจะเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ กายเหตุผลดังนี้
กฤษณา อโศกสิน จึงได้สะท้อนภาพของเหม่อนเพร ซึ่งเป็นแบบจำลองของผู้หญิง
ผู้ประสบความล้มเหลวในการดำรงชีวิตไว้ให้มาอ่านชนนิกได้อย่างถึงความรู้สึก เธอ
ประสบความล้มเหลวในการยึดมั่นใญ่ชายคนหนึ่งให้ผูกพันอยู่กับเธออย่างแนบแน่นแม้ในวัน
ใกล้วันแต่งงาน ทางออกสุดท้ายที่เหม่อนเพรเห็นว่าเหมาะสมที่สุด คือการฆ่าตัวตายเพื่อ
หนีชีวิตที่ไม่เคยสมหวัง²

ในยุคของการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี ซึ่งได้มีการรณรงค์เพื่อสตรีกันอย่างกว้างขวางนั้น
บัวเพน นันทพิสัย กล่าวว่ นักเขียนนวนิยายได้สะท้อนภาพเหล่านั้นลงในนวนิยายได้อย่างสวยงาม
กฤษณา อโศกสิน ก็เป็นผู้หนึ่งในกลุ่มนักเขียนเหล่านั้น ดังที่ บัวเพน นันทพิสัย กล่าวไว้ในตอน
หน้าว่า

✓ วิจารณ์ เหมียวทร "...แต่ศิลปินไม่ใช่ชีวิต" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 : 4 - 5

ตุลาคม 2516

✓ บัวเพน นันทพิสัย "เนื่องในวันที่ 8 มีนาคม - วันสตรีสากลภาพสะท้อนของผู้หญิง
ที่เปลี่ยนไป" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 37 : 38 มีนาคม 2523

กฤษณา อโศกสิน เขียนไฟผนวให้ผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังจะหย่าขาดจากสามีได้ท้องต่อ
กับตัวเอง และสั่งแม่โดยรอบอบางแสนสาหัส โดยเฉพาะอย่างยิ่งเธอมีภรรยาใหม่ที่เขาใจ
อยู่เคียงข้างในขณะที่สามีมีผู้หญิงอื่นด้วย กลับถูกประณามจากฝ่ายสามีมากมาย ถึงขนาด
ทุบตีทำร้ายร่างกาย กังนั้นการถูกข่มขืนของเธอก็จึงเป็นไปอย่างเหมาะสมและ
ถูกต้องแล้ว และเป็นเส้นทางเดียวที่ผู้หญิงแต่งงานแล้วประสบปัญหาควรจะต้องถึงอย่างยิ่ง
ไม่ใช่การจำทน ออกนสารพัดสารพันอย่างที่เบียดมาในสมัยก่อน...¹

นอกจากนี้ บัวแพน นันทพิสัย ได้กล่าวถึงวิถีของเหมือนแพรว ที่ละครในเรื่อง
"บ้านชนน" ไว้ในบทความเรื่อง "ศึกษาวิถีผู้หญิงที่ล้มเหลวในระบบจาก บ้านชนน ของกฤษณา
อโศกสิน" อย่างละเอียด โฉมฉายให้เห็นเหตุผลอันเป็นต้นเหตุของพฤติกรรม รวมทั้งหลายที่เกิดขึ้น
ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ ยังมีเนื้อความตอนหนึ่งว่า

โดยพื้นฐานทางจิตใจที่แท้จริงของ เหมือนแพรวแล้ว เธอเป็นคนมีจิตใจที่ดั่งงาม เพื่อ
พ่อแม่... แต่กลับเกินส่วนแรงน่าจะได้รับการพัฒนาที่ดีที่สุดของเธอ กลับถูกกลบไป
เสียด้วยอารมณ์รักอันมากมายจนเกินพอ และกลายเป็นความเอาแต่ใจตนโดยมิได้คำนึง
ถึงจิตใจของผู้อื่นที่อยู่ใกล้ๆ กันเลย ทั้งนี้เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจาก
ความล้มเหลวของระบบสังคม นับตั้งแต่การแยกทางของพ่อกับแม่ การที่เธอเน้นตัวมากเกินไป
กว่าจิตใจ ทำให้เกิดปมก้อยแห่งความขาคใจไว้ในจิตใจของเธอโดยไม่รู้ตัว กับการที่
เธอถูกรังแกและอยู่ในความหวาดกลัวกับคนแปลกหน้า จนกระทั่งเกิดอาการทางโรค
ประสาทตอน ๆ นั้น สะท้อนถึงจิตใจของผู้อื่นในระบบสังคมปัจจุบันซึ่งมีชีวิตอยู่ท่ามกลาง
การแข่งขัน แบบตัวใครตัวมันเสียจนขาดใจไป แม้เธอจะเรียนไม่ได้แสงไว้โดย
แจ่มชัดว่า เหมือนแพรวไปประสบอะไรมา แต่พฤติกรรมแห่งความหวาดกลัวของเธอก็
บอกได้ว่าสิ่งที่เธอพบคือความเลวร้าย กายเหตุผลอันสืบเนื่องมานี้เองจึงได้เปลี่ยน

บัวแพน นันทพิสัย "เนื่องในวันที่ 8 มีนาคม - วันสตรีสากลภาพสะท้อนของผู้หญิง
ที่เปลี่ยนไป" ตยารัฐสภาทวิจารณ 37 : 38 มีนาคม 2523

เหมือนแพร่ผู้หญิงของสังคมปัจจุบันให้ก้าวไปจากบทบาทการเป็นผู้มีจิตใจเห็นอกเห็นใจ
คนอื่นไปเสีย...¹

"แครงร้าน" ผู้เขียนบทความเรื่อง "ผู้หญิงเปื่อยถึงนวนิยาย และเรื่องสั้นร่วมสมัยใน
ปัจจุบันของไทย" ไกลลารถึงผลงานของกฤษณา อโศกสิน เมื่อเขียนถึงนักเขียนนวนิยายกลุ่ม
สะท้อนชีวิตและความเป็นไปของมนุษย์ ว่า

...กลุ่มนี้แบ่งออกเป็นสองพวกย่อย... พวกแรกเป็นพวกที่สะท้อนชีวิตของมนุษย์
ส่วนมากจะเป็นชนชั้นกลาง พอมีพอกินไม่เดือดร้อนมากเกินไป ชีวิตที่สะท้อนนั้นก็จะมี
ผูกพันกับครอบครัว เป็นส่วนใหญ่ เราอาจจะพบปรัชญาชีวิตที่แฝงอยู่ในหนังสือพวกนี้ได้
เป็นปรัชญาชาวบ้านทั่ว ๆ ไป หนังสือพวกนี้บรรดาแม่บ้านจะคัดออกติดใจเป็นพิเศษ
นักเขียนชื่อดังก็มี กฤษณา อโศกสิน สี่ฟ้าดกาววัลย์ฯ สำหรับคนแรกนั้นเท่าที่ติดตาม
ผลงานเดิมแรกของเธอจนเดี๋ยวนี้ เป็นนักเขียนที่พัฒนาโครงเรื่องในแนวนี้อย่าง
รวดเร็ว ปรับปรุงแนวการเขียนอยู่เสมอ และสามารถสะท้อนเจาะลึกชีวิตของมนุษย์ได้
อย่างละเอียด เขียนอย่างเข้าใจชีวิตได้...²

ไพลิน รุ่งรัตน์³ ได้เขียนถึงผลงานของกฤษณา อโศกสิน ไว้ในบทความเรื่อง
"วรรณกรรมร่วมสมัย ลักษณะสามแบบของงานวรรณกรรม" ว่า นักเขียนที่สามารถสะท้อนภาพชีวิต
ที่เป็นเนื้อแท้ของ "ยุคใหม่" ซึ่ง ไพลิน รุ่งรัตน์ เห็นว่า เนื้อแท้ที่เป็นจริงของเขาคือความโลภ
ที่ไม่เคยพอ ความหลง ความทะเยอทะยาน การแข่งดีแข่งเด่น การริษยาอาฆาต ความเหงา
และความล้มเหลวในการมีชีวิต ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ ก็คือ กฤษณา อโศกสิน ส่วนมากจะเป็น
การสะท้อนภาพชีวิตครอบครัวที่ล้มเหลว เช่น เรื่อง "น้ำเซาะทราย" สะท้อนชีวิตของเศรษฐี
ม่ายสาวที่หลงรักสามีเพื่อน "ไฟหนาว" สะท้อนชีวิตคู่ที่ล้มเหลวของเศรษฐีหนุ่มที่เอาแต่ใจตัวเอง

1 บัวแพน นันทพิสัย "ศึกษาชีวิตของผู้หญิงที่ล้มเหลวในระบบจาก บ้านชนบท ของ
กฤษณา อโศกสิน" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 39 : 36 - 37 มีนาคม 2523

2 แครงร้าน (นามแฝง) "ผู้หญิงเปื่อยถึงนวนิยายและเรื่องสั้นร่วมสมัยในปัจจุบัน
ของไทย" แฉง 21 18 : 47 ธันวาคม 2522

3 ไพลิน รุ่งรัตน์ "วรรณกรรมร่วมสมัย : ลักษณะสามแบบของงานวรรณกรรม"
โลกหนังสือ 1 : 20 - 29 ตุลาคม 2523

และใช้เงินซื้อทุกอย่างทุกอย่าง หรือ "เลื่อมสลับลาย" สะท้อนเรื่องราวของมหาบัณฑิตทั้งสวย รวย และเก่ง แต่กลับมีชีวิตสมรสที่ล้มเหลว เพราะแต่งงานกับเศรษฐีเพลย์บอยแห่งสังคมชั้นสูง นอกจากนี้ กุณณา อโศกสิน ยังสามารถสะท้อนชีวิตของผู้นิเวศน์งานได้อย่างเจ็บปวดอีกด้วย ในเรื่อง "ลานลูกไม้" เล่าถึงชีวิตแม่ค้ากับคนขับแท็กซี่ในสลัม เปรียบเทียบกับชีวิตเศรษฐีในบ้านใหญ่ได้อย่างมีรายละเอียดและได้อารมณ์

หนังสือประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 ของกรมศิลปากร ได้กล่าวถึงประวัติชีวิตการศึกษา การทำงาน การเขียน และผลงานซึ่งเรียบเรียงจากแบบสอบถามเพื่อจัดทำประวัตินักเขียนไทย ที่กุณณา อโศกสิน ตอบกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2518 และในหนังสือนี้ กุณณา อโศกสิน ได้แสดงทัศนคติในการเขียนหนังสือไว้ว่า

- * 1. ยึดหลักความจริงและเหตุผล
2. เชื่อในกรรมดี กรรมชั่ว ของมนุษย์ นำหลักพระพุทธศาสนาประกอบการเขียน
3. ไม่มุ่งจะสอนคนอ่าน เพียงแต่แสดงแนวคิดของตนเอง
4. โดยสามัญสำนึกส่วนตัว ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบสังคมอยู่แล้ว¹

บทวิจารณ์และงานวิจัยที่กล่าวมาเหล่านี้ ทำให้เห็นได้ว่านวนิยายของกุณณา อโศกสิน ได้รับความสนใจในวงการวิจารณ์วรรณกรรมปัจจุบันพอสมควร ถ้าวิจารณ์นั้นมีหลายแง่หลายมุม ตามแนวการอ่านพิจารณาประเมินค่าและแสดงความเห็นของผู้วิจารณ์แต่ละคน แต่ละกลุ่ม และด้วยเหตุที่นักเขียนผู้นี้ได้ผลิตผลงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แนวการเขียนและกลวิธีในการเขียนก็ย่อมพัฒนาขึ้น ซึ่งมีผลต่อการวิจารณ์ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการวิจารณ์นวนิยายของกุณณา อโศกสิน ยังเป็นเพียงบทวิจารณ์เฉพาะเรื่องเฉพาะจุดเสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงได้นำมาศึกษาวิเคราะห์โดยใช้หลักเกณฑ์ในการวิจารณ์ตามที่วิจารณ์ได้เสนอไว้ และอาศัยประเด็นที่มีผู้พากษ์วิจารณ์ไว้มาก่อนประกอบมา เพื่อให้ง่ายง่ายและมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น

หน้าที่เกี่ยวข้อง

วิทย ศิวะศรียานนท์¹ ได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจารณ์ไว้ว่า การวิจารณ์ที่แท้ คือ การพิจารณาลักษณะของบทประพันธ์ แยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญและหยิบยกออกมาแสดงว่า ไพเราะงดงามเพียงไร วิเคราะห์ความหมายของบทประพันธ์นั้น ถ้าความหมายซ่อนเร้นอยู่ก็ใช้ ปัญญาหยั่งไปให้เห็นทะลุปรุโปร่งและแสดงให้ผู้อ่านเห็นตาม ถ้าความหมายกระจุกกระจายอยู่ที่พยายามปะติดปะต่อให้เป็นรูปเป็นคำพอบที่ผู้อ่านจะเข้าใจได้ แสดงศิลปะและแนวความคิดของ ผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นแนวทางในการแต่งหนังสือนั้น นอกจากนั้นจะต้องเผยให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานนั้น และชี้ให้เห็นด้วยว่าแต่ละส่วนมีความสำคัญต่อส่วนรวม เพียงไร รวมความว่าการวิจารณ์คือ การแสดงให้เห็นว่าหนังสือนั้นมีลักษณะอย่างไร ทั้งในส่วน เนื้อเรื่อง ความคิด ความเห็นและท่าทางองค่าง เมื่อได้อธิบายลักษณะของหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจ แล้วจึงวินิจฉัยลงไปว่า หนังสือเล่มนั้นดีหรือไม่อย่างไร ควรจัดไว้ในชั้นไหน ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าผู้อ่านต้อง ระลึกไว้เสมอว่า การวินิจฉัยคุณค่าเป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกและรสนิยม ส่วน การเข้าใจและอธิบายลักษณะของหนังสือเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับปัญญา เหตุผล เหตุการณ์ และเรื่องราว ที่เป็นหลักฐานจริง ๆ การอธิบายหนังสืออาจทำได้ละเอียดถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ได้ แต่การ วินิจฉัยคุณค่าไม่สามารถจะทำให้แน่นอนตายตัวได้

สรุปได้ว่า แนวการวิจารณ์มีสองประการสำคัญ คือ การอธิบายลักษณะประการหนึ่ง และการวินิจฉัยคุณค่าอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องทำควบคู่กันไป จะแยกศึกษาเพียงประการใด ประการหนึ่งไม่ได้ เพราะจะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดี หรือวรรณกรรมนั้นขาดตอนไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

วิทย ศิวะศรียานนท์² ชี้แจงว่า แนววรรณคดีวิจารณ์อาจจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 3 กลุ่ม คือ แนววิจารณ์ที่ยึดจิตวิทยาเป็นหลัก แนววิจารณ์ที่ยึดถืออิทธิพลต่าง ๆ ของสังคมเป็นหลัก

¹ วิทย ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 217 - 219

² ฎ. หน้า 219

และกลุ่มนักวิจารณ์แนวใหม่ สำหรับการวิเคราะห์ทฤษฎีของ กฤษณา อโศกสิน นี้ ผู้วิจัยอาศัย
แนวการวิจารณ์ของกลุ่มนักวิจารณ์ใหม่ (The New Critics) เป็นหลักช่วยในการวิจารณ์

กุหลาบ มลลิกะมาส¹ ได้สรุปหลักเกณฑ์ที่กลุ่มวิจารณ์ใหม่ (New Critics) ใช้เป็น
แนวทางพิจารณาวรรณคดีไว้ดังนี้ คือ

1. ในการวิจารณ์ไม่ควรเพ่งเล็งให้ความสำคัญแก่สมัยที่แต่ง ผู้แต่ง ตลอดจนลักษณะ
สังคมของวรรณคดีเรื่องนั้นจนเกินไป คุณค่าอันแท้จริงของวรรณคดีนั้นอยู่ที่ตัวของวรรณคดีเรื่องนั้น
องค์ประกอบอื่น ๆ เป็นแต่การช่วยให้เข้าใจวรรณคดีนั้นดีขึ้นเท่านั้น จึงมีความสำคัญเป็นรอง
นักวิจารณ์จะต้องวางน้ำหนักความสำคัญของการวิจารณ์ให้ถูกต้องเสียตั้งแต่ในขั้นต้น

2. นักวิจารณ์กลุ่มนี้ถือว่า วรรณคดีเป็นเครื่องให้ความบันเทิง นักวิจารณ์จึงไม่หวัง
ศีลธรรม คติสอนใจ เพราะฉะนั้นนักวิจารณ์ในกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ถ้าเรื่องใดแต่งดีประกอบด้วย
ศิลปะการแต่ง ให้ความอภิรมย์แก่ผู้อ่านแล้ว แม้ไม่ใช่เรื่องที่เปี่ยมคติปลูกใจที่เร้าความรู้สึกในแง่
ศีลธรรมก็ตาม ก็จัดได้ว่าเป็นวรรณคดีที่ดี

3. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้เน้นศิลปะการแต่งว่าสำคัญกว่าเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องจะเป็น
เรื่องอะไรก็ได้ แต่ถ้ามองวิธีการเรียบเรียงอย่างมีศิลปะ แม้เรื่องง่าย ๆ พื้น ๆ ก็จะมี ความหมาย
อย่างยิ่งในวงการวรรณคดี เพราะฉะนั้นนักวิจารณ์กลุ่มนี้จึงสนใจวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของ
วรรณคดีอย่างละเอียดถี่ถ้วน การใช้คำและถวามหมาย การใช้ลักษณะการแต่ง โครงสร้าง
สัญลักษณ์ สไตล์ เทคนิค ตลอดจนแนวคิด (ปรัชญา) ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวรรณคดีนั้น ๆ จะเป็น
เรื่องที่นักวิจารณ์นำมาพิจารณาทำนองอธิบายลักษณะจนสามารถชี้แจงได้อย่างชัดเจน

4. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ เห็นว่าการวิจารณ์ก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง มีหน้าที่ให้ความเข้าใจ
ในคุณสมบัติของวรรณคดี และขณะเดียวกันบทวิจารณ์นั้นยังเป็นเรื่องให้ความบันเทิงอีกด้วย หน้าที่
ของการวิจารณ์จึงกว้างขวางขึ้นในฐานะที่มีคุณค่าทางศิลปะประกอบอยู่ด้วย

¹ กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 16 - 17

5. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้มีเจตนาจะแนะแนวทางให้ดีกว่าการพยายามวางกฎเกณฑ์ใด ๆ ทีเดียว เน้นการปฏิบัติมากกว่าการวางทฤษฎี และสนใจในการวิจารณ์ด้วยหลักวิชาและเหตุผลมากกว่าที่จะให้เป็นการวิจารณ์ด้วยจิตวิสัยของผู้วิจารณ์ และยังถือควยว่่านักวิจารณ์ย่อมมีเสรีภาพในการเลือกวิธีการของตนตามความพอใจ

อันที่จริงแล้ว วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจารณ์วรรณคดีนั้น ได้มีผู้รวบรวมไว้มากมายหลายวิธีการด้วยกัน ดัง ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ¹ ได้กล่าวไว้ในหนังสือวิเคราะห์วรรณคดีไทยถึง 6 วิธีการ คือ การวิจารณ์เชิงประวัติศาสตร์และตำนาน การวิจารณ์เชิงปรัชญา การวิจารณ์เชิงจิตวิทยา การวิจารณ์เชิงสังคมวิทยา การวิจารณ์เฉพาะชิ้นงาน และการวิจารณ์เชิงจริยธรรมและตามแนวการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจารณ์สามารถพิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามแนวการวิจารณ์วรรณกรรมที่กล่าวมาแล้วนั้นล้วนมีรากฐานมาจากการวิจารณ์วรรณคดีตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ และในวงวิชาการทางวรรณคดีของตะวันตกในปัจจุบันนี้ ครูบาอาจารย์ไม่นิยมให้กฎเกณฑ์ที่ตายตัวเกี่ยวกับการอ่าน การศึกษาวรรณคดีในประเทศตะวันตกเป็นไปในรูปของการที่กลุ่มชนที่ปัญญาสูงที่มีประสบการณ์ในการอ่านมามากแล้วทั้งนั้น จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ตนรู้จัก โดยถือเสียว่าแต่ละคนก็เชี่ยวชาญพอที่จะไปหากฎเกณฑ์ของตนเองได้² ดังนั้นมาตรฐานและแนวทางในการวิจารณ์จึงควรเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ของลักษณะวรรณกรรมได้เสมอ ตามที่ผู้วิจารณ์จะเห็นสมควร

อย่างไรก็ดีในการวิจารณ์นั้น ถ้าเป็นไปโดยอาศัยอารมณ์ของแต่ละบุคคล ผลที่ได้อาจจะไม่ถูกต้องหรือเที่ยงตรงนัก นักวิจารณ์จึงพยายามหาเกณฑ์หรือแนวทางที่มีระบบเป็นเครื่องช่วยในการวิจารณ์เพื่อให้การวิจารณ์นั้นเป็นไปอย่างเที่ยงธรรมและปราศจากอคติของผู้วิจารณ์มากที่สุด ดังนั้นนอกจากแนววิจารณ์ที่กล่าวแล้ว ยังมีผู้เสนอแนะแนวทางในการวิจารณ์นวนิยายในหัวข้อรายละเอียดไว้หลายแนวทางด้วยกัน เช่น

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 13 - 20

² เจตนา นาควัชร "วรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีศึกษา" ใน วรรณไวทยาการ : วรรณคดี หน้า 4

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ¹ ได้เสนอแนะแนวทางในการวิจารณ์นวนิยายไว้ว่า
อาจจะวิจารณ์ในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. โครงเรื่อง
2. เนื้อเรื่อง
3. แนวคิด
4. ตัวละคร
5. ฉาก
6. ทศนะหรือปรัชญาของผู้ประพันธ์
7. สำนวนภาษา
8. คุณค่าของนวนิยาย

กุหลาบ มลลิกะมาส² ได้เสนอแนวการวิเคราะห์นวนิยายไว้ว่า อาจจะวิเคราะห์
ออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นนวนิยายเรื่องนั้นได้ดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง
2. สารัตถะหรือแก่นของเรื่อง
3. เวลาและสถานที่
4. ตัวละครในเรื่อง และบทสนทนา
5. เทคนิคหรือกลวิธีในการแต่ง
6. สไตล์
7. ทางเสียง
8. แนวคิดหรือปรัชญาในการแต่ง

¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี หน้า 25 - 32

² กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 73

รณจิวน อินทรกำแหง และคณะ¹ ได้เสนอแนววิเคราะห์วรรณกรรมปัจจุบันประเภท
นวนิยายไว้ว่า ควรวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
2. กลวิธีในการดำเนินเรื่อง
3. ตัวละคร
4. ฉาก
5. สำนวนของเรื่อง
6. สำนวนภาษา

สำหรับการเขียนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน
โดยยึดเอาแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการวิจารณ์นวนิยายที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้เสนอไว้
ดังกล่าวแล้ว มาเป็นแนวทางและผู้ใช้ได้วางหลักเกณฑ์ขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสม ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. วิเคราะห์แนวการเขียนนวนิยายในด้าน
 1. กลวิธีการแต่ง
 2. ท่วงทำนองการแต่ง
2. วิเคราะห์นวนิยายที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ โดยพิจารณาจาก
 1. โครงเรื่อง และเนื้อเรื่อง
 2. แก่นของเรื่อง
 3. ตัวละคร

¹รณจิวน อินทรกำแหง สมพันธ์ เลขพันธ์ และ ประทีป วาฬหินกร การอ่าน
และพิจารณาหนังสือ (ท.021) หน้า 68 - 76

วิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหามนุษย์

นวนิยายเป็นเรื่องราวที่เรียบเรียงขึ้นจากประสบการณ์ จินตนาการ และความคิดเห็นของผู้เขียน เพื่อเสนอเรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องราวของมนุษย์ กายใจที่นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทที่ตัวละคร เป็นเครื่องรู้เรื่อง และมักจะอาศัยวิถีชีวิตของมนุษย์และสภาพสังคม นวนิยายส่วนมากจึงสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะชีวิตมนุษย์ที่มีปัญหา เพื่อที่จะให้อ่านได้เข้าใจถึงลักษณะของชีวิตตามที่ผู้เขียนต้องการแสดงผู้อ่าน ผู้เขียนจึงต้องใช้ศิลปะในการเขียนเพื่อสนับสนุนจุดประสงค์นี้ โดยการกำหนดโครงเรื่อง กำหนดแนวคิด กำหนดตัวละครและบทบาท กังนั้นในการวิเคราะห์นวนิยายที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของสังคมจึงศึกษาจากองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
2. แก่นเรื่อง
3. ตัวละคร

ความรู้เกี่ยวกับโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร

โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง (Plot and Story)

โครงเรื่องและเนื้อเรื่องเป็นส่วนสำคัญของวรรณกรรมประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น เพราะวรรณกรรมประเภทนี้มุ่งแสดง เนื้อเรื่อง หรือเล่าเรื่องนั่นเอง

โครงเรื่องหมายถึง "ส่วนที่เน้นความเกี่ยวข้องระหว่างตัวละครในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งเป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกัน"¹ โครงเรื่องควรมีความขัดแย้งหรือปัญหาของตัวละคร เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน โครงเรื่องอาจจะมีลักษณะซับซ้อนแต่ไม่ควรรสเกินไป

เนื้อเรื่องหมายถึง "ความเรียงที่ได้จากการตอบคำถามว่าเป็นเรื่องราวของใคร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด และมีเหตุการณ์หรือความเกี่ยวข้องกันระหว่างตัวละครอย่างไร"²

¹ วัชราน อินทรกำแหง สมพันธ์ เลขพันธ์ และ ประทีป วาทีกทินกร การอ่านและพิจารณาหนังสือ หน้า 68

โครงเรื่องและเนื้อเรื่องมีส่วนสัมพันธ์กันใกล้ชิดมาก เพราะเมื่อผนวกโครงเรื่องเข้ากับเหตุการณ์หรือรายละเอียดก็จะกลายเป็นเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องบอกให้รู้ว่าเมื่อไร เกิดขึ้นกับใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ส่วนโครงเรื่องจะบอกให้รู้ว่าทำไมสิ่งเหล่านั้นจึงเกิดขึ้นกับคน ๆ นั้น หรือกลุ่มนั้น ที่นั่น และอย่างนั้น จุดมุ่งหมายใหญ่ของการสร้างโครงเรื่องคือ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องอย่างตื่นเต้น กระหายใคร่รู้เรื่องราวต่อไป

รัฐจวน อินทรกำแหง และคณะ¹ กล่าวว่าโครงเรื่องที่ควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง และระหว่างบุคคลในเรื่อง ประจุถูกใช้เกี่ยวเนื่องกันโดยไม่ขาดตก จากเรื่องเล็กไปสู่เรื่องใหญ่ หรือถ้ามีโครงเรื่องย่อยก็ควรมีความหมายต่อโครงเรื่องใหญ่ และควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นไม่มากหรือน้อยจนเกินไป

2. มีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ข้อขัดแย้ง (Conflict) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างโครงเรื่อง อาจจะเป็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม หรือระหว่างมนุษย์กับความรู้สึกภายในใจตนเองก็ได้ ข้อขัดแย้งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาอย่างน่าสนใจ

3. มีการสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป (Suspense) ซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การบอกใบ้ให้ผู้อ่านทราบว่าเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในตอนต่อไป การปิดเรื่องที่ผู้อ่านต้องการทราบไว้ก่อน หรือบอกให้ทราบเมื่อถึงเวลาอันสมควร และการจบเรื่องแต่ละตอนโดยทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็นต่อไป เป็นต้น

4. มีความสมจริง คือเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ไม่ใช่เหตุการณ์ประจวบหรือเหตุบังเอิญ (Co-incidence) ที่ไม่น่าหนักเบาเกินไป เช่น คนเค็กร้อนเรื่องเงินหาทางออกหลายอย่าง แต่ไม่สำเร็จบังเอิญถูกสลากกินแบ่งจึงพ้นความเค็กร้อนไปได้ อย่างนี้ถือว่าเป็นเหตุประจวบที่ไม่นิยมใช้ในนวนิยายหรือเรื่องสั้น ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในชีวิตจริง ๆ ก็ได้

นอกจากนี้ กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ ยังกล่าวว่า โครงเรื่องที่วางแผนก็ควรจะชี้ให้ผู้อ่านเห็นโลกหรือสังคมมนุษย์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งด้วย

แก่นเรื่องหรือสาระสำคัญของเรื่อง (Theme)

โดยปกตินักเขียนจะกำหนดแก่นเรื่องของตนไว้ก่อนจะลงมือสร้างสรรผลงานแต่ละชิ้น เพื่อช่วยเป็นเครื่องเตือนให้คุมบรรยากาศและเนื้อหาของเรื่องไว้ไม่ให้ออกนอกเส้นทาง เพราะ "แก่นเรื่องเป็นทั้งควบคุมและกำหนดการ เลือกสรรและการสร้างตัวละคร โครงเรื่อง ฉาก ความขัดแย้ง ทิศนะของผู้เขียน ตลอดจนท่วงทำนอง ซึ่งชวนการเหล่านี้อาจเป็นไม่ได้ทั้งโดยจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก"²

แก่นเรื่องที่กำหนดขึ้นนั้นมักจะเกิดจากความคิดของนักเขียนที่มีคอมมูนิตี้และมีต่อโลก ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละคน และถ่ายทอดออกมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ดังนั้นแก่นเรื่องหรือสาระสำคัญของเรื่องก็คือ "ลักษณะอันเป็นวิถีรวมการรวมชาติของมนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็นและมุ่งหมายจะแสดงลักษณะนั้นออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อ่าน สาระสำคัญของเรื่องจึงเป็นสาร (Message) ที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่านแสดงให้เขาใจว่ามนุษย์เราเป็นเช่นนี้แหละหนอ"³

การพิจารณาแก่นเรื่องของงานประพันธ์แต่ละชิ้นอาจช่วยให้เรามองเห็นวัตถุประสงค์เฉพาะของผู้แต่งในการสร้างสรรผลงานชิ้นนั้นขึ้นมา การค้นหาแก่นเรื่องของนวนิยายหรือเรื่องสั้นนั้นอาจทำได้ง่ายและยากพอๆ กัน ทั้งนี้เพราะผู้แต่งอาจจะบอกผู้อ่านตรง ๆ หรือให้ตัวละครเป็นผู้บอก หรืออาจจะปรากฏชื่อเรื่อง โดยมากแล้วผู้แต่งจะไม่บอกตรง ๆ ผู้อ่านต้องค้นหาแก่นเรื่องเอาเองโดยตั้งคำถามว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของเรื่องที่เรากำลังอ่านนั้นคืออะไร ผู้แต่งต้องการแสดงทัศนะว่าอย่างไร

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 83

²Mary Rohrbey, Samuel H. Words and Bernard F. Dukire, An Introduction To Literature. P. 22

³กุหลาบ มัลลิกะมาส ล.ก. หน้า 84

แก่นเรื่องนี้มีโครงวางวางตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน ผู้เขียนอาจจะนำเอาความต้องการพื้นฐานทางจิตใจของมนุษย์ (Fundamental Needs) เช่น ความต้องการความรัก ความต้องการความดีความเจริญ ความต้องการอำนาจเป็นต้น มาเป็นแก่นเรื่องก็ได้ หรือไม่ก็อาจใช้อารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ของมนุษย์อันมี รัก แค้น ชื่นชม ว่าเหว พยายาม เพื่อฝัน และจินตนาการอารมณ์เป็นต้น มาเป็นแก่นเรื่อง นอกจากนั้นอาจจะได้แก่นเรื่องจากข้อบกพร่อง ข้อกังขา ตลอดจนความนึกคิดต่าง ๆ ในด้านสังคมมนุษย์เป็นส่วนรวมก็ได้ตามแต่ผู้เขียนมุ่งหมายจะเปิดเผยให้เห็นลักษณะสภาพนิสัยของมนุษย์ในกรณีใด

กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาประเมินค่าแก่นเรื่องไว้ดังต่อไปนี้

1. แก่นเรื่องควรมีลักษณะสมจริง ทำให้เข้าใจมนุษย์กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. สามารถแสดงลักษณะมนุษย์ให้เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้ง
3. แก่นเรื่องควรมีลักษณะสร้างสรรค์ส่งเสริมกระชับจิตใจ หรือช่วยให้ตระหนัก

ในอุดมการณ์ของมนุษย์ หรือช่วยให้เข้าใจในชีวิตและโลก

ตัวละคร (Character)

ตัวละครคือ "ผู้บทบาทในเนื้อเรื่อง"² หรือบุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาให้แสดงพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในท้องเรื่อง เป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ตัวละครจะเป็นคนหรือเทียบเท่าคนก็ได้ ผู้แต่งบางคนให้สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ วัตถุ ฯลฯ เป็นตัวละครมีชีวิตจิตใจ แสดงอารมณ์ บทบาท คำพูด และมีปฏิกิริยาเช่นคนจริง ๆ การสร้างให้ตัวละครมีชีวิตชีวาเป็นกลวิธีที่ยิ่งใหญ่ที่ผู้อ่านสนใจในตัวละคร

ผู้แต่งเป็น "ผู้สร้าง" ตัวละครในเรื่องขึ้น โดยกำหนด ชื่อ รูปร่างหน้าตา เพศ วัย กำหนดนิสัยใจคอ บุคลิกภาพ และกำหนดบทบาท ตลอดจนโชคชะตาของตัวละครนั้น ๆ จึงเท่ากับ

¹ กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 84 - 85

² อ. หน้า 68

ผู้แต่งทำให้ตัวละครมีชีวิต มีชีวิตชีวาอย่างแท้จริงจนผู้อ่านรัก หรือยัง สงสาร เห็นใจตัวละคร เหล่านั้น สิ่งที่ทำให้ตัวละครมีลักษณะน่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือลักษณะที่ตัวละครนั้นต่างไป จากตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง ผู้อ่านจะสนใจในความแปลกของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นความแปลก ทางกายภาพ จิตใจ หรือพฤติกรรม ทั้งนี้ในการสร้างตัวละครผู้แต่งมักจะคำนึงถึงลักษณะ ดังกล่าวนี้นี้

ลักษณะนิสัยของตัวละครในนวนิยาย เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่สร้างความสนใจใน เนื้อเรื่องให้กับผู้อ่าน ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า "นวนิยายทั่ว ๆ ไป อาศัยลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นเนื้อหาสำคัญที่สุดอันหนึ่งของหนังสือ และความสนใจของผู้อ่าน ส่วนใหญ่ที่มีความคึกคักพอสมควร ก็มักจะขึ้นต่อบนนิสัยของตัวละคร ถ้าลักษณะนิสัยไม่เหมาะสม ผู้อ่าน หนังสือนั้นก็จะไม่ถึงจุดความเอาใจใส่ไปไถ่ยาวนาน ถึงจะไ้กับความสนใจชั่วเหว่ๆ นิดหน่อยก็หรือหายเหว่เหว่น..."¹ กุหลาบ มัตลิกะมาส² ได้กล่าวถึงการสร้างลักษณะนิสัย ของตัวละครไว้ว่า

1. นักเขียนที่ยังไม่สันตติมักสร้างตัวละครซึ่งมีลักษณะนิสัยประจำเป็นประเภท ๆ ไป เช่น ประเภทดื้อรั้น เร่ง ประเภทเื่องหงอยเฉื่อยช่าย ประเภทขี้โกรธ และประเภท เศร้าเหี่ยวแห้ง เป็นต้น ตัวละครเหล่านี้จะมีลักษณะนิสัยอย่างเดียวหรืออย่าง (Character) เช่น ทำรวใจใหญ่หนาๆแต่มีมือน้อยในหัวใจ เศรษฐีที่เห็นยาหรือ เป็นต้น โดยนัยตรงข้ามนักเขียนที่มีมือจะสร้างตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง (Round Character) ซึ่งเป็นตัวละครที่ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ คล้ายชีวิตจริง เพราะบุคคลใน ชีวิตจริงจะประกอบด้วยลักษณะนิสัยที่สลับซับซ้อน ไม่มีบุคคลใดที่มีลักษณะอย่างเดียว ฉะนั้นการ ใช้ตัวละครแบบนี้จึงทำให้ตัวละครในนวนิยายนั้นสมจริงและน่าสนใจ

2. ผู้ที่เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์จะใช้ความจำเป็นของมนุษย์เป็นแนวทางใน การสร้างตัวละครในเรื่อง ตัวละครจึงมีลักษณะสมจริง คือมีความคิด ความต้องการอย่างมนุษย์จริง

เช่น ต้องการความรัก ต้องการความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเสรีภาพ ต้องการอำนาจ เป็นต้น
 ทักษะที่สมจริงเป็นที่น่าสนใจ เป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติจิตใจของมนุษย์
 เกิดความหยั่งเห็น (Insight) หรือให้ความคิดตระหนักว่าเป็นจิตใจมนุษย์ทั่วไป

3. เมื่อผู้แต่งสร้างตัวละครใดให้มีนิสัยอย่างไรแล้วก็คงไว้เช่นนั้น การเปลี่ยนแปลง
 นิสัยต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล คือตัวละครนี้จะต้องมีประสบการณ์ผ่านพบเรื่องต่าง ๆ
 ที่มีอิทธิพลพอที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัยและบุคลิกภาพของตัวละครนั้น ๆ มิใช่ผู้แต่งจะให้เปลี่ยนไม่ได้
 ตามใจชอบของตน ตัวละครจึงมีทั้งที่เป็นประเภทสถิตหรืออุปนิสัยคงที่ (Static Character)
 และประเภทพลวัตหรืออุปนิสัยเปลี่ยนแปลง ตัวละครประเภทสถิตจะไม่เปลี่ยนแปลงนิสัย ตอนต้น
 เรื่องมีลักษณะนิสัยอย่างไร ตอนจบเรื่องก็ยังคงมีลักษณะนิสัยอย่างนั้น ส่วนตัวละครประเภท
 พลวัตเป็นตัวละครที่เปลี่ยนแปลงอุปนิสัยและพฤติกรรมไปตามเหตุการณ์ ประสบการณ์ และ
 กาลเวลา การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

ตัวละครในนวนิยายที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะเป็นตัวเงื่อนไขของเรื่อง และการ
 เปลี่ยนแปลงที่สมเหตุสมผลควรจะมีเงื่อนไข 3 ประการนี้ คือ

1. อยู่ในชาติที่เป็นไปไม่ได้ที่บุคลิกภาพตัวละครแต่ละตัวจะทำได้
2. ต้องได้รับแรงจูงใจพอเหมาะจากสภาวะที่แต่ละบุคคลเข้าร่วมอยู่ในกาะนั้น
3. มีระยะเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงนี้

การอ่านลักษณะนิสัยของตัวละครยากกว่าการอ่านโครงเรื่อง ผู้เขียนอาจจะไม่ใช่วิธี
 บอกตรง ๆ แต่ผู้อ่านจะทราบได้จากการสังเกตสิ่งต่อไปนี้ เช่น

1. รูปร่างลักษณะและความรู้สึกของตัวละครนั้น
2. พฤติกรรมของตัวละครนั้น
3. ลักษณะการพูดจาและบทสนทนาของตัวละครนั้น
4. ตัวละครอื่น ๆ พูดหรือคิดเกี่ยวกับตัวละครนั้น
5. ท่วงท่าที่ตัวละครนั้นแสดงออกเมื่อมีเรื่องถูกเงินหรือเหตุการณ์ปัจจุบันทันด่วน

เป็นต้น

การสร้างให้ตัวละครมีชีวิตว่า ตัวละครที่สร้างขึ้นจะต้องแสดงบทบาท การให้บทบาท
ตัวละคร หมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แต่งทำให้อ่านรู้จักตัวละครในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งทางด้าน
ร่างกายและจิตใจ หรือชี้ให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละครนั่นเอง ในการให้บทบาทตัวละครนั้น
ผู้แต่งต้องคำนึงถึงความสมจริง นั่นคือ การให้ตัวละครพูด คิด กระทำ มีกิริยา และปฏิกิริยา
คล้ายคลึงกับบุคคลในชีวิตจริง

นักเขียนจะให้บทบาทตัวละคร ได้อย่างสมจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้จักตัวละครของ
นักเขียน ถ้านักเขียนรู้จักตัวละครของเขาอย่างดี รู้ประวัติความเป็นมา รู้สถานที่เกิด เวลา
ที่เกิด ระบับการศึกษา ความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีต่อบุคคลอื่น การพูด การคิด และปฏิกิริยา
โต้ตอบทุกสถานการณ์ นักเขียนก็จะสามารถทำให้ตัวละครของเขาคล้ายบุคคลในชีวิตจริงได้
ตัวละครที่นักเขียนรู้จักมีมากมาย นักเขียนจะต้องเลือกแล้วแยกตัวละครนั้นให้แตกต่างกับ
ตัวละครอื่น ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นตัวละครที่เป็นพิมพ์เดียวกันหมด และทำให้ขาดความสมจริงได้

รัฐจวน อินทรกำแหง และคณะ¹ กล่าวว่าตัวละครที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง ไม่ใช่แค่ค้นหาที่ติไม่ได้ หรือเลวจนหาที่ชมไม่พบ
2. มีความคิด มีความต้องการ เช่นเดียวกับคนธรรมดา เช่น ต้องการความรัก ต้องการ
เสรีภาพ ต้องการความสนใจจากผู้อื่น เป็นต้น
3. มีการกระทำที่สอดคล้องกับลักษณะนิสัยของตน ไม่ประพฤติปฏิบัติในที่หนึ่งอย่างหนึ่ง
และอีกที่หนึ่งอย่างหนึ่ง เว้นแต่จะมีเหตุผลอันสมควร
4. การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของตัวละครจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล และจะต้อง
ให้อ่านเข้าใจเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจจะไม่ใช่ว่าทันทีทันใด แต่อย่างน้อยก็ต้อง
ให้เข้าใจในตอนจบเรื่อง

วิชา กงกะนันท์ ให้แนวคิดในการศึกษาตัวละครไว้ว่า

¹รัฐจวน อินทรกำแหง สมพันธ์ เลขพันธ์ และ ประทีป วาทีกทินกร การอ่าน
และพิจารณาหนังสือ หน้า 72

การศึกษาตัวละครก็เช่นเกี่ยวกับการศึกษาสรรพสิ่งต่าง ๆ นั่นคือ เราต้องรู้ธรรมชาติของมัน หากตัวละครที่เราศึกษาเป็นอน เราก็ต้องรู้จักชื่อ สกุล เพศ วัย เชื้อชาติ สัญชาติ บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อาชีพ อุปนิสัย ความคิด ความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น พฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรมเหล่านั้น กล่าวโดยสรุปก็คือ เราต้องศึกษาตัวละครที่เป็นคนเช่นเดียวกับที่เราศึกษามนุษย์จริง...¹

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า

ในการพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละคร ควรตั้งแนวกังนี้ ตัวละครตัวไหนสำคัญแก่เนื้อเรื่องหรือแก่ความนึกเห็น และปรัชญาของผู้ประพันธ์ มีตัวละครตัวไหนในเรื่องนั้น ทำให้เนื้อเรื่องมีรสขึ้นในทางใด ตัวใดควรถือเป็นตัวเอก เกี่ยวเนื่องกับชื่อเรื่องหรือไม่ เกี่ยวเนื่องกับปรัชญาของผู้ประพันธ์มากกว่าหรือน้อยกว่าตัวที่ไม่ถือว่าเป็นตัวเอก...²

วิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์

ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 แล้วว่า กฤษณา อโศกสิน พัฒนาการในการเขียนนวนิยายในแนวที่สะท้อนให้เห็นชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะชีวิตที่มีปัญหา ผลงานของกฤษณา อโศกสิน จึงออกมาในแนวนี้เป็นส่วนมาก แสดงให้เห็นปัญหาชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ อย่างมีรายละเอียด และเข้าใจอารมณ์ จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่มีฝีมือในการเขียนนวนิยายที่สะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของมนุษย์ที่มีปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ

ในการวิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้ คือ

1. วิภา กงกะนันทน์ วรรณคดีศึกษา หน้า 67

2. ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แนวทางการอ่านนวนิยาย หน้า 9 - 10

1. การวิเคราะห์โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
2. การวิเคราะห์แก่นเรื่อง
3. การวิเคราะห์ตัวละคร

โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่พัฒนาโครงเรื่องและเนื้อเรื่องในการเขียนนวนิยายในแนวที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์มาโดยตลอด โครงเรื่องใหญ่ในนวนิยายแต่ละเรื่องของนักเขียนผู้นี้มักจะเสนอปัญหาชีวิตที่เด่นชัดเพียงปัญหาเดียว แต่ปัญหานั้นอาจจะเกิดจากข้อขัดแย้งหลายประการ เกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ ทางออกของตัวละคร เป็นทางออกที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอให้เหมาะสมกับลักษณะและพื้นฐานของตัวละครที่วางไว้แต่ต้นแต่ละลักษณะของปัญหานั้น ๆ เพื่อให้ให้เห็นทางออกของปัญหานั้นเด่นชัดขึ้น โครงเรื่องและเนื้อเรื่องของกฤษณา อโศกสินแสดงให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างสมจริง ชัดเจน และน่าสนใจด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ
2. มีความสมจริง
3. มีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง
4. มีลักษณะของการสร้างความสนใจในโครงเรื่องต่อไป
5. ชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง

1. มีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ข้อขัดแย้งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการปะทะกันในชีวิตจริงของเรา ภาวะขัดแย้งของแต่ละคนไม่เหมือนกัน แตกต่างกันจะต้องพบข้อขัดแย้งที่กันไม่ให้คนทำในสิ่งที่ตนต้องการ ในโครงเรื่องแต่ละเรื่อง กฤษณา อโศกสิน ได้สร้างข้อขัดแย้งหรือปัญหาไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งข้อขัดแย้งดังกล่าวมีความสำคัญในการกำหนดโครงเรื่อง นักเขียนผู้นี้แสดงให้เห็นข้อขัดแย้ง เพราะผู้เขียนวางแนวเรื่องให้ดำเนินไปตามลักษณะเป็นส่วนใหญ่ และตัวละครจะประกอบพฤติกรรมในลักษณะที่ขึ้นอยู่กับข้อขัดแย้งอีกด้วย ข้อขัดแย้งที่กฤษณา อโศกสิน มุ่งแสดงให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์นั้นแบ่ง

4 ประเภท คือ

1.1 ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (Man against Man) คือการเสนอเรื่อง que แสดงถึงการขัดแย้งระหว่างตัวละครด้วยกัน ปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ปรากฏอยู่ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เกือบทุกเรื่อง มีรูปแบบต่างกันออกไป เช่น ปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา ข้อขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่นับน้อย ข้อขัดแย้งระหว่างคนร่ำรวยกับคนยากจน เป็นต้น และในปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งแต่ละรูปแบบก็เกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกันไป อีกด้วย เช่น ปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา อาจจะเกิดจากพฤติกรรมนอกใจกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน มีลักษณะนิสัยที่ไม่เข้ากันได้ หรือมีความต้องการที่ต่างกันออกไป เป็นต้น

1.2 ข้อขัดแย้งภายในตน (Man against Himself) คือการเสนอเรื่อง que แสดงถึงข้อขัดแย้งกันระหว่างความปรารถนาภายในใจตัวละคร อันก่อให้เกิดความสับสน วุ่นวายใจ เช่น การต่อสู้ระหว่างความปรารถนาจะกระทำอย่างหนึ่งกับความรู้สึกผิดชอบ การกระทำนั้นว่าเป็นการ ไม่ถูกต้อง ปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งภายในตนประกอบอยู่ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน แทบทุกเรื่อง บางเรื่องก็เน้นให้เห็นความสำคัญของข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวละครมาก บางเรื่องก็เพียงแต่แสดงให้เห็นว่า ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์สามารถก่อให้เกิดข้อขัดแย้งภายในใจของตัวละครได้

1.3 ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคม (Man against Situation) คือการเสนอเรื่อง que แสดงถึงการขัดแย้งระหว่างตัวละครกับพลังภายนอกที่แวดล้อมพวกเขา เช่น การที่ตัวละครต้องต่อสู้กับสังคม ความยากลำบาก การะแสร้งทำ ความเชื่อ หรือความรู้สึกของสังคม เป็นต้น กฤษณา อโศกสิน มีได้เน้นปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งในลักษณะนี้มากเหมือนข้อขัดแย้งลักษณะอื่นที่กล่าวมาแล้วจริงๆ มีน้อยเรื่อง แต่สอดคล้องข้อขัดแย้งลักษณะดังกล่าวไว้ในหลาย ๆ เรื่อง ได้อย่างน่าสนใจ ทำให้เข้าใจสภาพชีวิตและปัญหาของมนุษย์ยิ่งขึ้น

1.4 ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ (Man against Nature) คือการเสนอเรื่อง que แสดงถึงข้อขัดแย้งระหว่างตัวละครกับธรรมชาติ เช่น แสงงานกันแล้วไม่ปฏิบัติ

ท้องถิ่นเยี่ยงสามีกรรยา เป็นต้น กฎณา อโศกสิน ได้เสนอปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งระหว่าง
มนุษย์กับธรรมชาติไว้ในนวนิยายบางเรื่องได้อย่างน่าสนใจและน่าเห็นใจ

การเสนอปัญหาเกี่ยวกับการสร้างข้อขัดแย้งให้เกิดขึ้นกับตัวละครในนวนิยายของ
กฎณา อโศกสิน นั้น บางเรื่องผู้เขียนใช้ข้อขัดแย้งหลายอย่างผสมผสานกัน บางเรื่องใช้ข้อขัดแย้ง
น้อยอย่าง อย่างไรก็ตามการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการสร้างข้อขัดแย้งในนวนิยายของนักเขียนนี้
ผู้เขียนมักจะใช้ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และข้อขัดแย้งภายในตนประกอบรวมเกือบทุก
เรื่อง ถึงพิจารณาจากรายละเอียดในแต่ละเรื่องต่อไปนี้

เรื่องปากกามเทพ ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
เป็นสำคัญ นอกจากนั้นยังมีข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมและข้อขัดแย้งภายในตนผสมผสาน
กันไปควบ กล่าวคือ

เริ่มด้วยข้อขัดแย้งระหว่างรำพรกับสมมก รำพรตัวละครเอกของเรื่องเป็นสตรี
วัยสี่สิบห้าขวบกับสามีหลังจากที่ไต่เต้างานอยู่กินกันมาแฉะถึงสิบแปดปี เพราะทนความเจ้าชู้
ของสามีไม่ได้ จึงเป็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่มีความต้องการและอุปนิสัยใจคอต่างกัน

เมื่อรำพรหย่ากับสามีแล้ว เธอได้รับชายหนุ่มคนหนึ่งซึ่งมีอายุเพียงยี่สิบสี่ปี
อุปการะอยู่กินด้วยกันโดยไม่แต่งงาน จึงเกิดข้อขัดแย้งขึ้นอีกครั้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่มีความ
ไม่เหมาะสมกันทั้งวัยและฐานะ และก่อให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในใจของบุคคลทั้งสองฝ่ายอีก
ประการหนึ่ง เพราะแม้จะมีข้อแลกเปลี่ยนที่ทำความพอใจให้กันทั้งสองฝ่าย แต่ยังคงต้องสู้กับ
ความรู้สึกอันอับอายในการกระทำที่ตนเห็นว่าขัดกับค่านิยมในสังคม ฉะนั้นการกระทำของรำพร
ยังจึงเป็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคม ได้อีกด้วย

ข้อขัดแย้งที่ความเข้มข้นมากขึ้น เมื่ออาชชาชายหนุ่มที่รำพรอุปการะเกิดความ
ผูกพันรักใคร่ในหัว เกิดหญิงสาววัยเดียวกับเขาซึ่งรำพรรับมาอุปการะเลี้ยงดูตั้งแต่เด็ก
ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นใหม่ในใจอาชชาก็คือ ความต้องการที่ขัดกันระหว่างความรักกับผลประโยชน์
เช่นเดียวกับหญิงสาวซึ่งไม่สามารถหักห้ามใจรักที่มีต่อชายหนุ่มได้ ก็เกิดข้อขัดแย้งในใจคือ
ต้องเลือกระหว่างความรักกับความกตัญญู ในที่สุดความกตัญญูมีอำนาจเหนือกว่า หญิงสาวจึงหาทาง
ไม่เสียจากบ้าน โดยไปทำงานกับภรรยาฉบับหนึ่งของสมมกผู้ซึ่งเป็นสามีเก่าของรำพร

ด้วยความช่วยเหลือของสมภักดิ์ ทั่วร่างกายนั้นก็เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในใจตลอดเวลา กล่าวคือ เธอต้องต่อสู้กับความรู้สึกสูญเสียบุคคลที่เคยใกล้ชิด เคยรักไว้ และเคยเป็นที่พึ่งทางใจ เธอต้องต่อสู้กับความโกรธ เมื่อรู้ว่าคนของเธอได้รับความช่วยเหลือจากสามีเก่า ซึ่งเธอถือว่าเป็นศัตรูที่สำคัญยิ่ง และท้ายสุดเธอต้องต่อสู้กับความรู้สึกหึงหวงในใจอย่างรุนแรง โดยการถึงเถียงกลับมาจนหมดอาลัยไว้

ในขณะที่เกี่ยวกับการกระทำของราฟร่าทำให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในใจของสามีเก่าด้วย ทั้งนี้เพราะสมภักดิ์เกิดความรู้สึกเสียสละ สงสาร และไม่พอใจ จึงหาทางมาพบเพื่อตกลงกับเธอ กลับมาได้รับการถูกเหยียดหยามกล่าวถึงก็เกิดแค้นแค้นใจโทสะเพิ่มขึ้น เธอ ผลที่ติดตามมาก็คือ ราฟร่าทั้งคร่ำครวญ อุปสรรคสำคัญระหว่างราฟร่ากับอาซาจึงเกิดขึ้นอีก นั่นคืออาซารู้สึกอับอายในสภาพที่เป็นอยู่มากขึ้น จึงได้โอกาสปลีกตัวไปเสียจากราฟร่า เพื่อให้ราฟร่าได้มีโอกาสค้นคืนกับสมภักดิ์เพ้อลูก

เมื่อเป็นอิสระ อาซาจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกความทองการที่ขัดกันระหว่างความรักกับความสะกดหมาย เขาตัดสินใจเลือกความทองการประการหลัง การกระทำของเขาทำให้เสียเสียใจมากแต่ก็ตัดใจได้ในที่สุด

★ เรื่องเมียนหวง ปัญหาที่เสนอเกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งภายในตน ทั้งรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อขัดแย้งเกิดจากความเจ้าชู้ของสามีที่ภรรยาไม่สามารถทำให้ยอมรับได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการที่จะประนีประนอมชีวิตคู่ของตนไว้อย่างเต็มความสามารถ เรื่องราวถึงกล่าวถึงกับสามีภรรยาคนหนึ่ง คือ ภรรยาและ กร.อนิรุทธิ์ และ ภรรยาและ กร.วิกันดา ศักดิ์วิทย์ ซึ่งมีความเพียบพร้อมเสมอกันทั้งในค่านิยม ทัศนคติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติ บุคคลทั้งสองมีความผูกพันรักใคร่และภาคภูมิใจในกันและกันมาก แต่ ภรรยาและ อนิรุทธิ์ เป็นผู้ชายที่มีเสน่ห์และเจ้าชู้ ภรรยาและ วิกันดา จึงต้องพยายามปรับจิตใจยอมรับลักษณะอันไม่พึงปรารถนาของสามีด้วยความชื่นชมตลอดมา ข้อขัดแย้งได้เกิดขึ้นในใจทุกระยะที่รู้ว่าสามีติดอกและมีความสัมพันธ์อันดีกับหญิงอื่น

ข้อขัดแย้งได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรง เมื่อสามีของ เธอมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับ
 อรอินทร์ แม้มายืนถึงความสวย ความรู้ ความเฉลียวฉลาด ความกล้า ตลอดจนมีสภาพอารมณ์
 ที่อ่อนไหวและรุนแรงตรงตามรสนิยมของ กร.อนิรุทธิ์ ซึ่งตัว กร.อนิรุทธิ์เองก็มองเห็นค่า
 ของผู้หญิงคนนี้แตกต่างไปจากผู้หญิงอื่น ๆ ที่เคยผ่านมา เป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้แย่งชิง
 ชายคนรักระหว่างผู้หญิงสองคนซึ่งมีคุณลักษณะในระบอบที่ไม่ต่างกันนัก

กร.วิกันศาไม่สามารถหยุดยั้งความสัมพันธ์ระหว่าง กร.อนิรุทธิ์กับอรอินทร์ได้
 เธอจึงต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะรักษาสภาพจิตใจของตนเอง และเพื่อที่จะยึดยักสามี
 กลับมาในลักษณะที่เจ้าทูนินยอมพร้อมใจ ขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้นเธอจึงเป็นไปตามจังหวะ
 ที่เธอเห็นว่าเหมาะสมและควร เริ่มด้วยการปล่อยให้สามีมีความสัมพันธ์ต่อกันตามความพอใจ
 ในขณะที่ตนเองพยายามปลุกตัวออกมาจากสภาวะอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากการแยกห้องนอน
 เป็นขอแยกกันอยู่ และท้ายสุดก็ขอหย่าจากกัน ทั้งนี้เพื่อให้ กร.อนิรุทธิ์ได้ใช้ชีวิตอย่างเสรี
 และสามารถตัดสินใจตามความต้องการของเขา วิธีแก้ปัญหานี้ถึงกลาไ้สร้างข้อขัดแย้งให้
 เกิดขึ้นในใจ กร.วิกันศาตลอดเวลา

หลังจากที่ กร.อนิรุทธิ์และ กร.วิกันศาหย่าจากกันแล้วนั้น กร.อนิรุทธิ์ก็แสดง
 ความตั้งใจที่จะเลิกสาวอีกคนหนึ่งซึ่งทำงานอยู่กับ กร.วิกันศา เป็นเหตุให้อรอินทร์แสดง
 ความหึงหวงอย่างรุนแรงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้แย่งชิงระหว่างหญิงสองนายหนึ่งจึงเกิด
 ขึ้นอีก เป็นเหตุให้อรอินทร์ขาดสติเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น และเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ความ
 สัมพันธะระหว่าง กร.อนิรุทธิ์กับอรอินทร์สิ้นสุดลง

กร.อนิรุทธิ์ตั้งใจที่จะคืนรักกับ กร.วิกันศา จึงส่งตัวนุ๊กกลับคืนให้ปลูกกรองโดย
 ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์เกินเลยเช่นคนอื่น ๆ ที่ผ่านมา แต่กลับเกิดรักใคร่ กร.อนิรุทธิ์อย่าง
 จริงจัง จึงเกิดข้อขัดแย้งขึ้นกับนุ๊ก เป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการไม่ไ้ในสิ่งปรารถนา และ
 ไ้ในสิ่งไม่ปรารถนา นุ๊กก็ตัดสินใจหนีข้อขัดแย้งนี้โดยการฆ่าตัวตาย ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับ
 ผู้หญิงสองคนซึ่งมีนิตที่ค่อนข้างรุนแรง โดยมีตนเองเป็นต้นเหตุทำให้ กร.อนิรุทธิ์ลดความหลง
 ตัวเองลงได้มาก เกิดความึกที่จะเริ่มใช้ชีวิตใหม่กับภรรยาอย่างแท้จริง

* เรื่องน้ำเซาะทราย ผู้เขียนเสนอปัญหาที่แสดงให้เห็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และที่น่าสนใจคือข้อขัดแย้งภายในตน ถึงรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อขัดแย้งเกิดจากพฤติกรรมของสาวสวยรวบเส้นผม เพียบพร้อมไปด้วยความมีชีวิตชีวา ความเฉลียวฉลาด และความมั่งคั่งสมบูรณ์ เกิดไปหลงรักสามีของเพื่อนสนิทคือ วรณณี ผู้ซึ่งมีบุคลิกเป็นอีกแบบหนึ่ง คือเป็นคนที่จริงจังจริงจัง เจาะะเยียบ ไม่สนใจในความสวยงามหรือความรู้สึกในความสัมพันธ์มากเกินไปกว่าต้องการสร้างฐานะให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่น และทำงานในหน้าที่ไม่ใหญ่หลวง ไม่ว่าหน้าที่อาจารย์ใหญ่ในโรงเรียน หรือหน้าที่ของแม่บ้านในบ้าน คุณสมบัติของวรณณีจึงที่ใครก็ตามมาสร้างความเบื่อหน่ายให้กับภรรยาเป็นสามีไม่น้อย แต่เป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เพราะภรรยาสนใจในเจตนาดีของภรรยา เขาจึงโอนอ่อนผ่อนตามความต้องการของเธอโดยตลอด อย่างไรก็ตามความเบื่อหน่ายนั้นได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยที่แม้ตัวเขาเองก็แทบจะไม่รู้ตัว มารู้อีกเมื่อเกิดความสัมพันธ์ทางใจอย่างลึกซึ้งกับภรรยา อันที่จริงภรรยาเคยมีจิตผูกพันในเส้นหมื่นพันพรายของภรรยา มาตั้งแต่เมื่อครั้งแรกเริ่มรู้จักกันแล้ว แต่ความรู้สึกนั้นจืดจางไปเพราะต่างฝ่ายต่างมีครอบครัว ความรู้สึกจึงกลายเกิดขึ้นอย่างรุนแรงเมื่อเธอเป็นฝ่าย และได้แสดงกิริยาให้เขารู้ว่าเขามีความรู้สึกอย่างไรกับเขาโดยไม่ปิดบัง ภรรยาสามารถถอดความสัมพันธ์ทางใจระหว่างเธอกับภรรยาไปจากความสัมพันธ์ทางกายโดยไม่ยากนัก ภรรยาใช้ชีวิตทั้งชีวิตเป็นเกมพันสำหรับความรักครั้งนี้ ฉะนั้นจึงไม่เป็นการยากที่เธอจะเอาชนะภรรยาได้ ซึ่งเธอได้เปรียบอยู่แล้วในเกือบทุกด้าน ข้อขัดแย้งในระยะแรกจึงเริ่มจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งเกิดจากความรักของผู้หญิงสองคนที่มีความผูกพันเกี่ยวพัน และข้อขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาที่ไม่สามารถเข้าใจในความต้องการของกันและกันได้พอ จึงไม่ได้โอนอ่อนผ่อนตามความต้องการอีกฝ่ายหนึ่งเลย นอกจากนั้นการกระทำของภรรยาจัดเป็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมโดยอ้อม

ข้อขัดแย้งที่มีผลสืบต่อมาจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือข้อขัดแย้งภายในตน ซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลทั้งสองตลอดเวลา กล่าวคือ ภรรยาสามารถเอาชนะภรรยาได้โดยง่าย แต่คุณธรรมที่มีอยู่ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นภายในใจ เธอต้องต่อสู้ระหว่างความปรารถนาใน

ความรักกับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พวกครองไม่ปรารถนาที่จะแย่งสามีเพื่อน แต่ก็ไม่อยากรับ
 ความรักที่แบ่งออกเป็นสองส่วน เธอจึงต้องทนทุกข์ทรมานกับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ ส่วน
 วรรณรีนั้นต้องต่อสู้กับความเจ็บปวดที่ใครอย่างกระหน่ำหน้าสามีและเพื่อนรักร่วมมือนกันทรยศ
 ต่อเธอ ทั้งนี้เพราะเธอไม่เคยรู้ถึงข้อขัดแย้งในใจของสามีที่เกิดจากการกระทำของเธอ
 มาก่อน วรรณรีต้องต่อสู้กับความไม่ต้องการถึงสองประการที่บังคับให้เธอต้องเลือกเอา
 ประการใดประการหนึ่ง นั่นคือการยอมสูญเสียของรักไปเสียโดยการเหวี่ยงจากเขา หรือการ
 ยอมรับสภาพที่สามีมีภรรยาสองคน ฝ่ายภรรยาข้อขัดแย้งภายในตนเริ่มจากความรู้สึกที่มีต่อ
 ภรรยากำลังกั้นระหว่างความรู้สึกที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา กล่าวคือขณะที่เขาภาวนา
 ใจในความดีและความสามารถของภรรยานั้น เขาเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นมาด้วยเพราะภรรยา
 ไม่สามารถให้ความมีชีวิตชีวา ความแปลกใหม่ และความสดชื่นใจอีกหลายอย่างที่เขา
 ต้องการได้ สิ่งสิ่งที่ภรรยาไม่สามารถทำให้เขาได้มีอยู่ในตัวพวกครองอย่างพรหมบุตร
 ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตนประการต่อมา คือ เกิดความปรารถนาในสิ่งสองประการแต่
 ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะเลือกอย่างไร ไฉนแรกนั้นในธรรมชาติที่มีอยู่ในจิตใจชายแพะแวง
 ปรารถนาในความรัก เขาจึงก่อความสัมพันธ์ขึ้นกับพวกครอง ต่อมาความเห็นแก่ตัวอันเป็น
 ธรรมชาติของมนุษย์ทำให้เขาไม่ยอมเลือก แต่ต้องการทั้งพวกครองและวรรณรี และแม้เขา
 ไม่สามารถจะตกลงกับวรรณรีได้ก็ยังไม่พอใจที่จะมีเธออยู่ใต้อาณัติกับลูก ๆ ข้อขัดแย้งภายใน
 ตนเกิดขึ้นกับพวกครองอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อภรรยาแสดงความกระวนกระวายด้วยความรู้สึก
 หวงแหน เพราะวรรณรีขอหย่าโดยมีบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเหนือกว่าเขาเกือบทุกด้านคอยให้
 ความคุ้มครอง ทั้งนี้เพราะพวกครองต้องการภรรยาและต้องการให้ภรรยาเห็นค่าของเขาคอย
 แต่เธอหากระแหว่งว่าตนเองกำลังจะหมดค่าในสายตาของเขา เพราะเขากำลังมองเห็น
 ค่าของวรรณรีผู้ที่เขาจำเป็นต้องสูญเสียไป เธอจึงเลือกเอาความมีคุณค่าในสายตาของ
 คนรัก โดยการตัดสินใจไปเสียจากเขาช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้ทางฝ่ายตรงเขาใจถึง
 ความต้องการที่แท้จริงของตน การตัดสินใจของพวกครองมีผลต่อบุคคลทั้งสามในสัดส่วนที่ไม่
 เท่ากันนัก กล่าวคือ ตัวเธอเองต้องต่อสู้กับความเจ็บปวดอย่างรุนแรงที่ต้องจากคนที่ตนรัก
 ไปโดยไม่มีการกำหนด ก็ต้องต่อสู้กับความรู้สึกที่ต้องสูญเสียของรักกับพวกครอง และยังต้องต่อสู้

เพื่อที่จะได้อยู่ของที่ไม่รักแย่งทองก็ควรรอนรามาเก็บไว้ เป็นสมบัติของตนต่อไป ส่วนวรรณรี
เคยต่อสู้เพื่อที่จะบอแยงของรักกลับมา แต่กาลเวลาและความรู้สึกที่เปลี่ยนไปทำให้เธอต้อง
กินรนเพื่อที่จะทอดทิ้งสิ่งนั้นไป การต่อสู้กินรนซึ่งยังไม่ทันทำอะไรจะจบลงนั้นเกิดจากความ
สลับซับซ้อนของจิตใจมนุษย์แทบทั้งสิ้น

เรื่อง ไม่น่าเชื่อ ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นภายในตนเองแต่ไม่เด่นชัดนัก กล่าวคือ

ข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในวัฏจักรอมครว้ของสามภรรยาสองภรรยาแรกคือพัลลภและชิงทอง
ทั้งคู่สาวทั้งสองแต่งงานกันด้วยความรักและความภาคภูมิใจในกันและกัน ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น
กับบุคคลทั้งสองสืบเนื่องมาจากญาติพี่น้อง เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะญาติฝ่ายสามี เป็นข้อขัดแย้ง
ที่ดูเผินจะไม่รุนแรงนัก แต่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดเวลา จนกระทั่งทำให้ความรักใคร่และ
ความภาคภูมิใจในกันและกันจืดจางลง จุดเริ่มต้นของข้อขัดแย้งเกิดจากการไม่ยอมเสียเปรียบ
ของญาติผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย เรือนหอที่ตกลงกันว่าเจ้าบ่าวเป็นฝ่ายปลูกในซึ่งฝ่ายเจ้าสาวยกให้
เป็นอันยอมเลิกไป ดังนั้นบุคคลทั้งคู่จึงต้องอยู่รวมกับครอบครัวใหญ่ของฝ่ายสามี ข้อขัดแย้งจึง
เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เพราะความขุ่นเคืองใจในเรื่องเรือนหอซึ่งตกลงกันไม่ได้เป็นชนวนให้
บุคคลทั้งสองถีนแค้นใจกันอยู่เนือง ๆ ทั้งยังเป็นชนวนให้ญาติฝ่ายสามีไม่พอใจในทั้ง
ชิงทองอีกฝ่าย และยังไปกว่านั้นชิงทองทองหนอยู่ในสภาวะครอบครัวที่มีความแตกต่างกับ
ครอบครัวเดิมของตนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการยอมรับเลี้ยงดู และทัศนคติในการดำรงชีวิต
ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดข้อขัดแย้งกันอยู่เสมอ ทำให้เธออึดอัดและไม่เป็นสุข พยายามทำให้พัลลภขุ่นมัว
ไปทุกข ข้อขัดแย้งอันเกิดจากญาติของบุคคลทั้งสองไม่อาจจะยุติลงได้ เพราะพัลลภไม่ให
ความร่วมมือในการหาทางออก ดังนั้นเมื่อเกิดข้อขัดแย้งขึ้นอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่งในขณะที่
พัลลภกำลังดูงานอยู่ในต่างประเทศ ทั้งชิงทองและพัลลภต่างก็ให้ความการที่ควรจะให้ได้
ออกที่สุดสำหรับบุคคลของตน

กลืนใจหันเข้าสู่วิชาอย่างทุ่มชีวิต

ส่วนอีกคนหนึ่งคือพิณและเทียนสี ซึ่งที่เธอต้องต่อสู้กับความรู้สึกความต้องการ
ทางฝ่ายต่างกำลังเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ที่ไม่พึงปรารถนาหลายอย่างเพื่อรักษาส่วนที่
อุปนิสัย อารมณ์ รสนิยม และทัศนคติ บุคคลทั้งสองครอบครัวที่สมบูรณกับบุคคลอื่น ๆ แล้ว

จึงไม่มีใครสามารถยอมให้ใครไถ่แม่ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เทียนสีประหลาดซึ่งไม่ยอม
เข้าใจความต้องการของเธอโดยการก้มเพื่อนชายเขยเข้า จนกระทั่งเกิดปากเสียงกันขึ้น
บุคคลทั้งสองจึงตกลงแยกกันอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง การแยกกันทำให้ทางฝ่ายทางขวายังมีความ
ผูกพันกันอยู่ในส่วนลึก ยังมองเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะความสำคัญที่ทางฝั่งมีต่อลูก
ฉะนั้นเมื่อเทียนสีเห็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่กับน้องจึงเกิดความห่วงหาเหว
ตกลงที่จะเริ่มต้นกับพี่ใหม่ ซึ่งประสบผลสำเร็จด้วยดี

เรื่องประตูปีกทนาย ปัญหาที่เสนอมีข้อขัดแย้งที่สำคัญคือ ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์
กับธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคม และข้อขัดแย้ง
ภายในตนบ้าง แต่ผู้แต่งไม่ได้เน้นให้เห็นแก่นหลัก กล่าวคือ

ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เกิดจากคนที่ขายมนุษย์ซึ่ง เกิดพึงพอใจใน
เพศเดียวกัน แทนที่จะเป็นเพศตรงกันข้าม เช่นบุคคลอื่น ๆ ข้อขัดแย้งจึงกล่าวส่งผลให้เกิด
ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคม ทั้งนี้เพราะลักษณะความต้องการทางเพศ
ของเขาสอดคล้องกับความรู้สึกของสังคม โดยเฉพาะขัดกับความรู้สึกและความต้องการของบุคคล
แวดล้อมที่รักเขา นพจึงมีปัญหาลักษณะและความต้องการดังกล่าวของตนเองโดยการแต่งงาน
กับจิตลา เพื่อที่จะให้คนทั่วไปเห็นว่าเขาสามารถมีครอบครัวได้ และเพื่อที่จะทำหน้าที่หา
ผู้สืบตระกูลให้กับครอบครัวของตนด้วย

การหาทางออกให้กับตนเองโดยวิธีดังกล่าว ทำให้ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ
ธรรมชาติ เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งมีผลกระทบไปยังบุคคลอีกคนหนึ่ง กล่าวคือเมื่อแต่งงานกันแล้ว
นพที่ไม่สามารถปฏิบัติกับจิตลาเยี่ยงสามีภรรยาโดยทั่วไปได้ ปัญหาจึงเกิดขึ้นกับจิตลารับ
ความต้องการความสุขทางเพศเยี่ยงหญิงสาวที่มีสุขภาพสมบูรณ์ แต่เนื่องจากนพมีคุณสมบัติหลาย
ประการที่เธอพอใจ และพร้อมที่จะให้ความสุขกับเธอทุกอย่างเท่าที่เขาสามารถจะให้ได้
ประกอบกับเธอเองก็ยอมรับว่ารักเขา จิตลาจึงตัดสินใจหันเข้าสู่วิถีทางอย่างหนึ่งชีวิต

วิธีการแก้ปัญหาของจิตลาเป็นวิธีการที่เธอต้องต่อสู้กับความรู้สึกความต้องการ
ของตนเองเป็นอย่างมาก เธอต้องยอมรับในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาหลายอย่าง เพื่อรักษาส่วนที่
พึงปรารถนาไว้ นพเองนั้นนอกจากต้องการจะมีครอบครัวที่สมบูรณ์ถึงบุคคลอื่น ๆ แล้ว

เขายังเกิดความรักความสงสารต่อภรรยาและบุตรขึ้นอย่างลึกซึ้งกว่าที่ตนเคยคิดอีกเลย แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถที่จะกำจัดความข้องการที่มีกรรมชาติของตนเองได้ ข้อขัดแย้งภายในใจของเขาจึงเกิดจากการที่สิ่งปรารถนาสองอย่างแกัดกันใจไม่ถูกว่าจะเลือกอย่างไร

* เรื่องไผ่นาว ผู้เขียนเสนอปัญหาที่เกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตน ดังต่อไปนี้

เริ่มตนจากข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ กล่าวคือสารนาทกับอะโละเป็นสามีภรรยาที่มีความต้องการชักรัน สารนาทต้องการที่จะใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรีตามความพอใจ และเขาก็ได้ใช้ชีวิตตามต้องการ คือมุ่งหาความสุขจากอามะมุทั้งสามประการ ได้แก่ สุรา นารี และการพนัน ทั้งนี้เพราะมีความมั่งคั่งของบิการมาลาอะโละอำนวยความสะดวกให้การให้สามีมีเวลาให้กับครอบครัว ต้องการความรักใคร่เอาใจใส่ ความเข้าใจ เห็นใจ และความอบอุ่นใจจากสามี ทั้งยังต้องการที่จะได้ภาคภูมิใจในความสามารถของสามีอีกด้วย ความต้องการดังกล่าวของอะโละล้วนเป็นสิ่งที่สารนาทไม่เคยคำนึงถึง

ข้อขัดแย้งที่ติดพันมาคือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตน สารนาทไม่มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นในใจ เพราะเขาได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งซึ่งเขาต้องการ แลข้อขัดแย้งได้เกิดขึ้นในใจจะโละและเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเธอแน่ใจว่าไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงสามีให้เป็นในลักษณะที่เธอต้องการได้ สำหรับเธอเองก็ไม่สามารถจะทำใจให้ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่และอดทนต่อไปได้อีก แต่ในขณะที่เดียวกันผลประโยชน์ทั้งของเธอและลูกได้รับ ประกอบกับชื่อเสียงเกียรติยศในสังคมทำให้เธอไม่คิดจะหย่าจากเขา ข้อขัดแย้งที่โละไม่สามารถจะแก้ไขได้นี้ก่อความเจ็บช้ำให้เธอเป็นอย่างมาก จนกระทั่งเธอเลิกดื่มความตั้งใจที่จะประกบประคองชีวิตสมรสต่อไป หันมาประพฤติตามใจชอบด้วยอารมณ์ประชดประชัน

ข้อขัดแย้งที่ความเขม่นยิ่งขึ้นเมื่อสารนาทพบผู้หญิงคนใหม่ ซึ่งมีคุณสมบัติไม่ด้อยไปกว่าอะโละ และเขาได้แสดงออกถึงความต้องการในตัวผู้หญิงคนนี้อย่างเปิดเผย ส่วนอะโละก็พบผู้ชายคนใหม่ซึ่งเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นกับเธอเป็นอย่างดี ทั้งยังปรารถนาที่จะรักใคร่ในตัวของเธออย่างจริงจัง อะโละใช้ความรักของชายผู้นี้เป็นเครื่องระบายความเจ็บช้ำขมขื่นที่เธอมีต่อการกระทำของสามี จารีตประเพณีและกฎหมาย ซึ่งเธอเห็นว่าไม่มีความยุติธรรม

เพียงพอในเรื่องนี้ ตลอดจนความรู้สึกของสังคมที่แวดล้อมเธอด้วย การที่เธอมีผู้ชายคนใหม่ขึ้น โดยไม่ตั้งใจเช่นนี้ทำให้ความถี่ที่เกย์คิดว่าจะไม่ยอมหย่าร้างกับสามีต้องเปลี่ยนไป ทางออกที่เธอเห็นว่าดีที่สุดคือการขอหย่าจากสามี แสรวนนาท ไม่ยินยอมหย่าให้กลับใจความได้ เปรียบทางกฎหมายและสั่งมหาทางกลั่นแกล้งทวงวิธีการทาง ๆ ให้เธอได้รับความทุกข์ทรมาน ทั้งกายและใจ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่ตนเองเคยกระทำต่อเธอมาก่อน อะไรงี้คงต้องต่อสู้กับความร้ายกาจของสามี ต่อสู้กับคำครหาอันเกิดจากกานินมและจารีประเพณีในสังคม และต่อสู้กับความเสียเปรียบทางกฎหมาย โดยตัดสินใจฟ้องหย่าเพื่อขออำนาจปกครองบุตร ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสามีสามารถฟ้องแย้งไต่ถามเธอมี "ชู้" ส่วนชายที่มาหลงรักอะไรงี้ก็คงต้องต่อสู้กับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่เกิดขึ้นในใจตลอดเวลาที่รู้ว่าดวงชะตาเกิดสิทธิ์ในภรรยาของผู้อื่น ทั้งใจและกาย ในที่สุดก็ทำให้ยอมรับว่าใครจะทำอะไรลงไป และพร้อมที่จะรับผลความความตั้งใจแน่วแน่ที่จะช่วยเหลือปกป้องเธอ ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตอนนี้จึงมีหลายระดับซ้อนกัน มีทั้งข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมหรือสังคม ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ด้วยดี และข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตนเองที่เกิดจากการต่อสู้ระหว่างความปรารถนาจะกระทำอย่างหนึ่ง กับความรู้สึกผิดชอบต่อการกระทำนั้นว่าไม่ถูกต้อง

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนเสนอปัญหาที่แสงไฟให้เห็นข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และข้อขัดแย้งภายในตนเองผสมผสานกันได้อย่างน่าสนใจ ข้อขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เกือบพันกันไม่โดยตลอด มีข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เป็นหลักสำคัญ เริ่มจากข้อขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง กล่าวคือโรยทองทรายเป็นเด็กที่บิดาของวังรองธนาเดียงเป็นบุตรบุญธรรม และวังรองธนาเดียงจะทอดทิ้งจากบิดา มารดาถึงแก่กรรม นอกจากโรยทองทรายจะขาดความมั่นใจในความรักอันเกิดจากการได้รับรู้ว่าตนกับผู้ปกครองไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยสายเลือดแล้ว วังรองยังเป็นผู้ปกครองที่ไม่ยอมเข้าใจเด็ก และมีลักษณะหลายประการที่ไม่เหมาะสมจะเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กโดยเฉพาะเด็กที่มีภูมิหลังเป็นปัญหา และมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เช่นโรยทองทราย โรยทองทรายจึงมีปฏิริยาโต้กลับตลอดเวลา ปฏิริยาโต้กลับนั้นรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อมีข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเข้ามามีส่วนร่วมด้วย นั่นคือวังรองเป็น

เลสเบียน (Lesbian) มีความรู้สึกทางเพศกับโรยทองทราย และพยายามบังคับจิตใจ
 เร็วมา ทำให้โรยทองทรายรังเกียจอย่างรุนแรง และเกิดความคลางแคลงใจในความมั่นคง
 ปลอดภัย ความรัก และความผูกพันที่ได้รับมากยิ่งขึ้น ความกักกันอันเกิดจากลักษณะดังกล่าว
 ทำให้โรยทองทรายมีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำร้าย ทดลองการเอาชนะตลอดเวลา ทั้งยังหาทาง
 ประท้วงควมคิดที่จะทำลายตนเอง ในที่สุดก็ถึงกับหนีออกจากบ้านเพียงเพื่อต้องการเอา
 ชนะเท่านั้น แต่ถึงสภาพที่ได้รับทำให้โรยทองทรายตัดสินใจที่จะไม่ทนกลับไปยังชีวิตอยู่กับ
 สภาพเก่า ๆ ที่ตนเองทนไถยากอีกต่อไป พร้อมกันนั้นก็พยายามแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมต่อไปด้วย
 ข้อขัดแย้งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อโรยทองทรายได้พบในสิ่งที่เธอแสวงหาจากภิกขา
 ผู้ซึ่งมีภรรยาแล้ว และพยายามที่จะไขว่คว้ามาเป็นของตนเองตามอำนาจการเรียกร้องของ
 จิตใจ ในขณะที่เกี้ยวพาราสีภรรยาคือชาววิกีกำลังประสบกับข้อขัดแย้งที่เกิดจากความไม่
 เข้าใจกัน และความเบื่อนายที่เกี้ยวพาราสีเรื่องปลัดขียบเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่มีผลให้เกิดเรื่อง
 ระหองระแหงกันบ่อยครั้ง เมื่อประกอบเข้ากับความระแวงที่เกิดขึ้นเพราะความหึงหวงของ
 ชาววิกิ และความสงสัยห่วงใยตลอดจนความรู้สึกแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นต่อโรยทองทราย ข้อขัดแย้ง
 ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งภายในใจของตัวละครแต่ละตัวได้
 อย่างน่าสนใจ

นอกจากข้อขัดแย้งภายในใจที่เกิดขึ้นกับรังรองตลอดเวลาที่โรยทองทรายหนีออก
 จากบ้าน เพราะจิตส่วนลึกคอยเตือนให้เธอระลึกอยู่เสมอว่าโรยทองทรายประพฤติในสิ่งผิด
 บุคคลที่ไม่รู้ความนัยก็เห็นได้เช่นนั้น เพราะความต้องการทางเพศอันมีธรรมชาติของตนเป็น
 ตนเหตุ จิตสำนึกดังกล่าวประกอบกับความรักใคร่ห่วงใยที่เธอมีต่อโรยทองทรายทำให้เธอ
 ต้องต่อสู้กับความต้องการและความหึงหวงอย่างหนัก ทั้งยังต้องเก็บกักอารมณ์ที่เคยเอาแต่ใจ
 ตัวเองไว้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อที่จะประสานรอยร้าวระหว่างเธอกับโรยทองทราย

เรื่องไฟฟ้าย ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
 และข้อขัดแย้งภายในตนในรูปแบบต่าง ๆ ในส่วนเกี่ยวพันกัน

ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจรูปแบบแรกคือ ข้อขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจระหว่าง

มารดาภิรมย์ กล่าวถึงคุณงามที่เห็นความสำคัญของวัตถุ จนกระทั่งถึงความสำคัญของจิตใจ เป็นเหตุให้พิจารณาเห็นโทษในมาคยความรู้สึกลึก ๆ จากความรักใคร่ผูกพัน จากความรู้สึกอบอุ่น มั่นคงและไม่มีค่าสำคัญต่อผู้ใด จึงเห็นความสำคัญของจิตใจมากและไปหาอย่างรุนแรง แม้ก็จะแสดงออกด้วยการประชันประชัน ต่อต้าน และมุ่งเอาชนะสภาวะอารมณ์ที่ไม่มั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดู

ข้อขัดแย้งที่สามในใจรูปแบบที่สองคือ ข้อขัดแย้งที่เกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสามีกับภรรยา กล่าวคือลักษณะที่ขาดโครงการที่จะสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว เขาจึงรับงานแสดงมากจนแทบจะไม่มีเวลาให้ครอบครัว ในขณะที่เขายังก็ต้องการให้ภรรยาทำหน้าที่ของภรรยาและมารดาที่ดี มีความสุขอยู่กับบ้านโดยหวังว่าวัตถุที่ใดมาจะสามารถทดแทนความต้องการทางจิตใจได้ แต่เวลาผ่านไปความรักใคร่ที่เคยรุนแรงก็จางลง ความรู้สึกเบื่อหน่ายในสิ่งที่เขาทำซ้ำเดิมมากขึ้นแทนที่ ในที่สุดความอดทนของนักศึกษาก็สิ้นสุดลง เธอผลัดจากสามีไปสู่สิ่งที่เธอต้องการคือ สังคม และความเป็นอิสระ เป็นเหตุให้อีกหนึ่งเหยื่อหวงมาก หาดทางประจักษ์วิเศษวิธีการทาง ๆ แทนการหาทางแก้ปัญหา

ข้อขัดแย้งที่สามในใจรูปแบบที่สามคือ ข้อขัดแย้งที่เกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ข้อขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นกับมันตรี ผู้ซึ่งมีสายเลือดเป็นศิลปิน โดยแท้ แต่พยายามจะหนีสิ่งที่ตนต้องการอยู่ตลอดเวลา ความขัดแย้งในใจของเธอจะเห็นได้จาก การเรียนและการทำงาน มันตรี เรียนจบสามหลักสูตรที่มีความขัดแย้งกัน คือ โบราณคดี ภูมิศาสตร์ และธุรกิจ มีความตึงเครียดในงานที่ต้องการความประณีต เหตุผล ความอดอยากอยากเห็น อยากคนกว่า ซึ่งควร เป็นงานทางด้านศิลปะ แต่กลับทำงานที่ต้องการความฉิวไว เล่ห์เหลี่ยม ปฏิภาณและการคำนวณ คือการค้าขาย ในเรื่องก็ครองก็เอนกมันตรีชอบพิจารณา แกว่งจุกมุ่งหมายว่าจะไม่แต่งงานกับศิลปิน ความต้องการที่ขัดกันและความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของตนเอง เป็นผลให้เกิดความผิดพลาดที่เราได้แค่เสียกายและเสียใจเพราะไม่อาจจะกลับไปแก้ไขได้อีก

ข้อขัดแย้งที่สามในใจรูปแบบหนึ่งมีแต่แรกอยู่เกือบตลอดเรื่อง คือข้อขัดแย้งระหว่างนายทุนกับผู้ที่สร้างงานศิลปะ ซึ่งมักจะขัดกันในเรื่องผลประโยชน์กับอุดมคติ บุคคลสำคัญ

ที่ซัดแย้งกันในเรื่องข้อคิดเห็นของภาพยนตร์กับเรื่องเจ้าของตนเองเรื่องภาพยนตร์

ความซัดแย้งกันกล่าวมีส่วนทำให้ตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้องกับพัวพันกัน กล่าวคือ
 คุณงามพิศสมัยสนับสนุนให้พิจารณาแต่งงานกับอติคุณธรรมาชนาการใหญ่ ผู้ซึ่งได้เกิดในเรื่อง
 ผลประโยชน์อยู่ตลอดเวลา ในขณะที่พิจารณากระหายในสิ่งที่มีความหมายจิตใจ พิจารณากันมิตร
 เพื่อนของอติคุณธรรมาชนาการไม่ยอมแต่งงานกับเธอหลังจากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เพราะ
 ไม่เข้าใจความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง และไม่เข้าใจสาเหตุที่ความสัมพันธ์ระหว่าง
 เขากับเธอเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วขึ้นเป็นเพราะความกดดัน อันเกิดจากข้อขัดแย้งระหว่างเธอ
 กับมารดา พิจารณาโทษและเสียใจมาจึงตกลงใจจะรับหมั้นอติคุณธรรมาชนาการ ผู้ซึ่งเอาใจเธอด้วยการซื้อ
 เรื่องภาพยนตร์จากเรื่องเพื่อนสนิทของเธอมาทำภาพยนตร์ให้เธอแสดง ยิ่งไปกว่านั้นพิจารณา
 สร้างความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างตัวเธอกับลักษณะนิสัยของมารดา ผู้ซึ่งกำลังต้องการที่พึ่งทางใจและ
 ต้องการประคับประคอง ข้อขัดแย้งกันกล่าวทำให้เรื่องดำเนินต่อไปอย่างน่าสนใจ และ
 จบลงตามลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว

เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมารดากับภรรยา
 ในมุมมองของบุตรกับมารดาอีกแง่มุมหนึ่งได้อย่างน่าสนใจ มีผลให้เกิดข้อขัดแย้งภายในตัว
 เสนอสมมติฐานไปทั่ว

ข้อขัดแย้งกันกล่าวมีผลมาจากการเลี้ยงดูเด็กภายหลังการหย่าร้างของบิดามารดา
 กล่าวคือบิดามารดาทั้งสองได้กับบิดาทั้งแต่อยู่คู่หมั้น บิดาหาทางกลั่นแกล้งมารดาด้วยการ
 ปลุกฝังความเกลียดชังมารดาให้กับเธอ และถือกันใหม่โอกาสพบกันน้อยที่สุด ในขณะที่เกี่ยวกับ
 บิดาก็เลี้ยงดูเธอด้วยการทะนุถนอมระแวงระวัง และทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาด
 ให้กับเธอ และต้องการให้เธอรักเขาแต่เพียงผู้เดียว ผลจากการเลี้ยงดูในลักษณะดังกล่าว
 ทำให้มีปัญหาคือขัดแย้งกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ในขณะที่บิดายังมีชีวิตอยู่ก็ขัดแย้งกับ
 มารดาเลี้ยงเป็นครั้งคราว ครั้นที่บิดาแล้วนิพพานต้องมาอาศัยอยู่กับมารดาผู้ซึ่งบิดาปลุกฝัง
 ให้เธอโกรธแค้น แค้นหน่าย เหยียดหยาม และระแวงแกล้งใจ และน้องสาวทางบิดาซึ่งเธอ
 อิจฉาและหมั่นไส้ จึงเกิดข้อขัดแย้งขึ้นภายในใจ ข้อขัดแย้งกันกล่าวส่งผลให้เกิดการขัดแย้ง

กยกริยารวจาและการกระทำ เป็นเหตุให้การอยู่ร่วมกันระหว่างนิพพากับมารดาเกิดความ
เห็นทาง ชมชื่น และเข้าด้วยกันทั้งสองฝ่าย บุคคลทั้งสองไม่อาจทำความเข้าใจกันได้
จนกระทั่งเกิดข้อขัดแย้งขึ้นอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้มารดาของนิพพาล้างแครงมกยอุ้มหนีเหตุ
เพราะระบอบออกไปตามนิพพาซึ่งออกจากบ้านไปหลังจากที่ทะเลาะกัน

สำหรับคำพาดพิงเป็นมารดานั้น เกิดข้อขัดแย้งภายในใจระหว่างความต้องการและความ
ไม่ต้องการให้บุตรมาอยู่กับตน ทั้งนี้เพราะการได้รับความก้าวร้าวจากกยกริยารวจาที่แข็ง
กระด้าง ไร้น้ำใจ และไร้อารมณ์ของนิพพา ทำให้ความรู้สึกอันเป็นสายสัมพันธ์ระหว่าง
มารดากับบุตรซึ่งมีอยู่เพียงน้อยนิดเพราะความเห็นทางมานานหมกมุ่นลง มีความเอือมระอา
แทนหน้าและทวนวิตกเกิดขึ้นแทนที่ ความรู้สึกของการอยู่อย่างรุนแรงที่เคยมีแต่เดิม เปลี่ยนเป็น
ความไม่ต้องการ แสพนาถและความรู้สึกผิดชอบ ทำให้เธอต้องเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ไว้
และพยายามที่จะประสานรอยร้าวอย่างเต็มความสามารถ แต่ไม่สามารถทำได้สำเร็จ ทั้งนี้
เพราะความกดดันจากปัญหาต่าง ๆ ที่เธอได้รับมาตลอดชีวิต ทำให้ความพยายามที่จะ
หมกมุ่นลงเสมอ

✓ เรื่องบ้านชนบท ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
อีกแง่มุมหนึ่ง เป็นแง่มุมของบุคคลที่คิดจะรวมตัวกันได้อย่างน่าสนใจ มีข้อขัดแย้งภายใน
ประสมอภยควยอย่างเหมาะสม

ข้อขัดแย้งดังกล่าวมีผลมาจากพื้นฐานของอารมณ์ ความคิด และความต้องการที่
แตกต่างกัน เป็นข้อขัดแย้งที่ค่อย ๆ ปรากฏขึ้นจนกระทั่ง... ๆ กับความลึกซึ้งของความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคลทั้งสอง กล่าวคือ เหมือนแพรมาจากกรรมกรัวแตกแยก จึงต้องการจะมี
ครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคงเป็นของตนเองอย่างรุนแรง เป็นความต้องการที่มุ่งขจัดความขาด
และภัยอันเป็นฐานของความระแวง การมุ่งมั่นทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างทั้งทางใจและทางวัตถุเพื่อ
ให้ความฝันกลายเป็นความจริง และการระแวงเพราะความไม่มั่นใจสิ่งใดของเหมือนแพร
ทำให้พิภพใบนี้เต็มไปด้วยพรหมจรรย์ไม่คิดที่จะรับรอนกัณทรชนชวายนแต่งงานเพื่อหนีหรือไขว่คว้า
สิ่งใด แต่ต้องการแสวงหาความสนุกสนาน สะเทือนภายในชีวิตโลกไปอีกนาน ๆ จนกระทั่ง

แต่ใจความที่เขารู้สึกได้นั้นเข้าใจและทนเขาได้ เกิดความรู้สึกอึดอัด ความรู้สึกกังวลกลัว
หรือความรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อฝ่ายหญิงจะเตรียมทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมหมด โดยไม่คำนึงถึงความ
ต้องการและความรู้สึกของฝ่ายชาย ทำให้ที่หักโหมแสดงออกมาโดยไม่ตั้งใจเพราะยังไม่พร้อม
ที่จะสละชีวิตสิทธิ์ที่เป็นอิสระทำให้เหมือนแพรเสเหือนใจมาก ครั้นเมื่อใครแนะนำว่าเขา
ความสัมพันธ์กับหญิงนั้นควรมีความรักผูกพัน แต่ในวันที่ใกล้วันแต่งงาน ความคลางแคลงใจที่
สะสมมาเนิ่นนานถึงจุดระเบิด ทางออกที่เหมือนแพรเสนในขณะนั้นเพราะความนึกหวัง
หลังจากที่โทมัสเหเลาจนหมดตัวคือการฆ่าตัวตาย

เรื่องมดดิน ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่ง
มีผลให้เกิดข้อขัดแย้งภายใน

ข้อขัดแย้งดังกล่าว เกิดจากการตั้งความหวังไว้กับบุตรมากเกินไปของบิดาผู้หนึ่ง
กล่าวคือเพทายมีบุตรสาวสวยสามคน ถัดกันขนาดของบุตรสาวอย่างสวยงาม แต่กลับประสบ
ความผิดหวังเป็นระยะ ๆ ทำให้เพทายเกิดข้อขัดแย้งภายในใจอยู่ตลอดเวลา เริ่มจากบุตร
สาวคนโตแต่งงานกับชายหนุ่มสัญชาติอเมริกัน และหย่าจากกันภายหลังการแต่งงานเพียง
เจ็ดวัน เพราะคุณสมบัติมีความวิปริตทางเพศ ในขณะที่เพทายมีบุตรสาวคนสุดท้ายของ
รักกับหนุ่มใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะมีครอบครัวแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งของหญิงมีอายุอีกคนหนึ่งด้วย
ทำให้เพทายต้องหาทางให้บุตรสาวคนจริง ครั้นเมื่อเพทายรู้ข้อเท็จจริงใจประหลาดที่การติดต่อกับ
กับชายหนุ่มสัญชาติอเมริกันอีกคนหนึ่ง เพทายจึงต้องหาทางป้องกันโดยการขอร้องให้
องค์กรชายหนุ่มซึ่งแอมหลวงรักบุตรสาวน้อยเจียม ๆ และกำลังเกิดแก่นที่บุตรสาวแต่งงานกับคน
ต่างชาติ ช่วยถึงพลอยรุ่งมาจากการสร้างความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ซึ่งองค์กรทำได้สำเร็จ
ข้อขัดแย้งเกิดขึ้นอีกเพราะพลอยรุ่งเกิดหลวงรักองค์กร แอมหลวงรักบุตรสาวน้อย ซึ่งเป็นโศก
อีกครั้งหนึ่ง เพทายเห็นว่าบุตรสาวคนสุดท้ายของเธอนั้นและเปราะบางกว่าบุตรสาวคนโต จึงกักกัน
บุตรสาวเพื่อให้องค์การพัฒนาสนใจพลอยรุ่ง ทำให้บุตรสาวน้อยใจจึงแสดงกิริยาขบถเมื่อกับองค์กร
และมีที่หาจะสร้างความสัมพันธ์กับชายต่างชาติอีก องค์กรเสียใจมากจึงขอพินัยกับพลอยรุ่ง
ถึงความตั้งใจของเพทาย แต่ข้อขัดแย้งก็เกิดขึ้นอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อนิรุธบุตร
สาวคนกลางซึ่งพยายามกินรนไปเป็นนักร้องในคลับ ทั้ง ๆ ที่บิดาไม่ชอบแต่ไม่อาจจะขัดขวาง

ไว้ได้ เกิดรักใคร่กับหัวหน้างานคนซึ่งมีบุตรภรรยาอยู่ก่อนแล้ว และหนีไปอยู่ด้วยกัน ทำให้
 เพทายซึ่งไม่สมายอยู่แล้วมีอาการทรุดหนักจนกระทั่งต้องเข้าโรงพยาบาล เมื่อมีอาการดีขึ้น
 เพทายเริ่มคิดไถ่และยอมรับความจริงบางอย่าง จึงขอให้ขอตกลงเรื่องหนี้ระหว่างองค์กร
 กับพลอยรุ่งล้มเลิกไป เพราะรู้ว่าองค์กรไม่ไถ่ก็พลอยรุ่ง ทำให้พลอยรุ่งโกรธและเสียใจมาก
 จึงประกาศควมการแต่งงานกับชารัด เมื่อนายเพทายจะพยายามทำความเข้าใจและยอมรับทุกอย่าง
 ที่เกิดขึ้นอย่างสงบ แต่สุดท้ายจะสะท้อนใจไม่ได้ ในที่สุดเขาก็จากทุกคนไปอย่างสงบในวันหนึ่ง

✧ เรื่องฝันกลางฤดูฝน ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่างกัน ในแง่มุมที่น่าสนใจ

ข้อขัดแย้งเกิดจากนายเกตุมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ แต่หวังที่จะให้บุตร
 สาวสวยยกการสนับสนุนให้บุตรของ เป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง สะท้อนด้วย
 บุตรของนายเกตุจึงสนใจสุรเสนบุตรชายของผู้อำนวยการบริษัทที่เขาดูแลและมีการทำงาน สุรเสน
 หวังที่จะแสวงหาความสุขความสำเร็จจากบุคคลที่ทะเยอทะยานจนลืมมองสภาพ
 ของตนเองอย่างสะเทวด้วย เพราะเขามีสิ่งจริงใจที่ทำให้ความต้องการของเขาสำเร็จได้โดย
 ง่าย แก่นายเกตุต้องการให้สะเทวด้วยฐานะของตนเองยกการแต่งงานอย่างถูกต้องตาม
 ทำนองครองธรรม มิใช่เป็นเพียงภรรยาเก็บหรือนางมาเรออย่างอีกฝ่ายหนึ่งต้องการ ซึ่ง
 สุรเสนและบิดามารดาของเขาขอไม่ได้ เพราะบุคคลเหล่านั้นหวังที่จะมีภรรยาหรือบุตรสะเทว
 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับเดียวกัน ความทะเยอทะยานของนายเกตุและ
 สะเทวจึงโหมไฟร้อนที่เจ็บปวดแก่ตนเองและบุคคลในครอบครัว

เรื่องพลอยพราวแสง ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ
 สภาพแวดล้อมหรือสังคมในแง่มุมหนึ่ง

ข้อขัดแย้งเกิดจากนายเพชรถูกดำเนินคดีข้อหาฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นเหตุให้บุตร
 ทั้งสามซึ่งกำลังอยู่ในวัยเรียนต้องหยุดเรียน เพราะความอับอายจนกระทั่งต้องหาทาง
 หลบหนีสังคมที่ตนอยู่ เพราะไม่อาจต่อสู้กับความรู้จักของบุคคลในสังคมเหล่านั้นได้ กล่าวคือ
 บัวหรือบัวบุศราซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่สองในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง และเป็นผู้มีชื่อเสียงอยู่ในคณะ

ทองศักดิ์สนใจลาออกจากมหาวิทยาลัย กลางหรือโกเมนไม่มีปัญหาเรื่องการเรียน เพราะเขาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย เบิกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนนักศึกษามาก จึงมีคนรู้จักกันน้อยและไม่จำเป็นทองเขาขึ้นเรียนประจำอย่างมัว แต่การมีชีวิตอยู่อย่างขาดความภาคภูมิใจเป็นปัญหาสำคัญสำหรับเด็กผู้ชายอย่างเขา และเห็นหรือมีคนพูดถึงไม่ว่าจะไปเรียนในโรงเรียนเดิมที่ตนเคยเคยและแสดงกิริยาเขย่งตลกออกมาได้ เด็กทั้งสามจึงตัดสินใจไปอยู่กับน้าและน้าเขย ซึ่งมีอาชีพประมงในทางจังหวัด และทองพยายามปรับตัวปรับใจให้ตนกับภาวะที่เปลี่ยนไปเพื่อหาทางออกให้กับตนเอง

* เรื่องไปสุโขทัย ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ในแง่มุมที่เกิดจากความเห็นแก่ตัวของมนุษย์

เริ่มด้วยข้อขัดแย้งระหว่างนวลจันทร์กับสมโชค กล่าวคือ ในขณะที่นวลจันทร์มุ่งที่จะเป็นภรรยาที่ดี สมโชคก็พยายามที่จะเอาใจเธอเปรียบกรรยาอยู่ตลอดเวลา ทั้งยังทำร้ายร่างกายเธอเสมอเมื่อเขาเมาสุรา กรันเมื่อนวลจันทร์หรือทนต่อไปไม่ได้ หนีไปอาศัยอยู่กับพี่สาว และมีรักใหม่ สมโชคก็คอยติดตามอาละวาดเพื่อที่จะชิงเธอกลับมาอยู่กับเขาตามเดิม

ต่อมาเป็นข้อขัดแย้งระหว่างนวลจันทร์กับเมศซึ่ง เป็นคู่รักคนใหม่ของนวลจันทร์ กล่าวคือ ในขณะที่นวลจันทร์ต้องการที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่กับเขาอย่างจริงจัง เพราะความรัก ความหลงและความต้องการที่พึง เมศก็ไม่ยอมรับนิยชมและหาทางหลีกเลี่ยงตลอดเวลา กรันเมื่อนวลจันทร์ตกเป็นภรรยาของพลโทพิณิจ เพราะความจำเป็นและตั้งใจที่จะซื่อสัตย์ ต่อเขาเป็นการตอบแทนในสิ่งที่เขาได้ให้กับเธอและลูก เมศก็เกิดเสียกายและคิดจะเริ่มทนใหม่กับเธออย่างจริงจัง จึงใช้เล่ห์เหลี่ยมทำให้พลโทพิณิจเข้าใจนวลจันทร์ผิดด้วยความเห็นแก่ตัว

ในขณะที่เดียวกันก็เกิดข้อขัดแย้งระหว่างนวลจันทร์กับพลโทพิณิจด้วย กล่าวคือ พลโทพิณิจต้องการให้นวลจันทร์เป็นภรรยาอีกคนหนึ่ง จึงหาทางบีบบังคับโดยใช้ความรักที่เธอมีต่อบุตรเป็นเครื่องมือ เป็นการกระทำที่นวลนภาพี่สาวของนวลจันทร์ ซึ่งเป็นภรรยาหลักของเขาเห็นชอบด้วย เพราะเห็นว่าพลโทพิณิจสามารถอุปการะนวลจันทร์และลูกได้ดีกว่าเมศ

พลโทพิณใจใจเลห์ให้เขียนหลายประการ เพื่อให้ได้ทันเวลาจันทร์ แต่เมื่อเข้าใจเวลาจันทร์ก็
ตามแผนของเมตต์ก็กลืนลงโทษเวลาจันทร์โดย ไม่ยอมฟังคำชี้แจง

ข้อขัดแย้งอีกจุดหนึ่งคือ ข้อขัดแย้งระหว่างนวนลากับเวลาจันทร์ กล่าวคือ
นวนลากล่าวว่าเวลาจันทร์จึงช่วยถึง เขาเสียจากสมโธก และหาทางก็คิดในเวลาจันทร์เสีย
จากเมตต์ เพราะรู้ว่าเมตต์เป็นบุคคลที่ไม่ยอมรับนิคธอมผู้ใดนอกจากความต้องการของตนเอง
ทั้งยังสนับสนุนในเวลาจันทร์ตกลงกับพลโทพิณใจ เพื่อให้เวลาจันทร์ที่ฟังอันถาวร แต่ภายหลัง
เมื่อกรรมาของพลโทพิณใจขึ้นชีวิต ความโลภที่มีคอยสละตำแหน่งซึ่งก็หาจะได้ ทำให้เวลา
หาทางก็ถกกันเวลาจันทร์ โดยการสนับสนุนให้เมตต์ติดต่อกับเวลาจันทร์ จนกระทั่งเป็นเหตุให้
เกิดความยุ่งยากขึ้นกับเวลาจันทร์อีกครั้งหนึ่ง

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนเสนอปัญหาโดยสร้างข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ
สภาพแวดล้อมหรือสังคม และมนุษย์กับมนุษย์ได้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ

ข้อขัดแย้งเกิดจากความหวาดกลัวความเปลี่ยนแปลงของภาวะทางการเมืองซึ่ง
กำลังมีที่ทำการจะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จนเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจซึ่งกันและกัน
ตลอดเวลา ทั้งยังส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลภายใน เช่น ข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มี
อุดมการณ์ต่างกัน บุคคลที่มีแนวความคิดต่างกัน และบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน
เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็เกิดข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก บิดามารดากับบุตรหลานกันด้วย

2. มีความสมจริง กฤษณา อโศกสิน นิยมนำเรื่องในชีวิตจริงของคนในสังคมมาเป็น
แนวฉากโครงเรื่อง แท้จริงจะหยิบเอาเหตุการณ์ในวงชีวิตวงใดวงหนึ่ง ซึ่งมีปัญหาก่อให้เกิด
การตัดสินใจที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างที่สำคัญ เรื่องราวในนวนิยายของ
นักเขียนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เสนอให้เห็นปัญหาชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ และวิธีการในการ
แก้ปัญหาของตัวละครซึ่งจะเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของสังคม มีสภาพการต่าง ๆ
มีบีบให้ตัวละครดู ใ้กาลเวลาพิสูจน์การกระทำ ในที่สุดชี้ให้เห็นว่าผลกรรมอยู่ที่ใจ ใจดีก็
ทำให้ใจยอมรับได้ก็จะหาทางแก้ปัญหาชีวิตให้ตัวเองได้ ดังนั้นโครงเรื่องและเนื้อเรื่องใน
นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จึงแสดงให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ที่มีความสมจริง คือ
เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่เสนอให้เห็นปัญหาของมนุษย์และวิธีแก้ปัญหานั้น ๆ

ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จหรือประสบความสำเร็จล้มเหลวก็ได้ขึ้นอยู่กับเหตุที่เกิดขึ้นกับมนุษย์จริง ๆ
ก็จะวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละเรื่องต่อไปนี้

* เรื่องปากกัมเทพ ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่เกิดจากความต้องการทางกามจิตใจ
ของมนุษย์ได้อย่างสมเหตุสมผลตลอดเรื่อง กล่าวคือ

ตัวละครแต่ละตัวมีเป้าหมายสำคัญมุ่งใจให้เกิดความต้องการ และแสดงพฤติกรรม
ออกมาตามอำนาจแห่งความต้องการนั้น เช่น เป้าหมายสำคัญของร่ำพรเมย์ที่เป็นตัวเอก
ในเรื่องนี้ คือ ชีวิตที่มีความรักและคู่ครอง แล้วยิ่งมากขึ้นทำให้โอกาสในการเลือกคู่มีน้อยลง
และประสบการณ์ผ่านความล้มเหลวในการครองคู่มาแล้ว ทำให้แนวในการเลือกคู่ของเธอ
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง จึง เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ที่จะเลือกคู่การระชาญพุ่ม
อายุรุ่นลูกเป็นสามีลับ ส่วนอาชาชาญพุ่มนั้นก็มีเป้าหมายที่จะให้สภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม
เขาเคยผ่านสภาพชีวิตที่ซบเซาและแร้นแค้นมามากพอที่จะต้องการความสะดวกสบายจนกระทั่ง
ยินยอมขายตัวชายคักคักศรี เป็นสามีลับของหญิงสูงอายุ เพื่อผลประโยชน์ที่ต้องการ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตัวละครมีความสมจริงพอที่จะทำให้ตัวละครประสบความสำเร็จ
หรือความล้มเหลวได้ กล่าวคือ ชายหนุ่มยอมต้องรักและต้องการหญิงสาวรุ่นราวคราวเดียวกัน
มากกว่าหญิงสูงอายุ แต่ผลประโยชน์ที่ได้จากหญิงสูงอายุก็มีความสำคัญต่อการตัดสินใจไม่น้อย
ทั้งนั้นหญิงสูงอายุจึงต้องพยายามหาวิธีการผูกมัดเขาไว้เป็นของเธอตลอดไป วิธีการที่เธอใช้
ก็เป็นไปตามแบบของหญิงสูงอายุที่หลงรักชายหนุ่มรุ่นลูกกระทำกัน นั่นคือทำในสิ่งที่เขาพอใจ
และหาในสิ่งที่เขาต้องการมาให้

ความสำเร็จและความล้มเหลวของตัวละครส่วนใหญ่มาจากการต่อสู้ของตัวละคร
เอง หญิงสูงอายุสามารถผูกมัดชายหนุ่มไว้ไม่ให้หาทางไปจากเธอด้วยความรู้สึกกตัญญูต่อเธอ
ในทางหนึ่งเกี่ยวกับความล้มเหลวที่เธอได้รับก็เกิดจากลักษณะนิสัยของเธอเอง เหตุการณ์ที่ทำให้
ให้ชายหนุ่มที่เธอรักจำเป็นต้องแยกทางกันนั้นเกิดจากความเป็นคนโมโหร้าย ปากอวดจกจก
อารมณ์รุนแรงของเธอนั่นเองที่เป็นต้นเหตุให้สามีเก่าดูแค้นอำนาจโทสะข่มขืนเธอ เป็นเหตุให้
เธอตั้งครรภ์ และต้องคืนกิ๊กกับสามีเก่าเพราะความหวงโยในสายโลหิต

* เรื่องเมี่ยงหลวง ผู้เขียนนำเอาปัญหาครอบครัวมาเสนอให้อ่านเห็นอีกแง่หนึ่ง
ซึ่งเป็นไปได้อีก

ตัวละครเอกของเรื่องคือเธอ ความสุขในชีวิตครอบครัวเป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิต
เช่นเดียวกับผู้หญิงที่มีครอบครัวโดยทั่วไป แต่ตัวละครเอกในเรื่องนี้มีสามีเป็นคนเจ้าชู้ ดังนั้น
เธอจะมีทุกอย่างพร้อมบริบูรณ์ เธอก็หาความสุขในชีวิตครอบครัวไม่ได้ ท้ายที่สุดสิ่งที่เธอ
ต้องการอย่างรุนแรงคือ การครองคู่ด้วยความรักใคร่ซื่อสัตย์ต่อกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า
เป้าหมายของตัวละครมีความสำคัญพอที่จะจูงใจให้ตัวละคร เกิดความต้องการอย่างใหญ่หลวง

อุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความสมจริงตามลักษณะนิสัยของตัวละคร กล่าวคือ สิ่งที่
ตัวละครเอกต้องการอยู่ เสมอคือการนอกใจของสามี ซึ่งบางครั้งเป็นเพียงแต่สร้างความ
กระวนกระวายใจให้กับเธอเท่านั้น แต่ในบางครั้งนอกจากจะสร้างความกระวนกระวาย
ใจให้กับเธออย่างรุนแรงแล้ว ยังก่อความไม่มั่นคงไม่ถึงสถานภาพทางครอบครัวที่เธอดำรง
อยู่ด้วย โดยเฉพาะเมื่อครั้งที่สามีของเธอมีสัมพันธ์สวาทกลายเป็นผู้ทิ้งความสวย ความเก่ง
ความฉลาด ความกล้า ตลอดจนมีอุปนิสัยใจคอและรสนิยมเป็นที่ต้องอารมณ์ของสามีของเธอ
ถึงขนาดเสียใจ และเมื่อมันเกิดขึ้นก็เกิดรักใคร่สามีของเธออย่างจริงจัง จึงคิดจะเลื่อนตำแหน่ง
จากเมียน้อยเป็นเมียหลวงอยู่ตลอดเวลา หากทางหารายจิตใจเธออย่างฉลาดและมีชั้นเชิง
อุปสรรคดังกล่าว เป็นอุปสรรคที่สามารถสร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวให้กับตัวละคร
อย่างสมจริง

ความสำเร็จและความล้มเหลวที่ตัวละครได้รับเกิดจากความพยายามในการต่อสู้
และลักษณะนิสัยของตัวละครเอง ไม่ใช่ชนะหรือพ่ายแพ้เพราะโชคชะตาหรือมีเหตุบังเอิญ
ถึงแม้ตัวละครเอกจะเป็นเมียหลวง ต้องดิ้นหาวิธีกวนแค้นให้สามีเสียใจ ความฉลาด
ความอกทน และความสู้รบเยือกเย็น อาศัยความเข้าใจอุปนิสัยใจคอ และความต้องการ
ของสามี หลักจิตวิทยาและหลักในการชักชวนมาใช้ในการแก้ปัญห การแก้ปัญหของเธอ
ไม่ใช่เป็นเพียงแต่หาวิธีถึงเขากลับมาในลักษณะที่เจ้าทวยนิยมนพรวนใจเท่านั้น แต่ยังคง
หาวิธีรักษาสภาพจิตใจของตนไปพร้อม ๆ กันด้วย กาลเวลาพิสูจน์ให้เห็นว่าวิธีการต่าง ๆ
ที่เธอใช้แก้ปัญหานั้นได้รับผลสำเร็จ แก่นเวลาที่ผ่านไปก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด

ตลอดจนสภาพจิตใจของเธอไปจากเดิมได้ในลักษณะที่สมจริง วิธีการแก้ปัญหาของตัวละคร อาจจะเป็นแบบฉบับเฉพาะตัว แต่ก็เป็วิธีการที่เป็นไปได้ในสภาพการณ์และกลุ่มบุคคลซึ่งมี บุคลิกลักษณะอย่างตัวละครเอกในเรื่อง คือ มีความรู้สูง มีตำแหน่งหน้าที่ในการงานดี และมีชื่อเสียงเกียรติยศที่จะครองราชย์รักษาอยู่ทุกขณะ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่องนี้ คลี่คลายไปตามลักษณะของบุคลิกอุปนิสัยและอารมณ์ของตัวละคร ผู้เขียนไม่ได้ใช้เหตุประจวบ แก่นปัญหาที่ผูกขึ้นเลย

* เรื่องน้ำเซาะทราย ผู้เขียนหยิบเอาเหตุการณ์จริงหนึ่งที่ตัวละครประสบปัญหา ชีวิตมาผูกเป็นโครงเรื่อง แล้วตีแผ่ความรู้สึกอันสลับซับซ้อนของตัวละครออกมาตามลักษณะที่ อาจจะเกิดขึ้นได้กับปุถุชน ซึ่งมีทั้งความดี ความชั่ว ก็เสียดสีหาผลละเล้าอยู่ในตัว เรื่องราว ที่เกิดขึ้นก็เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ

เป้าหมายของตัวละครเอกมีความสำคัญพอที่จะจูงใจให้ตัวละคร เกิดความต้องการ อย่างใหญ่หลวง และแสดงพฤติกรรมออกมาตามอำนาจแห่งความต้องการนั้น กล่าวคือตัวละครเอก เป็นแม่หมายสาวสวยเข้มพร้อมทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติ ย่อมต้องการในสิ่งซึ่งกำลัง ขาดนั่นคือความรัก สิ่งที่ต้องการมีความสำคัญสำหรับแม่หมายมากพอถึงกับยอมใช้ชีวิตทั้งชีวิตเป็น เงินพัน ดังนั้นการที่แม่หมายผู้กำลังมีทั้งอารมณ์รัก อารมณ์แค้น และความรู้สึกว่าหาความสามารถ ก่อสัมพันธ์สาวหาขึ้นกับสามีของ เพื่อนสนิทจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ และเกิดขึ้นได้ไม่ยาก

อุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้กับปุถุชนโดยทั่วไป นั่นคือ เป็นอุปสรรค ที่เกิดจากความสลับซับซ้อนของอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ และเหตุผลของตัวแม่หมายเอง กล่าวคือในขณะที่เธอหวังตัวเขา ต้องการความรักใคร่เสนหา และความชื่นชมจากเขาเพียง ผู้เดียวอย่างไม่มีวันจักจางนั้น เธอต้องการความสงบสุขจากการประนีประนอม ต้องการความ ถูกต้องตามเหตุผลพอสมควรด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่อาจจะไปด้วยกันได้ ทั้งนี้เพราะผู้ชายมี ภรรยาที่ไม่ยอมให้อยู่ในความผิดของเขาครั้งนี้ มีลูกที่เขาไม่อยากให้ได้รับความกระทบ กระทบใจจากการกระทำของเขามากนัก และที่สำคัญก็มีความหวังในสิ่งที่เป็นของตนเอง ตามสัญชาตญาณของมนุษย์ เขาจึงไม่เคยปรารถนาอย่างแท้จริงที่จะหย่ากับภรรยา ส่วน

ตัวเมม่ายเองก็ไม่ต้องการให้เขาหย่ากับภรรยาในขณะที่เขายังไม่อาจจะตัดใจได้และกำลัง
สำนึกผิด ดังนั้นเมม่ายจึงพยายามสำรวจใจและความต้องการของตน พยายามเข้าใจอุปสรรค
และวิธีแก้ เลือกเอาวิธีการที่ตนได้ในสิ่งที่เห็นว่าสำคัญที่สุด การตัดสินใจของเธอจึงห่างไปจาก
การตัดสินใจของ เมียน้อยโดยทั่วไป แท้สอคล้องกับลักษณะนิสัย ความสำเร็จที่ตัวละครได้
รับแล้วและอาจจะได้รับในกาลต่อไปตามคาดหวังเกิดจากความพยายามในการต่อสู้ของ
ตัวละครทั้งสิ้น

เรื่อง ไม่วัดใจ ผู้เขียนได้เสนอให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวและ
ส่งผลไปถึงพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ

ตัวละครที่เป็นสามีภรรยาทั้งสองผู้เขียนนำเสนอ เป็นบุคคลซึ่งมีการศึกษาดี
มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับกลาง ต่างก็แต่งงานกันด้วยความรักและภาคภูมิใจ
ในกันและกัน มีเป้าหมายเช่นเดียวกันในอันที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิตครอบครัว เป้าหมาย
ทั้งคู่ว่ามีความสำคัญพอที่จะตั้งใจให้ตัวละคร เกิดความต้องการที่จะประคับประคองชีวิตคู่
ของตนไว้

อุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความสมจริงพอที่จะทำให้ตัวละครประสบความสำเร็จหรือ
ความล้มเหลวในสิ่งที่ต้องการ ได้อย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ อุปสรรคของสามีภรรยาผู้เพิ่ง
แต่งงานกันนั้นเกิดจากญาติเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะญาติของฝ่ายที่คู่สมรสต้องไปอาศัยอยู่ด้วย
ส่วนอุปสรรคของสามีภรรยาที่ใช้ชีวิตรวมกันมาแล้วถึง 5 ปีนั้น เป็นความเบื่อหน่ายที่เกิด
จากความต่างกันทั้งในทางทัศนะ อุดมคติใจคอ ตลอดจนนิสัยของบุคคลทั้งสอง โดยที่แต่ละ
ฝ่ายต่างก็ไม่ยินยอมที่จะโอนอ่อนเขาหากัน

ความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นกับชีวิตคู่ของตัวละครนั้น ส่วนใหญ่เกิดจาก
ความพยายามในการต่อสู้ของตัวละครเอง แท้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว
ด้วยกัน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่เป็นสามีภรรยาหนึ่งประสบผลสำเร็จในการ
ประคับประคองชีวิตคู่ตามอุปสรรคครั้งสำคัญไปได้ เพราะบุคคลทั้งสองยอมรับในข้อบกพร่อง
ของตน และพยายามที่จะแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้นตามความสามารถของตน ส่วนคู่สามีภรรยา
อีกคู่หนึ่งประสบความล้มเหลวในการครองคู่จนกระทั่งตกลงหย่าจากกัน ทั้งนี้เพราะการพยายาม

ที่จะประสบประตอชีวิตกูไวนั้นเกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียว ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งไม่ไ่ก้ตั้งใจจะแก้ไข
ปัญหาอย่างจริงจัง เพียงแต่หาทางเลี่ยงปัญหาไปเรื่อย ๆ เท่านั้น และในที่สุดก็เบือนหน้า
ต่อปัญหาไว้ร้งจนกระทั่งเห็นว่าควรยุติปัญหาโดยการ เลิกร้างกันไป ลักษณะของการแก้ปัญหา
ของทั้งคู่เลย เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ผู้เขียนไม่ได้ใจเหุประจวบเหมาะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
แถมยังไ่

เรื่องประตูปีกตาย ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตครอบครัวที่พบมากขึ้นในปัจจุบัน
คือปัญหาที่เกิดแกหึงที่แต่งงานกับผู้ชายซึ่งพึงพอใจในเพศเดียวกัน เรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นไป
อย่างสมเหตุสมผล ไม่มีเหุประจวบหรือเหุบังเอิญเข้ามาช่วยกล้คลายปัญหาให้ทั้งคู่เลย
อย่างใด กล่าวคือ

ทั้งคู่เลยทั้งคู่มีเป้าหมายสำคัญใจให้เกิดความทองการ และแสดงพฤติกรรม
ออกมาตามอำนาจแห่งความทองการนั้น เช่น ตัวละครเอกฝ่ายชาย เป็นผู้ชายที่เรียกว่า
โฮโมเซ็กชวล (Homosexual) หรือเกย์ (Gay) ก็เป็นผู้ชายที่มีความรู้สึกทางเพศ
ต่อบุคคลซึ่งเป็นเพศเดียวกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเรายัง เป็นไปในลักษณะเหมือน ๆ กับบุคคล
ในกลุ่มนี้โดยทั่วไปที่ยังไม่กล้ายอมรับความจริง คือมีมโนคติว่าตนเองผิดปกติไม่เหมือนคนธรรมดา
เกรงว่าสังคมจะดูหมิ่นดูแคลน กล่าวหาว่าตนเองจะผิดหวัง เป้าหมายที่สำคัญคือทองการมี
ครอบครัวครบถ้วนมีบุตร เช่นบุคคลโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อปกปิดมโนคติและหาหน้าที่สืบ
ตระกูลให้กับครอบครัวด้วย ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิงซึ่งเป็นภรรยาที่ยอมมีเป้าหมายที่สำคัญ
เช่นเดียวกับสตรีที่มีครอบครัวแล้วโดยทั่วไป ก็มุ่งหวังความสุขในชีวิตครอบครัว และความสุข
ทางเพศก็เป็นการทองการที่มีอิทธิพลสำหรับหญิงสาวที่มีสุขภาพสมบูรณ์อย่างเธอ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามลักษณะนิสัยของทั้งคู่เลย กล่าวคือ พุ่มเกย์ยอม
ไม่มีความรู้สึกทางเพศกับภรรยาเช่นที่รู้สึกกับพวกเกย์ด้วยกัน ปัญหาที่สำคัญจึงอยู่ที่ภรรยา
จะทำอย่างไรต่อไป อุปสรรคที่เกิดขึ้นสมจริงและสำคัญพอที่จะทำให้เห็นว่า ตัวละครอาจจะ
ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวไ่

การทองของทั้งคู่เลย เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล มีการศึกษาเรียนรู้ตนเหุของปัญหา

ทวิปัญญา และพิจารณาไตร่ตรองเลือกทางออกตามสภาพความเป็นจริง ความสำเร็จซึ่งมีที่
ว่าจะได้รับจึงเกิดจากความพยายามในการต่อสู้ของตัวละครทั้งสิ้น ไม่ได้เกิดจากเหตุประจวบ
หรือเหตุบังเอิญเลย การขมวดปมในตอนจบเรื่องก็เป็นไปตามลักษณะที่เป็นไปได้ตามสภาพความเป็น
จริง และสอดคล้องกับบุคลิกลักษณะ สภาพอารมณ์ ตลอดจนความต้องการของตัวละคร
นั่นคือภรรยาของยอรับว่าสามีเป็นเกย์ ให้อภัยในสิ่งซึ่งเขามกพรองและพยายามปรับปรุง
ตนเองให้สามารถใช้ชีวิตอยู่กับเขาได้อย่างมีความสุขตามสมควร ในขณะที่เดียวกันฝ่ายสามีก็ต้อง
ยอมรับในหน้าที่ซึ่งมีต่อบุตรภรรยาด้วย

✕ เรื่องไฟทหนาว ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตครอบครัวในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งน่าสนใจ
เรื่องราวที่เกิดขึ้นก็เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ

ตัวละครในเรื่องเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับดี มี
เป้าหมายที่สำคัญเช่นเดียวกับตัวละครเอกในเรื่องอื่น ๆ ที่แต่งงานแล้ว นั่นคือมุ่งหวังความสุข
ในชีวิตครอบครัว เนื่องจากตัวละครมีพร้อมทุกอย่างทางด้านวัตถุ จึงต้องการในสิ่งที่มิได้ผล
จิตใจ ความต้องการนั้นรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ตามวันเวลาที่ผ่านไปจนอยู่กับสิ่งที่ตนรู้สึกว่าขาด
จึงแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาตามอำนาจแห่งความต้องการนั้นอย่างสมเหตุสมผล

อุปสรรคที่เกิดขึ้นมีลักษณะสมจริง กล่าวคือตัวละครนี้ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลง
สามีให้เป็นไปดังที่เธอต้องการได้ จึงเกิดความทุกข์ทรมาน และพยายามหาทางออกให้ตนเอง

ความสำเร็จในการหาทางออกของตัวละคร เกิดจากการต่อสู้ของตัวละครเอง
ทั้งสิ้น สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่บีบบังคับให้ตัวละครสู้ ตลอดจนเวลาที่ผ่านไปช่วยให้ตัวละครเข้าใจ
ชีวิตมากขึ้น เข้าใจปัญหา ยอมรับความจริง รู้วิธีจัดการชีวิต จึงสามารถหาทางออกให้กับ
ปัญหาชีวิตของตนเองได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง นั่นคือการตัดสินใจฟ้องหย่าสามี แทนที่จะ
ยอมอดทนกับความทุกข์ทรมานอย่างที่เคยเป็นมาในสมัยก่อน การแก้ปัญหาชีวิตตัวละครเป็น
ไปตามสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่เกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างเด็ก กับผู้ปกครอง และสัมพันธ์กับภรรยาได้อย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ

ตัวละครสำคัญแต่ละตัวมีเป้าหมายสำคัญจึงใจให้เกิดความต้องการและแสดง พฤติกรรมออกมาตามอำนาจแห่งความต้องการนั้นอย่างสมเหตุสมผล เช่นเด็กวัยรุ่นต้องการ ความมั่นคงปลอดภัย ความรักใคร่ผูกพัน การนิยมนับถือตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการทางใจ ที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไป และต้องการความเป็นอิสระ ต้องการความเข้าใจการยอมรับ ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ต้องการมีหลักมีแนวทางและมีเป้าหมายในชีวิต อันเป็นความต้องการเฉพาะวัย แต่เมื่อความต้องการดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองอย่าง เหมาะสม ก็ย่อมกระหายในสิ่งที่ต้องการอย่างรุนแรงตามวัย และมุ่งแสวงหาอย่างสับสน ยิ่งไปกว่านั้นประวัติศาสตร์ที่เป็นปัญหาและการกระทำที่ผิดธรรมชาติของผู้ปกครอง เป็นแรงกดดัน ที่ทำให้เด็กสาวผู้นี้แสดงพฤติกรรมบางอย่างเสี่ยงต่ออันตรายยิ่งขึ้น ส่วนหญิงสาวอีกผู้หนึ่งนั้น ความรู้สึกขาดในสิ่งต้องการ ประกอบกับไม่ค่อยที่ก็เคยสัมผัสอวสานของสามีร้างเกี่ยว เพราะ ความไม่มีอะไร เป็นของตนเอง ทำให้เธอต้องการมีบางสิ่งบางอย่างเป็นของตนเองโดยเฉพาะ บ้านที่แยกออกไปจากบริเวณบ้านของบิดามารดาสามี เป็นความต้องการที่สร้างความรู้สึกหวงในอารมณ์ ของเธอได้ตลอดเวลา ส่วนสามีนั้นชีวิตการแต่งงานที่ต้องแยกกันอยู่ ประกอบกับความเฉยชา ของภรรยา ทำให้เขาอดที่จะต้องการความมีชีวิตชีวา ความแปลกใหม่ไม่ได้ และเมื่อลักษณะ กังกลามมีอยู่ในตัวเด็กสาวที่แสดงออกความนิยมนับถือศรัทธาในตัวเขาอย่างเปิดเผย โดยที่เขาเอง ก็มีความรู้สึกสงสาร เห็นใจเป็นพื้นฐานรองรับอยู่ จึงยากที่จะไม่ทำให้ความรู้สึกของเขา ทนไหวได้

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตัวละครมีความสมจริงพอที่จะทำให้ตัวละครประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้ กล่าวคือ สิ่งที่เด็กสาวต้องการและพยายามจะแสวงหาด้วยอารมณ์นั้น ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ทั้งบุคคลที่เธอคาดหวังว่าจะสามารถให้ในสิ่งที่เธอต้องการได้ ก็มีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว ส่วนอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับหญิงสาวที่มีสามีแล้วนั้นเกิด จากการที่สามีไม่เห็นความสำคัญในสิ่งที่เธอต้องการ และยิ่งไปกว่านั้นสามีเริ่มมีใจเพื่อแม่ไป

ให้หญิงอื่นอีกด้วย สำหรับสามีนั่นแม้ว่าเขายัง เมตตาและสงสารภรรยาอยู่มาก แต่ก็คิดว่า
 หวันไหวไปกับการรู้สึกของ เด็กสาวอีกคนหนึ่งไม่ได้ ทั้งยังยอมรับกับตนเองว่าผู้หญิงสองคนนี้
 มีค่าต่อเขาเท่าเทียมกัน จึงไม่อาจยกย่องคนหนึ่งแล้วทำลายอีกคนหนึ่งได้

ความสำเร็จในการหาทางออกของตัวละครแต่ละตัว เกิดจากการต่อสู้ของตนเอง
 ทั้งสิ้น มีสภาพการณ์ต่าง ๆ ป้อนบังคับให้ตัวละครสู้ ประสบการณ์ที่ผ่านไม่ช่วยให้ตัวละคร เข้าใจ
 ชีวิตยอมรับความจริง จึงสามารถมองเห็นทางออกที่เหมาะสมกับตนเองได้ เช่น เด็กสาว
 กัดสินใจแก้ปัญหาทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนเอง ไม่มุ่งที่จะแสวงหาจากผู้อื่นถึงสมัยก่อน หญิงสาวที่มี
 สามีแล้วพยายามชวนชววยที่จะช่วยให้ตนเองมีสุขภาพจิตดีขึ้นด้วยตัวเอง และพยายามหาทาง
 รักษาสิ่งที่มีความรักที่สุดของตนไว้ตลอดไป ฝ่ายสามีก็พยายามเอาชนะใจตนเองได้สำเร็จ การ
 แก้ปัญหาของตัวละครแต่ละตัวขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นสำคัญ ไม่ต้องใจใหญ่ประจบ
 เขาช่วยแต่อย่างใด

เรื่องไฟฟ้าย ผู้เขียนเสนอปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการอัน
 แท้จริงของกันและกันระหว่างมารดากับบุตร สามีกับภรรยา และความต้องการอันแท้จริงของ
 ตนเอง ในแง่มุมที่น่าสนใจและเป็นไปไม่ได้ กล่าวคือ

ตัวละครแต่ละตัวมีเป้าหมายสำคัญจึงใจให้เกิดความต้องการอย่างใหญ่หลวง
 และแสดงพฤติกรรมตามอำนาจแห่งความต้องการนั้นได้อย่างสม เหตุสมผล เช่น ความรู้สึก
 ที่ว่าตนเองไม่ได้รับการ เลี้ยงดูมาด้วยความรัก ความเอาใจใส่และการยอมรับจากมารดา
 ทำให้พิจิภาเป็นกษัตริย์แห่งความรัก และแสวงหาความรักอยู่ตลอดเวลา เมื่อพบก็พยายาม
 ไขว่คว้ามาเป็นของตัวอย่างรวดเร็ว ลักษณะนี้มาจากการครอบครัวยุติธรรมและพี่สาวประสบ
 ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว เขาจึงมุ่งมั่นที่จะสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว โดยการ
 วางโครงการไว้อย่างดี จัดหาทุกอย่างที่เขาคิดว่าช่วยให้ภรรยาและลูกในครอบครัวพบความสุข
 สงบสุขให้กับครอบครัว โดยการทำงานยกยอความอดทนพยายาม และประพฤติดีมาโดยตลอด

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวมีความสมจริงพอที่จะทำให้ตัวละครนั้น ๆ
 ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ เช่น พิจิภาประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการ เมื่อ

มันตรีปฏิเสฐที่จะแต่งงานกับเธอหลังจากมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้ง เพราะระแวงต่อความรวดเร็วของเธอ และกลัวว่าจะประสบความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว เช่นเดียวกับนิคมารดาและพี่ ๆ ของเขา ทั้งนี้เพราะพิจิกเป็นศิลปินเช่นเดียวกับบุคคลเหล่านั้น ลักษณะที่นึกหวังในโครงการชีวิตครอบครัวที่เขาวางไว้อย่างดีเยี่ยม เพราะหลังจากที่นึกภาพยามเป็นภรรยาที่ดีตามอุดมคติของเขาได้เจ้ก็มี ความซ้าซากจำเจประกอบกับความรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่าอะไร ในขณะที่สามีเป็นพระเอกภาพยนตร์กำลังรุ่งเรือง จนกระทั่งไม่มีเวลาให้กับครอบครัวเท่าที่ควร ทำให้เธอต้องหนีออกจากครอบครัวที่เขาวางไว้ด้วยความรู้สึกสับสน ทั้งในด้านการครองการและความสามารถของตนเอง

ความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นกับตัวละคร เกิดจากตัวละคร เองทั้งสิ้น เช่น พิจิกาประณันตร์ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลักษณะนี้ ดังนั้นแม้มันตรีจะคิดได้เข้าใจความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เข้าใจสาเหตุแห่งพฤติกรรมของพิจิกา และหวนเสียใจเธอเพียงใด บุคคลทั้งสองก็ไม่อาจจะสานความสัมพันธ์ต่อกันได้อีกต่อไป ลักษณะนี้ประจักษ์ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวด้วยการทำลายทุกอย่างทุกอย่างที่สร้างไว้สำหรับครอบครัวและประจักษ์ความดีด้วยการทำความชั่ว เพราะความอ่อนแอ ภายหลังยึกเอาพิจิกาเป็นที่พึ่งทางใจแต่ก็นึกหวังอีกเพราะพิจิกาไม่ได้จริงจังมากไปกว่าทั้งใจจะเอาชนะมันตรี ลักษณะนี้ไม่พยายามทำความเข้าใจความต้องการของภรรยาเพื่อแก้ปัญหาแต่ตนเอง ดังนั้นเมื่อภรรยาผิดพลาดไปเพราะความสับสน และหวนกลับมาอีกเขาก็ไม่อาจจะให้อภัยเธอได้ ในที่สุดตัวละครแต่ละตัวต้องพยายามทำใจให้อยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง และหาวิธีช่วยให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้โดยไม่ทุกข์ทรมานนัก ด้วยการปรับปรุงตนเองเท่าที่สามารถจะทำให้ตามสภาพความเป็นจริงในชีวิต ผู้เขียนไม่ได้ใช้เหตุผลระจวบเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหาของตัวละคร

เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนเสนอปัญหาที่มีผลมาจากการเลี้ยงดูเด็กหลังจากการหย่าร้างของนิคมารดาได้อย่างสมจริงและน่าสนใจ กล่าวคือ

ตัวละครสำคัญคือนิพนธ์มีเหตุผลสำคัญจึงใจให้แสดงพฤติกรรมอย่างสมเหตุสมผล

กล่าวคือ นิพพานคือการหลุดพ้นในวัยที่ทองการมารการมากคือหนุ่ม ซึ่งยังเป็นวัยที่เด็กก้อย ๆ สะสมบุคลิกภาพและความรับผิดชอบของตนเอง การขาดการขาดในวัยดังกล่าวจึงมีผลต่อบุคลิกภาพและความรู้สึกผิดชอบของ เธอพอสมควร ยิ่งไปกว่านั้นวัยก็ยังได้ยั้งอยู่ในลักษณะปลูกฝังความเกลียดชังมารการให้กับเธอตลอดเวลา ในขณะที่ตัวเธอเองเอาใจใส่และคำนึงมากเกินไป เพื่อให้ลูกใกล้ชิดและรักเธอเพียงผู้เดียว ดังนั้นเมื่อสิ้นนิพพานจึงรู้สึกแค้นแค้นและต้องการความรักใคร่เอาใจใส่จากมารการ ทั้ง ๆ ที่ความรู้สึกของตนเองที่ต่อมารการนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่วัยก็ไม่ได้หาผู้ชายสูงอายุมาแทนที่บิดา เธอจึงสนใจใฝ่หาความอบอุ่นความเมตตาจากมารการที่มรณกรรมแล้ว แทนที่จะไปหาความรักจากชายหนุ่มวัยเดียวกัน

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับสมจริงพอที่จะทำให้ตัวละครประสบความสำเร็จ หรือประสบความสำเร็จล้มเหลวได้ กล่าวคือนิพพานต้องการความรักใคร่เอาใจใส่จากมารการ ในขณะที่ตนเองมีแต่ความเกลียดชังเหยียดหยาม ระแวงแกล้งใจ และแสดงความก้าวร้าวมารการด้วยวิธีการจากอยู่ตลอดเวลา ความต้องการของเธอจึงไม่อาจจะประสบผลสำเร็จได้ แม้ว่ามารการของเธอจะพยายามให้อภัยและพยายามระลึกถึงความผิดพลาดที่ตนก่อไว้เพียงใดก็ตาม เพราะสิ่งที่นิพพานต้องการ ต้องเกิดจากใจควมมีโชหน้าเพียงอย่างเดียว ในด้านการหาความอบอุ่นความเมตตาจากบุคคลที่เธอพอใจมาทดแทนบิดาก็เป็นไปได้ยาก เพราะเขามีกรรมกรรมวิบากที่รับผิดชอบอยู่ก่อนแล้ว

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นกับตัวละครนั้น เกิดจากพฤติกรรมของตัวละครเองแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ นิพพานไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการจากมารการก็เพราะพฤติกรรมของเธอประกอบด้วยลักษณะนิสัยของมารการเป็นต้น

เรื่องบ้านขนนก ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่ล้มเหลวในแง่มุมที่น่าสนใจและเป็นไปได้อีกแง่มุมหนึ่ง กล่าวคือ

ตัวละครสำคัญคือเหมือนแพรมีเหตุสำคัญจึงใจให้แสดงพฤติกรรมได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้งนี้เพราะเหมือนแพรมาจากครอบครัวแตกแยกจึงขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา

- เป้าหมายที่สำคัญในชีวิตของเหมือนแพรคือ บ้านและครอบครัวที่มีความอบอุ่นมั่นคง เหมือนแพร

จึงทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสร้างบ้าน ซึ่งเธอเชื่อแน่ว่าสามารถรวมเอาบุคคลที่เธอรักความอบอุ่นมั่นคงที่เธอต้องการไว้ได้

เหมือนแพรวประสมอุปสรรคที่ทำให้เธอประสมความล้มเหลวได้อย่างสมจริง ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่เธอรักและฝากความหวังทั้งหมดไว้ที่เขานั้น ยังปรารถนาที่จะใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระและไม่เคยที่จะสร้างความสัมพันธ์กับหญิงอื่นอย่างคนรักสุนัขอยู่เสมอ แม้กำลังจะถึงวันแต่งงานแล้วก็ตาม

ความล้มเหลวเกิดขึ้นตามลักษณะนิสัยและสภาพอารมณ์ของตัวละคร กล่าวคือ เหมือนแพรวมีปัญหาเรื่องครอบครัวแตกแยกเป็นพื้นฐาน มีอาการคล้ายคนเป็นโรคประสาท อันมีผลเนื่องมาจากสมองได้รับความกระทบกระเทือน เพราะประสมอุปสรรคใหญ่ ๆ ถึงสามครั้ง ลักษณะนิสัยและสภาพอารมณ์จึงเกิดเกี่ยวเนื่องแรงผลักดัน การตัดสินใจทางออก เมื่อเธอรู้ตัวว่าประสมความล้มเหลวในสิ่งที่ทุ่มเทไปแล้วอย่างหมดตัว โดยการฆ่าตัวตายเพื่อหนีชีวิตที่ไม่เคยสมหวังนั้นจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยและสภาพอารมณ์ของเธออย่างแท้จริง

เรื่องมดดิน ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่มดหวังของมิดาซึ่งมีต่อการเลือกคู่ครองของบุตรในแง่มุมที่น่าสนใจและมีความสมจริง กล่าวคือ

ผู้เขียนเสนอให้เป้าหมายของตัวละครแต่ละตัวมีความสำคัญพอที่จะจูงใจให้ตัวละครเกิดความต้องการอย่างใหญ่หลวง และแสดงพฤติกรรมตามความต้องการนั้น เช่น เพทายเลี้ยงบุตรมาคนเดียวเป็นเวลา 18 ปี หลังจากภรรยาสิ้นชีวิต มุ่งมั่นที่จะให้บุตรแต่ละคนมีอนาคตอันสดใสในชีวิต จึงพยายามเลี้ยงดูอบรมอย่างทะนุถนอมระมัดระวังอย่างยิ่ง ส่วนบุตรสาวทั้งสามคนก็มุ่งที่จะไปคบคบกับคนรักมาเป็นคู่ครอง เป็นต้น

อุปสรรคที่เกิดขึ้นก็สมจริงพอที่จะทำให้เห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นไปได้ กล่าวคือ ทิศนะในการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา โชคชะตาที่ไม่อาจจะบังคับได้ และความเป็นตัวของตัวเองของบุตรแต่ละคนที่ถือว่าคนมีสิทธิ์ที่จะทำหรือได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา เป็นอุปสรรคที่ทำให้ความมุ่งหวังของเพทายล้มเหลวได้อย่างสมจริง

ความล้มเหลวเกิดขึ้นตามลักษณะนิสัยของตัวละคร เพทาย เป็นบุคคลที่ยึดมั่นอยู่กับ

ความเชื่อเก่า ๆ และความคิดของตนเองโดยไม่พยายามจะยึดหยุ่นให้เปลี่ยนไปตามสถานการณ์
รอบข้าง จึงผิดหวังอย่างรุนแรงเมื่อบุตรแต่ละคนไม่เป็นไปดังที่หวัง เลยแค้นเคือง

เรื่องผีกลางฤดูฝน ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่ผิดพลาดในการ เลือกรูปร่างของ
บุตรอันเนื่องมาจากความทะเยอทะยานของบิดาได้อย่างสมจริง กล่าวคือ

ผู้เขียนเสนอให้เป้าหมายของตัวละครมีความสำคัญพอที่จะจูงใจให้ตัวละคร เกิด
ความทองการ และแสดงพฤติกรรมตามความต้องการนั้นอย่างสมจริง ทั้งเช่น นายเกตุมี
เป้าหมายที่จะให้บุตรสาวมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม จึงต้องการให้แต่งงานกับบุคคลที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมสูง ดังนั้นเขาจึงปลุกฝังให้บุตรสาวของเขามีความทะเยอทะยานเกี่ยวกับ
เรื่องนี้อยู่เสมอ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นสมจริงพอที่จะทำให้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นกับ
ตัวละครนั้นเป็นไปได้ กล่าวคือผู้เสนอปัญหาชีวิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงที่นายเกตุ
ต้องการให้แต่งงานกับสะแกวัลย์นั้น ต้องการสะแกวัลย์เพียงเพื่อเป็นนางบำเรอหรือเมียเก็บ
เท่านั้น ทั้งนี้เพราะสะแกวัลย์ไม่มีคุณสมบัติข้อใดที่ทำให้เขาภาคภูมิใจได้ นอกจากความสวย
เพียงประการเดียว ยิ่งไปกว่านั้นบิดามารดาของสุรเสนก็ต้องการบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ
และสังคมในระดับเดียวกันมาเป็นบุตรสะใภ้ด้วยเช่นกัน

ความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เกิดจากตัวละครเองแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ
ทั้งนายเกตุและสะแกวัลย์ยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง หาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ
ด้วยตัวเอง และความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นก็ประสบความสำเร็จที่เป็นไปได้

เรื่องพลอยพรแสง ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นกับบุตรอันมีผล เนื่องมาจาก
การทุจริตของบิดา ได้อย่างสมจริง กล่าวคือ

ตัวละครในเรื่องประสบปัญหาที่ค่อนข้างร้ายแรงเพราะพฤติกรรมของบิดา
จึงพยายามหาทางออกโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้อย่างไม่
ทรมานในใจมากนัก เหมาะสมตามสภาพและมีโอกาสบอกถึงความภาคภูมิใจกลับคืนมา จึงเป็น
เป้าหมายที่ทำให้ตัวละคร เกิดความทองการอย่างสมจริง

อุปสรรคที่เกิดขึ้นคือความรู้สึกของบุคคลในสังคมแวดล้อม และความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวเอง ซึ่งมีความสำคัญพอที่จะทำให้ตัวละคร เหล่านั้นประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้อย่างสมจริง

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตัวละครส่วนใหญ่เกิดจากความพยายามในการต่อสู้ของตัวละครเอง นั่นคือการพยายามปรับแก้ปรับใจให้ยอมรับสภาพที่เปลี่ยนไป และหาทางออกที่เหมาะสมที่สุดให้ตนเอง เช่น บ๊วยสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งใหม่ไม่ได้อีกมา กลางขายน้าขายทำงานที่ตนชอบในขณะที่เรียนไปด้วย และเพิ่มพยายามปรับแก้ให้เข้ากับสภาพโรงเรียนในต่างจังหวัดซึ่งตนเคยถูกไล่ออกสำเร็จ และในขณะเดียวกันเด็กทั้งสามต้องทนรับสภาพของการมีพ่อเป็นนักโทษอีกด้วย

เรื่อง ไปสู่อิสรภาพ ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นเพราะความเห็นแก่ตัวของบุคคล ใคอย่างมีความสมจริงพอสมควร กล่าวคือ

ตัวละครในเรื่องแต่ละตัวมีเป้าหมายสำคัญจึงใจให้เกิดความทองการและแสดงพฤติกรรมออกมาตามอำนาจแห่งความทองการนั้นใคอย่างสมจริง เช่น นวลจันทร์ทองการชีวิตที่สงบสุข มีสามีเป็นหลักสำหรับพึ่งพิง และมีความรักที่เธอทองการมานานเป็นสิ่งบำรุงใจ นวลณาทองการความสะอึกส่ายในชีวิตประจำวัน และข้อเสียงเกียรติยศที่ไม่เคยได้รับมาตลอดชีวิต เป็นต้น

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตัวละครมีความสมจริงพอที่จะสร้างความสำเร็จ หรือความล้มเหลวให้แกตัวละครแต่ละตัวได้ นั่นคือความเห็นแก่ตัวของตัวละครที่เกี่ยวข้องและความเห็นแก่ตัวของตัวเอง

ผลสำเร็จและความล้มเหลวที่ได้รับขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของตัวละครเอง เช่น ความเห็นแก่ตัวของบุคคลที่ตนเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ นวลจันทร์ ไม่อาจจะอยู่ร่วมกับบุคคลเหล่านั้นได้ และความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันขันแข็งช่วยให้เธอสามารถดำรงชีวิตอยู่ตามลำพังโดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่นใคในเวลาต่อมา หรือความเห็นแก่ตัวโลกไม่ให้อิสระของนวลณาทำให้ตนเองต้องเสียใจเป็นต้น

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนเสนอปัญหาชีวิตที่มีผลสืบเนื่องมาจากสภาพ
เหตุการณ์บ้านเมือง ใ้ได้อย่างสมจริง กล่าวคือ

ตัวละครในเรื่องมีเป้าหมายสำคัญจึงใจให้เกิดความทองการ และแสดงพฤติกรรม
ออกมาตามอำนาจแห่งความทองการนั้นได้อย่างสมจริง เช่น ในภาวะที่เหตุการณ์บ้านเมือง
กำลังมีที่ท่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลง และเหตุการณ์บ้านเมืองของประเทศใกล้เคียงกำลัง
เปลี่ยนแปลงนั้น เป้าหมายของตัวละครในเรื่องที่ผู้เขียนสร้างขึ้นจึงแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ
ถึง เช่น กลุ่มหนึ่งพยายามที่จะรักษาสภาพที่ตนกำลังเป็นอยู่ให้คงสภาพเดิมมากที่สุด ส่วนอีก
กลุ่มหนึ่งมุ่งจะพัฒนาให้บ้านเมืองมีสภาพดีขึ้นในบางส่วน และคงส่วนที่ดีไว้อย่างเดิม เป็นต้น
แต่ละกลุ่มจึงพยายามที่จะแสดงพฤติกรรมตามทัศนทองการ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตัวละครในแต่ละกลุ่มมีความสมจริงพอที่จะสร้างความสำเร็จ
หรือความล้มเหลวให้แก่ตัวละครแต่ละตัวในแต่ละกลุ่มได้ ทั้งนี้เพราะอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกิด
จากความทองการที่ขัดกันของบุคคลสองกลุ่ม ส่งผลให้เกิดความขัดกันระหว่างบุคคลด้วยกัน
เช่น เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างบิดามารดากับบุตร เป็นต้น

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นกับตัวละครขึ้นอยู่กับภาวะของเหตุการณ์
บ้านเมืองในขณะนั้น และการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับเหตุการณ์นั้น ๆ ของตัวละคร จึงมี
ลักษณะที่เป็นไปได้อย่างสมควร แม้ว่าลักษณะที่เป็นไปเช่นนั้นเกิดจากความนึกเห็นและเจตนาของ
ผู้เขียนเองมากกว่าควรจะเป็นตามลักษณะอันแท้จริงของตัวละครตัวนั้น ๆ

3. มีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง การสร้างโครงเรื่องของ
กฤษณา อโศกสิน มีความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวเนื่องกันไม่โดยตลอด
จากเรื่องเล็กไปสู่เรื่องใหญ่มีรายละเอียดเท่าที่จำเป็น แต่เนื่องจากโครงเรื่องของนักเขียน
ผู้นี้มักเป็นแนวที่เสนอให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ ในช่วงชีวิตช่วงใดช่วงหนึ่งที่มีการตัดสินใจ
มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ แล้วก็จบลงตอนปลายของชีวิตช่วงนั้น ดังนั้นการให้
รายละเอียดในแง่ต่าง ๆ จึงจำเป็นมาก เหตุการณ์ที่นำมาเสนอในแต่ละตอนของเรื่องเป็น
เหตุการณ์ที่ใคร่บันทึกเลือกเฉพาะอย่างเหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะตลอดจนภาวะ

ทางอารมณ์ของตัวละคร เพราะสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอทางออกของตัวละคร และการขมวดปมในตอนจบเรื่อง เรื่องใดที่มีโครงเรื่องย่อย (Sub plot) ก็จะเป็นโครงเรื่องย่อยที่มีความหมายและมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องใหญ่ ก็จะพิจารณารายละเอียดของแต่ละเรื่องต่อไปนี้

➢ เรื่องปากกามเทพ ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไม่โดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความต้องการภายในใจอย่างชัดเจน เช่น

อาชาหนุ่มรูปงามเข้ามาเช่าหอพักรำพรหญิงม่ายสูงวัย ผู้กำลังว่าแหวและเคียดแค้นหลังจากหย่ากับสามีเจ้าชู้มาไล่สามปีเศษ เป็นเหตุให้รำพร เกิดความพอใจในท้าวอาชา จึงต้องการอุปการะอาชาในด้านการเงิน เพื่อคงตัวไว้ประคับประคองว่าแหวของตน หอพักถูกไฟไหม้ทำให้อาชาได้โอกาสเข้ามาอาศัยในบ้านรำพร และตกลงที่จะอยู่กันกันฉันสามีภรรยาโดยไม่แต่งงาน

อุบัติเหตุเรือคว่ำทำให้อาชาได้มีโอกาสช่วยชีวิตเกลียดหญิงสาวที่รำพรขมาเคียดตั้งแต่ยังเล็ก เป็นเหตุให้เกลียดโกรธใจตนเองว่าเกิดความรักในท้าวอาชา และอุบัติเหตุครั้งนี้ยังทำให้เกลียดป่วยต้องให้หมอโสภาสรักษา เป็นเหตุให้หมอโสภาสเกิดความรักในท้าวเกลียด

หมอโสภาสไปเยี่ยมเกลียดเพื่อที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเกลียดต่อไป ทำให้อาชาซึ่งหลงรักเกลียดอยู่ก่อนแล้วถึงหงุดหงิดและกินรวนที่จะเป็นอิสระ

อาชาพยายามที่จะแสดงความรักกับเกลียดและเริ่มขี้นั่นขอมุมักของรำพร ทำให้เกลียดตัดสินใจออกจากบ้านเพราะความกตัญญูต่อรำพร โดยอาศัยความช่วยเหลือจากสภณาสามีเก่าของรำพร

อาชาไปหาเกลียดที่ร้านของนางาแก้วภรรยาสามีคนหนึ่งของสภณ ทำให้สภณรู้ว่าเกลียดกับอาชารักกัน จึงเกิดความกตัญญูที่จะช่วยไม่ให้รำพรถูกทอดทิ้งจนหมดตัวโดยหาวิธีดึงอาชาออกมาเสียจากรำพร

รำพรจึงเกลียดกลับไปเป็นเครื่องมือของมุกด์อาชาไว้กับตน เป็นเหตุให้สภณ

เกิดความไม่พอใจ จึงไม่พูดจาตกลงกับรำพร แม้ว่ารำพรกลับแสดงกิริยาถูกเหยียดหยามทำให้
สลดโกรธมาก

เคลีย อาชา พ่อและแม่ของอาชาไปในงานสมรสของน้องสาวหมอโสภา
เป็นโอกาสให้สลดเข้าไปหารำพร เพื่อขอว่า และข่มขืนรำพรด้วยความโกรธ

รำพรมีลูกกับสลดทำให้อาชาต้องจากไป เพื่อเปิดโอกาสให้สลดและรำพร
กินกันเพื่อลูก

เคลีย รำพร และสลดพบกับอาชาและนางแก้วภายหลังจากที่เขาสำเร็จ
การศึกษาแล้ว ไกรวอาชายังยินยอมรับการอุปการะจากหญิงอยู่เช่นเดิม ทำให้เคลียตั้งใจ
ไถ่หนีไปให้ความสนใจหมอโสภาซึ่งยังคงรออยู่ด้วยความหวัง และรำพรก็ไถ่หนีมาถึง
พฤติกรรมของศตแทนหลังกับความสลดใจ เป็นต้น

✧ เรื่องเมียบทอง ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไม่โดยตลอด
เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมียบทอง ไถ่ถอนรัก เช่น

เพื่อนำเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง กร.อนิรุทธกับนางกาญจนาหญิงเก็บโต๊ะใน
ร้านอาหารมาเล่าให้ กร.วิกันดาฟัง ทำให้ กร.วิกันดาพิศหวังในกำสามีนาก และได้รับ
ความเจ็บช้ำน้ำใจในความเจ้าชู้ของสามีนั่นเป็นครั้งแรก

ความสัมพันธ์ผู้สาวระหว่าง กร.อนิรุทธกับนวลที่เลี้ยงลูก ทำให้ กร.วิกันดา
รู้สึกขมขื่นและเจ็บช้ำในการกระทำของสามีนยิ่งขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มเรียนรู้ศิลปะการใช้
ชีวิตกับสามีนั่น

การสร้างความสัมพันธ์ของ กร.อนิรุทธกับอรอินทร์แม่ยายสาวสวยและมีทุกสิ่ง
ทุกอย่างเหนือกว่าหญิงสาวอื่น ๆ ที่ กร.อนิรุทธเคยมีความสัมพันธ์ผู้สาวมาก่อน เป็นเหตุ
ให้ กร.วิกันดาเป็นทุกข์และเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง เธอจึงพยายามแก้ปัญหาอย่างเต็ม
ความสามารถ ด้วยวิธีการที่เธอเห็นว่าเหมาะสมกับลักษณะนิสัยของสามีนั่น

อรอินทร์แสดงความรักของตนเองกับ กร.อนิรุทธอย่างเปิดเผย เป็น
เหตุให้ กร.วิกันดาเกิดความรู้สึกอับอายและเจ็บช้ำมาก จึงพยายามหาทางออกให้ตนเอง
โดยการไม่รับรู้เรื่องใด ๆ ทั้งสิ้น

อนิรุทธิ์สนใจผู้หญิงสาวที่ทำงานอยู่กับ คร.วิกันศา เป็นเหตุให้ออนิรุทธิ์
ทิ้งทวงก่อเรื่องวุ่นวาย คร.วิกันศาจึงขอหย่ากับ คร.อนิรุทธิ์เพื่อกันตัวเองออกจากเรื่อง
วุ่นวายที่เกิดจากเขา

การอาละวาดจะมานี้ก็ เพราะความหึงหวงของอนิรุทธิ์ และการมาตัวตาย
เพราะความรักของนุ๊ก เป็นเหตุการเดิมใจมาจากตัวเขา คร.อนิรุทธิ์จึงโกหกและลบลบความ
ภาคภูมิใจในเสน่ห์ของตนเองลง และตั้งใจที่จะทิ้งนุ๊กใหม่กับ คร.วิกันศาย่างจริงจัง เป็นต้น

* เรื่องน้ำเซาะทราย ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด
เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากอารมณ์ กังวลไม่

พุดกรองก่อความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับมีนสามของเพื่อนสนิท เพราะอารมณ์เหงา
อารมณ์อาวและอารมณ์รัก ทำให้วรรณวีได้รับความทุกข์ทรมานอย่างหนัก และพยายาม
หาทางยับยั้งความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองแต่ไม่สามารถยับยั้งได้

การ ไกร จักกับพลตรีทวยหาญพอมายู่กำลังแสวงหาเพื่อนคู่ใจในวัยชรา โดย
การแนะนำของพงษ์สนธิพอมายู่พยายงพุดกรองและหาทางแก่งวีนและพุดกรองควยความ
แค้น ทำให้วรรณวีรู้สึกชีวิตและรู้จักใช้ชีวิตมากขึ้น ทั้งยัง เกิดความหวังใหม่ในการใช้ชีวิต
สงบสุขยามชรา ทำให้วรรณวีคิดไปปลงตก และขอหย่าจากมีนอย่างจริงจัง

การขอหย่าของวรรณวีโดยที่มิได้คุมครองคนใหม่ ซึ่งมีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือกว่าตน
ทำให้มีนเกิดความรู้สึกหงุดหงิด อิจฉา และกลัวเสียศักดิ์ศรี จึงไม่ยอมหย่าให้และแสดงกิริยา
หงุดหงิดไม่ฟังพอใจออกมาให้พุดกรองจับได้ ทำให้พุดกรองไม่สนับสนุนให้มีนหย่า ในขณะที่
เกี่ยวกันเธอก็ตัดสินใจไปทางประเทศช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้แต่ละคนที่เกี่ยวข้องกันอยู่ไกร
ความทองการของกันอย่างแท้จริง และเพื่อรักษาภาพของเธอไว้ในสายตาของมีนตลอดไป
แม้ว่าเธอต้องจากเขาไปควยความทุกข์ทรมาน

การจากไปของพุดกรองทำให้มีนเป็นทุกข์ แต่ความเห็นแก่ตัวทำให้มีนพยายาม
ที่จะทิ้งวรรณวีไว้ เป็นเหตุให้วรรณวีรู้สึกอับอายมาก จึงแสดงกิริยาให้เขารู้ว่าเธอหมกหม่อ
ในตัวเองโดยสิ้นเชิง ทำให้เขาสนใจยิ่งขึ้น เรื่องจบลงโดยที่มิได้ยังตัดสินใจอะไร
ไม่ได้ เป็นต้น

เรื่องไม่แปลกไป ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไป โดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาชีวิตครอบครัวในแง่มุมที่ทั้งใจจะเสนอ เช่น

การไม่ยอมเสียเปรียบซึ่งกันและกันของญาติทั้งสองฝ่าย ทำให้โครงการสร้างเรือนหอของลมเล็กไป เป็นเหตุใหญ่มาสาวคือพลลภกับจึงทองอยู่รวมกับครอบครัวใหญ่ ฝ่ายพลลภ ทั้งยังสร้างความกินแหนงแคลงใจให้กับบุคคลทั้งสองอยู่ตลอดเวลา

การอยู่รวมกับครอบครัวใหญ่ ทำให้จึงทองประสบปัญหาอย่างยากใจเพราะ พฤติกรรมของมารดา พี่สาว น้องสาว และพี่สะใภ้ของพลลภอยู่เสมอ เป็นเหตุให้พลลภพลอย จู้มัวไปเลย

การที่พลลภและจึงทองโกรธจุกกับเทียนสีเมื่อครั้งไปค้ำน้ำฝั่งพระจันทร์ ทำให้ บุคคลทั้งสองใกล้ชิดสนิทสนมกับครอบครัวของเทียนสีในเวลาต่อมา และโกรธว่าครอบครัวนี้กำลัง มีเรื่องระหองระแหงกันจนชกแซงหลายประการ

เทียนสีแสดงความสนิทสนมกับผไทเพื่อประจบสามีนางวันเกิดนิศาของสามี ทำให้สามีก็อดพินทุ้นไม่ได้ ในที่สุดเทียนสีกับพินทุ้นกลางแยกกันอยู่ชั่วคราว

จึงทองให้ความร่วมมือกับพินทุ้น แสดงความสนิทสนมกัน ในช่วงที่พลลภไปทำงานต่างประเทศ ทำให้เทียนสีโกรธระหมัดถึงคุณภาพของพินทุ้นมากขึ้น ทั้งยังต้องยอมรับว่าตนเอง ยังรักและห่วงหาอาลัยอยู่มาก จึงหาทางคืนดีกับพินทุ้นและพยายามปรับปรุงตนเองมากขึ้น ในขณะที่เกี่ยวกับกันสนับสนุนให้ผไทสนใจจึงทอง

พินทุ้นได้รับจดหมายปรับทุกข์จากพลลภเรื่องจึงทองมีความสัมพันธ์กับเพื่อนชาย จึงมาถามหาจึงทอง ทำให้จึงทองซึ่งกำลังน้อยใจที่สามีเชื่อญาติโดยไม่คิดสอบถามจากตนเอง โกรธยิ่งขึ้น

จึงทองได้รับจดหมายขอหย่าและคำอาฆาตร้ายแรงจากพลลภ จึงลุ่มจับลง ภัยความเสียใจและเจ็บใจ ทำให้พินทุ้นเป็นห่วงจึงคอยปลอบโยนให้กำลังใจ เป็นเหตุให้ เทียนสีไม่พอใจและเป็นทุกข์ยิ่งขึ้น จึงแสดงปฏิกิริยาโต้กลับทำให้พินทุ้นโกรธ

มารดาของ เทียนสีกล่าวคำตักเตือนพินทุ้นเรื่องสนิทสนมกับจึงทอง ทำให้พินทุ้นโกรธ ยิ่งขึ้น จึงเอาชนะด้วยการสนิทสนมกับครอบครัวของจึงทองมากยิ่งขึ้น

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับลูกขณะที่ยังนอนหลับไปรับประทานอาหารกับครอบครัวของชิงกง ทำให้พันกิกไกวถูกเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต เขาจึงละความคิดที่จะเอาชนะ พยายามทำความเข้าใจกับบรรยาอากักรังหนึ่ง

ชิงกงพยายามไถ่ถอนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและพัลลภ มองไม่เห็นทางออก เพราะพัลลภไม่ยอมให้ความร่วมมือ จึงตัดสินใจหย่ากับพัลลภไถ่ถอนจิตใจที่สงบเมื่อเขากลับมา พัลลภยินดีที่จะหย่ากับชิงกงเพราะตนเองไม่เข้มแข็งพอที่จะสร้างปัญหาใด ๆ ในขณะเดียวกันก็กำลังมีที่หมายใหม่ด้วย เป็นต้น

เรื่องประมุขที่ปรึกษา ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ให้เกี่ยวเนื่องกันไป เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาชีวิตครอบครัวของสตรีที่มีสามีเป็นเกย์ หรือผู้ชายที่พอใจจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน เช่น

แต่งงานกันได้เดือนเศษ จิตลาเริ่มสงสัยว่าสามีอาจจะไปเป็นเกย์กับชาวโล เมื่อไต่ถามกับ ระเบิด เพื่อนของนพิต จิตลาก็เกิดความสงสัยไว้ไม่ได้ ในที่สุดก็สอบถามเพื่อนกระทั่งรู้ข้อเท็จจริง

จิตลามองเห็นคุณค่าในกันเอง ๆ ของนพิตซึ่งมีอยู่อย่างครบถ้วน ประกอบกับ จิตลาเองก็รักนพิตด้วย จึงกักหาทางแก้ปัญหาคอยวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะประคับประคองชีวิตครอบครัวของตนไว้

จิตลาพยายามศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับบุคคลที่เรียกกันว่าเกย์จากบุคคลต่าง ๆ เช่น นพิต มารดาของนพิต และน้องชายของนพิตซึ่งเป็นญาติของจิตลาคู่ ทั้งยังไม่ไปตามกลิ่นของพวกเกย์ และในที่สุดก็ไปปรึกษาหมอดู ทำให้จิตลาได้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในกลุ่มนี้มากขึ้น เข้าใจยิ่งขึ้น

จิตลาสนับสนุนให้นพิตไปหาแอนซึ่งเป็นเกย์ที่เป็นโสเภณี เพราะรู้ว่าระเบิดคู่ขาประจำของนพิตซึ่งแอน เพื่อหาทางถึงนพิตมาเสียจากระเบิด ทำให้ระเบิดหึงหวงอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้นพิตเลิกติดกับระเบิด

นพิตไม่ยอมรับศึกษาตามคำขอของจิตลา เพราะพอใจสภาพที่ตนเป็นอยู่

และเห็นว่าตนเองมีวิธีการให้ความสุขกับภรรยาได้ จิลลาจึงต้องพยายามทำให้ยอมรับสภาพของสามี

การมีลูกช่วยให้จิลลาเกิดความมุ่งมั่นที่จะประคับประคองชีวิตคู่ของตนไว้อย่างขึ้น และลดความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสามีให้เป็นอย่างที่เขาเป็นไม่ได้ ทั้งยังพยายามปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับการเป็นภรรยาเกย์ เพื่อที่จะเคียงเขาไว้เป็นของเธอและลูกครึ่งหนึ่ง

จิลลาสนับสนุนให้สามีเกย์ที่เป็นเด็ก ๆ สับเปลี่ยนกันแทนการไปหาเกย์ที่เป็นโสเภณีหรือมีอาชีพประจำ เพราะไม่เป็นการปลอดภัยสำหรับเธอ เป็นต้น

มีโครงเรื่องย่อยที่ช่วยให้จิลลาเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยการหาวิธีการประคับประคองชีวิตคู่ของตนไว้ แทนที่จะหย่ากับสามีเพื่อที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่กับผู้ชายที่เป็นชายแท้ ๆ ซึ่งอาจจะบอกพรองในคำอื่น ๆ กล่าวคือผู้เขียนให้บันทึกเพื่อนของจิลลาได้พบและชอบพอกับนางสาวลูกชายของเพื่อนมารดาของจิลลา ผู้ซึ่งจิลลาได้พบหลังจากแต่งงานกับนพ และกำลังนึกหวังในคืนวันพอย่างรุนแรง แต่ปรากฏว่าบันทึกนั้นบอกพรองบางประการของนางสาวไม่ได้ ทั้งยังบอกจิลลาว่านางสาวที่ไม่เท่าครึ่งหนึ่งของสามีที่เป็นเกย์ของเธอ ทำให้เธอมั่นใจในความดีของนพยิ่งขึ้น

เรื่องไฟหนาว ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาของสตรีที่ประสบความล้มเหลวทางด้านจิตใจในวิถีการครองคู่ เช่น สารนาถแสดงความพึงพอใจในตัวน้องสาวของศรีอย่างเปิดเผย โดยไม่สนใจความรู้สึกของภรรยา ทำให้เธอได้รับความอับอายและเจ็บช้ำมาก และเกิดความคิดว่าระยะเวลาเจ็ดปีที่ผ่านมาเธอที่เธอจะแน่ใจได้ว่า หมกหมักที่จะเปลี่ยนแปลงสามีให้มีความรับผิดชอบครอบครัว โดยเฉพาะในด้านจิตใจของบุตรและภรรยา ในขณะที่ความอกทนของเธอเริ่มจะหมดสิ้นไป

หญิงชั่วกราวคนหนึ่งของสามีโทรศัพท์เข้ามาอาจจะมาถึงห้องนอน ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่สามีของเธอสามารถแก้ไขได้ แต่ก็ป็นชนวนระเบิดที่ทำให้เธอเกิดความอกทน เธอจึงประชดชีวิต ประชดสามี โดยการเที่ยวเตร่และแสวงหาความสุขโดยการดื่มของมึนเมา

สารนาทกำลังคิดค้นคดี จึงไม่คิดที่จะแก้ปัญหาทางบ้านอะเคื้อ

คีรีเข้าใจและเห็นใจอะเคื้อจึงพยายามที่จะให้ช็อคคิดไม่ให้อะเคื้อหาทางออก โดยการประหลาดชีวิตอย่างที่กำลังเป็น ความใกล้ชิดทำให้เกิดความรัก อะเคื้อจึงใช้ความรักของ คีรีเป็นเครื่องมือประหลาดความล้มเหลวในชีวิตการแต่งงานที่ตนเองได้รับ

ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างอะเคื้อกับคีรี ทำให้อะเคื้อขอหย่าจากสารนาท แต่สารนาทไม่ยอมหย่าให้ อะเคื้อไม่สามารถทำให้คนที่ชอบพอมองตัวเองได้ทั้งหวัง และโกรธที่ตนเอง หมดค่าในสายตาของภรรยาเลย

สารนาทแกล้งอะเคื้อด้วยการนำลูกไปกักไว้ไม่ให้เธอได้พบกับลูก ทำให้อะเคื้อ ตัดสินใจฟ้องหย่าและขออำนาจปกครองลูก เพื่อที่จะได้ลูกมาเลี้ยงเอง โดยไม่หวังเกรงกับการถูก ฟ้องแย้งว่าเธอมีผู้

เมื่อตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ สารนาทเกิดความรู้สึกเสียขายภรรยา จึงพยายามจะปรับความเข้าใจกันใหม่ แต่อะเคื้อเห็นว่าไม่อาจจะทนอยู่ในสภาพเดิมได้อีกต่อไป เธอจึงไม่ยินยอม

อะเคื้อไม่ไ้หวังที่จะยึดคีรีเป็นที่พึ่งหลังจากที่เธอหย่ากับสารนาท เธอจึงเปิด โอกาสให้ตนเองกับเขาเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน โดยการทดลองอยู่ด้วยกัน จนกว่าจะเกิดความมั่นใจ ทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความพลาดคั่งที่เคยเป็นมา และเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เขาในการ ตัดสินใจ เป็นต้น

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไป เพื่อแสดง ให้เห็นปัญหาและทางออกที่เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจกันของเก็กกับผู้ปกครอง และสามีกับภรรยา ได้ชัดเจน เช่น

การที่โรยทองทรายและเพื่อนชายแสดงกิริยาากากในบาร์เหล้าคืนวันหนึ่ง จนเป็นเหตุให้รู้จักกับมิสเตอร์ยังก์ และกิดาทำให้บุคคลทั้งสองได้รู้ภูมิหลังของโรยทองทรายพอ สมควร จึงเกิดความรู้สึกสงสารและเสียใจที่เธอไม่ได้พัฒนาไปในทางที่ถูกต้องถึงงาม ส่วน โรยทองทรายได้รู้ที่อยู่ของมิสเตอร์ยังก์ที่เชียงใหม่ เป็นเหตุให้เธอกล้าหนีตามชารวีไปเชียงใหม่ เพราะแนใจว่ามีที่พัก

การได้รู้จักกับชาววิชัยการแนะนำของอุทุมพร บรรณาธิการที่กรมซึ่งร้องรอง
ทำงานอยู่ ทำให้โรยทองทรายชอบพอชาววิชัยมาก ดังนั้นเมื่อชาววิไปหาภิกษาที่เชียงใหม่โดยไม
ยอมพาเธอไปด้วย เธอจึงโกรธและต้องการเอาชนะโดยการหนีผู้ปกครองตามไปเชียงใหม่

การที่โรยทองทรายพบกับวินิตบุตรชายเศรษฐีเจ้าของสวนสา และถูกวินิต
หลอกพาไปบ้านพักบนคอย ทำให้โรยทองทรายเริ่มรู้จักคิดเอาตัวรอด ลึกความกล้า ความรู้สึก
หาหาย และความคิดที่จะทำลายตนเองประชดผู้ปกครอง ทั้งยังเกิดความคิดใหม่ที่จะไม่ยอมกลับ
ไปบ้านที่ทำให้เธอเกิดความรู้สึกกดดัน จนกระทั่งอยากทำอะไรที่เลวร้ายอยู่เสมออีก

การที่ภิกษาและมิสเตอร์ยังก็ได้พบกับโรยทองทรายหลังจากที่ส่งชาววิกลับแล้ว
ทำให้บุคคลทั้งสองเป็นห่วงโรยทองทราย จึงพยายามเกลี้ยกล่อมเอาตัวเธอไปจากวินิตเพื่อหา
ทางส่งคืนผู้ปกครอง ด้วยการพาเธอไปยังแคมป์ภิกษาทำงานตามที่เธอต้องการ เป็นเหตุให้ภิกษา
ได้รู้ความจริงที่เป็นสาเหตุให้โรยทองทรายไม่อยากจะกลับบ้าน แต่ถึงแม้ว่าเขาจะเห็นใจเพียงใด
ก็ตกลงใจที่จะส่งเธอคืนผู้ปกครอง

การที่โรยทองทรายได้รู้เรื่องนี้จากคำบอกเล่าของสลิคย์ เพื่อนของภิกษาที่เธอ
แต่เดิมสุราโดยไมยอมทำงาน และภิกษาคิดจะส่งกลับบ้านพร้อมกับโรยทองทรายนั้น ทำให้โรยทองทราย
ชวนสลิคย์หนี เป็นเหตุให้สลิคย์เป็นห่วงว่าโรยทองทรายจะเคล็ดค่อไปด้วยอารมณ์ จึงขอร้องไว้
ทำให้โรยทองทรายขอร้องให้เขาหยุดดื่มสุรา บุคคลทั้งสองจึงตกลงใจที่จะไปทำงานกับวินิต

ร้องรองกับชาววิเดินทางมารับโรยทองทรายที่แคมป์ของภิกษา ได้มาเห็นว่าภิกษา
ติดตามโรยทองทรายอย่างเอาใจใส่ ทำให้ชาววิเกิดความระแวงและหึงหวงจึงกลับกรุงเทพฯ ด้วย
ความไม่สบายใจยิ่งขึ้นไปกว่าเมื่อครั้งที่ภิกษาไม่ยอมเข้าใจความต้องการของเธอ

อุทุมพรถูกขอร้องแถมบังคับให้เข้ามาติดตามโรยทองทรายและสลิคย์สามีของเธอ
บุคคลทั้งสองจึงขอติดตามไปกรุงเทพฯ กับภิกษาคด้วย แต่ไม่ยอมให้ร้องรองรู้ วินิตขอติดตามบุคคล
ทั้งสองไปอีกต่อหนึ่ง แต่ตอนขากลับวินิตแยกกลับกับเพื่อนและแสดงกิริยาขุ่นเคืองที่โรยทองทราย
ไม่ไปกับเขา ทำให้โรยทองทรายได้โอกาสขอติดตามภิกษาไปที่แคมป์ตามอารมณ์ปรารถนาที่จะได้
ใกล้ชิดเขา

วังรองมารับโรยทองทรายในขณะที่เขากำลังไม่สบายใจ เพราะพร้อมพงษ์ซึ่งเป็น
นายของกิตาแสดงความไม่พอใจและไม่ยินดีต้อนรับอย่างเปิดเผย ส่วนริบคินก็ไม่ยอมมางาน
ขอคืนก็ โรยทองทรายจึงตกลงใจกลับไปกับวังรองโดยดี แต่มีข้อแม้ว่าเธอจะไปอาศัยอยู่กับอุทุมพร

การไปเป็นครูคนนักเรียนประจำและทำงานในห้องสมุดในโรงเรียนที่ชาวรี
ทำงานตามคำแนะนำของชาวรี เพื่อศึกษาเรื่องที่หักและการช่วยเหลือเรื่องการเงินจากวังรอง
ทำให้โรยทองทรายได้พบเด็กที่มีลักษณะอย่างเธอหลายคน และเห็นความยุ่งยากที่เกิดจากความ
ประหลาดใจของเด็กเหล่านั้น จึงเกิดความคิดใหม่ ๆ ที่จะปรับปรุงตนเองยิ่งขึ้น

การสนับสนุนให้โรยทองทรายตกลงแต่งงานกับริบคินด้วยความจำใจของกิตา
ทำให้โรยทองทรายเสียใจมาก จึงประชดเขาด้วยการตกลงรับหมั้นริบคิน แต่แล้วก็เสียใจจนล้มเจ็บ
เป็นเหตุให้กิตากระวนกระวายยิ่งขึ้น ชาวรีต้องใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการเค
ทำให้กิตาได้ศึกษาหัดหัดใจตนเอง และหาทางเริ่มต้นใหม่กับภรรยาในลักษณะที่อบอุ่น
มากกว่าเดิม

การเอาแต่ใจของริบคินเมื่อถูกวังรองก็กดดันด้วยความหึงหวงโรยทองทราย
ทำให้โรยทองทรายมองเห็นทางออกของตนเองในลักษณะที่ยอมรับความจริงยิ่งขึ้น จึงไม่ให้ความ
ร่วมมือกับริบคิน ทำให้ริบคินโกรธกลับไป

การตายของกุสมศรีนักเรียนที่พยายามเลียนแบบเธอด้วยการหนีโรงเรียนไป
ตามเส้นทางที่เธอเคยไป ทำให้โรยทองทรายเสียใจมาก และเกิดความรู้สึกหวงแหนชีวิตของตน
ยิ่งขึ้น จึงตั้งใจที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่ใจของตนเอง ใช้ชีวิตอย่าง
ทะนุถนอมและไม่ประมาทอีกต่อไป เป็นต้น

เรื่องไฟฟ้าย ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด
เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาอันเกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของกันและกันระหว่าง
มารคากับบุตร

การที่พิจิกาไปหาเลี้ยงเพื่อนชายผู้หนึ่งเมื่อมีความทุกข์ ทำให้ผู้อ่านได้รายละเอียด
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพิจิกากับมารคา พิจิกากับบิดา และพิจิกากับผู้ชายที่เคยเป็นคู่รัก
ตลอดจนเข้าใจสภาพอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของพิจิกาดังนั้น

การที่พิจิกามีโอกาสรู้จักกับมนตรีในช่วงเวลาที่เธอตัดสินใจเลิกกับคู่รักคน
 หลังสุด เธอจึงเกิดความสนใจในควมันตรีเพื่อที่จะกำจัดความรู้สึกว่าเธอที่มักจะเกิดขึ้นกับเธอเสมอ
 ในขณะที่เดียวกันมนตรีก็สังเกตเห็นว่าเธอเป็นผู้หญิงที่มีความกระวนกระวายอยู่ในส่วนลึก จึงคิดที่จะ
 ฉวยโอกาสเอาเปรียบจากความกระวนกระวายนั้น

การที่ลักษณะที่กำลังมีปัญหา เรื่องครอบครัวและพยายามยึดพิจิกาเป็นที่พึ่งทางใจ
 ทำให้พิจิกรู้สึกสับสนกับการเสาะแสวงหารสทางอารมณ์จากผู้ชายอีกลักษณะหนึ่ง ทำให้มนตรีเกิด
 ความรู้สึกไม่พอใจและเกิดความมั่นใจว่าพิจิกานี้ไม่เหมาะที่จะเป็นภรรยาและมารดา

การปฏิเสธการแต่งงานกับพิจิกาของมนตรี หลังจากพิจิกาทรมานความรัก
 ความหวังให้กับเขาอย่างหมดเนื้อหมดตัว ทำให้พิจิกาเสียใจและอับอายมาก เธอจึงเอาชนะเขา
 ด้วยการตอบตกลงจะรับหมั้นลิดี และสร้างความสัมพันธ์อันสวยงามกับลักษณะนั้น เป็นเหตุให้มนตรี
 ได้ตระหนักถึงความรู้สึกอันแท้จริงที่เขามีต่อเธอ

ความเหนื่อยหน่ายเกิดขึ้นเมื่อมนตรีได้ตระหนักถึงความขัดแย้งในใจของตัวเอง
 ที่มีอยู่เสมอไม่ว่าเรื่องงาน หรือความรัก และเพราะความต้องการที่ขัดแย้งกันนี้เองทำให้มนตรี
 เข้าใจความรู้สึก และพฤติกรรมของพิจิกาคีขึ้น

การหลบความวุ่นวายเกือบรอบใจตามล่องไปสำรวจศิลปะวัตถุและโบราณสถาน
 ที่จังหวัดลพบุรี ทำให้ทั้งมนตรีและพิจิกาเข้าใจความรู้สึกของอีกฝ่ายดียิ่งขึ้น แต่บุคคลทั้งสองรู้ว่า
 เหตุการณ์ตามล่องมาจนไม่สามารถจะหันกลับไปประสานความสัมพันธ์กันได้อีก

การได้รับรางวัลตุ๊กตาทองทำให้พิจิกาก้าวหน้าในงานอาชีพที่ตนถนัดยิ่งขึ้น
 เป็นเหตุให้มนตรีรู้สึกที่จะจิตใจไม่ได้อยู่ที่เธอและเธอไม่อาจจะตกลงกันได้ และทำให้ลักษณะที่รู้แน่ว่า
 ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับเธอได้สิ้นสุดลงแล้ว

การที่นักดาพอนกลับมาหลังจากที่ไม่ได้มีผู้ชายใหม่ ทำให้ลักษณะที่เธออาจจะคืนดีด้วย
 ได้

การที่อุดมามพิศไม่มีความสุขแม้จะมีวัตถุที่เธอเคยเห็นความสำคัญ และการ
 เจ็บป่วยทางใจของเพียงอ้อ เนื่องจากหลงรักมนตรีเมื่อมาอาศัยอยู่กับเขานั้น ทำให้อุดมามพิศ
 ไม่คิดที่จะบงการชีวิตพิจิกาคีต่อไป เป็นเหตุให้สถานการณ์ระหว่างเธอกับพิจิกาคีขึ้นมาก ต่างฝ่าย
 ต่างพยายามโอนอ่อนเข้าหากันมากขึ้น

ชาวบรรพตถูกจับฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง ทำให้ความหวังที่พิจา
พยายามสร้างขึ้นใหม่ล้มเหลวอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันไป เพื่อแสดงให้เห็นปัญหา
ที่เกิดจากการเลี้ยงดูเด็กหลังการหย่าร้างของบิดามารดา ชัดเจนขึ้น เช่น

การสิ้นชีวิตของบิดา ทำให้นิพพาต้องมาอาศัยอยู่กับมารดาซึ่งห่างเหินกันมานาน
แล้ว ทั้งนี้เพราะเธอไม่อาจจะอยู่ร่วมกับมารดาเลี้ยงซึ่งมีเรื่องชกกันอยู่ตลอดเวลาได้

ความก้าวร้าวที่นิพพาแสดงกับมารดาเสมอ เพราะความกดดันที่มีอยู่มากมาย
และความคิดที่คล้อยตามบิดา ทำให้การอยู่ร่วมกันระหว่างเธอกับมารดาเต็มไปด้วยความขัดแย้ง
ความขุ่นเคือง และความระแวงแคลงใจต่อกัน

การไม่สนใจใยดีที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทำให้นิพพารู้สึกว่าเหงา
และอ้างว้างอย่างลึก ๆ อยู่เสมอ

การไปหาความอบอุ่น และความเมตตาจากอนุชาจากอันซี ซึ่งเป็นเจ้านายโดยตรง
ของเธอเพื่อทดแทนความรู้สึกที่มีต่อบิดา ทำให้นิพพาไม่สนใจวงศาคณาญาติที่รักและ
เข้าใจเธอก็

การที่มารดาใช้วาจารุนแรงเตือนนิพพาเรื่องความรู้สึกที่เธอมีต่ออันซีซึ่งมี
ครอบครัวแล้ว ทำให้นิพพาโกรธมากจึงออกจากบ้านไปค้างบ้านวงศ์ในคืนนั้น

วจาก้าวร้าว เมื่อเอ่ยถึงมารดาของนิพพา ทำให้อันซีซึ่งกำลังรู้สึกสับสนระหว่าง
ความรักกับความสงสาร เกิดสะอึกใจและได้คิดว่าตนเองไม่ควรช่วยเธอแก้ปัญหาขึ้นอีก เพราะ
นิพพามีปัญหาอยู่แล้วมากมาย และยังไม่สามารถหาทางออกให้ตนเองได้

การสิ้นชีวิตของลำเพาเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุ เพราะออกตามนิพพาด้วยความ
เป็นห่วง ทำให้นิพพาเข้าใจมารดาดีขึ้น และระลึกถึงการกระทำและคำเตือนด้วยความหวังดี
ของมารดาอย่างรู้สำนึกผิด เธอจึงตั้งใจแน่วแน่ที่จะแก้ปัญหาทุกอย่างที่ตัวเองโดยยึดเอาคำเตือน
ของมารดาเป็นหลัก และรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวต่อจากมารดาด้วยความเต็มใจ เป็นต้น

เรื่องบ้านชนบท เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด แสดงให้เห็นอารมณ์ ความคิด และความต้องการของตัวละครสำคัญและปัญหาที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอให้ชัดเจน เช่น

พัคโบกพบเหมือนแพร์ในบาร์ที่เหมือนแพร์เป็นเจ้าของ เกิดความสนใจ ทำความรู้จัก และเกิดความรู้สึกชอบพอในเวลาต่อมา

พัคโบกมาหาเหมือนแพร์ทุกครั้งทีกลับจากค่ายทหาร ทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองกระชับแน่นขึ้น พัคโบกรักเหมือนแพร์มากกว่าสตรีใดที่เขาเคยมีความสัมพันธ์มาก่อน เหมือนแพร์ทุ่มเทความรักให้กับพัคโบกอย่างหมดหัวใจ และเกิดความต้องการในสิ่งที่เคยคิดฝันไว้อย่างเลื่อนลอยขึ้นมาอย่างรุนแรง นั่นคือบ้านและครอบครัวที่อบอุ่น .

บิคาไม่สามารถให้เงินวางมัดจำที่และบ้านแก่เหมือนแพร์ได้ เหมือนแพร์จึงล้มเลิกกิจการบาร์ซึ่งมีรายได้น้อย เพราะเป็นบาร์ธรรมดาที่ไม่มีนักเต้นโชว์ดึงดูดใจลูกค้าอย่างบาร์อื่น ๆ โดยให้ผู้อื่นเช่า แล้วเก็บเงินค่าเช่าบาร์เป็นค่าวางมัดจำและผ่อนส่งที่และบ้าน ทำให้บิคาทางการเงินไม่สบายใจที่เขมืองมันและทุ่มเทอย่างมากมายเพื่อผู้ชายคนหนึ่ง

เงินค่าเช่าบาร์ลงหน้าเพียงสาม เดือนไม่พอสำหรับวางมัดจำที่และบ้าน เหมือนแพร์จึงขายรถที่บิคาซื้อให้เขาสมทบ แล้วซื้อรถเก่าที่ใช้แล้วซึ่งราคาถูกกว่าให้ทำให้บิคาโกรธมากแต่ก็เข้าใจและเห็นใจเพราะรู้ว่า เป็นความผิดของคนที่ทำให้เหมือนแพร์ไขว่คว้าที่จะมีครอบครัวเป็นของตัวเองอย่างกระหายเช่นนั้น

พัคโบกไม่ตื่นเต้นหรือสนใจในสิ่งที่เหมือนแพร์ลงทุนเพื่อเขา เพราะแม้ว่าเขาจะเข้าใจและเห็นใจเธอดี แต่ก็ทำให้เขาหมดความภาคภูมิใจ และรึบร้อนจนเขารู้สึกอึดอัด ความตื่นเต้นที่จะได้พบปะกันจึงจืดจางลง

เหมือนแพร์ติดตามดูความก้าวหน้าในการสร้างบ้านด้วยใจจจจจ ตกแต่งทั้งภายในและภายนอกด้วยตนเอง ในขณะที่ฝันถึงความรักความอบอุ่นในครอบครัวที่ตนไม่เคยได้รับมาก่อน อย่างมีความสุข

เหมือนแพร์เห็นท่าที่ที่ไม่กระตือรือร้นทั้ง เรื่องบ้านและเรื่องแต่งงานของพัคโบก และไคร้แม้ว่าพัคโบกยังมีจิตใจเผื่อแผ่ไปสนุกกับหญิงอื่น ในขณะที่ตนเองทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้กับความรักอย่างจริงจังจึงจึงเสียใจเสียคายอย่างสุดซึ้ง ดังนั้นแล้วเขาจะเปลี่ยนท่าที่เป็น

กระตือรือร้นและพยายามที่จะให้สัญญากับเธอ แต่เธอก็หมดความเชื่อถืออีกต่อไป มองเห็นแต่ความมืดมนในสิ่งที่หวังและฝันมาตลอดชีวิต จึงตัดสินใจฆ่าตัวตายหนีความมืดมนนั้น เป็นต้น

มีโครงเรื่องย่อยที่ช่วยให้เหมือนแพร์เห็นว่าชีวิตมีปัญหา ซึ่งจะต้องอดทนแก้ไขด้วยกันทั้งนั้น สองโครงเรื่อง คือ

โครงเรื่องย่อยที่หนึ่ง เป็นเรื่องของธิดาเพื่อนหนึ่งของเธอเหมือนแพร์ ซึ่งคงต่อสู้กับความเบื่อหน่ายในสภาพของตนเอง ทั้ง ๆ ที่มีพร้อมทุกอย่าง ทั้งนี้เพราะเธอไม่เคยได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอมาก่อนเลย และยังคงแต่งงานกับนักธุรกิจที่มีเวลาให้เธอครบถ้วนน้อยอีกด้วย แต่ธิดาก็ต้องอดทนเพื่อลูกและสามีที่เธอรัก

โครงเรื่องย่อยที่สอง เป็นเรื่องของพี่สาวอีกคนหนึ่งของเธอเหมือนแพร์ ซึ่งกำลังมีปัญหาความรักสามเส้า เพราะเกิดความรักกับชายที่มีครอบครัวแล้ว การประสูติบุตรธิดาเป็นเหตุให้พี่สาวและคนรักสืบลูกสาว ทำให้เหมือนแพร์เกิดความคิดว่า ความตายช่วยแก้ปัญหาชีวิตให้บุคคลทั้งสอง ซึ่งเป็นผลต่อการตัดสินใจของเหมือนแพร์ในกาลต่อมา

* เรื่องบทกวี ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญ เช่น

การที่มุกกรีนบุตรสาวคนโตตกลงใจแต่งงานกับชายหนุ่มสัญชาติอเมริกัน ทำให้เพทายผิดหวังและเสียใจมาก ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้องค์การยูเอชแอลของมุกกรีนเสียใจและเห็นใจเพทายมาก

การผิดหวังในตัวคนรักทำให้พลอยรุ่งบุตรสาวคนสุดท้องสนใจชายต่างชาติอีกคนหนึ่ง เป็นเหตุให้เพทายขอร้องให้องค์การช่วยเหลือพลอยรุ่งมาเสียจากการสร้างความสัมพันธ์กับชายต่างชาติผู้นั้น

การหย่าร้างของมุกกรีนหลังจากที่แต่งงานไปแล้วเพียงเจ็ดวัน เพราะถูสมรสเป็นโรคจิตทางเพศ ทำให้เพทายเป็นทุกข์ด้วยความสงสารบุตรอย่างสุดซึ้ง ในขณะที่องค์กรเกิดความหวังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

การกีดกันมุกกรีนเพื่อให้องค์การหันมาสนใจพลอยรุ่งของเพทาย ทำให้มุกกรีนน้อยใจ จึงแสดงกิริยาหมองเหม็นต่อองค์กร และแสดงความสนิทสนมกับชายต่างชาติยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้

อังคารเสียใจจึงขอหมั้นกับพลอยรุ่งด้วยอารมณ์ประชดประชัน ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของ
เพทาย แต่เขาก็ไม่สบายใจนัก

การหนีออกจากบ้านไปอยู่ร่วมกับคนรักซึ่งเป็นหัวหน้าวงดนตรีที่ตนร้องเพลงอยู่ด้วย
ของนิลร้อยบุตรสาวคนกลาง ทำให้เพทายซึ่งไม่สบายอยู่ก่อนแล้วมีอาการทรุดหนักจนต้องเข้า
โรงพยาบาล และเริ่มเข้าใจความจริงบางอย่างยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นมากขึ้น จึงยกเลิกเรื่องหมั้น
ระหว่างอังคารกับพลอยรุ่ง เพราะรู้ว่าอังคารรักมุกกรีน

การที่บิดาบอกเลิกเรื่องหมั้นระหว่างอังคารกับตนทำให้พลอยรุ่งเสียใจและโกรธ
บิดามาก จึงติดต่อกับข้าราชการต่างชาติซึ่งเคยชอบพอเธออีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งเกิดเหตุให้ต้อง
แต่งงานกัน

ความสัมพันธ์ที่แสดงต่อกันระหว่างพลอยรุ่งกับชาร์ลทำให้เพทายสะเทือนใจอีก
ครั้งหนึ่ง แม้ว่าจะพยายามทำให้สงบได้มากแล้วก็ตาม ในที่สุดคืนแรกที่ออกไปจากโรงพยาบาล
เพทายก็จากความยุ่งยากและผิดหวังไปอย่างสงบ เป็นต้น

✱ เรื่องฉันทกลางฤดูฝน ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด
เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญ เช่น

การที่สะแกวัลย์ถูกบิดาปลุกฝังความคิดที่ว่าวงศ์จะมีสามม้ารวยอยู่เสมอ และ
คอยกีดกันไม่ให้เธอสนใจผู้ชายที่อยู่ในระดับเดียวกัน ทั้งยังแสดงความมุ่งมั่นที่จะทำให้เธอได้แต่งงาน
กับสุรเสนบุตรชายผู้อำนาจการบริหารที่เธอและบิดาทำงานอยู่นั้น ทำให้สะแกวัลย์ตกเป็นของสุรเสน
ได้โดยง่าย

การที่สุรเสนไม่ยอมแต่งงานกับสะแกวัลย์ตามที่นายเกตุยื่นคำขาด แต่ต้องการให้
สะแกวัลย์เป็นภรรยาลับของเขา ทำให้นายเกตุโกรธมากจึงลาออกจากงานโดยไม่ยอมรับเงินเดือน
ในขณะที่เดียวกันก็สำนึกถึงความผิดพลาดของตนเองที่ปลุกฝังความคิดผิด ๆ ให้สะแกวัลย์จนเกิดการ
ผิดพลาดถึงขั้นนี้

สะแกวัลย์ตัดสินใจไปเป็นภรรยาลับของสุรเสนในบ้านบิดามารดาของเขา เพื่อ
จะไถ่ถอนการกีดกันหลอกลวงชายหนุ่มอีกสามคนที่มาติดพันเธอ และปรารถนาที่จะมีสามม้ารวย
ผู้เดียว แต่การกระทำของสะแกวัลย์ทำให้บิดาโกรธมากถึงกับตัดขาดจากความเป็นพ่อลูก

นางสาวเนียงเสียใจเรื่องบุตรสาวมาก จึงหันไปเล่นการพนันแก้ความไม่สบายใจ เป็นเหตุให้นายเกตุโกรธกรรยาจนกระทั่งออกจากร้านไปอยู่วัด

การต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัดไส้ติ่ง ทำให้นายเกตุคิดได้ว่า ความผิดพลาดทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับบุตรและกรรยาซึ่งคนโกรธแค้นอยู่นั้น มีต้นเหตุมาจากคนทั้งสี่จึงให้อภัย

การหึงหวงกฎหมายหนึ่งของสามีนั่นกระทั่งสาธุสราใส่หน้าของผู้อื่น เป็นเหตุให้ สะแกวัลย์ตัดสินใจกลับมาอยู่กับบิดามารดาเรณูเดิม และคิดที่จะทำงานตั้งต้นใหม่ด้วยกำลังของตนเอง

การถูกจีเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง ทำให้นายเสนาเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะสะแกวัลย์และนายเกตุ ผู้ซึ่งเขาไม่ยอมเห็นใจมาก่อน เป็นเหตุให้นายเกตุคลายความพยาบาทลง

การช่วยหางานให้ทำ และคอยเตือนอาหารรับส่งของค่านึงทำให้สะแกวัลย์และบุคคลอื่นในครอบครัวมองเห็นคุณค่าของค่านึงมากขึ้น

การติดตามอาละวาดของสายรุ้งผู้หญิงคนหนึ่งของสุรเสน ทำให้สุรเสนทุกข์ทรมานมาก เป็นเหตุให้สะแกวัลย์คลายความเจ็บแค้นพยาบาทในใจลงได้บ้าง เป็นต้น

เรื่องพลอยพราวแสง ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญ เช่น

หนังสือพิมพ์ลงข่าว เรื่องฉ้อราษฎร์บังหลวงของนายเพชร ทำให้บุตรทั้งสามคนต้องเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านด้วยความอับอาย และตัดสินใจหลบไปอยู่บ้านนาและนาเขยซึ่งอยู่ต่างจังหวัด ทั้ง ๆ ที่แม้กับเดิมไม่ชอบความไม่สะดวกสบายและเหม็นกลิ่นคาวปลาของที่นั่น

การได้รับความสะเทือนใจจากปฏิกิริยาของเพื่อนและครูที่โรงเรียน ทำให้เด็กผู้หญิงภาคภูมิใจในโรงเรียนเดิมมากจนเรียนต่อไปไม่ได้ จึงตัดสินใจไปเข้าเรียนในโรงเรียนต่างจังหวัด

นาเขยและการทำงานช่วยยี่โถกลางคลายความทุกข์ใจลงได้บ้าง เช่นเดียวกับความนักวิชาการหนุ่มกรมประมงผู้หลงรักบัว สามารถทำให้บัวคลายความเจ็บแค้นไปได้พอสมควร และเริ่มมองเห็นคุณค่าของชีวิตที่เกิดจากการทำงาน แต่เดิมต้องทุกข์ทรมานกับการปรับตัวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนอย่างหนัก เพราะเดิมเป็นผู้มีอิทธิพลและเจ้าอารมณ์

การที่คิดจะหนีกลับกรุงเทพฯ ด้วยความเอาแต่ใจตัวของเต็ม ทำให้เต็มถูก
เลิกทรมานคนที่เข้ามาทำงานกับนาเซยของเต็ม เพราะประสงค์ในตัวเต็มพาหนีไป แต่เต็มก็
สามารถหนีรอดมาได้ แต่ก็จับไปเพราะความตกใจกลัว เป็นเหตุให้บิดามารดาเรียกกลับกลับบ้าน

เต็มไม่สามารถทนอยู่กับสภาพที่เจ็บปวดในบ้านซึ่งมีบิดาและมารดาหาทางออก
ด้วยการดื่มสุรายุตลอดเวลาได้ ประกอบกับประสบการณ์สูงค่าในชีวิตที่ตนรอดมาได้ ทำให้
ความคิดของเต็มเปลี่ยนไป ความรู้สึกของอวกต์ที่เคยมีอยู่ลดลง ยอมรับความจริงของชีวิตมากขึ้น
จึงคิดที่จะเริ่มต้นใหม่ในสิ่งที่ทำให้ตนเองภาคภูมิใจได้ ด้วยจิตใจที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น เป็นเหตุให้เต็ม
กลับไปเรียนในโรงเรียนทางจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง

การไปฟังคำพิพากษาคดีที่ศาล ทำให้ทุกคนต้องรับความทุกข์ที่เกิดจากบุคคลที่
ตนรักถูกลงโทษตามกฎหมาย และความทุกข์ที่เกิดจากการลงโทษของสังคม เป็นต้น

* เรื่องไปสู่อิมพลี ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด
เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญได้ชัดเจน เช่น

เมตต์เพื่อนร่วมงานของนวลจันทร์รับนวลจันทร์ขึ้นโดยสารรถ ทำให้สมโชคแสดง
กิริยาหงุดหงิดด้วยการทุบตีนวลจันทร์อย่างรุนแรง เป็นเหตุให้นวลจันทร์คิดถึงความทุกข์ทรมานใน
ขณะที่อยู่กับเขา ตลอดระยะเวลาห้าปี จึงเกิดความต้องการที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานนั้น

นวลนภาพี่สาวของนวลจันทร์มาหานวลจันทร์ ในขณะที่นวลจันทร์กำลังจะหมด
ความอดทนที่จะอยู่กับสมโชค ประกอบกับสมโชคทำร้ายร่างกายเธอในที่ชุมชนอีกครั้งหนึ่ง นวลจันทร์
จึงตัดสินใจไปอาศัยอยู่กับพี่สาว ซึ่งเป็นภรรยาเดิมของพลโทพินิจ

การปฏิเสธที่จะแต่งงานกับนวลจันทร์ของเมตต์ หลังจากที่เขาทำให้นวลจันทร์
หลงรักและยอมเป็นของเขาแล้วนั้น ทำให้นวลจันทร์เป็นทุกข์และเสียใจมาก แต่ด้วยเหตุที่เขอรัก
เธออย่างลุ่มหลง เธอจึงตัดความสัมพันธ์กับเขาไม่ได้

การที่นวลจันทร์กับเมตต์คิดต่อสัมพันธ์กันฉันคู่สาว ทำให้พลโทพินิจซึ่งหวังในตัว
นวลจันทร์และได้รับการสนับสนุนจากนวลนภาวางแผนให้สมโชคขัดขวางความสัมพันธ์ของบุคคล
ทั้งสอง เป็นเหตุให้นวลจันทร์ได้รับความทุกข์ยิ่งขึ้น

การขโมยลูกไปจากนวลจันทร์เพื่อเป็นตัวประกันให้นวลจันทร์กลับไปคืนดีกับตน

ของสมโชค ทำให้พลโทพิทักษ์ได้โอกาสใช้ความรักที่นวจันทร์มีต่อลูกเป็นเครื่องบีบบังคับให้เขายอมเป็นภรรยาลับของเขา

การที่เมตต์ถูกทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัส เพราะการใช้ชีวิตแบบหนุ่มเจ้าสำราญ ทำให้เมตต์เกิดความต้องการที่จะมีชีวิตอย่างแท้จริง จึงตั้งใจที่จะแต่งงานกับนวจันทร์ และวางแผนให้สมโชคซึ่งกำลังมีคดีพัวพันเรื่องทำร้ายร่างกายของเขายอมหย่ากับนวจันทร์

การที่นวจันทร์ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับเมตต์ ทำให้เมตต์ผิดหวังและโกรธมาก จึงวางแผนให้พลโทพิทักษ์เข้าใจนวจันทร์ผิด เป็นเหตุให้พลโทพิทักษ์ตัดความสัมพันธ์กับนวจันทร์

นวจันทร์ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับเมตต์อีกครั้งหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นอิสระจากพลโทพิทักษ์แล้วก็ตาม เพราะทนความเห็นแก่ตัวของเขาไม่ได้ และเพื่อที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ใจของตนเองด้วย

การช่วยเหลือของเทพเจ้าของร้านอาหารที่นวจันทร์ทำงานด้วย โดยการขึ้นเงินเดือนให้ ทำให้นวจันทร์ซึ่งตั้งใจแน่วแน่ว่าจะตั้งตนใหม่ด้วยตนเอง เกิดความรู้สึกปลดปล่อยใจยิ่งขึ้น เป็นต้น

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ในเรื่องให้เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากสภาพเหตุการณ์ในเมืองซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลง ได้ชัดเจน เช่น

การสนทนาระหว่างชุมกับสก็๊ และอันวิศาทำให้เห็นความหวาดกลัวความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์เมืองของบุคคลซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

จากการสนทนาของชุมกับรณรงค์ ทำให้เห็นสภาพความกีดกันมองเห็นขอบเขตรองของบ้านเมืองและสังคมของบุคคลชั้นกลาง

การสนทนาระหว่างชุมกับอานรรณนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้มองเห็นความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อเหตุการณ์เมืองในช่วงเวลานั้น

การจับตัวกิริมยาไปเรียกค่าไถ่ของโจร เรียกค่าไถ่ ซึ่งเกิดขึ้นมากในช่วงนั้น แสดงให้เห็นการถือโอกาสของคนร้าย ในขณะที่สภาพการณ์เมืองกำลังปั่นป่วน ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกำลังถูกเพ่งเล็งจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

การรักกันระหว่างแคนักหนังสือพิมพ์หนุ่ม ผู้ซึ่งพยายามต่อสู้เพื่อชนชั้นกรรมกร โดยการโจมตีนายทุนอย่างรุนแรง กับกิริยาบุตรสาวนายทุน ทำให้เห็นข้อขัดแย้งทางความคิดระหว่างคนหัวเก่ากับคนหัวก้าวหน้าทั้งในเรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองและในเรื่องการครอง

การทำร้ายเด็กหนุ่มใหม่ที่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับชนส่วนใหญ่ของประเทศโดยการแสดงละคร ทำให้ผู้แสดงและผู้ชมภาคภูมิใจและได้รับอันตรายถึงตาย แสดงให้เห็นความแตกต่างและความสับสนของมนุษย์ในสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน

การที่เล่นปลอมตัวมาอาศัยอยู่กับบรรพบุรุษ และช่วยกล่อมเกล้าให้บุตรชายของเขาประพฤติดีขึ้น ในขณะที่ตนเองก็แสดงตัวให้เห็นว่ามีอุดมคติที่หนักแน่นคงอยู่ตลอดเวลา ทำให้เห็นความระแวงเคลงใจที่เกิดขึ้นกับบุคคลในชวานั้นหลายลักษณะ เช่น การมองกันในลักษณะที่ต้องตั้งคำถามอยู่ในใจว่า เป็นใคร เป็นคนของฝ่ายไหน และมีเจตนาอันแท้จริงอย่างไร เป็นต้น

4. มีลักษณะของการสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ส่วนมากเป็นนวนิยายเปิดเผยชีวิตที่เป็นปัญหา จุดสำคัญของนวนิยายลักษณะนี้จึงอยู่ที่ตัวละครมีโชคเคราะห์ ทั้งนั้นโครงเรื่องจึงมักจะมีลักษณะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนไม่มีมโนลิลซับซ้อนจนเกินไป ผู้เขียนสามารถสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าตัวละครจะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไร ในแง่บุคลิกและลักษณะของมนุษย์ โดยที่ผู้เขียนใช้เหตุการณ์ในท้องเรื่องเดินเรื่องของตัวละครไป เหตุการณ์ดังกล่าวมีจุดที่ทำให้ตัวละครต้องตัดสินใจ การตัดสินใจของตัวละครในแต่ละครั้งจะเกี่ยวพันไปถึงการจบตัวของตัวละคร การสะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ด้วยลักษณะของการสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องในลักษณะนี้ จะทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนกับว่ากำลังติดตามความเคลื่อนไหวของถนนจริง ๆ การตัดสินใจแต่ละครั้งมีผลต่อการสร้างปัญหาต่อไปเท่า ๆ กับการแก้ปัญหาให้ตนเอง ก็จะพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ต่อไป

เรื่องป่ากามเทพ ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยวิธีผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีเหตุการณ์ให้ต้องตัดสินใจเป็นระยะ ๆ ไป ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามคุณลักษณะของพฤติกรรมนั้น ๆ ของตัวละคร และพฤติกรรมของตัวละครที่ประสบกับเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจรวมทั้งผลที่เกิดจากการตัดสินใจนั้น เช่น

ว่าพรมี่แน่นอนอะไรอยู่ในใจเมื่อเกิดความรู้สึกสนใจหาอย่างจริงจัง
ว่าพรมี่อยู่กับอาชามปรารถนาแล้ว ว่าพรมี่มีความสุขหรือไม่
อาชามต้องการผลประโยชน์จากว่าพรมี่แต่ต้องการความรักจากเคลีย เขาจะทำอย่างไร

ต่อไป

เคลียตัดสินใจอย่างไรเมื่อจำเป็นต้องเลือกระหว่างความรักกับความกตัญญู
เมื่อว่าพรมี่ว่าอาชามกับเคลียรักกัน เธอจะทำอย่างไรต่อไป
เมื่อว่าพรมี่มีครรภ์เนื่องจากการข่มขืนของสคมก ทั้งสคมก ว่าพรมี่ และอาชามจะทำ

อย่างไรต่อไป

เมื่ออาชามมีอิสระอีกครั้งหนึ่ง อาชามกับเคลียจะสมปรารถนาในความรักหรือไม่ เป็นต้น
* เรื่องเมื่อยหลวง ผู้เขียนมีวิธีสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป โดยวิธีผูกปมเรื่องให้
ตัวละครสำคัญของเรื่องประสบเหตุการณ์ที่เกิดจากความเจ้าชู้ของสามีในลักษณะที่เข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่ติดตามพฤติกรรมของตัวละคร เมื่อประสบเหตุการณ์อันเป็นปัญหา
แต่ละครั้ง เช่น

คร. วิกันดาแสดงพฤติกรรมอย่างไร เมื่อเพื่อนมาเล่าว่าพบสามีเธอกับผู้หญิงอื่น และ
เธอแก้ปัญหาที่ผู้หญิงคนนั้นมาแสดงตัวกับเธอพร้อมทั้งบอกว่ามีครรภ์กับสามีของเธออย่างไร

คร. วิกันดาแสดงพฤติกรรมอย่างไร เมื่อรู้ว่าสามีสนใจพี่เลี้ยงของลูก และเธอแก้ปัญหา
อย่างไร เมื่อรู้ว่าพี่เลี้ยงของลูกได้เสียกับสามีของเธอแล้ว

คร. วิกันดาแก้ปัญหาที่ คร. อนิรุทธีประสบเหตุอันน่าใจหายมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับอรอินทร์
อย่างไร สำเร็จหรือไม่

คร. วิกันดายอมคืนดีด้วยกับ คร. อนิรุทธีหรือไม่ หลังจากที่มีการหย่าร้างกันแล้ว
เป็นต้น

* เรื่องน้ำเซาะทราย มีการสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยการผูกปมเรื่องให้
ตัวละครประสบเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจแสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมาอย่างฉะฉาน เช่น
เมื่อพุทธรองเกิดหลงรักสามีของเพื่อนสนิท เธอคิดจะทำอย่างไรต่อไป
พุทธรองแก้ปัญหาต่อไปอย่างไร เมื่อความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างตนกับกิมเกิดขึ้น

วรรณรีแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อได้รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิมกับพุททกรอง
เมื่อวรรณรีพบทางออกที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่สุดแล้ว และขอหย่ากับกิมอย่างจริงจัง
กิมตัดสินใจอย่างไร

เมื่อพุททกรองเข้าใจความรู้สึกของกิมที่มีต่อวรรณรี เมื่อวรรณรีคบหากับพลตรีทวยหาญ
อย่างเปิดเผย และคืนวันที่จะขอหย่าจากเขาอยู่ตลอดเวลา พุททกรองทำอะไรต่อไป

วรรณรีกับกิมสามารถคืนดีกันได้หรือไม่ เป็นต้น

เรื่องไม่ลงดีไป มีการผูกปมเรื่องเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่ติดตาม
ว่า จะมีปัญหาใดเกิดขึ้นกับตัวละครอีก และตัวละครแต่ละตัวแก้ปัญหาให้ตนเองอย่างไร เช่น
การที่ชิงคงกับพัลลภมีข้อกั้นแค้นใจกันอยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ จะมีอะไรเกิดขึ้นกับ
บุคคลทั้งสองต่อไป

ชิงคงกับพัลลภสามารถแก้ปัญหาชีวิตในครอบครัวของตนเองได้หรือไม่ อย่างไร

ปัญหาระหว่างเทียนสีกับพิน္หนาลูกหลานรุนแรงยิ่งขึ้น บุคคลทั้งสองแก้ปัญหาอย่างไร
ประสบผลสำเร็จหรือไม่

เมื่อชิงคงถูกพัลลภกล่าวหาอย่างรุนแรงในเรื่องที่เขามีเพื่อนชาย ชิงคงทำอะไร
ต่อไป

พิน္หนตัดสินใจอย่างไร เมื่อเขาโกรธกรรยาอย่างรุนแรง และความรู้สึกที่เขามีต่อชิงคง
ก็เริ่มเปลี่ยนไป

เทียนสีแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อเกิดความระแวงว่าสามีของตนชอบชิงคง

เมื่อถึงที่สุดชิงคงตัดสินใจชีวิตของตนเองอย่างไร

พิน္หนกับเทียนสีสามารถคืนดีกันได้หรือไม่ เป็นต้น

เรื่องประทุพิกตตาย ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้โดยการให้ตัวละครประสบกับเหตุการณ์
ที่แสดงให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนขั้นตอนในการแก้ปัญหาของตัวละครได้อย่างน่าสนใจ เช่น
นี่เป็นผู้ชายที่มีความพอใจทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน หรือที่เรียกกันว่าเกย์อย่าง
จีလာเริ่มสงสัยหรือไม่

เพราะเหตุใดพินจึงแต่งงานกับจีลา ทั้ง ๆ ที่ตนเองมีความรู้สึกพอใจทางเพศกับบุคคล
ในเพศเดียวกัน

เมื่อรู้แน่ชัดว่าเป็นเกย์ จิลลาแก้ปัญหาอย่างไร ความพยายามของจิลลาประสบ
สำเร็จแค่ไหน จิลลาต้องปรับปรุงตนเองอย่างไรบ้าง และสามารถทนอยู่กับสภาพนั้นได้นาน
เพียงไร

นพี้สามารถแก้ปัญหาที่เขาขอให้คนอื่นแก้ไขหรือไม่ โดยวิธีใด

ชีวิตครอบครัวของนพี้กับจิลลาจะราบรื่นโดยตลอดหรือไม่ เมื่อเปิดเผยความจริงกับ
จิลลาว่าเขาไม่อยากจะฉีกใจรับการรักษาจากหมอ เพราะเขาสามารถหาวิธีชดเชยให้จิลลาได้
เป็นต้น

เรื่องไฟหนาว ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไป โดยผูกปมเรื่องเป็นระยะ ๆ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ยุดลอกเวลาว่าตัวละครสำคัญหาทางออกให้ตนเองโดยวิธีใด
และทางออกนั้นสร้างปัญหาให้กับตนเองเพิ่มขึ้นอีกหรือไม่ เช่น

เมื่ออะเคื่อแน่ใจว่าเขาไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงให้สามมีเป็นอย่างที่เขาต้องการได้
และเธอเองก็ไม่สามารถจะอดทนทำความดีประคับประคองชีวิตครอบครัวให้ผ่านไปชั่วยศได้อีกต่อไป
เธอหาทางออกโดยวิธีใด เกิดผลอย่างไร

เมื่ออะเคื่อมีผู้ชายคนใหม่โดยไม่ตั้งใจในขณะที่ปัญหาระหว่างเธอกับสารนาตยังคงค้าง
อยู่ เธอแก้ปัญหาโดยวิธีใด

สารนาตไม่ยอมหย่าให้ ทั้งยังทำร้ายร่างกายอะเคื่อและศิริอย่างรุนแรง และแอบลัก
ลูกไว้ไม่ให้ลูกได้พบกัน อะเคื่อแก้ปัญหาอย่างไร ประสบผลสำเร็จหรือไม่

เมื่อตกลงกันได้ทั้งเรื่องหย่าและเรื่องลูก สารนาตหวนเสียกายอาลัยรักอะเคื่อขึ้นมาอีก
จึงโทรศัพท์มาขอพுகจากตกลงด้วย อะเคื่อตัดสินใจอย่างไร

อะเคื่อหาทางออกให้ตนเองอย่างไร เกี่ยวกับปัญหาระหว่างตนกับศิริ เป็นต้น

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้โดยการผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบ
ปัญหาและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเพราะปัญหานั้นทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตาม
พฤติกรรมของตัวละครนั้น ๆ ต่อไปด้วยความใคร่รู้ เช่น

ความกตัญญูในชีวิตทำให้โรยทองทรายประศกผู้ปกครองจนกระทั่ง เป็นการทำลาย
ตนเอง ดังที่เขาต้องการในบางคราวหรือไม่

เมื่อไรทองทรายถูกริบคืนหลอกพาขึ้นไปถึงบ้านพักบนคอย ไรทองทรายสามารถ
เอาตัวรอดได้หรือไม่ โดยวิธีใด

เมื่อเธอพบว่าผู้ชายที่เธอไปฝันถึงคือสามีของชาวรี ไรทองทรายตัดสินใจอย่างไร
ชาวรีแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อรู้ว่าไรทองทรายกลับไปพักที่แคมป์ซึ่งก็ทำงานอีก
ครั้งหนึ่ง และได้รู้ว่ากิตามิวิตผูกพันอยู่กับไรทองทรายด้วย

ไรทองทรายแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับวังรอง รีบคืน และกิตามิวิตอย่างไร เป็นต้น
เรื่องไฟพายุ ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้โดยการผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบปัญหา
ที่มีผลต่อพฤติกรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ว่าตัวละครนั้น ๆ จะมีพฤติกรรมต่อไปอย่างไร
เช่น

ปัญหาระหว่างพิจิกากับมารดาที่มีผลต่อการตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิตของพิจิกาหรือไม่
ลักษณะที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้หรือไม่ อย่างไร
ความขัดแย้งในใจของมนตรีที่มีผลต่อการตัดสินใจครั้งสำคัญของ เขาหรือไม่
เมื่อมนตรีปฏิเสธว่ายังไม่พร้อมที่จะแต่งงานกับเธอหลังจากที่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่าง
ลึกซึ้ง พิจิกาคิดอย่างไร

พิจิกาสามารถคลี่คลายปัญหาระหว่างเธอกับมารดาได้บ้างหรือไม่ เป็นต้น
เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้โดยการผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบ
ปัญหาที่มีผลต่อพฤติกรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ว่าตัวละครนั้น ๆ จะมีพฤติกรรมอย่างไร
ต่อไป และประสบผลเช่นไร เช่น

นิพพาวางตัวอย่างไร เมื่อมาอาศัยอยู่กับมารดาซึ่งเธอไม่เคยรักใคร่ผูกพัน นิยมชมชอบ
หรือนับถือศรัทธาแม่แค่ไหน ยิ่งไปกว่านั้นยังรู้สึกเกลียดแค้น เหยียดหยาม และระแวงแกล้งใจอีกด้วย

ถ้าเธอสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับมารดาได้กับบุตรให้เกิดขึ้นใหม่ระหว่างเธอกับ
นิพพาได้สำเร็จหรือไม่

นิพพาแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อเกิดความนิยมศรัทธา และเกิดความอบอุ่นเมื่อได้ใกล้ชิด
กับผู้จัดการซึ่งมีครอบครัวของตนเองแล้ว เป็นต้น

เรื่องบ้านชนก ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้โดยการให้รายละเอียดในด้านภูมิหลัง สภาพอารมณ์ และความต้องการของตัวละครสำคัญคือเหมือนแพร์เพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามพฤติกรรมของตัวละครตัวนี้ไปเรื่อย ๆ ด้วยความสงสัยว่า

เหมือนแพร์จะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ต้องการหรือไม่

ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ต้องการเหมือนแพร์จะยอมรับหรือไม่ในสภาพอย่างไร

✧ เรื่องมณีน ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยวิธีผูกปมเรื่องให้ตัวละคร ประสบกับเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจว่าตัวละครจะมีพฤติกรรมอย่างไรต่อไป เช่น

เพทายทำให้ยอมรับบุตรเขยต่างชาติได้หรือไม่

มุกกรีนแต่งงานไปแล้วประสบปัญหา เพทายช่วยบุตรแก้ปัญหายังไร

แผนการที่เพทายให้อังคาร เป็นผู้ตั้งพลอยรุ่งมาจากการสร้างความสัมพันธ์กับคนต่างชาติ ซึ่งมาขอบพอเธอในขณะที่เธอออกหักนั้น ประสบความสำเร็จหรือไม่ และมีผลอย่างไรต่อไประหว่างบุคคลทั้งสอง

การที่เพทายสนับสนุนให้อังคารขอบพอพลอยรุ่งโดยการกันมุกกรีนออกไปนั้น ประสบผลสำเร็จถึงที่หวังหรือไม่

เพทายยอมรับสภาพที่นักร้อยตกไปเป็นภรรยาของสุรเสนได้หรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น

✧ เรื่องต้นกลางฤดูฝน ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยวิธีผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวละครต้องตัดสินใจหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและสงสัยว่า ตัวละครจะตัดสินใจอย่างไรหรือมีพฤติกรรมอย่างไรต่อไป เช่น

เมื่อนายเกตุรู้ว่าสะแกวัลย์ตกเป็นของสุรเสนแล้ว เขาแก้ปัญหายังไรต่อไป

เมื่อสุรเสนปฏิเสธที่จะแต่งงานกับสะแกวัลย์ตามคำขอร้องของนายเกตุ เขาคิดอย่างไรถึงเป็นภรรยาเก็บไว้ในบ้าน โดยที่บิดามารดาของเขาเห็นด้วย นายเกตุตัดสินใจอย่างไร

สะแกวัลย์เข้าไปอยู่ในบ้านของสุรเสนในสภาพเมียเก็บได้นานเพียงใด ประสบปัญหาใดหรือไม่ และเธอแก้ปัญหาละเล้าน้อยอย่างไร

นายเกตุสามารถทำให้บุคคลในครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุขเช่นเมื่อครั้งยังมี
สะแกวัลย์ได้อีกครั้งหรือไม่

หลังจากออกมาจากบ้านสุรเสนแล้ว สะแกวัลย์หวนกลับไปคิดถึงสุรเสนอีกหรือไม่
เธอแก้ปัญหาชีวิตเธออย่างไรต่อไป เหล่านี้เป็นต้น

เรื่องพลอยพรารแสง ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยการให้รายละเอียด
เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของตัวละครแต่ละตัว ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจว่า ตัวละครนั้น ๆ มี
พฤติกรรมอย่างไรต่อไป เช่น

บั๊กกลางและเต็มยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร

บั๊กกลางและเต็มมีทางออกให้แกตนเองอย่างไร เป็นต้น

* เรื่องไปสู่มิพิ ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยวิธีผูกปมเรื่องให้ตัวละคร
ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีเหตุการณ์ให้ต้องตัดสินใจเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ
ใคร่ที่จะติดตามดูพฤติกรรมของตัวละครต่อไป เช่น

นวลจันทร์แก้ปัญหาความทุกข์ใจที่เกิดจากสามีและบุคคลในครอบครัวของสามีอย่างไร

นวลจันทร์แก้ปัญหาอย่างไร เมื่อเมตต์ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับเธอหลังจากที่เธอตกเป็น
ของเขาแล้ว

นวลจันทร์ยอมเป็นภรรยาลับของพลโทพิณหรือไม่

นวลจันทร์ตัดสินใจอย่างไร เมื่อเมตต์ขอแต่งงานกับเธออย่างจริงจังหลังจากที่เธอ
ตกเป็นภรรยาลับของพลโทพิณแล้ว

นวลจันทร์แก้ปัญหาให้ตนเองอย่างไร เมื่อพลโทพิณจิตตกความสัมพันธ์กับเธอเพราะ
เข้าใจผิดตามแผนของเมตต์ เป็นต้น

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนสร้างความสนใจใคร่รู้เรื่องต่อไปโดยการแสดง
พฤติกรรมของตัวละครบางตัว ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นกับตัวละครนั้น ๆ
ต่อไป และผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาเป็นระยะ ๆ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจลักษณะการกลืนกลายของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น

นอนเป็นไคร จะมีบทบาทอย่างไรต่อไป

อำนาจมติดลใจเขาไปมีส่วนร่วมในกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ
 ทั่วบ้านเมืองหรือไม่ และจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับเขา

ปัญหาความรักที่มีเหตุการณ์บานเมืองส่งผลเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวของแค้นกับภริยา
 จะคลี่คลายลงในลักษณะใด เป็นต้น

5. ชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง กฤษณา อโศกสิน
 สามารถสร้างโครงเรื่องได้อย่างน่าสนใจ โครงเรื่องส่วนใหญ่ในนวนิยายแต่ละเรื่องจะมุ่งเสนอ
 ปัญหาที่เด่นที่สุดเพียงปัญหาเดียว โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครในแต่ละเรื่องมีทางออกที่เหมาะสมกับ
 ตัวละครและสภาพสังคมปัจจุบันเพียงทางเดียว คือทางที่ให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะเสนอเด่นชัดขึ้น
 ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้

* เรื่องปากกามเทพ ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาอันเกิดจากความต้องการทางด้านจิตใจ
 ของมนุษย์เป็นสำคัญ จึงกำหนดให้ตัวละครสำคัญอันได้แก่ราพรและอาษาแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่
 ชื่นชอบในสังคมและไม่เหมาะสมในด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการทางด้าน
 จิตใจของตัวละครเอง แต่ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่า อำนาจของความต้องการทางด้านจิตใจ
 มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์แตกต่างกัน บางคนมีผลเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้น แต่บางคนมีผลใน
 ช่วงระยะเวลาอันยาวนานหรือตลอดไปก็ได้ เช่น ราพรได้คิดและจิตใจที่ผ่านพ้นชีวิตในช่วงนั้นมาได้
 ส่วนอาษามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่แต่กลับหลยยอมให้อำนาจแห่งความ
 ทะเยอทะยานมีผลเหนือพฤติกรรมต่อไป

* เรื่องเมียหลวง ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับ "เมียหลวง" จึงกำหนดให้
 ตัวละครที่เป็นเมียหลวงต้องประสบกับปัญหาการนอกใจของสามีครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ในขณะที่เดียวกัน
 ก็กำหนดให้สามีมีข้อบกพร่องเพียงประการเดียวเท่านั้น คือความไม่ซื่อตรงต่อภรรยาของตน เพื่อ
 แสดงให้เห็นว่าความซื่อตรงของสามี มีอิทธิพลต่อความสุขและความรู้สึกมั่นคงทางใจสำหรับภรรยา
 มาก หากขาดคุณสมบัติข้อนี้เสียแล้ว แม้จะมีองค์ประกอบอื่นครบครัน ภรรยาก็ยังหาความสุขได้ยาก
 อยู่เนืองเอง อย่างไรก็ตามคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ของสามีประกอบกับองค์ประกอบในการครองชีวิตอีกหลาย
 ประการที่สามีมีให้มีความสำคัญเพียงพอที่จะทำให้ภรรยาต้องคิดหาทางแก้ปัญหาโดยวิธีการต่าง ๆ

เพื่อประคับประคองชีวิตคู่ของตนไว้ และหาทางรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้สามารถทนอยู่ในสภาพของ "เมียหลวง" ต่อไปได้อีก

✱ เรื่องน้ำเซาะทราย ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาอันเกิดจากอารมณ์ของมนุษย์ จึงกำหนดให้ตัวละครประสบกับความทุกข์ความสุข ด้วยสาเหตุจากอารมณ์เป็นสำคัญ วรรณรีกับกิมประสบปัญหาการแตกร้างเพราะอารมณ์ กล่าวคือวรรณรีขาดอารมณ์อันละเอียดอ่อนละเมียดละไมและสุนทรีย์ ทำให้กิมเกิดอารมณ์เบื่อบ่นหาย ส่วนพุกครองกับกิมก่อความสัมพันธ์อันลึกซึ้งขึ้นก็เพราะอารมณ์เช่นกัน กล่าวคือพุกครองมีอารมณ์เหงา อารมณ์ฉวเหว และอารมณ์รักอยู่อย่างเต็มเปี่ยมพร้อมที่จะประสานความสัมพันธ์กับอารมณ์รักที่กิมมีต่อพุกครองและอารมณ์เบื่อกิมมีต่อวรรณรี นอกจากนั้นอารมณ์ยังมีอิทธิพลต่อการรวมและการแยกของบุคคลทั้งสามต่อไปอีก กล่าวคือด้วยอารมณ์หวนหาความสัมพันธ์และอารมณ์อิจฉาในส่วนลึกทำให้กิมไม่ยอมหย่าให้วรรณรี และอารมณ์คั่งกลาวของกิมสร้างความคลางแคลงใจให้พุกครอง เป็นเหตุให้พุกครองแยกทางไปจากเขาค้วยเหตุที่ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นปัญหาอันเกิดจากอารมณ์การสร้างตัวละครทั้งที่เป็นเมียน้อยและเมียหลวง จึงมีความสำคัญต่อปัญหาไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

เรื่องไม้ลัดใบ ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาอันสลับซับซ้อนของชีวิตการครองคู่ จึงกำหนดตัวละครที่มีครอบครัวแล้วสองคู่ ซึ่งต่างก็มีปัญหาที่ยากแก่การแก้ไขพอ ๆ กัน คู่ของพัลลภกับชิงดวงนั้นปัญหาส่วนมากเกิดจากญาติ โดยเฉพาะญาติฝ่ายสามี แม้ภรรยาตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาก็ยังไม่สำเร็จ เพราะผู้เขียนกำหนดให้สามีเป็นบุคคลที่ไม่ยอมต่อสู้กับอุปสรรคหรือปัญหาใด ๆ หากปัญหานั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เขาได้รับความลำบากหรือเสียผลประโยชน์ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังเป็นสามีที่มีภาระที่หนักหนา ไม่ว่าจะเป็นการให้กู้ยืม ให้การเลี้ยงดู หรือให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาทางออกของคู่สมรสคู่นี้จึงมีอยู่เพียงประการเดียว คือการหย่าจากกันไม่เช่นนั้นก็ต้องใช้ความอดทนอย่างหนัก ซึ่งเป็นทางออกที่เป็นไปไม่ได้สำหรับลักษณะของตัวละครที่ผู้เขียนกำหนดขึ้นในสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ส่วนคู่ของพินกับเทียนสีปัญหาเกิดจากความขัดแย้งของตัวเอง ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครทั้งคู่มีลักษณะขัดแย้งกันอย่างรุนแรง แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาวีชีวิตคู่ครั้งสำคัญได้โดยการพบกันครึ่งทาง คือต่างฝ่ายต่างโอนอ่อนเข้าหากัน ทั้งนี้ก็เพราะผู้เขียนกำหนดให้บุคคลทั้งคู่ยังมองเห็นค่าของกันและกัน ทั้งยังมีความผูกพันต่อกันอยู่พอสมควร และมีลูกเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก

ความผูกพันอันยิ่งใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้นตัวละครแรกมีบทบาททำให้ตัวละครหลังได้ตระหนักถึงความรู้สึกและความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง การโอบอ้อมเข้าหากันจึงเป็นทางออกของปัญหา ในลักษณะนี้ที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอตนเอง

เรื่องประตูปีกตาย ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาและวิธีแก้ปัญหาวีชีวิตของผู้หญิงที่มีสามีเป็นเกย์ จึงกำหนดตัวละครที่เป็นสามีทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สินสมบัติและคุณสมบัติที่สามารถให้ความสุขแก่ภรรยาได้เต็มเปี่ยมเว้นเสียจากข้อบกพร่องเพียงประการเดียวคือความสัมพันธ์ทางเพศ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าความต้องการในเรื่องความสุขทางเพศก็เป็นปัญหาใหญ่ในชีวิตสมรส แลส่วนประกอบอื่น ๆ ก็มีความหมายไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ตัวละครที่เป็นภรรยาจึงมีทางออกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดเพียงประการเดียว คือการปรับตัวปรับใจให้ตนเองสามารถมีความสุขในสภาพของการเป็นภรรยาเกย์ได้ความสมควร โครงเรื่องชี้ให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพชีวิตของบุคคลในกลุ่มที่เรียกกันว่าเกย์ได้อย่างลึกซึ้ง เพราะจิตลาพยายามศึกษาหาข้อมูลของบุคคลกลุ่มนี้ทั้งในคานาสาเหตุชีวิตจิตใจ ตลอดจนความรู้สึกความต้องการเพื่อที่จะหาวิธีแก้ปัญหาวีชีวิตครอบครัวของตน ทั้งผู้เขียนยังกำหนดให้เห็นความสัมพันธ์กับเกย์ที่เป็นเขาประจำและเกย์ที่เป็นโสเภณี ทำให้ผู้อ่านได้ข้อมูลจากเกย์เหล่านี้ด้วยอย่างค่อนข้างเข้าถึงอารมณ์และชีวิตของคนกลุ่มนี้

* เรื่องไฟหนาว ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาวีชีวิตการครองคู่อันเกิดจากความขาดในสิ่งซึ่งต้องการทางจิตจิตใจ จึงกำหนดให้ตัวละครที่เป็นสามีมีองค์ประกอบในการใช้ชีวิตคู่ทางจิตวิญญูอย่างพร้อม แต่ขาดแคลนองค์ประกอบทางจิตจิตใจอย่างรุนแรง ระยะเวลาถึงเจ็ดปีเต็ม ที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครซึ่งเป็นภรรยาพยายามอดทนด้วยความหวังว่าเธอจะได้ในสิ่งเหล่านั้นบ้าง นานพอที่จะต้องยอมรับความจริงว่าหมดหวัง ภรรยาจึงต้องหาทางออกให้กับตนเอง เพราะความอดทนมันสิ้นสุดลงแล้ว ทางออกที่เหมาะสมกับสภาพจิตใจของตัวละครและสภาพสังคมในปัจจุบันก็มีอยู่เพียงประการเดียวคือการหย่าจากกัน ซึ่งเป็นทางออกที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอสำหรับผู้หญิงแต่งงานแล้วและประสบปัญหาในลักษณะนี้

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนเสนอให้เห็นปัญหาวีชีวิตที่เกิดจากความไม่เข้าใจกัน ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง และสามีกับภรรยา โดยเน้นความสำคัญของปัญหาระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง จึงกำหนดให้รั้งรองเป็นผู้ปกครองที่มีลักษณะบกพร่องหลายประการ ซึ่งต้องมารับช่วงเลี้ยงดูเด็ก

ในระยะที่เด็กเป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่ผู้ปกครองจะต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เป็นพิเศษ และยิ่งไปกว่านั้นทั้งรังรองและโรยทองทรายต่างก็มีลักษณะพิเศษที่มีส่วนทำให้เกิดปัญหาระหว่างกันมีความรุนแรงยิ่งขึ้น กล่าวคือรังรองมีความผิดปกติทางเพศ ส่วนโรยทองทรายเป็นเด็กที่มีปมค้อยในเรื่องชาติกำเนิดอยู่ก่อนแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรยทองทรายจึงเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากความกดดันอันเกิดจากผู้ปกครอง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับกิดาและซารวีนัน เกิดจากปมค้อยของซารวีนันประกอบกับกิดาไม่เข้าใจความต้องการของภรรยาเพียงพอ จึงเกิดช่องว่างให้ปัญหาอื่นเข้ามาแทรกแซงได้โดยง่าย ในขณะที่ผู้เขียนกำหนดให้โรยทองทรายได้มาพบประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้มองเห็นแนวทางในการดำรงชีวิตในลักษณะที่เป็นไปได้ด้วยตัวเอง หันมาแก้ปัญหาที่ตัวเองแทนการเรียกร้องจากบุคคลอื่น ๆ อย่างที่แล้มาแล้ว ผู้เขียนได้กำหนดให้กิดาและซารวีนันประสบเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลเห็นชอบพรองของตนเอง และพยายามแก้ปัญหาที่ตัวเองด้วยเช่นกัน แม้ระยะเวลาในการเกิดปัญหาของบุคคลสองคนจะไม่แตกต่างกันนักคือประมาณสามหรือสี่ปี แต่ความเข้มข้นของปัญหาที่เกิดขึ้นต่างกันมาก ทั้งการปรับปรุงตนเองของบุคคลในแต่ละคนก็อยู่ในระดับต่างกันด้วย การประสานสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของปัญหาทั้งสองจึงอยู่ในระดับต่างกันด้วย โคร่งเรื่องดังกล่าวดังกล่าวแสดงให้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจกันได้อย่างชัดเจน

เรื่องไฟฟ้าย ผู้เขียนเสนอให้เห็นปัญหาชีวิตที่เกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของผู้ที่อยู่รวมด้วย และความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของตนเอง โดยเน้นความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากการไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของบุตร จึงกำหนดให้คุณงามพิศเป็นมารดาที่เห็นความสำคัญของวัตถุจนกระทั่งลืมจิตใจ เธอไม่เห็นความสำคัญของสามี เพราะเธอไม่อาจจะเป็นอย่างที่เธอต้องการ ในที่สุดจึงต้องแยกทางกัน เธอมุ่งจะทำงานเพื่อสร้างความมั่นคงทางวัตถุไว้ให้บุตรสาวคนเดียวของเธอ จนกระทั่งลืมนึกถึงความมั่นคงทางทางจิตใจ พิกิจจึงโผล่ขึ้นมาในสภาพที่ขาดความรัก ความอบอุ่น มีอารมณ์น้อย เนื้อต่ำใจอยู่เป็นนิตย์ กังวลที่จะทำอะไรรุนแรงอยู่เสมอ และหาความสุขในชีวิตได้ยาก ด้วยเหตุที่ขาดความรัก จึงกระหายความรัก และริบไขว่คว้ามาเป็นของตนเองอย่างรวกเร่อย่างคนที่ไม่รู้จักความรัก ในขณะที่เดียวกันผู้เขียนกำหนดให้บุคคลที่พิกิจริบไขว่คว้ามาเป็นของตัวนั้น เป็นบุคคลที่ไม่เข้าใจ

และยอมรับความต้องการอันแท้จริงของตนเอง เพราะได้สัมผัสความกลัวอันเกิดจากความล้มเหลว ในชีวิตครอบครัวของบุคคลแวดล้อมไว้มาก ดังนั้นความรุ่มร้อนทำให้พิจารณาประสพความล้มเหลว ในด้านความรัก และความกลัวทำให้มันตรึงต้องสูญเสียสิ่งที่ตนต้องกรไป ในขณะที่เดียวกันคุณงามพิศ ก็หาความสุขในชีวิตไม่ได้เพราะเจตนาที่กลายเป็นผลร้ายต่อบุคคลที่เธอรักอย่างไม่อาจจะแก้ไขได้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังเสนอให้เห็นปัญหาที่เกิดจากสามีไม่เข้าใจความต้องการของภรรยา โดยกำหนด ให้ลักษณะเป็นการภาวนาที่มีความประพฤติกี่ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และพยายามสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวอย่างเต็มความสามารถจนกระทั่งมีเวลาให้ครอบครัวน้อยมาก ลักษณะที่ เข้าใจว่าเจตนา ความประพฤติกี่ และวัตถุประสงค์หลายสิ่งที่ไม่ได้ ดังนั้นเมื่อภรรยา เมื่อหน้าสภาพว่าเจ้าชายที่เป็นอยู่โดยผลจากเขาไปสู่สังคมที่เขาคิดว่าเธอต้องการ ลักษณะที่ จึงเสียใจและโกรธมาก ไม่ยอมทำความเข้าใจกับความต้องการของภรรยา และพิจารณาข้อ บกพร่องที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางแก้ปัญหา ด้วยเหตุที่เขามองเห็นแต่ความผิดของภรรยาจึงถึงขั้นที่จะ ต่อด่านด้วยอารมณ์ ทำให้เรื่องบานปลายออกไปจนไม่สามารถประสานรอยร้าวนั้นได้อีก โคร่งเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการ อันแท้จริงของผู้ที่อยู่รวมด้วย และความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของตนเองได้อย่างชัดเจน และเข้าใจชีวิตในแง่ที่มีปัญหาได้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนเสนอให้เห็นปัญหาชีวิตที่เกิดจากการผิดพลาดในการเลี้ยงดูเด็ก หลังการหย่าร้างของบิดามารดา โดยกำหนดให้นิพพานมารดาทอดทิ้งไว้กับบิดาตั้งแต่อายุได้เพียง สี่ขวบ ซึ่งอยู่ในวัยที่มารดามีความสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกชอบของ เด็กพอสมควร ทั้งยังกำหนดให้บิดาเลี้ยงดูในลักษณะที่คับ促ทำให้ใกล้ชิดและรักตนเองเพียงผู้เดียว ก็คิดกันไม่ได้ พบปะกับมารดาอย่างสะดวก และปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีต่อมารดาให้กับบุตร การเลี้ยงดูในลักษณะ ดังกล่าวทำให้นิพพานความสามารถที่จะแสดงอหยาตย์ไมตรีต่อผู้อื่น โดยเฉพาะบุคคลที่เธอมี ความโกรธแค้นอยู่ในส่วนลึก ทั้งมารดาเลี้ยงที่เข้ามาแย่งความรักจากบิดาของเธอ และมารดา ตัวเองซึ่งเธอเห็นว่าไม่รับผิดชอบต่อเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเอง ดังนั้นเมื่อบิดาสิ้นชีวิตในขณะที่ เธอยังไม่สำเร็จการศึกษา นิพพานจึงต้องพบกับปัญหาเรื่องที่หนัก ปัญหาเรื่องการเข้ากับมารดาที่เธอ ยังไม่ยอมยกยให้และน้องต่างบิดาที่เธออิจฉา ปัญหาที่เกิดจากความว่าเหวเพราะไร้ที่พึ่งทางใจ

และไม่มีเพื่อน และปัญหาในการเลือกคู่ครองเมื่อทำงานแล้วเป็นต้น โคร่งเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหลังการหย่าร้างของบิดามารดาเพียงประการเดียว

เรื่องบ้านชนน ผู้เขียนเสนอให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความพ่ายแพ้ต่ออารมณ์รักลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะของผู้หญิงที่ประสบความล้มเหลวในการยึดมั่นใจชายคนหนึ่ง ให้ผูกพันอยู่กับเธออย่างแนบแน่นในช่วงระยะเวลาเตรียมการแต่งงาน จึงหาทางออกให้กับตนเองโดยการฆ่าตัวตาย โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้หญิงสาวผู้นี้มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกันตั้งแต่เธอมีอายุ 3 ขวบ และถูกส่งเข้าโรงเรียนประจำตั้งแต่อายุ 6 ขวบ จึงขาดความอบอุ่นมั่นคงจากบิดามารดาโดยตลอด ประกอบกับเคยประสบอุบัติเหตุที่อาจจะกระทบกระเทือนถึงสมองจึงมีอาการเหมือนคนเป็นโรคประสาทเป็นครั้งคราว ควบคุมสภาพจิตใจและสภาพอารมณ์ดังกล่าวเมื่อมีความรักเธอจึงทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตเพื่อรักนั้น ครั้นเมื่อผิดหวังเธอก็ไม่มีสติที่จะยับยั้งให้อารมณ์ชั่ววูบนั่นผ่านไปได้ ผู้เขียนกำหนดโคร่งเรื่องให้เห็นทางออกที่เหมาะสมกับสภาพจิตใจและสภาพอารมณ์ของตัวละคร เพียงทางเดียวคือทางออกที่ตัวละครเลือก

* เรื่องมณีดิน ผู้เขียนแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากการตั้งความหวังและประเมินค่าในตัวบุตรของตนเองไว้สูงเกินไป เมื่อประสบความผิดหวังก็อาจจะยอมรับได้โดยไม่เจ็บปวด โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้เพทายเป็นบิดาที่รักบุตรเป็นชีวิตจิตใจ เลี้ยงดูอบรมอย่างทะนุถนอมระแวดระวัง ห่วงใย เสมอว่าบุตรจะโคตรครองที่ดีและประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ตามทัศนะของเขา แต่ปรากฏว่าบุตรสาวคนโตแต่งงานกับคนต่างชาติและตกเป็นม่ายหลังจากที่แต่งงานไปได้เพียงเจ็ดวัน เพราะคู่สมรสเป็นโรคจิต บุตรสาวคนสุดท้ายต้องชอบพอกับหนุ่มใหญ่ที่มีครอบครัวแล้ว และยังเป็นสามีลับของหญิงสูงอายุอีกคนหนึ่งด้วย ครั้นรู้ความจริงเข้าก็ประชวรชีวิตด้วยการสนใจชายหนุ่มต่างชาติที่มาชอบพอเธอ ทำให้บิดาต้องขอร้องให้ชายหนุ่มผู้หนึ่งดึงเธอให้มาสนใจเขาแทน ซึ่งประสบความสำเร็จด้วยดี แต่เธอเกิดรักชายหนุ่มผู้นั้นขึ้นมาอย่างจริงจัง ในขณะที่ชายหนุ่มหลงรักบุตรสาวคนโต บิดาสันนิษฐานให้ชายหนุ่มผู้นั้นหันมาชอบพอบุตรสาวคนสุดท้าย โดยที่ก็กันบุตรสาวคนโตด้วยความลำเอียง ทำให้บุตรสาวคนโตน้อยใจแสดงปฏิกิริยาบางอย่างให้ชายหนุ่มผู้นั้นเสียใจและตกลงขอหมั้นกับบุตรสาวคนสุดท้าย ซึ่งภายหลังบิดาเองทนให้ชายหนุ่มกับบุตรสาว

คนสุดท้ายนั้นและแต่งงานกันไม่ได้ เพราะรู้ว่าชายหนุ่มรักบุตรสาวคนโต บุตรสาวคนสุดท้ายประสพ
 บิคาควยการแต่งงานกับชายต่างชาติที่เคยชอบพอเธอ ส่วนบุตรสาวคนกลางก็ออกจากบ้านไปอยู่รวม
 กับคนรักซึ่งมีบุตรภรรยาอยู่ก่อนแล้ว โคร่งเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าเพทายจะพยายาม
 ถึงเพียงใดแต่ก็ไม่สามารถทำให้ใครเห็นไปตามที่เขาคั่งใจได้ ความผิดหวังครั้งแล้วครั้งเล่าทำให้
 เขาล้มเจ็บและสิ้นชีวิตไปโดยที่ไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะเขาไม่พยายามยืดหยุ่นและยอมรับ
 ความจริงที่เกิดขึ้นด้วยใจสงบ

เรื่อง นักกลางฤดูฝน ผู้เขียนแสดงให้เห็นปัญหาชีวิตที่ผิดพลาดในการเลือกคู่ครอง
 ของบุตรอันเนื่องมาจากความทะเยอทะยานของบิดา โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้นายเกตุหัวหน้าคนยาม
 บริษัทแห่งหนึ่ง เป็นบิดาที่เห็นว่าสักวันหนึ่งบุคคลที่เขาเห็นว่าดีพร้อมทุกอย่าง อย่างสุรเสนบุตร
 ผู้อำนวยการบริษัทเกิดหลังรักสะแกวัลย์บุตรสาวของเขา ซึ่งเป็นเสมียนในบริษัทเดียวกันนั้น และ
 แต่งงานอยู่กันกันอย่างมีความสุขสืบไป เป็นเหตุให้บุตรสาวของเขาพลอยฝันเฟื่องไปด้วยจึงไม่สนใจ
 บุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกัน และตกเป็นของสุรเสนอย่างง่ายดาย แต่สิ่งที่ได้รับคือการเป็นเมียเก็บ
 ที่เขาเหยียดหยามอยู่เสมอทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ในขณะที่เขาแสวงหาบุคคลที่ทัดเทียมกับเขา
 ทุกคน ทั้งรูปโฉม การศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นภรรยา จนในที่สุดสะแกวัลย์
 ไม่อาจทนอยู่ต่อไปได้จึงกลับมาอยู่กับบิดามารดาตามเดิม โคร่งเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า
 ความทะเยอทะยานอยากได้ในสิ่งที่ห่างไกลจากตนมากย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากในสังคมปัจจุบัน

เรื่อง พลอยพรารแสง ผู้เขียนแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุตร อันเนื่องมาจาก
 บิคาถูกตำหนิคคิณอรามมั่งคั่งหลง โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้นายเพชรเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ถูก
 ตำหนิคคิณอรามมั่งคั่งหลงโดยมีข่าวลงหนังสือพิมพ์อย่างครึกโครมประมาณสี่ห้าวัน เป็นผลให้บุตรทั้งสามคน
 ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยไม่อาจทนต่อความรู้สึกของบุคคลในสังคมที่
 แวดล้อมตนอยู่ได้ จึงต้องหาทางออกให้กับตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ อย่างทุกขุทรมาน เพื่อที่
 จะอยู่รอดชีวิตต่อไปและสร้างความภาคภูมิใจขึ้นมาใหม่ โคร่งเรื่องดังกล่าวมุ่งแสดงให้เห็นว่าการ
 แสวงหาความสุขความสะกดสบายให้กับบุตรโดยวิธีการมิชอบ ผลที่ได้รับกลับเป็นตรงกันข้าม

* เรื่องไปสู่นิพพาน ผู้เขียนแสดงให้ผู้อ่านเห็นปัญหาชีวิตที่นิพพานอันมีผลเนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ที่ตนเองมีความสัมพันธ์ด้วย โดยกำหนดให้ตัวละครเป็นผู้นิยมลักษณะนิสัยอันแท้จริงที่ไม่มีความศรัทธา แต่ถูกมนุษย์เห็นแก่ตัวแต่ละคนที่มีความสัมพันธ์กับเขามีพฤติกรรมบางอย่างอันเนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวของเขา ผลักดันให้เขาประพฤติในสิ่งที่ตนเห็นว่าผิดหรือบุคคลอื่นเห็นว่าเลวร้ายครั้งแล้วครั้งเล่า โครงเรื่องดังกล่าวจึงชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าความนิพพานในชีวิตมนุษย์บางคนนั้นมีผลมาจากบุคคลอื่นเป็นสำคัญ

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าเหตุการณ์ในเมืองต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงบางช่วงมีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมแตกต่างกันออกไปทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยที่ผู้เขียนกำหนดโครงเรื่องแสดงให้เห็นผลที่กระทบถึงบุคคลต่างฐานะทางลักษณะความคิดเห็น เช่น ผลกระทบที่มีต่อบุคคลในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง คือครอบครัวของไฟลิ่งและไฟเชน บุคคลในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง เช่น ครอบครัวของเรนดักและอิม และบุคคลในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เช่น ครอบครัวของนายพินและนางจิต หรือผลกระทบที่มีต่ออ่านรรมและเคมศักดิ์ ผู้ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ต่างกันเป็นต้น

แกนเรื่อง

นวนิยายส่วนใหญ่ของ กฤษณา อโศกสิน เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาชีวิตมนุษย์ แกนเรื่องที่นักเขียนมุ่งแสดงให้ผู้อ่านเห็นจึงมักจะเป็นเรื่องของความไม่สมบูรณ์ในชีวิต ความยุ่งยากหรือปัญหาชีวิตเกิดจากความพยายามหาส่วนที่ขาดหรือพร่องมาเติม หรือตัดส่วนที่เกินทิ้งไปตามอารมณ์ ความต้องการและความรู้สึกนึกคิดของผู้นั้นเจ้าของชีวิตนั้น ๆ กฤษณา อโศกสิน มักจะใช้อารมณ์ความต้องการ และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครมาเป็นมูลเหตุให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมที่ผู้เขียนมุ่งให้เป็นแกนเรื่อง ในขณะที่เรื่องดำเนินไปนั้น กฤษณา อโศกสิน ได้พยายามที่จะแสดงให้เห็นแกนเรื่องโดยสม่ำเสมอ เพื่อยืนยันว่านั่นคือธรรมชาติของมนุษย์ที่ผู้เขียนมุ่งจะเปิดเผยให้เห็น แกนเรื่องในนวนิยายแต่ละเรื่องของ กฤษณา อโศกสิน สามารถสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างสมจริง เกิดภาพพจน์ เกิดความกระจำ และแสดงให้เต็มพิกาศ

ไม่ชอบบทเทศน์ ทั้งนี้ก็เพราะแก่นเรื่องของนักเขียนผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความสมจริง กล่าวคือนักเขียนผู้นี้เสนอแก่นเรื่องที่มีความสมจริงตามสภาพของมนุษย์ โดยการนำเอาความต้องการที่จำเป็นทางจิตใจของมนุษย์ (Fundamental Needs) อารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ของมนุษย์ ตลอดจนชอบภพร่อง ข้อกังขา และความนึกคิดต่าง ๆ ในด้านสังคมของมนุษย์เป็นส่วนรวมมาเป็นแก่นเรื่อง เปิดเผยให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ เห็นลักษณะสภาพวิสัยของชีวิตมนุษย์ในด้านใดด้านหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจมนุษย์ได้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น/ก็จะพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ต่อไปนี้

✱ เรื่องปากกาเทพ แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการทางจิตใจอาจมีอำนาจเหนือพฤติกรรมของมนุษย์ยิ่งกว่าความถูกต้องเหมาะสมอันเป็นส่วนประกอบภายนอก

✱ เรื่องเมียหลวง แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อตรงต่อกันเป็นสิ่งสำคัญที่ภรรยาต้องการไม่น้อยไปกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ ในชีวิตการครองคู่ หากสามีขาดคุณสมบัติข้อนี้ย่อมสร้างความขมขื่นให้กับภรรยาได้อย่างรุนแรง และอาจก่อให้เกิดการแตกร้างขึ้นในครอบครัวได้ ภรรยาจึงต้องใช้ศิลปะในการครองคู่ช่วยเหลือประคับประคองชีวิตครอบครัวไว้อย่างเต็มความสามารถ

✱ เรื่องน้ำเซาะทราย แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถจะประพฤติปฏิบัติตามเหตุผลได้ตลอดเวลา บางคราวก็ต้องยอมรับในสัจพจน์ของอารมณ์

✱ เรื่องไม้ค้ำขา แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าการเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ให้อภัยในสิ่งที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบกพร่อง และรวมมือรวมใจกันแก้ปัญหาสามารถทำให้การครองคู่ยืนยงอยู่ได้ หากขาดสิ่งเหล่านี้แล้วความล้มเหลวในการครองคู่ก็จะเกิดขึ้น

เรื่องประตูที่ปิดตาย แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่า ความต้องการความสุขทางเพศเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตการครองคู่ แต่ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น ความรัก ความเข้าใจกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนความภาคภูมิใจในกันและกัน เป็นต้น ก็มีความสำคัญสำหรับการครองชีวิตคู่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน สำหรับบางคนเห็นว่าสิ่งเหล่านี้สำคัญมากพอที่จะให้อภัยในความบกพร่องเกี่ยวกับการให้ความสุขทางเพศของอีกฝ่ายหนึ่งได้

* เรื่องไทม์นาว แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าความต้องการทางจิตใจมีความสำคัญในการครองชีวิตคุณน้อยไปกว่าส่วนประกอบภายนอกอื่น ๆ สำหรับบางคนนั้นให้ความสำคัญมากพอที่จะเห็นว่าแม้จะมีส่วนประกอบอื่น ๆ อย่างสมบูรณ์ แต่หากขาดสิ่งเหล่านี้แล้วนับเป็นเรื่องที่ทนไต่ยาก และความอดทนของมนุษย์นั้นมีขีดจำกัด ผลที่เกิดขึ้นจึงอาจจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

เรื่องรากแก้ว แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าความไม่เข้าใจกันไม่ว่าระหว่างเด็กกับผู้ปกครองหรือระหว่างสามีกับภรรยา ล้วนก่อให้เกิดผลร้ายต่อการอยู่ร่วมกันไต่มาก โดยเฉพาะหากเกิดกับเด็กอันตรายก็อาจจะรุนแรงมากขึ้น เพราะเด็กยังไม่มีความมั่นคงพอทั้งทางด้านการมั่นคงและสติปัญญา

เรื่องไฟพายุ แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่า อารมณ์ทั้งส่วนช่วยสร้างและทำลาย สำหรับบางคน แม้อารมณ์จะทำลายบางส่วนในชีวิตแต่ก็สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบางส่วนได้ แต่บางคนยอมปล่อยให้อารมณ์มีส่วนทำลายเพียงประการเดียว

เรื่องหนามคอกไม้ แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูเด็กด้วยความนิคพลาคหลังจากการหย่ากันของพ่อแม่ อาจทำลายความสุขของเด็กในอนาคตได้

เรื่องบ้านชนนิก แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่า การใช้อารมณ์รักมากเกินไป อาจทำลายความรักและตนเองได้

* เรื่องมิดิน แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าไม่มีใครสามารถกำหนดหรือเลือกความรักชีวิตหรืออนาคตให้ใครได้แม้แต่ตนเอง

* เรื่องผืนกลางฤดูฝน แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าการหวังหรือฝันในสิ่งที่สูงเกินไปโดยไม่คำนึงถึงสภาพของตนเอง อาจทำลายตนเองหรือบุคคลที่ตนรักได้

เรื่องพลอยพรราวแสง แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าการทำทุกอย่างเพื่อบุคคลที่ตนรักโดยมิคำนึงถึงวิธีการว่านิคหรือไม่ อาจกลายเป็นการทำลายบุคคลที่ตนรักได้

* เรื่องไปสู่ดินพิล แก่นเรื่องมุ่งแสดงให้เห็นว่าวิมานที่เกิดจากกิเลสทั้งของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องควยไม่อาจทำให้ความสุขที่ได้รับยั่งยืนได้

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง เหตุการณ์บนเมืองจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ไม่มีใครนิคกฎของการเปลี่ยนแปลงได้

2. ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง แก่นเรื่องใน

นวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน เป็นแก่นเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งเสนอพฤติกรรม แสดงอารมณ์และ
ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ ในขณะที่ยังคงดำเนินไปบน
ผู้เขียนพยายามให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม อารมณ์หรือความรู้สึกนึกคิดที่สอดคล้องกับแก่นเรื่อง
อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดอันเป็นแก่นของ เรื่องที่มุ่งสะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของ
มนุษย์ได้อย่างแจ่มแจ้ง มองเห็นภาพ และเกิดความกระจ่างในลักษณะของมนุษย์ตามแนวที่ผู้เขียน
มุ่งเสนอ/กึ่งพิจารณารายละเอียดเป็นเรื่องราวไป ๆ 164

*เรื่องปากกามเทพ ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ในแง่มุมหนึ่ง เป็นแง่มุมของ
ชีวิตที่ยอมให้อ่านางแห่งความเรียวร่องภายใน หรือความต้องการทางจิตใจและอารมณ์
สะท้อนใจนั้นเองมาให้อ่านางเหนือพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน กล่าวคือผู้เขียนตั้งใจแสดงให้เห็นว่า
ปัญหาของมนุษย์อาจเกิดขึ้นได้เพราะอ่านางแห่งความเรียวร่องภายในมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ
มนุษย์ โดยที่ผู้เขียนได้สร้างให้ตัวละครสำคัญกล่าวประพจน์ในสิ่งซึ่งไม่เป็นที่นิยมในสังคม ไม่
เหมาะสมกับคุณธรรมควยอ่านางแห่งความเรียวร่องภายในหรือความต้องการทางจิตใจและ
อารมณ์สะท้อนใจ กล่าวคือว่าพรกำลังมีความแค้นและความเปล่าเปลี่ยว เมื่อพบชายหนุ่มที่มี
ลักษณะตองใจ ก็พยายามยัดเอาไว้ประทั่งความเปลี่ยว ประชดความเจ็บช้ำที่เคยได้รับและทดแทน
ความรักที่ต้องการ สิ่งที่ว่าพรประพจน์สร้างปัญหาให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา แต่ที่ว่าพรก็ปรารถนา
ที่จะกระทำ ส่วนอาษาเป็นชายหนุ่มที่มีความทะเยอทะยานสูง มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนฐานะทาง
เศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวมาก ถึงกับยอมขายศักดิ์ศรีเป็นสามีลับของว่าพร และผู้หญิง
คนอื่น ๆ อีกเรื่อยไป ทั้งว่าพรและอาษาเป็นตัวละครสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมบางอย่าง
ของมนุษย์ในช่วงที่ชีวิตตกเป็นทาสของความปรารถนาอย่างรุนแรง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจจะ
เกิดขึ้นกับใครก็ได้ในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิตที่ผู้เป็นเจ้าของชีวิตยอมให้ความต้องการหรือความ
เรียวร่องถึงกล่าวให้อ่านางเหนือเหตุผลและความเหมาะสม โดยเฉพาะในปัจจุบันค่านิยม
เปลี่ยนแปลงไปมนุษย์ต้องการอารมณ์ที่เป็นอิสระมากขึ้น สนใจต่อสายตาของสังคมน้อยลง พฤติกรรม
ดังกล่าวจึงมีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

★ เรื่องเมียหลวง ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์อีกในแง่มุมหนึ่งได้แจ่มชัด เช่นเดียวกับแง่มุมอื่น ๆ กล่าวคือผู้เขียนให้แนวคิดเป็นรวม ๆ ตามแนวที่นักเขียนผู้นี้ถนัดอยู่ เสมอว่าทุกครอบครัวมีปัญหาให้ต้องปรับปรุงแก้ไข สำหรับเรื่องนี้ผู้เขียนมุ่งจะเสนอแนวคิดที่ว่า ปัญหาที่เกิดจากการนอกใจของสามีเป็นปัญหาใหญ่ในชีวิตคู่ที่สร้างความขมขื่นให้กับภรรยาอย่าง รุนแรง และอาจจะลุกลามถึงขั้นเกิดการแตกแยกขึ้นในครอบครัวได้ ผู้เขียนเน้นให้เห็นว่าเมื่สามี จะมีทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นองค์ประกอบของชีวิตคู่ เช่นความรักใคร่เอาใจใส่ ความเป็นเพื่อนที่หวังดี ต่อกัน ความเข้าใจเห็นใจกัน ความภาคภูมิใจในกันและกันตลอดจนข้อเสีย ภัยภัยยศและฐานะทางการเงินให้ภรรยา หากแต่ขาดความรักใคร่ตรงต่อกันเสียแล้วภรรยาย่อมหาความสุขได้ยาก ภรรยาต้องพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เข้าต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อประคับประคองชีวิตครอบครัวไว้ และที่สำคัญที่สุดคือเพื่อรักษาสุขภาพจิตใจของตนเองไว้ด้วย ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิด อันเป็นแก่นเรื่องได้ชัดเจนจากพฤติกรรม และความรู้สึกของตัวละครเอกของเรื่อง คือ คร.วิกันดา ผู้มีพร้อมทุกสิ่งทุกอย่าง สิ่งที่เธอขาดและสร้างความเจ็บปวดขมขื่นอย่างหนักหนาสาหัสคือความไม่ ซื่อตรงของสามี คร.วิกันดาต้องใช้ศิลปะในการครองคู่กับการเข้าต่อสู้กับปัญหาการนอกใจของ สามีเพื่อรักษาสุขภาพจิตของตนเองและประคับประคองชีวิตครอบครัวไว้ แม้ว่าการต่อสู้ของ คร.วิกันดาประสบผลสำเร็จ แต่ความไม่ซื่อตรงที่เธอได้รับสามารถบั่นทอนความรักความศรัทธา ที่เธอมีต่อสามีไปได้มาก และยากที่จะฟื้นฟูได้เช่นเดิมอีก ในขณะที่เรื่องดำเนินไปนั้นผู้เขียนได้ กล่าวโยงไปถึงครอบครัวอื่น ๆ อันได้แก่ครอบครัวของเพื่อนสนิท ครอบครัวคุณหญิงและหลานคุณหญิง ที่ คร.วิกันดารู้จักซึ่งล้วนมีปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น ปัญหาอาจจะเหมือนกันบ้างแตกต่างกันบ้าง แต่ บุคคลเหล่านั้นต่างก็พยายามประคับประคองชีวิตครอบครัวของตนไว้ด้วยศิลปะในการดำรงชีวิตเท่าที่ สามารถจะค้นพบและเห็นว่าเหมาะสมกับปัญหาของตน ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องต่อสู้กับปัญหา ที่เกิดขึ้นกับตนเพื่อเอาตัวรอดด้วยกันทั้งนั้น ผู้ที่สามารถเลือกวิธีการต่อสู้และทางออกที่ปลอดภัยที่สุด ให้กับตนเองได้ เรียกว่าเป็นผู้รู้จักชีวิต

★ เรื่องน้ำเซาะทราย ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ในอีกแง่มุมหนึ่ง เป็นแง่มุม ของชีวิตที่ยอมให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผลได้ชัดเจน กล่าวคือผู้เขียนตั้งใจจะแสดงให้เห็นว่าโดยปกติ แล้วมนุษย์พยายามที่จะให้เหตุผลมีอำนาจเหนืออารมณ์ แต่เมื่อความพยายามหมดสิ้นลง อารมณ์

อาจจะมีความจำเป็นเหตุผลใด และเมื่อถึงจุดนั้นแล้วเหตุผลใด ๆ ก็อาจชนะอารมณ์ได้ยาก ความ
แตกต่างที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของวรรณรีและกิมเป็นตัวอย่งที่แสดงให้เห็นว่า ชีวิตคู่ไม่สามารถ
จะอยู่ไคด้วยเหตุผลตลอดเวลา บางคราวต้องยอมรับว่าอารมณ์อันประณีตและพร้อมที่จะโอนอ่อน
เข้าหากันอาจเป็นแรงผลักดันให้ชีวิตคู่อยู่ต่อไปได้ พฤติกรรมของพุทธรองและกิมในเวลาต่อมา
เป็นพฤติกรรมที่เจ้าตัวยอมให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล พุทธรองยอมรับสภาพของบุุคคลที่ประกอบด้วย
เลือดเนื้อและกิเลสของตนเอง ยอมให้อารมณ์รัก เหวง และว่าเหวมีอำนาจเหนือเหตุผลก่อความ
สัมพันธ์ทางเพศขึ้นกับกิมสามี่ของ เพื่อนสนิท หลังจากนั้นจึงพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
แต่เป็นเหตุผลที่ขึ้นต่ออารมณ์และความรู้สึกของตนเอง เป็นสำคัญ ส่วนกิมยอมให้ความสัมพันธ์
ระหว่างตนเองกับพุทธรองเกิดขึ้นก็ด้วยอารมณ์เช่นกัน อันได้แก่อารมณ์รักในตัวพุทธรองประกอบกับ
อารมณ์เบื้อหิมิตอววรรณรี และแม้การยับยั้งการจากไปของวรรณรีก็เกิดจากอารมณ์ฉุนเฉียว เป็น
อารมณ์หวนตามสัญชาตญาณและอารมณ์ฉงนในส่วนลึก อารมณ์เป็นเหตุให้กิมก่อปัญหาขึ้น และ
อารมณ์ก็มีส่วนทำให้กิมไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ลุล่วงไปได้ แม้ว่าการยอมรับชัยชนะของ
อารมณ์เหนือเหตุผลจะก่อความทุกข์ให้กับชีวิต แต่บุคคลเหล่านั้นก็ได้รับความสุขความพอใจในอัตรา
ที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่มนุษย์อีกมากมายต้องยอมรับว่ามีบางช่วงของ
ชีวิตที่ตนเองก็ยอมให้อารมณ์มีอำนาจเหนือเหตุผลมาแล้ว

เรื่องไม่ผิดก็ไม ผู้เขียนสามารถแสดงให้เห็นลักษณะของมนุษย์ในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชีวิตการครองคู่ ซึ่งเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนมาก ปัญหาดังกล่าวอาจจะเริ่มจากข้อขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การไม่ยอมเข้าใจกัน ไม่ยอมอภัยให้แก่กันและกัน ไม่ยอมโอนอ่อนเข้าหากัน เป็นต้น แล้วค่อย ๆ ลุกลามใหญ่โตเป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไขไม่ได้ในเวลาต่อมาหากเจ้าของปัญหาพยายามทำความเข้าใจคิดหาทางแก้ไขเสียก่อน ชีวิตการแต่งงานต้องการความเข้าใจและศิลปะในการดำรงชีวิตคู่อย่างมาก และที่สำคัญที่สุดคือคู่ชีวิตทั้งสองจะต้องให้ความร่วมมือร่วมกันในอันที่จะประคับประคองชีวิตคู่ไว้ไม่ให้ล้มเหลว หากฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือความล้มเหลวในชีวิตการครองคู่ก็จะเกิดขึ้น ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดอันเป็นแกนของเรื่องได้ อย่างแจ่มแจ้งจากชีวิตคู่ของชิงฉวกับพัลลภ และชีวิตคู่ของเทียนสีกับฟิซัน คู่แรกนั้นชิงฉวพยายามที่จะทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ และใช้ศิลปะในการครองคู่ช่วยเหลือเป็นอย่างมาก แต่พัลลภไม่ได้

ให้ความร่วมมือที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เพียงหาวิธีเลี่ยงปัญหาไปเป็นครั้งคราวเท่านั้น ดังนั้น แม้ว่าปัญหาของบุคคลทั้งสองจะไม่ได้เกิดจากตัวเองโดยตรง เป็นเพียงปัญหาที่เกิดจากบุคคลรอบข้างคือญาติเป็นส่วนใหญ่ แต่พลกไม่ยอมเข้าใจ ไม่ยอมให้อภัย และไม่ยอมโอนอ่อนให้ซึ่งทางเลย ในที่สุดทั้งสองฝ่ายต่างก็เห็นว่าการตัดสินใจแยกทางกันเป็นวิธีที่ดีที่สุด ส่วนสามีภรรยาทั้งคู่หลังนั้นได้สะสมความเบื่อกันอันเกิดจากความขัดแย้งไว้มากมาย และไม่ยอมเข้าใจความต้องการของกันและกัน ไม่ยอมให้อภัยในข้อบกพร่องของกันและกัน ไม่ยอมโอนอ่อนเข้าหากัน ทำให้ชีวิตการครองคู่เป็นอยู่อย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ มาโดยตลอด แต่ด้วยเหตุที่บุคคลทั้งคู่ยังมองเห็นค่าของกันและกันอยู่ ยังมีความผูกพันต่อกัน และที่สำคัญที่สุดคือมีลูกเป็นศูนย์กลางแห่งความผูกพัน และเป็นเครื่องช่วยยับยั้งความมีทิฐิของบุคคลทั้งสองไว้ได้ ดังนั้นการโอนอ่อนเข้าหากันเพื่อที่จะช่วยกันแก้ปัญหาอย่างทันทางที่สามารถช่วยให้ชีวิตสมรสที่ผิดพลาดจะล้มเหลวกลับมั่นคงได้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากจะเสียดสีกรรมของตัวละครที่มีปัญหาในชีวิตการครองคู่ของบุคคลทั้งสองดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนยังได้เชื่อมโยงไปถึงศิลปะในการครองคู่ของญาติผู้ใหญ่ของตัวละครสำคัญอีกสองครอบครัว ซึ่งต่างก็มีปัญหาในการครองชีวิตคู่เช่นกัน แต่ด้วยเหตุที่ต่างฝ่ายต่างโอนอ่อนเข้าหากัน เข้าใจกันและให้อภัยในส่วนบกพร่องของกันบุคคลเหล่านั้นจึงอยู่กันอย่างมีความสุขเท่าที่ควร นอกจากนี้แม่บทสนทนาของตัวละครที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเพียงเล็กน้อยก็มักจะเป็นข้อคิดในการใช้ชีวิตแทบทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าผู้เขียนมุ่งจะแสดงลักษณะของมนุษย์ที่เกี่ยวกับปัญหาของชีวิตคู่ให้ชัดเจนที่สุด

เรื่องประทุษร้ายตาย ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งน่าสนใจ แง่มุมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียกกันว่าเกย์ หรือผู้ชายที่พึงพอใจที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลในเพศเดียวกัน แก่นเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งจะแสดงให้เห็นคือ ความสุขทางเพศเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ต้องการ แต่ส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น ความรักใคร่เอาใจใส่ ความเข้าใจเห็นใจกัน ความภาคภูมิใจในกันและกัน รวมไปถึงความมีชื่อเสียงเกียรติยศและฐานะทางการเงิน ก็มีความสำคัญสำหรับการครองชีวิตคู่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน มนุษย์จึงพยายามที่จะให้ได้มาในอัตราส่วนที่สมดุลกัน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าปัญหาชีวิตคู่เกิดจากความต้องการดังกล่าว คือ นพิต้องการความสุขทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน และต้องการมีภรรยาที่สามารถให้ความรัก ให้ความเข้าใจ ให้ความภาคภูมิใจ และเป็นทั้งพึ่งพาใจแก่เขารวมทั้งให้ทายาทแก่เขาด้วย จึงลาลูตักเป็นภรรยา

ของหมู่เกย์โดยโดยไม่รู้ตัว ก็ต้องประสบปัญหาอย่างไม่คาดคิดนั่นคือปัญหาที่มีสามีเป็นเกย์ไม่สามารถให้ความสุขทางเพศแก่เธอได้เท่าที่ควร ความสุขทางเพศเป็นความต้องการที่มีอิทธิพลสำหรับหญิงสาวที่สุขภาพสมบูรณ์อย่างจิตลา แต่คุณสมบัติที่พร้อมของผู้เป็นสามี ความสุขในด้านอื่นที่เขาสามารถมีให้เธอได้เสมอ และที่สำคัญคือความรักที่เขามีให้เธออย่างจริงจังก็มีอิทธิพลต่อการครองชีวิตคู่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความต้องการความสุขทางเพศ การแก้ปัญหาของบุคคลทั้งสองจึงต้องโอ้อ่อนเข้าหากันปรุงแต่งตนเองทั้งทางกายและใจให้เหมาะแก่ความต้องการของกันและกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็ไม่ต้องการให้ขาดความต้องการด้านหนึ่งด้านใดมากเกินไป

★ เรื่องไฟหนาว ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่ามนุษย์นั้นมีความต้องการอันละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อนมาก ความต้องการทางจิตใจอาทิ ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความภาคภูมิใจ มีความสำคัญในการครองชีวิตคู่ไม่น้อยไปกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ ภายนอก และสำหรับบางคนสำคัญมากพอที่จะเห็นว่าไม่มีส่วนประกอบภายนอกอย่างสมบูรณ์ แต่หากขาดความต้องการทางจิตใจก็กลัวแล้ว การครองชีวิตคู่ต่อไปคงอาศัยการ "อดทน" ที่เพิ่มขึ้นยิ่ง อย่างไรก็ตามผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าความบกพร่องในชีวิตคู่ก็จะมีไม่เกือบทุกคู่ หากความบกพร่องนั้นเกิดสมมูลกันหรือมีส่วนอื่นมาชดเชยในส่วนที่พร่องได้ หรือคู่สมรสพยายามปรับตัวเข้าหากันได้ ปัญหาการหย่าร้างก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าเมื่อใดที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าต้อง "ทน" มากเกินไป วันสิ้นสุดก็จะเกิดขึ้นเพราะความอดทนของมนุษย์ย่อมมีขีดจำกัด หากขึ้นทนต่อไปไม่ว่าจะเพื่อความดีงาม ชื่อเสียงเกียรติยศ หรือผลประโยชน์ด้านใดก็ตาม อาจจะมีผลร้ายมากกว่าผลดี ผู้เขียนได้แสดงจุดมุ่งหมายที่เป็นแนวคิดให้เห็นอย่างแจ่มชัด แสดงลักษณะของมนุษย์ให้ชัดเจนทั้งด้านความต้องการ ธรรมชาติวิสัย อารมณ์ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และการหาทางออกให้กับตนเอง จากตัวละครเอกของเรื่องคือ อะเคียสตรียูประสบความล้มเหลวทางด้านจิตใจอย่างรุนแรงในชีวิตสมรส ซึ่งพยายามหาทางออกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดให้ตนเอง ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความสับสนที่เกิดขึ้นในใจของตัวละครทุกระยะ ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านบุคลิก ความนึกคิด และการกระทำ ล้วนให้แนวคิดที่สนับสนุนแก่นเรื่องได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้เขียนยังเสนอให้เห็นความพร่องในครอบครัวอื่น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาและทางออกของแต่ละคนแต่ละคู่ ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามชนิดของปัญหาความรู้สึกและความต้องการของแต่ละบุคคล

เรื่องรากแก้ว ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าสิ่งสำคัญที่ช่วยให้อนุชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขคือความเข้าใจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นบุคคลที่มีความเข้มข้นในวิถีบางประการ เป็นปมอยู่ในส่วนลึกแล้ว ความเข้าใจย่อมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งขึ้น สำหรับบางคนนั้นแม้จะได้รับความรักใคร่ผูกพันและการเอาใจใส่อย่างมากมายเพียงใดก็ตามหากขาดความเข้าใจระหว่างกันเสียแล้ว ก็ย่อมจะหาความสุขในชีวิตได้ยาก และหากอีกฝ่ายยังแข็งขันที่จะเอาแต่ใจตนเองต่อไป เหตุการณ์รุนแรงบางอย่างอาจจะเกิดขึ้นได้ ผู้เขียนได้แสดงจุดมุ่งหมายที่เป็นแนวคิดนี้ให้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งความไม่เข้าใจกันระหว่างเด็กกับปู่ปกครอง และสามีกับภรรยา กล่าวถึงรังรองไม่เข้าใจความต้องการ ขรรษาตีวิสัย และอารมณ์ของโรยทองทรายเด็กในปกครองของตน เพียงพอ จึงสร้างความกดดันให้กับเด็กในปกครองอยู่เสมอ และรุนแรงมากขึ้นด้วยการขึ้นใจเด็ก เพราะความผิดปกติทางเพศของเธอ ทำให้โรยทองทรายเกลียดไปด้วยอารมณ์แค้น แต่ด้วยเหตุที่เธอมักจะพบกับบุคคลที่พยายามจะเข้าใจ เห็นใจและให้การช่วยเหลือ เธอตลอดมา โรยทองทรายจึงปลดปล่อยมาได้ จึงกล่าวได้ว่ารังรองเกือบจะเป็นต้นเหตุทำลายอนาคตของบุคคลที่เธอมีความรักใคร่ผูกพันอย่างมากโดยไม่รู้ตัว สำหรับคู่ของกีกาและซารวีนัน ซารวีนันเป็นคนซาดิในการมีอะไรหรือใครเป็นของตนเองอย่างแท้จริง แม้แต่งงานแล้วก็ยังต้องแยกกันอยู่กับสามี เธอจึงต้องการมีสิ่งที่เป็นของตนเองอย่างมากมาโดยเฉพาะบ้าน และหมกมุ่นอยู่กับปมคอของตนเองตลอดเวลา ดังนั้นแม้กีกาจะเป็นสามีที่มีความรักใคร่ชอบ และให้ความเมตตาสงสารแก่เธออย่างสม่ำเสมอเพียงใด แต่การที่กีกาไม่เข้าใจภรรยามากพอที่จะเห็นความสำคัญในสิ่งที่เธอต้องการได้ เธอจึงไม่มีความสุข พลอยทำให้ชีวิตคู่เฉื่อยชาไปด้วย เป็นต้นเหตุให้บุคคลที่สามสามารถเข้ามาแทรกแซงได้โดยง่าย

เรื่องไฟพายุ ผู้เขียนแสดงลักษณะมนุษย์ในแง่มุมหนึ่ง คือแง่มุมที่แสดงให้เห็นว่าอารมณ์มีส่วนกำหนดคุณและโทษให้กับบุคคล คุณและโทษที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน ผู้ที่ใช้อารมณ์มาก คุณและโทษก็อาจเกิดขึ้นไวกว่ากว่าผู้ที่ใช้อารมณ์น้อย ในทำนองเดียวกันคนบางคนสามารถใช้อารมณ์นั้นให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้ด้วย ในขณะที่บางคนยอมให้อารมณ์ทำลายตนได้เพียงประการเดียว ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดอันเป็นแกนของเรื่องได้อย่างชัดเจนจากพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัว เช่น พิกกาใช้อารมณ์มากพอ ๆ กับเหตุผล และ

บางกรณีเธอใช้อารมณ์เพียงประการเดียว ดังเช่นเธอใช้อารมณ์ประชดประชันเอาชนะมนตรี เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับมนตรีต้องสิ้นสุดลง แต่แม้ว่าอารมณ์จะทำให้เธอพบความทุกข์อย่างใดก็ตาม อารมณ์ก็ช่วยให้เธอประสบผลสำเร็จในด้านการงานมากยิ่งขึ้น มณีนีมีอารมณ์กลัวเป็นพื้นฐานจึงไม่กล้าตัดสินใจแต่งงานกับพิชิต ทำให้เธอต้องสูญเสียผู้ที่เธอต้องการไปตลอดชีวิต นักคาสามีไปสู่สังคมที่เธอต้องการช่วยอารมณ์เธอ เป็นเหตุให้เธอต้องเสียใจอย่างสุดซึ้งในภายหลัง เพราะไม่สามารถจะประสานรอยร้าวได้อีกเลย ลักษณะนิสัยยอมให้อารมณ์นึกหวังทำลายทุกสิ่งที่เคยสร้างไว้ และทำลายคุณความดีที่เคยประพฤติมาตลอดด้วยอบายมุขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และเพียงอุปถ้อยให้อารมณ์นึกหวังมีอำนาจเหนือจนไม่สามารถควบคุมสติตนเองได้ เป็นต้น

เรื่องหนามคอกไม้ ผู้เขียนแสดงลักษณะของมนุษย์ในแง่มุมที่แสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูเด็กที่ผิดพลาดด้วยความเห็นแก่ตัวหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีผลต่อความสุขของเด็กในอนาคตมาก โดยเฉพาะเด็กบางวัยจะประทับใจความรู้สึคนั้นไว้อย่างฝังใจและมีผลอย่างใหญ่หลวงเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ผู้เขียนแสดงให้เห็นแก่นของเรื่องได้ชัดเจนจากพฤติกรรมของตัวละครสำคัญ คือ นิพพาความกตัญญูอันเนื่องมาจากการเลี้ยงดูที่ผิดพลาด ด้วยความเห็นแก่ตัวและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบิดา ทำให้นิพพาเหยียดหยามและระแวงแกล้งใจมารดาตลอดมา ดังนั้นในขณะที่นิพพาต้องการความรักใคร่เอาใจใส่และความอบอุ่นจากมารดา เธอกลับก้าวร้าวมารดาด้วยกิริยาราวจากโอกาสที่สามารถจะทำได้ ยิ่งไปกว่านั้นความระแวงแกล้งใจยังทำให้เธอไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่มารดากระทำต่อเธอด้วยเจตนาดี นอกจากมารดาแล้วนิพพายังไม่อาจจะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ ได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นมารดาเลี้ยง หรือน้องต่างบิดา และแม้แต่เพื่อน ๆ ก็เข้ากับเธอได้น้อยมาก นิพพาจึงมักจะรู้สึกเหงาและว้าเหว้อยู่ลึก ๆ เสมอ

เรื่องบ้านชนบท ผู้เขียนแสดงลักษณะของมนุษย์อีกแง่มุมหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากใช้อารมณ์รักอย่างมากโดยไม่คำนึงถึงความเป็น "คน" ของอีกฝ่ายหนึ่ง อารมณ์รักนั้นอาจจะทำให้อีกฝ่ายเบียดเบียน หมดความภาคภูมิใจหรือเข็ดขยาดได้ และอาจจะทำลายตนเองได้หากประสบความล้มเหลวในสิ่งที่หวัง ผู้เขียนแสดงให้เห็นแก่นของเรื่องได้ชัดเจนจากพฤติกรรม

ของตัวละครสำคัญคือเหมือนแพร์ กล่าวคือ เหมือนแพร์พยายามทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อชายที่ตนรัก ซึ่งแม้ว่าพิโดโบจะเข้าใจและเห็นใจ แต่การแสดงความรักและความหลงใหลอย่างมากมายทำให้เขาอึดอัดและเกิดความเบื่อหน่ายรำคาญ ยิ่งไปกว่านั้นการทุ่มเททางค่านิยมทำให้เขาหมดความภาคภูมิใจ หมดความกระตือรือร้นที่จะดิ้นรนเพื่อสิ่งใดอีก ทั้งยังทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าถูกขังการมากเกินไป เป็นต้น ความรักใคร่ผูกพันจึงอาจจะจางลงได้ ในขณะที่เกี่ยวกับการกระทำของเหมือนแพร์สร้างความสะเทือนใจให้กับญาติของตนเองไม่น้อย และเมื่อประสบความล้มเหลวโดยที่ตนเองไม่คาดคิดมาก่อนเหมือนแพร์จึงไม่อาจจะทนต่อไปอีกได้ ทางออกที่เขาเห็นว่าเหมาะสมที่สุดในขณะนั้นคือการฆ่าตัวตาย

เรื่องมณีนี ผู้เขียนสามารถแสดงลักษณะของมณีนีในแง่มุมที่ว่าไม่มีใครสามารถกำหนดความรัก ชีวิตหรืออนาคตให้ใครได้ แม้จะเป็นบิดามารดาที่เลี้ยงดูอบรมมาอย่างระแวดระวังคอยปกป้องคุ้มครองอย่างใกล้ชิด และวางแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดหรือตนเองก็ตาม เพราะบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นและเป็นไปโดยที่ไม่มีใครเลือกได้ ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดที่เป็นแก่นเรื่องได้อย่างชัดเจนจากพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัว เช่น เพทายเป็นบิดาที่พยายามวางแนวชีวิตให้กับบุตรทั้งสามอย่างเอาจริงเอาจัง หวังไว้อย่างเลอเลิศ แต่ก็ไม่เป็นไปดังหวังเลยแม้เพียงคนเดียว บุตรสาวของเขาแต่ละคนก็ไม่มีใครอยากให้เป็นไปดังที่เป็นอยู่เลยเช่นกัน มุกรินไม่เคยคิดว่าจะประสบความล้มเหลวในชีวิตการครองคู่ของตนกับบุคคลที่คิดว่าเลือกแล้วอย่างดีในช่วงเวลาอันสั้นเช่นนั้น นิลร้อยก็ไม่คิดมาก่อนว่าจะรักชายที่มีพันชะแล้ว เช่นเดียวกับพลอยรุ่งก็ไม่เคยคิดที่จะรวมชีวิตกับคนต่างชาติ แม้ตัวละครอื่น ๆ ก็เช่นกัน อังคารเองก็ไม่ปรารถนาจะรักหญิงม่ายนัก นิมิตรก็คงไม่อยากจะรักหญิงที่ทำให้เขาเกลียดไปจากชีวิตที่เคยดำรงมาด้วยความสุข และแม้เพียงพิศก็ไม่เคยคิดล่วงหน้าว่าจะหลงรักชายที่ตนรู้ว่าไม่มีวันที่จะหันมามองดูเธอในเชิงนั้นอย่างแน่นอน

* เรื่องนิลกลางฤดูฝน ผู้เขียนแสดงลักษณะของมณีนีในแง่มุมที่ว่าความหวังหรือฝันสูงเกินไปโดยไม่คำนึงถึงสภาพของตนเอง อาจจะทำให้ตัวเองและบุคคลที่ตนรักต้องเสียใจในสิ่งที่ผิดพลาดไปโดยไม่อาจจะเรียกคืนได้ โดยเฉพาะความฝันในเรื่องนี้อยู่ในลักษณะที่นางเอก

ยากจนต่ำศักดิ์ ใต้แต่งงานกับพระเอกว่ารวยสูงศักดิ์นั้นเกิดขึ้นไต่ยากมากในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันนี้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างก็มุ่งแสวงหาบุคคลที่เหมาะสมกับคนเกือบทุกด้าน แทนที่จะ มองความสวยเพียงอย่างเดียว ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดที่เป็นแกนของเรื่องได้จาก พฤติกรรมของตัวละครสำคัญ คือ นายเกตุ สะแกวัลย์ สุรเสน และนายเสนา เป็นต้น ซึ่งมี พฤติกรรมที่สอดคล้องกับแกนเรื่องอยู่ตลอดเวลา

เรื่องพลอยพรราวแสง ผู้เขียนแสดงลักษณะของมนุษย์ในแง่มุมที่ว่า การทำทุกอย่าง เพื่อบุคคลที่ตนรักโดยไม่คำนึงถึงวิธีการว่าจะถูกหรือผิดนั้น นอกจากทำลายตนเองแล้วยังทำลาย บุคคลที่ตนรักด้วย นวนิยายเรื่องนี้มุ่งแสดงให้เห็นว่าบิดามารดาทำทุกอย่างเพื่อบุตร แต่สิ่งที่ บิดามารดาทำนั้นเป็นความผิด แทนที่บุตรจะได้รับความสุขความสบายอย่างที่หวังกลายเป็น ความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดที่เป็นแกนของเรื่องได้ จากความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของตัวละครสำคัญ คือ บัว กลาง และเค็มผู้ซึ่งเป็นบุตรของ ผู้ต้องหาคดีทุจริตเกี่ยวกับเงินก้อนใหญ่ของราชการ ซึ่งมีเอกชนเป็นผู้เสียหายว่า

เรื่องไปตุ้มพลี ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นว่าวิมานที่เกิดจากกิเลสทั้งขันธ์ ๕ นั้น ซึ่งมีความเกี่ยวพันด้วยนั้นไม่อาจทำให้สิ่งที่ได้รับยั่งยืนได้ โดยกำหนดให้ ตัว บัว ซึ่งเป็นนางสาวจันทน์ ผู้ซึ่งต้องการความสุข ต้องการความมั่นคงปลอดภัย แต่สิ่งที่เธอได้รับจาก บิดาที่เธอรัก พลโทพิริยชายสูงอายุผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินและความปลอดภัย และนางสาว พิศาวผู้ซึ่งเคยแสดงเจตนาที่จะหาความสุขให้กับเธอนั้นหาความแน่นอนไม่ได้ และในที่สุดก็ไม่มี สิ่งใดเหลืออยู่อีกเลย

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเปลี่ยนไป ไม่มีใคร ฝืนกฎของการเปลี่ยนแปลงได้ เหตุการณ์ในเมืองนั้นก็เช่นเดียวกันย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาล การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในเมืองมีผลต่อบุคคลที่ฐานะต่างกัน วยต่างกันและแนวคิดต่างกัน ในลักษณะที่แตกต่างกัน ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นแนวคิดที่เป็นแกนเรื่องได้ชัดเจนจาก การกำหนดเหตุการณ์ในเมืองในช่วงเวลาระหว่างเขมรกับลาวเปลี่ยนระบบการปกครอง ซึ่งเป็น ช่วงที่เหตุการณ์ในเมืองในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่เดิมพอสมควร ทำให้เกิดผล กระทบต่อชีวิตของผู้นั้นในสมัยนั้นในลักษณะแตกต่างกัน

๐. ช่วยให้เกิดความรู้สึกเข้าใจในชีวิตและโลก แก่นเรื่องของกฤษณา อโศกสิน มักเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของผู้เขียนเกี่ยวกับความจริงที่มีอยู่ จึงไม่ได้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ประกอบไปด้วยศีลธรรมจรรยา แต่เป็นแนวคิดที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเข้าใจในชีวิตและโลกมากขึ้นดังที่กล่าวแล้วว่า เป็นแก่นเรื่องให้บทบาทไม่ใช่ให้บทเทศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนผู้นิยมเสนอแก่นเรื่องที่ชี้ให้เห็นปัญหาชีวิตมนุษย์ แสดงถึงสาเหตุที่มาของปัญหา และทางออกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาของตัวละคร ซึ่งส่วนมากจะเป็นทางออกที่ตัวละครค้นพบด้วยตัวเอง คือ เข้าใจปัญหา รู้ใจตัวเอง ทำใจให้อยอมรับ และแก้ปัญหาให้ตัวเองได้ คุณค่าที่ได้จากแก่นเรื่อง ของนักเขียนผู้นี้จึงมักจะเป็นคุณค่าที่เกิดจากการนำข้อคิดจากการไตร่ตรองชีวิตจริงไปปรับปรุงการดำเนินชีวิตของตนเองเป็นสำคัญ แก่นเรื่องของกฤษณา อโศกสิน ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเข้าใจในชีวิตและโลก ดังต่อไปนี้

* เรื่องปากกามเทพ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความจริงของชีวิตที่ว่า มนุษย์นั้นอาจจะประพฤติกในสิ่งซึ่งไม่เป็นที่สนใจในสังคม ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องได้ในช่วงที่ตนเป็นเจ้าของชีวิต ยอมให้ความต้องการในสิ่งซึ่งตนรู้สึกว่าขาดมีอำนาจเหนือเหตุผล นอกจากนั้นยังเห็นได้ว่าบุคคลที่มีส่วนประกอบภายนอกเพียงอย่างเดียวก็หาความสุขไม่ได้ บุคคลที่ขาดส่วนประกอบภายนอกมากเกินไปก็หาความสุขไม่ได้ ถ้าบุคคลเหล่านั้นยังไม่รู้จักจัดสรรความสุขให้เหมาะสมกับสภาพของตน

* เรื่องเมียหลวง ให้ความรู้สึกเข้าใจชีวิตหลายด้านด้วยกัน เช่น ไม่มีชีวิตใดที่มีความสมบูรณ์พร้อมไปหมดทุกด้าน มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัยและมีความสุขพอสมควรหากรู้จักจัดสรรชีวิตและแก้ปัญหาให้กับตนเองได้ และการใช้ชีวิตตามใจปรารถนา โดยเฉพาะในด้านการนอกใจภรรยา นั้น นอกจากจะก่อความไม่สงบสุขขึ้นในครอบครัวจนอาจเกิดการแตกแยกขึ้นได้แล้ว ยังมีพหุตอนความรักความศรัทธาที่เคยมีต่อกันให้หมดไปอีกด้วย

* เรื่องน้ำทะเลทราย ให้ความรู้สึกเข้าใจชีวิตหลายด้านด้วยกัน เช่น มนุษย์โดยทั่วไปต้องการประพฤติกปฏิบัติในสิ่งที่ตนถูกต้องและมีเหตุผลด้วยกันทั้งนั้น แต่มนุษย์ยังเป็นปุถุชนประกอบไปด้วยกิเลสและกิเลส มีความต้องการ มีความเห็นแก่ตัว ดังนั้นมนุษย์จึงไม่สามารถจะอยู่กับเหตุผลได้ตลอดเวลา สำหรับบางคนในบางครั้งอาจยอมให้อารมณ์มีอำนาจเหนือพฤติกรรมมากกว่าเหตุผล และพร้อมที่จะยอมรับผลที่เกิดจากพฤติกรรมนั้น นอกจากนั้นยังได้เห็นถึงสาเหตุ

ที่มั่นคงความมั่นคงในชีวิตต่อไปทีละน้อยโดยที่เจ้าตัวไม่เคยคิดเฉยใจ กลับมารู้ตัวอีกครั้งหนึ่งก็
สายเกินกว่าที่จะแก้ไขได้

เรื่องไม้นัดใจ ช่วยให้อ่านเข้าใจในปัญหาอันสลับซับซ้อนซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิต
สมรส มองเห็นทางป้องกัน มองเห็นทางออกที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเห็นว่า
การเข้าใจกัน การให้อภัยกัน และการโอนอ่อนเข้าหากัน รวมทั้งการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา
จะช่วยให้สามารถประคับประคองชีวิตคู่ของตนไว้ได้โดยปลอดภัย

เรื่องประตูที่ปิดตาย ช่วยให้อ่านเข้าใจชีวิตว่า หากความหวังพร้อมสมบูรณ์ได้ยากในชีวิต
การครองคู่ หากพิจารณาแล้วพบว่าส่วนที่สามารถชดเชยส่วนบกพร่องได้ ก็ควรหาวิธีการ
ประคับประคองชีวิตคู่ของตนไว้ในสภาพที่ไม่ทำให้ตนเองต้องใช้ความอดทนมากนัก ช่วยให้เห็น
แนวทางในการแก้ปัญหาของสตรีที่เฝ้าผู้มีสามีเป็น "เกย์" และได้ข้อคิดในการประคับประคอง
ชีวิตคู่ให้คงอยู่ต่อไปโดยเฉพาะชีวิตคู่ของเกย์

เรื่องไฟหนาว ให้ความรู้ความเข้าใจในหลายด้านด้วยกัน เช่น สังคมเปลี่ยนไปความ
คิดเห็นของคนในสังคมก็เปลี่ยนไปด้วย ทิศนะในการครองเรือนก็เช่นกัน เคนนิมยัคตามคำพังเพย
ที่ว่า "แต่งงานฉีกคิดจนตัวตาย" แต่ปัจจุบันกลับเห็นว่าการอยู่ด้วยกันในลักษณะของการจำทน
อดทนมากเกินไปนั้นอาจจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดีได้ โดยเฉพาะผลที่เกิดกับจิตใจของบุคคลที่ต้อง
"ทน" ส่วนการจากกันด้วยดีเข้าใจซึ่งกันและกันจะเกิดผลดีกับทุกฝ่ายมากกว่าการทนอยู่อย่างจำใจ
เพราะความอดทนย่อมมีขีดจำกัด นอกจากนั้นยังเห็นได้ว่าความต้องการทางด้านจิตใจของคนเรานั้น
มีความสำคัญในชีวิตการครองคู่ไม่น้อย

เรื่องรากแก้ว ช่วยให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการสลับซับซ้อนแตกต่างกันมาก แต่หา
พยายามที่จะทำความเข้าใจกันแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นน้อยหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นเลย
ตรงกันข้ามกับการอยู่ร่วมกันในลักษณะที่ไม่พยายามเข้าใจกัน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาได้ง่าย และ
เป็นปัญหาที่ลุกลามต่อไปได้เรื่อย ๆ กว่าที่รู้ตัวก็อาจจะยากเกินกว่าที่จะแก้ไขได้ และพื้นฐานทาง
จิตใจอันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู จะเป็นเสมือนรากแก้วของคน ที่จะพยุงชีวิตของบุคคลนั้น ๆ
ให้ดำรงชีวิตต่อไปได้ด้วยดี

เรื่องไฟฟ้าย ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชีวิตอีกแง่มุมหนึ่ง กล่าวคือ ช่วยให้เข้าใจความจริงที่ว่า มนุษย์มักจะทำลายตนเองด้วยอารมณ์ แต่คนที่เข้มแข็งนั้นอาจจะใช้อารมณ์ที่ไม่สมหวังให้เกิดประโยชน์กับตนเองได้ควย ในขณะที่คนอ่อนแอยอมให้อารมณ์ทำลายตนได้เพียงประการเดียว

เรื่องหนามคอกไม้ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชีวิตอีกแง่มุมหนึ่ง กล่าวคือ ช่วยให้เข้าใจความจริงที่ว่า การหยาร้างยอมมีผลกระทบกระเทือนต่อเด็กไม่มากนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูเด็กหลังจากที่พ่อแม่หย่ากันแล้ว การกีดกันไม่ให้เด็กได้พบปะกับอีกฝ่ายหนึ่ง หรือการ พுகจาใส่ร้ายอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ลูกเป็นฝ่ายของตน หรือการเลี้ยงดูลูกอย่างทะนุถนอมระแวงระวัง และทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้เพื่อชดเชยสิ่งที่ลูกขาดและเพื่อให้ลูกใกล้ชิดและรักตนเพียงฝ่ายเดียวนั้น ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดผลเสียแก่เด็กในอนาคตทั้งสิ้น

เรื่องบ้านชนบท ช่วยให้เข้าใจความจริงในแง่ที่ว่า ความรักมิใช่การให้และรับ แต่การให้แบบทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ย่อมเกิด ผลเสียมากกว่าผลดี และบุคคลที่ไขว่คว้าหาความรักหรือที่พึ่งโดยมีความหวาดกลัว เป็นเบื้องต้น ยากที่จะประสบความสำเร็จในความรัก

* เรื่องมดดิน ช่วยให้เข้าใจความจริงของชีวิตในแง่ที่ว่า การมุ่งหวังในสิ่งใดมากเกินไป จะทำให้เกิดความทุกข์ เพราะไม่มีสิ่งใดที่สามารถเลือกหรือกำหนดได้ไม่ว่า ความรักชีวิต หรืออนาคตของตัวเองหรือบุคคลอื่นเป็นที่รัก ฉะนั้นการที่ทำให้ตนมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่เป็นทุกข์ก็คือ การไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดมากเกินไป ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามกาลเวลา และกรรม ของแต่ละบุคคล

* เรื่องต้นกลางฤดูฝน ช่วยให้เข้าใจความจริงของชีวิตในแง่ที่ว่า การฝันหรือหวัง สูงเกินไปโดยไม่คำนึงถึงสภาพของตนเอง อาจจะทำให้ตนเองและบุคคลที่ตนรักต้องเสียใจในสิ่งที่ผิดพลาดไปโดยไม่อาจเรียกคืนได้ โดยเฉพาะการหวังหรือฝันถึงเนื้อคู่ที่สูงส่งกว่าตนเองมาก มายสิ่งที่ได้ อาจจะเป็นเพียงเครื่องบ้ำเรอความใคร่เพียงอย่างเดียว เพราะทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในปัจจุบันนี้ต่างก็มุ่งแสวงหาบุคคลที่เหมาะสมกับงานเองกันเกือบทั้งสิ้น

เรื่องพลอยพรแสง ช่วยให้อ่านใจความจริงของชีวิตที่ว่า การทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อบุคคลที่ตนรักด้วยวิธีการผิด ๆ อาจจะเกิดผลร้ายเกินกว่าจะคาดคิด ทั้งนี้เพราะนอกจากบุคคลที่ตนรักจะไม่ได้รับในสิ่งที่ตนหวังจะให้แล้ว ยังทำลายบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่ในตัวเขาและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของเขาให้หมดสิ้นไปไ้ด้วย เช่น ทำลายความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจ เป็นต้น และถ้าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กณรายที่ได้รับก็อาจจะรุนแรงมากกว่าเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่

เรื่องไปสู่อิมพลี ช่วยให้อ่านใจความจริงของชีวิตที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดจากกิเลส อาจจะถูกทำลายไ้โดยกิเลสเช่นกัน และนอกจากกิเลสของตนจะทำลายความสุขของตนเองไ้แล้ว กิเลสของผู้อื่นก็อาจจะทำลายความสุขของตนเองไ้ด้วย

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ผู้เขียนชี้ให้เห็นความจริงของชีวิตที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต้องเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ไม่มีใครมีกฎของการเปลี่ยนแปลงไ้ การรู้จักยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับภาวะที่เปลี่ยนแปลงนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ตัวละคร

ไ้กล่าวแล้วว่า นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เป็นนวนิยายที่มุ่งสะท้อนให้เห็นชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะชีวิตที่มีปัญหา ตัวละครสำคัญของนักเขียนผู้นี้จึงมักจะประสบปัญหาชีวิตไ้ต้องแก้ไขเสียเป็นส่วนใหญ่ การที่นักเขียนผู้นี้กำหนดให้ตัวละครมีปัญหาวีชีวิตไ้ต้องหาทางแก้ไขนั้น นับเป็นเสน่ห์ในการสร้างตัวละครให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้ไปถึงเหตุการณ์ในอนาคตของตัวละคร การสร้างตัวละครของกฤษณา อโศกสิน จึงสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างตัวละครที่ เจื้อ สตะเวทิน กล่าวไว้ในเรื่องตัวละครและบทบาท ในหนังสือศิลปะการประพันธ์ ซึ่งมีเนื้อความตอนหนึ่งกล่าวถึงการใช้จิตวิทยาของมนุษย์ช่วยในการสร้างตัวละครให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ มีเนื้อความว่า

...คือสร้างตัวละครให้เผชิญกับทุกขภัยด้วยประการต่าง ๆ ตลอดจนวิธีต่อสู้ดิ้นรนเอาชนะทุกขภัยเหล่านั้น นี่แหละคือจุดแห่งความตื่นเต้นของผู้อ่าน ตัวละครที่มีเรื่องยุ่งยากมากเท่าใด ผู้อ่านย่อมรักตัวละครนั้นมากเท่านั้น ไม่มีนักอ่านคนใดชอบเรื่องของคนที่เกิดมา

ในกองเงินกองทอง ไม่เคยประสบความสำเร็จอะไร ตรงกันข้ามเขากลับไปสนใจ
บุคคลที่ต้องต่อสู้กับปัญหารอบตัว เพื่อให้ชีวิตรอดอยู่ได้กับเพื่อนมนุษย์ในโลกนี้

ตัวละครสำคัญในนวนิยายที่ กฤษณา อโศกสิน ใช้นามปากกาว่า "กฤษณา อโศกสิน"
นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และ
ระดับสูง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนของบุคคลในกลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นสูงนั่นเอง ส่วนใน
นวนิยายที่ใช้นามปากกาว่า "กัญญ์ลา" ซึ่งผู้วิจารณ์อาจวิเคราะห์เพียงเรื่องเดียวนั้น มีตัวละคร
สำคัญเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำ หรืออาจเรียกได้ว่า "ชนชั้นผู้ใช้
แรงงาน" รวมอยู่ด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของบุคคลสองกลุ่มนี้ จึงมีลักษณะ
แตกต่างกันตามทัศนะของผู้เขียน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของชนชั้นกลางและชนชั้น
สูงนั้นมักจะเป็นปัญหาที่เกิดจากความพร่องในสิ่งที่ต้องการทางด้านจิตใจ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
ตัวละครที่เป็นชนชั้นผู้ใช้แรงงาน กลับเป็นปัญหาอันเกิดจากความพร่องในสิ่งที่ต้องการที่เป็นวัตถุ
มากกว่าจิตใจ กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่สามารถสะท้อนภาพชีวิตและปัญหาของชนชั้นกลาง
และชนชั้นสูงได้อย่างดี แสดงให้เห็นความนึกคิดและอารมณ์ที่อยู่ลึกลงไปจิตใจอย่างลึกซึ้งถึง
เนื้อแท้ที่เป็นจริง

ในด้านการสร้างตัวละคร กฤษณา อโศกสิน เป็นนักถ่ายทอดภาพชีวิตของมนุษย์ได้อย่าง
มีเลือดเนื้อและวิญญาณ ตัวละครที่นักเขียนผู้นี้สร้างขึ้นเป็นตัวละครที่ก่อให้เกิดความเข้าใจใน
ธรรมชาติจิตใจของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะ กฤษณา อโศกสิน สร้างตัวละครได้อย่างสมจริง มีชีวิต
มีเลือดเนื้อ มีอารมณ์ของบุคลิคน จารีตประเพณีหรือกฎเกณฑ์ของสังคมไม่ได้เป็นสิ่งที่กำหนดตายตัว
ที่นักเขียนผู้นี้ยกมาเป็นเครื่องตัดสินว่า ตัวละครนั้นดีหรือร้าย ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิด
และชีวิตจิตใจของตัวละครเหล่านั้นด้วยความเป็นธรรมชาติ ตัวละครจึงมีลักษณะ เป็นธรรมชาติ มีทั้ง
สำนึกในสิ่งที่ผิดคุณธรรม และสำนึกที่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ ตัวละครแต่ละตัวจึงไม่อิงกับดีหรือร้าย
เกินกว่าความเป็นจริงหรือเกินกว่าจะเป็นไปได้ เหตุผลหรือความรู้สึกที่ตัวละครมีต่อตัวละคร

นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้ง 15 เรื่องที่เลือกมาวิเคราะห์นี้ เป็นนวนิยายที่ใช้ตัวละครซึ่งมีปัญหาวชีวิตเป็นตัวละครสำคัญ และเป็นตัวดำเนินเรื่อง ดังนั้นในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหา และตัวละครรองที่เป็นตัวเด่นซึ่งส่งผลให้ตัวละครสำคัญได้แสดงบทบาทในเรื่องมากที่สุดเพียงบางตัว ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

เรื่องป่ากามเทพ เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอปัญหาอันเกิดจากความต้องการอันเป็นส่วนลึกภายในจิตใจ ผู้เขียนเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องได้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร ตัวละครในเรื่องก็เหมาะสมแก่เนื้อเรื่อง ผู้เขียนไม่ได้ใช้ตัวละครมาเพื่อยืนยันความจำเป็น ตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีส่วนเกี่ยวพันไปสู่จุดหมายที่ต้องการเสนอ และช่วยให้เรื่องราวที่เสนอนั้นมีความสมจริงยิ่งขึ้น เช่น สดคมเป็นตัวละครที่มีส่วนหรือมีอิทธิพลในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญคือราพร ทำให้ราพรต้องประสบกับปัญหาการครองชีวิตคู่และส่งผลให้เกิดปัญหาต่อไปอีก เปลี่ยนเป็นตัวละครที่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในใจของอาชาระหว่างความต้องการอันเกิดจากความทะเยอทะยานกับความต้องการอันเกิดจากความรักและความเหมาะสม เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของความต้องการอันเกิดจากความทะเยอทะยาน และเป็นตัวละครที่ช่วยเน้นให้เห็นว่าอำนาจของความต้องการภายในมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของราพร ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นตัวละครที่ชี้นำสดคมกลับใจของราพรเข้ามาเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของราพรโดยไม่ได้ตั้งใจ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตของราพร อาชาระ และสดคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างใหญ่หลวงอีกด้วย หมอโอภาสเป็นตัวละครที่ช่วยให้เนื้อเรื่องมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น และช่วยให้เห็นความหนักแน่นในการตัดสินใจของตัวละครบางตัวได้เป็นอย่างดี การเสนอตัวละครสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาซึ่งผู้เขียนมุ่งจะเสนอก็สามารถเสนอให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ ได้แง่คิดและเกิดอารมณ์ร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เขียนสามารถเสนอลักษณะนิสัยของตัวละครได้อย่างมีชีวิต เสนอปัญหาให้กับตัวละครได้น่าสนใจและเหมาะสม การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหาทางออกของตัวละครก็ทำได้อย่างสมจริง ดังจะพิจารณาเป็นรายบุคคลในต่อไปนี้

สคมภ

สคมภเป็นแบบฉบับของตัวละครฝ่ายชายที่ กฤษณา อโศกสิน นิยมสร้างขึ้นมาเพื่อที่จะให้มีส่วนหรือมีอิทธิพลในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญซึ่งเป็นภรรยา ทำให้ตัวละครนั้นประสบกับปัญหาและอาจจะสร้างปัญหาต่อไปอีก ลักษณะของตัวละครในแบบฉบับดังกล่าวมักจะเป็นบุรุษที่มีบุคลิกและฐานะดี มีความรู้สูงและที่สำคัญคือมีนิสัยเจ้าชู้

สคมภเป็นตัวละครสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดปัญหาให้กับว่าพร สคมภเคยมีบทบาทที่ทำให้ว่าพรต้องประสบความล้มเหลวในชีวิตสมรส เป็นผลให้ว่าพรมีความรู้สึกเสียใจและว่าพรมีความรู้สึกดังกล่าวนั้นมีส่วนผลักดันให้เธอสร้างปัญหาขึ้นใหม่ และยิ่งไปกว่านั้นสคมภยังมีบทบาทที่ทำให้ว่าพรต้องประสบปัญหาอีกครั้งหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่าบทบาทของสคมภมีอิทธิพลในการกำหนดปัญหาให้เกิดขึ้นกับว่าพร

เพื่อที่จะให้โครงเรื่องและแก่นเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนกำหนดให้สคมภมีลักษณะนิสัยหลายประการที่ทำให้สคมภสร้างความสุขโดยยาก กล่าวคือ มีนิสัยเจ้าชู้ รักสนุก เอาแต่ใจตัวเอง ตั้งตนไว้เหนือคนอื่น ชอบเอาชนะ ต้องการใช้ชีวิตอย่างอิสระ ไม่สนใจรับผิดชอบความทุกข์สุขของใครมากไปกว่าความต้องการของตนเองแม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นภรรยา

บทบาทของสคมภเมื่อครั้งยังเป็นสามีของว่าพร เป็นบทบาทที่สร้างความเสียใจและขมขื่นให้กับว่าพรอย่างมากมาย กล่าวคือ สคมภเป็นคนเจ้าชู้ เขาคิดพันธุหญิงอยู่ตลอดเวลา และบางครั้งก็หลอกหลอน สคมภมีลักษณะดังที่เคลียร์ว่าฟังว่า "...คุณสคมภเป็นชายอีกคนหนึ่งซึ่งเห็นผู้หญิงสวยทั้งโลก เขาไม่เคยเห็นคเหมือนเรื่องผู้หญิง ตรงกันข้ามผู้หญิงกลับเห็นคเห็นน้อยเรื่องเขา..."¹ แต่สคมภไม่เห็นว่าเป็นเรื่องเจ้าชู้ของเขาเป็นเรื่องผิดหรือบกพร่องแต่ประการใด ดังที่เคลียร์ว่าฟังว่า "...คุณสคมภนั้นมักจะเห็นเรื่องเจ้าชู้ของเธอเป็น 'เรื่องเล็ก' ที่คุณว่าพรไม่น่าจะเก็บเอามาเป็นเรื่องคอขาดบาดตาย..."² สคมภต้องการให้ว่าพรเข้าใจลักษณะนิสัยนี้ของเขา ยอมรับและปล่อยใจให้เขามีผู้หญิงอื่น ๆ โดยไม่ต่อว่าตึงหวง สคมภไม่ชอบการแสดงความรัก

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ปากกามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 464

² สุกัญญา ชลศึกษ์ ปากกามเทพ เล่ม 2 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 578

เป็นเจ้าของแบบผูกขาดของภรรยา ดังนั้นเมื่อรำพรถือสิทธิ์ในอำนาจของภรรยาเข้ามามีกับ
เขาคอยอารมณ์หวง สดมภ์แสดงปฏิกิริยาต่อต้านประพฤติดัวเป็นหนุ่มเจ้าสำราญยิ่งขึ้น จึงเกิดการ
ทะเลาะกันมากยิ่งขึ้น

นอกจากจะเป็นคนเจ้าชู้ และประพฤติดูตามความต้องการของตนเองเป็นหลักแล้ว
สดมภ์ยังเป็นคนชอบเอาชนะ สิ่งที่สดมภ์กระทำอยู่เสมอจนเป็นเรื่องสนุกคือ การซักคอและมุ่ง
เอาชนะรำพร แม้ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเป็นเรื่องพุดคุยกันอย่างธรรมดา หรือเรื่องใหญ่ใน
ชีวิตครอบครัว เช่น การทะเลาะกันด้วยความหึงหวงซึ่งแม้จะเป็นผลที่เกิดจากการกระทำของ
ตนเอง สดมภ์ไม่ได้หาวิธีระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลเช่นคนเจ้าชู้ทั้งหลาย แต่กลับยั่ว
ให้รำพรมีอารมณ์โกรธแค้นรุนแรงยิ่งขึ้น ดังเช่นเคยรำพึงว่า "...ข้างคุณสดมภ์ก็เหลือเกินจริง ๆ
ผู้ชายที่นอกใจเมีย เห็นผู้หญิงอื่นดีกว่าเมียเป็นอย่างนี้เอง พุดจาบคา ห่ากิริยาบาดตา จะทำอะไร
สักคำก็มีแต่เรื่องรวน เรื่องยั่วโทะสะ ยิ่งเห็นเมียออกจิวยิ่งสนุก..."¹

สดมภ์มีลักษณะนิสัยและบทบาทที่ก่อให้เกิดความแตกร้างขึ้นภายในครอบครัวได้อย่าง
สมเหตุสมผล กล่าวคือการไม่ซื่อตรงต่อกัน การขาดความรับผิดชอบในคีวิตของตน การแบ่งเวลา
ให้ครอบครัวน้อยเกินไป และการขาดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนที่รักกัน ห่วงดีต่อกันให้อภัยกัน ถ้อยทีถ้อย
อาศัยซึ่งกันและกัน เหล่านี้ล้วนเป็นต้นเหตุแห่งการแตกแยกในเวลาต่อมา ดังนั้นแม้ว่าสดมภ์กับ
รำพรจะแต่งงานกันด้วยความรักและมีความเหมาะสมกันทุกด้าน แต่ลักษณะนิสัยและบทบาทดังกล่าว
ของสดมภ์ทำให้รำพรต้องทนอยู่ด้วยความทุกข์ทรมาน และแยกทางจากไปด้วยความเสียใจ
พยายาม

หลังจากที่ได้หย่าร้างจากกันไปแล้ว สดมภ์ยังสร้างปัญหาให้กับรำพรอีก ทั้งนี้เพราะ
แม้ว่าการทนอยู่ด้วยกันนานถึง 18 ปี จะทำให้สดมภ์รู้สึกเบื่อหน่ายและเซ็งหาลามในตัวรำพรอย่าง
รุนแรง แต่ก็นำใจจริงแล้ว เขายังห่วงใยเธออยู่เสมอ จะเห็นได้จากการติดตามข่าวคราว
และคอยห่วงใยเมื่อรำพรว่าไฟไหม้หอพักที่เขาขอให้เธอ คอยแสดงตัวกับชายหนุ่มที่เธอสนิทสนมด้วย
เพื่อที่จะตัดความสัมพันธ์ที่สุาวซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ และเมื่อได้รู้แน่ชัดว่ารำพรรับอุปการะชายหนุ่ม

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากกามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

รุ่นลูกเป็นสามีลับ ก็เกิดความรู้สึกหลายอย่างขึ้นในใจ ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นเป็นความห่วงใยอย่างจริงจัง
 คั้งที่เขาพูดกับเคลียว่า

ฉันทนดูไม่ได้ ... ราวพรุ่งนี้ฉันจะเข้าพบเพราะผู้ชายคนนี้ อีกหนึ่งทรัพย์สินสมบัติของ
 เขาจะวอด ฉันเคยเห็นมามากแล้ว ผู้หญิงแก่ ๆ ไร้เดียงสา ๆ ละก็ เขามักจะปกปิด
 หมดตัว พอหมดตัวก็โยนทิ้งเหมือนโยนเกือกเก่า ๆ ... ฉันเสียใจของที่ฉันแบ่งให้เขา
 ไว้สำหรับเลี้ยงตัว เคลียเชื่อไหมว่า มันไม่ยุติธรรมกับฉันเลย... ไม่ยุติธรรมต่อราฟ
 กาย¹

สังคมจึงพยายามหาทางช่วยเหลือราฟตามความคิดของเขาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น
 ให้งานอาชงาทำเพื่อไม่ให้อาชงาหวังที่จะรับการช่วยเหลือจากราฟ เพียงประการเดียว คั้งที่เขาพูด
 กับเคลียว่า "ถ้าจะมีการกินแรงเกิดขึ้น ก็ควรจะกินแรงผู้ชายอย่างฉันดีกว่า อย่าไปกินแรงผู้หญิง
 ที่เกือบจะไปบ้านอย่างนั้นเลย..."² ยิ่งไปกว่านั้นเขายังหวังว่าวิธีการนี้อาจจะดึงอาชงาจาก
 ราฟได้ นอกจากนี้เขายังเกลี้ยกล่อมเคลียให้ร่วมมือกับเขาช่วยกันแยกอาชงาเสียจากราฟ
 คั้งที่เขาพูดว่า "... คิคคุให้ที ๆ นะเคลีย ถ้าเธอตกลงถึงเขามาเสียจากราฟ เธอก็จะได้ทั้ง
 คนที่เธอรัก ไร้หนี้บุญ เธอจะช่วยให้ราฟมองหน้าคนอื่นได้สนิทอย่างที่เขามองมาแล้ว ไม่ใช่หลบ
 หน้าหลบตาใคร ๆ อย่างมีปมค้อย"³ แม้ว่าแผนการที่จะใช้เคลียเป็นเครื่องมือแยกอาชงาจาก
 ราฟจะถูกเคลียปฏิเสธ สังคมก็ได้ทอดทิ้ง เขาพยายามหาวิธีการต่อไปอย่างเอาจริงเอาจัง
 การกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นเพราะความหวังคั้งที่เขาอ้างแล้ว เคลียและผกาแก้วยังจับได้
 ว่าเขามีความในใจมากกว่านั้น คืออาจจะเกิดความรู้สึกเสียใจในสิ่งที่เคยเป็นของตนทั้งตัวราฟ
 และทรัพย์สินสมบัติ อาจจะเกิดความรู้สึกอิจฉาอาชงาที่ได้ในสิ่งซึ่งเขาเคยรัก และแม้ปัจจุบันความรัก

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ป่ากามเทพ เล่ม 2 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

574 - 575

² อ. หน้า 567

³ อ. หน้า 586

จะจางลง แต่ก็ยังมีเยื่อใยเหลืออยู่ หรืออาจจะเกิดความรู้สึกทรมานไม่ได้ที่จะเห็นรำพรประพฤติใน
 สิ่งซึ่งเขาเห็นว่าไม่ถูกต้องเหมาะสม จะช่วยเหตุผลโดยบ้างก็ตาม แต่ก็มีเหตุผลอีกประการหนึ่งรวม
 อยู่ด้วย นั่นคือความต้องการเอาชนะรำพรตามลักษณะนิสัยของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมยัง
 โกรธที่รำพรไม่เคยยี่หุบและให้อภัยพฤติกรรมของเขาสมัยที่ยังอยู่ด้วยกัน จนเป็นเหตุให้ต้องหย่า
 จากกัน ดังนั้นเมื่อสังคมรู้ว่ารำพรมีแผนที่จะเอาเคลียกลับไป "คิง" อาซาไว้กับตน สดมก็สนุก
 กับภารกิจที่จะโคตลอต่อเถียงกับเธอและเอาชนะเธอโดยไม่ให้เคลียกลับไป

สดมก็โกรธมากเมื่อรำพรสามารถหลอกเอาตัวเคลียไปได้สำเร็จ เขาตามเคลียไป
 ที่บ้านของรำพร เพื่อจะพูดจาทกลงกับรำพรด้วย แต่กลับได้รับการต้อนรับด้วยปฏิริยาที่แสดงอาการ
 เหยียดหยามจากรำพร สดมจึงซุ่มเคื่องโกรธแค้นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อได้โอกาสรู้ว่ารำพรอยู่บ้าน
 เพียงผู้เดียว จึงตั้งใจที่จะไปตอว่าและหาทางกลั่นแกล้งให้รำพรตกใจเล่น แต่ลักษณะที่บุคคล
 ทั้งสองพบกันนั้นก็เป็นไปอย่างที่แล้ว ๆ มา คือสดมก็จะพูดจาเชือดเฉือนด้วยจุดที่อีกฝ่ายหนึ่งทรมานไม่ได้
 รำพรก็จะหาถ้อยคำเจ็บรอนมากล่าวย้อนกลับด้วยอารมณ์ร้ายอันเกิดจากแรงพยาบาท ทางกลุ่ม
 เอาชนะกันด้วยวาจาจนเกินโทษชาติสติ ด้วยอำนาจของความโกรธ ความหึงและความรู้สึก
 ยึดมั่นอยู่กับสิ่งที่ตนเคยมี เมื่อมาผสมเข้ากับความรู้สึกที่ไม่มีสติระงับ สดมก็เอาชนะรำพรด้วยการ
 ข่มขืนเธอ ซึ่งแม้จะเป็นการกระทำที่เขายอมรับว่าผิด แต่ก็รู้สึกสะใจที่ได้แก้แค้นความปากร้าย
 จักจั่นของรำพร อย่างไรก็ตามสดมก็เสียใจในการกระทำที่ชาติสติในครั้งนี้ไม่น้อย

สดมก็โง่มากเมื่อรู้ว่ารำพรมีกรรกับตน แต่เมื่อถูกรำพรแสดงกิริยาเกรี้ยวกราดใส่
 เช่นเคย อารมณ์ต้องการเอาชนะก็เกิดขึ้นอีก ปฏิริยาที่เขาแสดงออกจึงเป็นตรงกันข้าม เขาใช้
 กิริยาวาจาอันบาดใจยั่วให้รำพรโกรธ แสร้งทำเป็นไม่เชื่อเพื่อพรมานรำพรเล่น แต่ในขณะที่เดียวกัน
 ก็รู้สึกตื่นเต้น เป็นห่วง เป็นกังวล คอยติดตามข่าวคราวจากเกลีย อาซา และหมอมที่ตนแนะนำให้
 อาซาพารำพรไปฝากครรภ์อยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกอยากเอาชนะและความมีชั้นเชิงตามแบบของ
 เขาหมกสันไป เมื่อเขาได้เห็นความทุกข์ทรมานของรำพรในการกลอดลูก และหลังจากกลอดลูกแล้ว
 สดมก็ถอนลงโดยสิ้นเชิง ไม่ยั่วให้โกรธ ไม่เถียงเพื่อเอาชนะ อาจจะมีการขุดกอกันบ้างตามความ
 เกยขึ้น แต่ก็ถอนลงเมื่อรู้สึกตัว ทั้งยังเลิกเจ้าชู้ตัดขาดจากความเป็นคนเจ้าสำราญทั้งใจองน้อ
 รำพรอย่างจริงจัง ทำกิริยาไม่รู้อะไรต่อปฏิริยาของรำพร จนกระทั่งรำพรใจอ่อนและยอมคืนดีด้วย

การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของสคมกเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือพฤติกรรมเหล่านี้ถ้าสคมกตั้งใจจะทำจริงก็ย่อมทำได้โดยไม่ยากนัก เพราะโดยบุคลิกแล้วสคมกเป็นคนเอาจริงเอาจัง และเป็นคนเข้มแข็งพอที่จะเอาชนะใจตนเองได้ อายุที่มากขึ้นก็มีส่วนทำให้อารมณ์ร้อนแรงซึ่งเคยมีบ้างลงไบบ้าง ความสุขุมรอบคอบอาจจะเกิดขึ้นได้ตามวัย แรงจูงใจที่ทำให้เขาเปลี่ยนลักษณะนิสัยไปนั้นก็น่าหนักมากพอที่จะทำให้เป็นไปได้ เหตุผลที่สำคัญคือลูก การที่สคมกมีลูกในวัยที่เขาถือว่าหมดหวังแล้วนั้น ทำให้เขาดีใจมาก โดยเฉพาะมีลูกกับผู้หญิงที่เขารัก สคมกจึงทั้งรักและหลงลูก ความรักที่เขาใส่ต่อลูกเป็นความรักที่มีแต่จะให้ และการให้ที่สำคัญที่สุดคือให้ความสมบูรณ์ทั้งพร้อมทั้งพอและแน่นอน สคมกจึงพยายามที่จะให้สิ่งนี้แก่ลูก นอกจากนั้นสคมกยังได้เห็นความทุกข์ทรมานของราพร เมื่อครั้งคลอดลูก ทำให้จิตใจเขาอ่อนโยนลงจนกระทั่งมองเห็นความเลวร้ายของตนเอง ประสบการณ์ที่ผ่านมาภายหลังจากการหย่าจากกันก็คงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มิอาจปฏิเสธต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เพราะอย่างน้อยสคมกก็ได้เรียนรู้ใจของตัวเองแล้วพอสมควรในด้านความรู้สึกที่มีต่อราพร ยิ่งไปกว่านั้นการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระตามที่เคยปรารถนาเป็นระยะเวลาหนึ่งก็จะเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นไบบ้าง ประกอบเข้ากับวัยของเขาเองนั้นก็กล่าวได้ว่าเลยวัยแห่งการแสวงหาความสุขในลักษณะดังที่เคยผ่านมา แต่ควรจะมีความสุขอยู่กับครอบครัวอีกประการหนึ่งด้วย การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยนี้ก็ไม่ได้เป็นไปทันทีทันใด แต่ความคิดนี้เริ่มต้นตั้งแต่เขารู้ตัวว่าจะมีลูก สคมกคิดใคร่ครวญถึงอนาคตของลูกและทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับลูกอยู่ตลอดเวลาที่ลูกยังอยู่ในครรภ์ของมารดา ปัญหาสำคัญที่เขาจำเป็นต้องคิดหาทางแก้ไขเพื่อลูกก็คือปัญหาระหว่างเขากับราพร ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยดังกล่าวของสคมกจึงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีเหตุผลสมควร

สคมกเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของบุคคลผู้ซึ่งชอบสร้างปัญหาให้กับผู้อื่นมากกว่าที่จะคิดแก้ปัญหาที่ตัวเอง ทั้งนี้เพราะเขาสนใจความต้องการและความพอใจของตนเองเป็นสำคัญอยู่เสมอ จึงไม่คิดจะละความต้องการและความพอใจส่วนตัวแก้ปัญหาใด ๆ สคมกหย่ากับราพรเพราะไม่คิดที่จะแก้ปัญหาที่ตัวเอง กรันเมื่อราพรประพฤตินิสัยซึ่งเขาเห็นว่าไม่ถูกต้องทั้ง ๆ ที่พฤติกรรมในลักษณะนี้เขาประพฤติดูแลเสมอ เขาก็ยื่นมือเข้าไปเกี่ยวข้องโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของราพร และเมื่อไม่ได้ตั้งใจก็ก่อปัญหาขึ้นใหม่โดยไม่ได้อำนาจถึงผลที่จะเกิดขึ้นและสิทธิที่ตนพึงมี

หากไม่มีเหตุบังเอิญให้รำพรตั้งครรถ์จนกระทั่งมีลูกมาช่วยประสานรอยร้าวของบุคคลทั้งสองแล้ว ปัญหาที่เขาเกิดขึ้นในครั้งนี้จะสร้างความเจ็บปวดให้กับรำพร อชาและตัวเขาเองได้อย่างแสนสาหัส ความบังเอิญช่วยแก้ปัญหาให้เขาในขั้นต้น และความบังเอิญช่วยให้เขาได้คิดที่จะแก้ปัญหาด้วยตัวเองในกาลต่อมา

รำพร

รำพรเป็นตัวละครสำคัญที่สุดในเรื่องปากามเทพ เพราะเป็นตัวละครที่เกี่ยวข้องพันพันกับโครงเรื่องมากที่สุด โดยที่ผู้เขียนกำหนดให้รำพรกล้าประพฤติกฎปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เป็นที่นิยมในสังคมด้วยอำนาจแห่งความต้องการภายในได้อย่างสมเหตุสมผลและน่าเห็นใจ รำพรจึงเป็นตัวละครที่ผู้เขียนเสนอให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและแก่นเรื่องที่วางไว้ได้เป็นอย่างดีทั้งในคานภูมิหลัง ลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละคร

ในคานภูมิหลัง ผู้เขียนกำหนดให้รำพรเป็นสตรีที่มีความพร้อมเกือบทุกด้าน กล่าวคือเป็นคนสวยเมื่ออายุถึง 45 ปีแล้ว ก็ยังดูอ่อนกว่าวัยและสวยงามกว่าคนในวัยเดียวกัน มีการศึกษามีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีชาติตระกูลดี ทั้งยังได้ครองที่รักหนึ่ง เธอเคยภาคภูมิใจในความพร้อมของเขามาก แต่ชีวิตการครองคู่หาได้มีความสุขดังความหวังพร้อมทั้งหลายไม่ เพราะแม้ว่าสคมภและเธอจะเคยรักกันปานใด สคมภก็ยังงงประหลาดใจเธออยู่เสมอ ทำให้เธอต้องทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสตลอดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตร่วมกันถึง 18 ปี ในที่สุดก็ตัดสินใจหย่าจากกัน การหย่าจากกันไม่มีเรื่องยุ่งยากแต่อย่างใดเพราะบุคคลทั้งสองไม่มีบุตร สคมภจากไปโดยแบ่งสินสมรสไว้สำหรับรำพรใช้เลี้ยงชีพต่อไปได้อย่างสบาย ความล้มเหลวในชีวิตสมรสสร้างความทรงจำที่ขมขื่นเจ็บช้ำให้กับรำพรอย่างรุนแรงดังที่เธอเคยพูดกับเคลียว่า

... แก้วไว้อะเคลีย ชีวิตนี้แสนยุติธรรม ไหวพริบผู้ชายมันทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจนัก มันคอยจะทำให้เราเป็นทาสมันเสียทุกอย่างไป มันนี้กว่าเราเป็นหมูเป็นหมา เป็นปลา เป็นผักหรือยังเงิ ฉันทะแค้นเสียจนพูดไม่ออก เสียเปรียบมันทุกอย่างแล้ว มันยังย่ำยีเราอีกจนได้..."¹

หรือถ้อยคำที่ว่าความที่แสดงถึงความเจ็บแค้นอย่างแสนสาหัสที่ว่า "...ก็แล้วที่มันละ มันทำไม
ทำได้ โสมมก็เท่านั้น อุบาทว์ชาติชั่วไม่มีใครเกิน เทียวสมสู้ยังกับสัตว์เกรงเจ้านัน มันเห็นฉัน
เป็นเจ้าฉันไว้ประคับศาลเท่านั้นเองหรือ..."¹ ว่าพรจึง เรียกแค้นพยายามทศกมลเสนา
แม้ว่าจะหายจากกันไปนานแล้วก็ตาม เมื่อครั้งที่ยังไม่หายกันนั้น ว่าพร เห็นว่าสภาพที่เป็นอยู่
สร้างความทุกข์ให้แก่เธออย่างมากมาย แต่หลังจากที่ได้หายจากกันแล้วว่าพรก็มีความสุข
อยู่เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แล้วความทุกข์ก็เข้าครอบงำเธออีกจนได้เยี่ยงมนุษย์ที่
ยังติดข้องอยู่กับกิเลสทั้งหลายซึ่งสามารถเกิดทุกข์จากการขาดได้เท่า ๆ กับการมี ว่าพรจึง
อดไม่ไหวที่จะไขว่คว้าในสิ่งที่ขาดมาเป็นของตนตามลักษณะของโครงเรื่องและแก่นเรื่องที่
ผู้เขียนกำหนดไว้ เท่ากับช่วยเน้นให้เห็นปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การกำหนดลักษณะนิสัยตัวละครของผู้เขียนนอกจากจะให้มโนลักษณะนิสัยหลายอย่าง
ทั้งที่ทั้งร้ายและดีกันไปแล้ว ผู้เขียนยังต้องคำนึงถึง เหตุผลที่สืบเนื่องไปยังปัญหาชีวิตที่มุ่งเสนอ
ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนวิธีแก้ปัญหานั้นมีต้นตอมาจากลักษณะนิสัย
ของตัวละคร เป็นสำคัญ ผู้เขียนกำหนดให้ว่าพร เป็นบุคคลที่มีอุปนิสัยใจคอกระด้าง ไม่มีความ
อ่อนโยน ถือความพอใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ชอบเอาชนะ ชอบวางอำนาจ มีความ
พยายามทรนแรง ทุจริต ชี้ง ปากกล้า จิตจ้าน อารมณ์ร้าย เป็นคนเอาจริงเอาจังกับชีวิต
คู่ชีวิต ความคิดค่อนข้างแคบหมกมุ่นอยู่กับความต้องการของตนเท่านั้น แต่เป็นคนใจกว้าง
ใจดี ตรง เปิดเผย จริงใจ รู้จักตัวเองและไม่เสแสร้ง

บทบาทของว่าพรที่มโนลักษณะนิสัยดังที่ยังอยู่ร่วมกันนั้น ว่าพร เป็นภรรยาซึ่ง
จึงมักจะแสดงกิริยาหงุดหงิดและเข้มงวดกับสามีอย่างหนัก ทั้งที่สภามักกล่าวถึงอย่างเชิดชวยาค
ว่า "...นอกจากจะรักเอาเงินทุกบาททุกสตางค์แล้ว ยังจะเข้มงวดกวาดขันในเรื่องไปไหน
มาไหน มองผู้หญิงมากก็ไม่ไ้ พุ่กับใครสนิทสนมก็ไม่ไ้ ชมว่าใครสวยก็ไม่ไ้ คุเหมือนเขาจะ

¹สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากามเทพ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

พยายามกักฉันไว้ให้อยู่กับเขาเพียงสองคนไปจนตลอดชีวิต..."¹ นอกจากนั้นยังแสดงอาการหึงหวงอย่างรุนแรงตามลักษณะที่เคยเอาแต่ใจตัว ซึ่งเท่ากับยั่วยุให้สคมภักโกรธและหาทางกลั่นแกล้งเธอยิ่งขึ้น ดังคำรำพึงของเคลียที่ว่า "...โอ๊ย เวลาเธอหึงจะกั๊กหน้าตาไปหมดทีเดียว กั๊กหมัก กั๊กพัน คาใจเป็นคา หุบใจเป็นหุบ ข้างใจเป็นข้าง..."² ถึงแม้ว่าพระจะเป็นคนขี้หึงโดยนิสัยหรือหึงเพราะความเจ้าชู้ของสคมภักก็ตาม แต่ที่สำคัญคือรำพรมักจะแสดงกิริยาหึงหวงออกมาอย่างตรงไปตรงมาควยวาทะที่ปราศจากการกล่อมเกล่า ดังจะเห็นได้จากคำพูดของสคมภักหลังจากที่ไกรวัตรโทรศัพท์ของรำพรซึ่งโทรมาทวงตัวเคลียคืน ที่ว่า "...หนัก ๆ เข้าก็ผูกโอ้แบบที่เคยผูกมาตลอด 18 ปีเนแหละ หาวฉันจะอุบเอาเคลียไว้ทำไมมีราย..."³ หรือคำพูดของรำพรเองเมื่อเอ่ยถึงสคมภักแสดงถึงความจิตจวน ปากกล้า อารมณ์ร้ายอยู่ตลอดเวลา เช่น "ถ้ามันมาเมื่อไหร่ให้โลมันเหมือนโลหมู โลหมา"⁴ เป็นต้น

ลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งของรำพรคือ การมุ่งเอาชนะอยู่ตลอดเวลา และมองเห็นแต่ความผิดของผู้อื่น รำพรจึงไม่เคยยอมสคมภักแม้ในเรื่องที่ผูกคูกันธรรมดา ๆ เป็นดังที่เคลียรำพึงว่า "...คนทั้งสองไม่เคยคุยกันก็เกินครึ่งชั่วโมงเพราะอะไร ? เพราะทั้งคู่สคมภักและคุณรำพร เป็นคนเจ้าความคิด เมื่อไม่เห็นด้วยในความคิดของใครต้องขัดคอโผงผางออกมาทันที และเป็นการขัดแบบไม่ถนอมน้ำใจเสียด้วย ไม่มีใครทนเออออให้ใครได้..."⁵ แต่รำพรกลับเห็นเป็นความผิดของสคมภักเพียงผู้เดียวดังที่เธอโน้มนาสคมภักว่า "คนบ้าอะไรก็ไม่รู้ ชักคอคนไต้หวันยังคำจะไม่ให้โมโหได้ยังไง..."⁶ และยังลงความเห็นว่า "...สำหรับอีตาสคมภักนอกจากจะเป็น

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 444 - 445

² อ. หน้า 19 - 20

³ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากามเทพ เล่ม 2 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 617

⁴ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 41

⁵ อ. หน้า 66

⁶ อ.

เพื่อนซมที่เลวที่สุดแล้ว ยังเป็นเพื่อนซมที่เลวที่สุดอีกด้วย"¹ การมองเห็นแต่ความผิดของสคมภฝ่ายเดียวในทุกเรื่องเช่นนี้เป็นเหตุให้ราฟพรไม่เคยคิดที่จะยืดหยุ่นหรือหาทางปรับปรุงแก้ไขตนเอง และเมื่อประสบกับความล้มเหลวจนถึงขั้นหยาราง เธอจึงมีแต่ความเกลียดแค้นพยาบาท

กล่าวได้ว่าลักษณะนิสัยและบทบาทของราฟพรมีส่วนช่วยเสริมให้สคมภมีพฤติกรรมที่ทำให้ราฟพรรู้สึกขมขื่นยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ทางฝ่ายรู้สึกเบื่อหน่ายและเช็ดขยาดซึ่งกันและกันจนกระทั่งสิ้นความอดทนที่จะอยู่รวมกัน ด้วยเหตุนี้สคมภจึงเห็นว่าความล้มเหลวในการครองคู่ครั้งนี้มีสาเหตุมาจากราฟพรไม่ยอม เพราะตลอดเวลาที่อยู่ด้วยกันนั้น เขาเองก็ต้องอดทนเป็นอย่างมาก มากจนกระทั่งรู้สึกเสียใจ ถึงกับพูดที่ว่า "...นี่ถ้าฉันรับหย่ากับเขาเสียเมื่อแต่งงานไ้ 5 ปี ฉันคงไม่เบื้อนหญิงถึงขนาดนี้หรอก และก็คงหันไปคบกับใคร ๆ ไปนานแล้ว แต่เพราะทน ทนจนเอียนนั่นเองเลยเบื้อนหมดทุกสิ่งทุกอย่าง..."²

ปัญหาที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอคือปัญหาที่แสดงว่า อำนาจแห่งความต้องการภายในมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของมนุษย์ยิ่งกว่าเหตุภายนอก ปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญคือราฟพร ผู้เขียนวางโครงเรื่องให้ราฟพรแสดงพฤติกรรมดังกล่าวได้อย่างสมเหตุสมผล และมีความสมจริง สอดคล้องกับภูมิหลัง และลักษณะนิสัยของตัวละคร กล่าวคือ

ผู้เขียนกำหนดให้ราฟพร เป็นหญิงม่ายสูงวัยที่เคยประสบความล้มเหลวในชีวิตมาก่อน การหย่าร้างภายหลังจากที่ใช้ชีวิตคู่มาแล้วถึง 18 ปี ทำให้ราฟพรรู้สึกเหงา ว่าเหวและเปล่าเปลี่ยว เป็นเหตุให้เกิดความปรารถนาที่จะมีความรักอีกครั้งหนึ่ง ดังที่เธอกล่าวกับเคลียว่า "...คนไม่มีทั้งลูกทั้งเมียอย่างฉันก็ยังแสวงหาความรักต่อไปอีก ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ก็ขอให้เป็นความอบอุ่นแก่ชีวิตบ้าง จะรักแบบไหนก็ได้ฉันไม่เลือก เพราะเวลานี้ไม่ใช่เวลาแห่งการเลือกเห็นเสียแล้ว"³ ความเจ็บช้ำที่เกิดจากความล้มเหลวในชีวิตสมรสที่ผ่านมาทำให้ราฟพรไม่สนใจกับความถูกต้องเหมาะสม

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ปากกามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 67

² ก. หน้า 446

³ ก. หน้า 131

หรือความควรไม่ควรอีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถช่วยให้เรามีความสุขในการใช้ชีวิต
 ดังที่เคยหวัง เธอจึงเต็มใจจะแสวงหาความสุขตามใจปรารถนาโดยไม่คำนึงถึงจารีตประเพณี
 หรือเหตุผลใด ๆ อีก ดังที่เธอกล่าวกับเกลียวว่า "...โอ๊ยทเรียนร้ายกาจต่าง ๆ นั่นเองที่ทำให้
 เราอยู่ในกรอบไม่ได้ มันต้องยืดหยุ่นไปตามกาลสมัย สมมุติว่าเราเคยคิดว่าเราจะไปเป็นเมียใคร
 เนี่ย ๆ ไม่ได้โดยไม่แต่งงาน แต่พอถึงสมัยนี้ต่างกรรมต่างวาระ เราอาจจะเห็นว่าเป็นของเขา
 เจ็บ ๆ โดยไม่ต้องแต่งงานเป็นการดีที่สุดก็ได้..."¹ นอกจากนี้ความรู้สึกเคียดแค้นพยาบาท
 ที่มีต่อสังคมก็มีผลกระทบทำให้เธอใคร่ที่จะประพฤตินิสัยที่ผิดกฎประเพณีอยู่น้อย ดังที่เธอระบาย
 ความเจ็บช้ำกับเกลียวว่า "...หัวใจฉันแตกฉานชานเซ็นไปหมดแล้ว เจ็บวุ่นหรือ ฉันคิดว่า
 ความคับแค้นในชีวิตและผู้ชายทำให้ฉันทำอะไรทุกอย่าง แม้ในสิ่งที่แกอาจเห็นว่ามันน่าเกลียด"²
 ราชพรยังระบายความในใจต่อไปอีกว่า "มันเป็นวิธีของคนโง่ ทำใครไม่ได้ก็ทำตัวเองแล้วตัวเอง
 ก็เจ็บก็อายฉันรู้ดี แต่ฉันก็ยังอยากทำ..."³ ความคิดนี้ซึ่งคิดอีกครั้งหนึ่งเมื่อเธอบอกกับเกลียวว่า
 "ฉันอยากให้นายสมภมมันรู้เสียเหลือเกินว่า ฉันกำลังทำอะไรอยู่...หมายความว่า ฉันกำลังใช้
 ภาษีชีวิตของฉันอย่างเสรีตามใจชอบยิ่งงั้น มันจะใคร่รู้ว่าไม่ใช่ผู้ชายฝ่ายเดียวที่ทำได้ ผู้หญิงก็
 ทำได้เหมือนกัน..."⁴ ด้วยความรู้สึกดังกล่าวประสมเข้ากับความรู้สึกหยาบคายในลักษณะเช่น
 สมภม ราชพรจึงแสวงหาผู้ชายลักษณะตรงกันข้ามมาหาคู่เซย์ ครั้นเมื่อเธอเกิดสนใจในตัว
 อาภา ซึ่งเกลียวว่าฟังว่า "...โชคชะตาไฉน... เขามาสู่วิตของเธอนะระยะที่เธอกำลัง
 ประสบความว้าวุ่นเปลวเปลี่ยวและเจ็บแค้นอย่างยิ่ง วิธีประชดประชันของเธอย่อมจะแหวก
 ออกไปจากแนวทางของผู้หญิงวัยอย่างเธอเป็นธรรมดา"⁵ ราชพรจึงตกลงใจที่จะรับอุปการะเขา

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากกามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 75

² ก. หน้า 131

³ ก. หน้า 132

⁴ ก. หน้า 130

⁵ ก. หน้า 144 - 145

ทันที เหตุผลที่กล่าวมาแล้ว เป็นเหตุผลที่มีสาเหตุมาจากบุคคลอื่น หรือเหตุการณ์อื่นมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดพฤติกรรมนั้นขึ้น โดยเฉพาะบุคคลนั้นคือสคมภหรือเหตุการณ์ที่มีผลสืบเนื่องมาจากตัวสคมภเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามเหตุผลที่เกิดจากตัวร่ำพรเองโดยตรงก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน กล่าวคือร่ำพรสนใจอาชาเพราะความพอใจในเบื้องต้น แล้วเกิดความรักใคร่ในตัวอาชาอย่างจริงจังในภายหลัง ดังที่เธอกล่าวถึงความรู้สึกของเธอออกมาว่า

...ฉันไม่ได้รักเธอต้องการเธอเพราะสักแต่ว่าเธอเป็นผู้ชายหรืออาชา ฉันรักเธอต้องการเธอด้วยชีวิตจิตใจ ส่วนการช่วยเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ นั้น ฉันก็ไม่ได้เอาจิตใจของฉันเข้าไปตีราคา มันเป็นเพียงการช่วยกับทุกข์ของคนที่เรารักเท่านั้นเอง... เคลียช่วยเป็นพยานด้วยเถอะ ยืนยันให้สาเข้าใจถึงหัวใจของฉันที่ฉันสูงพ้อ เป็นมนุษย์ ไม่ใช่สัตว์ใครจะว่าฉันเป็นแม่ม่ายอารมณ์เปลี่ยนก็ตาม แต่ฉันขอยืนยันต่อหน้ามนุษย์และเทวดาว่า หากฉันจะต้องตายไปเพราะคนด้วยกัน ฉันก็ตายเพราะความรักไม่ใช่ความใคร่¹

ประกอบเข้ากับลักษณะนิสัยที่ถือเอาความพอใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ดังที่เธอมักจะกล่าวว่า "ฉันไม่แคร์มันเป็นความพอใจของฉันนี่"² หรือ "ช่างปะไร ถ้าเราไม่แคร์กับคำคน เราก็ไม่ต้องทำอะไร"³ เป็นต้น จึงเป็นเหตุผลอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ร่ำพรกล้าประพฤตินิสัยซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่ชื่นชอบ และเห็นว่าไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง นั่นคือรับอุปการะอาชชายหนุ่มรุ่นลูกเป็นสามีลับ

บทบาทของร่ำพรที่แสดงต่ออาชาต่างกับบทบาทที่เคยมีต่อสคมภ กล่าวคือเธอได้ใช้ความฉลาดและความเป็นนักสู้สูงสุดความสามารถเข้าช่วยในการประคับประคองชีวิตคู่ของเธอกับเขาไว้ ยอมลงทุนหมกเนื้อหมกตัว เมื่อเห็นว่าจำเป็นต้องทำเช่นนั้น เริ่มแรกร่ำพรตกลงรับ

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ปากกามเทพ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² ก. หน้า 34

³ ก. หน้า 158

อุปการะและให้การศึกษาทิ้งตัวอาชาและน้อง ๆ รวมทั้งไถ่ถอนที่นาคืนให้บิดามารดาเขาค้ำย เพื่อแลกกับตัวอาชา ต่อมาเมื่อเธอรู้ว่าอาชากับเคลียร์รักกัน เธอยอมให้เคลียร์หญิงสาวที่เคยหวงแทน ยิงออกไปเสียจากบ้าน และรับบิดามารดาของอาชามาเลี้ยงดูอย่างดี เพื่อผูกมัดอาชาไว้ด้วยความกตัญญู ครั้นเมื่อเธอรู้ว่าเคลียร์ไปทำงานอยู่กับภรรยาใหม่ของสคมภ และสคมภกำลังหาทางดึงอาชาไปจากเธอ ราฟพรก็ใช้ความฉลาดช่วยตัวเองอีกครั้งหนึ่ง โดยยอมลงทุนเอาเคลียร์กลับมาเป็น "เครื่องมือ" กิ่งอาชาไว้กับเธอต่อไป ดังที่อาชาเริ่มเข้าใจแผนการของเธอและแอบบอกกับเคลียร์ว่า

...เธออยากให้อุ้มกับผม... เอ้อ... รวมทลงโรงกันเสีย ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอยู่ในอาณัติของเธอตลอดอย่าง หมายถึงว่าเธอยอมให้ผมกับคุณอยู่ด้วยกันได้แต่เป็นรองเธอ อำนางยังคงคบกับคุณอยู่กับเธอ เพราะเธอไม่มีทางเลือก เธอรู้ว่าผมรักคุณ เธอกลัวผมจะไปจากเธอเลย เธอทนไม่ได้ เธอก็ต้องหาวิธีเอาคุณมา 'ต่อ' ผมไว้ไงละ เข้าใจไหม ? ¹

ตัวราฟพรเองก็สารภาพกับเคลียร์ว่า "เพราะฉันรักเขามากเกินไปนั่นเอง...และคิดว่าคงขาดเขาไม่ได้ ฉันจึงต้องหาทางป้องกันมิให้เขาจากไป ด้วยการหาทุกอย่างที่เขาต้องการมาผูกเขาไว้ที่นี่... เข้าใจไหม หาเงิน หาปริญญา หาความสำเร็จ หาพ่อแม่ หาเมียมาให้เขา เพื่อให้เขาสมบูรณ์ที่สุด คนเราเมื่ออึดอัดพิ้นแล้วก็ไม่คิดหนีไปไหนอีก"²

แม้ว่าราฟพรจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากมายเพียงไร หรือฉลาดในการป้องกันและแก้ปัญหาแค่ไหน เธอก็ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงความทุกข์อันเกิดจากความกังวล ความระแวง และความไม่ไต่จูงใจไปได้ ราฟพรเริ่มกังวลตั้งแต่ตัดสินใจจะกระทำในสิ่งที่ตนเองก็เห็นว่าไม่เหมาะสม เริ่มแรกก็กังวลต่อความรู้สึกของอาชา ต่อมาก็อดไม่ได้ที่จะกังวลกับความรู้สึกของคนอื่น แม้จะพยายามบอกกับตัวเองว่า "...ฉันเป็นไทแก่ตัวเองแล้ว ฉันหลุดจากแอกของสังคมแล้ว ฉันคิดว่า

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์: ป่ากามเทพ เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

ฉันเข้มแข็งพอที่จะสู้กับความระคายเคืองจากปากหอยปากปลาทูกัน..."¹ แต่ความกังวลซึ่งเธอพยายามปกปิดไว้ได้ปรากฏออกมาในลักษณะของอารมณ์ไม่ร่าเริง ความขมขื่นอันเกิดจากความทุกข์ที่ไม่เคยสมบูรณ์ของตน ทำให้รำพรระบายความโกรธแค้นกับใครต่อใครได้โดยง่าย จนกระทั่งเป็นคนไม่ยอมใครและดูเหมือนไร้หัวใจในบางครั้ง ถึงเช่นเธอไม่ยอมเปิดทางให้ใครแต่ก็ทำให้เกิดอุบัติเหตุหลายเหตุการณ์ซึ่งเธอพูดว่า "ไม่ได้...ที่เวลาเราทุกข์แข่งกับเวลา มันทำให้ไม่มีใครเห็นใจ หากินแต่งเวลาให้เหมือนกับทุกข์แข่งเวลานั้นแหละ เราก็กับเขาก็เหมือนกันและไม่มีใครคิดว่าใคร เพราะฉะนั้นคงเหลือความยุติธรรมไว้ให้หลัง ไม่ใช่ว่าไปเสียคนเดียว"² ต่อมาก็กังวลกับหาที่ที่ไม่มีความสุขของอาชาก็ กล่าวได้ว่าเธอมีเรื่องต้องกังวลอยู่เสมอ

นอกจากความกังวลแล้ว ความระแวงก็มีส่วนทำลายความสุขของเธอไปมากเช่นกัน ความระแวงของรำพรเกิดจากความแตกต่างของวัยระหว่างเธอกับอาชาก็เป็นสำคัญ เธอระแวงว่าคล้ายกับอาชาก็มีวัยเหมาะสมแก่กันจะเกิดความรักใคร่พอใจกันขึ้น จึงพยายามสนับสนุนให้เคลียสนใจโสภณและพบโอกาสบางอย่างเปิดเผย ในขณะที่เกี่ยวกับพวกทวงบุญคุณเคลียและอาชาก็อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้บุคคลทั้งสองใกล้ชิดและไม่คิดทรยศต่อเธอ ทั้งพยายามก็กดดันไม่ให้บุคคลทั้งสองได้พบปะใกล้ชิดกัน แต่ในที่สุดเธอก็ได้รู้ว่าสิ่งที่เธอระแวงนั้นเป็นความจริงขึ้นมาจนได้ ความทุกข์จึงเพิ่มขึ้นอีกมากมาย หลังจากนั้นเธอก็เฝ้าตระแวงว่าอาชาก็จะหาทางไปเสียจากเธอ ความระแวงนั้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็หาทางกำจัดโดยยาก ดังนั้นเชื่อว่าอาชาก็จะไม่กระทำในสิ่งที่เธอระแวง เพื่อทดแทนความดีที่เธอมีต่อเขา แต่เธอก็ยังไม่สบายใจด้วยตัวเอง ถึงที่อาชาก็บอกกับเธอว่า "คุณรำพรระแวงหลัง ๆ นี่ หงุดหงิด ก็มากครับ บางทีก็กลัวผมจนมากก็ยังเห็นเธอเหงาอยู่"³

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ป่างามเทพ เล่ม 1 โขย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² ก. หน้า 318

³ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ป่างามเทพ เล่ม 2 โขย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

ทวยความกลัวว่าจะต้องสูญเสียอาซาไป ทำให้ร่ำพร่ำน่ำทเรียนที่เธอได้จากเมื่อครั้ง
อยู่กับสมภมาไซ นั้นก็สมภมาไซขอเกลี้ยกับเธอแต่เธอไม่เป็นยอม ภายหลังจึงพอกับเกลี้ยเป็นเจิง
เสียใจอยู่ว่า "รู้งี้ฉันยกแกให้เขาเสียก็ดีกว่าเกลี้ย... แหมแหละแกก็ของร่ำว่า เรื่องนี้ฉันก็
ใครจะยกให้ใครได้ จริงไหม"¹ แต่กับอาซาร่ำพร่ำกลับมาว่าความคิดนี้มาไซ ทั้งที่เป็นการกระทำ
ซึ่งก่อความทุกข์ทรมานให้กับตนเองมาก อย่างไรก็ตามแม่ที่เธอกล่าวว่าจะไฉนเพราะคิดว่าให้
ประโยชน์กับทุกฝ่ายนั้น กลับมีที่ท้าวจะไม่ได้รับความร่วมมือทั้งจากอาซาและเกลี้ยดังที่คาดไว้
ร่ำพร่ำว่าจะต้องทุกข์ทรมานกับการหาวิธีการ "ถึง" สิ่งที่ไม่เหมาะสมกับตนไว้เป็นของตนเองไป
อีกนาน ถ้าไม่มีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นระหว่างเธอกับสมภมาไซ เหตุการณ์ที่เกิดจากนิสัยชอบ
เอาชนะความอวดมั่งมีและจิตใจสูง ไฉนจึงได้ไฉนผล เจ็บปวดทุกข์ทรมานเป็นที่ยิ่ง แต่สุดท้ายก็เกิด
จากความเจ็บปวดครั้งนี สร้างความตื่นตัวปลุกปล้ำให้แกเธอมากพอที่จะทำให้ความเจ็บปวดนั้น
คลายลง ของรักฉันใหม่ซึ่งเป็นของเธอยิ่งแท้จริง ทำให้เธอสามารถปล่อยวางของรักฉันเดิม
ไฉนยั้ง และในที่สุดเธอก็ไฉนพบช่วงชีวิตที่โลกแล่นอยู่ไฉนนานจนความมืดของกิเลส ยิ่งไป
กว่านั้นเหตุการณ์ที่เธอได้พบว่าอาซายังคงเป็นเหมือนเดิม ในกาลต่อมาช่วยย่ำเตือนให้เธอสำนึก
ถึงช่วงชีวิตในตอนนั้นไฉนเป็นอย่างดี ว่าอานาจความต้องการภายในเคยทำให้เธอเองมีที่รักฉัน
ไม่ได้เพียงใด

ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นว่า ความทุกข์สุขของร่ำพร่ำโดยเฉพาะในช่วงชีวิตภายหลัง
จากการหย่าร้างกับสมภมาไซแล้วนั้น เกิดจากพฤติกรรมอันเนื่องมาจากความต้องการที่เกิดจากส่วนลึก
ของจิตใจ และลักษณะนิสัยของเธอแทบทั้งสิ้น ลักษณะนิสัยเปลี่ยนแปลงไปบ้างในภายหลังแต่ก็เปลี่ยนแปลง
เท่าที่บุคลิกของเธอจะทำได้ นั่นก็ลดความอวดมั่งมีมาหาความถ่อมถ่อม และการชอบเอาชนะ
ลงไฉนบ้าง ทั้งนี้เพราะลูก ลูกทำให้เธอคิดถึงตนเองน้อยลง แต่คิดถึงความต้องการของลูกแทน
และระยะเวลาที่เธอมีกรรมหนักนั้นพอที่จะช่วยให้เธอได้ใคร่ครวญว่าจะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไร
และเพื่อใคร ดังนั้นเมื่ออาซาจากไปและสมภมาไซพยายามปรับปรุงตัวเธอเองอย่างเต็มความสามารถ
เธอจึงยอมคืนแก่กายเพื่อลูก

¹ สุกัญญา ชลทัศน์ ปากามเทพ เล่ม 1 โกลย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 8

ผู้เขียนกำหนดให้ว่าพร เป็นตัวแทนของบุคคลที่มีวัตถุเพียงพอที่จะหาความสุขให้ตนเองได้ แต่ทั้งกายนอกเหล่านั้นไม่สามารถช่วยให้เรามีความสุขดังต้องการ เธอจึงยินยอมให้อ่านางแห่งความต้องการภายในอันเกิดจากความเจ็บแค้น ความเหงาและความหลง มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมที่แสดงออก โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลจากสังคมที่แวดล้อม

อาชา

อาชาเป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ยอมให้ความต้องการภายในมีอำนาจเหนือพฤติกรรมยิ่งกว่าเหตุผลใด ๆ ซึ่งผู้เขียนสามารถเสนอได้อย่างสม เหตุผลผลและน่าสนใจ

ผู้เขียนกำหนดให้อาชาเป็นชายหนุ่มที่มีเสน่ห์ในกานทรสมบัติ แต่ขาดทรัพย์สินสมบัติ อาชามาจากครอบครัวชาวนาที่ค่อนข้างอึดอัดคับคั่ง มีมมคอบในเรือนฐานะและความเป็นอยู่ เป็นคนช่างกึกขางขันแค้นมีความทะเยอทะยานสูง มีลักษณะนิสัย เหนียวทนโดยทั่วไป คือมีความดีและความไม่ดีอยู่ในตัว กล่าวคือ มีความเห็นแก่ตัว เกือบกลัวความลำบาก เกินกว่าที่จะหึงเพื่อรักษาศักดิ์ศรีอยู่ใดแต่มีความจริงใจไม่เห็นแก่ได้จนกระทั่งเอาเปรียบคนอื่นเกินไป มีสำนึกที่จะดำรงชีวิตด้วยความสามารถของตนเอง แต่ก่อนแ่เกินกว่าจะทำได้สำเร็จ เป็นคนรักครอบครัว และมีความกตัญญูต่อบิดามารดา เป็นคนเปิดเผยในความดีและความไม่ดีของตนเสมอไม่ปิดบัง

ยกความจำเป็นและลักษณะนิสัยดังกล่าว ทำให้อาชาต้องการสภาพชีวิตที่ขึ้น ความต้องการที่เกิดขึ้นนี้เป็นแรงผลักดันให้เขาค้นร่นหาทางที่จะเปลี่ยนฐานะทาง เศรษฐกิจ เปลี่ยนอาชีพที่เขาหวัง เกียจ อาชาเห็นว่าปริญญาเป็นใบเบิกทางในการประกอบอาชีพที่สามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจให้ตนเองและครอบครัวได้ ปริญญาจึงเป็นความหวังอันสูงสุดของเขา อาชามีใฝ่ฝันที่จะเอาตัวรอดเพียงคนเดียวแต่ตั้งใจใฝ่อาวามอง ๆ ซึ่งยังมีโอกาสจะคงไว้รับความสำเร็จในกานทรการศึกษาด้วยกัน เขาจึงพยายามที่จะไม่รบกวนขอเงิน จากทางบ้าน ซึ่งมีการจะต้องส่งเสียน้องอีกสามคนนอกจากเกิดความจำเป็นจริง ๆ แต่ชีวิตที่ต้องต่อสู้กันร่นใน เมืองหลวงสร้างความเห็นแก่เพื่อนพ้องให้กับเขาไม่น้อย ดังนั้นเมื่อเขาเห็นว่าหนทางใดสามารถช่วยให้เขาเห็นแก่เพื่อนน้อยลงได้ เขาจึงรีบรับทันทีที่เขาคิดว่าจะเป็นหนทางที่เขาจะต้องเอาตัวเอา ศักดิ์ศรีเขาแลกก็ตาม ดังนั้นอาชาจึงยินยอมรับเป็นสามีลับของว่าพร เพื่อแลกเปลี่ยนกับข้อตกลง

ที่ร่ำพรชอบอุปการะเขาและน้อง ๆ ซึ่งกำลังเรียนอยู่นั้นในด้านการเงิน และช่วยไถ่ถอนหนี้สินซึ่งนำไปจำนองไว้คืนให้มีความร่ำรวย

ปัญหาเกิดขึ้นในใจของอาชาอย่างรุนแรง เมื่อเขารู้สึกว่าหลงรักเคลีย ความรักที่เกิดขึ้นส่งผลให้เขารู้สึกตะลึงงันต่อความรักของตน อยากเป็นอิสระเพื่อที่จะไถ่ถอนหัวใจในรักนั้น จึงเกิดความรู้สึกทรมานทรมายและคืนวันที่จะหาทางออก แต่ด้วยเหตุที่อาชาไม่มีความเข้มแข็งพอ ประกอบกับเคลียหญิงสาวที่เขารักไม่ไถ่ถอนคืนอย่างแท้จริง เพราะมีความกตัญญูต่อร่ำพรอยู่มาก อาชาจึงไม่สามารถที่จะแข่งขันต่อความซื่อสัตย์ในกานมประโยชน์ที่ทั้งเขาและครอบครัวพึงได้จากร่ำพรภรรยาของเขาเองได้ อย่างไรก็ตามด้วยความเห็นแก่ตัวอาชาจึงพยายามกีดกันไม่ให้เคลียตกลงแต่งงานกับหมอโกลาส ซึ่งเขาเองก็ยอมรับว่าเป็นคนดีและอาจจะให้ความสุขกับเคลียได้มากกว่าเขา โดยขอร้องให้เคลียรอจนกว่าเขาจะเรียนจบและหาทางเป็นอิสระได้ ทั้ง ๆ ที่ตัวเขาเองก็รู้ว่าโอกาสเหล่านั้นเลื่อนลอยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขายังยอมให้ร่ำพรมีบุญคุณต่อเขาถึงขั้นยกยอการรับใช้ความร่ำรวยของเขาเข้ามาอยู่ในบ้าน แต่ถึงกระนั้นอาชาก็ไม่เอาเปรียบว่าพรถึงขั้นลึกลับออกนอก เขาหวังเพียงแค่ว่าพรจะพาเธอไปบางเท่านั้น และเมื่อเห็นว่าพรเมตตาต่อครอบครัวของเขามากขึ้น อาชาก็เกิดความรู้สึกตะลึงงันเกินกว่าที่จะคิดต่อกับเคลียได้อีก เขาพยายามทดแทนความดีของร่ำพรโดยไม่กระทำในสิ่งซึ่งอาจจะก่อความระแวงให้กับเธอได้ ดังนั้นแม้ว่าพรจะสามารถถึงเคลียกลับมายูรวมบ้านเดียวกันอีก เขาก็ไม่ได้ประสานความสัมพันธ์กับเคลียถึงที่ร่ำพรวางแผนไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาเริ่มระแวงว่าร่ำพรมีแผนที่จะยกเคลียให้เขา เพื่อหาทางผูกมัดตัวเขาไว้กับเธอด้วยวิธีที่ระมัดระวังตัวมากขึ้น เพราะนอกจากอาชาไม่คิดจะเอาเปรียบใครโดยไม่จำเป็นแล้ว เขายังไม่พอใจที่จะตกเป็นทาสให้ใครเจ็ดอUGHTย ทั้งเหตุผลที่เขาเคยปฏิเสธขอเสนอของร่ำพร ซึ่งเขามองว่าทำให้เคลียฟังอย่างเปิดใจอีกครั้งหนึ่งว่า "...ผมไม่อยากจะเห็นคุณร่ำพรทำอะไรที่ผิดใจ และก็ไม่อยากจะให้คนที่ผมรักหมดอนาคตด้วยวิธีการแบบนี้..."¹ และ "...ผมรักคุณมาก และยังมีภาระหนักอึ้งไม่ว่าเวลานี้หรือเวลาไหน

¹ ทัศนียา ชลสิทธิ์ ป่ากวนเทพ เล่ม 2 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

แต่ถ้าจะให้ใครๆ มากไม่ใช่ว่าใครๆ นี่ ผมจะต้องยกของให้สักของความรักอีกด้วย บอก
จริง ๆ ว่าผมทนต่อการรักในแบบแต่งงานของใครไม่ได้¹

อาซาโกะแสดงส่วนหนึ่งของเขาออกมาอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเขาบอกว่าพร
ทั้งกรรมและศรัทธาเป็นของเล็กโดยการพยายามที่จะรักษาสมดุลกับมาดามกับว่าพร และแสดง
น้ำใจแยกทางไปเมื่อว่าพรตลอดถึงที่เขาให้เหตุผลกับเคลียว่า "...ผมเคยฉวยโอกาสเป็นจนแล้ว
เวลานี้โอกาสใหม่ที่จะเป็นจนก็มา ผมก็ฉวยโอกาสนั้นไว้เหมือนกัน"² นอกจากนี้เขายังอธิบาย
ถึงความรู้สึกของตนเองให้ศรัทธาและเคลียฟังอีกว่า

...มันเป็นการเข้าใจผิดของผมเองครับคุณศรัทธา ... ผมยอมรับว่าผมชอบมาก
แรนแรนเสียจนเกินไป เมื่อมีผู้หยิบนางสาวสุเหล่านีมาให้ บางทีความซาดแกลมมาก ๆ
ก็ทำให้ผมเราเห็นแก่ตัวและเห็นผิดเป็นชอบไปได้ แต่พอผมได้ความสุขเหล่านี้นี้มาแล้วสิ
ผมกลับไม่สุขเท่าไร เพราะในใจของผมเกิดร้อนและอึดอัดอยู่ตลอดเวลา บางครั้งเมื่อ
เห็นสายตารองเพื่อนฝูงที่มองอย่างดูหมิ่นดูแคลนแล้ว ผมก็กินไม่ได้นอนไม่หลับ ก็นึกถึง
ถึงถึงความมักโกรธของตนเอง ถึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นลูกผู้ชาย ถึงถึงคุณค่าของอะไรต่อ
อะไรหลายอย่าง ก็รู้ตัวเองว่าเวลานี้ความเป็นชายของผมหมดลงแล้ว มันไม่มี
ความหมายอะไรเลย ยิ่งนึกไปถึงว่าเงินทองเหล่านี้คุณว่าพรได้มาจากการเบี่ยงสินสมรส
เวลานี้เธอไม่มีทางทำมาหากิน เธอก็เก็บรายได้จากสินสมรสเหล่านี้แหละเป็นเครื่อง
ยังชีพ แต่มันยังเลวพอที่จะมาแตะกระดูกเร่ออีก โอ๊ย คุณศรัทธาครับ ผมอาจอย่างบอก
ไม่ถูกและคิดว่าจะหาทางไปเสียจากเธอให้ไกลสักวันหนึ่ง แต่แน่นอนการจากเธอไปโดยไม่
ไม่มีเหตุผลมันเป็นเรื่องยาก คุณว่าพรไม่ยอม และจะไม่ยอมเป็นอันขาด เมื่อมีเหตุการณ์
อย่างนี้ขึ้นผมก็ใจ เพราะผมจะโกหกทางไปโดยไม่สะดวก³

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปากกานพเพ เล่ม 2 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² ญ. 887

³ ญ. หน้า 877 - 878

ทั้งยังแสดงเจตนาที่จะทิ้งกันใหม่ไว้ว่า "...ผมเคยเป็นว่าสักวันหนึ่ง ผมจะเป็นผู้เป็นคนกับเขาบ้าง ไม่ใช่เป็นคนที่ถูกหลอกลวงใคร ๆ อย่างทุกวันนี้"¹ ส่วนในด้านการสัมพันธ์ระหว่างเขากับเคลีย นั้น ในระยะหลังความรู้สึกของเขาเปลี่ยนไป คือไม่รอนรอนที่จะหวังเธอไว้ด้วยความเห็นแก่ตัว เหมือนระยะแรกแก่กลับของการให้เคลียมีความสุข และพบกับสิ่งที่ถึงมาซึ่งที่เขาต้องการให้เธอ ตกตึงกับหมอโสภาอย่างจริงใจโดยให้เหตุผลกับเธอว่า

ผมอยากให้เธอมีความสุข เมื่อมีโอกาสดะจึงอยากจะอยากให้เธอรับไว้พิจารณา...ถึงแม้ว่าผมอยากให้เห็นแก่ตัว แก่ความชั่วร้ายของตัวเองก็มีมากมายก่ายกองอยู่แล้ว ทำให้เกิดความละอาย ผมท้อถอยจริง ๆ นะเคลีย ว่าชาติโง่ไม่มีบุญได้เป็นเจ้าของคนที่ อย่างคุณ และถึงมีโอกาสมันก็หักใจที่จะไม่ฉวยโอกาสนั้น ผมเป็นแค่ฉวยโอกาสตามากพอสมควร เกือบถึงเวลาที่จะหยิบน้องสาวสัก ๆ ให้ก่อนเรามาถึงแล้ว"²

ทว่าเหตุผลดังกล่าวประกอบกับตนเองยังมีการอ้อมกอดมาซึ่งของรับผิดชอบ ถึงนั้นเมื่อมีอิสระจริง ๆ อาซาจึงจากไปโดยไม่ขอรับรองให้เคลียผูกพันกับตนต่อไป

แม้ว่าอาซาจะรู้สึกอับอายกับชีวิตในวังที่มานานแล้วนั้นเพียงใด หรือมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่แต่ไหนก็ตาม แก่ความเห่ที่อาซาไม่รู้จักจำกัดความพอใจของตนเองได้ ดังนั้นแม้ว่าอาซาเรียนจบได้รับปริญญาสมปรารถนาแล้ว เขาก็ยังพ่ายแพ้ต่อความทะเยอทะยานที่จะให้สภาพชีวิตของตนเองดีขึ้นในลักษณะที่ไม่กองคั้นรอนชวนชวายเป็นหรือช่วยตัวเองมากนัก จึงยินยอมให้สตรีที่มีความพร้อมในกาน้ำฤดูอุปถัมภ์เขาต่อไป เคลียจึงเห็นว่าพฤติกรรมของอาซาเกิดจากกมลสันดานมากกว่าความจำเป็นจริง ๆ ถึงที่เธอกล่าวว่า "...คนเราย่อยที่กมลสันดานและความหนักแน่น ถ้าเราตั้งใจ เราต้องทำ ถึงเราไม่มีอะไรเลย ไม่มีความรู้ ไม่มีเงิน เราก็คงทำ"³

¹ สุกัญญา ชาติศิริ ปากกานพ เล่ม 2 โศภ ฤกษ์ณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² ฤ. หน้า 796

³ ฤ. หน้า 941

อาชญาเป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นว่าการขาดแคลนวัตถุภายนอกอาชญา ทรัพย์สินทาง
สังคม เป็นต้น ถ้ามากเกินไปก็จะหาความสุขไม่ได้แล้วเสียแล้วจะสามารถยอมรับในสภาพ
ขาดแคลนของตน และเลือกสรรความสุขตามสมควรแก่สภาพของตนได้ มิฉะนั้นก็ต้องแสวงหา
วัตถุนั้นมาเพิ่มเติมในสิ่งที่คิดว่าขาดหายไป

เรื่อง เมียหลวง เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งแสดงปัญหาซึ่งเกิดขึ้นกับสตรีที่ได้อ่านว่า
เมียหลวง ผู้เขียนสามารถกำหนดตัวละครได้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและโครงเรื่องเป็นอย่างดี จึงชี้
ให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือผู้เขียนได้กำหนดตัวละครหญิงแต่ละตัวที่มีความสัมพันธ์
กับตัวละครเอกฝ่ายชายให้มีความสำคัญเหลื่อมล้ำกัน โดยกำหนดไว้อย่างแน่นอนเลยว่า ให้
กร.วิกันดาเห็นอกกว่าตัวละครอื่น ๆ มีฐานะเป็นเมียหลวง ซึ่งเป็นนางเอกของเรื่อง บทบาทของ
กร.วิกันดาปรากฏอยู่ตลอดเรื่อง แต่ในขณะที่เดียวกันผู้เขียนก็กำหนดให้สตรีอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง
สัมพันธ์จนซับซ้อนกับ กร.อนิรุทธิ์ตลอดเวลา โดยให้สตรีเหล่านั้นมีฐานะและความสำคัญแตกต่างกัน
เช่น นางกรรณ เป็นตัวแทนของสตรีที่มีความสัมพันธ์กับกร.อนิรุทธิ์มาแต่ครั้งเยาว์แล้วก็ตามเลยไป นวล เป็น
เมียเก่าที่ไม่มีความหมายมากไปกว่าพี่เลี้ยงของลูก กร.อนิรุทธิ์ เป็นสตรีที่อยู่ในสังคมระดับเดียวกับ
เขา มีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง แต่ กร.อนิรุทธิ์ก็ไม่ได้คิดที่จะยกตำแหน่งภรรยาตามกฎหมาย
ให้ นวล เป็นสาวน้อยบริสุทธิ์ซึ่งเป็นแบบฉบับหนึ่งที่ทำให้ กร.อนิรุทธิ์สนใจแต่ไม่มากพอที่จะยกย่อง
เป็นภรรยาตามกฎหมายอีกเช่นกัน ความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่าง กร.อนิรุทธิ์กับสตรีเหล่านั้นคือ
ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมียหลวง ส่วนตัวละครประกอบอื่น ๆ ก็มีส่วนช่วยให้เกี่ยวโยงไปถึงปัญหาและ
การต่อสู้กับปัญหาของตัวละครสำคัญ เช่น เพื่อนสนิทสามคนมีส่วนช่วยให้ กร.วิกันดาได้เห็นปัญหา
ที่เกิดขึ้นกับแต่ละครอบครัว มองเห็นคุณค่าของ กร.อนิรุทธิ์จึงทำให้ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน
มากขึ้น เจนจบและเค็มเป็นพี่พี่ทางใจข้าง เป็นครึ่งกรรณ ทำให้ กร.วิกันดามีกำลังใจต่อสู้
กับปัญหาต่อไป สำหรับตัวละครสำคัญก็ก่อให้เกิดปัญหาและเป็นเจ้าของปัญหานั้น ผู้เขียนสามารถ
กำหนดลักษณะนิสัย และบทบาทให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และโครงเรื่องได้อย่างดี เหตุการณ์
ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร แต่สะท้อนให้เห็นปัญหาชีวิตที่ผู้เขียนมุ่งเสนอได้
ชัดเจนยิ่ง ก็น่าจะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

กร. อนิรุทธิ์

กร. อนิรุทธิ์ เป็นสามีนางแบบฉบับที่ กฤษณา อโศกสิน นิยมสร้างให้เป็นตัวกำหนดปัญหา
ให้เกิดขึ้นภรรยา ซึ่งมักจะมีลักษณะทั้งที่กล่าวแล้วคือ มีบุคลิกดี มีฐานะทางเศรษฐกิจ มีความรู้สูง
มีชาติตระกูลดีและมุ่งแสวงหาความดีทางบุญบารมีให้เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ ลักษณะนิสัยของตัวละครตัวนี้
มีความสำคัญต่อเหตุการณ์ในเรื่องตลอดเวลา ทำให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญเป็นระยะ ๆ

เพื่อให้ได้โครงเรื่องและแก่นเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เรียบเรียงจะเสนอ ผู้เขียนจึง
กำหนดให้ กร. อนิรุทธิ์มีรายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกและลักษณะนิสัยหลายประการ ซึ่งผู้อ่านอาจ
ให้เขาเป็นพฤติกรรมนอกใจภรรยาอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ กร. อนิรุทธิ์เป็นชายหนุ่มที่มีบุคลิกดี ผิวงาม
ประเสริฐ และเป็นเด็กในดวงใจของเพศตรงข้าม ยิ่งไปกว่านั้นยังมีลักษณะนิสัยที่แสดงความ
เป็นคนเจ้าชู้หลายประการ คือ เป็นคนปากหวาน เอาใจเก่ง รักสนุก เจ้าสำราญ หนักแน่น
จำใจหรือหึงหรือหึงของชีวิตไม่ได้ ต้องการความแปลกใหม่อยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์ที่ตนอยู่ตลอด
เวลา คือเอาความพอใจของตนเป็นใหญ่ ต้องการแสวงหาความสุขให้ตนเองโดยไม่รีรอเข็ด
รักความฉาบฉวยสะกดกลาย เชื่อมั่นในเสน่ห์และคุณสมบัติของตนเองและพยายามแสดงความจงรัก
ภักดีอย่างจริงใจของหญิงที่มีความสัมพันธ์ด้วย แต่ในขณะเดียวกัน กร. อนิรุทธิ์ก็เป็นสามีที่เป็นที่
ภาคภูมิใจของภรรยาทั้งในทางชาติตระกูล การศึกษา หน้าที่การงาน ฐานะ และนิสัยใจคอ

ในค่านิยมที่ผู้เขียนกำหนดให้ กร. อนิรุทธิ์เป็นสามีที่ไม่มีข้อบกพร่องใด ๆ ใน
หน้าที่ของสามีนอกจากการประพฤติผิดนอกใจภรรยา กล่าวคือ นอกจากจะเป็นผู้นำที่ดี สนใจในความ
ทุกข์สุขของภรรยาอย่างจริงจัง ให้คำปรึกษาแนะนำตามโอกาสอันควร แสดงความภาคภูมิใจ
และยกย่องอยู่เสมอแล้ว กร. อนิรุทธิ์ยังสามารถดูแลภรรยาด้วยอารมณ์อันดีเมื่อยล้าและ
การเอาใจใส่ในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ชวนให้ประหลาดใจซึ่งหาได้ยากจากผู้ชายโดยทั่ว ๆ ไปอีกด้วย
กร. อนิรุทธิ์จึงเป็นสามีเจ้าชู้ซึ่งภรรยาพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อรักษาไว้เป็นของตนเองอย่างเต็มความสามารถ
ทั้งที่ กร. อนิรุทธิ์กำลังทำตัวกับตัวเองว่า

ฉันยอมรับว่า ฉันเผลอเห็นและใช้ความกตัญญูเกี่ยวกับการต่อสู้เรื่องสามี ฉันรักที่จะต่อสู้
เพราะเขาให้กำลังใจในการต่อสู้เถิด นอกจากเรื่องอารมณ์เสียดายที่ไม่ยอมหย่ากับฉัน
แล้ว กร. อนิรุทธิ์สามีของฉันเป็นชายหนุ่มที่ผู้หญิงแทบทั้งนั้นพึงปรารถนา ฉันจึงไม่

แปลกใจเลยที่เขาสามารถจะเข้าใจสตรีแทบทุกชั้นทุกวัยไว้ได้เพียงเพิ่งเริ่มสนทนาไม่ถึง
ซักโม่ง เรื่องหย่ากันหรือ เป็นเรื่องที่ไม่เคยอยู่ในสมองของฉันทัน เพราะฉันทันคิดว่าฉันทัน
จะหย่าจากเขาไปแล้ว ฉันทันหรือจะพานพมณูชายที่เกือบจะเพิ่มพรวดอย่าง เขาอีกได้¹

ไถ่ถามแล้วว่า กร.อนิรุทธิ์เป็นส่วนที่มีขอบเขตของเพียงประการเดียว คือ การ
ประพฤติในอกใจภรรยา กร.อนิรุทธิ์จึงมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น ๆ อยู่นอกเวลา เพราะ
เขาถือว่าผู้หญิงเหล่านั้นช่วยให้ชีวิตเขามีรสชาติยิ่งขึ้น ถึงที่เขาพูดกับ กร.วิกันตว่า "ชีวิตผมจะ
สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีทั้งเมีย ลูก และนางบำเรอ"² ภายหลังที่ กร.อนิรุทธิ์ได้อ่านหนังสือที่เขามีความ
สัมพันธ์กับสตรีสาวคนหนึ่งเป็นเพียงของเล่นของเขากลับที่เขาพูดกับ กร.วิกันตว่า "ผู้หญิงเป็นของเล่น
ของผม ... ผมกลัวทุกโลกใหม่ปากที่เกี่ยวกับผู้หญิงทุกคน เว้นคุณ ..." ³ ดังนั้นเขาจึงไม่เคย
รังเกียจว่าเป็นใคร อยู่ในระคับไหนหรือชั้นไหน ถึงที่เขาพยายามจะทำความเข้าใจในเรื่องนี้กับ
กร.วิกันตเสมอว่า "ผู้ชายนอนได้กับทุกคนที่เราพอใจ... โลกไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย..." ⁴
และภายหลังที่กล่าวถึงผู้หญิงระคับต่าง ๆ จึงมานำมาในชีวิตของเขาอย่างมากมาย อาทิ
นางกรวยหญิงคนเสิร์ฟตามร้านอาหาร นวนกีสเลี้ยงของลูกในวัยนั้น จนกระทั่งถึงอรอินทร์ เมฆมาสา
ช่วยรวบเส้นที่ ซึ่งมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เขาสัมผัส สัมผัส สัมผัสของ เขา ไม่ว่าจะเป็นเส้นที่
ในคัน รสนิยม อารมณ์ หรือทัศนคติในการดำรงชีวิต แต่ถึงแม้ว่า อรอินทร์จะมีคุณสมบัติหลาย
ประการที่สามารถจะดึงดูดใจเขาได้ทั้งสิ้น "หลง" ก็ตาม กร.อนิรุทธิ์ก็ยังต้องการคนใหม่อีก
ต่อไปเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้หญิงที่เขาสนใจก็ลดทอดไม่ไป นึกสาวน้อยผู้มีลักษณะตรงกับเขากับอรอินทร์
ในแง่ความซอมิสุทธ์และไร้เดียงสา ซึ่งผู้หญิงเหล่านั้นก็มีความจงรักภักดีต่อเขาอย่างจริงจัง
เสมอ

¹ ศักดิ์ชัย สดกัมม์ เมียหลวง เล่ม 1 โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 105

² ก. หน้า 472

³ ก. หน้า 148

⁴ ก. หน้า 39

ส่วนบทบาทของ เขาคิมตงหญิงที่เขามีความสัมพันธ์กับสาวสวย ก็เป็นไปอย่างจริงจัง คือไม่ได้มีเพียงสภาพอันแท้จริง เกี่ยวกับครอบครัวของเขา ไม่หลอกลวง เพื่อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว แต่แสดงเจตนาให้ปรากฏชัดเจนเลยว่าเขาสามารถจะให้บุคคลเหล่านั้นได้แค่ไหน ดังที่เขาเล่าถึงความสัมพันธ์ของ เขากับอริเธรให้ ดร.วิกันตพงศ์ว่า "เขาเองก็ไม่ปรารถนาจะยื้อแย่งผมไปจากคุณพรอก เขาต้องการเพียงแค่นั้นเท่านั้น เพราะผมก็บอกเขาแล้วว่าถึงยังไง ๆ เขาก็ไม่สามารถทำให้เราแยกกันได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ แต่ดูเหมือนเขาก็จะเข้าใจดี โดยไม่ต้องอธิบายนาน"¹ หรือจากคำบอกเล่าของนักข่าวว่า "อาจารย์บอกว่า จะให้อาจารย์จดทะเบียนกับหนูนะ ไม่ได้พรอก อาจารย์ส่งเสียหนูได้ แต่จดทะเบียนไม่ได้"² ดร.อนิรุทธิ์ภักภูมิจึงเป็นผู้หลงรักเขาอย่างจริงจัง เขาต้องการความรักเหล่านั้นจึงไม่เคยคิดที่จะสละใครอย่างใจดำหลังจากที่ผมปรารถนาแล้ว แม้ว่าจะเป็นเพียงหญิงคนไข้ในวัยอย่างนั้น ซึ่งผมเองก็สนใจในน้ำใจของเขามาก ดังคำพูดที่แสดงถึงความมั่นใจว่า "...ผมมีแต่ความซื่อสัตย์จริงรักภักดี คุณชายเป็นคนที่ซื่อสัตย์ เธอจะไม่ไล่คนที่รักเธอออกคะ"³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอริเธรซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาเห็นว่าคุณหมอทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเขา ดร.อนิรุทธิ์เข้าใจและเห็นใจเธอดี ดังที่เขาพูดกับ ดร.วิกันตพงศ์ว่า "...เขามั่นมากเกินไป...แต่ผมก็สงสารความจริงรักภักดีของเขา..."⁴ และ "ความจริง ผมจะสละเขาออกไปเสียก็ไม่ได้หรอก...แต่ผมก็สงสาร เห็นใจเขาเกินกว่าจะหาอย่างนั้น"⁵ แต่ดร.อนิรุทธิ์ก็ยังสงสัยที่จะแต่งงานหญิงอื่น ๆ อีกต่อไป ทั้งยังชอบที่จะยื้อให้หญิงที่หลงรักเขา หึงหวงในตัวเขาและสนุกกับอารมณ์เช่นนั้น ดร.อนิรุทธิ์มั่นใจในเสน่ห์ของตนเองมากจนกระทั่งได้พบว่าคุณหญิงบางกอนอาจจะหึงจนขาดสติถึงขั้นใจทำร้ายผู้ที่ทำให้ตนเจ็บช้ำใจถึง เช่นอริเธร ตรงกันข้ามกับคุณหญิงบางกอนให้ความสำคัญกับความรักที่มอบเธอมาจนถึงขนาดทำลายชีวิตตนเองได้อย่างนุติ ซึ่งจึงเป็นอันตรายต่อการเสี่ยงมากทั้งสองลักษณะ ทำให้ความทะนงในเสน่ห์ตัวของตัวเองเขาลดลงไปมาก

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยคุณณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 291

² สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยคุณณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 1173

³ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยคุณณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 319

⁴ ก. หน้า 661

⁵ ก. หน้า 663

แม้ว่า กร.อนิรุทธิ์จะสร้างความสัมพันธ์กับใครก็ได้โดยไม่เลือกหากเกิดความ
พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม เขากลับพัฒนาเลือกเพื่อนอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นความสัมพันธ์ทาง
กร.อนิรุทธิ์กับกร.กร.วิกันการจึงเป็นความสัมพันธ์ที่มั่นคงและแนบแน่นอยู่ตลอดเวลาถึงความ
สำคัญของคนและกัน ดังที่เขาแสดงทัศนะในเรื่องนี้กับ กร.วิกันการว่า

...คนที่เลือกได้โดยคำนึงถึง 'วันนี้' เคยเสียใจกันมาเยอะมากแล้ว ผมเป็นคนออกจะ
ขี้ใจ เพราะฉะนั้นผมก็ไม่ชอบที่จะเห็นตัวเองเดินไปกับยายอะไรนั่น ๆ คนหนึ่งในขณะ
ที่เราใหญ่โตขึ้นมาจนเป็นที่ยกย่องกล่าวขวัญ ของผมต้องเหมาะสมกับผมทั้งยามที่ผมยัง
น้อยและยามที่ผมโตแล้ว... เพราะฉะนั้นวันนี้ผมคงพอใจ คุณก้าวขึ้นมาจนสุดยอด
ลำห้วยหลาย ๆ คนแล้ว คุณจึงยืนอยู่บนความภาคภูมิใจ เว้นแต่ผมมองลงไป
ดูห้วยอื่น ๆ อย่างคุณคงปลุกใจตัวเองไม่ได้วันจะถึงเอาผมกลับมาขึ้นเขาไปบนหัวของเขา
เป็นอันดับ 1

ความคิดของเขาจะเห็นได้อย่างแจ่มชัดในทุกบททุกตอน ไม่ว่าจะโดยคำพูดหรือการกระทำ ถึงที่
เขาพยายามจะอธิบายซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ กร.วิกันการขอแยกทางกับเขาชั่วคราวว่า

โห วิ คุณช่างไม่เข้าใจอะไรเสียเลย ความเป็นตัวผมไม่ใช่ความอยากลาบฉวยเหมือน
เวลาอยากของเปรี้ยวหรืออกคุณ มันลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น มันรวมไว้ทั้งสติปัญญา ความคิดอ่าน
รสนิยม ความนับถือยกย่อง เติบโตขึ้นมา คุณก็รักความรักลุ่ม ๆ จะพอสำหรับยึดคนเอาไว้
ได้ชั่วชีวิตหรือ ถ้าคนคนนั้นไม่มีสิ่งที่คุณพูดถึงให้เราคำนึงในทางความคิดบ้างเลย...²

แต่แม้ว่า กร.อนิรุทธิ์จะรักใคร่และภาคภูมิใจในคำภรรยาของเขาเพียงใด
และไม่เคยที่จะยกตำแหน่งภรรยาและมารดาของลูกให้ใครอีกเลยก็ตาม กร.อนิรุทธิ์ก็ไม่อาจจะ

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 121

² สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 936

ยอมให้วิฑูรย์คนอื่น ๆ ได้ ดังที่เขาบอกกับภรรยาของเขาว่า "คุณเองก็เข้าใจอยู่แล้วนะว่า
 ผมเป็นอย่างนี้... เป็นอย่างนี้มาตั้งแต่เกิดครับ เวลามี ลูกก็มักจะไม่เคยเปลี่ยนผมได้..."¹
 เขาจึงพยายามที่จะให้ภรรยารับความเป็นตัวของเขา เข้าใจความรู้สึกและความต้องการ
 ของเขา และให้อภัยในความบกพร่องของเขาให้ได้ ดังที่เขาพยายามจะอธิบายและให้ความ
 มั่นใจกับเธอเสมอมา เช่น "...คุณจะมีกับตัวคุณไปอยู่กับคุณคนเดียวทุกวันทุกคืนจนตลอดชีวิตไม่ได้
 ออก วิ เข้าใจเสียไหม ...นี่เรากำลังพูดถึงกฎธรรมชาติของโลกนี้นะ ไม่ใช่หมายถึงสุนทรียะ
 ของความรักที่สูงกว่านั้น ถ้าคุณไม่รู้จักแบ่งแยก 'ฉัน' ของอารมณ์ 'ไม่รู้จักแบ่งแยก' ชนิด' ของ
 คำศัพท์ คุณก็จะทรมานกับความรักอย่างนั้นไม่จบ"² หรือ "คุณก็รู้ว่า ผมเป็นคนรักสนุก ชอบความ
 สำราญ และทนความหยุดนิ่งของชีวิตไม่ได้ ถ้าคุณรู้คุณเข้าใจและคุณไม่ถือ ผมรับรองว่าจะไม่มี
 อะไรกระทบกระเทือนชีวิตของเราเลย"³ คร.อนิรุทธต้องการให้ภรรยาไว้วางใจว่า เขา
 ยกย่องเธอเหนือหญิงอื่นใดที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยเสมอ ดังคำพูดที่เขาจะพูดย้ำให้เธอเข้าใจ
 ว่า "วิ...ผมไม่เห็นใครดีไปกว่าคุณนะ... ผมสาบานไว้ว่า ชีวิตของผม ผมไม่เคยคิดว่าผมจะ
 ถึงผู้หญิงคนไหนมาวางเหนือคุณได้..."⁴ แม้ในขณะที่เขากำลังอยู่ในอารมณ์ 'หลง' อภิเษก
 เขาก็ยังย้ำกับภรรยาว่า "...ผมนะ อยากรู้คุณสบาย ๆ และไม่พองพองไปกับอารมณ์หลุกหลิก
 ของผม ผมไม่ยากแกล้งคุณกับอารมณ์เหล่านั้น มันไม่ใช่อารมณ์จริง"⁵ ไม่แต่เพียงคำพูดเท่านั้น
 แม้ในด้านการกระทำ คร.อนิรุทธก็พิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่มีผู้หญิงใดที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยมาพอ
 ที่จะเป็นภรรยาของเขาได้นอกจาก คร.วิกันดา ทั้งนี้เพราะเขารู้ว่าเขาจะหย่ากับภรรยาตามใจเธอ
 ต้องการแล้ว เขาก็ไม่ยอมจดทะเบียนสมรสกับใคร แต่ตั้งใจจะเริ่มคนใหม่กับภรรยาเสมอ ดังที่
 เขากล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเขาพยายามมาขอคืนกับเธอ ซึ่งมีข้อความว่า

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ เมฆหลวง เล่ม 1 โภกิตถา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 148

² อ. หน้า 39

³ อ. หน้า 71

⁴ อ. หน้า 173

⁵ อ. หน้า 667

เอาละ! ถ้าคุณจะไปเพราะผมเหยียบเข้าบ้าน ผมก็จะไม่มาอีก... ที่ผมมานี้ก็เพราะ
 คิวยังไม่สายเกินไปที่เราจะเริ่มกันใหม่... แต่ถ้าคุณเห็นว่าสายเกินไปแล้ว ผมก็ถือว่า
 เป็นคำพิพากษาโดยเอกฉันท์ระหว่างเรา ความจริง...ถึงแม้ผมจะไปกับผู้หญิงคนไหน
 รอยแปด...ผมก็ยังถือว่าในชีวิตของผมมีเมียสุดที่รักอยู่คนเดียวคือคุณ คุณจะเชื่อหรือไม่
 ก็เป็นสิทธิ์ของคุณอีกเหมือนกัน...¹

ความจริงใจของ คร.อนิรุทธิ์เป็นที่รู้และเข้าใจกันโดยทั่วไป ถึงแม้จะได้จากคำพูดที่คู่พิพาทกับ
 คร.วิกันดาว่า "คุณน่าจะทราบอยู่แล้ว...ไม่มีใครสามารถจับมือของอาจารย์ให้ไปอำเภอดุ๊ก
 ละ นอกจากคุณ..."² หรือคำพูดที่เคียดพิพาท คร.วิกันดาว่า "ดอกเตอร์อนิรุทธิ์ของคุณถึงที่สุดแล้ว
 นะนี้ พวกกันตามจริง เขาไม่มีภรรยาใหม่เมื่อไหร่ก็ได้ แต่เขารักคุณ...เขาเสียสละคุณ ผมรู้ เขา
 เข้ามาเพื่อชดเชยวงเงิน" ³

คร.อนิรุทธิ์เชื่อมั่นเสมอว่าตนเองทำหน้าที่ของสามีได้ดีไม่มีข้อบกพร่องใด ๆ เว้นแต่
 การประพฤติผิดใจ แต่เขาเชื่อว่าความรักของเขามีมากพอที่จะหักล้างข้อบกพร่องนั้นได้ ถึงแม้ว่าเขา
 มักจะพิพาทภรรยาเสมอว่า "มันเป็นเรื่องธรรมดาสามัญของมนุษย์ ของฉันไม่มีแต่ทุกคนนั่นเอง
 คนเรานั้นต้องมีเสีย จะไปทุกอย่างไม่ได้ แต่ความรักของผมที่ละบดล้างข้อเสียก็ยังมีอยู่มากพอไม่
 ให้อภัย" ⁴ ภายหลัง คร.อนิรุทธิ์จึงมั่นใจเสมอว่า คร.วิกันดาจะทนเขาได้และเธอจะอยู่
 โดยซื่อสัตย์เขาไม่ได้ ภายหลังความมั่นใจและนิสัยถือเอาความพอใจของตัวเป็นที่ตั้ง ทำให้เขาจะเข้าใจ
 แสวงหาความสุขตามความพอใจอย่างไม่มีขอบเขตและไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของภรรยา
 จนกระทั่งภรรยาขอแยกกันอยู่ และขอหย่าในเวลาต่อมา ซึ่ง คร.อนิรุทธิ์ยอมทำตามคำขอของ
 ภรรยาเพราะนอกจากเขาจะมั่นใจว่าภร่ายังคงต้องการเขาแล้ว เขายังต้องการจะพิสูจน์
 ให้ภรรยาเห็นว่า แม้จะหย่ากันแล้ว เขาก็ไม่เห็นใครมีค่าพอที่จะแทนที่เธอได้ ประกอบกับอยาก

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 1254

² อ. หน้า 1173

³ อ. หน้า 1296

⁴ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 668

ทดสอบใจตนเองว่าเสียสละภรรยามากแค่ไหน และต้องการให้ภรรยาซึ่งวางหญิงตัวคนเดียวนั้น
ว่าเหวมากเพียงใด เพื่อให้เห็นคุณค่าของเขายิ่งขึ้น ทั้งนี้แม่จะหยากันแล้ว คร.อนิรุทธก็ยัง
ติดตามข่าวคราวของภรรยาอยู่ตลอดเวลา เมื่อเห็นว่าเจนจบเขามาสนิทสนมกับภรรยามากเกินไป
และตนเองเริ่มเบื่อหน่ายการใช้ชีวิตอยู่คนเดียว เขาจึงตัดสินใจขอคืนกับ
ภรรยาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เห็นจบออกไป และก็จะปรับปรุงตัวเพื่อเริ่มต้นใหม่กับภรรยาอย่าง
จริงจัง

คร.อนิรุทธเป็นตัวละครที่เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของสามัคคีสร้างปัญหาคอย
การประพจน์อกใจภรรยาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ภรรยาทนได้ยาก แต่ด้วยคุณสมบัติ
และองค์ประกอบในการใช้ชีวิตอยู่คนเดียวประการที่เขามีให้ภรรยาอย่างไม่บกพร่อง ภรรยาจึง
ต้องใจสลดปะในการดำรงชีวิตนานปีในการแก้ปัญหาที่เขาสร้างขึ้นเพื่อประคับประคองชีวิต
ครอบครัวไว้ในสภาพจิตใจตนเอง ไม่ยอมจำนน

คร.วิกันดา

คร.วิกันดาเป็นตัวละครที่ตรงกับปัญหาคอยอกใจของสามีอยู่ตลอดเวลา
ผู้เขียนเสนอตัวละครตัวนี้มาเพื่อที่จะแสดงให้เห็นปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของสตรีที่มีชีวิต
การกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละครสอดคล้องกับโครงเรื่องและแก่นเรื่องทั้งสามเรื่อง
เพราะผู้เขียนให้เหตุการณ์ในเรื่องเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นสำคัญ
ผู้เขียนกำหนดให้ คร.วิกันดาเป็นสตรีที่เขียนพร้อมทั้งรูปโฉม ฐานะ ศักดิ์ศรี การ
การศึกษา และหน้าที่การงาน ทั้งยังมีลักษณะนิสัยที่นานนมอีกหลายประการ เช่น กลาง มีความ
สุ่ม มีสติอยู่เสมอ เข้มแข็ง อดทน เป็นนักสู้ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และมีความเมตตาต่อยกย่อง
ลักษณะดังกล่าว คร.วิกันดาจึงเป็นภรรยาที่ คร.อนิรุทธรักใคร่ภาคภูมิใจและไม่เกลียดที่จะปล่อย
ให้หลุดลอยไปเป็นของผู้อื่น นอกจากนั้นผู้เขียนยังกำหนดให้ คร.วิกันดาเป็นบุคคลที่ให้ความเข้าใจ
ของจิตใจมาทุก ๆ กับส่วนประกอบอื่น ๆ ของชีวิตไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือสิ่งเกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้
การที่ คร.อนิรุทธเป็นสามีที่ไม่ยอมบกพร่องใด ๆ เว้นแต่ไม่สามารถให้ความรักใคร่ต่อสยดเธอ
เพียงผู้เดียวได้จึงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับเธอ และเป็นปัญหาเรื้อรังที่คอย ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น
เรื่อย ๆ ให้เธอต้องใช้ความสามารถหาทางแก้ไขเพื่อที่จะรักษาภาพชีวิตครอบครัวและสภาพจิตใจ
ของตนไว้

มุ่งแสวงหาความสราญในค่าน้อย่างไม่ชอบเซก ถึงเช่นเมื่อเขาเห็นเวลาที่เลี้ยงคนใหม่ของลูก เขาก็เกิดความสนใจทันที ทั้งยังคิดง่าย ๆ โดยถือเอาความพอใจของคนเป็นใหญ่ดังที่บอกกับ คร.วิกันทว่า "รวมมันไว้ จะเสียหายอะไรนะ เนื้อของมันสะอาดสะอาดนี่..."¹ ซึ่งทำให้ คร.วิกันทรู้สึกขมขื่นใจยิ่งขึ้นถึงที่เธอบอกกับเขาว่า "ฉันไม่ใจเหลือใจเหลืออะไรกะ รุทธี แต่ฉัน ก็รู้สึกวาทองอกทนมเพื่อคุณมากมายอยู่แล้ว... ก็คุณสิ...ฉันว่าชีวิตแต่งงานของเราไว้เสียหรืหว่า สูงลิบ ครั้นแถมเขาจริง ๆ มันกลับกลายเป็นเพียงวิมานเมฆเท่านั้นเอง เราอยู่ด้วยกันยังไม่สี่ปี เลย ฉันเมื่อจวนยากจะบอกเลิก...หลายทอดหลายทน..."² โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ คร.อนิรุทธิ์ มีความสัมพันธ์กับอรอินทร์ ซึ่งวางตัวไว้ในระดับเดียวกันกับเธอ และพยายามเอาชนะเธอด้วย ความเก่งกล้าและความฉลาด ไ้สร้างความรู้สึกขมขื่นและเกลียดแค้นให้กับ คร.วิกันทอย่าง รุนแรง ถึงคำพูดของเธอที่คุยกับ คร.อนิรุทธิ์ว่า "คุณได้ทำร้ายฉันถึงที่สุดแล้ว...ความสุขของคุณ อยู่บนความทุกข์ของฉัน..."³ ปัญหาที่เกิดจากสตรีในระบอบการปกครองอันวุ่นเป็นเพียงปัญหาที่ สร้างความขมขื่นเจ็บช้ำ เบื่อหน่าย และความหวาดเกร็งชีวิตให้แก่ คร.วิกันทเท่านั้น แต่ปัญหา ที่เกิดจากอรอินทร์สตรีอีกคนหนึ่งซึ่งอยู่ในสังคมระดับเดียวกัน มีหลายสิ่งหลายอย่างหักเหกัน และมีส่วนบางอย่างเกินกว่า นอกจากจะสร้างความรู้สึกกังวลใจแก่เธอแล้ว ยังสร้าง ความรู้สึกพ่ายแพ้ อับอาย และความไม่มั่นคงในชีวิตให้กับเธอไ้ค่อนข้างวิเศษ แต่เนื่องจาก คร.วิกันทก็ยังเห็นว่า คร.อนิรุทธิ์มีค่าควรแก่การต่อสู้เป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญกว่านั้นคือเธอยอมรับ ว่าเธอยังรักและต้องการเขาอยู่ ดังนั้นเธอจึงคิดว่าเธอจะต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ อย่างสุดความสามารถ

การต่อสู้ปัญหาของ คร.วิกันทเป็นไปตามลักษณะนิสัยของเธอเอง กล่าวคือ พยายามแก้ปัญหาอย่างทะนุถนอม ใช้ถึงอารมณ์และความต้องการของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสามี ของเธอเอง เชื่อกันเป็นปกติที่จะใช้ความคิดอย่างสุขุมในการหาทางออกให้กับตนเอง มีสิทธิ์จะรับ อารมณ์ได้อย่างดีเยี่ยม และเข้มแข็งพอที่จะปฏิบัติตามแนวทางหรือทางออกที่เห็นว่าเหมาะสม

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 70

² อ. หน้า 71

³ อ. หน้า 425

นอกจากนั้นสัญญาตามในการ เอาตัวรอดและประสพการณ์ชีวิตมีส่วนช่วยในการตัดสินใจหาทาง
ออกให้ตนเองได้ไม่น้อย ดังนั้นแนวคิดในการแก้ปัญหาจึงพัฒนาไปตามประสบการณ์และสภาพของ
ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังเช่น คร.วิกันดาไม่แสดงกิริยาใส่ใจกับความสัมพันธ์ของสามีกับคนใช้ ทั้ง ๆ ที่
ความจริงแล้วก็อดที่จะรู้สึกอึดอัดและเจ็บช้ำไม่ได้ ทั้งนี้เพราะเธอเข้าใจอารมณ์และความต้องการ
ของสามีดีพอที่จะมองเห็นทางปฏิบัติตนให้อารมณ์และความต้องการนั้น คอยเหตุนี้เธอจึงเห็นว่า

"...บางที่เราต้องใช้ความสงบในเรื่องบางเรื่อง ต่อคนบางคนบางประเภท เหมือนกัน"¹

คร.วิกันดาถือคติในการแก้ปัญหาว่า "ถ้าเราแตกหักแล้ว เอาชนะไม่ได้ ประนีประนอม เป็นดีที่สุด

..."² เสมอ ปัญหาระหว่าง คร.อนิรุทธกับอรอินทร์ก็เช่นกัน เมื่อเห็นว่าไม่สามารถจะขัดขวาง

ความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองได้ เธอก็พยายามที่จะแก้ปัญหาคอยความเยือกเย็นสุ่มและใช้สติ

ปัญญาย่างเต็มความสามารถ ไม่เคยให้อารมณ์กับปัญหาที่เกิดขึ้นให้เสียที่ฝ่ายตรงกันข้ามได้

ดังนั้นเมวอรอินทร์จะฉลาดในการพาตัวเข้ามาสนิทสนมคุ้นเคยค่อย และพยายามที่จะแสดงตัว

แสดงความสัมพันธ์กับ คร.อนิรุทธอย่าง เก่งกล้าปานใดก็ตาม แต่ไม่สามารถจะเอาชนะ คร.วิกันดา

ได้ดังที่ คร.อนิรุทธกล่าวว่า "อรอินทร์แพคุณ ถึงเขาจะฉลาดยิ่งไง เขาก็แพคุณ คุณนอนใจเถิด

รองไซโยใดแล้ว คุณชนะเขาคอยความสุ่มของคุณ ยายวอเองก็ยังพูดว่า คุณเป็นน้ำใจมหาสมุทร"³

สำหรับ คร.อนิรุทธนั้น คร.วิกันดาพยายามแก้ปัญหาอย่างผู้ที่เข้าใจอารมณ์ของเขา
เป็นอย่างดี ดังที่เธอว่าพึงคอยความมั่นใจว่า

อนิรุทธไม่เบ่ และไม่คิดจะทิ้งฉัน ก็เพราะฉันยังคงรักษาระดับความเป็นผู้ตาม "ทัน"

เขาใจทุกเมื่อเชียววัน และฉันก็ยังรู้ตัวว่ากรรมวิธีในการตามสามีนั้น ไม่ใช่วิธีการ

ก้าวตามเขาไปทุกหนทุกแห่งที่เขาไป มิใช่โดยวิธีการ เงี่ยหูฟังทุกสิ่งทุกอย่างแม้ในยามที่เขา

พูดกับใครสักคนหนึ่งโดยไม่มีเรา และไม่ใช่วิธีการ หึงหวงอย่างไรสละเพียงเขาจะ

หันหลังมองหญิงอื่นจนดับตา

¹ ศึกษานา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 82

² อ. หน้า 102

³ ศึกษานา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 716

หากแคอยุ่ที่กาลเทศะ และความนับถือตนเองของผู้หญิงที่เป็นภรรยา
ความทรงจำของเรา บางทีจะช่วยให้เราไถ่โทษเราในกาลก่อน เราอาจจะรักเขา บรูธา
เขา อุดหนุนเพื่อเขา แต่เราจะชนะเขาไม่ได้เลย หากว่าเรานำสิ่งนั้นมาไขพร้าเพื่อ
จนไม่สามารถจะแยกไถ่เราเมื่อใดก็จบหนອງเรา เมื่อใดก็จบของเขา¹

การที่ คร.วิกันณาลาที่เข้าถึงอารมณ์ของสามเณรมองเห็นทางปฏิบัติตนต่ออารมณ์นั้นตาม
จังหวะอนันตริ เธอจึงฉลาดที่จะผ่อนปรนตามความทองการของเขาในบางโอกาส และแสดง
ความเคียดชังในบางครั้ง แต่ไม่ลืมถึงของคณาลาที่ว่า "ถ้าคิดว่าทำไปแล้วไม่มีทางชนะได้
ก็อย่าทำเลยจะดีกว่า" ² ดังนั้นเธอจึงตัดสินใจหยุดความรอบคอบเสมอ พิจารณาผลได้ผลเสีย
ตลอดเวลา ทั้งเห็นเธอเคยทดลองใช้วิธีแสดงปฏิกริยาโต้กลับโดยการแสดงความสนิทสนมกับ
เจนจบคมเหล่านั้บทุตรและเพนร่าประชกเขา แต่ในที่สุดเธอก็พบว่า การแกล้งคนที่ตนรักก้วยการ
รักกัน ในรณนเป็นการแกล้งตนเองทวย จึงล้มเลิกความคิดถึงกลาว "แต่อย่างไรรักก็ตาม
คร.วิกันณายายาที่หาวิธีการต่าง ๆ ให้ตนเองต่อไป เช่น เธอเริ่มแสดงกิริยารังเกียจ
เบียดนาย และไม่ยอมเอาใจใส่เขาอย่างที่เคย เพราะเห็นว่าการยินยอมตามใจเขาเสมอไป
บางครั้งก็ทำให้ไม่มีคุณค่าถึงความคิดที่ว่า "...ฉันเพิ่งแน่ใจว่า ความดีของผู้หญิงใช้ไม่ได้เลย
ถ้าเป็นความดีที่เกินขอบเขต...ไม่มีใครในโลกชอบความสงบ ความเรียบ ความหวานซึ้งกับ
ซึ้งกับ" ³ ครั้นเมื่อรู้ว่าเขาจะติดตามอรอินทรไปญี่ปุ่น คร.วิกันณาก็ตัดสินใจแยกห้องนอนและ
ไม่แสดงกิริยาแสดงความมีเยื่อใยใด ๆ ต่อเขาอีกเลย แม้ว่า คร.อนิรุทธพยายามง้อจนถึงกับ
ให้สัญญาว่ากลับจากญี่ปุ่นแล้วจะยอมเลิกกับอรอินทร หรือท้ายสุดถึงกับยอมล้มเลิกการ เดินทาง
หากเธอต้องการ แต่ คร.วิกันณารู้จัก คร.อนิรุทธดีพอที่จะไม่รับฉวยโอกาสดังกล่าวนั้น ถึงที่
เธอบอกกับเขาว่า "ไม่หรอกจะอยู่ยงเหลือทางที่จะทองเดินต่อไปอีกตั้งครั้ง ฉันรู้ว่าคุณยังไม่หาย

¹ สักยญา ขลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 205

² ก. หน้า 354

³ ก. หน้า 221

สงสัย ถ้าคุณไม่ได้อะไรไปจนสุดทางนั้น"¹ การตัดสินใจของ กร.วิกันดาขึ้นอยู่กับเหตุผลที่เธอเห็นแล้วว่ามีผลได้มากกว่าผลเสียเสมอ แม้ว่ามันจะไม่ปรากฏให้เห็นกำไรชัดเจนในทันทีทันใด แนวคิดดังกล่าวนี้จะเห็นได้จากข้อความตอนหนึ่งในจดหมายที่เธอเขียนถึงฉวีเพ็ญ ซึ่งกล่าวว่า "...ฉันชอบที่จะให้ความสำเร็จนั้นมาถึงมือฉันพร้อม ๆ กับความอดทน ฉันจึงไม่เคยคิดหักห้ามพรวนเขา หรือตำหนิสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้มันจบอย่างรวดเร็วถึงใจ... เพราะบางทีความรวดเร็วก็อาจมาพร้อมกับความโง่ได้เหมือนกัน"² ด้วยเหตุผลดังกล่าว กร.วิกันดาจึงไม่เคยยื่นคำขาดให้ กร.อนิรุทธิ์เลิกกับอรอินทร ไม่ว่าเธอจะได้รับความอับอายและเจ็บช้ำจากการแสดงกิริยาของอรอินทร เพียงใด

อย่างไรก็ตาม ความอดทนยอมมีวันสิ้นสุด กร.วิกันดาเริ่มเห็นว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องทนทรมาณใจเช่นนี้ตลอดชีวิต กร.วิกันดาเริ่มคำนึงถึงการรักษาสภาพจิตใจของตนเองควบคู่ไปกับการรักษาสภาพชีวิตคู่ไว้ตามความตั้งใจเดิม ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาจึงเปลี่ยนไป ความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นคือเธอต้องการให้เขาได้พิสูจน์ใจของเขาด้วยตัวของเขาเอง ดังที่เธอว่าฟังว่า "ฉันอยากให้อย่างลงเอยด้วยการพิสูจน์ให้เห็นจริงแทนงั้น หมายความว่าฉันต้องอดทน ต่อไปอีกเวลา อาจจะสั้น อาจจะยาวหรืออาจจะชั่วชีวิตของฉันก็ได้"³ ด้วยเหตุนี้เธอจึงเริ่มคิดถึงการทำของแถมกันอยู่ชั่วครู่ เพื่อที่จะให้โอกาสเขาได้ไตร่ตรองความต้องการอันแท้จริงของตน แต่เธอก็ไม่ได้ปฏิบัติตามที่คิดในทันทีทันใด เพราะไม่อยากจะเสียใจหรือเกิดความเสียทัยในภายหลัง ในขณะที่ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะทำอย่างไรต่อไปนั้น กร.วิกันดาพยายามที่จะรักษาสภาพจิตใจของตนโดยไม่ยอมใส่ใจในกั เขาคิดต่อไป และไม่เคยยอมปล่อยใจให้วนเวียนติดไปกับการเอาอกเอาใจของเขาด้วย ทั้งไม่คิดที่จะหยุ่ยเขี้ยวไว้ด้วยวิธีการใด ๆ อีก เพราะเธอคิดว่าเมื่อต่างคนต่างเผลอ ก็ไม่ควรแก้ปัญหาด้วยการประจบเอาใจหรือการกล่อยตามกันตลอดเวลา ดังนั้นเธอจึงปล่อย กร.อนิรุทธิ์ไปตามทางที่เขาพอใจ เพื่อให้เขาพิสูจน์ตัวของเขาเอง ใน

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 492

² ก. หน้า 538

³ สุกัญญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 835

ขณะเดียวกันความรักเป็นเจ้าของอารมณ์แรงก็เริ่มจางลง จะมีก็เพียงความนับถือศรัทธาเป็น
เครื่องช่วยเหนี่ยวรั้งให้อยู่ด้วยกันต่อไปได้ เพราะ คร.อนิรุทธไม่เคยบอกพร่องในคำการเป็นผู้นำ
กรรมกรว่า ถ้านั่นเมื่อวันหนึ่งถึงวันที่จะก่อความเดือดร้อนให้กับผู้ใดเพราะ คร.อนิรุทธเป็น
คนเหตุ คร.วิกันทาก็เกิดความรักเมื่อที่จะต้องรับผิดชอบภาระต่างๆของเขาต่อไปอีก จึงขอ
แยกทางกับเขาชั่วคราวเพื่อพักผ่อนจิตใจของตัวเอง และก็บอกกับเขาว่า "...อย่างน้อย ๆ
ฉันจะคอยคอยจิตใจที่บอบช้ำของคุณบ้าง...ฉันจะพยายามคิดว่า ฉันไม่มีคุณ...ไม่มี...
คุณหายไปแล้วจากโลกของฉัน " ¹ และท้ายที่สุดเธอก็ตัดสินใจขอหย่าจากเขาเพื่อที่จะให้โอกาส
ทั้งแก่ตนเองและเขาที่จะได้ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนต้องการ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการดังกล่าว
แม้จะเป็นการเสี่ยงต่อการต้องสูญเสียเขาไปชั่วชีวิต แต่เธอก็เห็นว่าควรจะทนอยู่ในสภาพเดิม
ต่อไป เพราะอย่างน้อยก็มีผลต่อสภาพจิตใจซึ่งแม้ว่าจะได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสในระยะแรก
แต่การหย่าจากกันทำให้เธอสามารถปลดปล่อยความรักเป็นเจ้าของในตัวเธอไปได้อย่าง สามารถ
วางแผนพฤติกรรมของเธอเองได้มากขึ้น

คร.วิกันทาเมื่อหย่ากับความรักที่ทรนทนจากการนอกใจของ คร.อนิรุทธมาก
เกินกว่าที่จะยอมกลับมาอยู่กับสภาพเดิมได้ ดังนั้นแม้ว่า คร.อนิรุทธได้พิสูจน์ให้เห็นว่าเขาไม่
เคยคิดที่จะยกย่องใครขึ้นมาแทนเธอ แต่ก็ก็จะเริ่มต้นใหม่กับเธอเสมอ คร.วิกันทาก็ไม่ได้ยินยอม
ตามที่เขาต้องการ เพราะยังเกรงว่าเขาจะทนกับไม่มีพฤติกรรมเช่นเดิมอีก เธอจึงให้
แสดงให้เขาเห็นว่าเธอสามารถจะอยู่ได้โดยไม่มีเขา อย่างไรก็ตามเมื่อเธอเห็นว่าเขาได้
พยายามงอนงอถึงที่สุดแล้ว เธอก็โอนอ่อนลงบ้างโดยการยินยอมให้เขาคับเข้ามาอยู่รวมบ้าน
เกี่ยวกับเธออีก แต่ก็ยังไม่ยอมเริ่มต้นใหม่กับเขาก็ยังคงกลายหน้าใจ ทั้งนี้เพราะนอกจาก
เธอต้องการเวลาสำหรับรักษาสภาพจิตใจที่บอบช้ำของตนแล้ว เธอยังตั้งใจที่จะปรามเขาอย่าง
จริงจังอีกด้วย ถึงความในใจที่ว่า

¹ ศักยญา ชลศึกษ์ เมียหลวง เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 936

แต่ฉันก็ยังไม่ยอม... ยิ่งหรอกฉันเองคนเดียว ฉันตั้งใจ... ผู้ชายอย่างอนิรุทธิ์
ปรามให้รามไถ่ยาก คุณเพิ่มความรักในตัวเขาจะต้องถึงสัจจะอยู่กับเขาเรื่อยไปจน
กว่าชีวิตจะหาไม่ เพราะฉะนั้นผู้หญิงที่เขาชอบมันมีค่า และเดี๋ยวคุณก็จะต้องเป็น
ผู้หญิงที่เขาไม่รักอีกต่อไปในภพต่อไป ๆ

* กร. วิภังคะเป็นตัวละครที่ กุณยา อโศกสิน สร้างขึ้น มาเพื่อเป็นตัวแทนของ
ภรรยาที่ประสบปัญหาการนอกใจของสามีอยู่ตลอดเวลา จึงต้องใช้ศิลปะการดำรงชีวิตนานัปการ
เข้าช่วยประคับประคองชีวิตของตัว และรักษาสภาพจิตใจของตนเองด้วย ขั้นตอนในการ
แก้ปัญหาของเธออาศัยความฉลาดในการเข้าใจธรรมชาติของสามี หลักจิตวิทยา ตลอดจนการรู้
ความต้องการของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งประสบความสำเร็จตามควรแก่สภาพ

เรื่องนำเขาระบาย เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากอารมณ์
ผู้เขียนกำหนดตัวละครให้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง ซึ่งให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะ
กล่าวถึงผู้เขียนกำหนดตัวละครสำคัญให้มีส่วนพัวพันกันอยู่
พลกรธ แฉกเขียนจะเสนอตัวละครหญิงสองตัวที่มีความ
เท่าเทียมกัน แฉกเขียนมักกล่าวถึงผู้แสดงให้เห็นอารมณ์รัก อารมณ์
จึงดูเหมือนว่าผู้เขียนสร้างเหตุการณ์ให้เกิดขึ้นกับตัวละครจนเพื่อนให้เห็นอารมณ์
ของตัวละครตัวนี้เด่นชัดยิ่งขึ้น ผู้เขียนกำหนดให้วรรณรี เกย เป็นภรรยาที่รักใคร่รักใคร่
มาก่อน แต่พลกรธผู้มักเร้าความหมั่นแหม่นของอารมณ์ จึงสร้างปัญหาขึ้นกับอารมณ์ และ
ไม่สามารถจะแก้เคล้าปัญหาลงได้กับอารมณ์อีกเช่นกัน สำหรับตัวละครประกอบอื่น ๆ มีส่วน
เข้ามาเป็นบทบาทของปัญหาของตัวละครสำคัญในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน เพื่อให้เรื่องราวดำเนินไป
ตามโครงเรื่องที่ผู้เขียนกำหนดไว้ เช่น พงษ์สินเป็นเพื่อนของตัวละครทั้งสาม และเคยพยายาม
พลกรธมาก่อน เมื่อไม่ลงหวังก็ขึ้นเคืองและหาทางกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ พงษ์สินจึงเป็น
ผู้ช่วยให้วรรณรีรู้ความจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทั้งสามและพลกรธเร็วขึ้น ทั้งยังนำตัวละคร

อีกตัวหนึ่งเข้ามาคล้ายปัญหาในใจให้วรรณวี แทะอปัญหาขึ้นใจให้กับกิม กัลดะกรตัวนั้นคือ พลตรีห้วยหาญ นอกจากนั้นยังมีกัลดะกรที่คบหาเฉพาะตอนช่วยให้แก้คดีในการแก้ปัญหาคะ และช่วยเหลือคลายอารมณ์ให้กับกัลดะกรสำคัญตามความสัมพันธ์ที่ต่อกัน ส่วนกัลดะกรสำคัญที่เป็นเจ้าของ ปัญหา นั้น ผู้เขียนสามารถกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ได้เป็นอย่างดี เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของกัลดะกร และช่วยสะท้อนให้เห็นปัญหา ชีวิตที่ผู้เขียนมุ่งเสนอได้ชัดเจนก็จะกล่าวรายละเอียดต่อไป

วรรณวี

วรรณวี เป็นภรรยาที่มีส่วนสร้างปัญหาให้กับครอบครัวโดยไม่รู้ตัว ด้วยเหตุที่ไม่สามารถจัดการเหตุผล และอารมณ์ให้ส่วนสมถุ่อยู่กันได้ในการดำรงชีวิต

ผู้เขียนกำหนดให้วรรณวี เป็นสตรีที่ค่อนข้างสวย บุคลิกดี มีความรู้ มีกิริยามารยาทที่ดี และมีความสามารถในการงาน ซึ่งเป็นลักษณะที่สมในสมัย เมื่อครั้งยังเป็นหนุ่มและอยู่ในวัยแห่ง การมุ่งมั่นสร้างอนาคตทางภูมิโฆมากร นอกจากนั้นผู้เขียนยังกำหนดให้มีลักษณะนิสัยที่สร้างความ เมื่อหน่ายให้กับสามีได้โดยไม่รู้ตัวในเวลาต่อมาหลายประการด้วยกัน เช่น เป็นคนยึดมั่นในระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด ยึดถือความคิดและอารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ ภูมิใจในความสามารถของตนเอง จนกระทั่งทนฟังคำตำหนิใด ๆ ไม่ได้เลย หิรุจิต วางอำนาจ เติ่งกระต้าง ซากอารมณ์อ่อนหวานละเมียดละไม ไม่มีความสามารถในการยืดหยุ่นและไม่เห็นความสำคัญของ ความงามภายนอก จึงไม่คิดปรับปรุงตนเองให้มีเสน่ห์ในค่านิใด ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนบทบาทนั้น ผู้เขียนกำหนดให้วรรณวี เป็นบุคคลที่หากมองอย่างผิวเผินแล้ว จะเห็นว่าทำหน้าที่ได้ดีไม่มีข้อบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในด้านการงาน ซึ่งเจริญรุ่งเรืองอย่าง รวดเร็ว หรือหน้าที่ของภรรยาเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขที่มุ่งสร้างฐานะและความมั่นคงให้กับครอบครัว และหน้าที่ของมารดาที่รักลูกเป็นชีวิตจิตใจ แต่ถ้าวิจารณาอย่างลึกซึ้งก็จะพบว่า วรรณวียัง บกพร่องในการทำหน้าที่เหล่านั้นอยู่หลายประการ กล่าวคือ วรรณวี เป็นอาจารย์ใหญ่ที่แทบจะ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ปกครองคนด้วยความเคร่งครัด มีทัศนคติที่ค่อนข้างแคบและยึดมั่นอยู่กับความคิด ของตัวเอง จะเห็นได้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อนร่วมงานที่ว่า "ไม่เห็นเหมือนอาจารย์ใหญ่ คนเก่าเลย อาจารย์เก่าอึ้งของผองใสเป็นกันเองกับครูน้อยเสมอ คนเรานี้ละ ไม่มีอะไรจะ

ถูกใจได้เท่ากับการรู้จักเพื่อนอีกแล้ว..."¹ หรือเป็นภรรยาที่ไม่สามารถเข้าถึงอารมณ์และความต้องการของสามี และเป็นภรรยาที่ปลุกเร้าลูกความเกิดความเกลียดชังมากเกินไป

บทบาทที่สร้างความเบื่อหน่ายให้กับสามี เกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงอารมณ์และความต้องการของสามีเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะวรรณรีมุ่งเน้นที่จะให้ครอบครัวประสบความสำเร็จทุกด้าน จนถึงสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์และความต้องการตามธรรมชาติที่สับสนของสามี รายละเอียดของบทบาทเหล่านี้เขียนมักจะแทรกไว้ในความนึกคำนึงของตัวละคร หรือคำพูดของตัวละครอื่น เพื่อแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่กำลังปรากฏจึงเป็นรายละเอียดที่ไม่มีเหตุการณ์ชัดเจน แต่พอสรุปได้ว่า วรรณรีจัดระเบียบการใช้ชีวิตให้กับบุคคลในครอบครัวทุกคน และยึดมั่นในระเบียบที่วางไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะสร้างฐานะครอบครัวให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง เธอจึงควบคุมการใช้จ่ายอย่างเพิ่มความสามารถ ทั้งลูกและสามีจึงไม่เคยมีโอกาสดพบความสำราญจากการเที่ยวเตร่เฮฮา หรือแสวงหาความแปลกใหม่ให้กับชีวิต วรรณรีมุ่งความสนใจไปยังวัตถุจนกระทั่งลืมความสำคัญของจิตใจ และบังคับให้บุคคลในครอบครัวต้องจำยอมพอใจอยู่กับสิ่งที่เธอเห็นด้วยเท่านั้น กับเข้าใจเจตนาที่ของภรรยาและโอรสอ่อนน้อมตามเสด็จมา แต่ความขำจากจำทำให้เขาเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายขึ้นมาจนได้ นอกจากนี้วรรณรียังมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในด้านการงานอย่างจริงจัง ในขณะที่เธอก็ให้ความสำคัญกับลูกเป็นอย่างมาก เธอทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับงานและลูกจนไม่มีเวลาให้ตนเองและสามี ทัศนคติที่เธอจะรู้สึกไม่ไถ่การงานและการระบอบงานของเธอนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่าเขา ความสัมพันธ์ระหว่างกันลดลง กลายเป็นความเคยชินเบื่อหน่าย และในที่สุดก็เกิดความรู้สึกว่าอยู่ด้วยกันตามหน้าที่เท่านั้น ภายหลังที่วรรณรีมุ่นมุ่นอยู่กับความกังวลถึงลูกมากเกินไป ทำให้เธอมีลักษณะจริงจังและเคร่งเครียดอยู่ตลอดเวลา ขาดอารมณ์อ่อนหวานและเมื่อยล้าไม่ในสิ่งที่สามีต้องการ และยังไปกังวลความสำเร็จที่เธอมองเห็นทำให้เธอภาคภูมิใจในความสามารถของตัวเอง จนกระทั่งหนังสือคำพิพากษาใด ๆ ของใครไม่ได้ โดยเฉพาะสามีของเธอเอง พฤติกรรมของเธอทำให้มันเกิดความคิดว่า "ภรรยาที่เก่งและสามารถมากเกินไป ก็อาจทำให้ชีวิตที่วุ่นวายที่กลายเป็นความหมองหม่น"

¹ สุจิตต์ ชดคีณ น้าเข้ทราย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

ได้เท่ากับภรรยาที่คอยจนเขาไปพบหน้าเพื่อนฝูงไม่ได้เหมือนกัน¹ แม้ว่าจะยอมรับว่าบทบาท
ถึงกลางมีเหตุผลอันถึงมาตลอดกริ้วเป็นอย่างมาก แต่เขายังไม่สามารถอยู่โดยเหตุผลเพียง
อย่างเดียว วรรณรีจึงไม่มีโอกาสเลยเถิด เธอได้เพราะความเมื่อนายขึ้นในใจของสามีเรื่อยมา
ตลอดระยะเวลา 14 ปีของการใช้ชีวิต กว่าจะรู้สึกได้เสียเกินไป ถึงขั้นเขียนกำหนดให้วรรณรี
ให้ทำความเข้าใจกับความเมื่อนายของสามีด้วยการไตร่ตรอง ถึงขอความทว่า

วรรณรีเองก็รู้สึกถึงความเมื่อนายของเธอ หลังจากที่หลอนไถ่ถามคำถามเป็นไป
ระหว่างหลอนและเขาตลอดสัปดาห์ ความเมื่อนายของเธอไม่ใช่อยู่ที่รูปโฉมอย่างเดียวนะ ถ้าเขา
เมื่อนายขนาดจะไปอย่างไรก็ได้ โทษความความภรรยาของเขาให้มีความน่าเบื่อ
ให้เขาได้ประทับใจหลายต่อหลายอย่าง นอกจากรูปกายอัน "ดูไม่ได้อ" แล้วก็ต้องมี
อย่างอื่น ๆ อีกที่เรียกว่าเป็น "จุด" ที่ทำให้เขาซาบซึ้งใจถึงพอใจในตน แต่เขารู้สึกว่า
วรรณรีจะขอแย้ง "เรามีแต่ความดี" ก็อาจจะจะเป็นความดีที่เขาไม่ต้องการ...²

วรรณรีจึงได้แสร้งเสียดายและเสียใจที่เธอไม่เคยคิดที่จะปรุง เหตุผลและอารมณ์ให้เกิดความ
พอใจมาก่อน

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวรรณรีโดยตรงคือการนอกใจของสามี วรรณรีเจ็บปวดทรมาน
มากมายเพราะเธอไม่เคยคาดคิดมาก่อน วรรณรีมีจิตใจที่รักสามีเสมอมาทั้งคำพูดที่ว่า
"...หนูตั้งอยู่ในความปรารถนา เพราะหนูเห็นว่าเขาเป็นคนที่ จะทำอะไรก็ถึงถึงถึงถึงถึงแม้บ้าง
อีกอย่างเขาก็ได้พิสูจน์ให้หนูเห็นอยู่ตลอดเวลา ว่าเขารักกร้อมกรัวไม่ก็จจะหึงกร้อมกรัวไปไหน"³
และเธอเจ็บปวดถึงขั้นที่เพื่อนสนิทซึ่งเธอไว้วางใจที่สุดรวมมือกับสามีของเธอทรยศต่อเธอ
วรรณรีไม่เคยคิดถกเถียงและเป็นเช่นนี้เธอตั้งใจตลอดเวลา เพราะเห็นว่าพวกเธอจะตกลง
กับเธออย่างประนีประนอม เธอก็ไม่ยอมตกลงด้วย

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำเซาะทราย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำเซาะทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

³ อ. หน้า 788

การแก้ปัญหาของวรรณรี เริ่มด้วยการยื่นคำขาดให้มันเลือกเอาระหว่างเธอกับ
 ผู้ครอง แต่ยังไม่ยอมเลือกในขณะที่วรรณรียังหาทางออกที่เหมาะสมไม่ได้ เพราะทางออกนี้
 เพียงสองทางคือการหย่าขาดจากเขา และการยอมรับผู้ครองเป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของเขา
 แต่เธอยังไม่สามารถตัดสินใจในสิ่งที่ยังไม่อยากตัดหรือยอมรับในสิ่งที่ไม่ยอมรับได้นั้น เธอรู้สึก
 มีกมลและทุกข์ระทมยิ่ง เธอพยายามหาทางออกด้วยวิธีที่ใครต่อใครแนะนำ เช่น ปรับปรุงตนเอง
 ในเรื่องการแต่งตัว คุยหาเพื่อนชายที่แสดงความสนใจในตัวเธอ และยินยอมแม้กระทั่งเพื่อพา
 ไปหาหมอไสยศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่เธอรู้ว่าสิ่งที่หาสิ่งใดมาทำให้สมาธิจิตใจเธอดีขึ้น และปัญหา
 ของเธอไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีการเหล่านี้ ถึงที่เธอพูดว่า "เรื่องมันเกี่ยวกับจิตใจโดยตรง
 ถ้าเราไม่แก้จิตใจ เราก็ไม่มีทางแก้ตัวอย่างอื่น จริง ๆ นะสิ" เธออย่างฉันทายก็ว่า
 ถ้าจะพูดเอาคนที่เขาไม่รักเรามาอยู่กับเรา ยิ่งนานวันก็ยิ่งรู้สึกอย่างนั้นรักเขานั่น¹ อย่างไรก็ตาม
 วรรณรีพยายามจะเรียนรู้ปัญหาชีวิตเธอมาจากรอบ ๆ รอมกานมาจน พยายามที่จะยอมรับ
 ความจริงในชีวิตของเธอไม่เคยสนใจมาก่อน และพยายามหาทางออกที่ดีที่สุดให้ตนเองต่อไป
 ซึ่งนอกจากอาจารย์วิภาจะให้แนวคิดที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งเกิดจากเพื่อเลือกเอาทางใดทางหนึ่ง
 ของทางออกสองทางที่มีอยู่แล้ว พลตรีทวยหาญยังพยายามช่วยให้เธอได้เรียนรู้ เข้าใจและยอมรับ
 ความจริงยิ่งขึ้นด้วยวิธีการอันมีผลอย่างหนึ่งที่เข้าใจชีวิตและรู้จักกับบุคคลที่พอ ทั้งยังมีจุดหมาย
 ปลายทางที่มีผลต่อจิตใจของมัทโธไวราวรรณ และพจนานุกรมของนางคอยางเธออีกด้วย คือ
 จุดหมายปลายทางที่เธอคิดว่า "อันที่จริงก็ไม่เลวนัก ถ้าจะเป็นเมียนายพลนอกราชการ ที่มี
 ทรัพย์สินมรดกและความสะดวกสบายมอบให้พอจะใช้เวลาไม่ลำบาก"² เวลาวางในขณะใด
 พักผ่อน ธรรมชาติทำให้จิตใจสงบ และความหวังที่เกิดขึ้นใหม่ทำให้วรรณรีเปลี่ยนความนึกใหม่
 ปล่อยวางจากสิ่งที่ยึดเกาะไว้ด้วยความอาลัยอาวรณ์ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่มีประโยชน์อะไรต่อเธอ
 อีกแล้ว เริ่มมองเห็นทางออกและจุดที่จะเริ่มตนใหม่อย่างแท้จริง

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำเซาะทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

อย่างไรก็ตามวรรณียังไม่อาจจะแก้ปัญหาที่ยากทางออกที่เธอต้องการได้ เพราะ
 รั้มไม่ยินยอมให้ แสการปลงศพตกสปีใจไ้ทำให้วรรณียังสับสนใจเกิดสับสนปัญหาทางทอศุข
 ความเยือกเย็นยิ่งขึ้น วรรณียังไม่เคยคิดที่จะตกลงกับรั้มด้วยคั้งที่ เขาต้องการ เพราะเธอถือว่า
 เธอกับเขาควรที่จะอยู่บนคัยการนับถือและให้เกียรติกัน และการไม่ออกใจนั้นก็เกือหมายของ
 การนับถือและการให้เกียรติ เมื่อรั้มไม่สามารถให้เธอได้ ก็ไม่ควรจะให้เธอเองเสียสละออกทน
 เพื่อที่จะอยู่ด้วยกันต่อไปอีก ทั้งนี้วรรณียังเคยเคยคิดว่าที่สามีมักมาเอาใจใส่เธออีกครั้งหนึ่ง
 และคิดต่อไปไหม้มาไหนกับพลีศรีทวยหาญอย่าง เบิกเผย แต่รั้มมักจะระวังรักษาชื่อเสียงโดยการมี
 บุคคลอื่นรวมอยู่ด้วยเสมอ การตัดสินใจไปต่างประเทศโดยไม่มีกำาตลกกลับของพุกครองสร้างคาม
 ขุนเคืองและโหม่นสัให้กับเธอไม่น้อย เพราะเธอเข้าใจแ่น "ครึ่งเธอไว้กับที่" ของพุกครองก็
 เธอจึงต้องทนอยู่ในสภาพเดิมต่อไปอย่างไม่มีคามหวังใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเธอรู้แนแ่ใจที่ว่า
 รอยร้าวระหว่าง เธอกับรั้มนั้นไม่มีทางจะประสานได้อีกแล้ว ส่วนคามหวังที่จะเป็นอิสระ นี้นาคค
 กับพลีศรีทวยหาญก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไ้ยากเพราะรั้มไม่ยอมให้

สำหรับปัญหาเรื่องลูก หลังจากท้าววรรณียังเข้าใจชีวิตขึ้น ไ้ตระหนักถึงสภาพจิตใจ
 ของมนุษย์มากขึ้น เธอก็พยายามรั้มระวังไม่ให้ปัญหาค้นของ เธอส่งผลกระทบกระเทือนถึง
 ลูกมากนัก มีหนทางใดที่พอจะทะนุถนอมความรู้สึกของลูกได้ เธอก็พยายามอย่างเต็มที่ เช่น
 เธอยินยอมให้ลูกได้คบหาสนิทสนมกับบุตรชายของพุกครองถึงที่โดยดามา ส่วนปัญหาระหว่างเธอ
 กับสามีเธอก็พยายามพุกให้ลูกเข้าใจโดยไม่ป้กบัง แต่ก็ไม่ได้ร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง ดังเช่น เธอพูดถึง
 เรื่องการพวาระหว่าง เธอกับสามีว่า "...ขออย่าไ้เห็นเป็นเรื่องราวแรงอะไรเลย แม่เพียง
 ไ้คิด ไ้รู้ว่าคนเรานั้นถ้าไม่พร้อมที่จะอยู่รวมกันต่อไป การแยกกันนั้นแหละเป็นทางที่ที่สุด
 ดีคัยกันทุกฝ่าย เพราะเราจะไ้ไม่ต้องซำกตัวเองคัยการทนอยู่กับความฉมชนต่อไป ความออกทน
 นั้นบางทีก็เป็นคุณ บางทีก็เป็นโทษ เหมือนกับเรื่องอื่น ๆ นั้นแหละ..."¹ กับสามีเธอก็พุกคัย
 เหตุผลให้เขาเข้าใจว่าการพวาระหว่าง เธอและเขาไม่ทำให้ลูกไ้ได้รับความกระทบกระเทือนมากไป
 กว่าที่เป็นอยู่ไ้แล้ว คั้งที่เธอพุกว่า "...เวลานี้ถึงคุณจะอยู่หรือไม่อยู่ เราจะพวาระหว่างหรือไม่พวาระหว่าง

¹ สุกัญญา ชลศิริ น้าเขาระทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

ก็มีกาเหากัน ถึงหาแล้วก็ยังไม่มาหาสักที¹ แต่เมื่อวันไม่ตกลงตามที่เธอขอร้อง ลูกจึง
ต้องอยู่ในบ้านที่พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน บรรยายการภายในบ้านถึง เกรียก ทำให้ออกหงอยเหงาและ
บางครั้งก็ท้อใจเพราะพ่อแม่ทะเลาะกันด้วยอารมณ์ ซึ่งวรรณวิไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ นอกจาก
จะหลีกไปลอยใจและอธิบายให้ลูกยอมรับสภาพความเป็นจริง เท่านั้น

วรรณวิเป็นตัวละครที่ ฤๅษณา อโศกสิน สร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า ภรรยา
ที่ไม่สามารถแบ่งเวลาให้กับงาน ลูก และสามีได้อย่างสมดุลย์ ไม่พยายามปรับปรุงอารมณ์ให้
เหมาะสมกับสามี และละเลยสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่สำคัญในชีวิตสมรส อาจจะสร้างความ
เบื่อหน่ายให้กับสามีได้มากมาย โดยที่ทั้งสองฝ่ายแทบจะไม่รู้ตัว เมื่อความเบื่อหน่ายถึงจุดอึดอัด
ก็สายเกินกว่าจะแก้ไขโดยวิธีการใด ๆ

ณ

ณ เป็นตัวละครที่สร้างปัญหาครอบครัวขึ้นมาเพราะอารมณ์ และไม่สามารถจะ
กลืนความปัญหาให้จบลงได้เพราะอารมณ์อีกเช่นกัน

ณ เขียนนำหนักให้ณ เป็นสามีที่ภรรยาสามารถชื่นชมได้อย่างสนิทใจ ทั้งนี้เพราะ
นอกจากจะเป็นคนเอาจริง เอาจริงในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นอย่างดีแล้ว
มีบุคลิกดี มีลักษณะเข้มแข็ง สุขุมเยือกเย็นจนเป็นผู้นำอีกด้วย แต่เป็นผู้นำด้วยความสงบสุขของ
ครอบครัวโดยที่อารมณ์หรืออารมณ์หลงอย่างสมเหตุสมผลในเวลาต่อมา เพราะตลอดเวลาที่
ผ่านมารู้สึกว่าเขาแทบจะไม่สนใจกับอารมณ์เลย

ในความสัมพันธ์ต่อครอบครัว ณ ทำงานกับวรรณวิด้วยความรักและมุ่งมั่นที่จะ
ร่วมกันสร้างความเป็นอีกแผนกหนึ่งให้กับครอบครัว ทั้งยังตั้งความปรารถนาไว้ว่า จะไม่ให้
ภรรยาผิดหวังในรักเขา ทั้งนี้แม้วรรณวิจะวางระเบียบในการใช้ชีวิตอย่างเข้มงวดกวดขัน
เอาใจใส่งานและลูกจนไม่มีเวลาให้เขา และเกรงเกรียงเอาจริง เอาจริงจนไม่มีอารมณ์หวานหรือ
อารมณ์ขันเหลืออยู่เลย ณ ก็พยายามที่จะพอใจและให้อภัยเพราะเข้าใจเหตุผลของภรรยาดี

¹ สุกัญญา ชลศิริ น้ำเซาะทราย เล่ม 2 โดยฤๅษณา อโศกสิน (นามแฝง)

ในเวลา 14 ปีแห่งการครองชีวิตที่ผ่านไปมา กับจึงเป็นสามที่พึงปฏิบัติให้ล่ำจกักความว่า "น้าทรีคเดียว" และเป็นสามที่วรรณวีเชื่อมั่นและภาคภูมิใจมาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม เวลา 14 ปีแห่งการใช้ชีวิตกับนานพอที่จะทำให้ล้ม เมื่อหน้ายชีวิตประจำวันต้องคร่ำเคร่งถึง เกือบค เมื่อหน้ายความไม่มีเส้นทอนหวานของภรรยา และเมื่อหน้ายความยาวนานที่อยู่รวมกันอย่างซ้ำซากจำเจโดยไม่ยอมให้ทำอะไรแปลกใหม่ผ่านเข้ามาเลย ความรู้สึกของเขาเป็นถึงคำพูดของเขาที่ว่า "...บางทีของอะไรที่อยู่ในระเบียบหรือกฎเกณฑ์มากเกินไปนักมันก็จะแห้งมากจากชีวิตจิตใจ"¹ กับเคยพยายามบอกความในใจของ เขากับภรรยาบ้าง เหมือนกัน แต่วรรณวีภาคภูมิใจในตัวเองมากจนกระทั่งไม่ยอมรับข้อบกพร่องใด ๆ ถึงที่เธอมักจะพูดว่า "ก็ไม่เห็นมีอะไรนี่กะ ฉันไม่เคยเป็นแม่บ้านที่นอกวิธนอกนอร์มสักที ไฟก็ไม่โดน เทียนก็ไม่เหี่ยว เสริมสวยละก็ทั้งยาก ฉันมีอะไรบ้างที่บกพร่อง ไม่มีเลย"² ประกอบกับยังเป็นผู้ที่ไม่ค่อยได้แสดงความรู้สึกหรือความต้องการออกมาให้ปรากฏชัดเจน วรรณวีจึงไม่มีโอกาสได้เข้าใจและปรับปรุงตนเอง ความเบื่อหน่ายทวีขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงจุดที่เราต้องถามตนเองว่า "ผู้ชายเกิดมาเพื่อพึงพอใจในเส้นสายที่ภรรยาขีดไว้ให้เท่านั้นเองหรือ"³ ในขณะที่ความเบื่อหน่ายกำลังเกิดขึ้นอย่างรุนแรงนั้น ก็มีเหตุบังเอิญให้ผู้หญิงที่เขาเคยพึงพอใจอย่างมากตั้งแต่ใคร่จกัว่าเป็นภรรยาของนาย และไต่ถามหาที่กวนความชื่นชมตลอดมา เพราะนอกจากจะเป็นภรรยานายแล้วยังเป็นเพื่อนสนิทของภรรยาซึ่งเป็นผู้ชักนำภรรยานายให้รู้จักกับเขากัน เกิดเป็นมายขื่นทั้งยังเป็นมายที่มีเสน่ห์ ฉลาด และที่สำคัญที่สุดคือมีความรู้สึกและต้องการตรงกัน ดังนั้นจึงเกิดเหตุการณ์ซึ่งทำลายความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจของภรรยาที่มีต่อเขาได้เสีย ทั้งยังทำลายความสงบสุขของครอบครัวอย่าง ไม่อาจจะรอให้โตกลับกันเหมือนเดิมได้

อันที่จริงแล้วมันไม่เคยปรารถนาให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เขาพยายามหลีกเลี่ยงการลาออกจากที่ทำงานเดิม เมื่อสามของทุกครองชีวิตรอง เพื่อกันตนเองจากการติดต่อกับ

¹ สุภัทญา ชลศึกษ์ น้าเขาระบาย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

หน้า 139

² ก. หน้า 89

³ ก. หน้า 171

พุทธกรรณ แกร่วรณรีเป็นห่วงกลัวพุทธกรรณจะเหงา จึงชักนำพุทธกรรณเข้ามาติดต่อกันใกล้ซีกข้างขึ้น ทำให้มีใจเห็นความว่าเหว สัมสน หุรหุรายเพราะไม่เคยโกยในสิ่งที่ปรารถนา และรู้ว่า พมทวังของพุทธกรรณ เกิดความเห็นใจ เข้าใจ และสงสาร ในที่สุด รมักพายแพ้ออรรณพ ปลอยให้ตนเองกับพุทธกรรณก่อความสัมพันธ์ขึ้น ความแปลกใหม่ประกอบด้วยอารมณ์อ่อนหวาน เยาวชนซึ่งมีต้องการจากภรรยาแต่ภรรยาไม่เคยตระหนักถึงนี้อยู่ในตัวพุทธกรรณอย่างครบครัน ทำให้รณรีพมทความหมายต่อเขาโดยสิ้นเชิง แม้ว่ารมักจะยอมรับกับตนเองอยู่เสมอว่ารณรี ไม่มีความผิดเพราะหากไม่มีพุทธกรรณ เขาก็สามารถอยู่ได้กับขอมกพร่องบางประการของรณรี และแม้ว่าเขาจะเห็นแก่ลูกเพียงใดก็ตาม แต่การจำเป็นจะต้องเลือกระหว่างภรรยากับพุทธกรรณ รมัก พร้อมกับที่จะเลือกพุทธกรรณ รมักยินยอมให้พุทธกรรณเป็นผู้ตัดสินใจสำหรับปัญหาทุกเหตุการณ์ อย่างไรก็ตามในกรณีในจิตใจของโรมันอยู่ตลอดเวลา เขาพยายามจะตกลงกับรณรีด้วยดี แต่เมื่อ รณรีไม่ยอมตกลงด้วย และพุทธกรรณก็ไม่ปรารถนาจะให้เขาหย่ากับรณรี รมักพอใจกับการ อยู่ในสภาพที่ทั้งสองบ้าน เพราะถึงแม้ว่ารณรีจะไม่ยินยอมมีความสัมพันธ์กับเขาฉันสามีภรรยา แต่สามารถอยู่กันโดยหน้าที่พึงมีต่อกันได้

รมักเป็นผู้ก่อปัญหาขึ้นแต่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นคลี่คลายปัญหานั้น รมักต้องการให้รณรี ยอมรับสภาพที่เขาเป็นภรรยาสองคน หรือแม้จะไม่ยอมรับก็ขอให้รณรีออกนอกบ้านอยู่ในสภาพเดิมต่อไป เพื่อให้ลูกได้มีกรมทั้งพ่อและแม่ แต่เมื่อไม่เป็นไปดังที่คิด กล่าวคือรณรีปลงตกลงปลงวางจาก ความคิดที่จะแยกเหวเขาไว้ และต้องการจะหย่าจากเขา ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาคือส่งผลกระทบต่อ เขาโดยตรง รมักจึงไม่พอใจ รมักไม่ต้องการให้กรมเกรี้ยวกราดแตกแยก ไม่อยากจะสูญเสียในสิ่งซึ่งเขา เคยเป็นเจ้าของแม้ว่าเขาไม่อยากได้แล้วก็ตาม และไม่ยากที่จะหาความสำคัญสำหรับภรรยา ดังนั้นการที่รณรีขอหย่าจากเขาโดยที่มัลลครีทวยหาญ ผู้ซึ่งเห็นอกว่าเขาเกือบทุกคืนคอยรับข้าง คุ่มกรรณนั้นจึง เป็นสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกเสียหน้าและขุ่นเคืองมาก รมักจึงไม่ยินยอมหย่าและพยายาม คึงรณรีไว้โดยการหันกลับไปเอาใจใส่เธออีกครั้งหนึ่ง เหตุผลที่แท้จริงซึ่งเป็นเหตุให้รมักพยายาม คึงรณรีไว้ได้เกิดจากการมณอันสลับซับซ้อนของมนุษย์ ซึ่งมีทั้งความห่วงหาและวิหยาถึงข้อความ ที่เขียนบรรยายความในใจของเขาไว้ว่า

เหตุผลข้อแรกก็คือ ผู้หญิงคนนี้คือเมียของเขา เมียหรือตัว คือสมบัติอันมีค่าสุดของภรรยา
ของมนุษย์เรา เมื่อสมบัติตัวทำมาจะหนีไป มนุษย์ทุกคนมีความเห็นแก่ตัวพอที่จะถึงได้
อย่างสุดแรง เกิดไม่ว่าจะถึงมาเพราะรักหรือถึงมาเพราะอยากทรมานกันต่อไปอีก
ใครบางเล่าที่จะปล่อยให้ตัวหรือเมียของตน ถูกบุคคลที่สามลักกราเอาไปทอดทิ้งทอด
ถอยม ก็ถือว่าเป็นการยอมให้ถูกทรมานอย่างแรงจิก ๆ กันรอยที่พื้น

ส่วนข้อสองนั้นเป็นความริษยาในอารมณ์ ก็ตามๆนั้นมิใช่ผลที่ทรมาน รึมคงจะไม่มี
ความรู้สึกของถึงปานนี้ หลอนจากเขาไปก็ไปเกิด แก่ยากมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ไม่กว่า
ครั้งก่อนกับเขาเป็นใช้ไ้¹

ท้ายที่สุดแล้วมันจะกระหน่ำเข้ามารอยร้าวระหว่างเขากับภรรยาไว้ให้ไม่สามารถ
จะประสานไ้โดยวิธีใด ๆ อีกแล้ว แต่การสูญเสียบุคคลรองไปโดยไม่รู้ว่าอะไรจะไ้กลับก็เข้ามาหรือไม่นั้น
ทำให้มันหันมาพิจารณาภรรยาไว้ในลักษณะของ "ฝ่ายเด่นสุดท้าย"

ในลักษณะที่เพิ่มต่อบุคคลรอง มันสร้างความสัมพันธ์ขึ้นกับบุคคลรองด้วยอารมณ์
รักและหลง ความรักที่มีต่อบุคคลรองนั้นลึกซึ้งแน่นแฟ้นมาก เพราะเป็นความรู้สึกที่สะสมมาเรื่อย ๆ
เป็นเวลาเนิ่นนานถึง 14 ปี เริ่มต้นด้วยความรู้สึกพึงพอใจประสมกับความรู้สึกเสียสละเพราะเธอ
เป็นภรรยาคนใหม่ของนายเขา ต่อมาเป็นความรู้สึกที่หมั่นหมอบความฉลาด อ่อนหวาน และมีอารมณ์ขัน
ซึ่งเป็นประโยชน์กับเขามาก โดยเฉพาะในยามที่เขาอารมณ์เกรงเกรียง เพราะทะเลาะกับภรรยา
กรันเมื่อเธอเป็นฝ่ายและมีสติหันเขาก็ก่เกิดความรู้สึกห่วงแทนเธอเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง ไ้กระหน่ำ
แน่นักว่าเป็นความรักเมื่อทางเปิดใจแก่กัน กรันไ้ไ้ความสัมพันธ์ขึ้นรู้สึก เกิดขึ้นความรู้สึกที่หมั่นหมอบ
บุคคลรองถึงขั้นหลง เพราะนอกจากบุคคลรองจะมีเสน่ห์อย่างครบถ้วน ซึ่งหาไ้ยากจากภรรยา
ของเขาแล้ว บุคคลรองยังฉลาดที่จะเข้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของเขาอีกด้วย ในขณะที่ภรรยา
แสดงให้เขารู้สึกว่าห่วงเขาเหมือนเขาเป็นเครื่องไว้ใจหนึ่งของเธอเท่าที่บุคคลรองสามารถ
แสดงให้เขาเห็นว่า เขาเป็นชีวิตจิตใจและวิญญาณของเธอ

¹ สุกัญญา ขดสีกัน น้ำเซาะทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

พายแพทออำนาจของอารมณ์ สร้างปัญหาให้กับครอบครัวได้ หากมีเหตุและปัจจัยเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับข้อความที่ผู้เขียนกล่าว เน้นเป็นความลึกซึ้งของตัวละครที่ว่า "มนุษย์เราอยู่ด้วยอารมณ์ต่าง ๆ อารมณ์แข็ง อารมณ์รัก อารมณ์หลง เหตุผลเป็นเพียงส่วนประกอบมันจะมีค่าตามความหมายของมันถ้าหากเมื่อยังไม่มีการใช้อารมณ์ ถ้าอารมณ์เกิดขึ้นเมื่อใด เหตุผลก็มักจะตองคอยรับพายแพไปอย่างไม่มีประตุล"¹

พุทธรอง

พุทธรองเป็นตัวแทนของบุคคลที่ยอมรับสภาพของการเป็นปุถุชนซึ่งประกอบไปด้วยกิเลสทั้งห้า และยอมให้อารมณ์ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการอย่าง เป็นอิสระ มีเหตุผลที่ขึ้นต่ออารมณ์และความรู้สึกเป็นสำคัญ

เพื่อให้โครงเรื่องและแก่นเรื่อง เป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ จึงกำหนดให้พุทธรอง เป็นแม่ยายอายุ 38 ปี ซึ่งมีพร้อมทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติ ทั้งนี้เพราะวัยอันประกอบกับความประสมการพัฒนามาทำให้พุทธรองเข้าใจความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เมื่อประกอบเข้ากับความพร้อมในทางต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าพุทธรองมีชีวิตทั้งชีวิตเป็นเดิมพันสำหรับการต่อสู้เพื่อให้อารมณ์ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ในด้านลักษณะนิสัยผู้เขียนกำหนดให้พุทธรอง เป็นคนฉลาดสนับที่ไทย เป็นผู้นำมาโดยตลอด กล่าวคือ ฉลาดรู้ใจคน เข้าใจปัญหา วิธีแก้ปัญหามา เข้าใจปรุงแต่งตนเองให้มีเสน่ห์อยู่ตลอดเวลา และฉลาดที่จะปรับอารมณ์เกี่ยวกับความรู้สึกเป็นต้น นอกจากฉลาดแล้วพุทธรองยังมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ยอมรับความจริงอย่างเป็นตัวของตัวเอง กล้าเสี่ยงเพื่อไม่ให้ถึงจุดที่ตนเองต้องการ กล้าสู้กับความจริง ไม่กลัวปัญหา กล้าสู้อย่างทุ่มตัวซึ้ง เป็นลักษณะของผู้นำอีกคนหนึ่ง ดังนั้นความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดขึ้นระหว่างพุทธรองกับภริยาจึง เกิดขึ้นเพราะการตัดสินใจและความปรารถนาของพุทธรอง เป็นสำคัญ เหตุการณ์ที่ดำเนินต่อไปจนกระทั่งถึงวาระที่จะต้องตัดสินใจในตอนท้ายของเรื่อง ก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของพุทธรองแทบทั้งสิ้น

¹ สุกัญญา ขลศิริ น้ำพระทัย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

ในกานมพบาพ เนื่องจากพุกกรองมีพรอมทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากความรัก พุกกรอง
จึงต้องการความรักอย่างรุนแรง แต่ความรักที่พุกกรองต้องการในขณะที่ม้วยและความพรอมอย่าง
ที่เป็นอยู่เป็นความรักที่เกิดจากใจไม่ใช่ความรักที่เกิดจากการชกเยอย่างที่เคยผ่านมา พุกกรอง
ยอมรับว่าเธอรักก็มีสามของเพื่อนสนิท เป็นความรักที่เกิดจากการพึ่งพาใจมาเป็นเวลานาน
พุกกรองตัดสินใจใช้ชีวิตจิตใจเป็นเดิมพันทุ่มเทให้กับความรักครั้งนี้ เธอยินยอมสร้าง ความ
สัมพันธ์กับมันในลักษณะลึกลับได้เสียกันโดยไม่ทวนเกรงต่อการสูญเสียชื่อเสียง ยอมเป็นภรรยาอย่าง
อย่างเปิดเผยโดยไม่ทวนไหวกับเกียรติและศักดิ์ศรีที่เคยมีมาตลอด และถ้าเธอปรารถนาจะเป็น
ภรรยาเอกจริง ๆ ก็สามารทำได้ ยอมละทิ้งเพื่อที่จะตกลงประนีประนอมกับวรรณรี และยอมมี
ลูกกับมันเพื่อเป็นเครื่องมือนักเขาไว้ และเพื่อประกาศความจริงใจในความรักอันแท้จริงที่เธอ
มีต่อเขา หายที่สุดเมื่อเห็นว่าปัญหารักสามเส้าของเธอ กับ และวรรณรีมีที่ท่าว่าจะจบลงไยยาก
หรืออาจจะจบลงแค่เป็นไปในลักษณะที่เธอไม่ต้องการพุกกรองจึงตัดสินใจเดินทางไปต่างประเทศ
ชั่วคราว เพื่อให้ทุกสิ่งทุกอย่างพิสูจน์ความมั่นคงให้ได้ และเพื่อที่จะแสดงเจตนาอันแท้จริงของ
ตนด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพุกกรองเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากใจเป็นสำคัญ กุศโลบายแท้จริงของพุกกรอง
ไม่ใช่วรรณรีที่เธอสามารถเอาชนะได้โดยง่าย แต่เป็นความรู้สึกพร่องในช่องที่โงมา ซึ่งก่อให้เกิด
เกิดความทุกข์ความสับสนแกล้งใจให้ตลอดเวลาที่เธอตระหนักแน่ว่าต้องการดังใจ และพาตัว
เข้าไปผูกพันกับสิ่งนั้น ทั้งเช่น

ทุกข์เพราะความรักของเธอผิดห่านองคลองธรรม เพียงแต่พุกกรองได้ตระหนัก
แน่ว่าเธอรักก็มีสามของเพื่อนสนิท เธอก็ได้ประจักษ์ถึงความสุขที่มีความทุกข์แถมอยู่
ถึงคำบรรยายความในใจของเธอว่า

...อนิจจา...พุกกรองเพิ่งได้รู้สัจธรรมหนึ่งเกี่ยวกับตัวเอง รสของความรักความไม่แน่นอน
ที่มีต่อสามของหญิงอื่น เป็นรสที่คลั่งเพื่อ แสบร้อนแฉะมันเมา มีแต่ความไม่แน่ใจ
หากระแวงสิ่งอยู่ในสำนักแนบมานอนจิตใจของชไมยเป็นอย่างไร จิตใจของพุกกรอง

ก็เป็นอย่างนั้น ใจหนึ่ง เปรี้ยวปรักไถ่สิ่งซึ่งตนอยากได้ อีกใจหนึ่งก็เศร้าพิริบถกฏหมาย
บ้านเมืองกรุงของสังคม¹

ทุกข์เพราะไม่อยากรับเพียงส่วนแบ่ง พุทธรองไม่ใ้ด้อยากจะแบ่งส่วนให้คนอื่น เธอไม่
เคยสนับสนุนหรือยุยงให้คนอื่นจากวรรณวี แต่ก็ไม่อยากรับความรักที่แบ่งออกเป็นสองส่วน เธอ
จึงเลือกถอนทุนรอนทุกรายความหวังของเธอยุ่ตลอดเวลา ถึงกับบรรยายความในใจว่า

...เรากรรมอะไรอย่างนี้หนอที่ทำให้หลอนทางเราเหลือทน ความรู้สึกสองฝ่ายต่อสู้กัน
อย่างสาหัสสากรรจ์อยู่ภายใน พยายามเอาใจหลอนไปใส่ใจวรรณวี มันดำเรีงเพียง
นาที่สองนาที่หรือชั่วโมงสองชั่วโมงเท่านั้น แล้วหลอนก็ต้องชมชานไปกับความหวัง
อันโหดร้าย ทำให้หลอนก็ไม่ได้เลยว่ เหตุการณ์เช่นนี้จะไปสิ้นสุดลงอย่างไรในเมื่อ
ทั้งหลอนและวรรณวียังเหลือเวลาอีกยาวนานที่จะแย่งชิงกันและกัน²

ทุกข์เพราะสังคมลงโทษ พุทธรองเห็นความทุกข์จะไม่มีอิสระในด้านการคิดใน
เรื่องของหัวใจ เพราะฉะนั้นเธอควรจะไ้ทำในสิ่งซึ่งเธอพอใจไม่ว่าสังคมจะเห็นด้วยหรือไม่
แต่ก็เป็นไปไม่ได้เพราะเธออยู่ในสังคม พุทธรองจึงต้องเป็นทุกข์เพราะสภาพและวาระของบุคคล
ในสังคม ถึงกับบรรยายความรู้สึกว่า "...เวลานี้หลอนกลัวสังคมจับใจ กลัวใบหน้าเก่า ๆ ของ
คนรู้จักที่เคยหักทลายกันอย่างฉาบฉวย แล้วตามใบหน้าในใจจะมองหลอนอย่างเหยียดหยาม
แค้นใจเกิดแล้วซ้ำ ๆ ผู้ชายคนเดียวกันไม่ได้ จนถึงกับลงทุนแย่งตัวเพื่อน"³ หรือคำพูดของเธอเอง
ที่แสดงถึงความเจ็บช้ำกับความผิดเห็นของสังคม เช่น "...เคยเห็นนั่นแหละอยู่บนหัวใจเรา คนอื่น
นั่นแหละอยู่บนหัวใจเรา คนอื่นอยากให้เราทำอย่างนี้ คนอื่นอยากให้เราเป็นอย่างนั้น เมื่อเรา

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำพระพราย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)
หน้า 232 - 233

² สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำพระพราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)
หน้า 636

³ อ. หน้า 661

ทำหรือเราเป็นไม่ได้" จนฉันก็ทรมานเรา ไม่ให้เราได้มีความสุข..."¹ และ "ฉันทนทุกข์ทรมาน อยู่ทุกวันนี้เพราะฉันคิดถึง..."²

ทุกขเพราะความระแวง พุทธรองรักฉันอย่างบริสุทธิ์ รักด้วยหัวใจ พุทธรองรู้ลึก ความจริงใจทั้งหมดให้กับความรักครั้งนี้ เธอถือว่าเป็นความรักที่มีค่ามาก แต่เนื่องจากความรัก ของเธอเป็นความรักที่มีอุปการะ ความระแวงจึงเกิดขึ้นไ้มากกว่าความรักที่ถูกก่อกวน ทำนองคลองธรรม พุทธรองจึงมีเรื่องระแวงแฉ่งใจอยู่ตลอดเวลา และเป็นทุกขอย่างสาหัส เพราะความระแวงนั้น เช่น เริ่มค้นคว้าการระแวงว่าฉันไม่ได้รักและให้ความสำคัญต่อเธอเท่ากับ ที่เธอมีให้เขา ทั้งนี้เพราะเขามีภรรยาอยู่แล้ว เมื่อเรื่องเปิดเผยขึ้นก็ระแวงว่าถ้าภรรยารับเงิน คำขาดให้เลิกระหว่างเธอกับภรรยารับเงิน เขาอาจจะร้องเลิกรภรรยารับเงิน เพราะถ้าเลือกเธอก็จะ ส่งผลกระทบกระเทือนไปถึงลูกของเขา ครั้นเธอแน่ใจว่ามีครรภ์ซึ่งเธอตั้งใจจะให้ขึ้นเพื่อที่จะ เป็นเครื่องมือในการยึดเขาไว้ตลอดไป และเป็นเครื่องช่วยประกาศด้วยว่าเธอปรารถนาที่จะเป็น ของเขาอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็น "เกม" อย่างหนึ่งของแม่มายถึงที่หลายคนเข้าใจ แต่ปรากฏว่า ฉันไม่ได้แสดงความรักที่แท้จริงเท่าที่ควร พุทธรองจึงอยากที่จะเกิดความรู้สึกกลางแฉ่งและน้อยใจ ไม่ได้ แต่พุทธรองจะมั่นใจว่าฉันมีสติปะในการครองใจสามีเหนือภรรยารับเงินมาก แต่เธอก็ไม่ มั่นใจน้ำใจอันแท้จริงที่มีต่อเธอ โดยเฉพาะในช่วงที่เธอกำลังมีครรภ์ และรับกำลังไม่พอใจ ความสัมพันธ์ของภรรยารับเงินกับบุตรช่วยหาญ สิ่งที่พุทธรองกลัวที่สุดคือความเศร้าที่ตกความใคร่ ให้สูงขึ้นถึงระดับความรัก ซึ่งพุทธรองคิดว่าถ้าเป็นเช่นนั้น เธอจะต้องอวยอายุไม่ไหวชีวิต นอกจากนี้ พุทธรองยังระแวงว่าจะหมกมุ่นในสายตาของสามีอีกด้วย

ทุกขเพราะไม่ต้องการ เป็นคนเหตุให้ฉันกับภรรยารับเงิน พุทธรองรู้ว่าเธอเป็น แม่ที่หลัง เธอจึงไม่ควรถือเปรียบภรรยารับเงินถึงเพียงนั้น ยิ่งไปกว่านั้นพุทธรองเกรงว่าจะเป็นบาป ยิ่งขึ้นหาภรรยารับเงินไปแล้ว ไม่ได้รับความสุขเท่าที่ควร ถึงคำบรรยายความคิดของเธอที่ว่า

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ น้ำเซาะทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

...หลอนจึงรู้ว่าหลอนไม่มีสิทธิ์จะนั่งลง "กิน" กับเคียว ถึงอย่างไรทะเลเป็นสมบัติหรือ
เอกสิทธิ์ในตัว เขาก็ไม่ทำให้หลอนภูมิใจได้ มีหน้าซำดล้มจะทรมาณใจไม่ชั่วชีวิต และ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณรีจากไปแล้วกับพลกรัวยหาญ แต่ได้พบความจริงว่า หลอน
ไม่สามารถจะไว้ชีวิตนายพลผู้นั้นได้ยกยัดอีกแล้ว พลกรรองจะทำอย่างไร บาปสองชั่ว
สามชอนจนหลอนต้องนอนล้มตายเพราะบาปนั้นกระนั้นหรือ...¹

การแก้ปัญหาของพลกรรองเป็นไปอย่างไม่มีสติ สำรวจในตัวเอง รู้ความต้องการของ
ตน เข้าใจปัญหา และวิธีแก้ปัญหา ทั้งนั้นเมื่อถึงวาระที่จะต้องตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้
จบลงโดยเด็ดขาด พลกรรองก็ตัดสินใจเลือกทางที่เขาเห็นว่าตนเองได้รับผลดีมากที่สุด แม้จะเป็น
ทางที่ทำให้ตัวเองเจ็บปวด กล่าวคือพลกรรองตัดสินใจไม่เสียจากภริยาตัวราว เพื่อให้อุป
การกับภรรยาจบลงด้วยการพิสูจน์ความต้องการของกันและกัน โดยที่เขาไม่มีส่วนเกี่ยว
อันที่จริงแล้วพลกรรองมั่นใจว่าภริยาตัวราวไม่สามารถที่จะประสาธน์รอยร้าวที่เกิดขึ้น
แต่เขาไม่อยากให้ภริยาตัวราวสูญเสียภรรยาไปในขณะที่เขากำลังเสียกาย เพราะจะทำให้
วรรณรีสูงขึ้น เธอจึงขอร้องไม่ให้มีหย่ากับวรรณรี ส่วนเธอก็รับจากมาในขณะที่ยัง
สายตารของเข เพื่อที่เขาจะได้ตระหนักในกาของเธอยิ่งขึ้น ทั้งที่ตอนหลังพรหมรายเข้าใจ
เขียนจดหมายถึงเธอว่า "ฉันเพิ่งรู้เกี่ยวกับตัวเองว่า วิธีที่จะทำให้ทุกคนอยู่กับเราได้นานที่สุด
ก็คือทำให้เขาคิดถึงเรา ไหวพริบหาเรา ในยามที่เรายังมีค่า รักเราในยามที่เรายังเป็นเด็ก
เขาจะรู้สึกเหมือนกับว่าเขาตายแล้วตั้งครั้งชีวิตเมื่อเราจากไป"² การตัดสินใจครั้งนี้ผล
ปัญหาทั้งกลางอยู่ในใจของเธอหลายประการ กล่าวคือเป็นเกรงที่พิสูจน์ได้อย่างที่ทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะความรักเพียงอย่างเดียว เธอไม่เคยปรารถนาเคยไปถึงขั้นหย่าร้าง
มาจากภรรยาเขา และการที่เธอไม่ยอมรับรู้เรื่องการตกลงที่จะประสาธน์รอยร้าวหรือการตกลง
หย่าจากกันของภริยาตัวราว ทำให้เธอสามารถถ่วงถ่วงตนเองจากความรู้สึกเป็นยาพิษในกรณีที่เขา

¹สุกัญญา ชลสิทธิ์ น้ำเงาะทราย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)

หน้า 1123 - 1124

²ดู หน้า 1196

หย่าจากกัน นอกจากนั้นการที่เธอโหมอะจากเหตุการณ์ยุ่งยากไปชั่วเวลาหนึ่ง ทำให้เธอไกรภักขาใจเพื่อที่จะเตรียมตัว เตรียมใจเลือกทางเดินของตัวต่อไป

พุทธรองเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่า เขมมบุณย์จะฉลาดเพียงใดก็ตาม หากยอมให้อารมณ์และเหตุผลยากที่จะพาตัวให้หลุดพ้นจากความทุกข์ได้

เรื่องไม้ฉัดใบ เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาในชีวิตนั้นอาจเกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วย่อย ๆ ลุกขึ้นมาใหญ่โตเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ได้ยาก หรืออาจจะแก้ไม่ได้เลยหากเจ้าของปัญหามองมาโดยไม่ยอมทำความเข้าใจและให้ความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเสียแต่เริ่มแรก ผู้เขียนกำหนดตัวละครให้เหมาะสมแก่โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ซึ่งให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอให้ชัดเจน กล่าวคือตัวละครสำคัญแรกคือภรรยาของชิงทองกับพัลลภ แสดงให้เห็นปัญหาอันมีส่วนมาจากบุคคลแวดล้อมเป็นสำคัญ ส่วนตัวละครสำคัญหลังคือภรรยาของเทียนสีกับพินันท์ แสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากตัวของผู้สมรสเอง สำหรับตัวละครที่มีส่วนประกอบในการดำเนินเรื่องทางกึ่งส่วนเกี่ยวเนื่องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการเสนอ และช่วยให้เรื่องราวที่เสนอนั้นเกี่ยวพันกันอย่างสมจริง เช่น ญาติของทั้งฝ่ายชิงทองและพัลลภมีส่วนทำให้การสร้างเรือนหอของบุคคลทั้งสองล้มเลิกไป เป็นเหตุให้ภรรยาของชิงทองอยู่ร่วมกับญาติฝ่ายชาย ผลที่ตกคามาคือญาติของฝ่ายชายอันประกอบด้วยมารดา พี่สาว น้องสาว และพี่สะใภ้ ได้มีส่วนเข้ามาทำให้ชีวิตของชิงทองและพัลลภประสบปัญหายุ่งยากใจอยู่เรื่อย ๆ จนกระทั่งจบลงด้วยการแตกแยก ฝ่ายภรรยาของเทียนสีและพินันท์ มารดาของเทียนสีและบิดาของพินันท์ช่วยให้ผัวอันเข้าใจลักษณะนิสัยอันเป็นข้อขัดแย้งของบุคคลทั้งคู่ชัดเจนยิ่งขึ้น ญาติเพื่อนชายของเทียนสีมีส่วนเข้ามาสร้างความกินแหนงแคลงใจให้กับพินันท์ ทำให้ปัญหาการครองคู่ของเทียนสีกับพินันท์ถูกความอิจฉาออกไปอีก แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนก็สามารถกำหนดให้ชิงทอง บิดาของพินันท์ ญาติสนิท และลูกพี่ลูกน้องเข้ามามีส่วนทำให้บุคคลทั้งสองไขข้อคิดและแนวทางในการตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้ปัญหาคือการถอยลงได้ สำหรับตัวละครสำคัญซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาโดยตรงนั้น ผู้เขียนกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทไว้สอดคล้องกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่องไว้อย่างดี เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร และสะท้อนให้เห็นปัญหาให้ชัดเจน ถึงร ายละเอียดอีกต่อไป

พัลลภ

พัลลภเป็นสามีนี่มีส่วนทำให้ชีวิตครอบครัวประสบปัญหา แต่ไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะคิดแก้ปัญหา

เพื่อให้โครงเรื่องแต่ละเนื้อเรื่องเป็นไปก็ยังไม่เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนจึงกำหนดให้พัลลภเป็นชายหนุ่มที่มีลักษณะท้องใจสตรีหลายประการ เช่น รูปร่างหน้าตาดี ร่าเริง สุภาพ เอาใจเก่ง ที่ ๆ หนึ่ง ๆ มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี แต่มีลักษณะนิสัยหลายประการที่ทำให้ภรรยาเสียใจและฉีกหัวใจในที่สุด เขามากเมื่อได้อยู่ร่วมกัน เช่น พัลลภเป็นคนเห็นแก่ได้ ไม่เมตตาใจ หลงตนเองและพวกพ้อง เอาแต่ใจตัวเอง อ่อนแอไม่ชอบความยุ่งยากหรือความลำบาก รักความสะดวกสบาย มีความคิดที่ค่อนข้างแคบอยู่ในวงจำกัด เหล่านี้เป็นต้น

ในทัศนะของสามีนี่ที่มีต่อภรณานี้ เนื่องจากพัลลภได้รับการเลี้ยงดูมาในลักษณะที่มารการรักใคร่ เก่งใจและเอาใจใส่มากเกินไป พัลลภจึงรักความสะดวกสบายจนเกิดความเห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ประคบประกำกับมารการเป็นต้นโลก รู้จักแต่จะเอารักเอาเปรียบ ไม่รู้จักการให้ พัลลภจึงรับนิสัยเหล่านี้มาด้วย ครั้นเมื่อแต่งงานก็ครอบครัวยุคใหม่ ฉะนั้นนิสัยดังกล่าวย่อมมีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้พัลลภทำหน้าที่ของสามีบกพร่อง เป็นเหตุให้เกิดความไม่ราบรื่นขึ้นในครอบครัว จนกระทั่งเกิดการหย่าร้างขึ้นภายหลัง

ครอบครัวประการแรกเกิดจากพฤติกรรมของพัลลภเอง พัลลภมีพฤติกรรมหลายประการที่มักจะทำให้ภรรยาสะเทือนใจอยู่เสมอ พฤติกรรมดังกล่าวอาจจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็เป็นบ่อยครั้ง ทำให้ภรรยาคนที่ควรจะปรารถนาต้องเปลี่ยนไป เช่น พัลลภมักจะกล่าวขมขื่นญาติของตนเอง ในขณะที่ทำหัตถ์ญาติฝ่ายภรรยา หรือชื่อของฝ่ายเฉพาะมารการของตนเองเป็นเหตุให้ภรรยาฉีกหัวใจที่เขาไม่ฟังมารยาทและน้ำใจที่ตนมักเลยไปถึงมารการของเธอกับ ยิ่งไปกว่านั้น พัลลภยังมีนิสัยเรื่องการเงินได้เปรียบเสียเปรียบมากจนกระทั่งเป็นต้นเหตุได้ เช่น การถามถึงเงินช่วยในงานซึ่งฝ่ายภรรยาเป็นผู้รับไว้ ส่วนในสิ่งที่ตนเป็นหนี้ของเขานั้น พัลลภหาวิธีเลี่ยง ถึงแม้เขาร่วมมือกับมารการหลอกลวงภรรยาในเรื่องการเงิน เพื่อที่จะไม่ต้องเสียเปรียบภรรยา ซึ่งจะได้เงินได้จากคำพูดของมารการของเขาที่ว่า "ก็ไหนล่ะ...แม่หาทางเรี่ยไรกับข้าวมามาก ๆ จะได้เอา

เก็บไว้ให้ ไม่มีใครเอามาเอาไป ไม่มีใครเอาไป เมียรักหมก... อีกหนึ่งก็หัวโต...
 ถ้ามีเมียแล้วจนลงก็อย่ามี มีทั้งที่ทองรวขึ้น แปลว่าเราจะต้องช่วยออกอะไรต่ออะไรด้วย ไม่ใช่
 มาถึงก็มานั่งเล่นเก็บเงิน..."¹ พัลลภก็ได้อีกก็ค่อยๆ แรก ทั้งเงินค่าแหวนหมั้นที่เขาต้องเสียไป
 ก็นั่งที่เขาเขลอปุคออกมาโดยไม่ได้อังใจเมื่อภรรยาแสดงกิริยาไม่พอใจจำนวนเงินที่เขาแบ่งให้
 ซึ่งต้องนำไปจ่ายให้มารดาของเขาอีกทอดหนึ่งว่า "ผมเสียค่าแหวนไปทั้งเท่าไร ทำไมคุณไม่
 ก็นั่ง"² การกระทำของพัลลภสร้างความผิดหวังและขมขื่นให้กับภรรยาไม่ย่อย จนกระทั่งเกิด
 ความรู้สึกถูกกักการแกล้งงานของตนเองและโกรธเคืองได้ง่าย เมื่อมีสิ่งมากระทบ ก็นั่งเธอพูดด้วย
 ความโกรธและน้อยใจเมื่อถูกเตือนว่า "ไม่ต้องเตือนก็ได้ ทั่วไรก็ตามมันไม่ใช่หรือ... ฉันก็ไม่
 ความหมายอะไรสำหรับคุณเท่าไรนักนี่นา... เป็นเพียงใครคนหนึ่งที่คุณพามาพบกับคุณโดย
 ไม่ต้องจ่ายเงินเท่านั้นเอง"³ นอกจากนั้นพัลลภยังให้ความสำคัญกับบุคคลในครอบครัวของเขา
 มากกว่าภรรยาเสมอ ถึงแม้ว่าเขาจะยอมให้มารดาเป็นผู้เบิกเงินก้อนในตอนที่เขาไปทำงาน
 ทางประเทศ และเมื่อน้องสาวของเขาเขียนจดหมายไปฟ้องว่าชิงทองเที่ยวเตร่กับผู้ชาย พัลลภ
 ก็เชือดหน้าโดยไม่คิดที่จะสอบถามความจริงจากชิงทอง ทั้งยังเขียนจดหมายมาขอโทษและกล่าว
 อย่างเสียหายอีกด้วย เป็นเหตุให้ชิงทองตั้งใจที่จะหย่าจากเขาไ้ด้วยความเจ็บแค้น ก็นั่งเธอ
 พูดกับมารดาว่า "...หนูหมกรัก หมกอาลัย มีแต่ความขบะแหยง หนูลูกขนพอง ใต้ตั้นหมกทวน
 ก็นั่งแค้นแค้นจนวันสุดท้ายก็เลยไม่เห็นว่าคุณคนนั้นได้อุปการะหรือเป็นฝ่ายให้อะไรหนู ไม่ใช่ออย่าง
 เมียหรือก ผมแควอย่างชั่วก็เลยไม่เห็น"⁴ พฤติกรรมดังกล่าวของพัลลภแสดงให้เห็นว่าเขาไม่
 สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับบทบาทใหม่ ก็บทบาทของสามีได้

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไม้ฉลิม เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 620

² ก. หน้า 476

³ ก. หน้า 623 - 624

⁴ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไม้ฉลิม เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 962

ชอบการร้องอีกประการหนึ่ง เกิดจากการไม่รักอีกชอบต่อความรู้สึกและความต้องการของภรรยา พัดลมถือเอาผลประโยชน์และความสะดวกสบายของตนเอง เป็นใหญ่ ดังนั้นแม้ภรรยาจะดีก็อดสภาพพิสดารของตัวกับญาติของเธอ และพยายามที่จะให้เขาแยกบ้านออกไปจากบ้านใหญ่เพียงไม่กี่ตาม พัดลมไม่เคยเห็นภัยเพราะเขากำหนดถึงผลประโยชน์เป็นสำคัญ ถึงคำพูดของเขาที่ว่า "...แยกไปอยู่ไม่มีที่อะไร...ทองหนักอกสารพัด สู้แห้วจายทั้งก้อนแบบนี้ไม่ไค...ถูกก็...แถมยังถึงกลับมาไคเสียอีกกว่า...โธ...ใครจะเหมือนแม่ชักรักกัน จริงไหมอะ หัวหนากองไม่พอใช้เมื่อไหร่บอกมาเถอะ ยืนให้แท้...มีเมีย เมียก็แถมของเอาของเรา..."¹ ยิ่งไปกว่านั้น พัดลมไม่ต้องการออกไปทอดสั้วชีวิตข้างนอก เขาอ่อนแอเกินกว่าที่จะคิดเริ่มชีวิตใหม่ พัดลมหวังความสะดวกสบายที่กำลังได้รับมากกว่าที่จะเห็นแก่ภรรยา แม้ว่าเขาจะตระหนักถึงความไม่มั่นคงในสภาพที่เป็นอยู่เพียงไม่กี่ตาม ก็จะไม่เห็นได้จากบทสนทนาที่ห่าง เขาก็มีพินทุว่า

"เราทะเลาะกันบ่อย และพร้อมที่จะแยกต่างกัน...เพียงแค่นี้เรื่องแรง ๆ อีกสักครั้งสองครั้ง...ผมก็ถอยถอยไปจริง ๆ"
 "ถ้าแยกบ้านละ เหตุการณ์จะดีขึ้นไหม"
 "ก็อาจดีขึ้น แต่...ผมไม่มีปัญญาจะพูดให้ถึงแก่นนั้นหรอกอะ"²

อย่างไรก็ตามพัดลมก็คิดว่าเขาจะไม่ปฏิเสธกับภรรยาตรง ๆ แต่จะพยายามหาทางเลี่ยงไปเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้ภรรยารู้สึกผิดหวังเสียที่เกี่ยว นอกจากจะไม่คิดแก้ปัญหาก็ตรงแล้ว พัดลมยังไม่ชอบเรื่องที่ทำให้เขายุ่งยากใจอีกกว่า ดังนั้นเขาจึงมักจะรำคาญและโกรธหาภรรยาของเขาแสดงกิริยานอยใจหรือเสียใจต่อการกระทำของมารดาของเขา เหตุการณ์ยุ่งยากใจระหว่างมารดากับภรรยามีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งพัดลมรู้สึกอึดอัด ดังนั้นเมื่อได้โอกาสไปทำงานต่างประเทศเหมือน เขาจึงตั้งใจเพราะเท่ากับได้หนีปัญหาไปชั่วคราว ทั้ง ๆ ที่เขาเพิ่งแต่งงานไคเพียงห้าเดือนเท่านั้น ภัยพิบัติพัดลมคิดว่าถ้าหากเขายังอยู่ร่วมกับภรรยาต่อไป

¹ สุกัญญา ชลทัศน์ ไม้ดัดไม้ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 619

² สุกัญญา ชลทัศน์ ไม้ดัดไม้ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 696

สิ่งที่เขาต้องทำคือกองพาเธอแยกไปจากบ้านของเขา และไปเริ่มต้นชีวิตใหม่กันตามลำพัง ทำให้เขารู้สึกท้อแท้เล็กน้อยหน่อย มีผลให้ความรู้สึกผูกพันที่เคยมีต่อภรรยาหมดสิ้นไป ประกอบกับการจากกันเป็นเวลานาน ทั้งยังมีเหตุให้เขาโกรธเคืองภรรยาเรื่องน้องสาวของเขาเขียนจดหมายไปฟ้องว่าภรรยาเที่ยวเตร่กับผู้ชายอื่นด้วย พืชจึงสามารถออกจากภรรยาได้โดยตัดใจมีคนที่รักใหม่ และพร้อมที่จะหย่ากับภรรยาที่หนีกลับถึงบ้าน เพื่อหนีปัญหาที่ตนไม่อาจจะแก้ไขได้

พืชผลเป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับบทบาทของสามี ซึ่งเป็นบทบาทใหม่ที่เขาเองได้รับ และพืชไม่สามารถจะรับเอาความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นใหม่ได้ ย่อมเป็นต้นเหตุสำคัญของความไม่ราบรื่นในครอบครัว และอาจจะก่อวิกฤตการณ์ถึงขั้นเกิดการแตกแยกได้

ชิงกง

ชิงกง เป็นผู้ที่ประสบปัญหาชีวิตสมรสคล้ายเหตุที่เกิดขึ้นจากญาติพี่น้องของสามี เป็นสำคัญ เธอได้พยายามต่อสู้อย่างสุดความสามารถ แต่เมื่อไม่ได้รับความร่วมมือจากสามี ทางออกที่เธอเห็นวาทที่สุดคือ การหย่า

ผู้เขียนกำหนดให้ชิงกง เป็นสตรีที่มีลักษณะตรงตามทัศนคติในการเลือกคู่ของพืชผล คือ "สวย กวย รวย กวย มีความรู้ กวย"¹ ในด้านลักษณะนิสัย ชิงกง เป็นหญิงสาวที่มีเสน่ห์มากคนหนึ่ง แต่ในขณะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่ไม่ยอมให้ปัญหายุ่งยากในครอบครัว ขมขื่นการจ่ายของของเธอแต่เพียงผู้เดียว กล่าวถึงชิงกง เป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อสิ่งสวยงามไถ่ขาย บอกลูกในโลกใบนี้ ไม่เอาจริง เอาจังนัก เชื่อมั่นในตัวเองพอสมควร มีความคิดที่ค่อนข้างทันสมัย มีความสามารถในการยืดหยุ่นและโอนอ่อนผ่อนปรนพอสมควร แต่มีความอดทนไม่มากนัก ใจร้อน คือและทำให้ใจเธอใจในสิ่งที่ตนไม่พอใจไต่ยาก

ปัญหาชีวิตครอบครัวที่เกิดขึ้นกับชิงกงนั้นโดยเนื้อแท้แล้ว เกิดจากบุคลิกแวดล้อมอันได้แก่ญาติพี่น้องของสามีเป็นสำคัญ เริ่มแรกจากเรื่อง เรือนหอซึ่งญาติพี่น้องของพืชผลถึงไม่ได้

¹ สุกัญญา ขอดัชนี ไม้ล้มลุกใบ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 27

พัลลภสร้างเรือนหอในฝั่งญาติฝ่ายซึ่งคงยกให้ เพราะยังไม่ไต่กรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ส่วนญาติฝ่ายซึ่งคงยกยังไม่ยอมให้สิทธิ์ตามกฎหมาย เพราะพัลลภมีที่หาจะเอาโฉนดไปจำนองเพื่อเอาเงินมาสร้างเรือนหอ ซึ่งเป็นการเอาเปรียบฝ่ายตนมากเกินไป ซึ่งคงแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจไปอยู่รวมในบ้านใหญ่ฝ่ายพัลลภ ปัญหาที่ติดคามมาคือความกินแหนงแคลงใจกัน โดยเฉพาะญาติฝ่ายพัลลภซึ่งซึ่งคงต้องเข้าไปอยู่รวมกัน แสดงความกินแหนงแคลงใจในตัวซึ่งคงมาก ยิ่งไปกว่านั้นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นเพราะการอยู่รวมกับครอบครัวใหญ่ยังมีอีกหลายประการ เช่น พื้นฐานการอบรมและหลักการดำรงชีวิตของทั้งสองครอบครัวต่างกันมาก ซึ่งคงเคยได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างเป็นอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเอง ใช้จ่ายตามสบาย ต้องมาอยู่ในครอบครัวที่มีความคิดแคบ ยึดการประหยัคเป็นหลักสำคัญ ซึ่งคงจึงรู้สึกอึดอัด นอกจากนี้ซึ่งคงยังต้องอยู่รวมกับมารดาของสามีที่ละเอียดถี่ถ้วน เห็นแก่ได้ พกเต็มแถมเก่ง ไร้น้ำใจ ชอบการถ่ายวีดิทัศน์ ๆ รักลูกตนเอง เอาเปรียบเขยและสะใภ้อยู่เสมอ พี่สาวและน้องสาวของสามีแสดงความเป็นห่วงใยอย่างไม่ปิดบัง และพี่สะใภ้ของสามีที่ชอบการเฝ้าหาราย เป็นนิสัย ทำให้ซึ่งคงไม่มีความสุข เพราะต้องคอยระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา แต่ถึงกระนั้นก็มีสิ่งมากระหยิ่มใจอยู่บ้าง ๆ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดจากการอยู่รวมกับครอบครัวใหญ่ คือ การไม่มีเวลาเป็นของตัวเองและกัน เป็นเหตุให้ซึ่งคงกับพัลลภปรับตัวเข้าหากันได้ช้า ไม่มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเท่าที่ควร เพราะมักจะมีบุคคลหรือเหตุการณ์อื่นเข้ามาแทรก ทำให้บรรยากาศเสียไปเสมอ ชีวิตการแต่งงานของบุคคลทั้งสองจึงอยู่ในลักษณะคั่งที่พัลลภพูดว่า "อบอุ่นขึ้น แสบใจขึ้นมาก... แสบไม่ออก... ทำให้อมรู้สึกเหมือนกันว่า ผมโกนมานานและเป็นเพื่อนเท่านั้นเอง"¹ หรือจากคำพูดของซึ่งคงที่ว่า "โอกาสที่เราควรจะได้อยู่กันตามลำพัง พวกเขากุญแจเข้ามาความเข้าใจกัน ทำให้ถึงหาเสียเห็ดเกินทั้ง ๆ ที่เรากำลังงานกันไม่ก็เพื่อนเท่านั้นเอง..."² ปัญหาที่เกิดขึ้นกับซึ่งคงประการนี้สอดคล้องกับแนวความคิดที่ ศศ.จิตรา วสุวานิช กล่าวไว้ในเรื่องการปรับตัวในชีวิตแต่งงานที่ว่า

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไมบลักไม เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 618

² สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไมบลักไม เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 708

...สำหรับเรื่องการอยู่รวมบ้านกับญาติมิตรฝ่ายสามีมีรรมยากก็ ถ้าหากหลีกเลี่ยงได้
จะเป็นการดีที่สุด เพราะเหตุว่าผู้สมรสต้องการเวลาที่จะปรับตัวเข้ากับกันอยู่แล้วใน
ระยะแรก จะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้นิสัยที่แท้จริง ถ้าหากทำได้แยกออกมาอยู่
ตามลำพังจะช่วยให้การปรับตัวได้เร็วและดีกว่าการที่จะต้องปรับตัวอยู่ในคนหมู่มาก
ซึ่งคงมีทัศนคติและความนึกคิดต่างกันไป ยังมีคนอยู่ด้วยกันมากปัญหาก็ยิ่งมากขึ้น
เป็นเงาตามตัว¹

ในด้านการแก้ปัญหา จึงควรมายามอดทนในสิ่งที่ไม่พึงพอใจ พยายามโอนอ่อน
เข้าหาสามี เพื่อแก้สถานการณ์ซึ่งเครียดทั้งที่เกิดจากญาติและตนเอง พยายามยึดความรักเป็นหลัก
ในการให้อภัยขอมกพร่องของสามี และตั้งใจศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตมาปรับปรุงชีวิต
ของตนเอง เพื่อให้การครองคู่ของ兩人ไม่อย่างรวบร้อน ทั้งนี้เพราะนอกจากจะยังรักสามีอยู่
มากแล้ว จึงคงยังเป็นคนจริงจังกับชีวิต ไม่ต้องการให้เกิดปัญหาหย่าร้างขึ้นกับตนเองอีกด้วย
จึงควรมายามหาทางออกเพื่อที่จะประคับประคองชีวิตการครองคู่ของตนเองไว้ตลอดเวลา
เมื่อใคร่จู้จี้เสียสละทั้งที่เป็นส่วนก็ส่วนเสียแล้วแม้จะหนักหน่วงมาก แต่จึงคงก็คิดว่าลำพังเพียงสามี
ผู้เดียวมัน เธอสามารถทนได้ จึงคงจึงคิดขึ้นที่จะแยกครอบครัวของตนออกไปอยู่กับความลำพัง
ดังที่เธอพูดกับสามี เมื่อเธอจะจากไปทางประตูประเทศหกเดือนว่า "ระหว่างหกเดือนนี้ ฉันจะ
พยายามหาบ้านอยู่ด้วยกันความลำพังให้ได้ ถ้าฉันกับคุณจะเลิกกัน ขอให้เลิกกันเพราะตัวเองเป็น
เหตุ อย่าให้เลิกกันเพราะญาติเป็นเหตุเลย มันจะทำให้เราเสียใจมาก"² แต่ความอดทนและ
เจตนาที่จะประคับประคองชีวิตคู่โคตรคู่ของเมื่อเห็นว่า พอลูกเชื่อญาติของเขามากกว่าเธอ
และกล่าวคำคำนี้เธออย่างรุนแรงโดยไม่ยอมยอมตามข้อเท็จจริงจากเธอเลย จึงคงตัดสินใจ
ไถ่ถอนขึ้นเมื่อพิจารณาพบว่า ญาติของเขากดความยุ่งยากอยู่เรื่อย ๆ โดยที่พอลูกเองก็ไม่คิดที่
จะหาทางออก ในขณะที่เกี่ยวกันจึงคงก็พบความอดทนที่จะกลบไปอยู่ร่วมกับญาติเขาได้อีกต่อไป

¹ จิตรา วสุวานิช "การปรับตัวในชีวิตแต่งงาน" ใน สุขภาพจิตและการปรับตัว

² สุจิตรา ชลสิทธิ์ ไม่รักไม่ เล่ม 2 โภยกฤษฎา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 721

ถึงกำพุดที่ว่า "...พอนึกว่าจะต้องชนของ เขาไปอยู่กับพ่อแม่ตนเอง เขาก็ก็มีแต่ความท้อแท้ เบื่อหน่าย...มอกรจริง ๆ ว่าเป็นอะไร ก็ฉันก็คิดมากที่แต่งงานกับเขา คิดผิดจริง ๆ...ตลอด ห้าเดือนที่อยู่กับเขามันมีแต่ความทุกข์ พยายามจะค้นหาสิ่งที่ดี ๆ เรียกว่าความสุข ก็หาไม่พบ เลย"¹ ดังนั้นเมื่อได้ทดสอบน้ำใจของญาติฝ่ายสามีจนกระทั่งแน่ใจจึงตัดสินใจลงตก ครั้นเมื่อสามี กลับมาพร้อมกับไก่สองไก่เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อหญิงคนใหม่อย่างเปิดเผย ทางออกที่จึงคง เกิดไว้ก็เป็นไปได้อย่างสะดวกทุกประการทั้งสองต่างพอใจที่จะหย่าจากกัน จึงคงแก้ปัญหาชีวิตด้วยการ สุขุมเพราะมีมารดาที่เข้าใจ มีพี่น้องมีบรรณาการอย่างจริงใจ คอยเอาใจใส่เอาใจช่วย อยู่ตลอดเวลา ทั้งยังมีเวลาให้ไปพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบอีกด้วย

จึงคงเป็นตัวละครที่ประสบปัญหาชีวิตสมรสอันเนื่องมาจากญาติฝ่ายสามี และได้ พยายามหาวิธีแก้ไขอย่างเต็มความสามารถ แต่เมื่อมองไม่เห็นทางออกที่ดีกว่าสภาพที่เป็นอยู่ได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากสามี ก็สามารถตัดสินใจอย่างเด็ดขาดของตัวเอง โดยการหย่า จากกันทั้ง ๆ ที่แต่งงานได้ไม่กี่ปี และได้มาร่วมกันเพียงห้าเดือนเท่านั้น เพื่อที่จะให้มี โอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยกันทั้งสองฝ่าย แทนที่จะยอมทนอยู่ร่วมกันต่อไปด้วยความทุกข์ทรมาน อย่างไม่มีวันสิ้นสุด

พิน

พินเป็นสามีอีกแบบฉบับหนึ่ง ซึ่งมีส่วนใหญ่ที่ชีวิตครอบครัวประสบปัญหา จากปัญหา เล็ก ๆ น้อย ๆ คอย ๆ ลูกสามใหญ่โตยิ่งขึ้น ภาวะรู้ตัวก็กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไขได้ยาก เพื่อให้โครงเรื่องและเนื้อเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งเสนอ ผู้เขียนจึงกำหนดให้ พินเป็นสามีที่ร่ายรำภาวนาจิตใจและยอมรับนับถือในความเป็นตัวของตัวเองและความสามารถ แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนได้กำหนดให้พินมีลักษณะนิสัยหลายประการที่สร้างความ เบื่อหน่ายให้กับ ภรรยาจนเป็นเหตุให้ภรรยารู้สึกหมั่นแหม้งในส่วนลึก กล่าวคือ พินชอบอยู่เงิบ ๆ ไม่ชอบการ เทียวเตร่เฮฮา หรือการเขาสังคม มีความสุขอยู่กับบ้าน งาน การอ่านหนังสือ และการเรียน

¹ สุกัญญา รอดถิ่น ไม้ดัดใบ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 918

บทความ ไม่ใส่ใจในความต้องการของภรรยา ไม่สนใจความรู้สึกของใคร ไม่เห็นใจทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ เพื่อรักษามารยาทของสังคม หรือทนอดน้ำใจใคร เป็นคนตรง จริงจัง ไม่มีคิดปะในการพูด ไม่อ่อนหวาน อ่อนโยนหรือช่างเอาใจ รอบะโร่ง่าย ๆ ไม่ชอบความประณีตที่ทำให้ยุ่งยากหรือสับสนซับซ้อน และเป็นที่รองก้นเองมากจนกระทั่งถือวัน ยึดเอาความคิดความต้องการของตนเป็นใหญ่

ในก้านบทความของสามีสี่ที่มีต่อภรรยา พี่น้อว่าเขามีความรักชอบต่อครอบครัว เป็นคนรักบ้าน ไม่เที่ยวเตร่ เสพของมีนเมาหรือก่อปัญหายุ่งยากให้กับครอบครัว ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว พี่น้อจึงมองเห็นความผิดของภรรยามากกว่าตนเอง ก็จึงเห็นได้จากคำพูดของเขาเมื่อพูดกับภรรยา ที่ว่า "...ก็ทำไมคุณพ่อไม่บอกให้เขาโน้นเข้ามาทางผมมั่งละ...จะให้ผมเป็นฝ่ายโน้มน้าวไปหาเสียเรื่อย มันไม่เหมาะหรอกกับผมนะฮะ...ในเมื่อผมทำก็กว่าเรามากพอสมควร...คุณพ่อต้องหาทางให้ฝ่ายเราโน้มน้าวเข้าหาฝ่ายที่ ไม่ใช่ให้ฝ่ายที่ไม่ตามใจฝ่ายเรา"¹ กวญเหวที่พี่น้อมองเพียงจุดเดียว และตัดสินใจเอาจากจุดที่ตนเอง โดยไม่พยายามทำความเข้าใจชีวิต ไม่ยอมเข้าใจความต้องการของภรรยา ไม่พยายามที่จะเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกของภรรยา ทั้งยังเห็นพฤติกรรมบางอย่างของภรรยาเป็นเรื่องเหลวไหล ไร้สาระอีกด้วย พี่น้อจึงมีพฤติกรรมที่สร้างความเบียดเบียนข่มขืนและขุ่นเคืองให้กับภรรยา จนกระทั่งภรรยาต้องหาทางออกโดยวิธีต่าง ๆ และประสบปัญหาคายการคบเพื่อนชายเขาเย้ยเขา ซึ่งทำให้เขารู้สึกอับอายและขมขื่นใจอยู่ตลอดเวลา จนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่หาทางแก้ไขได้ยาก พฤติกรรมดังกล่าวของพี่น้อหลายประการด้วยกัน เช่น

พี่น้อไม่ยอมปรับตัวเข้าหาภรรยา เขาก็พูดและทำตามที่เขาต้องการโดยไม่สนใจความต้องการ ความรู้สึก อารมณ์ ตลอดจนนิสัยของภรรยา พฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ชัดจากคำพูดของเขา เช่น "มันไม่ได้ใจกับความต้องการของผู้หญิง ก็ไม่ต้องทำอะไรกันละ"²

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม้เด็ดไม้ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 279

² สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม้เด็ดไม้ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 895

หรือ "เหลวไหลใครจะไปสนใจใครอยู่ได้ ทางก็เกล้งไม่มีลูกมีเฝ้าโศกทุกวัน ๆ"¹ หรือ
 "เมฆาให้หมยว่างามหมัก ๆ ยาก ๆ เสียยังดีกว่าที่จะคอยตามอารมณ์แม่เจ้าประดุจ..."² หรือ
 "เธอน่ะมันกิเลสจัง...รักแต่การปรุงแต่งจอมปลอม เธอรู้ไหมว่าเรื่องที่เธอรัก มันเป็นมายา
 ทั้งนั้น"³ คอยเหินหารรยาของเขารู้สึกสมขึ้นกับพฤติกรรมของเขามาก ถึงคำพูดของเธอที่ว่า
 "เดี๋ยวนี้หนูไม่สนใจเหลวว่ะอะไรก็เหว หนูอยากไปไหนหนูก็นั่นไป กับใครหนูก็นั่นไป...เพราะถ้า
 หนูบอกเขาว่า หนูอยากไปนั่น เขาก็จะตอบว่า ไปทำไม ไม่เห็นมีอะไรน่าไป...หรือถ้าหนูขอ
 อะไรมาสักอย่าง เอาไปให้เขาดู เขาก็จะว่าทำไมทำไม ไม่เห็นได้ความ..."⁴ อันที่จริงแล้ว
 พี่ชนเอาใจใส่และห่วงใยภรรยาอยู่เสมอ แต่เนื่องจากเขาไม่ใช่คนอ่อนโยนหรือช่างเอาใจจึง
 มักจะไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏ สิ่งที่เขาสอบถามมักจะเป็นสิ่งที่ภรรยาของเขาทนไม่ได้ กล่าวคือ
 พี่ชนเป็นคนตรง เมื่อเขาไม่เห็นกายหรือไม่พอใจสิ่งใดก็พูดชักก้ออย่างทันทีทันใด ไม่มีศิลปะที่จะ
 กล่อมเกล่าให้เป็นคำพูดที่ไม่ทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น เพราะเขาถือคติที่ว่า "ความจริงใจแม้จะ
 กระด้างไปสักนิดก็ยังดีกว่าความหลอกลวงที่อ่อนหวาน"⁵ ผลปรากฏว่าภรรยาทนคำพูดในลักษณะ
 นั้นไม่ได้ ถึงคำพูดของเธอที่ว่า "ไม่อยากปรึกษา...ปรึกษาที่ไร ประการมกันทุกที่...ท้ายที่สุด
 กลับเหลว...คุยกับฉันไม่เคยคิดอะไร เหมือนกัน รสนิยมไปถนนทาง เล็ก...คอฉันเราเลิกพูด
 กันได้แล้ว"⁶ เธอจึงหันไปปรึกษากับเพื่อนชายที่สามารถให้ข้อคิดกับเธอได้อย่างมีนวลดังที่เธอ
 นำเพื่อนชายมากล่าวเป็นเชิงเปรียบเทียบให้เขาเห็นชอบพรองของเขาวา "ไฉนนะ เขาอายุน้อย
 ก็จริงหรอก แต่เขาเข้าใจคน เข้าใจชีวิต เขาจะตอบอะไรก็ไม่เชิงกร้าว สมมุติว่าเขาไม่เห็นด้วย

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม้ปลัดใบ เล่ม 1 โศกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 551

² ก. หน้า 397

³ ก. หน้า 322

⁴ ก. หน้า 459

⁵ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม้ปลัดใบ เล่ม 2 โศกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 767

⁶ ก. หน้า 766 - 767

เขาก็ไม่ย่ำความรู้สึกของเรา"¹ นอกจากนั้นพินยังชอบไถถามจาประชดประชัน แสดงกิริยาแข็ง
กระด้างไม่ยอมโอนอ่อนเราหากรรยา ทำให้กรรยาเกิดความรู้สึกต่อต้านขึ้นมาได้เสมอ เพราะ
เขาเกรงว่ากรรยาจะคิดว่าเขาขี้ขลาดให้เธอเพราะความร่ำรวย ยิ่งไปกว่านั้นพินยังเป็นคนที่ยึดเอา
ความรู้สึกของตนเองเป็นใหญ่ กล่าวคือเขาไม่ใส่ใจที่จะแสดงน้ำใจกับกรรยาเท่าที่ควร กรรณเมื่อ
กรรยาแสดงน้ำใจกับเขา เขากลับกระดากที่จะแสดงความชื่นชมอย่างเปิดเผย จึงทำเฉยเมย
เหมือนไม่แยแสให้กรรยาโกรธ แต่หาว่าการแสดงน้ำใจของกรรยามีความต้องการของเขาไป
แค่เพียงเล็กน้อย เขาก็สามารถจะแสดงความไม่พอใจได้เป็นเวลานาน กรรณเมื่อกรรยาอยู่ใน
อารมณ์อ่อนหวานต้องการให้เขาไม่พบปะสนทนากับเพื่อนฝูง เพื่อนที่มีกรรยาก่อน ๆ พินกลับไม่
สนใจอย่าง เป็นตัวเอง ของตัวเองเต็มที่ เหล่านี้เป็นต้น กล่าวได้ว่าพฤติกรรมของพินย่ำแย่ให้กรรยา
เกิดความรู้สึกต่อต้านได้มากจนถึงขั้นอยากจะทำอะไรบางอย่างให้สามมีเจ็บใจเหมือนอย่างที่เขา
เจ็บ ถึงแม้จะเห็นได้จากคำพูดของเขาคือพูดออกมาเมื่อสัปดาห์ก่อนว่า "...คิดน
อยากมีกอดลบอบจะหายไป...พฤติกรรมไม่ควรหรือ มันจะเสียหายอะไรสำหรับคนที่รักคุณแต่การ
ถึงขนาดนั้นแล้ว...ก็...จะโดนแก้แค้นตัวเอง แก่แค้นใครบางคนอย่างเดือดร้อน คุณคงไม่รู้
หรือว่าผู้ชายบางคนจะสมการแก่แก่แบบนั้นเหลือเกิน"² และท้ายที่สุดที่เขาไม่มีกิริยา
วาทะที่สามารถโน้มน้าวใจกรรยาได้เอง พินจึงไม่ได้รับการเอาใจใส่ ความอ่อนโยนและ
ความสำคัญจากกรรยาถึงที่เขาต้องการ

พินไม่ยอมรับความจริงเกี่ยวกับกรรยา ไม่ว่าในด้านความพอใจ อารมณ์ หรือสังคม
ของกรรยา เขาต้องการให้กรรยาเป็นหญิงในแบบฉบับที่เขาพอใจ รักษาระเบียบชีวิต มีความอดทน
อย่างผู้หญิงที่สมควรเป็นเมียและแม่ตามความรู้สึกของเขา เมื่อไม่ได้ดังใจ เขาก็แสดงปฏิกิริยา
ต่อต้านด้วยอาการต่าง ๆ เช่น วางเฉย ไม่สนใจ หรือใช้คำพูดเชือดเฉือนประชดประชันให้
กรรยาโกรธและเจ็บ พฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นได้จากบทสนทนาระหว่างบิดาของเขากับตัวเขา
ที่ว่า

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม่นัดรักไม โฉม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² สุกัญญา ชลศึกษ์ ไม่นัดรักไม โฉม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 255

"เขาเองเขาก็สองพว้า แกเป็นคนไม่เอาไหน... แกอยู่กับงาน กับหนังสือหนังสือ
กับโน่นเขียนนี่เขียนจนไม่สนใจคนที่อยู่ด้วยกัน ..."

"สนใจไปก็เท่านั้น... ผมก็ตามใจเขาแหละ ใจละ กูพอ อยากเที่ยวก็เที่ยว
อยากกินเหล้าก็กิน อยากทองผู้ชายคนไหนก็เชิญ... แล้วจะเอาอย่างกับผมอีก..."¹

หรือจากคำพูดของภรรยาที่แสดงถึงความคับแค้นใจ เพราะลักษณะการพูดของเขา ถึงข้อความว่า
"จริง ๆ นะ ไม่ ฉันไม่เคยได้ยินเขาพูดอะไร เขาพูดอย่าง กบเราอยู่ด้วยกัน... ผมคิดว่า
มันจะผิดพลาดไปบ้าง ก็ต้องเขินเขี้ยวแกเองว่าเจ็บ ๆ แสบ ๆ อย่างงั้นหรือ..."²
พฤติกรรมดังกล่าวสร้างความเจ็บช้ำให้กับภรรยาอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้ภรรยากระทำในสิ่งที่
ไม่เหมาะสมเพราะเขยเอาเงิน แสวงหาความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนชายที่หน้าเขาและญาติ
ของเขาในวงวนเวียนเกิดมาเขา เป็นคน

พินไม่เข้าใจอุปนิสัยและความรู้สึกของภรรยา ฉะนั้นเขาจึงกระทำในสิ่งซึ่งภรรยา
ไม่พอใจโดยไม่ตั้งใจโดยไม่รู้ตัว เป็นเหตุให้เรื่องราวบานปลายออกไปได้ง่าย ดังเช่น เรื่อง
บางเรื่องเขาเกรงอหิวาต์จะเล็ดลอดให้ภรรยาเข้าใจ แก่เขาก็กลับไม่ทำ เพราะคิดว่า "โธ่ ๆ
ด้วยกันแล้ว พูดคำสองคำก็ควรเข้าใจ"³ พินไม่เข้าใจหญิงไทยเฉพาะภรรยาของเขา
แสดงออกอย่างหนึ่ง แก่ความรู้สึกเป็นอีกอย่างหนึ่ง และคอยเหตุที่พินไม่ยอมเข้าใจอุป
ภรรยาตัวเอง เขาจึงโกรธแค้นการกระทำของภรรยาอยู่เสมอ ทำให้เรื่องราวลุกลามไป
ต่อไปเพราะความโกรธแค้นนั้น

พินไม่เข้าใจวิธีระงับข้อพิพาทระหว่างกัน ด้วยเหตุพินกับภรรยาที่มีความแตกต่าง
กันเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสนใจ อารมณ์ รสนิยม หรืออุปนิสัย ทั้งยังไม่ยอมโอนอ่อน

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไม้ผลัดใบ เล่ม 1 โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² ฎ. หน้า 408

³ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไม้ผลัดใบ เล่ม 2 โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 911

เข้าหากัน ดังนั้นความไม่ลงรอยและการขัดแย้งจึงเกิดขึ้นได้โดยง่าย ประกอบเข้ากับการไม่เข้าใจวิธีรับข้อพิพาทระหว่างกันของบุคคลทั้งคู่ ปัญหาใหญ่จึงเกิดขึ้น สำหรับตัวพินเองนั้น ไม่เคยสนใจปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างตนกับภรรยาอย่างจริงจัง ไม่เคยพิจารณาตอบพร่องของตนเอง แต่ต้องการให้ภรรยาปรับตัวเข้าหาเขา พินมองไม่เห็นแต่ความผิดของภรรยา จึงไม่สามารถทำความเข้าใจหรือตกลงกัน ทั้งยังมุ่งเอาชนะภรรยาทั้งด้วยการกระทำและคำพูดอยู่ตลอดเวลาอีกด้วย พฤติกรรมของพินเป็นดังที่บิดาของเขาต้องกล่าวเตือน ถึงข้อความที่ว่า

ไอ้เรื่องทะเลาะกลางปล้อง ขอมขัดแย้งอะไรที่ทำให้เขาเกิดทะเลาะกันอย่าง ไม่ใช่เรื่องฉลาด คนเราด้วยกันต้องรู้อารมณ์กัน ต้องมีวิธีพูดที่ทำให้อีกฝ่ายอ่อนลง ไม่ใช่แข่งกรำขึ้น แลวกหนึ่งใจ ๆ อีกอย่าง แกล้งเป็นมากทั้งสองอย่าง ลูกเคย พ่อไม่ได้คิดจะสอนแกหรอก เพราะแกก็โตจะแกอยู่แล้ว แต่เห็นว่าเห็นกับเด็กตากำ ๆ เกะโง่ที่เขาฝากกันแล้วพังกไปนั้น มันก็เริ่มมาจากกรอว์แล้ว เล็ก ๆ พวกนี้¹

นอกจากนั้นพินยัง เป็นคนที่ไม่ฉลาดพอที่จะทำให้เรื่องราวกลายเป็นดี หรือลดความรุนแรงลงได้ ตรงกันข้ามอาจจะทำให้เรื่องนี้รุนแรงยิ่งขึ้น ถึงที่ภรรยาเถวว่าเขาทวยความโกรธว่า "คุณนี่นำฉมาข้างเป็นมนุษย์ที่แสนพิลึกกึกกือจริง ๆ คือ อยู่ตรงในเวลาที่ไม่มีใคร เขาตรงกัน เพราะฉะนั้น จึงบอกไว้ทวยว่าคนที่ตรงอย่างไม่เคยในกับสมองเดยนะ ซึ่งผมเขาไม่ต้องการ"² โดยเฉพาะในระยะหลังรยร้าวที่เกิดขึ้นเพราะบุคคลที่สาม ทำให้พินเกิดความรู้สึกกลางแคงใจ และแสดงออกด้วยปฏิริยาทาง ๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกยากแ่งต่อกันยิ่งขึ้น เช่น การเอาชนะเอาเชิงกับภรรยาโดยการแสดงความไม่สนใจ หรือทำลายบรรยากาศดี ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกันเสียโดยไม่ไต่ตั้งใจ เป็นต้น ความแตกร้าวจึงมีที่ทวยว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้น

¹ สุกัญญา ชลศิลป์ ไม่นัดกัโป เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 899

² ฎ. หน้า 916

ความรู้สึกของสามีอีกต่อไป กายเหวี่ยงเหวี่ยงมีพฤติกรรม รมช่วยโยให้สามีแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ซึ่งมีผล
ผลักดันให้ตนเองประพฤตินิสัยที่ช่วยให้สามีรู้สึกมั่นคงและอับอาย จนเป็นเหตุให้เกิดความยากลำบาก
ใจมากขึ้นไปอีก พฤติกรรมดังกล่าวของเทียนี่เกิดจากความเคยชินกับการโกหกสิ่งทุกอย่าง
ที่อยากได้ เมื่อมีสามีก็อยากจะมีกับให้เขาเป็นอย่างที่เราอยากจะได้เป็น เทียนี่เอง
สามีกับความแข็งแกร่งการแสดงออกอย่างอ่อนโยน เธอมีจิตใจสำหรับสามีเสมอไม่ว่าจะอ่อนแอ
หรืออ่อนไห้สามี ก็จะเห็นได้จากคำพูดของเธอว่า "...โอ้เรื่องฉันทนี่ ตั้งแต่เกิดมาเป็นเด็ก
เป็นผม ฉันยังไม่เคยประพฤตินิสัย" ¹ หรือ "ตั้งแต่เกิดมา ฉันก็ไม่เคยเสียเวลาด้วยเรื่องเกี่ยวกับการ
โน้มน้าวใคร ฉันไม่ใจเย็นพอ ..." ² เทียนี่เป็นภรรยาของตัวเองจนกระทั่งไม่ยอมทำอะไร
ในสิ่งที่ตนไม่ชอบทำ ทั้งยังมีวิสัยทัศน์แรงกล้าที่จะเอาชนะตามแบบของตนเอง เมื่อไม่ได้อะไร
ก็โกรธ เก็บความเจ็บใจไว้ในส่วนลึก และพยายามทำร้ายจิตใจสามีทั้งด้วยการพูดและการ
กระทำอย่างละเอียด โดยเฉพาะในยามที่ไม่ได้ใจหรือโกรธ สิ่งที่เทียนี่มักกระทำเสมอคือการ
ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมนำใจสามี เช่น "หัดนอนกับเธอมาใกล้ๆ ทุกวันนี้ ก็เพราะเมาหรืออะ" ³
หรือพยายามพูดให้ดูเหมือนว่าสามีไม่มีคุณค่าสำหรับเธอเลย ก็จะเห็นได้จากทัศนคติระหว่าง
จึงคงกับเธอในขณะที่มีสามีของเธออยู่คนเดียว ว่า

"สามีใครก็ใครจะก่อการไม่ได้อย่างฉันทนี่ ..."

"ก็สามีฉันใจละ กุณทอง จะต้องไปหาภรรยาที่โตโตให้หน่อย... เค้าเงาะบ่อยู่
ทรงนี้เอง เสียแต่ไม่มีรูปสุวรรณอยู่ข้างในเท่านั้นแหละ ... นัยน์ตาฉันก็เลยเขาจะเข้าใจ
ต่อเขา เพราะว่ามองทุกวัน ... กวาคจะพูด ฉันก็ท่องบทพระราชนิพนธ์มาตลอดทั้งคืน
ตัวเองวันแล้วคืนเล่า ... กุณทองคิดว่าก็พอถึงถึงจะดอกลอกออกมาจากตาได้" ⁴ ต่าง ๆ

¹ สุทธิยา ขอสักข์ ไม้ดัดไม้ เล่ม ๑ โดยกุณทอง อโศกสิน (นายบง) หน้า ๕

² ก. หน้า ๓๙๖

³ ก. หน้า ๓๒๑

⁴ ก. หน้า ๕๕๓ - ๕๕๔

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเธอโกรธ เธอก็ตั้งใจจะยั่วให้เธอโกรธด้วยความที่รุนแรงยิ่งขึ้น
ถึงกับพูดว่า "พยายามสิ หนูอย่าง เธออย่าพยายามยิ่งน้อยไป ... ฉันอยากรู้ว่า เธอมาแต่งงาน
กับฉันทำไม เพื่อเงินรึอะ"¹ นอกจากทำร้ายจิตใจสามีที่พูดไปแล้ว เธอยังประหลาด
กายการแต่งความสนิทสนมกับเพื่อนชายโดยไม่หวั่นไหวต่อสายตาของใคร สร้างความเจ็บช้ำ
หมั่นให้กับสามีมาก ถึงกับพูดของเธอว่า "ถ้าเธอรู้ตัวใหม่ว่า กำลังทำอะไร เห็นฉันเป็นภรรยา
งั้นหรือ ถึงได้ถ่วงขยี้ไปถึงบ้านพ่อฉัน ... แล้วที่ฉันไม่ไว้วางใจ ก็อย่าคิดว่าไม่มีหัวใจ แต่
เพราะยังเห็นแก่หน้าใคร ๆ อยู่มาก โดยเฉพาะหน้าของพ่อฉัน และแม่เธอ เธอต้องการจะอวด
ให้ใคร ๆ รู้ใช่ไหมว่า เธอไม่แคร์"² อันที่จริงแล้ว เธอสู้ที่ว่าเธอสามารถเอาชนะเขาได้
โดยวิธีใด แต่เธอไม่เคยคิดจะทำ ถึงที่เธอพูดกับชิงคงว่า "... ความจริงถ้าฉันถึงอกถึงใจจับเส้น
เขาให้ใกล้ถึงได้ไม่ยาก ... แต่ฉันเลือกฉันไม่เคยคิดว่าจะจับเส้นใคร..."³ พฤติกรรมของ
เธอนี้จึงเป็นพฤติกรรมที่คนอื่นไม่ได้ตั้งใจ ที่จะเห็นให้เธอมีอำนาจเหนือหรือแสดงความเก่งกาจ
จนกระทั่งสามีไม่กล้าโต้ เธอต้องการความอ่อนโยน ต้องการเป็นคนสำคัญและเป็นพี่เลี้ยงของภรรยา
ซึ่งเป็นสิ่งที่เคยสืบทอดไม่ได้จากแม่กัน ดังนั้นข้อบกพร่องของบุคคลทั้งสองจึงเกิดจากข้อขัดแย้ง
เล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วค่อย ๆ ลุกความใหญ่โตขึ้นเป็นปัญหาใหญ่ โดยที่บุคคลทั้งสองแทบจะไม่รู้ตัว
ปัญหาที่เกิดขึ้นแบบนี้เห็นได้ชัดเป็นเช่นเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพิชน ก็คือ เธอนัดต้องการ
ให้สามีเป็นคนที่เธอต้องการ เมื่อเป็นไปไม่ได้ก็ฉีกหัวใจ และเกิดความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จแล้ว
ในชีวิตครอบครัว กวียเหตุที่เธอนัดเป็นคนที่เธอนัด เธอจึงเบียดนายสามีที่ไม่ยอมปรับตัว ประกอบ
เข้ากับการไม่มีความเห็นอกเห็นใจหรือความห่วงใยกันทั้งคู่ เธอนัดจึงมีเวลาว่างให้เบียดนายถึงขั้น
จนกระทั่งรู้ถึงทุกสิ่งทุกอย่างและเหวอ เธอพยายามหาทางออกให้กับตนเองโดยการสะสมวัตถุต่าง ๆ
เช่น แสตมป์ ไฟแช็ก ขวดยุโรปต่าง ๆ กล้วยไม้ ๆ นานาชาติ และดวงกุญแจ เป็นต้น

¹ ชุกัญญา ชลสิทธิ์ ไม่รักก็ไป เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 440

² ญ. หน้า 434 - 435

³ ญ. หน้า 423

นอกจากนี้เทียนสียังหาทางออกด้วยการคบเพื่อนลักษณะแปลก ๆ การไม่มีความสุขในชีวิตครอบครัว ทำให้เทียนสีต้องการเพื่อนเป็นอย่างมาก ถึงคำพูดของเธอที่ว่า "คิดมัน ... ของการเพื่อน เพราะต้องการให้เพื่อนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหล่อเลี้ยงจิตใจในเวลาที่คุณเห็นโลกไม่น่าอยู่..."¹ และแผนการที่ตัดสินใจทิ้งบริษัททัวร์ก็เป็นเพราะเหตุจากการไม่มีความสุขในชีวิตครอบครัวเช่นกัน ถึงที่เธอพูดกับมารดาว่า "... ที่คิดจะทำงานนี้ก็เพราะ ... หนูกำลังแย่เต็มที่ ถ้าไม่เอาทัวร์ออก กับการหางานที่ลูกนิสัยทำ สักวันแม่อาจจะเห็นหนูโผล่ออกมาจากการของพวกเกย์ก็ได้"² เทียนสีมีสภาพจิตใจที่ว้าวุ่นของไฟที่ว่า "นางสงสารไหม ... เธอทั้งสวย ทั้งรวย ทั้งมีพลังงาน พร้อม ... แต่คนใจ ใจไม่เป็น..."³

แม้จะประสบปัญหาอย่างไรก็ตาม เทียนสีไม่เคยคิดที่จะแยกทางกับสามี ทั้งนี้เพราะเธอยังภาคภูมิใจในตัวเธออยู่ในส่วนลึก นอกเหนือไปจากเพราะความรักลึกถึงที่เธอชอบอ้าง การแยกกันอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง ประกอบเข้ากับการมีบุคคลที่สามเข้ามาแทรกทำให้เธอเกิดความรู้สึกกรังเกรง เทียนสีจึงต้องยอมรับกับตนเองว่ายังรักและห่วงเธออยู่มาก ทั้งยังมองเห็นคุณค่าในตัวเธอมากยิ่งขึ้น เทียนสีจึงเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหาเพื่อที่จะประคับประคองชีวิตครอบครัวของตนไว้เป็นครั้งแรก เธอใช้กำลังใจ กำลังปัญญา และปฏิภาณในตัวเธอต่อสู้ขบถ ฝึกความสามารถ ความรู้สึกที่กำลังจะสูญเสียเขาไป ทำให้เทียนสีเริ่มพิจารณาขอบเขตของ ตนเองและทิศทางทางแก้ไข ความขุ่นขมในใจในงานช่วยให้เธอไม่มีเวลาวางอย่างเหลือเฟือสำหรับ ความเบื่อหน่ายอีกต่อไป ในที่สุดเมื่อสามีเธออ่อนลง เธอกับเขาจึงตกลงกันไว้ว่าจะลดทอนชีวิตกันครึ่งทางเพื่อลูก

เทียนสีเป็นตัวละครที่ทำให้ปัญหาชีวิตสมรสอันเกิดจากการไม่ยอมรับรัก เข้ากัน คุกคามใหญ่โตยิ่งขึ้น แต่ในที่สุดก็สามารถประคับประคองชีวิตคู่ของตนได้ เพราะได้รับความร่วมมือจากสามี ควบคู่กับยังเห็นคุณค่าของกันและกันอยู่

¹ สุจิตัญญา ชลศักดิ์ ไม่วัดใจ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 91

² สุจิตัญญา ชลศักดิ์ ไม่วัดใจ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 734

³ สุจิตัญญา ชลศักดิ์ ไม่วัดใจ เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 599

เรื่องประตูปีกกาย ผู้เขียนเขียนเรื่องนี้อย่างที่ต้องการ เสนอวิธีแก้ปัญหาให้แกสตรีที่มีสาม เป็นเกย์ ผู้เขียนจึงกำหนดกฎให้ถึง และลักษณะนิสัยของตัวละครให้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่อง และโครงเรื่อง ให้เหตุการณ์ในเรื่อง เป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร ตัวละครรองก็เหมาะสมแก่เนื้อเรื่อง ไม่มากเกินไปจนเกินไปจนสามารถหักออกจากเรื่องได้ เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้มุ่งเสนอวิธีแก้ปัญหาให้แกสตรีที่มีสาม เป็นเกย์ทั้งกลา ผู้เขียนจึงพยายามที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ เรียกว่า เกย์อย่างค่อนข้าง เข้าถึงอารมณ์ และชีวิตจิตใจของบุคคลเหล่านั้น รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เขามีลักษณะเช่นนั้นด้วย ทั้งนี้การสร้างตัวละครประกอบของผู้เขียนจึงมุ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจข้อมูลของบุคคลกลุ่มนี้เป็นสำคัญ โดยเฉพาะข้อมูลของนพิตโดยตรง เช่น คุณพจน์ให้ข้อมูล เกี่ยวกับความผิดพลาดในการเลี้ยงดูนี้ ทำให้พี่กลายเป็นผู้ชายที่พอใจจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศเดียวกันในกาลต่อมา ระเบิด เป็นตัวแทนของ เกย์ที่มุ่งงานการทำให้เป็นอาชีพ และพอใจกับสภาพของตนโดยไม่คิดจะปกปิดกั้นการแต่งงาน เป็นตัวละครที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตจิตใจของบุคคลที่เป็นเกย์ยิ่งขึ้น เป็นผู้ชายประจำของนพิต แทนที่ เป็นเกย์ที่เป็นโสเภณีที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพของ เกย์กว้างขวางออกไปอีก และช่วยให้เข้าใจความต้องการของนพิตยิ่งขึ้น ส่วนนพิตนั้นและนาวาเป็นหนุ่มสาวที่ทำให้จิตดาเกิดความตระหนักแน่ว่าจะแก้ปัญหาชีวิตของตนเพื่อที่จะครองชีวิตคู่กับนพิตสามที่เป็นเกย์ต่อไป แทนที่จะคิดเริ่มต้นใหม่กับผู้ชายที่เป็นชายแท้ ๆ พิศการ เป็นที่ปรึกษาของจิตดา และเป็นตัวละครที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นโลกของเกย์และกะเทยตามบาร์ เกย์ชั้นต่ำ บาร์ เกย์ชั้นสูงและบาร์กะเทย ทั้งยังเป็นตัวละครที่สามารถให้ข้อมูลในการ เป็นเกย์ของ เขาอย่าง เบิกเผย ทำให้ผู้อ่านได้ข้อมูลที่ เป็นความจริงยิ่งขึ้น สำหรับตัวละครที่สำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหานี้ นพิตจะวิเคราะห์โดยละเอียดดังต่อไปนี้

นพิต

นพิตเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมา เพื่อที่จะแสดงปัญหาชีวิตครอบครัวอันเนื่องมาจากความผิดพลาดทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบไปถึงด้านจิตใจของการครองชีวิตคู่ ปัญหาเกิดขึ้นเพราะนพิตไม่ยอมรับตัวเอง วิธีแก้ปัญหาของเขาจึงเป็นการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับตัวละครคนอื่นๆ นพิตเป็นผู้ชายที่มีความพอใจทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ที่เรียกกันว่า โฮโมเซ็กซวล (Homosexual) หรือในปัจจุบันนิยมเรียกกันว่า เกย์ (Gay) อย่างลึกซึ้ง และไม่คิดจะแก้ไขความพอใจของตน

ทุกอย่างก็ แต่ต้องการแรงงานมีบุตรภรรยาเหมือนบุคคลโดยทั่วไปด้วย เหตุผลทางสังคม ก็ต้องการปิดบังว่าตนเป็นเกย์ และอยากมีบุตรสืบตระกูลด้วย ในขณะที่ตัวคนเดียวก็ยังพอใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ในแวดวงเกย์เช่นเดิม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือปัญหาชีวิตสมรสที่เกิดจากเกย์ บุคคลที่ถูกดึงเขามารวมมีปัญหาคอยไต่ถามภรรยาของตนเอง นีฬิงเป็นตัวละครที่ผู้เขียนต้องการเสนอให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและแก่นเรื่องทั่วไป และจะต้องกำหนดบทบาทให้เหมาะสมกับลักษณะพื้นฐานของตัวละครทั่วไปเช่นกัน ทั้งนี้ผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายที่เรียกกันว่าเกย์ หรือโฮโมเซ็กชวลเพื่อให้ตัวละครที่เสนอให้มีลักษณะสมจริง

การกำหนดตัวละครและภูมิหลังของตัวละครของผู้เขียน มีเหตุผลสืบเนื่องต่อกันและสัมพันธ์กับโครงเรื่องโดยตลอด ช่วยเน้นให้เห็นที่มาของปัญหาได้ชัดเจน เช่น ผู้เขียนกำหนดไนฟ์เป็นบุตรชายคนเดียวในจำนวนบุตรสี่คนของครอบครัว ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดาเป็นคนรักสนุก ชอบความสบาย ไม่สนใจทำงาน ดังที่มารดาของเขาเล่าให้ฟังว่า "เขาเป็นคนรักสนุกสบายมากกว่าจะทำงาน บางทีหายไปเป็นอาทิตย์ ๆ อยู่ตามบ้านผู้หญิง อาจจะ" เป็นเพราะมีสมบัติมาก ไม่เคยรู้ว่าการทำงานเป็นยังงัยก็ได้ เลยเท่ากับ "เสีย" ไปทางอ้อม"¹ มารดาจึงเป็นผู้รับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างในบ้าน เลี้ยงบุตรอย่างทะนุถนอมให้มีความสุขสบายอย่างเต็มความสามารถ ตามใจอย่างเต็มที่ พยายามขบเคี้ยวความรู้สึกจากที่บุตรมีต่อบิดา นีฬิงส่งเข้าโรงเรียนประจำตั้งแต่ประถมเพราะมารดาเกรงว่า การให้อยู่กับตนและน้องผู้หญิงมากเกินไปจะมีอุปสรรคเป็นเหตุต่อไป ทั้งยังต้องการที่จะกีดกันไนฟ์ไม่เสียจากบิดาของเขาคง เพราะกลัวว่าไนฟ์จะไต่ถามอย่างไม่ดีต่าง ๆ จากบิดา ไฟ์เริ่มมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนรุ่นพี่เพศเดียวกันโรงเรียนประจำตั้งแต่อายุสิบสามปี ครั้นเมื่ออายุได้สิบหกปีเป็นนักเรียนรุ่นพี่ก็เริ่มเป็นเกย์ถึง (เกย์ที่แสดงบทบาทเป็นชาย) กับเด็กผู้หญิง กลาวไควาซอมูลเหล่านีฬิงส่วนทำให้ไนฟ์เป็นเกย์ในเวลาต่อมา กล่าวคือ การที่ไนฟ์เป็นลูกชายคนเดียวอยู่ตามกลางพี่น้องผู้หญิงทำให้ต้องปรับตัวให้เข้ากับคนหมู่มาก เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ ก็จัดเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จิตใจไนฟ์เอนเอียงไปทางผู้หญิงได้ ในด้านการเลี้ยงดูมารดาอำนาจและบทบาทเป็นใหญ่

¹ สุจิตญา ขลศิริ ประยุทธ์ปิตทาย โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 211

ในบ้าน มีลักษณะปกป้องคุ้มครองและให้ความใกล้ชิด ในขณะที่มิคาไม่เอาใจใส่ที่จะรับผิดชอบในครอบครัว ประกอบกับมารดาพยายามกีดกันมิคาออกจากวัย ทำให้พ้นห่างเหินจากมิคา จึงไม่มีแบบอย่างของบุรุษที่คิดเข้มแข็งให้เลียนแบบ (Identify) การเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอมเกินไปของมารดา ประกอบกับมิคาก็ได้ถึงแก่กรรมลงในวัยวัยรุ่น ทำให้พ้นห่างจากกิจกรรมของบุรุษมากขึ้น การเลี้ยงดูในลักษณะดังกล่าวมีแนวโน้มผลักดันให้เป็นโฮโมเซ็กชวลได้ในภายหลัง ยิ่งไปกว่านั้นการที่มารดาส่งมิคาเข้าโรงเรียนประจำตั้งแต่มิคาเป็นเด็ก ทำให้มิคาไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเท่าที่ควร จึงแสวงหาความอบอุ่นจากเพื่อน โดยเฉพาะที่เป็นเด็กหน้าตาน่ารัก ดังนั้นความอบอุ่นอย่างใหม่ที่มิคาพบจึงเป็นรสสัมผัสจากเพื่อนชาย ครั้นต่อมาเมื่อมิคาได้รับประสบการณ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติในระยะที่เริ่มวัยรุ่น ก็เกิดการเรียนรู้ แล้วเกิดความพอใจจนกลายเป็นเกย์หรือโฮโมเซ็กชวลในที่สุด

สำหรับเหตุผลที่เกิดจากการเลี้ยงดูจะเห็นได้ชัดว่าผู้เขียนให้ความสำคัญมาก เพราะได้กล่าวซ้ำไว้หลายตอน ทั้งที่เป็นคำพูดและความคิดของตัวละครทั้ง เช่น คำพูดของจิตสาที่พูดกับพิสการ ว่า

... ถ้าเธอมีลูกชายเลี้ยงดูให้ดี เด็กผู้ชายต้องการวิญญูญ ถ้าพ่อไม่เป็นวิญญูญของเขา หรือเป็นแต่ไม่ให้ความสนับสนุนเท่าที่ควร ไม่ฝึกให้เขาเป็นผู้นำแล้ว เขาก็จะหันไปหาแม่ แล้วแม่ก็จะเขล่อตัวฝึกผู้ชายให้กลายเป็นผู้หญิง ถ้าถึงวันนั้นเมื่อไหร่ไม่ว่าเธอคนไหนที่จะต้องเสียใจ¹

พร้อมทสนทนาระหว่างพิสการกับพี่สาว

"แปลว่าโรงเรียนประจำเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เกย์ใช่ไหม"

"จะว่าใช่ก็ใช่ จะว่าไม่ใช่ก็ไม่ใช่ เพราะคนที่เขาไม่เป็นที่นิยมไป คนที่เป็นมักจะมี ความไม่สมดุลกันของร่างกายและจิตใจอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดปกติ ในการเลี้ยงดู"

¹ สักธัญญา ชาติศิริพงษ์ ประจักษ์ปัทมา โดยภฤณมา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 331

"พิพม์ใจหรือว่า การ เป็นเกย์เกิดจากความผิดพลาดในการ เลี้ยงดู"

"มีเปอร์เซ็นต์สูงมากสำหรับเหตุผลข้อนี้ เพราะเท่าที่คุยกับเกย์ด้วยกันมา ... มักจะพบว่า พ่อเป็นคนที่อ่อนแอ หรือไม่ก็ห่อหุ้มลูกชายจนเกินไป จนลูกชายไม่เคยมี ภาระหนักของพ่ออยู่ในหัวใจ หรือไม่ก็ เป็นลูกคนร้ายวัยที่พ่อแม่ตามใจให้ ความสะกดหมาย จนกลายเป็นหญิง ไม่ใช่ไม่รู้รัก คือผู้ชายนั้นะนี่ มันจะต้องมาช่วยอย่างผู้ชาย เช่น ล่ามจากต่าง ๆ ทำอะไรอีกมากมายที่ผู้หญิงเขาทำไม่ได้ หรือทำไถ่ไม่ได้เท่า"¹

สรุปได้ว่า ในแง่ของสาเหตุที่ทำให้คนเราเป็นเกย์นั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้อง กันข้อเขียนของ น.ส.สมโภชน์ สุวธนา คีโกกล่าวสรุปไว้ว่า

เรื่องของจิตเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การพัฒนาทางจิตใจและทางเพศต้องมีความเหมาะสม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่ พ่อมีความสำคัญต่อลูกชาย แม่มีความสำคัญ ต่อลูกสาว การเข้าใจ ความใกล้ชิด การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของลูก แบบอย่าง ของเด็กชาย เด็กหญิง ต้องได้รับการปลูกฝังที่เหมาะสม พ่อแม่ควรสนับสนุนให้ลูกมี กิจกรรมของเด็กชายและเด็กหญิง ที่เหมาะสมกับเพศของเขาเองจึงจะเป็นการป้องกัน ไม่ให้เกิดภาวะโฮโมเซ็กชวลในอนาคต²

มีข้อกล่าวถึงเกย์อีกวาทหนึ่ง คือ ผู้เขียนกำหนดให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับ เพื่อนร่วมเพศ เมื่ออายุสิบสามปี ซึ่งอยู่ในวัยที่ยังเป็นโฮโมเซ็กชวล และได้อธิบายให้ เหตุผลเป็นเหตุผลเอาไว้ว่า

"ไฉนการที่คนเราชอบเพศเดียวกันนี้ เห็นผิดจนเขาเคยบอกผมว่า ผมว่าคนนั้น ข้ามไม่พ้น โฮโมเซ็กชวล"

¹ สุวธนา ชลสิทธิ์ ประมุขปีกชาย โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

² สมโภชน์ สุวธนา "ทำไมเขาจึงเป็นโฮโม" ใกล้หมอ 6 : 19 - 21

"ใช่ ... การรักการแพทย์ คนเราทุกคนไม่ว่าอายุผู้หญิง เกษณใจเพศ
 เกี่ยวกับแรกทองทั้งนั้น คือก่อนถึงวัยรุ่น ซึ่งไม่ใช่เรื่องฉีกปกติ จินเราไปสมทบขอ พมอ
 อธิบายให้เขาฟัง พี่เคยได้รับความรู้ที่ไม่เคยรู้ ใช่ ... ทุกคนทองผ่านวัยที่เป็น
 นอรัมดี โสโมเช็กชวลแล้วทั้งนั้น แต่สำหรับคนที่เป็นเกย์จะไม่ผ่าน ... ก็จะไม่ข้าม
 วัยรุ่นมาแล้วก็ยังชอบเพศเดียวกัน"¹

จะเห็นว่าสอดคล้องกับแนวจิตวิทยาที่ว่า ความทองการทางเพศเป็นเรื่องราวที่ค่อยเรียนรู้มาทีละน้อย
 ภาวะพัฒนาวิวัฒนาการขึ้นตามวัย ระยะแรกเป็นความรักตัวเอง ระยะที่สองเป็นความรักรวมเพศ
 และระยะที่สามเป็นความรักเพศตรงกันข้าม แต่มีบางคนที่ความเจริญของร่างกายและจิตใจทาง
 ความเป็นเพศไม่หยุดแค่ขั้นแรกหรือขั้นที่สองเท่านั้น ดังนั้นเมื่ออายุจะมากขึ้น เป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ก็ยังมี
 ความทองการ เรื่องเพศกับตัวเองหรือกับเพศเดียวกัน อย่างไรก็ตาม นายแพทย์อุทุมศิลป์
 ศรีแสงนาม³ ได้ให้ข้อสังเกตไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยให้เห็นว่าเขียนกำหนดลักษณะบรรยายรูขอ
 ให้จริง ข้อสังเกตที่ว่านั้นกล่าวว่า จากการรวบรวมผู้ป่วยที่เป็นเกย์หลาย ๆ ราย พบว่า
 มีสาเหตุอย่างหนึ่งเป็นสาเหตุรวม (Common Factor) ที่เหมือนกัน คือ ตอนกำลังจะเริ่ม
 วัยรุ่น (อายุ 13 - 14 ปี) จะต้องมีการติดต่อกันอย่างหนึ่งคือ ถูกหลอก ถูกชักจูง
 หรือถูกบังคับให้ยุ่งกับเกย์ แล้วบุคคลเหล่านี้จะมีการเจริญพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจมาอย่าง
 ปกติ และถึงแม้จะมีเพศสัมพันธ์ในลักษณะนั้นในตอนนั้น แต่แล้วในต่อ ๆ มาบุคคลพวกนี้ก็
 กลายเป็นเกย์แท้ ซึ่ง นายแพทย์อุทุมศิลป์ ศรีแสงนาม³ กล่าวว่าอาจจะนำทฤษฎี
 ของ คอนราดลอเวนซ์ (Konrad Lorenz) ที่ว่า ในช่วงเวลาที่พอเหมาะช่วงหนึ่ง หาก
 เผชิญกับตัวกระตุ้น (Stimulus) ที่เหมาะสมแล้ว ประสบการณ์หรือการเรียนรู้จะถูกสลัก
 แ่นเหมือนถูกพิมพ์ไว้ในสมอง มาอธิบายสาเหตุของการเป็นเกย์ในลักษณะนี้ได้ จึงกล่าวได้ว่า

¹ สุจิตญา ขดศึกษ์ ประพฤติปกิตาย โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 317

² พงศ์อเนก สุขขจร จิตวิทยาประจำบ้าน หน้า 90 - 92

³ อุทุมศิลป์ ศรีแสงนาม "เพศใก้ของคอนโอมเช็กชวล (2)" ใกล้หมอ

ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าวัยที่ประสบการณ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติ ก็มีผลต่อการเกิดความรู้สึกผิดปกติทางเพศในระยะต่อมาได้

ในกรณีลูกและลักษณะนิสัย ผู้เขียนกำหนดให้พี่เป็นเกย์ที่มีลักษณะสง่างาม มีหน้าที่สุภาพ มีความรัก ประสบความสำเร็จในทางการทำงาน มองจากรายนอกแล้ว ไม่มีลักษณะใดแสดงให้ว่าเป็นเกย์ แต่หาพิจรรย์มารายละเอียดก็จะได้พบลักษณะนิสัยหลายประการที่แตกต่างไปจากผู้ชายโดยทั่วไป อาจจะไม่น่าตกใจจนเกินไปสักเท่าไร อาทิ มีรสนิยมที่ ชอบของหรูหราฟุ่มเฟือย มีความประณีตพิถีพิถันในความชายัรรวมๆ เลือกรองเกงมากไม่ว่าจะเป็นของประเภทเสื้อผาเครื่องประดับ หรือของใช้ในบ้าน มีความซาบซึ้งละเอียดอ่อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก มีความสามารถในการปรุงอาหาร มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย และมักจะมีอารมณ์เหงาอย่างลึก ๆ เกิดขึ้นเสมอ เมื่อใดที่เกิดอารมณ์เช่นนั้น เขาก็มักจะคิดว่าเขารักเพศตรงข้ามรอบๆ ตัวเขาที่ไม่อาจจะช่วยให้หายได้ ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัดและชวนให้สงสัยในทันที ก็คือการแสดงบางสิ่งบางอย่างปกปิดบ่มกบฏ โดยปกปิดตัวตนพี่เป็นคนที่สุภาพ ถึงความลึกซึ้งของจิตใจที่ว่า "เราไม่ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเบี่ยงเบนทางเพศของผู้อื่น เราคิดว่าทุกคนควรมีสิทธิที่จะเป็นใครก็ได้" แต่ในสิ่งที่ปกปิดแล้ว เขาก็มีลักษณะโอ้อวด ซึ่งเป็นไปโดยที่เจ้าตัวไม่รู้ตัว ทั้งนี้อาจจะเกิดจากกลไกของจิตที่สำนึกผลักดันให้มีการแสดงออกเพื่อปกปิดปกบ่มกบฏ โดยมีพฤติกรรมที่แบบอย่าง ๆ เช่น พูดถึงความชั่วของเรื่องสตรีเพศของคนที่เสมอ ทั้งตัวอย่าง "ผมไม่เคยเห็นใครเหมือนคุณเลยสักคน นับตั้งแต่ผมเฒ่ามาเป็นชาย "โซกโซน" มาจนทุกวันนี้" หรือการแนะนำภรรยาแก่ใคร ๆ ด้วยอาการที่แสดงความภาคภูมิใจเกินปกติ และบางครั้งก็แสดงกิริยาเจ้าชู้กรูมกริมกับผู้หญิงเกินจำเป็น เป็นต้น ซึ่งมีผลตอบรับที่ตรงไปตรงมาและผลคล้ายปัญหาได้อย่างดี

ในด้านการต้องการผู้เขียนกำหนดให้พี่ต้องการในสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาต้องการผสมกับความต้องการของมนุษย์ที่เป็นเกย์ด้วย กล่าวคือ พี่ต้องการการยอมรับจากสังคม ดังนั้นแม้ว่า

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ประยุทธ์ปักษาย โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 11

² ก. หน้า 3

เขาจะพึงพอใจในความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลในเพศเดียวกันอย่างลึกซึ้งถึงเพียงใดก็ตาม เขา
ก็ไม่สามารถยอมรับสภาพของตนเองได้ ทั้งนี้เพราะเขาเกรงว่าสังคมจะหมิ่นดูแคลน แต่ใน
ขณะเดียวกันเขาก็ต้องการความสุขทางเพศที่เขาพึงพอใจ คือความสุขที่ได้จากบุคคลในแวดวง
เกย์ด้วยกัน นอกจากนี้เขายังต้องการมีครอบครัว มีบุตร ปรารถนาให้ความอบอุ่นและเป็นหลัก
ทางใจให้กับเขาคอย ถึงความถึกของเขาที่ว่า "ว่าที่จริง เขาไม่ต้องการอะไรมากมายเลยใน
ชีวิต นอกจากขอให้ได้มี "ชาย" ไว้สำหรับเปลี่ยนหน้ากันเข้ามาทำให้อารมณ์ส่วนหนึ่งของเขา
แพรว เพริศชื่น มีบ้านที่อบอุ่น มีลูกเมียไว้เป็นหลัก และนอกนั้นอาจหาความบันเทิงจากสถานที่
ต่าง ๆ บ้างเล็กน้อย"¹ ซึ่งเป็นความต้องการที่ขัดแย้งกันอันเป็นเหตุให้เขาสร้างปัญหาขึ้น

เพื่อให้ผอานเข้าถึงอารมณ์และชีวิตของชายที่เรียกกันว่าเกย์ และมองเห็นปัญหา
ที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอไว้ซึ่งคนเขียนนี้ ผู้เขียนจึงกำหนดบทบาทให้คนที่คบกับบุคคลในแวดวง เกย์ด้วยกัน
ซึ่งทั้งเกย์ทั้งงานการทำให้เป็นหลักฐาน และเกย์ที่เป็นโสเภณีด้วยตนเอง เกย์ หรือเกย์คลับอันเป็น
สถานพักผ่อนหรือสถานหิรณรมย์ของเกย์ นี้นี้เป็นเกย์ที่ไม่มีความจริงจัง หรือต้องการการเอาอก
เอาใจหรือมีกิริยาอาการใด ๆ ให้สังเกตได้ชัด ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของ เกย์กึ่งหรือเกย์ที่ชอบ
แสดงบทบาทเป็นชาย (Active Homosexual) ก็ได้ เพราะแน่นอนที่จะบอกกับจิตลว่า

... มันไม่มีใคร เป็นกึ่งเป็นกึ่งอะไรหรอก... ก็ได้แต่เพิก ๆ กันว่าคนนั้นเป็นถึงกึ่งนี้เป็น
คือน อาจจะหมายถึงการ เป็นชายหรือเป็นหญิงเท่านั้น แต่ที่จริงเราอาจจะเป็นได้ทั้ง
สองอย่าง นี่หมายถึงคนที่ยังไม่ได้ไปผ่าตัดหรือฉีกยา หรือทำอะไรที่เป็นการแปลงเพศ
โดยเด็ดขาดขณะนี้ ความใดที่ยังไม่ได้แปลงเพศ ความนั้นยังสามารถจะเป็นได้ทั้ง
สองเพศ²

แต่ทว่าของนี้เองก็ชอบแสดงบทบาทเป็นชายมากกว่าดังที่เขาบอกกับพิศตรว่า "ที่พยายามฉีกตัว
จากการเป็น "สาว" มาเป็น "หนุ่ม" เมื่ออายุสักสิบห้าสิบหก ก็พอมาเป็นรุ่นโต ก็เริ่มปู้ปู้

¹ สุจิตญา พลศิริ ประทุพบุคลิกภาพ โดยภกญญา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 255

² ก. หน้า 192

รุ่นเด็กแทน เพราะว่าที่จริง ... ที่มีเหตุผลก็อยากจะเป็นอย่างอื่น¹ นพียะยอม
แสดงบทบาทเป็นหญิงเฉพาะกับบางบุคคล และในขณะที่กำลังรักใคร่กันจริงๆ เท่านั้น
ถึงบทสนทนาระหว่างเธอกับเขา ที่ว่า

"พี่เคยเป็น "สาว" ให้ใครหรือเปล่า"

"ก็เคยมีแต่น้อยเต็มที"²

หรือจากคำพูดที่เขามองกับจิตล่าวา "...ผมจะยอมเป็นหญิงก็ต่อเมื่อรักใคร่กันมาก ๆ"³

อุปนิสัยของเกย์อย่างหนึ่งซึ่งผู้เขียนตั้งใจจะแสดงให้เห็นคือ ความสัมพันธ์ระหว่าง
กันของเกย์นั้นมักจะเป็นความสัมพันธ์รักรังรักราว ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งยาวนานต่อกันนัก
ชอบเปลี่ยนๆ และสับสน ทั้งที่ผู้เขียนได้พบว่ามีเป็นกลุ่มประจำแล้ว แต่มีโอกาสน้อยไป
หาเล่นซึ่ง เป็นเกย์ที่เป็นโสเภณีตามบาร์ เกย์เป็นรักรังราว เมื่อพี่เลือกกับพี่สาวเพราะเกิดความ
เบื่อหน่ายว่าคำพูดประกอบกับจิตล่าวาสนับสนุนให้เลิกกันนั้นแล้ว เขาก็หาเล่นบ่อยขึ้น แต่ในขณะที่
เกี่ยวกับกับคนอื่นก็มักเป็นโสเภณีคนหนึ่ง เป็นบางครั้ง ดังนั้นเมื่อจิตล่าวาพูดให้เขามีก
เล็กๆ ๆ ที่เป็นเกย์หลาย ๆ คนด้วยกัน แต่ไม่ถึงกับให้เป็นกลุ่มประจำอย่างเกย์มีระเบิด เขาจึง
ก็โพลาง เพราะโดยปกติแล้วพี่สาวชอบเปลี่ยนๆไปเรื่อย ๆ ถึงคำพูดของเขาที่ว่า "ทำไม
จะต้องมีระเบิดเกี่ยวข้องกับชีวิตผม ... แล้วก็พูดจริง ๆ นะ ถึงจะบอกให้ผมกลับไปอีก ผมก็
ไม่กลับ เมื่อแล้ว เมื่อเพื่อนที่เกย์เมื่อเพื่อน ๆ ... ผมต้องการผ่านไป ... ต้องการคน
ใหม่ ๆ ..." ⁴ แต่พี่ก็ไม่ยอมไปกับพวกเกย์ที่เป็นโสเภณีนัก เพราะเขาไม่ชอบความสัมพันธ์ของ
พวกนั้น

¹ สุกัญญา ชลพิณ ประยุทธ์พิศพา โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 318

² ก. หน้า 174

³ ก. หน้า 192 - 193

⁴ ก. หน้า 354

ในก้นความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ ผู้เขียนตั้งใจจะกำหนดบทบาทของตัวละครไว้อย่างแน่นอนเลยว่า ตัวละครขอใจที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกันอย่างลึกซึ้ง ไม่คิดจะแก้ไขอีกแล้ว โดยการทำหน้าที่ให้ตัวละครตัดสินใจแต่งงานเมื่อมีอายุมากพอประมาณ คือมีอายุถึงสามสิบสี่ปีเศษ ทั้งนี้เพราะเกย์ที่โสดมักเป็นเกย์มาตั้งแต่ยังอายุนั่นแล้ว แสดงว่าเจ้าตัวขอใจและกองการ เช่นนั้น คงที่หมดอยู่กับจิตสาวา "...ผมสงสัยอยู่อย่างว่าทำไมเขาไม่เป็นเกย์ไปเลย ทำไมอายุเขายังคงติดจะแต่งงาน"¹ ทั้งนี้เองก็บอกกับจิตสาวาพวกที่เป็นเกย์นั้นเมื่อเป็นแล้วยากที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ เพราะ "...หลงในรสนิยม... การสัมผัสของเกย์ โลกโชน รุนแรง ถูกก้ม ซึ่งผู้หญิงที่เป็นเมียไม่อาจทำได้..."² เขาเองก็ยอมรับว่า "...การเป็นเกย์คือความสุขสูงสุดของผม ... คนเราจะเป็นอย่างอื่นหรือไม่เป็นอยู่ที่ใจ ถ้าใจเป็นเสียอย่างยากจะหายาก คุณลากยังงี้ก็ไม่ใช่"³ ดังนั้นแม้ว่าเขาจะไม่เข้มแข็งพอที่จะยอมรับสภาพของตนเองโดยความรู้สึกในส่วนลึกแล้ว เขาก็ไม่อยากจะเลิก และไม่สามารเลิกได้เพราะไม่ว่าเหตุผลหรือความรู้สึกใด ๆ ก็ไม่สามารถจะกำจัดอารมณ์ปรารถนาที่เกิดขึ้นกับเขาได้ ดังคำบรรยายที่ว่า "มันเหมือนกับเขาเป็นมนุษย์ทองคำสำ ... ลูกเมียสุดที่รักเกือบไม่มีความหมายเมื่ออารมณ์นั้น อารมณ์วางที่ไม่เคยหลุดพ้นไปจากใจ ... มันกระสันขึ้นมาจนแล้วหมดแล้ว เมื่อนึกถึงเนื้อถั่วของเด็กหนุ่ม และความกระตือรือร้นที่เขาถือว่าผู้หญิงจะไม่มีความ"⁴

ปัญหาที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอคือปัญหาชีวิตสมรส ปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวผู้เขียน วางโครงเรื่องให้หนังสือเป็นรูปกอธิตขึ้น โดยกำหนดเหตุและปัจจัยที่สมเหตุสมผลให้กับันท์ กล่าวคือ

¹ สุกัญญา ขดคีณ ประทุ์เปิดตาย โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 223

² ก. หน้า 241

³ ก. หน้า 242 - 243

⁴ ก. หน้า 356

ผู้เขียนกำหนดให้พี่เป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว ซึ่งเป็นกับมั่งมีจึงให้เขาสำนึกในการที่จำเป็นต้องมีทายาทสืบตระกูลให้กับครอบครัวอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าเขาพบกับจิตล่าวา "...พอเมื่อก่อนโยมผมเนะส่วนมากก็เคยคิดถึงทั้งนั้น อาจจะเป็นเพราะสำนักอันนี้ก็ได้ที่คอยเตือนผมไม่ให้กระโดดลงไปทั้งตัว ทั้ง ๆ ที่ผมยอมรับว่าผมชอบ ชอบมากพอที่จะลงไปทั้งตัวก็ได้ถ้าไม่มีอะไรบังคับอยู่สัก ๆ"¹ โดยเฉพาอย่างยิ่งพี่เป็นบุคคลซึ่งเป็นรักไกรภพภพของบุคคลในครอบครัวเสมอมา พี่เองก็เป็นที่รักของครอบครัว ดังนั้นบทบาทที่เขาจำเป็นต้องเลือกก็คือพยายามที่จะไม่ทำให้บุคคลที่เขารักโดยเฉพาะมารดาของเขาคิดถึง นั่นก็คือต้องทำงานและมีผลงานให้มารดาโล่งใจ ประกอบกับพี่เองก็ไม่เข้มแข็งพอที่จะยอมรับตัวเอง ทั้งนี้เพราะหน้าที่ของสังคมยังไม่ยอมรับ พี่เองก็เห็นว่าตนเองมีปกติไม่เหมือนธรรมดาเขา ทำให้เกิดมกขอยกยเหตุผลถึงกล่าวทำให้เสียของการแต่งงานมีครอบครัว เรายกยเหตุโดยทั่วไป เพื่อที่จะให้มีทายาทสืบตระกูลและปกป้องมกขอยของตนเองยกย

ผู้เขียนกำหนดให้พี่เป็นหนุ่มใหญ่ รูปร่าง บุคลิกดี หาดางสุภาพ แต่งกายทันสมัย และมีสนิยมในการแต่งกายดี ไม่มีอะไรบ่งบอกไถวานพี่เป็นที่พึ่งพอใจในความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ประกอบเขาก็น่ามีความรู้ดี มีตำแหน่งหน้าที่การงานดี และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จึงไม่เป็นเรื่องแปลกที่จิตล่าวาซึ่งกำลังเลือกเฟ้นคู่ครองอยู่อย่างระมัดระวังจะชักชวนใจแต่งงานด้วยโดยไม่ลังเลใจหลังจากที่รู้จักรักไกรกันในช่วงระยะเวลาอันสั้น และการที่กำหนดให้พี่เป็นนักเรียนนอกมาก่อนก็เป็นเหตุเป็นผลให้เห็นว่าบุคคลในแวดวงทางบ้านไม่ว่าจะรู้จักเขามากพอที่จะชักชวนใจว่าพี่เป็นเกย์จริงตามข่าวลือหรือกำลังสนับสนุนหรือไม่ ทำให้จิตล่าวาซึ่งมีจิตใจโน้มเอียงที่จะรับชมเขาอยู่แล้วไม่ตัดสินใจในข่าวลือและคำสนับสนุนที่ไม่น่าเชื่อถือนั้น และนอกจากผู้เขียนจะกำหนดให้พี่มีความรู้สึกละเมียดละไม มีรสนิยมสูง ใฝ่ใจในหนังสือ และเอาใจเก่งตามบุคคลและศิลปะของมนุษย์ที่เป็นเกย์โดยทั่วไปแล้ว พี่ยังมีคุณสมบัติหลายประการที่สามารถดูใจใคร่หาใจได้หลังจากที่แต่งงานกันแล้ว เช่น มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบสูง เป็นต้น

เมื่อแต่งงานแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นตามลักษณะและอุปนิสัยของตัวละครที่ผู้เขียนกำหนดไว้ ซึ่งก็เหมือนกับปัญหาชีวิตสมรสของคู่แต่งงานที่เป็นเกย์โดยทั่วไป กล่าวคือ ระยะแรกคนที่พยายามที่จะมีความสัมพันธ์ทาง เพศกับภรรยา ครั้นเมื่อแน่ใจว่าจะมีบุตรสมประสงค์แล้วความพยายามก็ลดลง ในขณะที่เกี่ยวกับกันกลับไปได้ชีวิตอยู่ในแวดวง เกย์อีกเช่นเดิม อย่างไรก็ตามเมื่อมีความมุ่งมั่นที่จะมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ และเกิดความรักความภาคภูมิใจในภรรยาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่ใช้ชีวิตร่วมกันมาแล้วเป็นเวลานานพอสมควร ดังนั้นเขาจึงตั้งใจที่จะประคับประคองชีวิตครอบครัวของเขาไว้อย่างสุดความสามารถ ในระยะแรกเขาพยายามที่จะปลุกใจความจริง แต่เมื่อภรรยาของเขาเกลียดชัง และแสดงความรู้สึกขมขื่นมาที่กองหนุนด้วยความกลางแกล้งใจ เขาจึงยอมรับและสละสภาพความทงการของเขาให้จิดาเห็นใจว่า "จนถึงยังใจคุณก็มีอยู่คู่กับผมมาก คุณช่วยให้ผมคลั่งในสายฟ้าของ เธอ... แม้ว่าผมไม่คอยแกล้งสักเท่าไรก็ตาม แต่ผมก็แกล้งอยู่ในส่วนลึก เธอสำคัญก็ต่อคุณให้หายาผมได้ ช่วยเพียงความสำคัญของผมให้น้อยลงบ้าง ถึงจะน้อยลงบ้าง ไม่สมบูรณ์เท่า ผมก็ยินดี" ¹

ครั้นเมื่อภรรยาใคร่ความจริงว่าเขาเป็นเกย์แล้ว นักพยายามที่จะแสดงให้จิดาเห็นว่า เธอมีความสำคัญต่อเขามาก ทั้งด้วยคำพูดและการกระทำ ในถ้อยคำพูดเขามักจะพูดให้เธอมีใจในฐานะของตัวเองเสมอว่า "จิน แมร์ก็คุณนะ คุณเป็นความหวังทั้งหมดของผม เราจะมิดอกของเราเอง เราจะอยู่ด้วยกันจนตาย" ² หรือ "...ในโลกของเกย์ผมไม่ได้มีระดับคนเดียว แต่ในโลกของครอบครัวผมมีคุณคนเดียว..." ³ ส่วนในด้านการกระทำเขาก็พยายามเอาใจใส่ที่จะให้ความสุขกับเธอมากที่สุดที่จะทำได้ แม้บางครั้งจะออกมาในรูปของวัตถุแก่แสงถึง เจตนาอันแท้จริงที่เขาปรารถนาสักใจเธอ ถึงความลึกซึ้งของเขาที่ว่า "อยากจะทำอะไรจนเหลือเกินว่า สิ่งใดก็ตามที่หลอนปรารถนา เขาจะหามาให้ได้ทั้งหน้าทั้งหลัง ขออย่างเกี้ยว ขอให้หลอนมี

¹ สัญญา ขลศึกษ์ ประยุทธ์พิศทาย โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 103

² ญ. หน้า 128

³ ญ. หน้า 243

ความสุขกับสภาพเช่นนี้¹ หรือที่เขาหกล้มเธอว่า "ผมเคยคิดว่า ... ถ้าเมื่อผมทนผมได้ เธอจะเอาอะไรผมให้ทุกอย่าง ผมจะเลี้ยงดูเธออย่างดี รับผิดชอบเธอทุกอย่างในฐานะภรรยา เธอกับลูกจะเป็นครอบครัวที่ผมตั้งไว้ในห้องรับแขก"²

กฏลักษณะนิสัยของตัวละครที่ผมเขียนกำหนดไว้ คือ ใหนที่เป็นคนที่มีความรู้สึกละเอียดอ่อน ซามซึ่งง่าย มีน้ำใจ รู้ใจผู้หญิงดี และเอาใจเก่งโดยปกติอยู่แล้ว เมื่อประกอบเข้ากับความรู้สึกละเอียดและสำนึกนึกของตน ที่ใช้ความเห็นแก่ตัวจึงจัดมาเป็นเรื่องมือหลอกลวงคนทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงอนาคตของเธอ เขาจึงเกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจ และเกิดความรู้สึกที่จะต้องรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น บทบาทของนักพิชิตภรรยาจึงไม่มีอะไรบกพร่อง นอกจากความผิดปกติกางเพศที่เขาทำอยู่ แต่เมื่อภรรยา มองเห็นความสำคัญของคุณสมบัติเขา มีอยู่พอที่จะอาศัยในสิ่งที่บกพร่องได้ เข้าใจปัญหา ขอมรับและให้ความร่วมมือกับเขาช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง นพที่มีกำลังใจที่จะแก้ปัญหาเหมือนกัน แม้ว่าเขาจะไม่ยอมรับรักตัวเอง เพราะต้องการความสุขทางเพศจากบุคคลเพศเดียวกันตามที่ตนพอใจ แต่เขาก็หาทางออกให้ตนและภรรยาสามารถอยู่รวมกันต่อไปได้โดยมีความสุขพอสมควร

นพเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของสามีที่มีขอบกพร่องเพียงประการเดียว คือเป็นเกย์ ซึ่งเป็นขอบกพร่องที่ภรรยาทนไถ่ยากมาก แต่ด้วยคุณสมบัติที่พร้อม ประกอบกับองค์ประกอบในการใช้ชีวิตคืออีกหลายประการที่เขามีให้ภรรยาอย่าง ไม่บกพร่อง ทำให้ภรรยาพยายามที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากขอบกพร่องดังกล่าว เพื่อประคับประคองชีวิตครอบครัวไว้ในสภาพที่มีความสุขกันพอสมควร

จิตตา

จิตตาเป็นตัวละครที่ผมเขียนสร้างขึ้นมา เพื่อให้ช่วยให้ประสบบัญหาชีวิตสมรสที่เกิดขึ้น เพราะสามีเป็นผู้ชายที่มีความพอใจทางเพศกับบุคคลในเพศเดียวกัน ผู้เขียนเสนอตัวละครตัวนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะเสนอวิธีแก้ปัญหาให้แก่สตรีที่เผชิญกับปัญหาชีวิตสมรสในลักษณะนี้ การกำหนดลักษณะ

¹ สุภิญญา พลศักดิ์ ประศุกพิศาย โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 50

² อ. หน้า 104

นิสัยของตัวละครก็มีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะเหตุการณ์ในนวนิยายของนักเขียนผู้นี้จะเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง

ผู้เขียนกำหนดให้จิตตาเป็นบุคลที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ฉลาด ใจกว้าง มีเหตุผล และเป็นนักแก้ปัญหาเก่งกาจเกินกว่าคนอื่น นอกจากนี้ยังมีความคิดความทรงจำการเพื่อบุคคลโดยทั่วไป กล่าวคือ ความชอบต่อโลก ชอบต่อชีวิตทำให้จิตตาคิดว่า มีสิ่งที่ดีพร้อมหรือบุคคลที่ดีเลิศให้เธอได้เลือก เธอจึงเลือกเอาสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นด้วยความมั่นใจ แล้วความคิดของเธอก็พัฒนาขึ้นตามวันเวลาและประสบการณ์ โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เป็นปัญหาให้ของใครครองแก้ไข

ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นการพัฒนาความคิดของจิตตาเป็นระยะตลอดเวลา เช่น เกมเธอเคยเชื่อมั่นในความพร้อมหรือความสมบูรณ์ของชีวิต กระนั้นเธอก็ยังไม่ค่อยระวังระยะเวลาแก่เพียงเดือนเศษ ความคิดก็เปลี่ยนไปจากเดิมพอสมควร ก็จะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า "ฉันจะพยายามทำใจให้มีความสุขจากคุณเท่าที่ฉันทำได้ เกมเราทุกคนไม่ควรหวังว่าชีวิตจะสมบูรณ์แบบจนเกินไป ไม่งั้นแล้วจะผิดหวัง เพราะทุกอย่างในโลกนี้มีแต่ขาดกับเกินอยู่เสมอ"¹ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตนเองทำให้จิตตาของบุคคลอื่น ๆ ในแง่มุมที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ถึงเช่น เธอเองก็หญิงเสรีให้เล่าในบาร์แล้วเกิดความคิดขึ้นในใจจึงกำบรรยายที่ว่า "แต่ละคนก็มีปัญหาชีวิตที่ซ่อนขบและแก่ ... บัดนี้จิตตาก็เริ่มแน่ใจแล้วว่า ไม่ว่าหญิงชั้นดี หรือนั่นแล้วต่างก็พบปัญหากรรมในหัวใจ"² ความคิดในลักษณะนี้ช่วยให้เธอปรับใจตนเองได้ยิ่งขึ้น นอกจากนี้จิตตาก็ยังคอยคิดถึงเกี่ยวกับปัญหาที่หมกมุ่นอยู่ในใจจากคำพูดที่ตัวละครอื่น ๆ สนทนากับเธอ หรือสนทนากันเองโดยไม่ได้ตั้งใจอยู่เสมอ เช่น คำพูดของพิศดารที่ว่า "ความรักเป็นของเปราะบางอะพินิจ เราเผละเมื่อไหร่มันก็แตกแยกเมื่อนั้น แตกไปแล้วก็อาจก่อให้เกิดเหมือนเดิมลำบาก"³ หรือคำพูด

¹ สุกัญญา นิลศิริ ประศุกพิศดา โดยคุณตา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 40

² ก. หน้า 54

³ ก. หน้า 111 - 112

ของบิดาว่า "...สิ่งไหนที่ไม่สมหวังก็พยายามปรับใจให้ได้ อยู่ให้ได้ตามมันไป"¹ และ
คำพูดเพื่อนที่พลั้งมือจะมาเป็นครูบอกว่า "...อะไรก็ตาม ยังไง ๆ ก็ไม่เท่าใจ"² โดยเฉพาะ
เมื่อนั้นเขาให้ฟังถึงขอบครองของนางวายุราชซึ่งจิตลาเคยนึกใจว่า "...ใครเป็นแฟนเรา
น่าจะโชค"³ ในขณะที่เธอกำลังนึกหวังในตัวของพี่รุ่นแรงนั้น

ด้วยความที่พัฒนาขึ้นนี้ทำให้จิตลานั้นใจในความดีที่จะหาทางแก้ไขปัญหาชีวิต
ของตน เพื่อที่จะอยู่ด้วยกันต่อไป แทนที่จะจะไปจากเขากลับที่เห็นเกรงอยู่ตลอดเวลา
ทั้งนี้เพราะนอกจากจิตลาจะรักเขารวมทั้งแม่และน้อง ๆ ของเขามากแล้ว จิตลายังมีอารมณ์ไปรัก
องค์ประกอบอื่น ๆ ในการดำรงชีวิต เขามีให้เธออีกด้วย ถึงคำพูดที่เธอบอกกับเขาว่า
"...ความสุขมีหลายอย่าง ... แต่ละอย่างก็มีความสำคัญเหมือนกัน ... การเงินก็สำคัญ
ไม่มีเงินช่วยจ่ายความสุขก็หาย นิสัยใจคอก็สำคัญอีกแหละ นิสัยไม่ดีไปกับไม่ได้รังแต่จะบานแตก
ความรักยิ่งสำคัญมาก รักกันน้อยไปหาคะความร้าวรานก็ถามหาได้ง่าย"⁴ ด้วยเหตุผลดังกล่าว
จิตลารังไม่แยกที่จะหย่าจากเขา แต่ในขณะที่เขากลับมาเธอก็สังเกตเห็นว่าสิ่งที่เขายกพร่อง
ก็มีความสำคัญต่อเธอไม่น้อยทั้งด้วยกิริยาอาการ และคำพูด ถึงคำพูดที่ว่า "...มนุษย์เราไม่มี
ใครครองการเรื่องอะไร เรื่องเดียวอยู่ได้ทั้งชีวิต แต่ในขณะที่เขากลับมาก็ไม่มีใครอยากจะทำ
เรื่องไหนตลอดชีวิตเหมือนกัน"⁵ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นว่าเขาใจจากการแก้ปัญหาที่ทางอาศัยการร่วมมือ
กันทั้งสองฝ่าย จะไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งออกหน้าเพียงฝ่ายเดียวหาได้ไม่

ลักษณะนิสัยดังกล่าวทำให้จิตลามีบทบาทสอดคล้องกับโครงเรื่อง และแก่นเรื่อง
ที่ผู้เขียนวางไว้เป็นอย่างดี กล่าวคือ จิตลาเลือกและตัดสินใจทำงานด้วยความมั่นใจในตัวเอง

¹ สุกัญญา ชลทิน ประศุกพิศนัย โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 136

² อ. หน้า 146

³ อ. หน้า 164

⁴ อ. หน้า 150

⁵ อ. หน้า 196 - 197

ไม่ไหว! ไหวกับกำเตือนหัวว่า "ผู้ชายที่อยู่เป็นโสดนาน ๆ ธรรมดา... โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้ชายที่เราเห็นเคยတာเพียบพร้อม กันก็ทุกอย่างจะไม่หลุมมาถึงอายุบั้นนี้"¹ หรือคำทวงคัง
หัวว่า "มันจะไม่เร็วไปหรือจิง"² ซึ่งเธอได้ตอบไปด้วยความมั่นใจว่า "ละ... ดูเหมือนเร็ว
แต่ความจริง น้าพาไปคุยซ้า"³ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจิตลาก็ยังมั่นใจที่จะแก้ปัญหา ความรู้สึก
เบื่อนาย ห่อเหี่ยวหรือผมหงอกแต่จะบังเกิดขึ้นกับเธอเลย ส่วนความรู้สึกผิดหวัง เสียใจ
เศร้าใจ และหวั่นเกรงไปถึงอนาคตของลูกนั้นก็มักจะเกิดขึ้นตามสภาพของอารมณ์ซึ่งเธอก็พยายาม
ที่จะพึงสักระยะน้อยเสมอ จิตลาก็พยายามมีเหตุผล ถือว่าความเข้าใจกับปัญหา ยอมรับความจริง
และหาวิธีแก้ปัญหาอย่างฉลาดและสุขุม จิตลาก็ไม่แก้ปัญหาอย่างหักหาญ มีบ้างบางครั้งก็เผลอใช้
อารมณ์ แต่เมื่อใดสติเธอก็มีระงับอารมณ์เหล่านั้น จิตลาก็จะยั้งยั้ง และปรับปรุงตนเองให้
เหมาะสมกับสภาพของปัญหาทั้งในสถานการณ์ และในความรู้สึกจิตใจ

การที่จิตลายุอมรับความจริงสามเป็นเกณฑ์ปฏิบัติวิริยาสงบ แสดงความเข้าใจ
เห็นใจ และให้ความมั่นใจว่าจะเลี้ยงลูกให้เขาขึ้น ทำให้มีสมาธิจิตใจที่จะเปิดเผยความจริงมากขึ้น
แต่ในขณะเดียวกันจิตลาก็พยายามที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนั้นมากขึ้น เพื่อเป็น
ประโยชน์ในการแก้ปัญหา บุคคลแรกที่เธอนำเรื่องนี้ไปปรึกษาก็คือพี่สาวของเธอ ซึ่งเป็นน้องชาย
ของน้าพ่อคนหนึ่ง แม้ว่าพี่สาวจะไม่สามารถให้ข้อมูลอะไรได้มากนัก แต่เธอได้หาเธอไปศึกษา
สภาพของบุคคลกลุ่มนั้นในบาร์ เกย์ซึ่งที่เธอต้องการ การไปบาร์ เกย์ทำให้จิตลายุอมรับมากขึ้นว่า
บุคคลในลักษณะที่สามมีเธอเป็นนั้นมีจริงและมีกันมากมาย ช่วยให้มีความสนุกสนานในจิตใจลดน้อย
ลงไต่บ้าง ทดจากนั้นจิตลาก็เริ่มเฝ้ายามตามจากนั้นก็เอง และมารลาของเธอในสิ่ง ๆ หนึ่ง
อยากรู้ทั้งสาเหตุและความสัมพันธ์ทางเพศของเธอ และท้ายสุดเธอก็ไปปรึกษาหมอล่าให้เธอได้รับ
ความรู้ทางวิชาการมากขึ้น รวมทั้งคำแนะนำสำหรับตัวเธอ ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติในน้อย
ถึงคำพูดที่ว่า "ปัญหาของคนเราเกิดขึ้นได้ทุกบ้านทุกเมืองแต่ละยุค กุญแจไขความมันร้ายแรงจริงกับ

¹ สุจิตญา ชลสิทธิ์ ประจักษ์ปกทวย โดยกฤษณา อโศกสิน (นางแพง) หน้า 5

² อ. หน้า 7

³ อ.

แก้ไขไม่ได้ แต่ทุกอย่างต้องอาศัยที่ใจเย็น ออห์น แล้วพร้อมกันนั้นอย่าทำตัวคุณให้มีปัญหาขึ้นมาอีก ไม่งั้นมันจะกลายเป็นปัญหาซ้อนปัญหา"¹

ในขณะที่จิตลาพยายามทำใจให้ยอมรับสภาพความเป็นจริงของสามีและหาทางดึงเขากลับมาสู่ความพอใจทางเพศตามปกติของบรรพบุรุษนั้น จิตลาใช้วิธีการที่ไม่น่าพอใจ แสดงความเข้าใจ เห็นใจ และยินยอมให้เขาคิดต่อกับกลุ่มคนเหล่านั้นอย่างสงบ ไม่มีอาการโกรธ ท้อว่า หรือปริปากเห็บแถมเลย แลสิ่งที่เขาแสดงให้เห็นว่าเธออยู่เฉยๆนั้นก่อความรู้สึกที่เธอมีต่อเขา ความต้องการที่ไม่บ่อย และการแก้ปัญหาที่ทองเกิดจากการร่วมมือ จิตลาก็จะใช้คำพูดเตือนสติของสามีเสมอ เช่น

"...อย่าคิดนะที่เราจะต้องร่วมมือกัน ช่วยกันแก้ไข ฉันจะทำอะไรไปคนเดียว โดยผลการไม่ได้ ... ฉันรักคุณนะนี่ คุณก็รักฉันมากมาก เป็นไปไม่ได้ที่ฉันจะไม่ช่วยคุณ เพราะเรื่องอย่างนี้ ฉันไม่อยากไปจากสฤตสนธิยา แม่ของคุณประเสริฐยังกับแม่ของพี่น้องของคุณและคุณก็รักเหมือนน้องของตัวเอง"²

หรือ "...ฉันขอออกันนี้เดี๋ยวนี้เลยนะว่า ฉันไม่รับรองสภาพจิตใจของตัวเองว่าจะออกกันไปไหนอีกเท่าไร ฉันไม่ใช่คนตายจ้าน แต่วก็ไม่ใช่หญิงที่ดี แลยังไม่ใช่แม่พระ ที่คิดว่าตัวเองต้องทำใจให้ได้ การทำใจอาจทำได้ระยะเดียว แล้วพลั้งที่สุด มันถึงวันที่อะไรทุกอย่างจะพังทลายลง"³

แม้ใน เรื่องการรับมือขอขมลูกจิตลาก็ยังยืนยันว่า

"ฉันไม่รับรองความประเสริฐของคุณหรอกนะ ไม่เคยมีใครทำอะไรสำเร็จได้โดยไม่มีการร่วมมือ ฉันไม่เข้มแข็งพอที่จะยืนหยัดอยู่คนเดียวได้หรอกนะ นีฟ คุณก็รู้ว่าครอบครัวทองพรังพร้อมไปกัยใครมั่ง..."⁴

¹ สุกัญญา อลศิริภรณ์ ประยุทธ์ปัทมา โดยคุณณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 235-6

² อ. หน้า 195

³ อ. หน้า 194

⁴ อ. หน้า 284

ทั้งนี้ เพื่อเตือนสติให้เขาได้คิดอยู่เสมอว่า สิ่งที่เขาต้องรับผิดชอบคืออะไร และเขาควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

นอกจากนั้นเขายังแสดงความจำนงแน่วแน่ที่จะให้เขารักษาความฉีกกัต่างเพศของเขา แต่การปฏิบัติและการขอร้องขอเขาเป็นไปอย่างนุ่มนวล เมื่อเขาปฏิเสธเขาก็ไม่แสดงปฏิกิริยาขุ่นเคืองออกมาให้ปรากฏ แต่ขอร้องซ้ำอีก จนในที่สุดเขาต้องสารภาพว่าเขาไม่ต้องการรักษาเพราะพอใจในความท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ และเขาเองก็สามารถหาวิธีช่วยให้เขามีความสุขได้โดยไม่เป็นใจตัวเองนัก จิตสำนึกจำเป็นต้องยอมรับสภาพของเขาอย่างแท้จริง และปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับการเป็นภรรยาเกษียณมากขึ้น หากทางนี้เขาได้โดยการวางแผนให้เขาเลิกกับระบิลซึ่งเป็นขาประจำ แต่ยอมให้เขามีความสัมพันธ์กับชาวสับเปลี่ยนกันหลาย ๆ คน เพื่อให้เขาสามารถลดความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ให้น้อยลงได้โดยไม่ยากนัก การกระทำของเธอจึงเป็นไปดังลักษณะที่ผู้ศึกษามองกับภรรยาของเขา คือ "...ที่จริงเขาต้องหาทางของเขาเอง ที่จะอยู่ต่อไปกับเกย์ฮาสมิเปออร์ เช่นคนนี้ คือ เขาจะต้องพยายาม ปรุ้งแกงฮาสมิเปออร์ เช่นที่เห็น เพื่อช่วยให้พี่ เป็นพ่อและเป็นแม่ ได้อีกสองตำแหน่ง"¹

ส่วนงานจิตวิทยาช่วยตัวเองให้ยอมรับปัญหาอยู่เสมอ เริ่มแรกเธอพยายามทำความเข้าใจกับวัตถุซึ่งเขานำมาปรนเปรอเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาด พยายามที่จะพอใจรับเฉพาะความสุขที่เขาสามารถให้ได้ เมื่อรู้ว่าตนเองมีภรรยาที่พยายามหักใจไม่โกรธ ไม่หงุดหงิด ไม่เอาขึ้นเอาลงกับระบิล เพราะหึงหวงนี่ เมื่อไม่พอใจ เขามักจะแสดงอาการกดเบียด บ่มกอดของตนเอง โดยมีพฤติกรรมชดเชย ก็บอกกล่าวเขาอย่างนุ่มนวลให้ลดพฤติกรรมดังกล่าวลง เมื่อมีลูกจิตสำนึกทำให้ใจดียิ่งขึ้น เธอเพียงแต่ขอร้องกับเขาว่า "นี่ละ ... ครั้งหนึ่งที่คุณเหลือไว้ให้จินกับลูก ให้ผมครั้งหนึ่งพอใจละ"² เมื่อทำให้ยอมรับสภาพของตัวและเขาได้อย่างแท้จริงแล้ว ความหึงหวงก็หมดไป ความเห็นอกเห็นใจกลุ่มนี้มีปัญหาร่วมเพศเหล่านี้มากขึ้น พร้อมที่จะเป็นเพื่อนที่เข้าใจเขา เห็นใจในการเลี้ยงดูที่บกพร่องฉีกกัซึ่งเขาได้รับมา เธอจึง

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ประทุพริกทนาย โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 336

² ฎ. หน้า 362

ยีนกีโหนดพิพาเชมารูจักพูดคุยกับเธอ พาเขามาท่างที่บ้านได้ การยอมรับของจิตสาทำให้เห็นถึงความสุขและอบอุ่นใจ

ผู้เขียนสร้างให้จิตสาเป็นตัวละครที่สามารถแก้ปัญหาชีวิตสมรสที่เกิดจากเกย์โดยอาศัยความเข้าใจ เห็นใจ ให้อภัย และยอมรับความจริง ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นไปได้และน่าสนใจ

*** เรื่องไฟหนาว** ผู้เขียนมุ่งเสนอให้เห็นปัญหาชีวิตการครองคู่ที่เกิดจากความขาดในสิ่งต้องการทางกามจิตใจ และทางออกที่เหมาะสมกับสภาพจิตใจของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วประสบปัญหาในลักษณะนี้ ผู้เขียนสามารถกำหนดตัวละครได้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและโครงเรื่อง กล่าวคือตัวละครและทิศทางมีส่วนเกี่ยวพันไปสู่จุดหมายที่ต้องการเสนอ และช่วยให้เรื่องราวที่เสนอนั้นมีความสมจริงยิ่งขึ้น เช่น สารนาทเป็นตัวละครที่มีความพร่องในบทบาทของสามีหลายประการซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาคือในใจของภรรยาเกิดจะหาทางออกให้ตนเองไม่ได้จึงสร้างปัญหาคือใหม่โดยไม่ตั้งใจ แต่มีผลให้เกิดความลึกที่จะหาทางออกให้ตนเองได้สำเร็จ นุติและกวี เป็นตัวละครประกอบที่มีส่วนช่วยให้การตัดสินใจของอะเคอเป็นไปอย่างเก๋ไก๋ และรวดเร็วยิ่งขึ้น ผู้เขียนสร้างตัวละครสองตัวขึ้นในลักษณะของบุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างอบอุ่นมั่นคง ได้รับการเอาใจใส่ให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไปตามลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม กลายกับจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวที่มีผลต่อการเลือกแนวทางในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของบุคคล ราวกับจะเปรียบเทียบกับกรอบเลี้ยงดูที่ตัวละครสำคัญคืออะเคอและสารนาทได้รับ เพื่อให้เห็นที่มาของปัญหารักแค้นยิ่งขึ้น กุสามีภรรยาอีกสองคู่คืออะครากับกวี และประทีปกับนุชเป็นสามีภรรยาที่มีความพร่องเช่นกัน แต่ในความพร่องของแต่ละฝ่ายนั้น เมื่อรวมกันแล้ว ไม่ก่อให้เกิดหรืออีกฝ่ายหนึ่ง ไม่เห็นว่าการพร่องของอีกฝ่ายเป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงที่ทนไม่ได้ ความล้มเหลวในชีวิตคู่จึงไม่เกิดขึ้น ทำให้อะเคอได้เรียนรู้ปัญหาชีวิตของแต่ละครอบครัว และมองเห็นทางออกของตนได้ชัดเจนขึ้น ตัวละครสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา และเป็นอุปสรรคปัญหาเองนั้นผู้เขียนสามารถกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่องได้อย่างดี เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครโดยตลอด ทั้งยังสะท้อนให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะเสนอได้ชัดเจน ถึงจะเสนอเป็นรายบุคคลต่อไป

สารนาถ

สารนาถเป็นสามีนในแบบฉบับที่ กลุณา อโศกสิน นิยมสร้างให้เป็นตัวกำหนดปัญหา ให้เกิดขึ้นในใจของภรรยาโดยไม่ตั้งใจอีกแต่หนึ่ง จึงมีลักษณะเด่นเช่นเดียวกับตัวละครใน เรื่องอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบฉบับเดียวกัน คือ เป็นบุรุษที่มีบุคลิกที่ ทรยศสมบัติ และมีจุดมุ่งหมาย ที่จะแสวงหาความสำเร็จให้แก่ตนเองอย่าง ไม่มีขอบเขต

เพื่อให้โครงเรื่องและแก่นเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนจึง กำหนดให้สารนาถมีลักษณะที่ทำให้ภรรยาหาความสุขจากชีวิตสมรสโดยยากอยู่หลายประการ คือ กำหนดให้สารนาถเป็นบุรุษที่มีบุคลิกที่ มีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาก็ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีสภาพอารมณ์ที่ไม่ยอมรับความสุขของผู้ใดนอกจากความพอใจของตนเอง อันเป็นลักษณะ ที่ผู้อ่านช่วยให้เขามีพฤติกรรมที่ผูกขาดความสำเร็จของชีวิตไว้แต่เพียงผู้เดียว นอกจาก สารนาถยังมีลักษณะนิสัยอีกหลายอย่างซึ่งสร้างความขมขื่นเจ็บช้ำให้กับภรรยา เช่น ไม่มี รับผิดชอบใช้ชีวิตให้สิ้นเปลืองไปกับอภายมุข บัว เมื่อดูอยู่ในกามารมณ์ ถึงความพอใจของคู่ เป็นใหญ่ และติดอยู่กับถ้อยคำที่ผู้เขียนมีสิทธิ์ที่จะแสวงหาความสำเร็จให้กับชีวิตในทุกวิถี หนทางไม่สามารถทำได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีลักษณะนิสัยที่ชักนำไปสู่ความแตกแยกใจจาก อีกหลายประการ เช่น มองเห็นแต่ความผิดของผู้อื่น จดจ่อการวิวาทและขมขื่น ไม่ทำตนดู หรือกตีกาที่เพราะสม และกลับไม่ประพฤติเหมือนเก็ก เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวมีส่วนทำ ความแตกกร้าวกันในครอบครัวได้โดยไม่รู้ตัว

ส่วนบทบาทที่สารนาถพึงมีต่อบุคคลในครอบครัว ก็คือภรรยา

ทำหน้าที่ในบทบาทดังกล่าวครบหลายประการด้วยกัน คือ ไม่พร้อมใจ ๆ ไม่พร้อมที่จะปรับตัวเปลี่ยนแปลงความประพฤติให้เหมาะสมกับที่ จะให้ความรักใคร่สงสาร และรับผิดชอบต่อความทุกข์สุขของบุตรและ ไร้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ในชีวิตสมรส ทั้งนี้เพราะสารนาถต้องการความด

นั้นเพื่อครอบครัว เป็นเหตุให้เกิดการแตก
 จะเห็นว่าบทบาทของสารนาถในครอบครัว
 ๑. บทบาทของสารนาถในครอบครัว
 ๒. บทบาทของภรรยาในครอบครัว
 ๓. บทบาทของบุตรในครอบครัว
 ๔. บทบาทของพ่อแม่ในครอบครัว
 ๕. บทบาทของญาติในครอบครัว
 ๖. บทบาทของสังคมในครอบครัว
 ๗. บทบาทของธรรมชาติในครอบครัว
 ๘. บทบาทของเวลาในครอบครัว
 ๙. บทบาทของสถานที่ในครอบครัว
 ๑๐. บทบาทของสิ่งมีชีวิตอื่นในครอบครัว

ในด้านการเป็นผู้นำ สารนาทชาคคุณสมบัติของผู้นำหลายประการ กล่าวคือ ไม่ได้ทำงานเป็นหลักฐาน ทั้งนี้เพราะไม่เคยตั้งใจจะทำงานอย่างจริงจัง และไม่มีความมั่นใจในความสามารถของตน ถึงคำพูดที่ว่า "ผมรู้สึกตัวนี้ไม่มีความพร้อม ... ไม่เคยพร้อมสำหรับอะไรเลยในชีวิต..."¹ ความมั่งคั่งของบิคารมารคาทำให้สารนาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว แม้ว่าจะไม่มีปัญหาในค่านนี้ แต่ก็มีส่วนทำให้ภรรยาไม่สามารถที่จะยอมรับนับถือหรือภาคภูมิใจในตัวสามีได้สนิทใจ นอกจากนี้สารนาทยังทำตัวเป็นหนุ่มเจ้าสำราญอยู่ตลอดเวลา แม้แต่การมีภรรยาก็เพียงเพื่อหาคนมาคอยดูแลให้ตนได้พักผ่อนกว่าปรารถนาที่จะมีภรรยาอย่างแท้จริง เพราะเขาไม่สนใจที่จะยอมรับว่า การสมรสนั้นเป็นความสัมพันธ์พิเศษระหว่างชายหญิงที่ลึกซึ้งซับซ้อน ซึ่งต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ สารนาทหวังแต่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียว จึงจะเห็นได้จากการที่เขาไม่ภรรยาไว้สำหรับดูแลปกครองคนในบ้าน รับผิดชอบการงานที่เขาควรจะต้องรับผิดชอบ คอยดูแลเอาใจใส่เขาอย่างเงียบ ๆ เพราะสารนาทว่าคาญการเอาใจใส่อย่างเปิดเผย และยังไปกว่านั้นสารนาทยังให้ภรรยามีหน้าที่ซื้อเงินจำนวนมากจากบิคารมารคาให้เขาด้วย เพราะบิคารมารคาเชื่อบุตรสะใภ้มากกว่าลูกชายตนเอง ส่วนตัวเขาเองนั้นไม่สนใจที่จะเป็นผู้นำหรือรับภาระใด ๆ ตามหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัว ดังนั้นเมื่อภรรยาให้ท้าวาทองการสิ่งอื่นนอกเหนือไปจากการเป็นภรรยาที่เขาหยิ่งและมอบความเป็นใหญ่ในบ้านให้ สารนาทก็เกิดความรู้สึกว่าชีวิตการแต่งงานลิดรอนอิสรภาพของเขาไปมาก ถึงคำพูดที่ว่า "... รุ่งผมไม่แต่งงานหรอก อยู่เป็นโสดดีกว่าให้เปลืองดีกว่า ไม่ต้องมีใครคอยขัดแย้งขัดขาน"² ลักษณะที่เห็นการแต่งงานเป็นภาระเป็นห่วงคล่องคอหรือเป็นที่คุมขังเช่นนี้ แสดงให้เห็นได้ชัดเจนเลยว่า สารนาทยังไม่พร้อมที่จะเป็นผู้นำหรือรับผิดชอบต่อภาระในชีวิตครอบครัว

ในด้านการประพฤตินั้น แม้ว่าสารนาทจะมีครอบครัวเป็นของตนเองมีภรรยามีบุตรที่จะต้องรับผิดชอบแล้วก็ตาม แต่สารนาทก็ยังประพฤติเช่นเมื่อครั้งยังเป็นโสด คือต้องการใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ ยึดคติประจำใจที่ว่าเกิดมาแล้วควรจะหาความสุขและหากำไรชีวิตให้แก่

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ โพนาว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 43

² ก. หน้า 316

ตนเองให้ไ้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถึงจะเห็นได้จากทัศนคติที่มีต่อโลกและชีวิตซึ่งมีปรากฏอยู่
เสมอในคำพูดของเขา เช่น คำพูดที่เขาพูดกับเจ้าของร้านอาหารที่เขารู้จักว่า "... เกือบแล้ว
ควรจะไ้รู้ ควรจะไ้ชิม ควรจะไ้ทำทุกอย่างให้ใหม่ ... ชีวิตคนอื่นเป็นยังงั้ไม่รู้หรอก แต่
ชีวิตผมรับรองได้ไ้เปลี่ยนสะกั้..."¹ สารนาตังไม่สนใจว่าการใช้ชีวิตของเขาจะมีสาระ
หรือไม่และใครจะมองเขาอย่างไร สิ่งที่เขาสงั้ใจคือทางเลือกที่เกิดขึ้นกับตนเอง และ
ตนเองพอใจเท่านั้น ถึงที่เขาพูดกับคนอื่นอย่างไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่นเลยว่า "... ถ้าจะคลำค้น
ให้ผมเป็นกาฝาก ผมก็ไ้รังเกียจอะไร สังคมนะมันมีกาฝากทั้งหลายรูปแบบ ผมบังเอิญเป็นแบบ
ที่เป็กเฉย เลยเห็นชัดทำให้คุณเขมนักไ้ไ้ เมื่ยผมเองก็เขมนผม"²

สารนาตใช้ชีวิตให้หมดไปกับการแสวงหาความสุขที่เข้าใจโดยเฉพาะการพนัน
และผู้หญิง สารนาตเล่นการพนันอย่างสม่ำเสมอและต้องเสียเงินไปเป็นจำนวนมาก ถึงที่ภรรยา
ของเขาพูดถึงเขาคับความรู้สึกขมขื่นว่า "... ก็ไ้แล้วที่ฉันทำไม่รู้ ไม่ไ้ ก็ไ้แล้วที่เขาประพฤติชั่ว
อย่างนี้ ไ้เพิ่มไปคั้ยอขายมูข ... เขาเสียไฟเป็นหมื่น ๆ บางทีเป็นแสน..."³ นอกจาก
การพนันแล้วสิ่งที่สารนาตชื่นชอบมากอีกประการหนึ่งคือผู้หญิง สารนาตเป็นผู้ชายที่แสวงหาความสุข
และกำไรชีวิตจากผู้หญิงไปไ้ไ้เรื่อย ๆ โดยไม่รู้จักพอ เขาสงั้ใจผู้หญิงหน้าใหม่ทุกคน และพร้อมที่
จะทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ไ้ไ้สมปรารถนา ดังนั้นเขาจึงใช้เงิน "ชั้" ผู้หญิงเสมอ ไม่โดย
ตรงก็โดยทางอ้อม แม้กับผู้หญิงที่เขาไ้ว่าไม่สามารถจะ "ชั้" เธอไ้ เขาก็ยังพยายามที่จะ
ทำตัวเป็น "เจ้าบุญทุ่ม" และคอยเหตุที่สารนาตเชื่อว่าเงินและเสน่ห์ในตัวเขาสามารถไ้ไ้ถึงกับ
ผู้หญิงไ้ไ้ เขาจึงไม่สนใจเลยว่าผู้หญิงจะรู้สึกอย่างไรต่อเขา ถ้าเป็นผู้หญิงที่เขาไม่สามารถจะทำ
ให้สนใจเขาไ้ไ้ในทันทีทันใดโดยยวงผู้หญิงอื่น ๆ ที่เขาเคยพบมาก่อนแล้วล่ะ เขาก็สนุกกับกฎของเขา
เธอ รู้สึกทศนาใจกับความแปลกใหม่ของเธอและพร้อมที่จะแสดงให้ไ้เห็นว่าเธอทำทุกอย่าง

¹ สุกัญญา ขลศึกษ์ ไฟหนาว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 177

² ก. หน้า 132 - 133

³ ก. หน้า 383 - 384

เพื่อเธอได้ แต่เพียงไม่กี่วันที่มีเหตุการณ์บางอย่างมากระทบ เขาก็กลับเป็นสาร์นาทคนเดิมที่เห็นใจข้าพเจ้าไม่มีเยื่อใยในตัวผู้หญิงคนนั้นเหลืออยู่อีกเลย ทั้งนี้เพราะสาร์นาทไม่เคยรักใคร่จริงจัง สาร์นาทเห็นผู้หญิงเป็นเหมือนวัตถุมาเรอความใคร่ที่สามารถซื้อหาได้ด้วยเงิน ดังนั้นสาร์นาทจึงมีภรรยาอยู่เสมอ และภรรยาเหล่านั้นจะเปลี่ยนหน้ากันไปเรื่อย ๆ จนเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับเขาพบเห็น

อันที่จริงแล้วสาร์นาทก็รับรู้ที่อยู่ตลอดเวลาว่าเขาควรจะมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงที่เขาติดต่อกับได้แค่ไหนและในลักษณะใด โดยปกติแล้วเขามักจะถูกผู้หญิงที่เขามีความสัมพันธ์ด้วยเสมอ ความรู้สึกของผู้หญิงนั้นจะปรากฏอย่างชัดเจนทั้งในคำพูดและการกระทำ ถึงขั้นที่เขาพูดกับข้าพเจ้าว่า

...แล้วไอ้ผู้หญิงที่ผมไปเซว ๆ ก็ใช้ว่าจะเลี้ยงดูเป็นภรรยาเมื่อไหร่ ... ทำไมผมจะไม่รู้ว่ามันก็จะจืดจางเงินจากผมอย่างเร็ว ... ผู้ชายนะคุณมีเงินเสียอย่าง ... ผู้หญิงไหน ๆ ก็อยากได้ ... ผู้หญิงเคียวนี้หรือคุณ ... คุณก็รู้เปิดกระเป๋าโปรงง่ายยิ่งนักกับน้ำอก ... ขอให้มีเงินเถอะ ... พาหลอนไปฟุ้งเฟ้อสำเริงสำราญได้ละก็ ... โอ๊ย ... จะเอาซักเท่าไร?

ในด้านการกระทำก็เช่นกัน แม้ว่าสาร์นาทจะกำลังหลงเสน่ห์ผู้หญิงของเขาเพียงไรก็ตาม สาร์นาทก็ไม่เคยยอมยกย่องให้ผู้หญิงคนใดมีลูกกับเขาได้ ด้วยเหตุนี้สาร์นาทจึงไม่เห็นว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับผู้หญิงอื่น ๆ เป็นความผิด ถึงที่เขาพออย่างเปิดเผยกับแขกของภรรยาว่า "...พวกผู้หญิงมักไม่เข้าใจหรอกว่าผู้ชายไปหาก่อนที่ไม่ใช่เมีย เขาใช้เพียงกายกรรมกับวิจิตรกรรมเท่านั้น ไม่ไถ่ไข่มโนกรรมเลย"² สาร์นาทเห็นว่าเขามีสิทธิ์ที่จะแสวงหาความสุข และการกระทำของเขาจะไม่กระทบกระเทือนต่อสถานะภาพของภรรยาเลย หากเธอสามารถเข้าใจให้ยอมรับความต้องการของเขาได้

¹ สุกัญญา ขลศึกษ์ ไพพนาว เล่ม 1 โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 314

² ก. หน้า 123

แม้ว่าพฤติกรรมของสารนาจะไม่ส่งผลให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อสภาพเศรษฐกิจและความมั่นคงของบุคคลในครอบครัว เพราะความร่ำรวยอันมหาศาลของบิดามารดาของเขา และตัวเขาเองก็ไม่ได้คิดจะยกย่องใครขึ้นมาแทนที่บรรดา แท้เป็นเรื่องราวที่บรรดาจะทำให้ใจให้อยมรมได้โดยไม่รู้สึกขมขื่น และเจ็บช้ำอย่างแสนสาหัสกับความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทที่เป็นอยู่นี้

ในด้านการให้ความรักใคร่เอาใจใส่และรับผิดชอบต่องานทุกส่วนของบุตรและภรรยา สารนาใช้เวลาให้กับบุตรและภรรยาอย่างมาก เรามีเวลาให้แก่มิตรและภรรยาเพียงสัปดาห์ละวันเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นบางสัปดาห์สารนาจะไม่อาจจะปลีกตัวจากการหาความสำเร็จให้ตนเองมาให้กับบุตรและภรรยาได้ ส่วนเวลาส่วนมากในแต่ละวันนั้น สารนาจะกลับบ้านเมื่อเคยเที่ยงคืนไปแล้ว เสมอ พฤติกรรมของเขาเป็นดังที่อะเคอร์ราฟังว่า "...ถ้าลูกเมียคอยความอบอุ่นจากเขา ทั้งหล่อนและลูกคงขาดใจตายไปนานนักแล้ว"¹

สารนาตรัสถูก กล่าวไว้ว่าลูกเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกว่าใคร ๆ ในชีวิตของเขา แม้สารนาจะไม่สนใจที่จะถนอมน้ำใจใคร แต่เขาก็พยายามที่จะถนอมน้ำใจลูก ดังนั้นเขาจึงโกรธมากเมื่ออะเคอร์ราแสดงกิริยาน้อยใจเขาต่อหน้าลูกเป็นเหตุให้ลูกสะเทือนใจ ตัวเขาเองก็อดที่จะรู้สึกไม่พอใจเขาบกพร่องในหน้าที่ของพ่อจนไม่อาจจะมิดูก คึงที่เขาพูดกับหญิงคนหนึ่งของเขาว่า "...คุณรู้ไหมว่า ผมคิดว่าคุณเสียใจยิ่งกว่าอะไร"² ซึ่งน่าจะเป็นคำพูดที่ออกมาจากใจจริงของเขา แต่ความรู้สึกสำนึกถึงกลา เป็นความรู้สึกที่ฉาบฉวยมาก เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวแล้วก็ผ่านไป ปล่อยให้ความข้องการส่วนตัวมีอำนาจเหนือกว่าความรู้สึกรับผิดชอบที่เกิดขึ้นกับเขา ถึงเช่น เขาไม่ส่งลูกที่โรงเรียนแล้วสัญญาว่าจะไปรับกลับด้วยสำนึกที่ของการแก้ตัว แต่ก็อาจล้มเลิกความตั้งใจนั้นในไม่กี่ชั่วโมงก็มาได้เพียงเพราะพบสิ่งต้องใจอย่างใหม่

สารนาตกาศภูมิใจในกักรรยาของเขามาก แต่เนื่องจากสารนามีลักษณะนิสัยที่เอาแต่ใจตนเอง การกระทำของเขาจึงแสดงให้เห็นถึงความเป็นคนที่ถือเอาความต้องการ

¹ สุกัญญา ขดคีณั โพพนาว เล่ม 1 โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 24

² ญ. หน้า 195

ของมันเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา สารนาทไม่เคยสนใจความรู้สึกของภรรยาไปกว่าความต้องการ
 ของตัวเอง สารนาทถือว่าภิกษุมารการของเขามีเงินทองทรัพย์สินให้จับจ่ายใช้สอยมากพอแล้ว
 ส่วนตัวเขาเองก็ยกย่องภรรยาอยู่เสมอ มองภรรยาเป็นใหญ่ในบ้านให้ ไม่คิดที่จะยกย่องผู้หญิง
 คนไหนขึ้นมาเทียบเท่าภรรยา ทั้งยังป้องกันภรรยาจากความชั่วที่เขาประพฤติดังคอห่านและลับหลัง
 และไม่ยอมมีบุตรกับผู้หญิงคนไหนนอกจากภรรยา สารนาทเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานมั่นคง
 เพียงพอสำหรับภรรยาของเขาจะพึงรับ ภรรยาจึงเกรงทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดและเกรงจะพอใจ
 เพียงแต่เขาสามารถให้ได้ ถึงแม้ว่าเขาอาจจะพุดคุยความมั่นใจเสมอว่า "เธอไม่ต้องกลัวหรอก
 เพราะว่าฉันจะไม่ยกคนอื่นมาเทียบเธอ เธอเป็นเมียที่รักที่สุดของฉันนะ เป็นแม่ที่รักที่สุดของลูก
 เป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตฉัน เธอควรจะพอใจในตำแหน่งนี้ เราก็คำหน้าที่ของเมียของแม่ไป
 ทุกถกนยกของเธอยู่แล้ว"¹ หรือ "เธอเป็นใหญ่ที่นั่นนะ เธอไม่มีใครมีอำนาจเหนือเธอได้"²
 ทั้งยังเตือนให้ภรรยาตระหนักในคำของตัวเองเสมอว่า "คำของเธอสูงนะเธอ อย่าลดศักดิ์ลงไป
 เทียบกับ ... "พวกนั้น" เสีย มันเปรียบกันไม่ได้ เธอคือเธอ ผู้หญิงชายศักดิ์กับผู้หญิงชายตัว..."³
 ในขณะที่เขามักจะให้ภรรยาพอใจรับเฉพาะสิ่งที่เขาสามารถให้ได้เท่านั้น ตัวเขาเองกลับแสวงหา
 ความพอใจอย่างไม่มีขอบเขต และต้องการให้ภรรยาเข้าใจและยอมรับความต้องการของเขา
 ถึงที่เขาอ้างว่า "... สันดานฉันมันชอบรสแปลก ๆ ก็มันสนุกหัวเราะ แก่แล้วก็แก่กันไป ...
 สามีละเตเหมาอย่างไร ฉันก็กลับมาทุกคืนนี่นา"⁴ เขาจึงไม่เคยมีภักดีความต้องการของเขา และ
 สามารถที่จะแสดงกิริยาสนใจผู้หญิงอื่น ๆ ค่อนหาภรรยาได้เหมือนเป็นเรื่องธรรมดา แ่ภรรยา
 ไม่มีสิทธิ์ที่จะมาถากถายในเรื่องความสุขส่วนตัวของเขา ถึงที่เขาเคยห้ามว่า "นี่... ฉันจะไป
 เอาใครที่ไหน ขอโทษยกยัว"⁵ สารนาทก็มีความต้องการและความรู้สึกของตนเป็นหลักเสมอ

¹ สุจิตรา ชลศึกษ์ ไพทณาว เกม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 16

² ก. หน้า 19

³ ก. หน้า

⁴ ก. หน้า 24

⁵ ก. หน้า 14

ภรรยาจึงมีหน้าที่สอนและปฏิบัติตามความต้องการของเขาไปจนกว่าความอกหนจะสิ้นสุด สารนาท
ไม่โต้แย้งเลยว่า "ความเห็นแก่ตัวไม่ว่าในเรื่องและรูปแบบใด ๆ จะทำลายความหวังในชีวิต
สมัครในชั้นปลาย"¹ โดยยากแล้ว

นอกจากจะเป็นคนเอาแต่ใจตัวเองแล้ว สารนาทยังมีลักษณะนิสัยอีกหลายประการ
ที่ส่งผลให้สารนาทมีบทบาทที่สร้างการรำคาญให้กับชีวิตของเขายิ่งขึ้น กล่าวคือสารนาทเป็น
คนขี้อาย โดยเฉพาะในเรื่องที่ทำให้เขาต้องขำขันใจ กายเขามืออะเก๋มีที่หาว่าไม่
ยอมเข้าใจหรือยอมรับสภาพที่เขามาได้เป็นเวลานาน สารนาทก็เกิดความรู้สึกเมื่อเกินกว่า
ที่จะพยายามประสานรอยร้าวนั้น เขาเบื่อกที่จะเป็นฝ่ายผิดและต้องง้อ จึงยกความผิดทั้งหมดให้
เป็นของภรรยาที่ไม่สามารถเข้าใจใจยอมรับได้ ถึงกับพูดว่า "...ผมไม่ได้ตั้งใจจะกดขี่เขา
แม้รู้สึกละอายใจเป็นอย่างนี้เอง อยู่กับใครก็เป็นอย่างนี้ ... เขาเองก็รู้ เพียงแต่ว่าเขา
ทำให้ใจยอมรับสันทานของตัวเขาไม่ได้ เขาเป็นผู้หญิงบ้า ... ที่เรียกว่าเปลี่ยนผู้ชายได้..."²
สารนาทก็เอาแต่ใจที่ว่า เมื่ออะเก๋มีสามีอย่างเขา ก็ไม่ควรจะเป็นคนเรื่องมาก เข้าใจยาก
หรือเจ้าบทบาท เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เขาขำขันใจและเกิดความรู้สึกเมื่อหน่ายยิ่งขึ้น
ยิ่งไปกว่านั้นสารนาทยังเป็นคนค่อนข้างขี้อาย โดยปกติแล้วสารนาทก็ตัวเองอยู่ตลอดเวลา
วาทะตนเองบ่งพร่องในหน้าที่ต่าง ๆ แต่เขาไม่ยอมให้ใครมาซ้ำเติมความผิดหรือข้อบกพร่องของ
เขา สารนาทไม่ให้ใครสอนหรือเตือนไม่ได้แม้แต่คำวิจารณ์ของเขาเอง ถึงขั้นเหตุการณ์
ระหว่างเขากับอะเก๋จึงรุนแรงมากขึ้นเพราะเขาไม่ยอมเชื่อคำเตือนของใคร ถึงกับพูดที่แสดง
ถึงความโกรธแค้นของเขา ที่พอลลีมารลาของภรรยาว่า "เอาเถอะ ... ผมไม่ต้องเตือน
อะไรนักหรอก เพราะมันเป็นเรื่องของผมโดยตรง ผมไม่ยอมให้ใครมาบอกว่า ผมควรจะทำ
อย่างนั้นอย่างนี้ ... ผมคิดว่า ผมมีสิทธิ์จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ ส่วนใครจะทำหรือไม่ทำก็
เรื่องของเขา ... ผมไม่อยากเป็นคนหัวแข็งเพื่อให้ใครสรรเสริญ"³ ด้วยความอวดดีที่

¹ สุกโกว เอี่ยมอุทุม จิตวิทยาในการครองชีวิต หน้า 204

² สุกโกว อดิสัย ไพพานา เล่ม 1 โดยคุณฉา อโกลสิน (นามแฝง) หน้า 419

³ ก. หน้า 239

และมุ่งเอาชนะของสารนาถ ทำให้บรรยาการระหว่างเขากับภรรยาถึงเครียดมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่
เขาเองก็ไม่ได้ออกการ เช่นนั้น นอกจากนั้นสารนาถยังมีค่านิยมที่เห็นว่าชายมีสิทธิ์ที่จะ
แสวงหาความสำเร็จให้กับชีวิตได้ทุกวิถีทาง แค้นหญิงไม่มีสิทธิ์จะทำเช่นนั้น ผู้หญิงมีค่านิยมใน
สังคม จารีตประเพณี และกฎหมายบ้านเมืองกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนไว้แล้ว ไม่ควรจะ
ประพฤติตัวออกนอกแนวทางที่กำหนดนั้น ดังนั้นเขาจึงโกรธมากเมื่อพบว่าภรรยากำลังประสบ
การกระทำของเขาคอยการ เพี้ยวเทร เมามาย เขาเห็นว่าผู้หญิงที่เป็นเมียและแม่จะประพฤติ
เช่นนั้นไม่ได้เป็นอันขาดไม่ว่าจะมีเหตุผลอย่างไร กายเหตุปฏิภนกิจของอะเกอจึงไม่ทำให้เขา
มองเห็นจุดที่การแก้ไขอันเกิดจากตัวเขา จุดใหญ่ที่เขาเองเห็นคือความผิดของภรรยา สารนาถมี
ลักษณะของ "ชายแบบหัวคนเป็นนาย" คือเขาแก่ใจตนเอง ไม่เคยนึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา
โกรธและดูแคลินง่ายเมื่อภรรยาทำสิ่งที่ตนไม่พอใจ หรือไม่ยอมทำตามความต้องการของเขา
ซึ่งเป็นลักษณะที่ภรรยาจะต้องพยายามปรับแก้ด้วยตัวเอง ฝ่ายเดียวตลอดเวลาชีวิตการณ
รายน

สารนาถมีความในใจอยู่อีกประการหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อบทบาทที่เขาต้องกระทำ
ความในใจดังกล่าวคือปมด้อยที่เกิดจากการรู้สึกว่าไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่าง
เหมือนบุคคลอื่น ๆ เป็นปมด้อยที่เขาเก็บกดและไม่ยอมรับ ไม่คิดจะแก้ไข แค้นยสา
ของปมด้อยสารนาถของการการยอมรับมีก็มาจากบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะจากภรรยา ซึ่งสาร
นาถมีความกลืนความรู้สึกในใจเขาไปนานแล้ว ถึงที่เขาพบกับมารดาด้วยความรู้สึกเจ็บช้ำว่า
"...ทำไมผมจะต้องถูกผูกติดอยู่กับผู้หญิงที่รังเกียจเหยียดหยามมาถึงขนาดนี้เลย..."¹ ดังนั้น
ความรู้สึกเจ็บช้ำอันนี้จึงปรากฏออกมาเป็นความกลางแกล้งใจในตัวภรรยาเมื่อเขาเกิดความ
ไม่พอใจในการกระทำของเธอ ความกลางแกล้งใจนี้จะปรากฏชัดในคำพูดที่เขาพูดกับบุคคลอื่น
เขาไว้วางใจ เช่น จากคำพูดที่เขาพูดกับมารดาของเขาวา "เธอเป็นคนที่มักจะทำให้ใคร ๆ
เห็นว่าเขาคือ ไม่เหมือนผม ... ถ้าผมไม่ดี ผมก็แสดงออกมาไม่ดี เอาละ ... ผมยอมรับว่า

เขาเป็นผู้หญิงที่อยู่ในเกณฑ์ อย่างน้อยก็ดีกว่าผม เขาเป็นแม่ที่รักลูก ... แต่ผมไม่แน่ใจจนกระทั่ง
 ว่าใจคอเขาแท้ ๆ เป็นยังไง"¹ ค่ายปมคอยอันนี้ทำให้สาร์นาชอบคบหากับคนที่ต่ำกว่าเขา
 โดยเฉพาะผู้หญิงที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย เพราะบุคคลเหล่านี้จะยกย่องบูชาและนิยมชมชอบเขา
 ทำให้เขารู้สึกดีว่ามีความคืบหน้า สำหรับภรรยาที่นั่นความเป็นจริงทำให้เขายอมรับในความดีของ
 เธอ แต่ความรู้สึกว่าตนเองคอยกว่าเธออยู่ในส่วนลึกทำให้เขาแข่งขันกับเธออยู่ตลอดเวลา ดังนั้น
 เขาจึงกลัวที่จะต้องเป็นฝ่ายผิดในขณะที่ภรรยาเป็นฝ่ายถูก โกรธถ้ามีใครเห็นว่าเขาเป็นต้นเหตุ
 ให้ภรรยาเปลี่ยนไป และเมื่อที่จะต้องนอนอยู่เสมอ เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลที่เขาคิดค้นคิด
 อีกประการหนึ่งนอกเหนือไปจากการแสวงหาความแปลกใหม่ ก็เพราะเขาต้องการจะแสดงให้
 ภรรยาเห็นว่าผู้หญิงที่มีคุณสมบัติไม่คอยไปกว่าเธอ แต่มองเห็นคุณค่าของเขาก็ยังมีอยู่ ทั้งนี้เพราะ
 ความเจ็บใจในการแสดงออกของภรรยา ดังที่เขาพูดกับมารดาของเขาว่า "ว่าที่จริง ผมก็อยาก
 มีลูกชายอีกสักคนสองคนเหมือนกัน ถ้ากับเคื่อกผมไม่มีหวังจะมีลูกแล้ว ... เขาเคยพูดใส่หน้าผม
 ... แม่รู้ไหมเขาพูดว่ายังไง ... เขาว่าพี่พันช้อย่างผมมีคนเดียวก็น่าจะไปแล้ว"² อย่างไรก็ตาม
 ที่คอยปมคอยที่คิดว่าภรรยาไม่เห็นความสำคัญของเขานั้น ถูกกลบไว้ภายใต้ความรู้สึกที่ว่าตนเอง
 ยิ่งใหญ่ มีทุกอย่างให้ภรรยาอย่างเหลือเฟือ โดยเฉพาะทางด้านวัตถุ จนภรรยาไม่คิดที่จะขอ
 แยกทาง ทำให้เขามีความรู้สึกว่าเหนือภรรยาอยู่ตลอดเวลา มีสิ่งที่เขาจำเป็นต้องยอมรับอยู่
 อย่างเดียวคือคุณค่าของภรรยา ครั้นเมื่อใครว่าภรรยาคบเพื่อนชายซึ่งเขาเห็นว่ามีความ
 ประพฤติที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งของหญิงที่มีสามีแล้ว เขาก็เกิดความรู้สึกเป็นต่อที่จะได้กล่าวว่า
 ภรรยาให้เจ็บแสบสมกับความเจ็บแค้นในส่วนลึก ซึ่งเกิดจากปมคอยดังกล่าว แต่แทนที่ภรรยาจะ
 สำนึกในความผิดก็เข้าใจ กลับขอหย่าอย่างหมดเยื่อใยในตัวเขา ทำให้เขาผิดหวังมาก
 ปมคอยที่เขาปกปิดตัวเองมานานได้ปรากฏชัดเจนนั่นว่า เขาไม่มีค่าอะไรให้ภรรยามีเยื่อใย
 อยู่อีกเลย ทำให้เขาโกรธและใช้อารมณ์ลบล้างความโกรธนั้นอย่างเต็มที่ จึงทำให้สถานการณ์
 ระหว่างบุคคลทั้งสองเลวลงไปอีก

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไพฑูรย์ เล่ม 1 โดยกฤษฎา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 419

² คู. หน้า 422 - 423

ถ้าจะพิจารณาในแง่ของความรักก็จะพบว่าพฤติกรรมที่สำรอกแสดงต่อบุตรและภรรยา นั้น แสดงให้เห็นว่าสำรอกไม่สามารถจะพัฒนาความรักไปตามวัย และบทบาทที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปเลย เพราะพฤติกรรมที่สำรอกแสดงออกนั้นมีลักษณะคล้ายพฤติกรรมของ เด็กในวัยทารกถึงเด็กประถมเท่านั้น กล่าวคือ ก็อยู่แต่ความมีคนอื่นไว้รับใช้ตนเอง ไม่เห็นความสำคัญของผู้อื่น ถ้ายากไก่อะไรก็มักจะเอาให้ได้โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก หรือความทุกข์ทรมานของใครเลย ลักษณะที่เห็นแก่ตัวดังกล่าวนี้มีในเด็กเป็นธรรมดา แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น ก็จะค่อยรู้จักรักผู้อื่น รู้ว่าคนอื่นสำคัญ เหมือนกับมีใจเห็นตัวเองสำคัญอยู่แต่เพียงผู้เดียว จึงกล่าวได้ว่าสำรอกมีความรักในลักษณะที่เป็นความรักตนเองของทารกอยู่หลายประการ จึงไม่สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความเอื้อเฟื้อ ความห่วงใย ความเห็นใจ และเห็นแก่ความสุขของคนอื่นรักได้ เมื่อผู้นำครอบครัวไม่สามารถจะพัฒนาค้นความรักได้ ความสุขในครอบครัวก็จะมีไต่ยาก ดังนั้นจิตวิทยาฝ่ายจิตวิเคราะห์กล่าวว่า "...ถ้าคนมีความสามารถที่จะรัก ก็เป็นที่เชื่อแน่ว่า เมื่อแต่งงานแล้วจะอยู่กันยืดยาว และเป็นที่ยอมรับกันทั้งสองฝ่าย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่ใช่ว่าคนเราทุกคนเกิดมาแล้วจะมีความสามารถที่จะรักได้ เพราะความรักเป็นสิ่งที่ต้องเรียน..."¹

กล่าวได้ว่าสำรอกยังไม่พร้อมที่จะให้ความรักใคร่เอาใจใส่ และรับผิดชอบต่อความทุกข์สุขของบุตรและภรรยา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสำรอกไม่มีความพร้อมทางใจ และอารมณ์มากพอที่จะมีครอบครัวและรับผิดชอบบุคคลในครอบครัวของตนเองได้ จึงไม่สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทที่เพิ่มขึ้น เมื่อผู้นำครอบครัวมีลักษณะเช่นนี้ก็ย่อมยากที่จะทำให้ครอบครัวราบรื่นได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับที่ สุรไกร เอี่ยมอุทุม กล่าวไว้ในเรื่อง "สุขในชีวิตสมรส" ตอนหนึ่งว่า "การที่ไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นได้ และการที่ไม่สามารถจะรับเอาความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นใหม่ได้ ทั้งสองประการนี้ไม่ว่าจะมีแก่ฝ่ายสามีหรือภรรยา ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญของความไม่ราบรื่นในครอบครัวเสมอ"²

¹ ประมวลุ กัลกิสัน ความรักตามความหมายทางจิตวิทยา หน้า 21

² สุรไกร เอี่ยมอุทุม จิตวิทยาในการครองชีวิต หน้า 206

ในด้านการไต่สวนปัญหาที่สนใจแก้ปัญหาทาง ๆ ก็เช่นกัน สารานุกรมลักษณะของตัว
 ยังไม่บรรลุวิธีการทางอารมณ์หลายประการ กล่าวคือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเขาไม่สามารถจะแก้ปัญหา
 นั้น ๆ ได้ด้วยตัวเอง ถึงแม้ เมื่อรู้ข่าวว่าจะเกิดภัยพิบัติ เขาก็รีบกลับมาบอกกับภรรยาของเขา
 เขา ทั้งยังตัดสินใจที่จะเกิดประเพณีขึ้น โดย ไม่คิดที่จะสืบสาวเรื่องราวให้ละเอียด พฤติกรรม
 ที่เขาแสดงออกมา ไม่ต่างไปจากพฤติกรรมของ เด็กเล็ก กล่าวคือเขาประกาศออกมาด้วยความ
 โกรธว่าจะหย่ากับภรรยา และกล่าวหาภรรยาว่าคอยก้าวก่ายก้ามก้าม กรีนเมื่อมารดาของเขา
 ห้ามปรามและแสดงท่าทางระแคะระวัง ไม่ให้บอกคนอื่นได้ยิน เขาก็ยิ่งแผดเสียงให้ดังยิ่งขึ้น
 อย่างไรก็ตามโดยเนื้อแท้แล้ว เขายังต้องการให้ภรรยาของเขาช่วยแก้ปัญหาให้ ดังนั้นเมื่อ
 มารดาของเขาพยายามหาทางให้เขาได้พบอะไรร่วมกันเขาเองก็ยินยอม แต่เมื่อได้เห็น
 ท่าทีที่ไม่แสดงความสนใจในความผิดของภรรยา ทั้งยังขอหย่าจากเขาอย่างปราศจากเงื่อนไข
 ความรู้สึกที่ว่าตัวเองเหนือกว่าแล้ว เขาก็ผิดพลาด ความรู้สึกเสียหน้าและความรู้สึกอื่น ๆ อีก
 หลายอย่างทำให้สารนาตใช้อารมณ์ตำราร้ายร่างกายภรรยาอย่างรุนแรง แทนที่จะใช้เหตุผลแก้ปัญหา
 อย่างสุ่ม การกระทำของเขาจึงเป็นการเพิ่มปัญหามากกว่าแก้ปัญหา และการกระทำของเขา
 รุนแรงยิ่งขึ้นถึงขั้นตำราร้ายร่างกายภรรยาและอะไรร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ
 นอกจากความพอใจของตัวเอง ลักษณะการแก้ปัญหาแบบเด็ก ๆ จะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นเมื่อสารนาต
 ใช้ลูกเป็นเครื่องมือแก้แค้นภรรยาโดยไม่คำนึงถึงสภาพจิตใจของลูก เริ่มด้วยการเอาลูกออกจาก
 โรงเรียนเก่าไปเข้าโรงเรียนใหม่ที่จะเกิดไม่รู้จัก เพื่อตัดการติดต่อกับลูก นอกจากนั้น
 ยังพยายามกล่าวร้ายภรรยาให้ลูกฟังทุกเวลาที่ทำได้ เพื่อที่จะลบความรู้สึกอันดีงามของลูกซึ่งมีต่อ
 มารดา ดังที่เขาพูดว่า "...ผมจะกำนันให้ยายเพลงพัง ให้เกลียดแม่ซะ"¹ สารนาตกระทำไป
 โดยขาดศึกษาความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น การกระทำของเขาจึงยากที่จะมีใคร เห็นด้วยได้
 ถึงที่ภรรยาของเขามองว่า "ผู้ใหญ่ที่กันแล้วจะพลอยเอาเด็กมาเป็นเหยื่อ คนที่ถูกฆ่าไม่ใช่
 อะไรรึนะนะ แต่เป็นยายเพลง"² แม้แต่มารดาเขาเองก็ต้องยอมรับในลักษณะนิสัยดังกล่าวของ

¹ สุจิตญา ชลสิทธิ์ ไฟหนาว เอม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 444

² อ.

สารนาทกัณฑ์เธอพูดว่า "...ตานากไม่เคยโต ... ทำอะไรก็เอาแต่ความ โมหะโหสะ ไม่เคย
นึกถึงผล ไฉนเลย ถ้าลงจะทำเสียอย่างก็ลงทำ ..."¹ ภูมิรู้ที่ว่าที่สารนาทกระทำลงไม่โดย
ไม่รู้จักคิดเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สารนาทไม่เคยต้องรับผิดชอบอะไรเลย ถึงที่เธอร่าฟังว่า
"อาจจะเป็นเพราะเขาไม่เคยรับผิดชอบสิ่งใดในชีวิตก็ได้ ... เรื่องใช้จ่ายตกอยู่กับภิกษุมารดา
การบริหารบ้านตกอยู่กับเมีย ... ไปไหน ๆ เขาก็ไม่กลัว ใจเปล่า ... ไม่เคยแพะอะไร
คิดสมอง คิดหัวใจไปเลย พอถูกกระทบเขากับการเสียหน้า ... เขาก็ไม่โกรธตัวเอง ...
เขานึกอะไรไม่ออก แม่แต่จะนึกถึงหัวใจของลูกนอญ"²

เมื่อเผชิญกับปัญหาที่ต้องตัดสินใจอย่างเป็นทางการ คือ เขาได้รับหมายศาลที่จะให้
ฟ้องหย่าและขออำนาจคุ้มครองบุตร ความไม่ภาคภูมิใจมาก่อนทำให้สารนาทตกใจมาก บุคคลที่เขาคิด
ถึงเป็นบุคคลแรกคือมารดาซึ่งเขารู้ว่าสามารถแก้ปัญหาให้เขาได้ ส่วนตัวเขาเองนั้นแสดงความ
โกรธแค้นออกมาอย่างรุนแรงสัปดาห์ที่เรียกว่าหวาดหวั่น และกลัวว่าโดยไม่รู้คิดอายุเขามานและ
ทนรับได้ ยิ่งไปกว่านั้นสารนาทยังตั้งใจที่จะฟ้องแย้งว่าภรรยาผิดเพียง เพื่อจะเอาชนะโดยไม่
คำนึงถึงชื่อเสียงของครอบครัวหรือจิตใจของลูก

การแก้ปัญหาในลักษณะดังกล่าวแล้วของสารนาท แสดงถึงความเป็นผู้ไม่มีวุฒิภาวะ
ทางอารมณ์ โดยธรรมชาติแล้ววุฒิภาวะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอันเป็นผลให้ชีวิตประสบความสำเร็จ
แม้ว่าสารนาทจะมีวุฒิภาวะทางร่างกายและสติปัญญาพร้อม แต่การขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ก็มีผล
ต่อการครองชีวิตมาก กายหาความรู้วุฒิภาวะดังกล่าวไม่สามารถที่จะมอง เห็นทางแก้ปัญหา
หรือคลี่คลายปัญหาในกรอบกว้างได้ มีแต่จะทำให้ปัญหานั้นรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะขาดความ
สามารถที่จะปรับตัว ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้ หรืออาจจะมีจิตใจ
ลำเอียงเขินอายตนเอง และไม่เข้าใจบุคคลในกรอบกว้างก็พอ เป็นต้น

สารนาทเป็นตัวละครที่มีลักษณะซึ่งผู้หญิงที่แต่งงานแล้วหาความสุขจากชีวิตสมรสได้ยาก
มาก ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีผลชักนำไปสู่ความแตกแยกกันอย่างสมบูรณ์

¹ สุกัญญา อดิสิกข์ ไพทณน เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 446

² อ. หน้า 417

๕
อะเกอ

อะเกอเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของสตรีที่ประสบความสำเร็จทางจิตใจอย่างรุนแรงในชีวิตสมรส ผู้เขียนเสนอตัวละครนี้ขึ้นมาเพื่อแสดงถึงความแข็งแกร่งในใจที่เกิดขึ้นจากความไม่สมหวังในชีวิตสมรส จึงไม่ได้เน้นถึงอุปนิสัยใจคอของตัวละครมากไปกว่าที่จะแสดงถึงผลของความแข็งแกร่งในใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย จิต และ การกระทำ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความสับสนที่เกิดขึ้นในใจของตัวละครทุกระยะ จนกระทั่งหาทางออกให้ตัวเองได้สำเร็จ จากอะเกอที่เคยเป็นทนายฉ้อฉลง่าย ปฏิบัติตัวอยู่ในกรอบความกล้าโดยตลอด เปลี่ยนเป็นอะเกอที่กล้ากระทำการทุกอย่างเพื่อประชั้วชีวิต ประชั้วสามี ประชั้วความกล้าที่เคยปฏิบัติมา และเป็นอะเกอที่ยอมรับความจริงสามารถแก้ปัญหาชีวิตของตัวเองได้อย่างเป็นของตัวเอง

ผู้เขียนกำหนดให้อะเกอเป็นสตรีสาว อายุ 29 ปี มีพรหมทุกอย่างทั้งชาติตระกูลฐานะ และรูปโฉม ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่จากบิดามารดา เธอแต่งงานกับสภานาฏบุตรีชายคนโตของมหาเศรษฐีหนึ่งกัยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ และความพอใจของตนเอง แต่ตลอดเวลาในการไว้ชีวิตอะเกอพบว่า เธอไม่มีความสุขทั้งที่คาดหวังไว้ ทั้ง ๆ ที่น่าจะมีความสุข ถ้าความสุขนั้นหาได้จากทรัพย์สินเงินทอง ความรัก ความเมตตา ตลอดจนความไว้วางใจที่บิดามารดาของสามีมีให้ รวมทั้งความมั่นคงในตำแหน่งภรรยาที่สามียกย่อง อันที่จริงแล้วอะเกอไม่ได้ปฏิเสธความสำคัญของสิ่งเหล่านี้ แต่เธอกำลังการสิ่งอื่นด้วย แต่สิ่งที่เธอกำลังการนั้นสามีของเธอไม่เคยเข้าใจและเห็นความสำคัญเลย ทำให้เธอผิดหวังและมีชีวิตอยู่อย่างปราศจากความพอใจเป็นอย่างมาก ถึงที่เธอรำพึงว่า "เจ็ดปีที่ผ่านมา หลอนแน่วใจหาหลอนหมดหวังทุกสิ่ง ถ้าไม่มีฐานะของสภานาฏบุตรีชายคนโต หลอนก็รู้ว่าตัวเองคือคนล้มละลาย หลอนต้องการความรักความอบอุ่น ต้องการความรู้สึกทางเพศ ต้องการผู้นำในความมืด ... แต่หลอนไม่ได้รับเลยสักสิ่งนอกจากเงิน..."¹

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไปหนาว เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 259

ความต้องการของอะเคอโนสและเอเธนส์ซึ่งมาก นอกจากเธอต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความเป็นผู้นำ และความต้องการทางเพศแล้ว เธอยังต้องการที่จะรู้สึกเชื่อมั่น สติหา นัมธอ และภักฏมิใจในท้าวสามี ในขณะที่เกี่ยวกับเธอก็ต้องการให้สามีให้เกียรติในความเป็นภรรยาของเธอด้วย แผลปรากฏว่าสารนาทไม่ยอมรับหรือเข้าใจความต้องการเหล่านี้ของเธอเลย ทั้ง ๆ ที่บุคลกรภายนอกสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องโดยไม่ยาก ก็จะได้เห็นได้จากที่ภรรยาที่สะใจของอะเคอโนสเข้าใจว่า "มากแต่ฉันเจ็บช้ำของน้องสามีนั่นได้แก่การที่ไม่มีอะไรจะนับถือ ... โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนใกล้ชิดของเธอเอง"¹ นอกจากสารนาทจะไม่มีอะไรให้อะเคอโนสชมได้ไม่ว่าในด้านการความสามารถในการทำงาน ความประพฤติ และการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสามี บิดา หรือบุตรแล้ว พฤติกรรมของเขายังสร้างความอับอายให้กับอะเคอโนส ถึงที่อะเคอโนสก็มีการกล่าวของเธอว่า "... แหกความขายน้า นี่กระหม่อมมันโหดร้ายจริง ๆ คนเขาน้ำว่าเธอเป็นอะไร คงบอกพร่องเลวร้ายเสียเหลือเกินสิ แม้ถึงได้เหี่ยวรอบไปกับผู้หญิงอื่น"² อันที่จริงแล้วในระยะหลัง ๆ นั้น อะเคอโนสแทบจะไม่รู้สึกหึงหวงในตัวเขาเลย แต่ความอับอายที่เกิดจากการกระทำเหมือนไม่ให้เกียรติเธอเลยนั้นมันทอนสุขภาพจิตของเธอไปมาก

ความพรวงในสิ่งต้องการถึงกล่าว เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในใจของอะเคอโนสตลอดเวลาในการใช้ชีวิต ถึงนั้นความรู้สึกที่จะเคืองต่อสามีจึงมีทั้งความเกลียดแค้นและเจ็บช้ำ อย่างไรก็ตามอะเคอโนสพยายามที่จะใช้ชีวิตต่อไป หลังจากที่ถูกทรมานมาจนถึงเจ็ดปีเต็ม สาเหตุที่อะเคอโนสไม่คิดที่จะหย่าจากสามี มีอยู่หลายประการด้วยกัน เหตุผลประการแรกคือ อะเคอโนสคำนึงถึงผลประโยชน์ โดยเฉพาะผลประโยชน์ของลูก เขาคิดว่าลูกควรจะมีกรมทั้งพ่อและแม่ และที่สำคัญที่สุดคือผลประโยชน์ที่ลูกควรจะได้รับจากการเป็นทายาทของตระกูลนี้ นอกจากนี้ เธอยังคำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวเองในด้านการสะสมทรัพย์ การมีเงินให้รับจ่ายใช้สอยได้อย่างไม่เหน็ด และความมีหน้ามีตาในสังคม เหตุผลประการที่สองคือ อะเคอโนสต้องคำนึงถึงความรัก

¹ สุกัญญา รัชคิณีย์ ไผ่เหนียว เล่ม 1 โดยคุณฉกา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 216

² ญ. หน้า 46

ความเมตตา และความไว้วางใจที่มีคามารการของสามีให้เธอ ตลอดจนความรักความหวังของ บิคารมารการของตนเอง เหตุผลจึงกล่าวเป็นเกริ่นยักเหนี่ยวที่สำคัญให้เธอเกิดทัศนคติที่จะ ประคับประคองชีวิตต่อไป นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกประการหนึ่งซึ่งจะเกิดเองอาจจะไม่ กระหนักแน่นนัก นั่นคือผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดู และค่านิยมที่ถูกปลูกฝังอยู่เสมอ การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนมาโดยตลอด มีแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติ และต้องอยู่ ในคำสั่งเสมอมาไม่เคยมีโอกาสดักแด้เองตัดสินใจเองเลย ทำให้เธอเกิดความรู้สึกว่าเปลี่ยนแปลง ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรที่อยู่นอกกรอบซึ่งสังคมเห็นว่าเป็นความ และยิ่งกว่านั้นค่านิยมที่เธอถูกปลูกฝัง เสมอมาที่คิด ผู้หญิงจะต้องอ่อนหวาน ให้อภัย และเสียสละ ถึงคำพูดของมารการที่ว่า "...ชีวิตการ แต่งงานก็ยังดีนะ ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายยอมทนเอาความที่เขาสู"¹ ประกอบกับเธอเองก็สนิทสนม กับการจำกัดเสรีภาพมาตั้งแต่ยังเล็ก จึงทำให้เธอรู้สึกลำบากใจน้อยกว่าผู้หญิงที่เคยมีเสรีภาพ

สาเหตุที่ทำให้เธอเกิดทัศนคติในสภาพเดิมไม่ไถ่จนกระทั่งเกิดการฟ้องหย่าขึ้นนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นตรงจุดใจจากหนึ่งเพียงจุดเดียว แต่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่ค่อย ๆ เกิดขึ้น โดยที่ เธอเองก็แทบจะไม่รู้สึก จึงมีสภาพเหมือนโรคร้ายที่เกิดขึ้นเงียบ ๆ และดูคลุมเครือออกไป เรื่อย ๆ ถึงขั้นที่หลายคนจะเข้าใจว่าเธอขี้ก้านตายไปแล้ว อาการของโรคก็แสดงออกมา ภายนอก กรันเมื่ออาการเลมมาถึงขั้นนี้แล้วก็ปรากฏอาการที่จะหาวิธีการใด ๆ มาเยียวยาได้อีกต่อไป ถ้าจะวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เธอเกิดเปลี่ยนแปลงความคิดที่ซ่อนอยู่ภายในต่อไป เป็นการตัดสินใจหายากจากกันอย่างเด็ดขาด ทั้งที่สามารถทนมาได้ถึงเจ็ดปีเต็ม ก็จะมีว่าเกิด จากเหตุผลหลักหลายประการประสมประสานกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังต่อไปนี้

เกิดจากความเก็บกด การท้อเธอสามารถประคับประคองชีวิตการครองเรือนของ ตนมาได้เป็นระยะเวลานานถึงเจ็ดปีนั้น ไม่ใช่เพราะปลงทนหรือยอมรับสภาพนี้ แต่เป็นการจำยอม เก็บความขุ่นใจ ความไม่พอใจ และความข้องใจเอาไว้กับตัว ซึ่งนับว่ามีความรู้สึกเหล่านี้ยิ่งทวีขึ้น ประกอบกับเธอเกิดไม่ปัญหาอันให้ต้องขบคิด และไม่ต้องการอยู่กับงานเงินเต็มความทุกวี่

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไพฑูรย์ เล่ม 1 โดยภรรยา อโศกสัน (นามแฝง) หน้า 13

ของตนเองเหมือนกัน ๆ เธอจึงมีเวลามากมายสำหรับความถึกที่หมกมุ่นอยู่กับความสนใจ ความไม่พอใจและความต้องการของตนเอง เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกหุนหุนมากมายยิ่งขึ้น ส่วน โอกาสที่จะระบายความรู้สึกนั้นน้อย เธอเคยปรึกษากับมารดา แต่มารดาของเธอก็ทำให้เห็น เป็นเรื่องธรรมดา ทั้งยังกอดอมรุมไต่ถาม และให้อภัยในความบกพร่องของสามีอยู่เสมอจนเธอ พยายามที่จะระบายความในใจ จึงทำให้ความเก็บกดมากขึ้น สำหรับสามีของเธอ ไม่สามารถที่จะแสดงความไม่พอใจได้เลย ไม่ว่าเขาจะทำให้เธอเจ็บช้ำอย่างไร มิฉะนั้นเขาจะ พาลโกรธ หน้าที่ของเธอก็คือคอยกำในสิ่งที่เขาพอใจเท่านั้น และยิ่งไปกว่านั้นเธอก็ต้องคอย ระมัดระวังไม่ให้ลูกกระทบกระเทือนเพราะความรู้สึกหรืออารมณ์ของเธอได้ ทางออกที่เธอพอจะ ทำได้สำหรับระบายอารมณ์กลัดกลืนและระบายอะไรบางอย่าง ก็คือ ลูกหนัง แอมป์ และมือของ กิ้งที่เธอเลาอาการของตนเองให้กิ้งฟังว่า "...บางทีฉันก็รู้สึกเหนื่อยหัดงั้น ... แต่กิ้งที่ท่ามอัย คือ หู้ของแพง ๆ นิดที่เป็นมาเป็นหลัง เมื่อไม่ไ้หาทางจิตใจฉันเขาทางวิญญู คนเราคงมีอะไร ปลอมกัเองอยู่สักอย่างจนไ้..."¹ อย่างไรก็ตามผลของความเก็บกดได้แสดงออกมาในลักษณะ ง่าย ๆ ซึ่งเป็นอาการทางประสาท เช่น นอนไม่หลับ มีอาการเลื่อนลอย ลืมง่าย และมีอะไร มากระทบกระเทือนใจก็สะเทือนใจได้ง่าย เป็นคน ซึ่งเจ้าตัวเข้าใจสาเหตุเป็นอย่างดี และ พยายามที่จะช่วยตัวเองให้พ้นจากความทุกข์ทรมานเหล่านี้โดยตลอดเวลา

เกิดจากความเปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมเปลี่ยนไปทิศทางต่าง ๆ ก็เปลี่ยนไปด้วย จะเกิดเริ่มไ้แนววิถีใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิตจากการอ่าน การฟัง ประกอบกับการผ่านวิญญู ที่เธอเห็นว่าดีแหลมาโดยตลอด ทำให้เธอมองโลกมองชีวิตในแง่บวกที่กว้างขึ้น และพยายาม ทำความเข้าใจมากขึ้น ความถึกที่เกิดขึ้นใหม่ตามเวลาที่ผ่านมา และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง นั้น มีส่วนสำคัญต่อการ เปลี่ยนแปลงชีวิตของเธอ ถึงแม้จะเห็นจากการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็น ระยะ ๆ ถึงแม้ไ้ เริ่มแรกจะไ้เห็นความแตกต่างระหว่างทัศนะเก่า ซึ่งมารดาของเธอมีค ฎิบัติและถ่ายทอดมายังเธอ กับทัศนะใหม่ซึ่งเป็นทัศนะที่เธอไ้จากการอ่าน การฟัง ทำให้จะไ้เกิด

¹สุกัญญา รัตติย์ ไ้หนาว เล่ม 1 โภยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 384

เริ่มพิจารณาสภาพของตนเอง พิจารณาปัญหาและหาทางแก้ปัญหาในลักษณะที่เป็นไปได้อย่างขึ้น เธอพบว่า การเลี้ยงดูแบบพ่อแม่ที่โหดร้ายทำให้เธอไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิด และเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับผู้ชาย มาดอน จึงเป็นเหตุให้การตัดสินใจเลือกคู่สมรสเป็นไปอย่างรวดเร็วและขาดการพิจารณา เวลาผ่านไปทำให้เธอได้เรียนรู้ว่า การแสดงความรักใคร่หลงใหลของชายบางคนเป็นเพียงนิสัยของเธอเท่านั้น จึงแสดงกับใครอีกก็ได้ และความพึงปรารถนาที่ทุกอย่างไม่ได้ช่วยให้ชีวิตสมบูรณ์มาได้เลยถ้าขาดบางสิ่งบางอย่างซึ่งมีคุณค่าทางอันจิตใจ เช่น เกี่ยวกับการยกย่องที่ใครรับฟังเธอจะไม่มีค่าหมาย เมื่อเวลาการ เอาใจใส่จากสามี ความทุกข์ที่เป็นอยู่ทำให้เธอเกิดความรู้สึกอยากพ้นทุกข์ จึงพิจารณาพบว่าความทุกข์เกิดจากความผิดหวังในคู่สมรส ทั้งนี้เพราะเธอเคยคิดว่าสามารถจะเปลี่ยนแปลงเขาได้บ้าง แต่เธอคงยอมรับความจริงแล้วว่า เธอไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงเขาได้ และไม่สามารถที่จะทำให้ชีวิตของเธอและเขากลับมาเป็นอยู่ได้ เธอเริ่มเข้าใจแล้วว่าความพยายามของเธอจะไม่เป็นผลสำหรับผู้ชายอย่างสาร์นาค ผู้ชายซึ่ง "...ไม่เคยประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ว่าด้านใด ๆ แต่ยังมีเครื่องมือในการครองชีพอย่างเยี่ยมยอดเงิน มีอารมณ์แต่ไม่ยอมรับความทุกข์สุขของผู้อื่น ๆ สามารถจะทำอะไรก็ได้ไม่ว่าสิ่งไหนเลยสำหรับเขาและภรรยาทั้งปวงแก่ไหน" ¹ เธอจึงตัดสินใจเลิกความึกที่พยายามเปลี่ยนแปลงเขา แต่พยายามที่จะหาทางออกของตนเองต่อไป

เกิดจากความฉงนถึงจุดอึดอัด เริ่มจะก่อถึงจุดที่พยายามปรึกษากับประกอบชีวิตของเธอไว้ ก็เพราะยังหวังว่าจะเปลี่ยนแปลงสาร์นาคให้ดีขึ้นได้ แต่ถึงเวลานั้นแล้ว ความหวังที่เธอมีอยู่ก็ค่อย ๆ หมดไป ดังนั้นสิ่งที่เคยปฏิบัติอย่างเต็มใจก็กลายเป็นจำใจและเป็นใจให้ที่สุด เธอจึงมีความรู้สึกเหมือนตนเองตกเป็นทาสที่จะต้องทำตามความพอใจของเขาเท่านั้น ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์มากระทบกระทั่งกัน ความฉงนก็ค่อย ๆ ลดน้อยลงจนกระทั่งหมดสิ้นไป ถึงแม้เมื่อสาร์นาคแสดงกิริยาเจ้าชู้กับนักร้องเพลงของเธอ โดยไม่ได้เกียรติดูเธอเลย เธอกลับเริ่มแสดงให้เขารับรู้ถึงความเจ็บช้ำของเธอ ครั้นเมื่อเธอถูกคุกคามทางโทรศัพท์จากคนของเขา เธอก็เกิด

¹ สุภัทฐา พลสิทธิ์ ไพฑูริย์ เล่ม 1 โลกยุคใหม่ อโกลสิน (นามแฝง) หน้า 198

ความรู้สึกผสมผสานเองอย่างมากที่สุดที่พบพานอยู่กับสภาพอย่างนั้นมาได้เป็นเวลานาน จึงตัดสินใจบอกความในใจกับเขากว่า "ฉันคิดว่า ฉันทนทุกข์มากเกินไปแล้ว ... ฉันเมื่อมีชีวิต ๆ ดังคน ๆ อย่างนี้เต็มประดา กุศลโกลนไหม ... คุณทรมานใจฉัน คุณเห็นฉันไม่กล้าเลย ... ทุกวันฉันเหมือนคนตาย ... เพียงแต่มีลมหายใจ ... เกล็นไก่ออกไป..."¹ ครั้นเมื่อเขายังแสดงที่เห็นว่าเขาไม่สามารถจะช่วยให้ฉันกลัวนี้ได้ จะเกิดก็กลัวสปีวในนาที่นั้นเองว่าจะไม่ออกนอกกรงไป แต่จะพยายามผลักเขาออกไปจากอารมณ์ของตนเองให้ได้ โดยการแยกกันโดยพฤกษณ์และหันมาประพฤติในสิ่งที่ตนพอใจบ้าง

เกิดจากความเสื่อมทรามในการประพฤติตามกรอบความเชื่อที่เขามีนมาแต่เดิม การใช้ชีวิตที่พาพาเจ้าปีเต็มขึ้น ทำให้เธอเกิดพบว่า การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของความดีตามทัศนะของมารดาถือครองจนจนความที่เข้าสู่วัยระว่างวัยในการปฏิบัติตนไม่ให้ถูกว่าได้ และให้อยู่ในความบกพร่องหรือมีผิดพลาดของส่วนนั้น ไม่เคยทำให้เธอได้พบความสุข มีแต่ทำให้สุขภาพจิตของเธอทรุดโทรม และกำลังส่งผลต่อสุขภาพกาย เธอจึงไม่มีความเชื่อมั่นในความดีอีกต่อไป แผลงที่จะแสวงหาความสุขให้กับตนเองโดยไม่คำนึงถึงความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิดหรือความผิดเห็นของใครอีกแล้ว ถึงความในใจของเธอที่ว่า "เกิด ... เมื่อความดี ... คนเอารักเอาเปรียบกันทั้งนี้เองแหละกะ ที่รี คนฉลาดพยายามยักเยี้ยกให้เรายังอยู่ในความดี เพื่อที่เขาจะไม่หาเราหาความสุขได้สัก ... เกิดเกิดมาราชาที่นี้จะกะที่รี เรื่องอะไรเกิดจะต้องตกเป็นเหยื่อของมัจจุรีย่อยแปด ... เกิดไม่มีสิทธิ์มีความสุขเลยหรือกะ"²

เกิดจากความเจ็บแค้น ความเจ็บแค้นของเธอนั้นมากมายและลึกดำ หลังจากที่เธอแยกตัวออกมาจากสารนาถ ไม่สนใจกับพฤติกรรมของเขามากต่อไป ทำให้เธอรู้สึกโล่งใจสบายใจ ลึกความกระวนกระวายลง แต่ก็เป็นไปในระยะแรกเท่านั้น เพราะในส่วนลึกจริง ๆ แล้วเธอเกิดยังไม่สามารถจะรักใจใครสักคนได้ ในขณะที่เธอหลอกตัวเองและตนเองว่าพอใจและเป็นสุขกับสภาพที่เป็นอยู่นั้น เธอให้อ่อนความพยายามที่จะเป็นผู้นำทำลายความกลัวและความหวัง

¹ ศักดิ์ธยา นนทิกัม ไฉนนาว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

ในรัชสมัยที่เธอเริ่มเขียน กายเทพจะต้องได้รับการยอมรับมาตามลำดับเท่า ซึ่งยากยิ่งกว่า
ชีวิตและอนาคตที่อยู่กับสามี เธอจึงพบความหวังทั้งหมดไว้ที่เธอ เพราะว่าเธอจะทำลายความหวัง
ความรัก และความศรัทธาของเธอมานานแล้ว แต่เธอก็ยังพยายามที่จะต่อสู้กับความหวังนั้นไว้
ดังที่เธอบอกกับสามีว่า "เกิดให้อยู่เขาเสมอมาละ พี่ เกิดคิดถึง ๆ ว่า ชีวิตนี้จะดีขึ้น ...
วันนี้ไม่ก็ พรุ่งนี้ มะวันดี เกิดผิดไปเรื่อย ๆ ผิดไป ... จนหารู้ไม่ว่าตัวเธอก็หาเป็นดังไป
พยายามกระทางมากขึ้น แล้วเดี๋ยวนี้ก็เสื่อมทรามถึงที่สุด"¹ ดังนั้นเมื่อเธอรู้แน่แล้วว่าเธอทำได้
เธอเลิกหวังล้มละลายอย่างไม่เป็นท่า การรู้สึกของเธอจึงเหมือนกับคนที่ลงทุนไปหมดแล้ว
ขาดทุนอย่างย่อยยับ ไม่วันที่จะรอกันก็เลิกไปแล้ว เธอจึงเก็บก้นขายมาเรื่อยๆ มากกว่าที่
ใครจะคาดคิด แต่เก็บไว้ขายที่ไหนก็ไม่ค่อย ระวังที่จะระดมแผนการกระทำของสารนาอยู่เสมอ
ลูกและการยอมรับที่เธอได้รับมา จารีตประเพณีอันดั้งเดิมที่เคยยึดถืออยู่อย่างฝังใจ กอปรกับเธอได้
จากความคิดที่จะประหลาดสามี ดังที่เธอเคยพูดกับพี่ชายชื่อนี้ว่า "... เกิดจะเดี๋ยวนี้ เด๋วเขากัน
วางนั้นละ ... เขากันเพ้อได้ เขากันเม้ง เขาไปเที่ยวได้ เขากันเหวี่ยง เขากันชูชูงได้
เขากันชูชูงมึง"² แต่โลกแล้วความเจ็บแค้นของเธอเองนั้นมันมากมายและลึกซึ้ง เธอ
ไม่ได้เจ็บแค้นเพียงเฉพาะสามี แต่เธอยังเจ็บแค้นไปถึงการยอมรับและจารีตประเพณีที่มุ่งให้ผู้หญิง
เป็นนกเงือก เสียสละ และให้อยู่คอยตลอดเวลา เจ็บแค้นโรคชะตาที่ไม่ได้เกิดในความกตัญญูของ
เธอเลย และเจ็บแค้นสังคมที่ไม่ยุติธรรม สังคมที่คอยประจานผู้หญิง ซึ่งประพฤติก่อนนอกกรอบที่
วางไว้โดยไม่สนใจติดตามถึงเหตุผล ในขณะที่ฐานะประพฤติก่อนนี้นักดื่มเห็นเป็นเรื่องธรรมดา
ดังนั้นเมื่อใดโอกาสเธอก็ได้ใช้ความรักของสามีของเธอเป็นเครื่องระบายนามเจ็บแค้นนั้น
ทุกชั้นตอนที่เธอกระทำลงไปเธอก็รู้สึกตัวตลอดเวลาว่า ทำไปเพราะอะไร และจะเกิดผลเสีย
อย่างไร เธอไม่ได้มีความสุขที่กระทำเช่นนั้น แต่เธอก็อยากจะทำ อยากเรียนรู้การมีผู้ชายอีก
คนหนึ่งซึ่งไม่ใช่สามี อยากจะทำสิ่งที่ไม่ใช่เธอทำ และไม่เคยคิดว่าจะทำ อยากให้สามีรู้ว่าสิ่งที่
เธอทำได้นั้น เธอเองก็ทำได้ ถึงแม้เธอจะอย่างระมัดระวังในการกระทำของเธอ

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไชยนาถ เล่ม 1 โลกกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 579

² ก. หน้า 218

...สารนาทควรจะมีบางว่า ผู้หญิงอย่างหล่อนก็ทำเช่นนี้ได้มาถึงที่สุด ... และมีคน
รวมมือ แท้จริงแล้วสัตว์โลกที่รวมเอามนุษย์เข้าไปด้วยนั้น ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ไม่ได้
ประเสริฐจนเหลือ เชื้อกัณฑ์กรรมจรรยาที่กำหนดความประพฤติไว้นั้นเลย หากเมื่อใดที่
สัตว์ประเสริฐเหล่านี้ถูกทำร้ายยับยู่ ... ถูกกดขี่ข่มเหงไม่ว่าโดยกายหรือโดยใจ ...
สัตว์ประเสริฐเหล่านี้ก็พร้อมจะถอยกลับไปสู่สัญชาตญาณป่าได้อย่างไม่ยากเย็นอะไรนัก!

เกิดจากการมีบุคคลที่สามเข้ามาแทรก แม้ว่าบุคคลที่สามจะไม่ได้มีส่วนทำให้ครอบครัว
ของอะเคอแตกร้าง แต่บุคคลที่สามก็เป็นตัวสำคัญที่ก่อเหตุการณ์บีบรัดใจอะเคอคิดสโนใจ เกิดขาดลงไป
คีรีเข้ามามีความสัมพันธ์กับอะเคอโดยไม่ตั้งใจ กล่าวคือ ความเป็นผู้มีเหตุผล มีคุณธรรม และมีความ
ยุติธรรมทำให้คีรีเข้าใจความขมขื่นของอะเคอ สภาพจิตใจที่อ่อนโยนทำให้เกิดความเห็นใจสงสาร
และปรารถนาให้อะเคอพบทางออกที่เหมาะสม แทนที่จะประชดสามัคคีการประพฤติในสิ่งที่
ไม่สมควร ความใกล้ชิดทำให้วันไหนและความห่วงใยสงสารทวีมากขึ้น จนกลายเป็นความ
ทุกข์ทรมานเพราะตนเองไม่อยู่ในฐานะช่วยเหลือหรือทำตามความพอใจได้ คีรีทุ่มใจปรารถนาที่
อย่างเต็มที่ว่าจะรู้ตัวว่าเกิดความรักก็หมกตางป้องกัน และด้วยเหตุที่คีรีมีความรัก ความเข้าใจ
ความเห็นใจ และความปรารถนาดีเป็นพื้นฐาน ในขณะที่อะเคอกำลังต้องการสิ่งเหล่านี้มาก
และมีอารมณ์ว้าวุ่นหาทางควยความเจ็บแค้นอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ดังนั้นเมื่อมีกาลเทศะอันววย
ความผิดพลาดครั้งยิ่งใหญ่จึงเกิดขึ้น แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นเพราะอะเคอรักคีรีหรือ
ต้องการจะเริ่มศรัทธาใหม่กับคีรี แต่เกิดขึ้นเพราะความเจ็บแค้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม
ก็ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดผลเฉพาะความสาแก่ใจอย่างที่เธอต้องการเท่านั้น แต่มีผล
ติดตามหลายประการ ประการแรก คือ เมื่อเธอได้ประจักษ์ชัดถึงความรู้สึกอันลึกซึ้งของคีรีที่มีต่อ
เธอ ในขณะที่เธอต้องการให้เขาเป็นเครื่องระบายความเจ็บแค้นเท่านั้น ทำให้ความรู้สึกสาแก่ใจ
กลายเป็นความลังเลและรู้สึกผิดในที่สุด ประการต่อมา คือ อะเคอถูกรับเข้ามาในแบบของกุลสตรี
มีจารีตประเพณีอันดีงามเป็นเครื่องยึดถือมาโดยตลอด ไม่เคยเชื่อมั่นในตัวเองพอที่จะกล้าทำอะไร
ที่ขัดกับความเชื่อซึ่งได้รับการอบรมมา ครั้นเมื่อเกิดกระทำให้สิ่งที่ขัดกับบรรทัดฐานของตัวเอง เช่นนี้

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไพทณา เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 175

เธอจึงไม่สามารถจะเห็นเป็นเรื่องไม่เสียหาย หรือเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ได้ ความจริงนั้นอะเกอ
ยังไม่เคยคิดจะหย่ากับสารนาต แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นก็ไม่สามารถกลับไปอยู่ในสภาพ
เดิมได้อีก จึงกล่าวไ้ความทุกข์ที่สามมีส่วนทำให้อะเกอเกิดความคิดที่จะขอหย่ากับสามี ทั้ง ๆ ที่
อะเกอไม่ได้มุ่งหมายที่จะมีภรรยาใหม่เป็นหลักฐานหลังจากหย่าร้างกับสารนาตเลย

เกิดจากการรู้ความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง จากความสับสนในก้นความคิด
และเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเธอ ทำให้อะเกอพยายามคิดใคร่ครวญความต้องการของ
ตัวเองมากยิ่งขึ้น ดังนั้นคำตอบที่เธอได้รับจึงเป็นทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดของเธอ เมื่อเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นระหว่างเธอกับภรรยาเข้ามาถึงจุดที่ทำให้เธอไม่อาจจะกลับไปอยู่กับสารนาตอย่างเดิมได้
ปัญหาแรกที่จะเอ่อก็คงคือลูกเพราะอะเกอรักลูกมาก เธอถือว่าลูกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในชีวิต
แต่ถึงแม้ว่าจะรักลูกมากเพียงใด อะเกอก็มีความเป็นของตัวเองในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะ
ชีวิตสอนให้อะเกอรูจักสำรวจความต้องการของตัวเอง และยอมรับความจริงนั้นโดยไม่เสแสร้ง
ถึงขอความพิว

... หลอนถามตัวเองบ่อย ๆ ว่า หลอนเฝือกหรือที่หลอนต้องการสิ่งอื่น ๆ มากเกินกว่าที่
สารนาตมีให้ ... หลอนเกรงหรือไม่ที่จะก่อกวนความสับสนในหัวใจในตัวเอง
แล้วปล่อยให้ความขมขื่นส่วนหนึ่งที่จำเป็นต่อสภาพมนุษย์นั้น ให้เสื่อมโทรมจนหมด
ไป โดยยกเอาลูกอย่างเดียวเป็นหลักจนกว่าชีพสลาย

นั่นคืออะเกอตอบคำถามให้ตัวเองได้แน่นอนแล้วว่าไม่ควร ความรักลูกนั้นส่วนหนึ่ง
ความเป็นตัวเมียนั้นอีกส่วนหนึ่ง ... อาจจะมีโยโย่กัน แต่แยกกันได้ เหมือนอาหาร
สองจานที่มีรสแตกต่างกัน คนบางคนชอบได้เพียงอาหารจานเดียว แต่ส่วนอีกคนหนึ่งนั้น
อาหารสองจานจำเป็นแก่ชีวิตเขา ผู้ที่เม่ื่อตนเองยอมไม่เสแสร้ง ทำให้เขามองเห็นว่า
ไม่จำเป็นเพียงเพื่อจะเก็บเกี่ยวเอาความชื่นชมจากผู้อื่นว่าตนนั้นรักน้อย¹

¹ สุจิตญา ขวคึกษ์ ไพทณาว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

ดังนั้นอะเกอจึงไม่เฝ้าห้อมเสียดสละความทุกข์ทุกอย่าง เพื่อลูก แต่เป็นแม่ที่ยอมรับความจริงว่าตนเองมีความสามารถที่จะให้ลูกได้แค่ไหน เธอจึงไม่ยอมโอ้อวดตามคำเกลี้ยกล่อมของมารดาว่าหากพยายามจะให้เธอกลับไม่ยุ่งกับสารนาตอกเพื่อลูก

เมื่อไ้รู้ความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงแล้ว วิธีการแก้ปัญหาของอะเกอ ก็เป็นไปอย่างเด็ดขาดและสุ่ม กล่าวคือ เพื่อที่จะให้ลูกไว้เลี้ยงดูเอง อะเกอจึงตัดสินใจฟ้องหย่าและขออำนาจปกครองบุตร ทั้ง ๆ ที่อะเกอรู้ว่าการฟ้องหย่านั้นเสี่ยงต่อการถูกฟ้องแย้งว่ามีชู้ได้โดยง่าย ซึ่งจะทำให้ได้รับความอับอายไปถึงบิดามารดาด้วย แต่เมื่อเป็นหนทางเดียวที่สามารถจะไ้ลูกมาปกครองเอง เธอจึงจำใจต้องทำ และพร้อมจะยอมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ดังคำพูดที่เธอพูดกับภรรยาว่า

ถ้าฉันไม่กล้าไปศาล ฉันคงไม่กล้าฟ้องหย่า ถ้าฉันไม่ฟ้องก็ไม่ไ้ลูก ... กิดคิดจะว่า ถ้าไม่ไ้ลูก ... ทางเลือกสองทางที่รออยู่ก็คือ หนึ่ง กลับไปหาเขา ... หรือ ... เป็นยายยังใจฉันก็กลับไม่ไ้ไ้แล้ว สอง หาทางแย่งลูกก็เฝ้าเอาไปซ่อนไว้ที่อื่น ... จนอย่างฉันทำแบบนั้นไม่ไ้หรอกนะ ... มันโง่เงาเบาปัญญา เห็นแก่ตัวเกินไป ทุกอย่างที่ดีฉันจะทำ ต้องการให้แตกหักอย่างเป็นทางการ แล้วมันก็สบายทุกฝ่าย จริงไหมนะ ... หากฉันแพ้ เขาไ้ลูกไป ก็... ฉันจะยอมรับความพ่ายแพ้ที่นั่นแหละ น้ำใจนักกีฬา"¹

ในขณะที่กำลังดำเนินการฟ้องหย่าอยู่นั้น อะเกอเริ่มเฝ้าระวังเรื่องสุขภาพจิตของลูกมาก จะเห็นได้ชัดเมื่อสารนาตาทหาทางกักกันไม่ให้พบลูก ด้วยการพาไปเข้าโรงเรียนใหม่ ที่อะเกอไม่รู้จัก เพื่อตัดการติดต่อกับอะเกอทุกวิถีทาง และอะเกอก็สัมผัสพบจนได้เมื่อพบแล้วก็ไม่ไ้ใช้อารมณ์แก้ปัญหา พุ้กับลูกด้วยเหตุผล ไม่กล่าวร้ายอีกฝ่ายหนึ่งให้ลูกสะเทือนใจ พุ้ถึงการแตกแยกระหว่างเธอกับสามีอย่าง เป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีอะไรโกรธเคืองกัน และไม่คิดที่จะ

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟหนาว เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นางแพง) หน้า 459

ขอยืมลูกมาไว้กับตัวเองแล้วลูกจะวิ่งร้อง เพราะเห็นว่าการแย่งเด็กในลักษณะนี้จะมีผล
กระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจของเด็กมาก ทั้งยังไม่ยอมไปหาคนที่โรงเรียนอีกเพราะไม่อยาก
ให้ลูกสะเทือนใจกับการพบแนวจากทุกคน อะไรรู้จักการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับลูกอย่างถี่ถ้วนและ
มีขั้นตอนไม่เกินไปให้รู้ เธอคิดว่าหากเธอเป็นแม่ที่ไม่เคยสนใจแย่งลูกมาก่อน หรือมีอาชีพที่ไม่
สามารถดูแลลูกได้อย่างใกล้ชิด เธอยินดีที่จะยกลูกให้เขา เพราะเธอไม่คิดถึงอื่นใดมากไปกว่า
ต้องการให้ลูกได้รับความสุข อมุนใจ และปลอดภัย

เมื่อกลางประนีประนอมกันนั้นวันหนึ่งเธอยิ้มรอยแล้ว สำนึกทวนเสียกายบรรยา
จึงโทรศัพท์มาขอความช่วยเหลือใจกันใหม่ และเมื่อเธอเองก็ใจหายกับการหย่านั้นไม่น้อย แต่เธอ
ก็รู้ความต้องการของคนที่พอที่จะยื่นกรานปฏิเสธ และพูดให้เขาเข้าใจว่าเธอต้องการหย่าจาก
เขาจริง ๆ ส่วนเรื่องลูกนั้นเธอก็ใจที่จะให้ลูกได้รับความกระทบกระเทือนใจจากการหย่าของ
เธอและเขาน้อยที่สุด ซึ่งเธอเห็นว่าการตกลงกันอย่างนุ่มนวลใจกัน เข้าใจกันระหว่างเธอ
และเขาจะเป็นผลดีกับจิตใจของลูกมาก ถึงกับพูดว่า

...หย่ากันแล้วเราก็เป็นเพื่อนกันได้ใช่ไหมละ ... คุณไม่ต้องการว่าฉันจะเอา
ยายเพลงมาไว้โดยหอก ฉันเองก็อยากให้ลูกมีพ่อเหมือนกัน ... ลูกก็ยังเป็นลูกของ
คุณเหมือนเดิมละ อยากรับไปเมื่อไหร่จะพาไปส่งให้ถึงมือเลยที่เดียว ลูกก็รู้ว่า
เรื่องใจนั้นก็พาลแล้วฉันมีมาก ขออย่างเดียวขอให้เราพูดกันเข้าใจ และขออย่างเดียว
ขอให้ลูกมีความสุขในสภาพนี้...¹

ส่วนเรื่องระหว่างเธอกับภริยานั้น เธอยังมีความหนักแน่นของจิตใจเป็นที่ตั้งในการ
แก้ปัญหาที่เธอสร้างขึ้นคอยอารมณ์ กล่าวคือ เธอไม่ยอมใช้อารมณ์หรือความรู้สึกพอใจเพียง
ชั่วเดี๋ยวสร้างปัญหาขึ้นอีกต่อไป เธอยังศรัทธาที่ทั้งในด้านการประพฤติ ความสามารถในการ
ทำงาน และความเป็นคนมีความรัก มีสติปัญญาที่นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ไชยหนาว เล่ม 2 โดยภคธนา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 636

นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่จะต้องพิจารณาและไม่เคยได้จากสารนาถ เช่น ความอบอุ่น ความมั่นใจ ความเข้าใจ ความเมตตาและความตั้งใจที่จะทนทนอดทน และเธอก็ไม่ยอมคิดเลยไปถึงขั้นที่จะแต่งงานกับเขา ความล้มเหลวในชีวิตสมรสที่ผ่านมาสอนให้เธอระมัดระวังยิ่งขึ้น ดังนั้นการฟ้องหย่าของเธอก็จึงไม่ได้เกิดจากความต้องการจะแต่งงานกับกวี และการหย่าร้างของเธอก็ไม่เป็นเหตุให้เธอเริ่มยึดกวีไว้เป็นหลักอย่างที่เคยหลายคนเข้าใจ ปัญหาระหว่างเธอกับสารนาถ และเธอกับลูกทำให้เธอต้องแก้ปัญหาโดยวิธีนี้ ส่วนปัญหาของเธอกับกวี เธอก็ตั้งใจจะแก้ปัญหาโดยให้กวี เป็นอิสระไม่ต้องรับผิดชอบอะไรทั้งสิ้น ครั้นเมื่อกวีแสดง ความตั้งใจจริงที่จะรวมชีวิตกับเธอ เธอก็จึงใช้วิธีการสมัยใหม่แก้ปัญหานี้ คือ ใช้วิธีการทดลอง อยู่ด้วยกัน เพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากความไม่พร้อมในภายหลัง ทั้งยังเป็นการให้โอกาส ในการตัดสินใจใหม่ของทั้งสองฝ่ายหลังจากที่ได้เรียนรู้นิสัยใจอกกันพอสมควรแล้ว เมื่อกวีเข้าใจ ถึงวิธีการจัดสรรชีวิตใหม่ของเธอ ระหว่างเธอกับเขา เธอกับลูก และเธอกับสามีเดิม เช่นนั้น ก็น่าจะทำให้เขารักเธอ ทุ่มเทในความมีเหตุผลและคุณธรรมของเธอยิ่งขึ้น

เธอเป็นตัวละครที่ประสบความสำเร็จทางจิตใจในชีวิตสมรส และพยายาม แก้ปัญหาอย่างเต็มความสามารถ ทางออกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเธอก็คือการหย่า แต่เนื่องจาก เธอถูกอบรมมาตามแบบของกุลสตรีตามค่านิยมเดิม การหาทางออกโดยวิธีนี้ของเธอจึงเป็นเรื่อง ที่ไม่ใช่นัก เธอต้องต่อสู้กับความรู้สึก ความต้องการ ความเชื่อทั้งของตัวเองและบุคคลที่แวดล้อม อย่างหนัก

เรื่องรากแก้ว เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอปัญหาอันเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง และสามีกับภรรยา โดยกำหนดให้ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างเด็ก กับผู้ปกครองเป็นปัญหาสำคัญ ส่วนปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสามีกับภรรยาเป็น เพียงปัญหาประกอบที่ช่วยเน้นให้เห็นว่าการไม่ทำความเข้าใจกันเสียแต่เริ่มแรก หากปล่อยไว้ให้เป็นปัญหาเรื้อรังอาจจะลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตและแก้ได้ยาก ปัญหาจึงกล่าวมีส่วนกำหนดให้ ตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวกัน เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครชัดแจ้งยิ่งขึ้น กล่าวคือ ไรยทองทรายน้องสาวบุญธรรมของรังรอง ได้รับผลกระทบจากการเลี้ยงดูของรังรอง จึงต้องการ ในสิ่งที่ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมจากผู้ปกครองอย่างรุนแรง ถือว่าเป็นรายในขั้นที่เธอ

ไม่ห้ามเราชมในสิ่งที่เธอขาด ในขณะที่เขากลับมาอีกกำลังห่อหุ้มโดยหน้ากับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวและหาทางออกไม่ได้ เพราะกึกก้องไม่เห็นความสำคัญในสิ่งที่เขากำลังทำอย่างจริงจัง กล่าวคือกึกก้องเห็นว่าการมีบ้านอยู่ในเมืองมีความเกี่ยวข้องกับมีความรู้ความเข้าใจของเขา เช่นเดียวกับครอบครัว ๆ ของเขา ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ทั้งยังประหมัดด้วย และที่สำคัญคือเขาไม่ต้องการทราบเรื่องราวของคุณเกี่ยวกับ เพราะงานของเขาไม่ช่วยให้เขามีเวลาให้กับครอบครัวมากนัก แต่เป็นปัญหาใหญ่สำหรับเขารัฐรู้สึกท้อแท้ตลอดเวลาว่า ญาติของเขาไม่ชอบเธอ ประกอบกับความรู้สึกที่ว่าเธอยังไม่ทำอะไร เป็นของตนเอง กล่าวคือไม่มีญาติ แก่งงานแล้วก็ไม่ได้อยู่ร่วมกับสามี และยังไม่มีลูก เธอจึงอยากมีบ้านเป็นของตัวเองมาก ความไม่สนใจในสิ่งที่ต้องการ ความรู้สึกไม่สบายใจเมื่ออยู่ในบ้านของสามีโดยที่ไม่มีกึกก้อง และความเงยเงยงายซ้ำซากจำเจที่น่าเบื่อหน่ายในที่ทำงาน ทำให้เขารู้สึกว่ามีความมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองเลือนลาง ในขณะที่เขากลับมาไม่มีชีวิตชีวาของเขารัฐประกอบกับการมีเวลาให้แก่งานน้อย เพราะต้องแยกกันอยู่และไม่สามารถแบ่งเวลาว่างงานกับครอบครัวให้สมดุลกันทั้งสองฝ่าย ก็มีส่วนทำให้กึกก้องไม่เกิดความรู้สึกผูกพันกับภรรยาเท่าที่ควร กึกก้องคิดว่าที่หันไปกับการมีชีวิตชีวาและความรู้สึกของโรยทองทรายไม่ได้

นอกจากกำหนดปัญหาและตัวละครที่มีปัญหา ซึ่งมุ่งจะเสนอโดยตรงแล้ว ผู้เขียนได้กำหนดตัวละครอื่น ๆ ให้เขามามีบทบาทช่วยเสริมให้เห็นปัญหาเกินขึ้น และมีส่วนช่วยให้เกิดเหตุการณ์และข้อคิดที่ช่วยในการกลั่นกรองปัญหาของตัวละครสำคัญ เช่น วิชาญช่วยให้โรยทองทรายรู้จักชีวิต รู้จักตนเองและความต้องการของตนเองยิ่งขึ้น สกิดช่วยให้เห็นความต้องการที่เกิดจากความกดดันของโรยทองทราย และช่วยรังโรยทองทรายไว้จากการเกิดข้อไม่ด้วยอารมณ์ อุทุมพรช่วยประคับประคองสภาพจิตใจของโรยทองทรายไว้ในขณะที่ได้รับความเจ็บปวด เพราะความรู้สึกที่มีต่อกึกก้อง ให้ความเห็นใจ และคอยเกลี้ยกล่อมให้เลือกทางที่ถูกที่ควรในจังหวะที่โรยทองทรายต้องตัดสินใจครั้งสำคัญ เขารัฐช่วยให้โรยทองทรายเกิดความละเอียดและสำนึกพร้อม ๆ กัน กึกก้องทำให้โรยทองทรายสามารถแยกความจริงออกจากความฝันได้ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับภรรยาช่วยให้โรยทองทรายยอมรับความจริงยิ่งขึ้น ในขณะที่เขากลับมา อุทุมพรและอาจารย์มณฑลมีส่วนช่วยในทางกำลังใจ และการหาทางออกให้กับเขารัฐด้วยไม่น้อย

มีสเตอร์ยังก สติชัย และพร้อมพงษ์ก็มีส่วนช่วยให้การศึกษาทางแถบนี้ระหว่างตนกับชาววี
เป็นต้น ในการกำหนดลักษณะนิสัยบทบาทและปัญหาผู้เขียนสามารถกำหนดได้สอดคล้องกันเป็น
อย่างมาก เหตุการณ์ในเรื่องจึงเป็นไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร แสดงให้เห็นปัญหาและการหา
ทางออกของตัวละครได้อย่างชัดเจน ก็จะพิจารณาเฉพาะตัวละครที่ผู้เขียนมุ่งเสนอปัญหาสำคัญ
ต่อไปนี้

รังรอง

รังรอง เป็นผู้ปกครองที่นอกจากจะสร้างปัญหาให้กับเด็กในปกครอง ด้วยความไม่มี
เทคนิคในการปกครองเด็กแล้ว ยังสร้างปัญหาให้กับเด็กเพราะความผิดปกติกางเพศของตัวอีกด้วย
เพื่อให้โครงเรื่องและแก่นเรื่อง เป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนจึงกำหนด
ให้รังรอง เป็นผู้ปกครองที่มีลักษณะนิสัยที่สร้างความกดดันให้กับเด็กในปกครองได้โดยง่าย หลาย
ประการ เช่น ถอดรีด ชอบเอาชนะ เอาแต่ใจตนเอง อารมณ์แปร่งง่าย กระต้าง ใจร้อน
ไม่มีอารมณ์ขัน เกรงเกรียก เจาะระเบียบ ชอบแสดงอำนาจ ทุจริต ไม่ยอมรับข้อบกพร่องของ
ตนเอง และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้รังรองยังมีอารมณ์เหี้ยม
รุนแรงตามลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกทางเพศกับเพศเดียวกัน หรือที่เรียกกันว่า เลสเบียน
(Lesbian) อีกด้วย

ในค่านิยมบาทของผู้ปกครอง นอกจากรังรองจะไม่มีเทคนิคในการปกครองเด็กแล้ว
รังรองยังรักโรยทองทรายในลักษณะรักความเพศถ้อย ดังนั้นรังรองจึงมีบทบาทที่สร้างความกดดัน
ให้แก่โรยทองทรายหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

รังรองไม่ให้การยกย่องและความเป็นอิสระแก่เด็กในปกครอง เธอใช้วิธีการ
ปกครองแบบเผด็จการแทนการใช้เหตุผล และการยอมรับนับถือในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของกันและกัน รังรองพยายามกักและควบคุมโรยทองทรายให้อยู่ในสายตาของเธอเกือบตลอด
เวลา ทำให้โรยทองทรายมีปฏิริยาโต้ตอบด้วยการหนีเที่ยว เป็นผลให้รังรองใช้วิธีการรุนแรง
ยิ่งขึ้นเป็นการลงโทษ ถึงคำพูดของโรยทองทรายที่ว่า "...หนีเที่ยวให้เขาจับได้สองหน

พอสอบประจำภาคก็ เขาก็เลยให้ออกตั้งแต่นั้นมา¹ หรือให้คนใช้คุมตัวไปประตูลูกญูแจ
บ้านไว้ เป็นต้น นอกจากนี้รังรองยังไม่ยอมปล่อยให้รอยทองทรายเป็นของตัวเอง โดยการ
กักตุนใจเองไม่ว่าเรื่องใด ๆ เธอมักจะอ้างเสมอว่า "ถ้าปล่อยให้เธอคิดเอง ตักตุนใจเอง
เมื่อไหร่ เธอก็พัง เมื่อนั้นแหละขายทราย"² ซึ่งบางครั้งรอยทองทรายก็แกล้งแสดงพฤติกรรม
ในลักษณะที่ถูกกล่าวหา และบางครั้งเธอก็ไม่ยอมปฏิบัติตามที่รังรองต้องการ ยิ่งไปกว่านั้นหาก
รอยทองทรายผิดพลาดหรือทำอะไรไม่เหมาะสม แทนที่ตักเตือนว่ากล่าวอย่างมีเหตุผล เธอก็กลับ
ซ้ำเติมด้วยถ้อยคำที่ทำให้คนอื่นใจเจ็บใจ หรือไม่ก็สอนซ้ำซากทำให้รอยทองทรายเกิดความรู้สึก
ว่าท้อแท้ เมื่อหน่ายและต้องการประชด การปกครองด้วยวิธีดังกล่าวจึงมีลักษณะย่ำแย่ให้
รอยทองทรายต่อต้านและโกรธมากยิ่งขึ้น ผลจากการขาดเสรีภาพรอยทองทรายจึงมักจะหงุดหงิด
ขุ่นมัว พออยทำให้ความตึงเครียดและสติปัญญาไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ทั้งยังไม่รู้จักคิดระแวงระวัง
อันตรายอีกด้วย ดังนั้นเมื่อได้รับเสรีภาพ รอยทองทรายก็เริ่มรู้จักคิด และรู้ว่าเป็นความผิดที่ไม่
ควรขายสัมพันธ์เพื่อนที่แล้ว ๆ มา รู้สึกเป็นไทแก่ตัวเอง จึงอยากลองใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ
ช่วงระยะหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงรักที่เป็นโทษ

รังรองก็กลับไม่ให้เพื่อนต่างเพศ รังรองหึงหวงรอยทองทรายจึงพยายามกีดกัน
ไม่ให้คบเพื่อนต่างเพศอยู่ตลอดเวลา เธอไม่ยอมให้รอยทองทรายเรียนต่อตามกำหนดที่ควร
เหตุผลข้อนี้ ถึงที่เธอบอกกับรอยทองทรายว่า "เธอเรียนไม่ได้หรอก เธอไม่เหมาะกับสหศึกษา"³
และก่อนหน้านี้เธอให้รอยทองทรายลาออกจากวิทยาลัยก็เพราะรอยทองทรายหนีไปเที่ยวกับ
เพื่อนชายให้เธอจับได้ ยิ่งไปกว่านั้นรังรองยังพยายามจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายไม่ในทางลบ
เสมอ ถึงกับพูดที่ว่า "...ผู้ชายเป็นพวกที่มักก่อเหตุร้ายอยู่เสมอ เธอจะไม่ไต่อะไรเลยจากการ
คบกับเขา นอกจากความเสียหาย..."⁴ แต่ด้วยเหตุที่รอยทองทรายรังเกียจพฤติกรรมทางเพศ

¹ สุกัญญา อดิศัย รวบรวม เล่ม 1 โดยภิญญา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 73

² ก. หน้า 406 - 407

³ ก. หน้า 30

⁴ ก. หน้า 22

ที่ร้องร้องแสบกับตน จึงพยายามค้นคว้าที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ผิดธรรมชาตินั้นอย่างรุนแรง ถึงที่เธอบอกกับร้องร้องว่า "...กลายเป็นผู้หญิง ทรายต้องการผู้ชายไม่ใช่ผู้หญิงด้วยกัน"¹ หรือที่เธอตะโกนใส่สาวใช้ทวยความโกรธแค้นว่า "...ฉันจะมีตัว ฉันจะแต่งงาน ฉันจะไปจากที่นี่ จากบ้านนี้ เข้าใจไหม"² และท้ายที่สุดที่ร้องร้องก็กลั่นแกล้งโธมของทรายจึงเกิดความรู้สึกอยากลงมือตี ไม่รุนแรง หรือหากกลัวว่าเธอเกิดจากผู้ชาย ตรงกันข้ามกลับมีความชื่นชมและไว้วางใจไปหมด ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นอันตรายแก่ตนเองโดยง่าย

ร้องร้องไม่มีเวลาสำหรับทำความเข้าใจโธมของทราย หรือให้โธมของทรายได้ปรึกษาหรือระบายความในใจ ถึงกับพูดที่เธอมักจะนำมาอ้างเสมอว่า "ยายทราย เธอต้องรู้ว่า คุณทำงานหนักเหนื่อยแค่ไหน ... คุณไม่ใช่ชาวราชการแบบที่พ่อไปถึงโต๊ะ ก็ทางหนังสือพิมพ์ออกตรวจข่าวก่อนสักชั่วโมง หรือออกไปกินข้าวก่อนเที่ยง-ครึ่งชั่วโมงหรอกะยะ"³ ร้องร้องจึงไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของเด็กในปกครอง เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันคลอนแคลนมาก และเมื่อโธมของทรายไม่สามารถหาความเข้าใจจากปู่ปกครองได้ เธอจึงมุ่งแสวงหาจากคนอื่น ๆ ต่อไป ถึงที่เธอบอกกับริบดินว่า "ฉันวิ่งหาคนที่เข้าใจฉันได้ แต่ก็ไม่พบสักที..."⁴ และจะเห็นได้ชัดจากที่เธอพูดกับสติชัยว่า "ทรายอยากคุยกับคุณสติชัยมาก ๆ ... อยากเล่าให้ฟังว่า ทรายก็อะไรนี่อะไร มีความเจ็บปวดตรงไหน ... หมายถึงมันมันมือจะเป็นอะไร จะได้อะไร..."⁵ และ "เก็บไว้นานนี้ละ ... ไม่มีใครจะพูดให้ฟังเลย"⁶

ร้องร้องไม่ได้ตระหนักถึงความต้องการประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ต้องการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศและความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลองของโธมของทราย ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่น ร้องร้องจึง

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 23

² ก. หน้า 16 - 17

³ สุกัญญา ชลศึกษ์ รากแก้ว เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 822

⁴ สุกัญญา ชลศึกษ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 876

⁵ สุกัญญา ชลศึกษ์ รากแก้ว เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 816

⁶ ก.

ไม่ได้ส่งเสริมให้โรยทองทรายไว้กับความทองการและพลังความสามารถออกมาในรูปสร้างสรรค์
ก็ทำกิจกรรมที่ตนถนัด หรือมีโอกาสได้เปลี่ยนบรรยากาศบ้าง เป็นเหตุให้โรยทองทรายทองทน
อยู่กับความซ้ำซากจำเจ ซึ่งขัดกับลักษณะนิสัยของเธอเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ สถานที่โบราณ
บรรยากาศสงบ ผู้ปกครองที่ค่อนข้างจะมีความกึกก้องสมัย ส่วนโรยทองทรายนั้นสมัยใหม่ทั้งการ
แต่งกาย การกิน และความทองการ ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะนิสัยอันแท้จริงของเธอยังผนึกต่อ
ความแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลาอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเธอเองที่ว่า "แสงสีสนุก...
ฉันเรียบร้อยก็โคตรตายปะไร... ถ้าจะตายเพราะสนุก ยัยยอมให้มากกว่าตายเพราะเซ็ง..."¹
หรือ "...คนเราถึงทองกันหาของใหม่อยู่เรื่อย ๆ เพื่อชားกำลังใจ ... แทนที่จะมอมอยู่กับของ
เก่าขึ้นเขมขึ้นเกี้ยว ... ใครจะใส่เสื้อเก่าใส่รองเท้าเก่าอยู่ได้ทั้งปี จริงไหมละ ... ทราย
คนหนึ่งละเมื่อที่สุกๆใครจะจับให้รายนั่งรูปกับที่มันเป็นเดือน ๆ ปี ๆ"² โรยทองทรายจึง
พยายามแสวงหาความเบื่อหน่ายของตนด้วยการทดลองสิ่งใหม่ๆให้ตนเอง ดังนั้นการแต่งหน้าจัด
การหนีไปเที่ยวกลับกับเพื่อนชายที่เพิ่งรู้จัก หรือการหนีตามชารวไปเชียงใหม่ ก็น่าจะมีเหตุผล
จากความทองการประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยส่วนหนึ่ง

วังรองไม่ได้ให้ความรักที่บริสุทธิ์เยี่ยงญาติกับญาติ หรือผู้ปกครองกับเด็กในปกครอง
เพียงอย่างเดียว แต่เธอยังรักโรยทองทรายในลักษณะที่มีความโกรธปนอยู่ด้วย ทำให้โรยทองทราย
เกิดความไม่มั่นใจในรักชนิดนี้ ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความรู้สึกไม่ต้องการด้วย ดังที่เธอบอกกับ
วังรองว่า "ทรายไม่ต้องการให้ใครรักทราย ความรักของใครก็ความทุกข์ของทราย"³ ดังนั้น
โรยทองทรายจึงไม่มีความรู้สึกผูกพันกับผู้ปกครองเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า "ก็เขา
เป็นผู้ปกครองนี่ละ เขาไม่ได้เป็นแม่ ไม่ได้เป็นพี่ และไม่ได้เป็นญาติ"⁴ ด้วยเหตุนี้ความรักใน
ลักษณะของวังรองจึงไม่สามารถจะช่วยกล่อมเกลารจิตใจของโรยทองทรายได้เลย ตรงกันข้าม

¹ ศึกษิตยา อดิศักดิ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา จิโรสสิน (นามแฝง) หน้า 270

² ก. หน้า 567 - 568

³ ก. หน้า 26

⁴ ก. หน้า 70

เขากลัวเห็นว่าความรักของปู่ปกครองเป็นความรักที่น่ากลัว มีโทษอย่างมหันต์ และสมควร
หลีกเลี่ยงเป็นอย่างยิ่ง

รังรองไม่ได้ให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่โรยทองทรายเพียงพอ โดยเฉพาะในก้น
สิ่งแวดลอม แม้ว่ารังรองจะรักโรยทองทรายมากถึงกับมีเรื่องชักใจกับพี่ ๆ น้อง ๆ และเตรียม
การทุกอย่างที่เป็นความสะดวกสบายไว้ให้โรยทองทราย ดังคำพูดของเธอที่ว่า "...ทุกสิ่ง
ทุกอย่างในชีวิตคุณ คุณทุ่มเทให้เธอ คึกคักที่นี่ ที่กินนี่นี้เป็นของบรรพบุรุษของคุณ แต่คุณก็จะทำ
พิธีกรรมยกให้เธอคนเดียว โดยไม่คำนึงถึงหลานอีกตั้งสองสามห้องที่เป็นลูกของพี่สองน้องแท้ ๆ
ของคุณ..."¹ สรรหาทุกสิ่งทีปรารถนามาปรนเปรอในปัจจุบัน ดังที่เธอพูดกับอุทุมพรว่า
"...ไม่ว่าเขาจะอยากได้อะไร ฉันเป็นสรรมากาให้ทุกอย่าง อุทุมพรไม่ไปถูกใจเขานะ
จะเอาอะไร คออะไร น้าหรือแพรมีทั้งนั้น รองเท้าของเขานะเกือบสามสิบคู่ละมัง ของฉันเอง
กลับมีแค่สองสามคู่"² ทั้งนี้เพราะรังรองเป็นเลสเบียนและพยายามขึ้นใจโรยทองทราย เป็น
เหตุให้โรยทองทรายกินรันทะจะไปจากรังรองอยู่ตลอดเวลา ดังที่เธอระบายความในใจกับกิกว่า
"ทรายเกือบรอน ... ไม่มีความสุขตลอดเวลาที่อยู่กับเขา ... แม้ว่าเขาจะตามใจทราย
ทุกอย่าง แต่ทรายก็กินรันทะ ยิ่งกินรันทะเขาก็ยิ่งหวง ทำให้เกิดความโกรธ คอ อยากเอาชนะ ...
ทรายรู้เหมือนกันว่า ตัวเองทำอะไรลงไปกับอารมณ์มาหลายครั้ง..."³ และท้ายที่สุดเมื่อเธอ
ได้โอกาสจากมาแล้วจึงไม่กักจะกลับไม่อีกเลย ดังที่เธอพูดว่า "แล้วคุณจะให้ทรายทำยังไงจะ
กลับมาทนอยู่กับความบ้าของเขาต่อไปจนทรายบ้าสนิทหรือ ... ถ้าฉัน เป็นวิธเก้ที่ที่สุดของ
คุณละก็ อย่าเกลียดกลอนให้เสียเวลาเลยละ ทรายยอมให้ใคร ๆ ก็ว่า ทรายมันเสียชีวิตก็ว่า
ทรายจะรอนรอนอย่างนี้แหละไปจนเสียคนเลยเหียว..."⁴

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 23

² ก. หน้า 196 - 197

³ ก. หน้า 612

⁴ ก. หน้า 617

นอกจากนี้ รังรองยังขาดคุณสมบัติบางประการที่เหมาะสมแก่การปกครองเด็กวัยรุ่น เช่น การใช้เหตุผล วิธีการที่เมตตา นานาใจและเอื้ออาทร อารมณ์ดี ความอดทน และความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งล้วนเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กเป็นไปอย่างดี มีความซื่อสัตย์เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติดังกล่าวมีความจำเป็นมากสำหรับเด็กที่มีปัญหาอย่างโรยทองทราย ทรงกันข้าม รังรองกลับใช้อารมณ์นำพฤติกรรมก็จริงจะเอาชนะอย่างไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองพยายามจะโทษอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่โรยทองทรายรับมาแทบทั้งสิ้น ดังนั้นจึงยากที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ที่ดีเกิดขึ้นระหว่างรังรองและโรยทองทราย เป็นไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตามความสำคัญนิยามเป็นต้นเหตุแห่งพฤติกรรมทั้งหลายของโรยทองทราย ประกอบกับความรักที่เธอมีให้โรยทองทรายอย่างมาก และความไม่ยากนักที่หลายคนไม่มีโอกาสแก่ตัวอีกเลย ทำให้รังรองพยายามเข้าใจใจโอนอ่อนลง ใจความสุ่มมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยนำโรยทองทรายกลับเข้าสู่แนวทางที่เหมาะสมที่ควร ในจังหวะและโอกาสอันเหมาะสม แต่ก็ไม่อาจปล่อยให้อารมณ์บางอย่างเล็ดลอดออกมา ทำให้โรยทองทรายตระหนักได้ว่าเธอคงต้องหาผู้มีการศึกษาให้ไกลแสนไกล ไม่ว่าโดยกายหรือใจ

รังรอง เป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาเป็นตัวแทนของผู้ปกครองที่เป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาให้กับเด็กในปกครองได้อย่างสมเหตุสมผลและมีน้ำหนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อความที่ผู้เขียนกล่าว เน้นเป็นความคิดของตัวละครตัวหนึ่งที่ว่า "ผู้ใหญ่แบบนี้เป็นปัญหาสำหรับเด็กอยู่แล้ว ... ยิ่งต้องมาถูกเพิ่มค่าประเภทนี้ปริศนาก็ยิ่ง ... ปัญหาที่แท้จริงก็แตกกันออกไปจนยากแก่การลึกรอน"¹

โรยทองทราย

โรยทองทราย เป็นตัวละครที่ประสมปัญหาอันเนื่องมาจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผู้เขียนเสนอตัวละครตัวนี้ขึ้นมา เพื่อแสดงให้เห็นภาพทางอารมณ์ความรู้สึก และความของการ

¹ ลักขณานา ชลสิทธิ์ ภาณุแก้ว เล่ม 2 โยภกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 786

ของตัวละครที่เกิดจากความกดดัน ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งหาทางออกให้ตนเองได้สำเร็จ

ผู้เขียนกำหนดให้โรยทองทรายเป็นเด็กสาวอายุ 19 ปี ซึ่งมีคาของวังรองไก่อออกมาเลี้ยงและจดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมตั้งแต่อายุได้ 3 เดือน แล้วจึงขาดการติดต่อกับผู้ให้กำเนิดมาโดยตลอด เมื่ออายุได้ 15 ปีเศษ มีความบุญธรรมถึงแก่กรรม วังรองจึงเป็นแม่ปกครองเธอออกมาแต่เพียงผู้เดียว และหลังจากนั้นอีกปีเศษ วังรองก็สร้างความสัมพันธ์ทางเพศกับเธอและเป็นที่ใจเธอมาโดยตลอด ทำให้โรยทองทรายเกิดกรวนทุรนทุรายกับภาวะเช่นนั้น เป็นเหตุให้ผลการเรียนตกต่ำลงเรื่อย ๆ ถึงนั้นเมื่อวังรองจับได้ว่าโรยทองทรายหนีเที่ยวกับเพื่อนชาย จึงอ้างสาเหตุนี้บังคับให้ลาออกจากวิทยาลัย

เพื่อให้โครงเรื่องและแก่นเรื่องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้เขียนกำหนดลักษณะนิสัยให้สอดคล้องกับปัญหาและภาวะอารมณ์ ตลอดจนการหาทางออกของตัวละครได้อย่างที่กล่าวคือ โรยทองทรายเป็นคนร่าเริง เบิกเผย ฉลาด มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ข้างสังเกตุ ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบของแปลก ๆ ใหม่ ๆ ชอบการผจญภัยและความสนุกสนานตื่นเต้น มีชีวิตชีวา มีความเป็นตัวของตัวเอง เข้มแข็งและมีลักษณะของนักสู้ โดยลักษณะนิสัยอันแท้จริงในขณะเดียวกันก็กำหนดให้โรยทองทรายมีลักษณะนิสัยหลายประการที่สืบเนื่องมาจากความกดดันที่ได้รับ เช่น ชอบเอาชนะ ชอบประชันประชัน อวดดี เอาแต่ใจตนเอง แกร่งกล้า หัวรั้น อารมณ์แปร่งง่าย เปลี่ยนใจง่าย และชอบลองดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่เป็นแบบฉบับของวัยรุ่นประกอบอยู่ด้วย คือ มีอารมณ์รุนแรง มีพลังภายในมาก และมีความกล้าหาญมาก เป็นต้น

ในกานปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรยทองทราย ผู้เขียนสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับภูมิหลัง ลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละครได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ประการแรก เกิดจากความผิดพลาดทางเพศของแม่ปกครอง ซึ่งมีความรู้สึกทางเพศกับโรยทองทรายและเป็นที่ใจเธอตลอดเวลาสามปีที่ผ่านมา ทำให้โรยทองทรายเกิดกรวน คั่นรนที่หาทางออกให้ตนเองเรื่อยมา ถึงคำพูดที่เธอพูดกับรับสินว่า "...ฉันโกรธ ... โกรธเกลียดสารพัดอย่าง ... คุณคิดดูเถิดว่า ฉันชมชื่นกับแกจนแก่เฒ่า ที่ต้องอยู่กับผู้หญิงคนอื่น ผู้หญิงที่เป็น

ผู้ชายยังคงให้ฉันเป็นเมียเขา ฉันก็อยู่เรื่อย ๆ ว่า ฉันจะหนีเขาไปสักวัน ... ไปหาคนที่ เป็น
สามีจริง ๆ ของฉัน ... และเขาก็นั้นแหละต้องเป็นผู้ชาย..."¹

ประการที่สอง เกิดจากการที่ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมในด้านการ
ต้องการทางใจ ทั้งที่เป็นความต้องการทางใจที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไป และความต้องการ
ทางใจเฉพาะวัยรุ่น เช่น โรคทองทรายรู้สึกว้าตนเองจากความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทั้งนี้
เพราะเธอรังเกียจพฤติกรรมทางเพศของรังรอง และไม่สบายใจกับท่าทีของญาติอื่น ๆ ที่เห็นว่า
เธอเป็นเพียงบุตรบุญธรรมไม่ควรจะได้รับมรดกจากรังรอง ตลอดจนความไม่เข้าใจกันระหว่าง
เธอกับผู้ปกครอง สิ่งเหล่านี้ทำให้โรคทองทรายไม่รู้สึกอบอุ่นปลอดภัยเมื่ออยู่ในบ้าน ถึงที่เธอ
กล่าวว่า "...ทรายอยากไปไหน ๆ ทั่วโลกแหละกะ บานรอนเป็นไฟ..."² หรือ "...ไม่ใช่
บ้านของเรา ... ถึงใหญ่โตแค่ไหนก็ท้องรู้สึกอยู่นั่นเองว่าไม่ใช่ของของเรา..."³ จึงถึงขั้น
ที่จะหาที่พึ่งใหม่ และก๊วยเห่ที่เธอยังอยู่ในวัยซังกักข้างฝัน เธอจึงคาดเดาว่าการแต่งงานจะ
ช่วยได้ ถึงที่เธอพูดด้วยความมั่นใจว่า "...ถ้ามีใครขอแต่งงานกับทราย ทรายก็จะแต่ง"⁴
ความต้องการทางใจที่โรคทองทรายรู้สึกว้าตนเองจากอย่างมากมาย และไปหาอย่างรุนแรงอีก
ประการหนึ่ง คือ ความรักและความผูกพันกับคนอื่น การที่รับรู้ว่าคุณไม่มีความสัมพันธ์ทาง
สายเลือดกับบุคคลที่เข้าใจว่าเป็นญาติมาโดยตลอด และการที่ไม่อาจรู้ได้ว่าเป็นเลือดเนื้อของ
ใคร ยิ่งไปกว่านั้นการทำลายความรู้สึกมั่นคงใจในความรักและความใคร่ของผู้ปกครองที่อ้างว่ารัก
เธอมาก ทำให้โรคทองทรายกลางแฉ่งใจ จึงเกิดความรู้สึกว้าตนเองจากความรัก และกระหาย
ความรักอยู่ตลอดเวลา ถึงจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า "...ทรายไม่เคยรู้ก๊วยฮั่วว่า พ่อหรือแม่เป็น
ยังใจ ถ้ามี... ทรายจะรักพ่อแม่สักแค่ไหน หรือพ่อแม่จะรักทรายแค่ไหน ... เขาจะพูดจะทำจะ

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 478

² ญ. หน้า 187

³ ญ. หน้า 213

⁴ ญ. หน้า 602

นิยมก็ยังรักทรายมั่ง..."¹ หรือ "ทรายอยากรู้จักความรัก อยากรักใครสักคน อยาก ...
 อยากจริง ๆ ทัะ อยากมานานและเียนักยังอยาก"² และเพราะความซาดังกล่าวทำให้
 ทรายทองทรายรู้สึกเหงาและว้าเหวอย่างเจ็บปวด ๆ เสมอ แม้จะมีคนอยู่รอบข้าง ถึงที่เธอคร่ำครวญ
 ว่า "... เหลียวไปทางไหนไม่เห็นคนที่ เป็นของตัวเอง"³ ดังนั้น ทรายทองทรายจึงคิดว่า
 แต่งงานมีครอบครัวมีลูกเร็วกว่าวัยอันควร ถึงที่เธอออกมายืนยันว่า "ทรายต้องการมีครอบครัว
 ของทรายกะ ทรายต้องการมีสามี มีลูก ... มีสิ่งที่ เป็นของทรายแท้ ๆ ไม่ต้องไปขอขามาจาก
 ใคร..."⁴ และแสดงความมุ่งมั่นที่จะทุ่มเทชีวิตทั้งชีวิตเพื่อครอบครัว ถึงที่เธอเคยบอกกับชาววิ
 ญญ์ไม่ยอมฉีกตามไปอยู่กับสามีว่า "ถ้าเป็นทราย ทรายจะตามเขาไปทุกหนทุกแห่ง ทุ่มเทชีวิตให้
 เขาทั้งหมด"⁵ นอกจากนี้ ทรายทองทรายยังรู้สึกซาดสิ่งที่ไม่เป็นความต้องการทางใจอีกหลาย
 ประการ ทั้งนี้ เพราะผู้ปกครองไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญ เช่น ซาดความรู้สึกที่ว่าตนเอง
 มีค่า มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ ซาดความเป็นอิสระ ซาดประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ
 และซาดหลักยึด แนวปฏิบัติ และเป้าหมายในชีวิตอีกด้วย ถึงที่คำพูดของเธอสื่อว่า "... คุณให้ทราย
 ออกจากวิทยาลัย ... ทำให้ทรายรู้สึกว่าเธอไม่มีอะไรที่เสีย ... แล้วทรายก็แค้นทรวง ไม่มี
 ที่ยึดเหนี่ยว..."⁶ ด้วยเหตุที่ ทรายทองทรายไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมในด้านความ
 ต้องการทางใจจึงกล่าว เธอจึงพยายามค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตวัยรุ่นและวัยรุ่น
 ประการที่สาม เกิดจากการซาดคุณสมบัติบางประการในการปกครองเด็กของ
 ผู้ปกครอง ในขณะที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยบางอย่างที่ยำแย่ให้ ทรายทองทรายถึงขั้น และเกิดการ
 ต่อต้านยิ่งขึ้น ลักษณะดังกล่าวทำให้ปัญหาเด็กกลายเป็นปัญหาใหญ่บานปลายออกไปเรื่อย ๆ

¹ สุภัทรา ชลสิทธิ์ รากแก้ว เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 823

² ก. หน้า 855

³ ก. หน้า 854

⁴ สุภัทรา ชลสิทธิ์ รากแก้ว เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

⁵ ก. หน้า

⁶ ก. 99

ภาวะอารมณ์ ความคิด ความทรงจำ และการหาทางออกของโรยทองทรายเมื่อ
ประสบปัญหานั้น ผู้เขียนสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับภูมิหลัง ลักษณะนิสัย และบทบาทของ
ตัวละครอีกเช่นกัน ก็จะแบ่งสรุปเป็นสามระยะ คือ

ระยะแรก เป็นระยะที่โรยทองทรายยังคงอยู่รวมกับผู้ปกครอง และมีคนคอยทาง
ออกทุก ๆ ด้าน ภาวะของอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกจึงสัมพันธ์ว่า เหว หวาดกลัว
เกิดกรอนทุรนทุราย และมีที่หากระสับกระส่ายอย่างเห็นได้ชัด โรยทองทรายพยายามหาทางออก
ให้กับตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น แสวงหาพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเธอก็จะกระทำไต่ถาม
ผู้ปกครองเสมอจนเป็นปกติวิสัย บางครั้งก็แสดงกิริยาถากถาง วาจาสาบานหา เพื่อเรียกร้องความ
สนใจจากคนแปลกหน้า ถึงขั้นที่เธอแสดงกับมิสเทอริยังก์และกิดาเมื่อพบกันครั้งแรก หนีไปเที่ยว
กับเพื่อนชายตามสถานท่องเที่ยวสำหรับเด็กสาวในยามค่ำคืน เช่น ไนท์คลับ และร้านขายสุรา
เพื่อประท้วง ถึงคำพูดที่ว่า "...ก็...ให้ปากดั่งเสียงมึง เพราะเราทำให้มันมาลงมานานแล้ว
..."¹ ในยามที่อารมณ์รุนแรงมาก ๆ เธอต้องการทำลายตัวเองประณามผู้ปกครอง ถึงคำพูดที่
เธอโต้กลับร้องว่า "ก็ทำไมคุณไม่ปล่อยทรายไปละ ... ทำไมไม่ปล่อย ... ทรายต้องการไป
... จะเสียรักก็รักข้างมัน"² แต่เมื่อใดที่จิตใจตรึงตรองในขณะอารมณ์สงบ เธอก็อยากเป็น
คนดี และพยายามที่จะเป็นคนดีไปจนกว่าจะเกิดอารมณ์รุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ด้วยภาวะอารมณ์
ความคิด และความรู้สึกในลักษณะดังกล่าว โรยทองทรายจึงหันตามหารวิไปเลี้ยงใหม่เพียงเพื่อ
จะเอาชนะหารวิ และต้องการเกลี้ยผู้ปกครอง โดยไม่หวั่นเกรงอันตรายใด ๆ

ระยะที่สอง เป็นระยะที่โรยทองทรายเริ่มเรียนรู้ชีวิตนอกบ้าน ภาว
กิด ความรู้สึกอยากทำลายตนเองเขารูปล้ำเรออยกว่าเดิม เพราะไม่มีสิ่งช่วย
ดยากประท้วงประชัน ความรู้สึกอยากทำลายตนเองเพื่อประณามผู้ปกครองลด
ระวางระว่างภัยที่จะเกิดขึ้นกับตนเองมากขึ้น ความสงบและความเป็นอิสระที่ไค

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ ปรากฏแอม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (น)

² ก. หน้า 25

ใคร่ครองถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับตนเอง จึงเกิดความคิดที่จะหลีกหนีความรักที่เป็นโทษของ
 รักรอง แต่ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มเรียนรู้อันตรายที่เกิดจากผู้ชายเพศที่เธอเคยมองอย่างงดงาม
 และเริ่มสำนึกได้ว่า อารมณ์ที่ปราศจากการยับยั้งอาจทำให้เกิดอันตรายได้ จึงพยายามระมัดระวัง
 เพื่อที่จะเอาตัวรอดมากขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในลักษณะหะหลวมตามสภาพของอารมณ์ที่ไม่มั่นคง
 อย่างไม่รู้ความบกพร่องที่เกี่ยวของ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีส่วนช่วยให้รอยทองทรายได้
 เรียนรู้วิธีการดำรงชีวิตมากขึ้น กล่าวคือ สติที่ยับยั้งเธอไว้จากการหลงใหลไปกับอารมณ์โดย
 การทำให้เธอรู้สึกว่ามีคุณค่าต่อเขามาก เขาต้องพยายามอดการดื่มสุราซึ่งเป็นสิ่งยากยิ่งสำหรับ
 เขา เพื่อแลกกับความปลอดภัยของเธอและความบริสุทธิ์ใจ ทำให้รอยทองทรายคงอดทน
 อดกลั้นเพิ่มขึ้น เพื่อให้สัญญาหวังกิริะหว่างกันประสบความสำเร็จ ริมकिनุมกรชายเห็นรูโหว่
 ผู้หญิงหลงรักและปรารถนาจะแต่งงานกับรอยทองทรายอย่างรวดเร็วตามลักษณะนิสัย มีส่วนทำให้
 รอยทองทรายเริ่มรู้จักกับความยับยั้งชั่งใจ เกิดความหวงตัวและหวงอิสระภาพมากขึ้น แทนที่คิดจะ
 แ่่งงานเพื่อหนีปัญหาอย่างที่เคยตั้งใจไว้ ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มเข้าใจความต้องการของตนเอง
 ที่แท้จริง ไม่ใช่ต้องการอย่างประชดประชันเหมือนที่แล้วมา ถึกาเป็นชายในฝันที่รอยทองทราย
 ใฝ่หา เพราะมีในสิ่งที่เธอต้องการและหวังที่จะได้จากผู้ชาย กล่าวคือมีวัยที่หนุ่มกรงเธอได้
 มีลักษณะที่สามารถสร้างความนิยมให้กับเธอจนถึงระดับหมกมิดครัทธา สามารถให้ความอบอุ่น
 เมตตา กรุณาและความเข้าใจที่เธอแสวงหาโดยตลอดแก่เธอได้ รอยทองทรายจึงโยยหาเขา
 อยู่ตลอดเวลา และมีความมุ่งมั่นมากในหัว เขาอย่างจริงจัง

ระยะที่สาม เป็นระยะที่รอยทองทรายยอมรับความจริง เริ่มถอยความคิดที่ว่า
 หองเพียวไปเรื่อย ๆ ตามใจปรารถนาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และจะสร้างความสัมพันธ์กับกั
 ความความฝันที่วางไว้ในขณะที่เขายังมีภรรยาอยู่นั้นก็เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก เธอจึงยินยอมกลับ
 พร้อมรักรองเมื่อรักรองไปรับในลักษณะที่อ่อนลง รอยทองทรายเริ่มแก้ปัญหาที่ตัวเองในลักษณะที่
 เป็นไปได้อย่างขึ้น ถอยการทำงานในห้องสมุดและคุมนักเรียนประจำที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง เพื่อตัด
 ปัญหาเรื่องที่พักและการรับความช่วยเหลือจากรักรอง การได้ใกล้ชิดกับนักเรียนประจำได้พบเห็น
 พฤติกรรมที่เธอเคยกระทำ และเห็นโทษของพฤติกรรมนั้น ๆ ในขณะที่เริ่มเข้าใจความรู้สึกของ
 ผู้ใหญ่ ทำให้รอยทองทรายได้เรียนรู้ชีวิตที่อื่นจากประสบการณ์ และในที่สุดพฤติกรรมของบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับเธอ ช่วยให้เรารู้จักได้ ยอมรับความจริง และมองเห็นทางออกในการแก้ปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับตนเอง นั่นคือทัศนคติ ทัศนคติ และวิธีมองออกไปจากความทุกข์ที่ประสบความล้มเหลวให้แม่นยำขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพราะบุคคลเหล่านั้นไม่เหมาะกับเรามากนักทั้งสิ้น

รอยทองทรายเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมา เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาอันเกิดจากการวางรากฐานชีวิตที่ผิดพลาดให้กับเด็กในปกครองได้อย่างสมจริง

เรื่องไฟฟ้าย ผู้เขียนมุ่งเสนอปัญหาอันเกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของผู้ที่อยู่รวมกาย และความไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของตนเอง โดยกำหนดให้ปัญหาที่เกิดจากมารดาไม่เข้าใจความต้องการของบุตรเป็นปัญหาคำคัญ ส่วนปัญหาที่เกิดจากสามีไม่เข้าใจความต้องการของภรรยา และปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจความต้องการของตนเอง เป็นเพียงปัญหาประกอบที่ช่วยเน้นให้เห็นว่า การไม่เข้าใจหรือยอมรับความต้องการของผู้ที่อยู่รวมกาย หรือของตนเองก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ และอาจจะเป็นปัญหาที่ไม่เห็นแก่นชักรักการจะรู้รักก็ไม่อาจจะแก้ไขได้อีกแล้ว ปัญหาทั้งสามมีส่วนกำหนดให้ตัวละคร เข้ามาเกี่ยวข้องกับพันกันอย่างสมเหตุสมผล เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือผู้เขียนกำหนดให้ พิจิกาได้รับการเลี้ยงดูมาในลักษณะที่ขาดความรัก ความอบอุ่น และการเอาใจใส่ ทำให้พิจิกาเป็นแกนระหยาบความรัก ความอบอุ่น มั่นใจ เป็นผู้ชายที่เธอพอใจที่จะแต่งงานกับ เธอจึงพยายามที่จะไขว่คว้าเข้ามาให้ได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่มันธียังไม่เข้าใจความต้องการอันแท้จริงของตนเองในเรื่องการครอง เพราะมีความกลัวและความระแวงเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะมันธีมาจากครอบครัวที่มีคามารคาและที่ ๆ ประสบความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในครอบครัวดังกล่าว เป็นเด็กเป็นเข่นเดียวกับพิจิกา ดังนั้นพิจิกาจึงผิดหวังมากเมื่อมันธีอ้างว่ายังไม่พร้อมที่จะแต่งงานกับเธอหลังจากที่เธอและเขามีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง พิจิกาจึงประณามมันธีด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันชั่วช้ากับลักษณะที่ผู้ชายของมันธี ผู้ซึ่งกำลังประสบความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว และกำลังต้องการประณามชีวิตเช่นกัน ทั้งนี้เพราะลักษณะนั้นก็เป็นอย่างหนึ่งที่พิกากลัวความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวมากเช่นเดียวกับมันธี แต่ความกลัวของลักษณะนี้แสดงออกในลักษณะของการป้องกัน กล่าวคือลักษณะนี้ทางผู้เขียนหมายความว่า ครอบครัว

ของเราจะต้องเป็นครอบครัวแบบฉบับที่สมบูรณ์แบบ เราจึงเป็นส่วนที่ติดตั้งในกานความประหลาด และ
 ความรับผิดชอบมาโดยตลอด ทั้งพยายามที่จะหาเงินมาสร้างหลักฐานให้กับครอบครัวโดยการรับ
 งานแสดงอย่างมากมาย ในขณะที่เด็กทั้งสองให้กรรยาเป็นกรรยาในแบบฉบับที่ที่หาความกต
 ของเขา นั่นคือกรรยาจะต้องมีความสุขอยู่กับครอบครัวและสิ่งที่เราหามาให้ ลักษณะที่จึงมีกต
 มากเมื่อนักบวชบอกกับเราว่า เธอเป็นสภาพที่เป็นอยู่จนไม่สามารถจะทนอยู่ต่อไปได้ และขอออกไป
 ใช้ชีวิตตามความต้องการนอกบ้าน ลักษณะที่ไม่เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของกรรยาที่ว่า
 เธอเมื่อการรอคอยเพราะเรามีเวลาให้ครอบครัวน้อยมาก เมื่อความเข้าใจจากจำเริญในชีวิตประจำวัน
 และเมื่อความรู้สึกที่เห็นว่าตนเองไม่มีคุณค่าอะไรในขณะที่สามีกำลังมีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นความ
 เมื่อที่ท้องของเธอโตขึ้นใจเป็นเวลาลงถึงเจ็ดปี จึงสัมผัสจนกระทั่งรู้สึกว่าเป็นสามีกับ และแทนที่เรา
 จะทำความเข้าใจกับความต้องการอันแท้จริงของกรรยา หาข้อบกพร่องที่เกื้อหนุน และใช้ความ
 พยายามในการแก้ปัญหา ลักษณะที่กลับมองเฉพาะในแง่ที่ว่า เมื่อเราเป็นคนที่มาตลอดและเธอก็มี
 พรหมทุกอย่างเช่นนี้แล้ว เธอยังไม่พอใจเธอก็จะเป็นคนเลวอย่าง ลักษณะที่จึงประหลาดกรรยา
 กับการทำลายทุกสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อครอบครัว และทำลายตนเองด้วยอามารมณ์ ปลดปล่อยให้กรรยา
 เติบโตไปจนกระทั่งมีผลตกไปกับผู้อื่น กุญแจที่ทางฝ่ายทางก็ให้อารมณ์ทำให้ปัญหาที่ยาก
 ข้นยิ่งขึ้นจนไม่สามารถจะแก้ไขได้ ดังนั้นมันจึงมีพิจิกจึงไม่ว่าจะตกลงกันได้ แม้ว่ามันมี
 จะเข้าใจเธอและเข้าใจความต้องการของคนที่เลิกก็ตาม เช่นเดียวกับลักษณะที่ไม่อาจจะกลับไปใช้
 ชีวิตร่วมกันอีกได้ อีก เพราะว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพิจิกได้สิ้นสุดลงแล้ว และทั้งเราเอง
 จะเห็นแก่ลูกมากเพียงใด นอกจากตัวละครที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอโดยตรงแล้ว ยังมี
 ตัวละครอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้เห็นปัญหาและที่มาของปัญหาเพิ่มขึ้น เช่น เลื่อง เพื่อนที่พิจิกมัก
 จะไปหาเมื่อเกิดความทุกข์ และถ่ายทอดความรู้สึกที่แท้จริงให้เขารับรู้มากที่สุด ช่วยให้เห็นลักษณะ
 นิสัย ความต้องการ และภูมิหลังของพิจิกชัดเจนขึ้น เพียงพอช่วยให้มันเข้าใจความต้องการ
 ของตนเองที่ขึ้น และลึกลับช่วยให้เรื่องดำเนินไปตามที่ผู้เขียนต้องการ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และช่วยให้
 เห็นสภาพของวงการบันเทิงซึ่งเป็นวงการที่ตัวละครสำคัญเกี่ยวข้องอยู่มากที่สุดได้ชัดเจนขึ้น
 เหล่านี้เป็นต้น นวนิยายเรื่องนี้มีตัวละครที่เป็นตัวนำเรื่องอยู่เพียงตัวเดียว ซึ่งผู้เขียนสามารถ
 กำหนดภูมิหลัง ลักษณะนิสัย และบทบาทให้สอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอได้อย่างน่าสนใจ ถึงแม้จะ
 พิจารณาต่อไป

พิจิกา

พิจิกาเป็นตัวละครที่ประสบความสำเร็จในด้านการงานอย่างสูง แต่มิเหลวในด้านการมีส่วนร่วมกับโดยสิ้นเชิง กษัตริย์มณเฑียรเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเลี้ยงดู

เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะเสนอ ผู้เขียนกำหนดให้พิจิกาเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่มีความร่ำรวยไม่ลงรอยกัน และต่อมาก็แยกทางกัน บิดาไม่มีมรดกให้มรดกของสวามีทางมารดาอีกสองคน ส่วนมารดาที่มุ่งแสวงหาวัตถุทางไปตามแรงทะเยอทะยาน เพื่อที่จะสร้างหลักฐานอันมั่นคงและเพิ่มพูนให้กับเธอ เมื่อมีอายุได้สิบกว่าปีก็ได้อิทธิพลไปศึกษาต่อต่างประเทศ และได้มีโอกาสศึกษาวิชาต่าง ๆ ที่เธอสนใจหลายหลักสูตร ซึ่งแม้ว่าแต่ละหลักสูตรจะใช้เวลาในการศึกษาไม่นานนัก แต่ผลงานที่เกิดจากการนำความรู้มาปฏิบัตินั้นมีคุณภาพเหมือนกับใช้เวลาศึกษาหลายปี พิจิกาจึงเป็นนางแบบ นักดนตรี นักร้อง นักออกแบบ จิตรกร และนักแสดงที่มีความสามารถหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้นพิจิกายังเป็นคนสวยเก๋ที่มีบุคลิกแปลกเป็นของตัวเอง โดยเธอมักทำให้งานแสดงของเธอได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมชมชอบมากยิ่งขึ้น นอกจากพิจิกามีความสามารถในด้านการงานซึ่งมีผลทางการเงินอย่างก็เยี่ยมแล้ว พิจิกายังมีมารดาที่สร้างเสริมทรัพย์สินเงินทองไว้ให้เธออย่างมากมาย พิจิกาจึงสามารถลงทุนทำกิจการที่เธอสนใจได้อย่างสะดวกง่ายดาย และมีอิสระที่จะทำงานในอะไรหรือไม่ทำก็ได้

ในด้านลักษณะนิสัยผู้เขียนกำหนดให้เหมาะกับลักษณะ และพื้นฐานของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งจะเสนอไว้อย่างดี กล่าวคือ พิจิกาเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เอาใจใส่ตัวเอง คิดริ้น ทำทุกอย่างของเธอด้วยตนเอง เธอฉลาด เจ้าอารมณ์ เบื่อง่าย มีทิฐิมานะ ใจร้อน ใจแข็ง ซื่อสัตย์ ขอรังตัวเอง ขอรังตัวเอง ขอรังความจริง มีลักษณะเป็นนักสู้ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นคนที่รู้สึกเหงาอยู่ตลอดเวลา มีความว่าเหวอระแวงอยู่ตลอดเวลา ใช้ความเข้มแข็งเค้นความรู้สึกของความอ่อนแอและความอ่อนไหว จึงมีทั้งความเข้มแข็งและความอ่อนแอ ไม่ยอมเปิดเผยความในใจ และมักจะเลือกทางออกที่ตรงกันข้ามกับที่เธอรู้สึกหรือต้องการเสมอ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพิจิกา เป็นปัญหาของบุคคลที่ไม่มีความสุขและไม่สามารถจะหาความสุขให้ตนเองได้ ปัญหาถึงกล่าว เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพิจิกากับมารดา หรือการยอมรับเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัยเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะเด็กที่เจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่มีความสุข

ในชีวิตนั้น จะต้องได้รับความอบอุ่นทางกานจิตใจจากความรักใคร่ในครอบครัว และการ
อบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องมาตั้งแต่เยาว์วัย ความสุขทาง ๆ ในชีวิตนั้นเริ่มมาจากครอบครัว ถ้า
บิดามารดามีความรักใคร่กลมเกลียวกัน อบรมเลี้ยงดูบุตรมาเป็นอย่างดี ให้ทั้งความรักและความ
อบอุ่นแก่บุตร เด็กก็ย่อมจะมีสุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี และเมื่อโตออกมาดำเนินชีวิตนอกบ้าน
ก็ย่อมสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตลอดชีวิต¹ แต่ความสัมพันธ์ระหว่าง
พิกากับบิดามารดา หรือการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่เยาว์วัยนั้น นอกจากจะทำให้พิกามีความสุข
มาตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นเด็กแล้ว ยังมีอิทธิพลที่ส่งผลให้พิกามีบทบาทซึ่งไม่สามารถหาความสุข
ให้ตนเองได้ในปัจจุบันด้วย ทั้งนี้เพราะพิกามีใจจดใจจ่อในครอบครัวที่มีบิดามารดาไม่ลงรอยกัน
ในเรื่องความทะเยอทะยานมุ่งมั่นที่จะสร้างฐานะครอบครัว และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นเหตุให้
เกิดการหย่าร้างกันในเวลาต่อมา พิกาก็ได้แสดงความผูกพันรักใคร่ หรือให้ความรู้สึกอบอุ่นแก่
เธอผ่านการโอบกอดเมื่อเธอไปหาเป็นครั้งคราวภายหลังที่แยกไปมีครอบครัวใหม่ มารดาไม่
แสวงหาความมั่นคงทางวัตถุ จึงไม่มีเวลาแสดงความรักใคร่เอาใจใส่หรือทำความเข้าใจกับ
ความต้องการอันแท้จริงของเธอ ทั้งยังไม่ยอมรับสภาพที่เธอเป็นและต้องการอีกด้วย จึงพยายาม
ที่จะบงการชีวิตของเธออยู่ตลอดเวลา ความสัมพันธ์และการเลี้ยงดูในลักษณะดังกล่าว ทำให้พิกามี
เกิดความรู้สึก ความต้องการ และมีปฏิกิริยาต่อต้าน จนกระทั่งเป็นบุคคลที่ไม่มีความสุข และ
ไม่สามารถหาความสุขให้ตนเองได้ ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาหลายประการ
ด้วยกัน ดังพิจารณารายละเอียดต่อไปนี้

การขาดความรักใคร่เอาใจใส่ทำให้พิกามีความผูกพันกับบิดามารดาน้อยมาก และ
ทำให้เธอหาความสุขให้ตนเองไม่ได้ ความสัมพันธ์ระหว่างพิกากับบิดานั้นเกือบจะเรียกได้ว่า
สิ้นสุดลงตั้งแต่พิกามีครอบครัวใหม่ ส่วนมารดานั้นไม่เคยมีเวลาแสดงความรักใคร่เอาใจใส่เธอ
เยี่ยงมารดาพึงมีต่อบุตร ทำให้พิกามีความรู้สึกต่อมารดาในลักษณะที่รักทั้งแค้น ความสัมพันธ์
ของบุคคลทั้งสองจึงมีแต่ความห่างเหิน ความเกลียดชังที่เกิดจากความผิดหวังทำให้พิกามีพฤติกรรม

¹ไพจิตร สุทธิวรรณ "สุขภาพจิต" สตรีสาร 52 : 142 - 143 พฤศจิกายน

การรบกวนมารดาอยู่ตลอดเวลา เธอมักจะยอมมารดาควยดอยก่ำที่เลือกแล้วว่าทำให้มารดา
เจ็บใจ หรือเคยถึงควยวาวาเสียก็ส่อยเสมอ ทั้งยังทอตนและมาเป็นทุกเรื่องที่มีมารดาห้ามปราม
อีกควย แม่เมื่อเกิดความรู้สึกข้างข้างเป็นกรังกราวหรือเกิดความรู้สึกสงสาร เห็นใจขึ้นมา
ชักเงินที่จะแสดงกิริยาอ่อนโยนต่อมารดา เพราะไม่เคยห้ามมาก่อน และมารดาก็ไม่เคยแสดงต่อ
เธอควย ภายหลังนี้พิจิกจึงกระหายความมั่นคงทางด้านจิตใจมาก ถึงคำพูดที่ว่า "...ฉันต้องการ
ความอบอุ่นจากความรักมากมายมหาศาล..."¹ และเมื่ออีกห่างจากที่บ้าน เธอก็มักจะแสวงหา
นอกบ้าน ซึ่งเธอเองก็รู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนัก ถึงที่เธอพูดกับเมญจาเพื่อนสนิทของเธอ
ว่า "ฉันเป็นผู้หญิงดี ๆ อย่างเขื่อนไม่ใคร่หรอก เมญ เพราะเวลาที่ฉันทรงมานมากก็อยู่เวลาอยู่
บ้าน"² ในขณะที่เดียวกันเธอก็พยายามที่จะทำงานมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จนกระทั่งไม่มีเวลาให้
มารดาและตัวเธอเอง เธอกับมารดาแทบจะไม่ได้พบกันเลยนอกจากเวลารับประทานอาหาร ซึ่ง
อาจจะพร้อมกันบ้างเป็นครั้งคราว ที่เป็นเช่นนี้เพราะนอกจากเธอไม่ต้องการกลับบ้านก่อนเวลา
อันสมควรแล้ว เธอยังต้องการแก้แค้นมารดาอยู่ในส่วนลึกอีกย ถึงจะเห็นได้จากคำพูดที่เธอพูดกับ
ตัวเองว่า "ฉันก็ทำเป็นโหยหันทดพิศมกร ... แม่เองก็ไม่เคยมีเวลาสำหรับฉัน ... ไม่มีใคร
เคยมีเวลาสำหรับฉัน"³ ซึ่งเธอเห็นวณจากการไม่มีเวลาให้เธอของมารดาที่มีชีวิตพิศม
ชีวิตของเธออย่างหนัก ถึงคำพูดที่ว่า "...ชีวิตฉันมีปัญห ... ขอสำคัญ ฉันไม่เกะเทอะความสุข
ให้ตัวเองได้ ถึงเวลานี้ ก็มองไม่เห็น..."⁴

การขาดความเข้าใจและการยอมรับสภาพ ทำให้พิจิกเมื่อมารดาเตะบ้านยิ่งขึ้น
ภายหลังที่มารดาไม่เคยมีเวลาทำความเข้าใจความต้องการอันแท้จริงของพิจิก ทั้งยังไม่ยอมรับ
สภาพของเธออีกควย มารดาของเธอจึงมักจะแสดงคามหวังดีด้วยการบงการชีวิตเธออยู่ตลอด
เวลา แต่เธอจะไม่เคยประสบความสำเร็จเพียงพยายามกระทำอยู่อย่างสม่ำเสมอ พิจิกจึงอยู่

¹ สุกัญญา สดกัญย์ ใฝ่พาย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 429

² ก. หน้า 132

³ ก. หน้า 431

⁴ ก. หน้า 432

การขาดความรักความอบอุ่น ทำให้พิจิภาเกิดอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจอยู่ตลอดเวลา
 ก็จะเห็นได้จากในวัยเด็กเธอก็ก้าวเงินมีความหมายต่อมารดามากกว่าเธอ ถึงคำพูดของเธอ
 ที่ว่า "โอ ... พังค์ไม่รักคุณแม่ ... เป็นแต่ลูกคนใจของคุณแม่เท่านั้นละ การจะทราบไว้
 ... เลือดเนื้อของคุณแม่ไม่สำคัญหรอก แด่เงินของคุณแม่เท่านั้นที่สำคัญ"¹ หรือ "คุณแม่ไม่ได้
 เลี้ยงพิงค์ด้วยความรัก"² แม่เมื่อเริ่มโหมความรักกับพิงค์ตัวเองได้แล้ว การระแวงแคลงใจ
 ในการรักของมารดาที่มีต่อเธอก็ยังงมอยู่ ประกอบเข้ากับความรู้สึกที่ว่าตนเองไม่มีความหมาย
 ต่อใครเลย ทำให้พิจิภาเกิดอยู่เสมอว่า ไม่มีใครรักใคร่หรือมีความผูกพันในตัวเอง และเธอเองก็
 ขาดความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว ก็จะเห็นความรู้สึกนี้ได้จากคำพูดของเธอ เมื่อเธอถึงคำว่า
 ครอบครัวว่า "... คงจะแปลกพิลึกถ้าฉันมีครอบครัว ... เพราะทั้งแก้มตาเข้ามาในโลก ฉันยัง
 ไม่เคยมีครอบครัวเลยสักที ... ฉันเป็นคนตัวคนเดียว เลี้ยงเกรรู้สึกอย่างนี้มาตั้งแต่"³ เธอจึง
 รู้สึกว่าเธอและออนแออยู่ในส่วนลึกเสมอ แต่มีความจะทำให้เธอแสดงความรักเข้มแข็ง กระทั่งและ
 ไม่สนใจอีกต่อไป ดังนั้นพิจิภาจึงไม่เคยเรียกร้องการเอาใจใส่ ความเข้าใจ หรือความต้องการ
 ใด ๆ จากผู้อื่น ทั้งยังไม่รอบรู้หรืออธิบายสิ่งที่อยู่ในใจให้ใครฟัง แะหวังให้ใคร ๆ เข้าใจเอา
 เองซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ยิ่งไปกว่านี้พิจิภายังคิดนัยที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจเธอมากยิ่งขึ้นอีก
 ประการหนึ่งคือ การกระทำที่ขัดแย้งกับความรู้สึกและความต้องการ ถึงคำพูดของเธอที่ว่า
 "... ทางออกของฉันจะต้องเป็นอีกอย่างหนึ่ง ตรงกันข้ามกับที่ฉันคิด ฉันรู้สึก..."⁴

การขาดความรักความอบอุ่น และความรู้สึกผูกพัน ทำให้พิจิภาคิดถึงเหงาอยู่ลึก ๆ
 ตลอดเวลา ทั้งนี้เป็นเพราะความรู้สึกที่ว่าไม่มีใครเป็นของตัวเองอย่างแท้จริงนั่นเอง ทางออก
 สำหรับความรู้สึกดังกล่าวของพิจิภา คือ การทำงานโหมมากที่สุดในเวลาว่างเพื่อหาเงินหา
 น้อยที่สุด ถึงคำพูดของเธอที่ว่า "ฉันชอบทำงานนะ ... ฉันจะทำงานจนตึก แล้วก็จะหลับไป"⁵

¹ สุกัญญา อดิสิกข์ ไฟฟ้าย เอม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 481

² ก.

³ ก. หน้า 429 - 430

⁴ ก.

⁵ ก. หน้า 32

หรือกำพุกที่ว่า "...ที่ทำอะไรต่ออะไรอยู่ทุกวัน ก็ไม่ใช่เพราะอยากไถ่เงินจนตัวขึ้นเหมือน
คุณแม่ออกกะ ... แต่ทำเพราะไม่ต้องการอยู่นิ่ง ๆ ... ที่ไม่ต้องการอยู่นิ่งเพราะไม่อยาก
เป็นบ้า"¹ ซึ่งช่วยทำให้เห็นว่าเธอทำงานเพราะเลี้ยงอารมณ์เหงาตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นงาน
ยังทำให้เธอรู้สึกตัวว่ามีประโยชน์หรือมีความสำคัญขึ้น จิตเยือกความรู้สึกที่เป็นปกติของตัวเอง
ไม่มีตาต่อใครเลยไยปาง ถึงกำพุกของเธอที่ว่า "งานเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องทำให้ฉันเห็นชีวิตที่แน่นอน..."²

นอกจากจะทำงานมากมายจนกระทั่งมีกมมองว่าอยากเกษและอยากออกจากตัวเองเองแล้ว พิจิกา
ยังต้องมีใครสักคนหนึ่งไว้เป็นเพื่อนแก้เหงาเช่นอ ถึงกำพุกของเธอที่ว่า "คุณเกร็ดนั้นว่า ฉันคง
มีผู้ชายตลอดเวลา ..." ³ กวญเหินพิจิกาจึงสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับใครก็ได้ไม่ว่า
จะเป็นคนที่ กนแล้ว กนเข้มแข็ง หรือกนอ่อนแอ เพราะเธอต้องการให้สหายอารมณ์อันหลากหลาย
จากการคบกับกตทงชนิกกับกตทว ช่วยปรุงแต่งอารมณ์ให้เธอรู้สึกกระฉับกระเฉงองไว้น
มีพลังที่จะต่อสู้กับงานและการมีชีวิตอยู่ต่อไป พิจิกาไม่เคยสงวนท่าทีเมื่อเธอเกิดความสนใจใคร
ขึ้นมา โดยเฉพาะในขณะที่เธอเหงา ซึ่งมันกระตุ้นให้เห็นและเชื่อว่าเธอเป็นคนที่มีความ
กระวนกระวายอยู่ในส่วนลึก เราจึงเห็นโอกาสที่จะได้เปรียบจากความกระวนกระวายนั้น และ
ในขณะที่เดียวกันนี้ไม่เชื่อว่าเป็นผู้หญิงที่คนรัก

การขาดความรักความอบอุ่นทำให้พิจิกาไม่มั่นใจในความรัก และมีความกลัวแอบแฝง
อยู่ลึก ๆ จึงไม่มั่นใจว่าใครจะจริงจัง และไม่คิดว่าจะแต่งงานได้ง่ายเหมือนบุคคลอื่น แต่การ
แสดงออกเป็นตรงกันข้าม คือ ให้ความกล้าอย่างฉาบฉวยเป็นเครื่องอำพรางความกลัว สร้าง
ความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ หลายชนิก แต่เป็นเพียงความสัมพันธ์ที่ไม่ทำให้เกิดความผูกพัน
พิจิกาสนุกกับการเล่นกับความรัก แต่ไม่ยอมคิดเลยไม่ถึงการแต่งงาน ถึงกำพุกของเธอที่ยอมรับว่า
"ใช่ ... แต่งงานยาก ... แกร่งไม่ยาก..."⁴ เธอมีทัศนคติในเรื่องนี้ว่า "ฉันไม่รู้ว ทำไม

¹ สุกัญญา ธตติยะ ไฟฟ้า เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 43

² สุกัญญา ธตติยะ ไฟฟ้า เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 297

³ สุกัญญา ธตติยะ ไฟฟ้า เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 55

⁴ ก. หน้า 358

ฉันจะท้องอยู่ข้าง ๆ แล้วก็ทำแท้งงาน ฉันควรจะปลื้มที่ได้ร่ำมัยกับชีวิตไม่ใช่หรือ อย่างน้อย ๆ
ให้รู้ว่าผู้ชายก็แค่แบบกรสก็ยั้งดี" ¹ การดำเนินชีวิตตามทัศนะดังกล่าวทำให้เกิดผลเสียเมื่อเธอคิด
จะเริ่มคบชีวิตใหม่อย่างจริงจัง เพราะบุคคลที่เธอจริงจังก็ยกยอระแวงว่าเธอผูกพันความ
เจ้าชู้ จึงไม่ยอมจริงจังกับเธอ

การขาดความรัก ทำให้เสียการระหายความรัก แต่ไม่รู้จักความรัก ความรักเป็น
สิ่งที่ต้องเรียนรู้ แต่สิ่งที่มารทำให้เธอมักจะเป็นเงินมากกว่าการแสดงความผูกพันรักใคร่ เอื้ออาทร
ต่อกัน ความรักที่พิชิตาเรียนรู้มาจึงเป็นแบบกริ่ง ๆ กลาง ๆ ดังจะเห็นความสับสนในเรื่องนี้
ได้จากข้อความที่เธอว่าฟังว่า "ถ้าฉันมีลูก ... ฉันจะทำยังไงกับลูกของตัวเองก็..." ² ท้าย
เหตุที่กระหายความรัก แต่ไม่รู้จักความรักนี้เอง เธอจึงมุ่งแสวงหาความรักอยู่ตลอดเวลา และ
เมื่อเกิดความรักขึ้นใจก็พยายามไขว่คว้ามาเป็นของตนเองอย่างเร่งรีบ ความนิยักราคจึงเกิดขึ้น
ถึงที่เธอต้องการที่จะแต่งงานกับมันत्रीอย่างจริงจัง ซึ่งเธอไม่เคยมีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับใครมา
ก่อนเลย ทั้ง ๆ ที่เคยมีความรักมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็เป็นเพียงรักหลงมัวเมาชั่วคราวช่วยมา
เท่านั้น แล้วเธอก็หนีหวัง เพราะในขณะที่เธอเห็นเป็นเรื่องจริงจัง มันก็กลับเห็นเป็นเพียง
"เกม" และความเร่งรีบทำให้นั้นก็ยิ่งมีความกลัวและความระแวงเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เกิดความ
ระแวงระวังยิ่งขึ้น ถึงที่พิชิตาอธิบายในมารภาของ เธอได้ฟังถึงสาเหตุแห่งความนิยักราคว่า
"...กราวนี้ ... โง่มาก ... อาจจะเป็นเพราะ ... เพราะพึ่งอยากได้ความรัก แต่ไม่รู้
จักความรัก" ³ และ "ตั้งแต่ใจฉันเดินไปอย่างที่ถูกแฉว่านั่นแหละ พึ่งอยากได้ความรัก ความ
หาความรัก เมื่อพบอย่างเร็วก็ถอยอย่างรวดเร็ว ผู้ชายบางคน ระวังตัวและกลัวเสียเวลาเร็ว
ของผู้หญิงเป็นความ ... เออ ... เขากลัวเสียเวลาเร็วของผู้หญิงเป็นความง่าย" ⁴

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟฟ้า เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นางแปล) หน้า 359

² อ. หน้า 482

³ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟฟ้า เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นางแปล) หน้า 47

⁴ อ. หน้า 456

การขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา และความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว ทำให้พิจิตาเติบโตขึ้นมาอย่างขาดสิ่งยึดเหนี่ยวประจำใจ จึงกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ระมัดระวังใน ชีวิต ก็จะได้เห็นได้จากคำพูดที่ว่า "กฎเกณฑ์หมายถึงความพอใจของทั้งค้ ความพอใจของทั้งค้ไม่มี ชอบเซต คุณแม่ทรมานอยู่แล้ว ... และก็ไม่รักใคร่มีอำนาจมาจับใหม่อยู่ในชอบเซตได้แน่แท้ คุณแม่" ¹ พิจิตาจึงทำทุกอย่างที่อยากทำและพร้อมที่จะรับทุกข์สุขจากการกระทำด้วยอารมณ์นั้น ถึงเช่นนี้เธอออกมาบอกเล่าว่า "ฉันรักคนหนึ่ง ไปเที่ยวกับอีกคนหนึ่ง จะแต่งงานกับอีกคนหนึ่ง..." ² เพียงเพื่อประหลาดความเจ็บปวดของตนเอง และต้องการเอาชนะ ผลที่ออกมาคือความทุกข์ ถึงที่ เธอเคยกล่าวกรวยว่า "...ฉันไม่เคยหาความสุขให้ตัวเองได้..." ³

ลักษณะการเลี้ยงดูแก่เขาวัยมีผลต่อสภาพจิตใจ บุคลิก ตลอดจนพฤติกรรมของ พิจิตามาตามากแล้ว เมื่อประกอบเข้ากับอารมณ์ที่ดื้อดันและลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบาง ประการ ปฏิกริยาที่เกิดจากความกดดันจึงรุนแรงกว่าบุคคลธรรมดาโดยทั่วไป ทั้งในกาที่เป็นคุณ คือเกิดผลประโยชน์ต่อผลงาน และเป็นโทษคือการทำลายความสุขของตนเอง การแก้ปัญหาเป็น เรื่องที่เป็นไปโดยยาก เพราะเป็นเรื่องที่สั่งสมมาแต่อดีต ผังแนอยู่ในจิตใจและบุคลิก มีผลต่อ ชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ความเข้าใจที่คล้อยกันที่เกิดขึ้นใหม่ระหว่างเธอกับมารดา และระหว่าง เธอกับมันส์ไม่อาจจะประสานรอยร้าวให้เข้ากันได้ ไม่อาจจะแก้ปัญหาในอดีตได้ แท้เป็น บทเรียนแก่เธอสำหรับเหตุการณ์ต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุที่พิจิตาเป็นคนที่รู้จักตนเองตลอดเวลา ไม่ว่าส่วนดีส่วนบกพร่อง สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ไม่ต้องการ พิจิตาจึงสามารถเปลี่ยนความอึดเหลว ทางด้านจิตใจให้เป็นความสำเร็จในด้านการงาน และสามารถดำรงตนอยู่ได้ด้วยสิ่งนี้ โดยไม่คิด ที่จะสร้างปัญหาใหญ่ขยายไปกว่าที่เป็นอยู่

พิจิตาเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ที่มีผลสืบเนื่องมา จากการเลี้ยงดูนั้น มีส่วนสร้างและทำลายบางสิ่งบางอย่างในชีวิตได้ อย่างสมเหตุสมผลและมีน้ำหนัก

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟพ่าย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 39-40

² สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟพ่าย เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 300

³ สุกัญญา ชลศึกษ์ ไฟพ่าย เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 432

เรื่องหนามถอกไม้ ผู้เขียนเสนอปัญหาอันเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดพลาด ภายหลังจาก
การหย่าร้างของบิดามารดา โดยกำหนดตัวละครได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง ชีโต้
เห็นปัญหาที่ผู้เสนอได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ กำหนดให้เด็กชายถูกมารดาทิ้งไว้โดยกับนิก้าตั้งแต่อายุ
ได้เพียงสี่ขวบ นิก้าเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูแต่เพียงผู้เดียว ความผิดพลาดในการเลี้ยงดูอันเนื่องมา
จากความเห็นแก่ตัวและความไม่รู้อะไรของนิก้า มีผลต่อความสุขในชีวิตของนิพพาลตลอดมา ดังนั้น
แม้บิดาจะไม่มีส่วนเข้ามาดำเนินเรื่อง แผลพบบาดของนิก้าจะปรากฏอยู่ในบทบาทของนิพพาเกือบ
ทุกตอน ความสัมพันธ์ระหว่างนิพพากับตัวละครอื่น ๆ อันได้แก่เสกธราวุธซึ่งเป็นมาคาเลี้ยง สลิล
น้องสาวทางมารดา ลำเพา มารดาที่แท้จริง ลภิกษณ์น้องสาวทางนิก้า วงศาเพื่อนร่วมงานที่หลงรัก
เธอ และอันธวัจนายที่เธอหลงใหล ล้วนมีส่วนแสดงให้เห็นผลอันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู
แบบทั้งสิ้น ผู้เขียนกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละครและตัวใกล้ชิดสอดคล้องกับโครงเรื่อง
และเนื้อเรื่อง ชีโต้เห็นปัญหาได้อย่างชัดเจน ถึงจะวิเคราะห์เฉพาะตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของ
ปัญหาและเป็นกวนนำเรื่องเพียงคนเดียวในข้อนี้

นิพพา

นิพพาเป็นตัวละครที่ประสบปัญหาอันมีผลมาจากความผิดพลาดในการอบรมเลี้ยงดู
หลังการหย่าร้างของบิดามารดา ผู้เขียนเสนอตัวละครที่เข้ามาเพื่อแสดงให้เห็นภาวะทาง
อารมณ์ ความคิด ความต้องการ และพฤติกรรมของตัวละครที่มีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูหลังการ
หย่าร้างของบิดามารดา

เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่จะเสนอ ผู้เขียนกำหนดให้นิพพาเป็นเด็กสาวอายุ 19 ปี
ซึ่งบิดามารดาหย่าร้างกันตั้งแต่อายุสี่ขวบ ทิ้งให้เธออยู่คนเดียว มารดาไม่มีความรับผิดชอบ
ของสามีได้นิก้าจึงเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูนิพพาแทนเป็นเวลากว่าสิบปี จนกระทั่งมีภรรยาใหม่ แต่ถึงกระนั้น
ก็ยังคอยเอาใจใส่ระแวดระวังอย่างใกล้ชิดเสมอ นิก้าสิ้นชีวิตลงในขณะที่นิพพากำลังศึกษา
เลขานุการปีสุดท้าย เป็นเหตุให้นิพพาต้องไปอาศัยอยู่กับมารดา ซึ่งห่างเหินกันมาตลอดระยะ
เวลา 15 ปี เพราะการกักกันของนิก้า นิพพาได้รับส่วนแบ่งจากมรดกของนิก้าเป็นจำนวนไม่น้อย
จึงสามารถเช่าหอพักอยู่คนเดียวที่โรงเรียนจบและทำงาน นิพพามีบ้านหลังใหญ่ของมารดา

เป็นที่รัก มีมารดาที่พยายามเอาใจใส่อย่างยิ่ง เพื่อแลกไว้ในอนาคตที่นานมาแล้ว งานที่หนักทำให้
มีโรคไข มีเงินที่ได้จากมรดกเป็นจำนวนไม่น้อย และมีความช่วยเหลือเป็นเพื่อนของเพื่อนในที่ทำงาน
แต่ก็พบว่าไม่มีความสุข

ในลักษณะนิสัยนี้เขียนคำพจนานุกรมให้ผู้อื่นให้ออกคล่องกับความทุกข์ที่เกิดจากการ
การอบรมเลี้ยงดูแต่เยาว์วัย ซึ่งเป็นภูมิหลังอันเป็นพื้นฐานของตัวละคร และเมื่อครอบครัวที่ก่อให้เกิด
เกิดปัญหาเกี่ยวกับตัวละคร ไก่อย่างนี้ กล่าวคือ นิพพาเป็นบุคคลที่มีลักษณะแข็งแกร่ง การร่ำ
หาหาย ทะนงตน ก่อวิน ชอบเอาชนะ เอาแต่ใจตนเอง เกรงเกรี้ยว เบียดเบียนของโลกในแง่ร้าย
ถือถือ เกียติ ในขณะเดียวกันก็เป็นคนหุนหันพลุกพล่านว่าเหตุของการเพื่อนและ
ต้องการความรักอยู่ในส่วนลึก แต่ปกปิดไว้ไม่ให้ใครรู้ด้วยการแสดงความไม่สนใจ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนิพพาเป็นปัญหาของบุคคลที่ไม่มีความสุข เพราะไม่สามารถปรับตัว
ให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะมารดาของตนเองได้ ผู้เขียนกำหนดปัญหาให้ออกคล่องกับ
ภูมิหลัง ลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละคร ได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะพิจารณาสรุปสาเหตุของปัญหา
ต่อไปนี้

เหตุผลประการแรกเกิดจากมารดา นิพพาถูกทอดทิ้งไว้กับบิดาตั้งแต่มีอายุได้เพียง
สี่ขวบ ซึ่งยังอยู่ในวัยที่มารดามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของเด็ก
พอสมควร ดังนั้นอาจจะเป็นไปได้ที่บุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของนิพพาไม่ได้รับการพัฒนา
อย่างสมบูรณ์ นิพพาจึงมักจะทำอะไรรุนแรง ชอบเอาชนะของตนเล็กน้อย และบางครั้งก็ไม่อาจ
จะคอยอะไรไถนาน ๆ ในสถานการณ์อันปลอกล้นแม้ว่าบิดาจะพยายามไถนานจนปลอกล้น
แก่นิพพาอย่างสุดความสามารถเพื่อชดเชยส่วนที่ขาด แลระหว่างบิดากับมารดาแล้วในความรู้สึก
(สัญชาตญาณ) ของเด็ก มารดาที่มีความสำคัญมากกว่า เพราะมารดาหมายถึงอาหารและความ
อบอุ่นปลอดภัยที่เกิดจากการ นอกจากนั้นมารดายังมีสายใยของความผูกพันแนบแน่นที่มีความรัก
มากมายหลายเท่า และมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติต่อบุตรด้วยความละเมียดละไมอ่อนหวาน ซึ่งผู้ชายไม่
อาจจะปฏิบัติได้ดีเท่าโดยเฉพาะกับเด็กเล็ก¹ ดังนั้นการขาดมารดาในวัยที่ยังเป็นเด็ก ซึ่งเป็น

วัยที่มารวมกันพบาสัญญะความไม่จริง จึงอาจจะไม่สอดคล้องกับจิตใจของนิพพานมาก นอกจากนั้น การขามารตาก็ทำให้เทพาโกรธจักขุอารมณ์ทาง ๆ ก่อนวัยอันสมควรอีกหลายประการ เช่น นิพพานก็รู้จักกับความกลัวถูกทอดทิ้งถึงตายแล้ว เพราะการมารดาทอดทิ้งไป และหลังจากนั้น ความรู้สึกกลัวการเกิดขึ้นเสียเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากลางคิก แล้วพบว่าไม่มีภานอนอยู่ด้วย กรันเมื่อมีภานางงานใหม่มีเพศสัมพันธ์ทางตรงแทน และอีกอย่างก็เพราะมารดาสำหรับ ตัวเอง อารมณ์กลัวการทำให้เทพาโกรธเกลียดการกายอย่างอื่นซึ่ง ถึงขอความถี่กลัวถึงความ ในใจของนิพพานว่า

หลอนเกลียดกลัวสิ่งสองคนจริง ๆ เพิ่งรู้ว่าเกลียดมาก เกลียดเนิ่นนานลึกซึ้ง คนหนึ่ง ก่อเมฆบังเกิดเกล้า อีกคนหนึ่งก่อเมฆเกลียด

คนหนึ่งนั้นทอดทิ้งหลอน ปล่อยให้หลอนอยู่กับการหาหารายได้เป็นเหตุใน ความมืดเพื่อที่จะปิดไว้เป็นความอบอุ่นใจแท้จริง ๆ ในชีวิต ปล่อยให้หลอนรู้จักถึง คำถามถึงการนอนของชายหญิง ปล่อยให้หลอนทั้งทางโกรธเกรี้ยว เบื่อว่านอนของ กันนั้นมันยุ่งยาก หากไม่ยุ่งยากแล้วทำไมจึงปล่อยให้เหตุการณ์เกิดขึ้นโดยไม่เห็นด้วยมา ใส่ใจใจก็ หัวใจของลำพลาทำด้วยอะไร ลำพลาจะรู้หรือไม่ว่าในวัยแปดเก้าขวบ นิพพานจักอารมณ์คิดหลายอย่างก็ว่าเด็กผู้หญิงวัยเดียวกัน...¹

สาเหตุจากการขามารดาอีกประการหนึ่งที่ทำให้เทพาโกรธเกลียดการคา -
กัณท์พทว่า "...บอกแม่จริง ๆ นะกะว่า นิพพานยากให้แม่ตายไปเสีย
แต่ไม่ใคร่เป็นอะไรกัน"² ก็ความไม่มั่นคงที่มารดาทรยศแตกแยก

สาเหตุประการที่สองเกิดจากบิดา การเลี้ยงดูของบิดา
มาก กล่าวคือนิพพานโกรธแค้นมากที่มารดาทิ้งลูกไป เขาจึงหาวิธีการ

¹ สุกัญญา ขลิตกัณท์ พนามกอกโม โภยกฤษณา อโศกสิน

² ฎ. หน้า 182

ถึงคำพูดที่ว่า "แก่งมัน อึดใจคำ ใจร้าย เมื่อมันถึงไม่ได้ ก็ต้องรับผลที่มีท่าไว้ไว้"¹
 วิธีการหนึ่งที่เขาทำคือ ถัดจากการพบระหว่างเขากับลูก โดยการวางกฎเกณฑ์ในการ เข็ม
 อย่างแรงกรัด ถึงกับสั่งว่า "เข็มได้ เข็มของไปเข็มที่โรงเรียนหรือที่บ้าน ห้ามเอาไปถ่าง"²
 ซึ่ง เป็นวิธีการที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนิพพานกับมารดาในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา เป็น
 ไปอย่างทางเห็น เพราะสาเหตุที่แม่กับลูกเกิดถึงกลาวยมาก นอกจากวิธีการกักกันการพบปะกัน
 ระหว่างเขากับลูกแล้ว นิเวศยังปลูกฝังทัศนคติไม่ให้ก่อกวนมารดาให้กับนิพพานเสมอ ถึงกับพูดว่า
 "...ถ้าว่าแม่สำหรับนิพพานคือผู้หญิงคนหนึ่งที่มี เลิกอยู่ในห้อง ... พยายามมองเด็กนั้นออกมาเพื่อ
 ให้ตัวเงยรอดตาย"³ หรือ "มันเป็นกรรมของลูกที่มีเมื่อนั้น รักก็รักรักทอด แล่นตามด้วย
 เสียจนมันไม่ได้ว่าเป็นความรัก"⁴ หรือ "แม่แกล้งไม่เอาไหนเลยจริง ๆ เรื่องการบ้านการเรือน
 หอไมรุ เหมือนกันทั่วไปเข้ามาได้ยิ่ง ใจ ก็แล้วเสียกายตัวเอง"⁵ แม่ของที่เล่าพามาฝากเมื่อ
 มาเข็มลูก นิเวศก็สามารถพูดให้ลูกรู้สึกลงใจว่าเป็นการให้อย่างตามรอย เช่น "เอามาโยน ๆ
 เหมือนในหมา สักแควโยนเท่านั้นเอง" หรือ "พอขี้ไก่ได้ ไม่ของไปทอดเอาทอดของ
 โดบ"⁶ เป็นต้น เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของดำเฮาจึงไม่เคยมีคุณค่าต่อนิพพาน ไม่ว่าจะเป็น
 เป็นสิ่งของ การกระทำหรือแม้กระทั่งพูด ในขณะที่นิเวศพยายามที่จะปลูกฝังความเกลียดชังใน
 ทัศนคติให้กับนิพพานอย่างสม่ำเสมอ นั้นนิเวศเองพยายามระบายสิ่งที่ถูกจำกัดจากการเอาใจ
 ใส่อย่างก็เสมอ ทะนุถนอมระแวงรังลูกตลอดเวลา หุ่นทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อให้ลูกใกล้ชิดและ
 รักกันแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งก็โดยลึกลับต้องการ เพราะนิพพานรักศรัทธาและเชื่อมั่นในกัมมิกาเพียง
 ผู้เดียวเท่านั้น จึงจะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า "หมกพอดเขี่ยกันก็แรงอีกแยะ นิพพานก็มีพ่อเป็นหลัก

¹ สุกัญญา ขตทิพย์ หมามกอกไม้ โดยคุณณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 40

² ก. หน้า 39

³ ก. หน้า 148

⁴ ก. หน้า 30

⁵ ก. หน้า 52

⁶ ก. หน้า 61

คิดอะไรก็ตามพอได้ พอมีทางแนะนำทุกอย่าง ถึงจะมีผู้สกรายแต่พอก็แยกเขาไว้บางส่วน"¹
 หรือ "พอเขายังนิพพานตลอดกาล ไม่เคยเห็นนิพพานเลยสักที..."² หรือ "เมื่อก่อนไม่เคย
 ทราบโดยกะว่า ชีวิตของทุกคน พอพอเคยแล้วถึงรู้ว่าการต่อสู้ชีวิตยาก"³ การอบรม
 เลี้ยงลูกในลักษณะกักตัวของนี่เวลานั้น แม้แต่ภรรยาใหม่ของเขาก็เห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่
 ถูกต้องและเป็นผลเสียต่อกัน ถึงแก่ที่สกรายเคยพูดกับเราว่า "คุณใจเย็นมากอ่านพินัยกรรมแก่
 คุณอยากจะผูกขาดแก่ใจกับคุณคนเดียว แล้วเด็กก็เลยเป็นอย่างนี้ เด็กเขากับผมของก็เอง
 ไม่ไ้"⁴ และเป็นการกระทำที่เลวเพราะต้องรำลึกถึงความสลดใจว่า "มันไ้อะไรดีเขาหรือเรา
 จงรู้ไว้ด้วยก็แล้วกันนะ ว่าเธอฉลาดของเธอเอง ความเห็นแก่ตัวหนักหนาของเธอเห็น เห็นผลแล้วใน
 เวลานี้ ลูกรักเธอจริงใจ แต่ความเกลียดในหัวใจอีกครึ่งหนึ่งของลูก ทำไมเธอไม่ยอมมอง"⁵
 ผลของการเลี้ยงลูกในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ลูกเกลียดจริงและเข้ากับมารดาของไม่ได้
 เท่านั้น แต่ผลของความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับมารดาเลวลงด้วย เพราะนิพพานถูกเลี้ยงมาในลักษณะ
 แยกจากความรัก จึงรักและใกล้ชิดกับเขาเพียงคนเดียว ถึงเมื่อมีภรรยาใหม่ เธอจึงมีความ
 รู้สึกว่าถูกแย่งความรัก และมีผลต่อจิตใจอย่างรุนแรง นิพพานกับมารดาเลี้ยงจึงไม่ลงรอยกันตลอด
 เวลา ถึงขั้นนิพพานพูดถึงความรักของเธออย่างเบิกใจกับสกรายเมื่อมีภรรยาใหม่แล้ว
 "...ความจริงนิพพานไ้ทำไมจะไ้กว่าแย่งหรือ เพราะคุณสกรายเป็นภรรยา นิพพานเป็นลูก
 แต่ความที่นิพพานรักเธอมากเหลือเกิน ก็โดยรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่า นิพพานจะมีพ่อคนเดียว และ
 พ่อกรจะมีนิพพานคนเดียว"⁶

¹ สุจิตฺตฺวา รตฺตํ หนามคอกไม้ โดยคุณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 11

² ก. หน้า 36

³ ก. หน้า 273

⁴ ก. หน้า 62

⁵ ก. หน้า 87

⁶ ก. หน้า 110 - 111

สาเหตุประการที่สาม เกิดจากมารดาเลี้ยง สรรพเป็นคนที่เจ้าระเบียบจึงพยายามบีบบังคับให้นิพพายุในกรอบที่เข้มงวดกวดขัน ทำให้นิพพาคิดนิตยมีระเบียบไปก๊วย แต่ในขณะเดียวกันการว่าเห็นแบบประกอบการสอนอย่างเข้มงวดกวดขันนั้น ทำให้นิพพามีอารมณ์ซึ่งถูกกดดันอยู่เสมอ อารมณ์ดังกล่าวกลายเป็นความหงุดหงิดใจถือความปกติ และมักจะทำอะไรรุนแรงได้โดยง่าย ทั้งยังหาทางบีบบังคับคนอื่นต่อไปอีก ดังที่เล่าเพาพยายามผลักให้ภิกษุเห็นใจนิพพาว่า "ภิกษุของหนเอนั่ง ฟังเราจะถูกแม่เลี้ยงบีบบังคับจนแจ้งโกกชนาคนี้เห็นไหมละ พอหลุดออกมาได้ก็ท่องเที่ยวทางบีบบังคับเป็นธรรมดา"¹ ยิ่งไปกว่านั้นสรรพก็ยังหมั่นใส่ให้นิพพาชอบอวดดีและไม่เคารพเธอเท่าที่ควร ประกอบเข้ากับเมื่อมีเรื่องกันระหว่างเธอกับลูกเลี้ยง นิเวศน์ก็จะมีที่หาเขาข้างลูกเสมอ สรรพจึงหาทางออกด้วยการใช้คำว่านิพพาทรง ๆ เจ็บ ๆ โดยไม่คิดจะถามจนน้ำใจ หรือไม่หาเรื่องราวเห็นแบบตามโอกาสที่เห็นว่าเห็นแบบได้ เช่น เมื่อรู้ว่านิพพาไปไหวศพบิดา เธอก็กล่าวว่า "นิพพานี้เขาข้างอ่อนพอดู ค่ายแล้วก็ยังไปอ่อน ปล่อยให้พอยู่สงบ ๆ เอะเธอเอ๊ย อย่าไปทวนใจมากเลย เกียวก่อนตายจะไม่ได้ไปบอกไปเกิด"² เป็นต้น ทำให้นิพพาท้องโศกกลับทันทีทันควัน และมีลักษณะกระด้าง ทาทาย หะงั่น อวดดี และไม่สนใจความรู้สึกของใคร

ท้ายสาเหตุดังกล่าว นิพพาจึงมีบทบาทที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุขอยู่ตลอดเวลา เมื่อครั้งที่บิดาของเธอยังมีชีวิตอยู่ นิพพาอาจจะไม่กระวนกระวายกับความรู้สึกไรที่พึง ขาดคนรักใคร่ใยดีอย่างเช่นเมื่อมีภักดีแล้ว แต่นิพพาก็ไม่มีความสุขเยี่ยงเด็กสาวอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ทั้งนี้เพราะนิพพาไม่อาจจะปรับกับเข้ากับบุคคลใดได้ ไม่อาจจัดตัวเองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนได้ และไม่อาจเผื่อแผ่ความรักให้กับบุคคลอื่นเป็นที่รักของผู้ที่ตนรักได้ จึงรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าถูกแย่งความรัก หรือมีบุคคลอื่นเข้ามาแทรกกลางระหว่างตนกับบุคคลที่ตนรัก ความรู้สึกดังกล่าวทำให้นิพพาไม่มีความสุข ถึงแม้จะเห็นได้จากบทสนทนาว่าเธอกับมารดา

¹ สุจิตญา ชลสิทธิ์ นามนอกไม้ โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 19

² อ. หน้า 149

"...ปัญหาของนิพพานก็จะมาจกผมเองที่เสารอาทิษทุกที นิพพานก็เลยอันหยุด เพราะจำเป็นต้องหาที่ไม่เป็นพิษ เมื่อพออยู่ คุณสกรายเขาก็ยกพอไว้ ทุกคนกองการ เสารอาทิษ ... แล้วพอก็กองให้เขา พออยากแบ่งให้นิพพานั่งเหมือนกัน เสนพาไป คูหนึ่ง ไปซื้อของ ซื้อหนังสือ จ่ายกับข้าวแถวสนามหลวง แก่ส่วนมากก็มีสติหรือไม่มี คุณสกรายแทรกเป็นยาคำทุกที ไม่กอดมีชั่วโมงที่จะอยู่กับตามด่าฟัง"

"นิพพานไม่สนุกเลยที่กองไปกับเขานั่นหรือ"

"คะ... ไม่สนุก ก็เขาเป็นคนอื่น นิพพานรู้สึกเหมือนตัว เองมีคนอื่นเข้ามาแทรกใน ห้องส่วนตัวอยู่ตลอดเวลา ใครจะมีความสุขละคะ แล้วก็ ถึงพอจะรักนิพพานสักแค่ไหน นิพพานก็รู้สึกว่าพอรักคุณสกรายมากมายอยู่นั่นเอง พอแสร้งเขาแทบทุกเรื่อง กองถามเขา กองสนใจความเห็นของเขา เขาเป็นคนวางระเบียบในมาน พอไม่รู้เรื่องกอง"

"พอทำอย่างนั้นลูกแล้ว เขากงกั้วจะฟังอีกนะลูก"

"คนที่แม่กอนิพพาน"¹

เมื่อบิดาสิ้นชีวิตแล้ว ความสุขที่เคยมีอยู่บ้างก็หมดไป นิพพานมีความรู้สึกว่าเหลือ เพียงตัวคนเดียวอย่างแท้จริง ถึงที่เขอลำกรวยเมื่ออีกถึงบิดาว่า "พอคะ พอรู้ไหมคะว่านิพพาน หมดสิ้นทุกอย่างในชีวิตแล้ว เพียงแต่ไม่มีพ่อเท่านั้น ... เวลานี้นิพพานแวงนะคะ แม่เขารัก ลูกสาวเขาคะ เขาไม่รักนิพพานเลย"² ปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นกับนิพพานคือที่จะอาศัยต่อไป ซึ่งเธอไม่ อาจตัดสินใจไ้การะหว่างการอยู่กับมารดาเลี้ยงที่ไม่เคยลงรอยกันได้ และมารดาตนเองที่เธอ จึงจะมาโดยตลอดที่ไหนจะให้ความสุขแก่เธอมากกว่ากัน ทั้งนี้เพราะนิพพานหวังจะเรียกร้องจากผู้อื่น โดยที่ตนเองไม่เคยคิดจะให้ ถึงความผิดของเธอที่ว่า "ทำไมสกรายจะกองส่วนเก่าออกมาทุกประโยค ทุกคำอย่างรวกเร็ว เสนนี้ ทำไมสกรายไม่ยอมหยุดคิดและเห็นใจ หล่อนควรจะให้อภัยนิพพานบ้าง ในฐานะที่นิพพานมีพ่อคนเดียวและถึงยังแม่ ทำไมสกรายจึงไม่ทำตัวให้ดี พอที่จะเป็นแม่แทนแม่จริง ๆ"

¹ สุกัญญา นวลสีกัน พนามคอกไม้ โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 37 - 38

² อ. หน้า 31

นิพพาได้"¹ ในขณะที่ตนเองแสดงกิริยากระถ่าง ทำท่าย และอวดกั๊กับมารดาเลี้ยงเสมอมา ส่วนมารดาตนเองก็เช่นกัน นิพพาต้องการความรักความอบอุ่นอย่างกระหาย แต่พฤติกรรมที่เธอแสดงกั๊กับมารดานั้นเป็นตรงกันข้าม คือ เธอพยายามที่จะก้าวร้าว เหยียดหยาม และปรี๊ดปร่ำ มารดาทุกครั้งที่มีโอกาส ดังนั้นสิ่งที่เธอได้รับจากมารดาเลี้ยงและมารดาของตนเองจึงมีเพียง ประการเดียว คือความไม่รักและไม่ชอบ เมื่อสามสี่วันที่แล้วสครายก็คิดว่าหมกหมิ่นที่อื่นฟังมี คอกัน เธอจึงแสดงออกให้นิพพาเห็นเลยว่าอึดอัดที่จะให้นิพพาอยู่รวมกัน ส่วนลำพานั้นแม้จะ เกยมนั้นที่จะมีส่วนในการเลี้ยงลูก แต่การแสดงออกของนิพพาได้ลดทอนความรู้สึกนั้นเกือบ หมดสิ้น การรับนิพพามาอุปการะจึงเกิดจากเหตุผลมากกว่าความรัก ถึงลำพอกที่เธอพูดกับลูกคนเล็ก ว่า "ข้างเถอะ ... แม่จะเลี้ยงเขา ชกเขากับที่ไม่ได้เลี้ยงมาเลย นึกฝาด ๆ งานไวให้แล้ว เขาจะทำหรือไม่ทำก็ตามใจ แม่คิดว่าแม่จะพาเขาไปที่จริงไหม เมื่อเราทำตามน้ำใจไม่ได้ก็ ทำตามหน้าที่"² นิพพาจึงต้องถกสนใจมาอาศัยอยู่กับมารดาของตนเองตามเหตุการณ์ข้างต้น

นิพพาไม่สามารถทำให้ตนเองมีความสุขในการอยู่ร่วมกับมารดาและน้องทางบิดาได้ ทั้งลำพอกพยายามที่จะประสานรอยร้าวระหว่างเธอกับลูกอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้เพราะ นิพพาไม่เกิดความรู้สึกอบอุ่น และรักใคร่ผูกพันต่อมารดาเลย ความรังเกียจเหยียดหยามที่ถูกปลูกฝัง ให้ให้มารดาเป็นนาม ความระแวงแกล้งใจ ความเกลียดแค้น ความอิจฉาและหวง รวมทั้ง ความไม่เป็นมิตรที่แอบแฝงอยู่คอยสลับ ๆ คอยเห่พุดชาความรักและความอบอุ่นปลอดกลั้วจากมารดา ในวัยเด็ก และความเก็บกดที่ได้รับ ทำให้นิพพาแสดงบทบาทที่สร้างความเจ็บปวดให้กับลำพอก ไต่ตลอดเวลา กล่าวคือ นิพพาแสดงความเป็นเกรงใจไม่เกรงใจ และไม่มีเชื้อไขต่อมารดา กับการแสดงการเหยียดหยาม การก้าวร้าวและปรี๊ดปร่ำอย่างไร้จุดหมายทุกครั้งที่สบโอกาส เช่น "เห็นไหมแม่ แม่บอกพร่องเรื่องบ้าน"³ หรือ "แม่เขาข้างตลกจนไม่เป็นอันเป็นกันเป็นกันแล้วนะ"⁴

¹ ศักดิ์ธยา ชาติทิพย์ นามนอกไม้ โดยคุณชญา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 80

² ญ. หน้า 153

³ ญ. หน้า 365

⁴ ญ. หน้า 199

หรือ "แม้รักลูกไม่เท่ากัน ยอมรับไหม เห็นมันน่ารักนะ ที่เราจะรักมันเหมือนคนใช้ มีรถก็คอย
 แทะรับส่งนั่งรถก็ อะไร ๆ ก็นึกถึงมัน โอ้แพรวมา ๆ ของแม่จะอย่าเอามาขยหน้านิพพาเลย
 ไม่สำเร็จหรอก นิพพาไม่ต้องการของกำนัลจอมปลอมของแม่"¹ เป็นต้น อุปสรรคสำคัญที่ทำให้
 นิพพาไม่อาจจะเกิดความรักอันผูกพันรักใคร่และเชื่อถือนในมารดา คือความระแวง กวญเหวที่
 นิพพาไม่เคยเชื่อว่ามารดาจะมีความรักใคร่ผูกพันต่อเธอด้วยใจจริง เธอจึงมักจะคิดว่า
 ความประพฤติที่มารดาแสดงความห่วงใยต่อเธอเป็นเพียงการเสแสร้ง ซึ่งบางครั้งก็เก็บไว้ในใจ
 บางคราวก็แสดงออกด้วยกิริยาว่าไม่เชื่อ บางทีก็ซ่อนความกลัวที่แสดงความไม่เชื่อต่อ เช่น
 "แม่ก็ใจจริง ๆ นะหรือคะ"² หรือไม่กล้าเปิดเผยเจตนาออกไปเป็นอีกอย่างหนึ่ง ถึงกับพูดว่า "เมื่ออยาก
 ให้นิพพาได้ทำงานเร็ว ๆ เหนือ ... เออ ... นิพพาจะช่วยค่าใช้จ่ายแม่ละ ไม่มาเกินฟรีหรอก"³
 เป็นต้น นิพพาจึงไม่เคยซาบซึ้งกับการแสดงน้ำใจของมารดา แต่ถือว่าเป็นหน้าที่ที่มารดาควรจะ
 ต้อง "ให้" หลังจากที่ไม่เคยให้มาตลอดเวลานานาน ยิ่งไปกว่านั้นนิพพายังระแวงอยู่ตลอด
 เวลาว่า มารดาลำเอียงรักลูกคนไหนมากกว่าเธอ เป็นความระแวงที่ทำให้เธอไม่พยายามทำ
 ความเข้าใจมารดาหรือทำให้มารดาเข้าใจเธอมากขึ้น นอกจากความระแวงแล้วการไม่ให้รัก
 และไม่ยอมเข้าใจเหตุผลของผู้อื่น ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นิพพาไม่เกิดความรักอันผูกพันรักใคร่
 และเชื่อถือนในมารดา นิพพาไม่เคยให้อภัยในข้อผิดพลาดที่มารดาทำต่อทั้งเธอไว้กับบิดา เธอ
 มักจะย้ำความผิดของมารดาเสมอ ถึงกับพูดว่า "... แม่ผิดเอง แม่ทิ้งลูกไป ... ใจ ...
 แม่อาจจะบอกว่าก็เพราะพ่อทำให้แม่อยู่ไม่ได้ ... แต่... แม่ก็ควรจะนึกถึงนิพพามาก แม่ทั่วโลก
 เขาพยายามอยู่เพื่อลูกไว้ แต่แม่ของนิพพาจะทำอะไรมันดีกว่าลูกมีความหมายยิ่งใหญ่
 มากกว่าคักของนอย เอาตัวรอดความทุกข์เพียงคนเดียว"⁴ และด้วยเหตุนี้นิพพาจึงมีความ
 ผิดของมารดา โดยไม่ยอมเข้าใจเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น นิพพาจึงไม่คิดจะรับรัก เพื่อให้สถานการณ์

¹ สุกัญญา นวลทิพย์ น่านดอกไม้นี้ โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 201

² ก. หน้า 24

³ ก. หน้า 179

⁴ ก. หน้า 25

เรื่องบ้านชนบท เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งเสนอปัญหาชีวิตคนเล็ก เพราะความพ่ายแพ้
ต่ออารมณ์ ผู้เขียนกำหนดตัวละครได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงเรื่อง แสดงให้เห็นปัญหาที่
มันจะแสดง โศกโศก เคน กล่าวถึงกำหนดให้เหมือนแพร์ เป็นตัวละครที่ประสบความสำเร็จในจิต
เพราะพ่ายแพ้ต่ออารมณ์รัก ชายหนุ่มที่เหมือนแพร์ฝากความรัก ความหวัง ความฝันและความ
มันให้ทั้งหมดไว้กับเขาคือพี่โบท ผู้รักความสุขสนุกสนานสะอึกสบาย และความเป็นอิสระ นอกจาก
นั้นผู้เขียนยังกำหนดกับประกอบอื่น ๆ อีกหลายตัว เพื่อแสดงให้เห็นสภาพจิตใจและสภาพอารมณ์
ของตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหา ซึ่งช่วยให้เข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ของตัวละครกันนั้น
อันเป็นผลจากการตัดสินใจในเนื้อหาของตัวละคร เช่น มิส บิคาที่พยายามจะไว้ทุกข์และเขยความ
พร่องทางจิตใจ พจนา มารดาผู้ซึ่งพยายามตามใจลูกชายการไม่รักใจอะไรทั้งสิ้น เพราะ
เข้าใจสภาพจิตใจและอารมณ์เหมือนแพร์ แม่นเนกรของสาวทางมารดาผู้ซึ่งไม่มีโอกาสอยู่พร้อม
หน้าทั้งบิคาและมารดา แม้จะไม่ไ้ทุกข์จากบิกามากมายเช่นเหมือนแพร์ แต่แม่นเนกรมีความสุขกับ
สิ่งที่ได้ และเมื่อแต่งงานแล้วมีความสุขกับครอบครัวที่ยังไม่พร้อมของตน วิกาเพื่อนที่เข้าใจ
คอยช่วยเหลือและรักเตือนเท่าที่ทำได้ วิกาเพื่อนอีกคนหนึ่งซึ่งมีปัญหารื่องความรัก และสิ้นชีวิตไป
กับคนรักโดยที่ยังไม่ได้แก้ปัญหานั้น ซึ่งเป็นข้อสะกิดใจ และส่งผลไปยังการตัดสินใจครั้งสุดท้าย
ของเหมือนแพร์ และยังมีชายชราของพี่โบทผู้ช่วยให้เห็นพื้นฐานทางจิตใจที่ถึงของเหมือนแพร์
ซึ่งเจ้าตัวกรจะไ้ใช้ชีวิตใหม่ความหมายแก่ตัวเองและแก่คนอื่น แทนที่จะให้สูญเสียไปอย่างไร้ค่า
เพราะความพ่ายแพ้ต่ออารมณ์ เป็นคน ผู้เขียนกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละครได้
สอดคล้องกับพื้นฐานของตัวละครเป็นอย่างดี ทำให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอได้ชัดเจน ถึงจะวิเคราะห์
เฉพาะตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหา และเป็นก่นำเรื่องเพียงตัวเดียวเท่านั้น

เหมือนแพร์

เหมือนแพร์ เป็นตัวละครที่พบในชีวิตทั้งชีวิตเป็นเงื่อนไขสำหรับความรัก เมื่อมีหวัง
ก็ไม่สามารถมีชีวิตต่อไปได้

เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอ ผู้เขียนกำหนดให้เหมือนแพร์มาจากครอบครัว
แตกแยก บิคาและมารดาหารางกันตั้งแต่เธอมีอายุสามขวบ จึงถูกส่งเข้าโรงเรียนประจำตั้งแต่

อายุหกขวบ เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว จึงได้ออกมาอาศัยอยู่กับมารดาที่บ้านป่า
 กรันเรียนจบวิชาธุรกิจจากวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง บิดาจึงเปิดบริษัทจัดซื้อไก่และสัตว์ฟาร์มงานเอง
 อนุญาตให้มารดาช่วยและอยู่ด้วยกันที่บ้านของมารดา และซื้อรถให้ใช้อีกคันหนึ่ง เหมือนแพรวจึง
 เป็นสาวสวยที่ค่อนข้าง เก่งกล้าสามารถบริหารงานและปกครองคนได้อย่างดี เหมือนแพรวเคย
 ประสบอุบัติเหตุครั้งสำคัญ ๆ หลายครั้ง คือ ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ ตกบันได และถูกรถชนแล้ว
 ผู้ขับรถคันนั้นนำขึ้นรถหายไปจากบ้านหลวันหกวัน โดยที่เธอจำไม่ได้เลยว่าไปอยู่ที่ไหน ใคร เป็น
 คนขับรถคันนั้น และเธอกลับมาถึงบ้านได้อย่างไร อุบัติเหตุทั้งกล่าวอาจจะมีผลกระทบกระเทือน
 ต่อสมอง เพราะเธอมีอาการเหมือนคนเป็นโรคประสาทเป็นครั้งคราว และปากก็รับอย่างหนัก
 เสมอเมื่ออารมณ์เกรี้ยว

ในค่านิยมและลักษณะนิสัย ผู้เขียนกำหนดให้สอดคล้องกับภูมิหลัง และมีผลต่อ
 บทบาทที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับตัวละคร ได้อย่างดี กล่าวคือ บุคคลโดยทั่วไปจะมองเห็นว่าเหมือนแพรว
 เป็นคนสวย เก่ง ท้าทางสมารถ ประเปรียวกระฉับกระเฉงอย่างนักธุรกิจที่แข่งขัน แข่งกาย
 ประณีต มีรสนิยมที่ ทันตาสะดักสะเดิงบ้าน หัวเราะง่าย และมีมนุษยสัมพันธ์ดี บิดาของเธอเห็นว่า
 เหมาะกับงานประเภทบริการ ซึ่งเธอทำมาช้านานจึงเปิดบริษัทเป็นกิจการส่วนตัว หักโหมทุ่ม
 ทุ่มเธอเป็นครั้งแรกในวัยที่เธอเป็นเจ้าของ เกิดความพึงพอใจเธอก็ช่วยลัดขั้นตอนกิจการ
 แรกที่ได้ใกล้จะมองเห็นความก้าวหน้า ความกระฉับกระเฉง ความกังวลหวัหวัระแวง และ
 สภาพจิตใจที่เปราะบางแอบแฝงอยู่ลึก ๆ ยิ่งไปกว่านั้นเหมือนแพรวยังเป็นคนที่มีความใจปรวนแปร
 หัวใจไหวง่าย ถือเอาใจตนเองเป็นใหญ่ อารมณ์รุนแรง จริ่งจิ้งเกรงเกรี้ยวไม่ยอมยีกย่น
 คดวัน และลึกลับ เป็นคน

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเหมือนแพรว เป็นปัญหาของผู้ที่ทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อความรัก
 เมื่อประสบความผิดหวัง เพราะไม่อาจยับยั้งใจบุคคลที่เธอรักให้ผูกพันอยู่กับเธออย่างแนบแน่น
 แด่เพียงผู้เดียวได้ แม้ในวันใกล้วันแต่งงานออกที่เธอเลือกถือการฉีกฉีกขาด ปัญหาการ
 ฆ่าตัวตายเพื่อหนีรักที่เจ็บปวดหรือเพื่อประท้วงความรัก ที่ไม่สมหวังนั้นอาจจะ เป็นปัญหาธรรมดา ๆ
 ที่มีอยู่เสมอ แต่การฆ่าตัวตายโดยเจตนาของบุคคลแต่ละบุคคลน่าจะมีเหตุผลที่ลึกไปกว่าความ

นึกหวัง ความล้มเหลว หรือการสูญเสีย ซึ่งเป็นประสบการณ์ธรรมดา ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับใครก็ได้ ทั้งที่แพทย์หญิงสุพัตนา เกรวาทิงค์ ณ ออยุธยา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในงานด้านจิตเวชศาสตร์คนหนึ่ง กล่าวไว้ในเรื่อง "ชีวิตยังมีหวัง" ตอนหนึ่งว่า "...การฆ่าตัวตาย เป็นผลของความผิดปกติทางอารมณ์และจิตใจ คนที่เข่นฆ่าตัวตายทุกคนถือว่าเป็นคนไข้ทางจิตเวช ไม่ว่าเขาจะแสดงอาการให้ผู้อื่นสังเกตเห็นหรือไม่ก็ตาม เพราะคนปกติจะไม่ฆ่าตัวตาย ถ้าไม่เกิดเหตุจากความหลงนึก (Delusion) หรือประสาทหลอน (Hallucination)"¹

การเสนอปัญหาการฆ่าตัวตายของเหมือนแพร์ ก็น่าจะมีเหตุผลมาจากความผิดปกติทางอารมณ์และจิตใจรวมอยู่ด้วยเช่นกัน ทั้งที่จรรยาบรรณละเอียดของมูลนิธิทำให้เหมือนแพร์มีบทบาทที่นำไปสู่การตัดสินใจฆ่าตัวตายในตอนหลังได้ดังต่อไปนี้

สาเหตุที่ควรพิจารณาประการแรกคือ ความสัมพันธ์ระหว่างเหมือนแพร์กับบิดามารดา หรือการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัย ด้วยสาเหตุที่บิดามารดาหย่าร้างกัน เหมือนแพร์จึงขาดความรัก ความอบอุ่น และความผูกพันในครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อย ทั้งนี้เพราะแนวทางการของเธอจะแสดงความรักโดยการถนอมน้ำใจอยู่เสมอ บิดาจะแสดงความรักโกรธและขมขื่นซึ่งதாகด้วยการให้ติดอยู่ตลอดเวลา แต่โอกาสที่จะใกล้ชิดกันมีน้อยมาก เหมือนแพร์ถูกส่งตัวเข้าโรงเรียนประจำตั้งแต่อายุหกขวบ โดยรวมมารดาอีกครั้งหนึ่งก็เมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว ส่วนบิดานั้นนอกจากจะมีครอบครัวใหม่ มีบุตรใหม่แล้ว ยังเป็นผู้ที่มุ่งสนใจเฉพาะงานอาชีพเท่านั้น การขาดความรักใคร่อบอุ่นมาตั้งแต่เล็ก ทำให้เหมือนแพร์รู้สึกว่าตนเองไม่มีความสุขอยู่ตลอดเวลา ดังที่เธอพูดกับมารดาว่า "แพร์ไม่เคยรู้จักความสุขหรืออะไรนะ คนอย่างแพร์เป็นสุขกับใคร ไม่นาน"² บิดามารดาของเธอก็ลงความเห็นเกี่ยวกับว่า เหมือนแพร์นั้นเลี้ยงง่ายแต่ทำให้เป็นสุขได้ยาก ทั้งที่บอกกับมองเห็นลักษณะดังกล่าวของเหมือนแพร์ ทั้งที่เธอพูดกับมารดาของเธอว่า เหมือนแพร์เป็นบุคคลที่ "...ไม่เคยมีความสุข แพร์ยังพยายามทำให้ตัวเอง

¹สุพัตนา เกรวาทิงค์ ณ ออยุธยา วิธีชะลอความแก่ หน้า 50

²สุกัญญา ชลสิทธิ์ บ้านชนบท โดยกฤษณา จโกลสิน (นามแฝง) หน้า 97

ไม่มีความสุข"¹ ความสัมพันธ์ระหว่างเหมือนแพร์กับมิกามารคามิบล่อบหมายที่ทำให้เหมือนแพร์
หาความสุขไม่ได้ และประสบความสำเร็จหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

ประการแรก การขาดความรักความอบอุ่น ทำให้เหมือนแพร์ เกิดอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจ
อยู่เสมอ ทั้งยังมักจะก่อวินาศกรรมความรุนแรงเมื่อเกิดความไม่พอใจ โดยปกติแล้วเหมือนแพร์
จะมีกิริยาอาการ เป็นแบบบุคคลที่มีความสุข กล่าวคือ แสงตัวสดใส หันซ้ายหันขวา พูดยาว
หัวเราะง่าย และร่าเริงเบิกบาน แต่ตามสิ่งมากระหม่อมใจเพียงเล็กน้อยเหมือนแพร์ก็จะคิดมาก
และมักจะเปรียบเทียบชีวิตตนเองกับบุคคลอื่น ทั้งยังมองเพียงด้านเดียว คือด้านที่ตน "ขาด"
เท่านั้น ถึงเช่น เมื่อเธอเห็นกรรมกรวีของพัคโมมีความสุข มิกาชองเขามีอารมณ์ขัน เธอก็คิดว่า
จะนึกถึงกรรมกรวีของตนเองและมิกาชองตนเองไม่ได้ หรือเมื่อเธอเห็นแม่นเนตรเองสาวต่าง
มารการของเธอกำลังมีความสุข ก็มักเปรียบเทียบตนเองและน้อยใจที่ตนเองไม่อาจมีความสุข
ได้อย่างน้อง ทั้ง ๆ ที่แม่นเนตรไม่ทำอะไรที่เกินหรือเก่งกว่าเธอ และไม่ต้องดิ้นรนมากอย่างเธอ
ความรู้สึกน้อยใจจึงกล่าวทำให้เหมือนแพร์ คิดถึงที่จะเอาชนะอย่าง ไม่ยอมแพ้ เหตุผลเมื่อถูกขัดใจ
ก็จะเห็นได้จากคำพูดที่เธอพูดกับมารการเมื่อถูกมิกาชัดใจเรื่องบ้าน ที่ว่า

"ความจริงแพร์กำลังจะเลิกเล่นความถึกอยู่แล้ว เพราะแพร์ไม่มีเงินทอน แต่
เมื่อพี่ แพร์พุกกับพ้ออีก พ้อกลับว่าแพร์โงะไรมากมายกว่าคนอื่น พ้อพุกนึกใจใหม่กะ แม่
ทำไมพ้อไม่ถึกกว่า ... แพร์อาจจะโงะไรมาอย่างมากกว่าคนอื่นก็จริง แต่แพร์ก็ขาด
อะไรหลายอย่างที่คนอื่น ๆ ไม่ขาด แม่ถึกกว่าพี่ขาดอะไรหรือเปล่าละ"

"..."

"...เราไม่ขาดอะไร โดยเฉพาะด้านจิตใจ แต่พ้อถึกไปไม่ถึง พ่อแม่จะสนใจ
เรื่องวัตถุ เห็นวัตถุสำคัญ ถอดใจแพร์มั่ง แพร์จะเลิกบารนี่"²

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ บ้านชนบท โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 383

² ญ. หน้า 175

แต่เมื่อโกหกและรักพิภพ โลก ความไม่แน่ใจที่จะรักหมกไป ความระแวงอีกลักษณะหนึ่ง เกิดขึ้น คือ
 ระแวงอย่างทิ้งทอง เช่น กลัวจะถูกแย่ง ระแวงว่าเราจะเคยทำให้ผู้หญิงอื่นมีความสุขอย่างที่เธอ
 ใฝ่ฝัน กลัวว่าถ้าแต่งงานไปแล้วจะหมดความหมายสำหรับเรา และกลัวว่าเราจะเบื่อเพราะเธอ
 มีอาชีพที่ต่างไปจากผู้หญิงอื่น เป็นต้น เหมือนแพร์ เป็นกึ่งที่แน่นอนนอกกับเธอว่า "พี่แพร์ไม่รู้
 ตัวเองหรอก พี่แพร์หากระแวงอะไรต่ออะไรอยู่เรื่อยนะ นี่ผู้หญิงจริง ๆ พี่แพร์ไม่เคยเชื่ออะไร
 เลย ไม่เคยเชื่อใคร"¹ นอกจากความระแวงจะทำให้ตนเองเป็นทุกข์แล้ว ยังทำให้ผู้ใกล้ชิด
 ว่าความทุกข์ ทั้งที่พิภพโลกเคยคิดว่าความทุกข์ว่า "...ทำไมคุณถึงชอบทำให้ตัวเองเป็น
 ทุกข์ด้วยการวาดภาพอะไรลงหน้าอยู่เรื่อย..."² เหมือนแพร์เองก็พยายามทำให้ใจตนเอง
 กลายความระแวงแท้เป็นเรื่องราวที่ทำได้ยาก ทั้งที่เธอสารภาพกับพิภพว่า "...พัก...แพร์เป็น
 คนอย่างนี้เอง อย่าถือเลย อาจจะเป็นเพราะของที่เป็นของตัวเองมีไม่มากสิ่ง มันหายหกลกหล่น
 ไปเรื่อย ๆ จนผมเริ่มเชื่อเกี่ยวกับการหายหกลกหล่นของมัน เพราะงั้นถ้าเรารักอะไรก็ห่วงมาก
 จนบางทีก็เหมือนกับกลิ้ง แพร์กลัวคุณหายไป นอกจริง ๆ ละ พัก แพร์อยากด้อมริ้วเก็บคุณไว้..."³
 ความรักของเหมือนแพร์ เป็นความรักที่มีความหวาดกลัวหุนหันพลั้ง กังนั้นแม้ว่าเธอยืนยันว่ารักเรา
 แต่เธอก็ไม่ยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความสุขจากการเป็นอิสระพ้นมือไป ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ฝังอยู่ใน
 จิตไร้สำนึกโดยเธอไม่รู้ตัว เธอรู้เพียงแต่ว่า เธอรักเขา เมื่อเขาไม่เป็นดังใจเธอ เธอจะ
 เจ็บแค้นมาก ความรักในลักษณะนี้มีลักษณะคล้ายกับความต้องการความรักแบบโรคจิตโรคประสาท
 ซึ่งยากที่จะรับความรักอันแท้จริงของผู้อื่นได้ เพราะส่วนลึกของจิตใจของบุคคลผู้นั้นเต็มไปด้วย
 ความกลัวและความไม่เชื่อใคร⁴

¹ สุภาวดี ชลสิทธิ์ บานชื่นเก โยภกคุณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 129

² ก. หน้า 325

³ ข. หน้า 261

⁴ ประมวลุ คีตตินันท์ ความรักกับความหมายทางจิตวิทยา หน้า 29 - 32

ประการที่สาม การขาดความรักความอบอุ่น และความผูกพันกับครอบครัว ทำให้เหมือนแพรวารู้สึกว่าตนเองขาดสิ่งต้องการทางจิตใจอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะได้ทุนมาชดเชยก็ไม่สามารถทำให้จิตใจเต็มอิ่มขึ้นมาได้ ทั้งนี้เพราะเหมือนแพรว เห็นว่าวัตถุไม่สามารถชดเชยการขาดทางจิตใจได้ จึงจะเห็นได้จากข้อความในจดหมายที่เธอเขียนถึงพี่สาวของเธอหนึ่งว่า "พี่มาคะ ใครเลยจะนึกว่าเงินนั้นซื้อได้แค่เครื่องสำอางมาเรอทางกายแท้ ๆ สำหรับคนที่มีความรัก" "หัวใจ" มีความประณีตละเอียดอ่อน ไม่เหลววัตถุ คนเหล่านั้นสามารถร้องไห้ได้หลังจากเพิ่งสิ้นเสียงสรวลสันต์"¹ ความรู้สึกดังกล่าวนี้เองทำให้เหมือนแพรว เข้าใจความเจ็บของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งมีพร้อมทุกอย่าง เพราะตนเองก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน ถึงข้อความอีกตอนหนึ่งในจดหมายซึ่งเธออธิบายความรู้สึกดังกล่าวให้พี่สาวฟังว่า "...เป็นความรู้สึกชั่วช้า ของคนที่ไม่เคยได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ สิ่งที่ได้แต่ความสบาย เมื่อได้แต่กายใจไม่ได้ เขาก็กินรนกินรนจนรู้สึก ว่าตัวเองมีความทุกข์..."² ภัยความรู้สึกกินรนกินรนดังกล่าว ทำให้เหมือนแพรวรู้สึกกระสับกระส่ายอยู่เสมอ โดยที่ตนเองไม่สามารถจะแยกแยะลงไปได้ชัดเจนไคว่า ต้องการสิ่งใด โดยเฉพาะเวลาที่มีสิ่งมากระทบเธอจะรู้สึกสับสนมากยิ่งขึ้น เช่น เห็นความสุขของครอบครัวพัคโบก หรือเห็นความร่าเริงแจ่มใสของน้องสาวกับคนรักซึ่งกำลังจะแต่งงานกัน ความรู้สึกของเหมือนแพรวเป็นดังคำบรรยายที่ว่า "อารมณ์หลอนวุ่นวายยิ่งนัก นี่หลอนต้องการอะไรหรือ ต้องการพัคโบก ต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการบ้าน ต้องการครอบครัว หรืออะไรอื่น..."³ บางครั้งเธอรู้สึกอยากมีบ้านเป็นของตนเอง ถึงที่เธอเคยเขียนจดหมายถึงพี่สาวว่า "...แพรวกำลังคิด (เพียงแต่คิดเท่านั้น) ว่า เราควรจะหาบ้านไว้อยู่สักหลัง บ้านที่เป็นของเราเอง มีต้นไม้เขียว มีดอกไม้สวยและหอม มีสัตว์เลี้ยงแสนน่ารัก..."⁴ ซึ่งเป็นการต้องการที่ยังลางเลือน

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ บ้านชนบท โดยคุณฉา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 43

² อ.

³ อ. หน้า 174

⁴ อ. หน้า 39

และบรรจบกอย่างประณีตด้วยตนเอง ทั้งยังพยายามจะให้พักโหมกขึ้นแทนไปด้วย โดยไม่คำนึง
เลยว่าพักโหมกไม่เคยขาดสิ่งเหล่านี้ เขาไม่เห็นความสำคัญอย่างที่เธอเห็น และยิ่งไปกว่านั้นเขา
กำลังตะขิดตะขวงใจถึงที่สุดที่เธอทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเขาโดยเฉพาะการลงทุนทางวัตถุ
เพราะทำให้เขาหมดความภาคภูมิใจ หมดความกระตือรือร้นและเริ่มเบื่อหน่ายรำคาญใจ จึงเลี้ยง
ไปหาสิ่งที่ทำให้เขาพึงพอใจ ภัยเหตุที่เหมือนแพร์ไม่เคยคำนึงถึงความต้องการ ความปรารถนา
หรือพัฒนาการของอีกฝ่ายหนึ่ง ความรักของเหมือนแพร์จึงมีลักษณะคล้ายกับความรักความต้องการ
แบบโรคจิตโรคประสาทอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยากล่าวว่าไม่สามารถจะมีความรักอันแท้จริงได้¹

สาเหตุที่การพิจารณาประการที่สอง คือ อาการทางประสาท เนื่องจากเหมือนแพร์
เคยประสบอุบัติเหตุหลายครั้ง ซึ่งน่าจะมีผลกระทบกระเทือนทางสมอง แต่เหมือนแพร์ไม่ยอมให้
หมอดตรวจรักษา ถึงแม้เธออ้างว่า "แพร์ไม่ชอบไปหาหมอเรื่องมากไปแล้วตรวจแล้วเป็นโน่นเป็นนี่
ร่ายแปก ถ้าไม่ไปก็ไม่เห็นจะผิดประหลาดอะไรตรงไหน ก็ปกติ" ² ทั้ง ๆ ที่เหมือนแพร์มี
อาการกลายเป็นโรคประสาทเกือบทุกครั้งที่มีสิ่งมากระทบ หรือมีอาการเคลือบคลั่ง อาการที่มักจะ
ปรากฏเสมอ เป็นกึ่งข้อความในจดหมายที่เธอเขียนถึงพี่สาว ที่ว่า.

เมื่อวานนี้ แพร์ เกิดปวดหัวจี๊ดมากะทันหัน ต้องกินยาแก้ปวดแล้วซึ้นนอน พยายามเกลยเป็น
ใหม่ ... บางทีเหมือนกำลังจะฉมน้ำ ... แต่บางทีก็เหมือนกับโมลพิษในน้ำ แล้วได้
สูดอากาศไปโรงโคง มันก็จะดับกันโดยไม่รู้สาเหตุ เมื่อย่างจะเป็นเพราะแพร์เคย
รอกว่าสองครั้ง กบมันโก้อีกหนึ่งหน แต่ที่สวนฉาจนกรรจกได้

บางทีก็หงุดหงิดเหมือนกับใคร เอาไม่มาจุกครอบราน³

และเมื่อมีบางสิ่งมากระทบ อาการที่มักจะเกิดขึ้นคืออารมณ์หงุดหงิดขุ่นมัว ถึงคำบรรยายที่ว่า

¹ ประมวลู กิกกินสัน ความรักตามความหมายทางจิตวิทยา หน้า 29 - 32

² สุกัญญา ชลศึกษ์ บ้านบนบก โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 95

³ ก. หน้า 40

"จิตใจว้าวุ่นประหลาด อารมณ์เริ่มตึงเครียดเป็นช่วง แม้ช่วงนั้นไม่ตึงเครียดเมื่อเลิกขึ้นแล้ว ... บางครั้ง หลอนตองกินยาระงับประสาท หรือยานอนหลับ ความหงุดหงิดกลัดกลุ้มอย่างไม่รู้เหตุ ภูมิคุ้มกันจะเบาบางลง"¹ หรือบางครั้งก็ปั่นป่วนหรืออาจจะระลอกถึงเหตุการณ์ที่พึงใจเมื่อครั้งประสบอุบัติเหตุครั้งสำคัญ ถึงกับบรรยายว่า

ขณะที่หลอนกริ่งหรือกริ่งถนน เหมือนแพร่แดงเห็นตัวเองกำลังจะข้ามถนน แล้วรถยนต์คันหนึ่งพุ่งเข้าชนหลอนคอนขวางแรง หลอนแดงเห็นตัวเองกระเด็นไปนอนอยู่ข้างทาง เสียงเบรกกิ่งสนั่นหวั่นไหว แล้วไครคนหนึ่งก็เปิดประตูรถออกมาดูหลอนไปวางไว้ตอนใน จากนั้นเขาก็รีบออกจากที่นั่น

เหมือนแพร่กริ่งเสียงกึ่งอันความตกใจกลัว²

แม้เวลาปกติก็มักจะนอนไม่หลับ ผลที่เกิดขึ้นน่าจะเนื่องมาจากอาการกังวลกลัว เช่น การแสดงอาการหงุดหงิดขุ่นมัวที่มักจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งมากระทบ ทำให้เหมือนแพร่ซึ่งปกติเป็นคนน่ารักที่สุด ไม่ว่าสำหรับใคร กลายเป็นอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ยอมเข้าใจเหตุผลอะไรทั้งสิ้น นอกจากจะเอาแต่ใจตัวเอง เป็นเหตุให้มีความบาดหมางและบุคลิกใกล้ชิด กลัวไม่กล้าเตือน ไม่กล้าว่า และไม่กล้าขัดใจ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลกลัวกลัว ไม่รู้สึกใกล้ชิดเธอ และทำให้เธอรู้สึกโดดเดี่ยวยิ่งขึ้น นอกจากนี้เหมือนแพร่ยังมีความรู้สึกหวาดกลัวอยู่ลึก ๆ เสมอว่ามีคนคอยจ้องทำร้ายเธอ ถึงที่เธอพูดว่า "... คุณเองก็รู้ว่าแพร่เป็นคนที่ไม่มีน้ำ แพร่ต้องเพิ่มน้ำคยตัวของตัวเอง แหมยังลึกละลึกอยู่ทุกวันว่า จะมีใครไหมคอยจ้องปัดมือให้ห่าง"³ ความรู้สึกหวาดกลัวถึงกลัวน่าจะมาจากเหตุผลที่เธอพูดกับพัลโลกว่า "หึกคะ... คุณไม่รู้หรือว่า มีอะไรบางอย่างหลงอยู่ในสมองของแพร่ทุกวัน ... มันส่งสัย ระแวงไม่สิ้นไม่สุด บางทีแพร่ก็โกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยง เมื่อนึกถึงไครคนที่แพร่

¹ สุจิตญา ขวดีชัย บ้านชนบท โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 98

² ฎ. หน้า 176 - 177

³ ฎ. หน้า 272

คำพูดของเหมือนแตรเอง เมื่อพูดถึงการฆ่าตัวตายของบุคคลอื่น ที่ว่า "คนฆ่าตัวตายมักจะมีอาการทางประสาท แพร่กว้างไ้มากกว่า"¹ นอกเหนือไปจากเหตุจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกและการเลี้ยงดูในวัยเยาว์ ซึ่งเป็นการแสดงสาเหตุที่นอกจากจะเป็นไปได้แล้วยังเรียกร้องความสนใจให้กับตัวละคร โค้ดอีกด้วย

เรื่องมดดิน ผู้เขียนมุ่งเสนอปัญหาชีวิตอีกแง่มุมหนึ่ง แสดงให้เห็นความทุกข์ของบิดาที่เกิดจากความผิดหวัง เพราะทั้งความหวังเกี่ยวกับการเลือกครองและชีวิตการครองของบุตรไว้มุ่งเกินไป ผู้เขียนเสนอตัวละคร โค้ดเหมาะสมกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง แสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอได้ชัดเจน กล่าวคือ กำหนดให้เพทายเป็นพ่อม่ายที่ทุ่มเทเวลาให้กับการเลี้ยงดูอบรมบุตรอย่างจริงจังแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นเวลาสิบแปดปี โดยไม่คำนึงถึงความสุขสำราญของตนเอง เพื่อที่จะให้บุตรประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่มุ่งหวังไว้ ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้บุตรแต่ละคนมีสภาพการดำเนินชีวิตไปตามเส้นทางของตนเอง ซึ่งเป็นเส้นทางที่เพทายไม่เคยคาดคิดมาก่อน กล่าวคือ บุตรวิญญูตรคนโตที่มีความเป็นกษัตริย์ของตัวเองอย่างเต็มที่ แกร่งงานกับคนต่างชาติและหยار่างกันหลังจากวันแต่งงานเพียงเจ็ดวัน เพราะถูสมรสเป็นโรคจิตทางเพศ นิดร่อนบุตรคนกลางผู้ถือคติว่า ยอมรับความจริงไม่หลอกตนเอง ไม่หลอกผู้อื่น และไม่ยอมให้ใครหลอก จึงยึดความซื่อตรงของตนเองเป็นใหญ่ ถือคัมภีร์เป็นนักรบอาชีพที่แท้จริง และตัดสินใจร่วมชีวิตกับชายคนรักซึ่งมีครอบครัวอยู่แล้ว และพลอยรุ่งบุตรคนสุดท้องผู้ซึ่งยอมให้บิดาทะนุถนอมระแวงระวังจนกระทั่งไม่เป็นกษัตริย์ของตัวเองพอที่จะรู้จักความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง และไม่สามารถใช้สติในการแก้ปัญหาใดๆ ของตนเองได้ ทั้งยังยินยอมที่จะถูกหลอกเพียงเพื่อให้ได้บุตรที่รักมาเป็นของตนเอง ครั้นไม่ได้ดังที่หวังก็แกร่งงานกับชาวต่างชาติด้วยอารมณ์ประชดประชัน นอกจากนี้ยังกำหนดตัวละครอื่น ๆ ที่ช่วยให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะเสนอชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น อังคารชายหนุ่มผู้หลงรักนิญญูตรน้อยเงี้ยว ๆ แกร่งถูกเพทายขอร้องให้ช่วยถึงพลอยรุ่งมาจากการสร้างความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ เป็นเหตุให้พลอยรุ่งหนีมาหลงรักเขา ในขณะที่เขายังคงหลงรักนิญญูตร

¹ สุกัญญา ชาติทิพย์ บ้านชนบท โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 58

อย่างไม่เสื่อมคลาย ทำให้เพทายระลึกถึงโทษของการแก้ปัญหาในลักษณะที่ตนกระทำมาแล้ว แต่ก็ยังกังวลที่จะกำหนดเส้นทางชีวิตให้กับบุตรต่อไป โดยการกักขังบุตรคนโตเพื่อสนับสนุนให้องการหันมาสนใจบุตรคนสุดท้องที่อ่อนแอและเปราะบางกว่า ผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่เขาคิดว่าไม่ควรจะปล่อยให้้องการแข่งงานกับพลอยรุ่งกายอารมณ์ประชดประชน ทั้ง ๆ ที่ยังรักบุตรคนผู้นั้น จึงเป็นผลทำให้เขาทุกข์ใจยิ่งขึ้น นั่นคือพลอยรุ่งเกลียดไปกับคนต่างชาติที่เขาถือกำเนิดมาโดยตลอดกายอารมณ์ประชดประชน เพียงมาศเพื่อนของบุตรคนผู้นี้เข้ามาเป็นตัวแทนเชื่อมความสัมพันธ์ให้กับตัวละครสำคัญ และมีศชายหนุ่มผู้นี้เข้ามาชักนำให้บริวารกลายเป็นนักรบ และช่วยย่ำให้เห็นว่าความรักเป็นเรื่องของหัวใจที่ไม่มีใครสามารถกำหนดหรือเลือกได้ เพราะนิรภัยกลับไม่รักสุธรรมณีย์ครอบครัแล้ว แทนที่จะรักเขาซึ่งเป็นคนที่น่ารักและเป็นหนุ่มโสด เป็นต้น ผู้เขียนกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละครแต่ละตัวให้สอดคล้องกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ทั้งยังแสดงให้เห็นปัญหาได้อย่างชัดเจน ถึงจะวิเคราะห์ตัวละครสำคัญผู้เป็นเจ้าของปัญหาที่ผู้เขียนมุ่งเสนออย่างแท้จริงเพียงตัวละครเดียว ต่อไปนี้

เพทาย

เพทายเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของมิดา ซึ่งตั้งความหวังเกี่ยวกับบุตรไว้มากครั้งประสบความผิดหวัง จึงเกิดความทุกข์อย่างแสนสาหัสจนยากที่จะระงับใจในสงบได้

ผู้เขียนกำหนดให้เพทายมีลักษณะนิสัยบางประการ ที่ทำให้ตนเองประสบความทุกข์ในช่วงที่บุตรเติบโตเป็นตัวของตัวเอง และเลือกทางเดินของตนเองไปแล้ว กล่าวคือ เพทายเป็นคนยึดมั่นถ้อยคำกับค่านิยม และความเชื่อของตนในยุคลก่อนโดยไม่ยอมให้ความกึกกั่นยึกยุ่นไปตามกาลสมัย ไม่สนใจความเปลี่ยนแปลงรอบด้าน หมกหมุ่นอยู่กับงานอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอันจำกัด รับความคิดเห็นที่แปลกใหม่ได้ยาก ความคิดแคบ มักจะมองสิ่งใดเพียงด้านเดียว ไม่ยอมมองในสิ่งที่ไกลตัวออกไป กล่าวการเปลี่ยนแปลงและจริงจังกับชีวิตมากเกินไป เป็นต้น

บทบาทที่มอบบุตร เพทายเป็นบิดาที่รักและห่วงหาอาทรมาก หมกหมุ่นอยู่กับลูกใจเลี้ยงดูอบรมบุตรอย่างเต็มความสามารถ ทำหน้าที่เป็นพ่อและแม่ได้อย่างไม่มีข้อบกพร่อง มีความละเอียดเพียงพอที่จะสามารถเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของบุตรได้เกือบตลอดเวลา แม้ว่าบุตรจะเป็นผู้หญิง ก็จะเห็นคุณสมบัติอันนี้ได้จากคำพูดของเขา เมื่อพูดถึงน้องสาวว่า

คนมีลูกหญิงหยามไม่ได้ เราต้องพยายามตามอารมณ์ของลูกให้ทัน เด็กผู้หญิงมักชอบ
อารมณ์เก่ง แกร่ความอ่อนไหวอย่างผู้หญิงนั้นแหละที่ทำให้พออย่างเราพอจะเข้าใจได้
...ผมจะชินกับการ เป็นทั้งพ่อทั้งแม่มาสิบแปดปี ผมเขาคายทิ้งแพ้ยาลอยยังเพิ่ง
ตามขวบ พอลมรยาของแพ้ยาลอย ผมก็รู้สึกตัวเองต้องเป็นคนใหม่ คือจะทำอะไรอย่าง
ที่ผู้ชายทั้งหลายอยากทำทั้งหมดไม่ได้ ถ้าลูกสาวมาเป็นผู้ชาย ผมไม่แกร่ แต่เพราะ
เขาเป็นผู้หญิง ผมจึงต้องพยายามใกล้ชิดและไขความละเอียดอ่อนเลี้ยงดูเขา...¹

กลาไควาเพท่ายประสบผลสำเร็จในการ เลี้ยงดู เพราะบุตรของเขาเติบโตมาในแบบฉบับของ
กุลสตรีที่สมดังความตั้งใจ นอกจากนี้เพท่ายยังเลี้ยงดูบุตรด้วยความเข้าใจลักษณะนิสัยของบุตร
แต่ละคนเป็นอย่างดี เขาจึงระมัดระวังในการปฏิบัติต่อบุตรแต่ละคนเสมอ ถึงแม้เขาไม่เคยคิด
จะใช้อำนาจหรือเป็นคำขากกับบุตรหรือใครเลย เพราะเขารู้ว่าบุตรสองคนมีความเป็นตัวของ
ตัวเองสูง ส่วนพลอยรุ่งเป็นคนอ่อนพร้อมที่จะโอนอ่อนตามใครก็ได้ที่ใกล้ชิด เขาจึงใช้วิธีการ
เป็นเครื่องมือดึงพลอยรุ่งมาจากความฉันทินที่เขารักทุ่มเททางจิตพยายามจะสร้างขึ้น ซึ่งได้รับ
ผลสำเร็จโดยง่าย ในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับบุตรนั้น เพท่ายยึดหลักการใช้เหตุผล ความ
เข้าใจและความเห็นใจตลอดมา ถึงแม้จะได้จากคำพูดลอมโยนเมื่อพลอยรุ่งกำลังทุกข์หนัก
เรื่องความรัก ทั่ว

วันนี้ พ่อจะขอแรงเพียงมาช่วยดื่มให้ เอาใหม่ ผมจะบรรยายละเอียดหรือกว่า เขาเป็น
คนอย่างไร แกร่งงานแล้วหรือยัง มีความเป็นอยู่ยังไยบ้าง เพราะการที่เราจะคบกับใคร
หรือทุ่มเทจิตใจให้ใครนั้น เราต้องศึกษาเขาเหมือนกันว่า เขามีการกระทำที่ทุ่มเทหรือ
เปล่า พอไม่ว่าหรือกลัวรักเขาเพราะมันเป็นสิทธิของหัวใจ แกร่งจะเสียถ่านหิน
ถ้าหากว่าลูกของพ่อ ซึ่งพอตอนมรากับแกร่งจะถูกเหยียบย่ำทำลายจนน้ำมือของชาย
ที่ไม่เคยเห็นหน้าของทวงมณี... ลูกของพ่อทุกคนหวงรัก พ่อทวงมณีและปรมาทภาไว้มั่งสุด

¹ สุกัญญา ขตศิกร์ มณีถิ่น เฒ่า 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 207

ผู้ชายแต่ละคนที่จะมาพรากเอาลูกของพ่อไปกระจะวางชีวิตของเขาแต่ละคนเป็นเกมพัน
ไม่ใช่เพียงแค่ว่าเห็นสวยเห็นงามอย่างดอกไม้ใกล้มือ เก็บเอาไปดมชักรังชักราก
แล้วปาทิ้ง ... พ่อจะสู้ทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกมีความสุข เขาเด็ก ... เมื่อลูกรักผู้ชาย
คนนี้ พ่อไม่ว่า แผลรอยจะติดอยู่กับพ่อใดไหนว่า ถ้าลูกรู้แนวว่า เขาไม่ใช่คนชั่วเปลว
หรือมีความผูกพันกับแม่มาจนน้อยอย่างยุ่งยากจนวุ่นวายจริง ๆ แล้ว ลูกจะบังคับใจตัวเอง
ให้เลิกรักกับเขาได้¹

หรือเมื่อมุกรินแต่งงานไปแล้วประสบปัญหาสามีเป็นโรคจิตทางเพศ เพศชายก็ตัดสินใจให้มุกรินหย่า
กับสามีทันที ทั้งที่เพิ่งแต่งงานไปได้เพียงเจ็ดวันเท่านั้น ซึ่งเป็นการยอมรับที่เธอจะเป็นไปได้ยาก
สำหรับคนอายุรุ่นราวคราวเดียวกับเขา และเกรงครกอยู่กับความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อ
จารีตประเพณีและการดำเนินชีวิตแบบไทยโบราณเช่นเขา แต่ความรักลูกทำให้เขาเข้าใจอะไร
ง่ายขึ้น เกิดความคิดใหม่ทันสมัยอย่างน่าประหลาดใจ ถึงที่เขาพูดกับองการว่า "... บางทีเม
ก็สมัยใหม่โดยที่ตนเองก็ยังไม่ถึง เหมือนกับนะคุณองการ แรกทีเดียวเขาคิดว่า อย่างน้อย ๆ อยู่กัน
ใกล้ชิดสักปีจะเลิกกันก็ไม่แปลก แต่แล้วกลับใจคิดว่า คนเราถ้ามีอะไรไม่เหมาะสมอยู่กันไม่ได้
เลิกกันไม่เสียเร็ว ๆ เป็นดีที่สุด ยิ่งอยู่ไปนานมีลูกมีเต้าด้วยกัน ก็ยิ่งลำบาก แล้วทางคนทางก
กรรมาน"² แม้ว่าปัญหาบางปัญหาคงต้องแก้ตัวเขา ถึงเช่น การตกลงใจแต่งงานกับคนทางชาติ
ของมุกริน ซึ่งเขายังไม่สามารถเข้าใจได้ยอมรับได้เช่น เพศชายมุ่งมั่นที่จะทำความเข้าใจ ถึงที่
เขามองกับตนเองว่า "ขอเวลาให้พ่ออีกสักปี... นึกเถียว... แล้วพ่อจะพยายามเข้าใจเรื่องนี้
มันเป็นเรื่องผิดของคนทั้งคู่ ที่รักความเป็นไทยเข้านเกินไปเท่านั้นเอง"³ จึงกล่าวได้ว่า
เพศชายเป็นบิดาที่ทำหน้าที่ของบิดาได้ชัดเจนจะไม่ยอมยกพร่องตลอดมา

¹ สุกัญญา นวลศิษฐ์ นวลสิน เสม 1 โลกกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า

143 - 144

² ก. หน้า 471

³ ก. หน้า 94

บทบาทและลักษณะนิสัยที่ส่งผลให้เกิดความทุกข์ แม้ว่าเพทายจะประสบผลสำเร็จในการอบรมเลี้ยงดูบุตรสาวทั้งสามคนของเขาคือให้เติบโตขึ้นมาในแบบฉบับของกุลสตรีไทยสมบูรณ์แบบ แต่เมื่อใดที่หมาย ความทุกข์ของเขาจะประสบผลสำเร็จในชีวิตตามที่เขาคงต้องการ ความนึกหวังเป็นเมื่อเกิดแห่งความทุกข์ แต่ความทุกข์แต่ละบุคคลจะได้รับอันเนื่องมาจากความนึกหวังนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบทบาทและลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น ๆ กัย สาเหตุที่ทำให้เพทายได้รับความทุกข์เกิดจากบทบาทและลักษณะนิสัยของเขาหลายประการด้วยกัน ซึ่งเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันทุกประการ กังพอจะกล่าวสรุปได้ดังนี้

สาเหตุสำคัญประการแรก เกิดจากความหวังที่วางไว้มากเกินไป เนื่องจากเพทายรักบุตร เป็นชีวิตจิตใจ ห่วงพิเคราะห์พลั้งใจและพลั้งความคิดในการอบรมเลี้ยงดูบุตร กัยมาโดยตลอด เขาจึงตั้งความหวังและประเมินค่าในตัวบุตรของเขาไว้อย่างสูงส่ง ถึงที่เขามักจะพูดเสมอว่า "มันของพ่อจะต้องเป็นมันดีทุกอย่าง"¹ แม้ตัวเขาเองก็สารภาพว่าเขาตั้งความหวังเกี่ยวกับลูก ๆ ไว้มากเกินไป ถึงคำพูดที่ว่า "...พ่อนะ เลี้ยงพวกแกมาอย่างบ้าคลั่งที่สุด ลูกเขยในความฝันของพ่อแต่ละคนนะ หากอีกไม่ได้อีกในโลกนี้ เพราะพ่อหลงไปว่า ลูกของพ่อสามคนก็เป็นเพชรน้ำหนึ่ง ที่หากอีกไม่ได้อีกเหมือนกัน"² ความหวังของเพทายเข้าลักษณะความทะเยอทะยานเกินขอบเขต ทั้งนี้เพราะเขาไม่พยายามทำความเข้าใจกับข้อเท็จจริงบางประการในสังคมปัจจุบัน ถึงที่เขาตั้งความหวังโดยไม่คำนึงถึงความรู้และฐานะของบุตรสาวของตนเอง ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาเลือกคู่ของตนในปัจจุบัน ซึ่งนิรภัยของอธิบายให้เขายอมรับความจริงถึงกล่าวถึงคำพูดที่ว่า "...สมัยนี้ การ เงินและความรู้ เป็นเรื่องที่ต้องกันหาเจ็ดหน้าซุญตาไผ่มากที่สุด ผู้หญิงถึงสวยเท่าสวย ถ้าความรู้น้อย แล้วยังฐานะไม่ก็ไม่มีอาจจะหาใครสักคนที่ใช่โรนักรอกคะ เพราะผู้ชายที่ส่งทั้งฐานะและความรู้ เขาก็พยายามหาหาผู้หญิงที่เพียบพร้อมเสมอตัวเขา สวย แทรบ เขาก็เก็บเอาไว้สำหรับเป็นเครื่องเล่นชั่วครู่ชั่วยาม"³ กัยเหตุที่เพทายตั้งความหวังไว้

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ มณีจิน เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 753

² สุกัญญา ชลศึกษ์ มณีจิน เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 245

³ อ. หน้า 244 - 245

อย่างสูงส่งถึงกล่าว โดยไม่เตรียมใจไว้สำหรับนิทหังเลย ดังนั้นเมื่อความหวังพังทลายลง
หมดสิ้น ความทุกข์ที่ได้รับจึงรุนแรงพอที่จะทำลายชีวิตของเขาได้

การมองอะไรแบบ ๆ แต่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว และการไม่อาจจะปรับตัว
ให้เข้ากับกาลสมัยก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เพหายได้รับความทุกข์เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
ถึงเช่น เพหายฝังใจอยู่กับคานิยมเก่าที่เห็นการแต่งงานระหว่างคนไทยกับชาวต่างชาติเป็นเรื่อง
ของการไม่รักชาติ ถึงความกตัญญูของเขาที่ว่า "โอโย ... พอไปบ้านเมืองมันจะเป็นยังไง ผู้หญิง
ไทยนิยมมีฝรั่ง ผู้ชายไทยนิยมมีเมียฝรั่ง"¹ และเขาไม่เชื่อว่าคนต่างชาติต่างภาษาจะสามารถ
อยู่ด้วยกันได้ก็ ถึงกล่าวปรารภว่า "... เค้าที่ผมได้ยินได้ฟังมา มันไม่มีทางอยู่กันแน่ชัดก็เลย"²
ในค่านิยมอาชีพที่เขามอง เพหายไม่นิยมอาชีพนักธุรกิจที่บุตรของเขาสนใจเขายังกตัญญูกับคานิยม
ดั้งเดิมที่ว่า "เป็นอาชีพที่ไม่มีหลักประกันอะไร แต่มันก็ไม่มีภัยอะไร"³ เขาจึงอาลัยที่จะยอม
ให้บุตรประกอบอาชีพนี้ ถึงคำพูดของเขาที่ว่า "ลูกหนอลูก... ใจคอจะให้พ่อเป็นนายทนายเพราะ
ใจความกตัญญูแบบนั้นมันหมดหรือไง ถ้าเพื่อนฝูงถามว่า ลูกสาวทำอะไรก็มันไม่รู้จะตอบเขา
ว่ายังไง"⁴ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังถูกผู้มีอาชีพนี้เคยเสนอแนะจะเป็นบุตรของเขาเอง ถึงคำพูดที่ว่า
"... คนเราลงวาดออกรางแผนก็ถูก ๆ กัน ๆ ละก็จะเอาดีได้ไถ"⁵ กวญเหวญกับการแต่งงาน
กับคนต่างชาติของบุตร การประจักษ์ชีวิตและการคบหากับคนต่างชาติของพลอยรุ่ง และการเลือก
เอาอาชีพนักธุรกิจเป็นอาชีพหลักของนิลร้อย จึงล้วนเป็นสาเหตุที่คอยบั่นทอนความสุขของเพหาย
อยู่ตลอดเวลา

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ มณีดิน เล่ม 1 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 33

² ก. หน้า 13

³ ก. หน้า 106

⁴ ก. หน้า 244

⁵ สุกัญญา ชลสิทธิ์ มณีดิน เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 686

นอกจากนี้การกลัวความเปลี่ยนแปลงก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพทายไม่มีความสุข
 ทุกข์ที่เพทายไม่เคยเตรียมพร้อมที่จะรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และไม่พร้อมที่จะยืดหยุ่นตัวเอง
 เพื่อรับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความพอใจ โดยเฉพาะวิถีชีวิตอันแปลกประหลาดของบุตร กังนิน
 เหตุการณ์ใดที่เขาเห็นว่าพอจะยับยั้งหรือต่อต้านได้เขาจะลงมือทำทันที ความฉุนเฉียวจึงเกิดขึ้น
 ใกอง่าย กังนิน เขาแก้ปัญหาเรื่องพลอยรุ่งประจักษ์ด้วยการแสดงความสนใจขารัดชายหนุ่ม
 ทางชาติ ซึ่งกำลังสนใจเธอด้วยการให้อภัยการทิ้งความสนใจของพลอยรุ่งมาเสียจากขารัด ซึ่ง
 เป็นการแก้ปัญหาที่นอกจากจะเสี่ยงต่อความปลอดภัยของพลอยรุ่งด้วยการไวใจชายหนุ่มแปลกหน้า
 ที่เพิ่งรู้จักเร็วเกินไปแล้ว ยังเสี่ยงต่อการสร้างปัญหาอีกหักห้าสองให้กับพลอยรุ่งอีกด้วย หากว่า
 เธอเกิดรักใคร่องการขึ้นมาจริงจัง แก่ังการไม่รักตอบ ปัญหาข้อนี้จึงการพยายามพูดทวงพิงก่อน
 แล้ว แต่เพทายไม่เห็นเป็นปัญหาสำคัญ ทั้งนี้เพราะเขาประเมินค่าบุตรของตนไว้สูงเสมอจึงไม่คิด
 ว่าจะมีใครไม่ต้องการ ครั้นเมื่อมีปัญหากเกิดขึ้นจริง ๆ ก็พลอยรุ่งรักองการ ในขณะที่องการรัก
 มุกกริน เพทายก็แก้ปัญหาด้วยการต่อต้านเหตุการณ์ที่ควรจะให้เกิดขึ้นให้เกิดเหตุการณ์ที่ตนต้องการด้วย
 ฉันทาคติ ทั้งนี้เพราะเพทายรักและสงสารบุตรคนสุดท้องมากกว่าคนโต เขาจึงกักกันมุกกรินเพื่อ
 ให้อองการหันมาสนใจพลอยรุ่ง โดยอ้างเหตุผลกับเพียงมาควา "อย่าหาว่าอาตมาเอียง รักลูกไม่
 เท่ากันเลยนะ ... อาตมาเห็นยายมุกเป็นคนเข้มแข็ง ช่วยตัวเองได้มากกว่ายายพลอย เงินคาว
 เงินเดือนมากกว่า เงินทองที่ตนเขาจ่ายเป็นค่าเสียตาก็มีรองวังอยู่ อีกประการหนึ่งเขารูจัก
 ชีวิตครอบครัวดีขึ้นกว่าก่อน ก็มีวิชาความรู้ที่จะได้ออกสู่โลกกว้างที่เคยเอื้อมมาแล้ว หรือถึงเขาจะอยู่
 คนเดียวต่อไปอีกเขาก็ไม่เคืองครอน อาตมาเห็นอย่างนี้เลยคิดว่าถ้าเขาจะเปิดโอกาสให้ยายพลอย
 ก็คงไม่กระไรนัก"¹ กังนินเห็นปัญหาคะออย ๆ คลั่งคลั่งลงก็กลับขมวดขมวงยุ่งยากขึ้น ทั้งนี้
 เพราะองการทองหมั้นและแต่งงานกับพลอยรุ่ง ทั้ง ๆ ที่ไม่อาจจะตัดใจจากมุกกรินได้ พลอยรุ่ง
 หมายมั่นกับมุกกรินเพราะความระแวงแคลงใจ ส่วนมุกกรินก็พอใจในความไม่ยุติธรรมของบิดา
 เหตุการณ์ในมานะจึงเคยอบอุ่นด้วยความรักความเข้าใจระหว่างพ่อกับลูก พี่กับน้อง เริ่มเปลี่ยนไป

¹ สุกัญญา ชลศึกษ์ มณีกัน เล่ม 2 โยภกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 708 -

ถึงนั้นเมื่อมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง คือ นิดรอยเกิดรักใคร่กับหัวหน้าคนตรีซึ่งเป็น
ผู้เฒ่ารอบคอบแล้ว และยอมเป็นเมียน้อยเขาโดยไม่หวั่นเกรงต่อการตำหนิว่าร้ายใด ๆ สุขภาพจิต
ของเพทายซึ่งทุกข์โศกมาเรื่อย ๆ จึงทุกข์โศกยิ่งที่สุด พลอยทำให้สุขภาพกายทุกข์โศกไปด้วย
จนกระทั่งต้องเข้าโรงพยาบาล จึงกล่าวได้ว่า การไม่เตรียมพร้อมที่จะรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ
การไม่ยอมยืดหยุ่นตัวเองเพื่อรับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยใจสงบนั้น นอกจากจะทำให้เหตุการณ์
รอบคอบยากแล้ว ยังทำให้ตนเองได้รับความทุกข์อย่างหนักอีกด้วย

ด้วยสาเหตุดังกล่าว เพทายจึงประสบความทุกข์เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุตรอยู่
ตลอดเวลา เริ่มจากมุกกรีนแต่งงานกับคนต่างชาติ ทั้งยังมีเหตุให้หย่าร้างกันหลังจากวันแต่งงาน
เพียงเจ็ดวัน พลอยรุ่งหลงรักชายสงวยผู้หนึ่ง ซึ่งร่างกายหลังว่ามีครบครันแล้วและเป็นสามีกับ
ของหญิงสูงอายุอีกคนหนึ่งด้วย หลังจากออกหักก็สนใจคนต่างชาติอีกคนหนึ่งด้วยอารมณ์แปลก "...ปิ่น
นิดรอยก็รู้ว่าจะเป็นนักรอง พลอยรุ่งหันมาหลงรักองการ ในขณะที่องการหลงรักมุกกรีนที่นิดรอยเห็นว่า
ที่จะไปอยู่หอพัก นิดรอยแค้นที่ท้าวชอบหัวหนางคนตรีซึ่งมีครบครันแล้ว พลอยรุ่งเที่ยวเตร่
กับชายต่างชาติและดื่มสุราจนเมเมาประชวรองการ องการชอบพินและแต่งงานกับพลอยรุ่งอย่าง
รวบรัดไม่มีมาโนใหญ่โตเป็นเรือนหอ ไม่มีรถและไม่มีเงินจัดงานเลี้ยงใหญ่โตดังที่เพทายเคยฝันไว้
นิดรอยยอมเป็นเมียน้อยของชายที่ตนรัก ก็ริยาที่เปลี่ยนเป็นเหงาหงอยขององการ เมื่อชอบพิน
พลอยรุ่งแล้ว ทำให้พี่แหม่ใส้อย่างไม่สม่าเสมอของพลอยรุ่ง และการขออนุญาตไปอยู่หอพักอีกครั้งหนึ่ง
ของมุกกรีน เหล่านี้เป็นต้น กล่าวได้ว่าทุกข์สุขของเพทายขึ้นอยู่กับทุกข์สุขของบุตรทั้งสามคนตลอด
เวลา ยิ่งไปกว่านั้น เหตุการณ์บางอย่างเป็นความสุขของบุตร แต่ไม่เป็นไปตามที่เขามุ่งหวังก็เป็น
ความทุกข์สำหรับเขามากกว่า ความทุกข์ทั้งหมดนี้เข้ามาในขณะที่สุขภาพกายกำลังอ่อนแอ จึงเป็น
เหตุให้อาการทางกายหนักยิ่งขึ้น จนกระทั่งเขาเองก็คิดถึงความตาย

หลังจากที่เจ็บหนักจนกระทั่งตนเองคิดว่าอาจจะถึงตายได้ เพทายก็เกิดความคิดใหม่
ถึงที่เขาพูดกับองการว่า "...เจ็บหนักกว่านี้คิดว่าคงตายแน่ ... ผมไม่โยกตัวหรือวิ่งหรือคุณเอ๊ย
แต่เมื่อเกิดอารมณ์สงบพอ ผมก็เฝ้าคิดถึงคนที่ใกล้จะถึงฝั่งทั้งหลายว่า สิ่งทั้งหลายล้วนเป็น

ภพหลวงศกทั้งนั้น เราบวกรวมทั้งที่ยกนั้นด้อมนั้นจะให้ทุกอย่าง เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ตามใจเรา"¹
 เขาจึงเริ่มฝึกใจให้ยอมรับความผันผวนของสิ่งแวดล้อมด้วยความมีสติ และพยายามที่จะแก้ไข
 ทุกอย่างที่ทำได้ ถึงเช่น การบอกเลิกข้อตกลงเกี่ยวกับการหมั้นระหว่างองการกับพลอยรุ่งเพราะ
 เห็นว่าหากยังทิ้งกันไว้ก็เกิดกันต่อไปก็ไม่ใช่ผลดีต่อใคร เพราะองการไม่ไ่รักพลอยรุ่งแต่รักบุญกรีน
 เขาเองก็ไม่สบายใจที่จะยอมให้เป็นไปอย่างนั้น ทั้งที่เขาพูดกับพลอยรุ่งว่า "ยายพลอยรุ่งจะมี
 น้ำใจเป็นนักกีฬา อย่าโกรธเธอเลยที่ทุกอย่างนี้ พ่อไม่สบายใจจนทุกขทรมาน ถ้าจะปล่อยให้อะไร
 เป็นไปอย่างมันไม่ควร เป็น..."² การกระทำของเขาคครั้งหลังสุดนี้ ส่งผลกระทบกระเทือนต่อ
 พลอยรุ่งโดยตรง พลอยรุ่งจึงหันไปติดต่อกับชาร์ลอีกครั้งหนึ่งด้วยอารมณ์ประชดประชัน ถึงนั้น
 แม้ว่าเขาจะพยายามฝึกจิตใจให้สงบ ยอมรับความจริงบางอย่างไปแล้ว แต่อกที่สะเทือนใจ
 กับการกระทำของพลอยรุ่งบุตรที่เขาห่วงใยที่สุดไม่ได้ ถึงนั้นแม้เขาจะพยายามบอกว่า "...ปล่อย
 มันไปตามเรื่อง ชีวิตของใครคนนั้นก็ควรรับผิดชอบ"³ และห้ามไม่ให้พูดถึงเหตุการณ์ที่ในล้อยทำ
 ลงไปด้วยลักษณะของการปลงตกว่า "อย่าพูดถึงมันอีกเลย พูดไปก็ไม่ประโยชน์ นอกจากทั้งเสีย
 ลืมเสีย ความสำคัญของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเล่าหรือส่งมรณะจะไม่ได้อยู่ที่อะไรหรอก อยู่ที่
 เราพยายามทำความเข้าใจ และให้อภัยเท่านั้นเอง โลกกว้างขวางนักและมีเรื่องอีกมากมายที่
 เราควรจะต้องหันไปมอง มีมุมอีกหลายมุมที่เป็นแง่คิด แทนที่เราจะตั้งหน้ามองอยู่มุมใดมุมเดียว แล้ว
 หาดูจิตใจจากมุมนั้น"⁴ ก็เป็นเพียงการพยายามทำความเข้าใจและทำให้สงบระงับครั้งสุดท้าย
 เท่านั้น เพราะในกัณวินนั้นเอง เขาก็สิ้นชีวิตจากการหวังและความสิ้นหวังไปอย่างสงบโดยที่ไม่มี
 ใครรู้แน่ชัดเลยว่าเขาทำใจได้ดังที่พูดหรือไม่

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ มณีกัน เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 1019

² อ. หน้า 1013

³ อ. หน้า 1013

⁴ อ. หน้า 1094 - 1095

เพทาย เป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงลักษณะของมิกาคือรักเอาบุตร เป็นหลัก หุ่นเทวีชีวิตจิตใจเคียงคู่ลูกปั้นใหม่ตร เป็นหรือมีตามที่ตนต้องการ ทั้งความหวังเกี่ยวกับอนาคตของบุตรไว้อย่างสวยงาม กรันเมื่อไม่ไถ่ถึงหวังก็เป็นทุกข์อย่างแสนสาหัสจนกระทั่งไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ได้อีกต่อไปได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้งนี้เพราะผู้เขียนสามารถนำลักษณะต่าง ๆ ที่มีส่วนทำให้บุคคลมีสุขภาพจิตผิดปกติ และหาความสุขให้ตนเองโดยมากเข้าช่วยในการสร้างลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละคร

* เรื่องบันทึกสาธุคุณ เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งเสนอปัญหาความผิดพลาดในการเลือกคู่ครอง อันเนื่องมาจากความทะเยอทะยานของมิกา ผู้เขียนกำหนดตัวละครได้เหมาะสมกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง แสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอได้ชัดเจน กล่าวคือ ผู้เขียนกำหนดให้นายเกตุเป็นมิกาคิดเห็นว่าบุตรสาวของตนควรจะไถ่แต่งงานกับบุคคลที่มีฐานะและสังคมในระดับสูง จึงปลุกฝังความคิดเหล่านี้ให้กับสะแกวัลย์เสมอ เป็นเหตุให้สะแกวัลย์ตกเป็นของสุรเสนบุตรชายของผู้อำนวยการบริษัทที่นายเกตุและสะแกวัลย์ทำงานได้อย่างง่ายดาย แต่การนี้ไม่เป็นไปดังที่นายเกตุนั้นไว้ เพราะสุรเสนต้องการสะแกวัลย์เป็นเพียงภรรยาลับหรือนางบำเรอชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้เพราะสุรเสนเองก็มีจุดมุ่งหมายที่จะแต่งงานกับหญิงที่เขาสามารถควบคุมจิตใจได้ทุกคน มีใจต้องการเฉพาะความงามเพียงประการเดียว ถึงที่นายเกตุเข้าใจ ยิ่งไปกว่านั้นนายเสนและนางมัธยมบิณามารดาของสุรเสนก็ปรารถนาบุตรสะใภ้ที่มีรูปสมบัติ กุณสมบัติ และทรัพย์สินสมบัติทัดเทียมกับบุตรของตนด้วย นอกจากตัวละครดังกล่าวแล้วผู้เขียนยังกำหนดตัวละครอื่น ๆ อีกหลายตัว เพื่อช่วยเสริมให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอชัดเจนยิ่งขึ้น และช่วยให้โครงเรื่องดำเนินไปอย่างสมจริง ดังเช่น นายทอง เทียหมอกุหลาบที่ให้นายเกตุและสะแกวัลย์คิดว่าจะได้ลูกธองก็ ซึ่งนายเกตุมีความว่าร้ายว้าย จึงเกิดความทะเยอทะยานเกินฐานะ จนเป็นเหตุให้เกิดความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงขึ้นในชีวิตของสะแกวัลย์ ทั้งยังเป็นผู้อวยยศและให้นายเกตุองเห็นความเป็นธรรมคาของชีวิตเมื่อได้รับความผิดหวังอย่างรุนแรง คำนิยามทั้งงานนี้ผู้เขียนในบริษัทของรักสะแกวัลย์ แต่สะแกวัลย์ไม่เคยสนใจมาก่อนเพราะเธอมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างไปจากเธอ เป็นผู้ช่วยทำให้เห็นความแตกต่างของความจริงกับความฝัน และคอยช่วยเหลือเมื่อสะแกวัลย์ก็จะ

ทั้งนี้ชีวิตใหม่ นางสำเนียงมารดาของสะแกน้อยผู้หนึ่งไม่ทะเลาะหยานในเรื่องการครองของบุตรสาว
 เสนอขายเกตุ จึงไม่เร่งรีบให้บุตรสาวมีผู้ครองจนกว่าจะแน่ใจว่าบุคลที่จะมาเป็นชายเป็นคนที่จริง
 และไปกันไค่ กานกับแนวพี่ชายทั้งสองของสะแกน้อยผู้หนึ่งพยายามเลือกเฟ้นหาผู้ครองให้นางสาว
 แก่มะเยอทะยาน เสนอขาย ทั้งยังคอยเตือนสะแกน้อยไม่ให้ฝันสูงเกินไป จึงมีบุตรสาวของ
 เพื่อนนายเสนางานนายเสนายายามสนับสนุนให้บุตรชายแต่งงานด้วย เพราะมีทุกอย่างพร้อมทั้งที่
 เขาหวัง เป็นคนใหญ่ให้สะแกน้อยได้กลับไปอยู่กับบิดามารดาตามเดิม หลังจากที่ได้ไค่แสดง
 ความตั้งใจออกไปอย่างซื่อสัตย์ และสายรุ้งผู้หนึ่งก็สอนให้รู้เห็นว่าเขาไม่อาจจะเอาเปรียบ
 ผู้หนึ่งให้ทุกคนถึงที่เขาเข้าใจ โดยการติดตามเอาดะวากเพื่อไค่เงินตลอดเวลา เป็นคน การกำหนด
 ลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละคร ผู้เขียนกำหนดไค่สมจริงและสอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งจะเสนอ
 เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นปัญหาไค่ชัดเจน ถึงจะวิเคราะห์เฉพาะตัวละครสำคัญที่ประสมปัญหาซึ่ง
 ผู้เขียนมุ่งเสนอต่อไปนี้

นายเกตุ

นายเกตุเป็นภิกษุที่ส่วนหรือมีอิทธิพลในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุตร เพราะ
 การตั้งความหวังในเรื่องการครองของบุตรสูงเกินฐานะของตน
 เพื่อให้โครงเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนจึงกำหนดลักษณะนิสัยของ
 นายเกตุดังต่อไปนี้ คือ นายเกตุเป็นกษัตริย์ สุกภาพ ไม่ชอบมีเรื่องกับใคร รักความถูกต้องตาม
 ธรรมเนียมของธรรมเนียม ชอบสัจ คือความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง ถือตัว รักเกียรติ และเห็นความสำคัญ
 ของจิตใจมากกว่าผลประโยชน์ นอกจากนี้ยังกำหนดให้นายเกตุเป็นหัวหน้างานที่มีความรู้ดีกว่า
 บุคคลในแวดวงเดียวกัน และมีหลักในการดำรงชีวิตที่นิยมปฏิบัติโดยเคร่งครัดทั้งในด้านการงาน
 และด้านครอบครัวหลายประการ เช่น ว่างงานยกยอความซื่อสัตย์ รักมิตรของงานในหน้าที่อย่างดี
 เคารพและกตัญญูต่อบุคคลทั้งคนและสัตว์ รักมิตรของครอบครัว รักบุตรและภรรยาเป็นชีวิต
 จิตใจ อบรมบุคคลในครอบครัวให้มีจิตใจอันดีและมีคุณธรรม และไม่ชอบให้บุตรและภรรยา
 ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องชาวบ้าน เป็นที่หรือเล่นการพนัน เป็นต้น ลักษณะนิสัยดังกล่าวให้นายเกตุ
 มีความสุขได้ตามควรแก่สภาพอากาศนายเกตุไม่ทะเลาะหยานในเรื่องการครองของบุตรสาวเกินไป

จนเป็นเหตุให้ทั้งตนเองและบุตรสาวได้รับความทุกข์

สาเหตุที่ทำให้นายเกตุมีความทุกข์และเป็นต้นเหตุให้บุตรสาวของสมเด็จพระเอกาทศธรรม
นิพพานครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต ก็คือการตั้งความหวังเกี่ยวกับบุตรสาวไว้มากเกินไป และ
พยายามที่จะให้เป็นไปตามที่หวังไว้ ต้นเหตุที่ทำให้นายเกตุตั้งความหวังไว้มากเกินไปไม่คำนึงถึง
สภาพความเป็นจริงของตน ก็คือความสวยของสะแกวัลย์ และคำทำนายของนายทองเที่ยง ถึงจะ
เห็นได้จากคำพูดของเขาที่ว่า "...แต่รูปร่างหน้าตาอย่างนี้มีหวังข้ามชั้นเป็นกุดมายนานาแทน"¹
หรือ "...โอ้เที่ยงมันบอกว่า นิงวัลย์มันคงดี จะไฉนก็ว่ารวบ..."² ด้วยเหตุนั้นนายเกตุจึง
หวังเป็นอย่างมากว่าสะแกวัลย์จะได้แต่งงานกับบุคคลซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับ
สูง จึงจะเห็นความดีนี้ได้จากคำพูดที่เขาพูดกับภรรยาว่า "...จะเอามาทำไมไอรฐานะไม่ต่าง
กับเราละ มีตัวทั้งทีก็ท้องเอาให้มันสบาย"³ และตั้งใจที่จะจัดการให้เป็นไปดังที่เขาหวังเอาไว้
จะเห็นได้จากคำพูดที่ว่า "ฉันจะคอยหาตัวดี ๆ ให้มันนะซี"⁴ นายเกตุจึงระแคะระวังไม่ให้
สะแกวัลย์สนับกับบุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกับตน ทั้งยังปลุกฝังให้สะแกวัลย์ทะเยอทะยานอยู่ตลอด
เวลา ถึงคำพูดที่ว่า "ฉันบอกกับมันทุกวันว่า ... วัลย์เอ๋ย หมอเขาบอกว่าเอ็งจะได้ดี มีตัวสูงศักดิ์
นาเอ็งนา เพราะฉะนั้นต้องสงวนเนื้อสงวนตัวไว้ให้มันคง อย่าเที่ยวโคเหลาะแหลวแวงอะไอ
พวกพวชยขึ้นโรงขึ้นศาลที่ไหนเป็นอันขาด"⁵ และเมื่อสะแกวัลย์นำเรื่องของค่านึงชายหนุ่มที่แสดง
ความรักชอบพอเธอมาเล่าให้เขาฟัง นายเกตุก็แสดงกิริยาไม่พอใจทันที และมักจะชักเคื่อนกย
เหตุผลที่คล้าย ๆ กันเสมอ เช่น "เรื่องอะไรเอ็งจะต้องไปใส่ใจมัน เงินเดือนมันเท่าไรกันเรี่ยว
บ้านต้องเช่า ค่าใช้จ่ายปาละ จะเอาที่ไหนมาเลี้ยง..."⁶ และ "...พ่อไม่อยากจะเอ็งเป็น

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 โดย "กัญญ์ชลา" (นามแฝง) หน้า 3

² อ. หน้า 35

³ อ. หน้า 263

⁴ อ. หน้า 3

⁵ อ. หน้า 4

⁶ อ. หน้า 171

ขณะเดียวกันความทุกข์ที่ได้รับทำให้นายเกตุยอมรับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ และความเจ็บปวดที่เขาได้รับจากการผ่าตัดไส้ติ่ง ทำให้เขาเริ่มคิดถึงความเจ็บปวดทางใจ และพิจารณาถึงที่มาของความเจ็บปวดนั้น มองเห็นความผิดพลาดของตนเอง কেনซัก จนกระทั่งยอมอภัยให้กับความผิดพลาดของบุตรและภรรยา ยิ่งไปกว่านั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับนายเสนาและสุรเสนได้ช่วยลดความรู้สึกโกรธแค้นพยายามทำให้อยู่ให้น้อยลงจนกระทั่งหมดสิ้นไปจากใจ ความทุกข์ของนายเกตุจึงลดน้อยลงกบาย ในขณะที่นายเกตุไม่คิดที่จะหวังหรือฝันถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดอีกต่อไป ดังนั้นเขาจึงยินยอมให้ค่านึงแสดงกิริยาเอื้ออาทรต่อสะแกวัลย์ซึ่งกลับมาเป็นโสเภณีอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่แสดงกิริยารังเกียจดังที่แล้ว

นายเกตุเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่า บิคาที่มีความทะเยอทะยานในเรื่องการครองของบุตรสูงเกินไปโดยไม่คำนึงถึงสภาพของตนเองนั้น อาจจะทำให้ตนเองและบุตรได้รับความทุกข์อย่างแสนสาหัสเพราะความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้

สะแกวัลย์

สะแกวัลย์เป็นหญิงสาวที่เลือกการครองชีพผิดพลาดเพราะความทะเยอทะยานเกินฐานะซึ่งมีผลเนื่องมาจากการหวังสูงเกินไปของบิดา

ผู้เขียนกำหนดให้สะแกวัลย์เป็นสาวน้อยอายุ 18 ปี ทำงานเป็นเสมียนในบริษัท บิคาทำงานเป็นยาม เนื่องจากสะแกวัลย์สวยมาก ทั้งบิดาและพี่ ๆ จึงพยายามเพิ่มค่าการครองชีพที่คิดว่าดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดให้กับเธอ กล่าวคือบิดาหมายมั่นในตัวสุรเสนบุตรชายของผู้อำนวยการบริษัทที่ตนทำงาน ท่านพี่ชายคนโตพยายามให้สะแกวัลย์ชอบพอคลุกหัวหน้าโดยตรงของเขา ส่วนแก้วพี่ชายคนรองสนับสนุนศักดิ์สิทธิ์น้องชายผู้จัดการร้านที่แก้วทำงาน ในขณะที่เกี่ยวกับค่านึงเพื่อนร่วมงานของสะแกวัลย์ก็แสดงกิริยาชอบพอสะแกวัลย์อย่างเห็นได้ชัด และท้ายที่สุดที่สะแกวัลย์เป็นบุตรสาวคนเดียวของบิดามารดา ทั้งยังสวยมากสะแกวัลย์จึงได้รับการเลี้ยงดูอย่างระแวดระวังจากบิดามารดาและพี่ ๆ มาตลอดเวลา สะแกวัลย์จึงเป็นหญิงสาวที่ไม่รอบรู้ประปรีย์วเช่นหญิงสาวอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน แต่เป็นคนเรียบร้อย ซื่อ เบิกเผย และราเริงแจ่มใส

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสะแกวัลย์ คือความผิดพลาดในการเลือกคู่ครอง ความผิดพลาด
 ดังกล่าว เกิดขึ้นเพราะความทะเยอทะยานที่ปลุกฝังมาตั้งแต่เริ่มเป็นสาว กล่าวคือสะแกวัลย์
 มองข้ามชายหนุ่มที่มีฐานะความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกับเธอมากนักซึ่งมาติดพันเธอไปหมด ไม่ว่า
 คำนิง ศักดิ์สิทธิ์ หรือคิลก แต่ทั้งนี้ก็จะยกฐานะของครอบครัวโดยการแต่งงานกับผู้ชายที่มีฐานะ
 ทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูง ดังนั้นเธอจึงระมัดระวังตัวกับบุคคลในระดับชั้นเดียวกัน
 แต่ไม่ไคร่ระมัดระวังตัวกับสุรเสน ผู้ซึ่งมีฐานะของเธอนิยมชมชอบมากเพราะเขาร่ำรวย มีการศึกษา
 สูงและชาติตระกูลดี ทำให้สะแกวัลย์เกิดความรู้สึกนิยมยกย่องและมั่นใจในความดีของเขาไปก่าย
 ยิ่งไปกว่านั้นมิถิยังสอนเธอไว้อีกว่าให้เธอสงวนตัวไว้เพื่อที่จะได้ "แต่งงานกับผู้ชายดี ๆ
 รวย ๆ"¹ ดังนั้นเมื่อเธออยู่กับบุคคลในลักษณะดังกล่าว เธอจึงไม่คิดที่จะระมัดระวังตัวเช่นปกติ
 ประกอบกับสะแกวัลย์ถูกเลี้ยงมาในลักษณะถูกเก็บตัวจนเกินไป เธอจึงซื่อและไร้เดียงสาในเรื่อง
 ความปลอดภัยที่เกิดจากบุคคลชั้นสูง ไม่รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน ตลอดจนไม่รู้จักสถานะที่อันเป็น
 อันตรายสำหรับหญิงสาว กวญเห่ทุกทั้งกล่าวสะแกวัลย์จึงตกเป็นของสุรเสนได้โดยง่าย สะแกวัลย์
 มีสภาพทั้งที่ทานพยายามอธิบายให้มิถิฟังว่า "...มันซื่อเกินไป ... ซื่อจนเธอ ก็เลยถูกต้มได้
 ง่าย ลูกผู้หญิงแบบนี้ พอจะเลี้ยงอย่างบัวกลางบึงไม่ให้รู้ไม่ให้เห็นอะไรเลย แล้วก็วางแผนไว้
 จะให้ไปกับคนอย่างนั้นอย่างงั้นนะ มันไม่ไคร่พอละ เลี้ยงแบบนี้มันเลี้ยงให้โง่ พอโง่แล้วก็เป็น
 เหยื่อคนฉลาด..."²

เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นแล้ว สะแกวัลย์รู้สึกว่าเป็นความผิดอย่างมหันต์ที่ตนกระทำ
 ในสิ่งซึ่งเห็นว่าไม่ถูกต้อง ความรู้สึกดังกล่าวทำให้เธออยากจะสารภาพกับมิถิ ครั้นเมื่อ
 สุรเสนห้ามไว้เธอก็รู้สึกเป็นทุกข์อย่างมาก ในขณะที่เดียวกันก็ค่อย ๆ เรียนรู้ความจริงว่า
 พฤติกรรมที่สุรเสนทำต่อเธอเป็นความรักหรือไม่ จากการเลียมเลียมถามจากมิถิและการ
 พยายามทั้งสองคน รวมทั้งการใช้สัญชาตญาณของตนเองประกอบ และเมื่อเกิดความไม่แน่ใจ

¹ สุภัตญา ชลศึกษ์ ฝันกลางฤดูฝน เล่ม 1 โยธ "กัญญชลา" (นามแฝง) หน้า 114

² ก. หน้า 618 - 619

มากขึ้นเธอก็ตัดสินใจบอกบิดา ทั้งที่รู้ว่าเธอทำให้บิดามารดาเป็นทุกข์หนัก กรั้นเมื่อตกลงกันไม่ได้เพราะบิดาไม่ยินยอมให้เธอเป็นภรรยาถึงที่สุรเสนของการ สะแกดัยก็ตัดสินใจช่วยตัวเองไปอยู่กับสุรเสน เพราะไม่อยากแสดงท้าวว่าบริสุทธิ์หลอกลวงชายหนุ่มอีกสามคนที่ชอบเธอ และไม่อยากจะมีสามหลายนคน สะแกดัยพยายามทำให้ยอมรับในสภาพที่ตนเป็นอยู่ และพยายามพอใจเท่าที่เธอสามารถจะให้ได้ ทั้ง ๆ ที่เธอต้องสะเทือนใจในพฤติกรรมของเขายิ่งเสมอ เธอตั้งใจที่จะประพาศให้ถึงที่สุดในขณะที่อยู่กับเขา และเมื่อรู้แน่ว่าสุรเสนจะแต่งงานเธอก็เริ่มทำให้พร้อมที่จะไปจากเขายูตลอดเวลา แต่ก็ตั้งใจไว้ให้เหตุเกิดจากฝ่ายเขา ถึงคำพูดที่เธอพูดกับมารดาว่า "สภาพของหนูแม่ไหนแม่รู้ หนูไม่มีทางอื่นนอกจากรอวันที่เขาจะอุปเปิดออกมาเท่านั้น แต่จะให้หนูออกมาก่อน หนูไม่ออก ถ้าหนูออก เขาก็ลงโทษว่าหนูเป็นฝ่ายผิด ... คงหาเรื่องอะไรทำอะไรให้เราคอยแม่กันแน่ละ"¹ แต่ความตั้งใจของเธอไม่ได้ผลอย่างที่หวังไว้เพราะเธอหึงหวงจนขาดสติ แสดงกิริยาการก้าวร้าวหญิงที่กำลังจะเป็นคู่หมายของสุรเสน จนเป็นเหตุให้ประจักษ์ชัดถึงน้ำใจที่สุรเสนมอบเธอ สะแกดัยจึงตัดสินใจกลับบ้านโดยไม่ยอมรับเงินที่เขาให้ และไม่คิดที่จะหวนกลับไปอีกเลยแม้ว่านางมัชฌมและนายเสนาก็ไม่อยากให้เธอจากมานัก

ความทุกข์เป็นบทเรียนสอนให้สะแกดัยยอมรับสภาพ ยอมรับความจริง และเข้าใจชีวิตมากขึ้นเป็นระยะ ๆ เธอจึงไม่คิดที่จะโทษใครว่าเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ถึงคำพูดที่ว่า "...เราจะโทษอะไรก็ไม่ได้สักอย่าง นอกจากโทษตัวเราเอง เราสร้างเราให้มีสมองทำไมเราไม่ใช้สมอง"² ในขณะเดียวกันเธอก็เริ่มมองหาทางออกให้กับตนเอง และเมื่อถึงวันที่จำเป็นต้องตัดสินใจเธอก็สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคงและไม่หวนนึกเสียกาย ถึงที่เธอตัดสินใจออกจากบ้านสุรเสน และตั้งใจแน่วแน่ที่จะสู้ชีวิตด้วยตัวเอง ทำงานหาเงินเลี้ยงตัวเอง และช่วยเหลือบิดามารดาโดยไม่เลือกงาน แม้เมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นใหม่เธอก็ยอมรับอย่างสุจริตกับมันที่จะยืนหยัดด้วยตนเองต่อไป ส่วนความเกลียดแค้นพยายามาที่เธอมีต่อสุรเสนนั้นยังรุนแรง

¹ สุภัตญา ชลศึกษ์ มังกรกลางฤดูฝน เล่ม 2 โดย "กัญญ์ชลา" (นามแฝง) หน้า 1104

² ฎ. หน้า 861

อยู่ตลอดเวลา แก่เธอเก็บไว้ในส่วนลึก ครั้นเมื่อได้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเขาทำให้เขาได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสเพราะผู้หญิงคนหนึ่ง ความเคียดแค้นพยายามที่จะหมกมุ่นไป

สะแกวัลย์เป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นความฉิบหายที่เกิดจากความทะเยอทะยานเกินฐานะของตนเอง

เรื่องพลอยพรวางแสง เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะบิดาของชอหากที่ทุจริตเกี่ยวกับเงินของราชการ ซึ่งมีเอกชนเป็นผู้เสียหายรวมกัน ผู้เขียนสามารถกำหนดตัวละครได้เหมาะสมกับโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง แสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้เขียนกำหนดให้ เพชร เป็นบุคคลที่รักบุตรและภรรยามากเป็นชีวิตจิตใจ พยายามหาทุกสิ่งทุกอย่างมาให้เพื่อความพอใจของบุตรและภรรยา ไม่ว่าวิธีการที่ใฝ่ฝันนั้นจะเป็นวิธีใด กรองเป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานอย่างแรงกล้า มองเห็นค่าของวัตถุมากกว่าสิ่งอื่นใด กรองจึงเป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้เพชรเป็นผู้ต้องหาถึงกึ่งกลาง นอกจากความทะเยอทะยานที่ไม่มีความละอายของเขาคงทำลายสามีและบุตรในกาลต่อมาแล้ว กรองยังเป็นมารดาที่มักจะแสดงความรักด้วยการให้ในสิ่งที่เขามองว่าสำคัญกว่าจะคำนึงถึงความเจริญทางสติปัญญาและอารมณ์ของบุตร และทุกข์ที่เห็นความสำคัญของวัตถุอย่างมากมานี้เอง บุคคลทั้งสองจึงมุ่งที่จะสะสมทรัพย์สินสิ่งของไว้ให้บุตรอย่างเต็มความสามารถ ถึงที่กรองให้เหตุผลกับบุตรว่า "แม่ชอบอภิมันเกิดขึ้นจากรัก ความรักที่เปี่ยมล้นของพ่อและแม่ แม่รักลูกมากจนหวังจะให้ลูกสบายทุกสิ่งทุกอย่าง ... รักลูกมากจนทนเห็นลูกลำบากไม่ได้ ไม่ว่าจะควยกรณใด ๆ ... ลูกคนอื่น ๆ อยู่ใดควยบาทเดียว ลูกแม่จะต้องอยู่ใดควยสิบบาท"¹ แล้ววิธีการที่ใฝ่ฝันเป็นวิธีการที่ผิด ผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นตรงกันข้าม ถึงที่บุตรพยายามอธิบายให้กรองยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นว่า "... พ่อกับแม่รักเรา ... ทำทุกอย่างเพื่อเรา ... เพียงแต่ว่าสิ่งที่พ่อแม่ทำนั้นเป็นความผิด ถึงอย่างไรความรักกับความผิดนั้นจะอยู่ด้วยกันได้ไหม มันเหมือนทำลายซึ่งกันและกัน..."² ทั้งนี้เพราะ

¹ สุภัตญา ชลสิทธิ์ พลอยพรวางแสง โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 414

² ก. หน้า 142

ผลที่เกิดขึ้นกับบุตร เป็นทั้งคำพูดที่ว่า "...แต่เวลานี้เราลำบากแล้วนะคะ เมฆา ลำบากยิ่งกว่าลูกคนอื่นเป็นร้อยเป็นพันเท่า เพราะความที่แม่หวังจะให้ลูกของแม่สบายกว่าเขาเสียเท่านั้นแหละ"¹ บัว กลาง และเฝ็มเป็นบุตรซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นในพฤติกรรมของบิดามารดา แม้ส่วนเสียหายทั้งอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดอย่างรุนแรง นอกจากนั้นผู้เขียนยังกำหนดตัวละครอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้การต่อสู้เพื่ออยู่รอดของเด็กทั้งสามเป็นไปตามทางที่เหมาะสมที่ควรอีกหลายตัว เช่น ถึงน้องของกรองซึ่งพอใจที่จะมีความสุขอยู่กับสภาพที่เป็นอยู่ ไม่ทะเยอทะยานและเห็นความสำคัญของวัตถุเหมือนกรอง ชาญสามของกิ่งซึ่งมีหลักในการดำรงชีวิต และปกครองคน มีน้ำใจเปี่ยมล้นด้วยความเมตตา ดังนั้นทั้งกิ่งและชาญจึงเป็นหลักในการประคับประคองและฟื้นฟูสภาพจิตใจของเด็กทั้งสามให้กระเืองขึ้นจนกระทั่งสามารถยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ ทั้งยังเตรียมกำลังทรัพย์และจัดหาที่ทางในการทำมาหากินไว้ให้สำหรับเด็กทั้งสามด้วยความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ คนนักวิชาการที่มุ่งกรมประมงผู้หลงรักบัว ช่วยให้มีกำลังใจความเมื่อนายเคร้าซึม และต่อได้ในชีวิต เพราะเกิดความรู้สึกว่าตนยังมีค่าอยู่บ้าง มีกำลังใจที่จะตั้งตนต่อสู้กับชีวิตใหม่ และเริ่มมองเห็นคุณค่าของชีวิตจากผลงาน และเพิ่มท่งงานใหม่ที่มีส่วนให้บทเรียนที่มีผลให้เพิ่มรู้จักชีวิตมากขึ้น ยอมรับความจริงมากขึ้น และมีจิตใจแข็งแกร่งที่จะต่อสู้กับอุปสรรคยิ่งขึ้น เป็นต้น การกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทผู้เขียนสามารถกำหนดได้สมจริงและสอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอเป็นอย่างดี ถึงแม้จะวิเคราะห์เฉพาะตัวละครสำคัญที่เป็นผู้มีปัญหาก็คงพอ

บัวบุศรา โกลแมน และฉันทพ หรือ บัว กลาง และเฝ็ม

ทั้ง บัว กลาง และเฝ็ม เป็นบุตรที่ไม่มีส่วนรู้เห็นในกรรมที่บิดามารดาทำขึ้น แต่มีส่วนรับผลกระทบอันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือนอกจากจะทุกข์เพราะบิดาเป็นพ่อของหากินที่ทุจริตเกี่ยวกับการเงิน และเป็นนักโทษหลังการตัดสินคดีแล้ว ยังต้องประสบกับความทุกข์ที่เกิดจากการต่อสู้กับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคม และความทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจ

ผู้เขียนกำหนดให้บัว เป็นนักศึกษาชั้นปีที่สองในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จัก และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลอื่น ๆ เพราะนอกจากจะเป็นภรรยาของคณะแล้วยังเรียนอีกด้วย บัว ภาณุใจรักตัวเองมาก ถึงขั้นยอมลาที่เกิกันจึงทำให้เธอเจ็บปวดและซึมซึ้ง เพราะทำลาย ความภาณุใจและความทะนงที่เธอมีอยู่เกือบหมดสิ้น กุญแจกุญแจบัวจึงไม่ยอมไปเรียน ที่ไหน ถึงที่เธอบอกเหตุผลกับก๊วยว่า "น่าจะให้บัวหน้าคนไปเรียนได้ยังใจ ... บัวอายุเพื่อน ... จริงหรือ? ผมมีมารยาทถ้าจะหักทลายกันตามปกติ แล้วเธอออกกะว่านี่เธอเขาจะมอง บัวแบบไหน มันผิดไม่ผิด บัวหมดความภาณุใจในตัวเองกะ น้า"¹ และที่เธอบอกกับมารดาของ เธอว่า "ลูกบอกแล้วว่า หัวใจคนชาลลิกไม่กลับไม่เรียนอีก แต่แม่ไม่ทอเป็นห่วงหรือกะ... บัวมีทางที่จะเรียนได้ ไม่มีปัญหาอะไร ปัญหาอยู่แค่ ว่าบัวจะยอมเสียเวลาเท่านั้นแหละ แต่เสียเวลาก็น่าจะดีกว่าเสียหน้า จริงไหมกะแม่"² นอกจากความรู้สึกดังกล่าวแล้ว บัวยังนึกหวัง ที่คนรักของเธอจะเฝ้ายามไปกุญแจ บัวจึงรู้สึกสัมผัสส่วนวายใจมาก ไม่มีหลักยึดในการดำเนินชีวิต อีกต่อไป และไม่รู้จะเริ่มตนตรงไหน วิธีแก้ปัญหของบัวเริ่มแรกเธอตั้งใจจะหยุดพักเพื่อตั้งตัวใหม่ ระยะหนึ่ง ถึงที่เธอบอกกับก๊วยว่า "ยังมีเวลาอีกผมไปที่จะเรียน ถ้าอารมณ์ของเราพร้อม ... แต่เมื่ออารมณ์ไม่พร้อม การเรียนทำให้เป็นทุกข์ ฉันทจะพักผ่อนจนกว่าจะเริ่มได้ใหม่"³ ในขณะที่ เธอกำลังพักผ่อนนั้นบัวยอมให้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับก๊วยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อชดเชย สิ่งที่ขาดไปและเพื่อให้ความเหงาหงอย เส่ร้าง และเหนื่อยหน่ายในชีวิตเบาบางลง ในที่สุด ชีวิตในมานานาและนาเซยประกอบกับการคบกับก๊วยทำให้เธอเริ่มมองเห็นคุณค่าของงาน และ มองเห็นทางออกของตัวเอง เส้นทางออกนั้นคือความมั่นใจว่าเหมาะสมกับตนเองที่สุดในขณะนั้น นั้นคือการกลับไปสอบเข้ามหาวิทยาลัยแห่งใหม่ และตั้งใจเรียนใหม่แทนที่จะคิดแก้ปัญหาทาง ๆ กุญแจการรับมืองานกับก๊วยเพื่อหนีปัญหาต่าง ๆ เป็นการแก้ปัญหาที่ยอมรับความต้องการของ ตนเอง และคิดที่จะสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยจิตใจที่หนักแน่นขึ้น

¹สุกัญญา อดิศักดิ์ พลอยพราวแสง โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 46 -

²ก. หน้า 101

³ก. หน้า 233

กลางเป็นนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งในมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง กลางเป็นผู้รักการรักการที่และน้อง เพราะกลางเป็นหลานที่ญาติและถึงพยายามปลูกฝังความรักที่ทำงานให้กับเขาเสมอมา เนื่องจากเขาได้ใกล้ชิดกับนาและนาเขามากกว่าพี่และน้อง ซึ่งชอบความหรูหราและความสะเทวกลสบายทั้งคู่ กลางไม่มีปัญหาเรื่องการเข้าชั้นเรียนเพราะกลางเรียนในมหาวิทยาลัยที่จะเข้าชั้นเรียนหรือไม่เขาก็ได้ และแม้ว่ากลางจะไม่เข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่มีปัญหาเช่นเดียวกับน้า เพราะมหาวิทยาลัยที่กลางเรียนนั้นมีคนจำนวนมากจึงไม่มีใครรู้จักใคร นอกจากนั้นกลางยังไม่ชอบทุกขั้รรมานกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในร้านของนา ตรงกันข้ามการใ้มาอยู่และไ้ทำงานกับนาและนาเขย ทำให้เขามีความสุขขึ้น แต่ความสุขของกลางนั้นลึกต่ำกว่าพี่และน้อง ซึ่งเป็นผู้หญิง เพราะนอกจากกลางจะเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจ ไม่มีความเชื่อมั่นและหมดศรัทธาทั้งในตนเองและผู้อื่นแล้ว ยังพบความภาคภูมิใจทั้งในตนเองและในตัวของอีกฝ่าย ซึ่งสำหรับกลางแล้วความภาคภูมิใจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมาก ดังนั้นความสุขของกลางจึงเป็นความสุขที่ห้อยลึกและทำให้หมดไปโดยยาก นอกเสียจากว่าเขาจะสามารถเปลี่ยนความรู้สึกว่าตนเองนั้นคอยนั้นให้กลายเป็นความภาคภูมิใจ ้วยเหตุนี้กลางจึงออกที่จะลงโทษบิดาไม่ไ้ไ้ "...ไ้ไ้ความนิกรุนแรง ... ถึงขนาดทำให้ครอบครัวอับปางลงมพ"¹ แต่เป็นความรู้สึกที่กลางซ่อนไว้ในส่วนลึกและไม่กล้าคิดถึงมากนัก อย่างไรก็ตามกลางพยายามทำให้ใจให้อยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นกับความสงบอยู่เสมอ และตั้งใจที่จะกอบกู้ความภาคภูมิใจคืนมาให้ไ้ไ้ อย่างน้อย ๆ ก็เป็นความภาคภูมิใจในตัวเอง ถึงแม้เขาให้สัญญากับมารดาว่า "...ผมรับรองว่า วันหนึ่งผมจะคงกอบกู้ทุกอย่างที่หมดลงวันนี้ให้กลับคืนมา..."² และสัญญากับตนเองว่า "เราจะคงกลับมามีงานสง่า"³ เมื่อเขานึกถึงงานอาชีพซึ่งเขาจะทำและเห็นว่าแม่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตที่เรียนก็ไม่มีปัญหา เพราะสิ่งที่สำคัญอยู่ที่หลักเดิมซึ่งเขาเชื่อแน่วว่าเขาไม่หลกัพอที่จะทำอะไรไ้ไ้

¹ สุกัญญา ชลสิทธิ์ พลอยพราวแสง โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 315

² ก. หน้า 141

³ ก.

เพิ่มบุตรสาวคนสุดท้ายซึ่งถูกเลี้ยงมาในลักษณะที่ได้รับการบำรุงบำเรอทางวัตถุ แต่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ให้จิตใจพัฒนาไปตามวัย เติมจึงเป็นคนเจ้าอารมณ์ เอาแต่ใจตนเอง อทนต์ความลำบากลงน้อย ถัดมา วางตัวเหนือผู้อื่นเสมอ ทุจริต ก่อวิน และอวดดี ลักษณะของ เติมจึงเป็นสิ่งที่ทั้งพ่อและแม่กังวลว่า "...คนที่เห็นอะไร ๆ กระโดดไปหมด ชีวิตนั้นก็ยากขึ้น อยู่ยาก กินยาก เขาสั่งมยาก"¹ ภายหลังจากที่กล่าว เติมจึงปรับตัวโดยยากที่สุด เธอไม่อาจจะ เรียนในโรงเรียนเดิมซึ่งเธอภาคภูมิใจมากได้ เพราะเธอเคยเป็นคนเด่นที่มักจะเหยียดหยามผู้อื่น จึงไม่อาจจะทนคำพูดและสายตาของเพื่อนและครูในโรงเรียนได้ แม้ว่าจะเป็นคำพูดหรือสายตา ที่แสดงถึงความเห็นใจ เมตตาและสงสาร แต่ในขณะที่เธอก็ยังเกลียดเหยียดหยามโรงเรียน ใหม่รวมทั้งครูและเพื่อนใหม่ เช่นเดียวกับเธออยากหนีบ้านที่เธอเคยภาคภูมิใจในความสะดวกสบาย และความใหญ่โตหรูหรา แต่ในขณะที่เธอก็ไม่อาจจะปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสภาพบ้านของ น้าได้ ทั้งยังไม่มีอะไรหรือใคร เป็นที่ยึดเหนี่ยวพอจะเป็นเครื่องประโลมใจได้บ้างก็เช่นที่น้ามีควน หรือกลางมีน้ำเฮย เติมจึงแสดงความไม่พอใจอยู่ตลอดเวลา และด้วยเหตุที่ เติมไม่เคยคิดถึง ความ ควรไม่ควรนอกจากคิดถึงความต้องการของตนเอง และหาทางสนองความต้องการนั้นโดยไม่คำนึง ถึงอะไรทั้งสิ้น เติมจึงถูกเพิ่มโทษพาไม่ได้โดยง่ายเพียงเพราะความอวดดีจะหนีกลับบ้านของเธอ การเอาตัวรอดจากอันตรายครั้งสำคัญนี้ ได้ทำให้ เติมเริ่มเข้าใจชีวิต ยอมรับความจริง และมีจิตใจ แข็งแกร่งต่อสู้กับอุปสรรคมากขึ้น ทั้งยังได้สำนึกถึงอันตรายที่เกิดจากการใช้ชีวิตอย่างประมาท การเอาแต่ใจตัวและการมีอิทธิฤทธิ์แรง ยิ่งไปกว่านั้นการมีชีวิตอยู่ในบ้านน้าช่วยให้ เติมได้บางสิ่ง บางอย่างไปโดยไม่รู้ตัว นั่นคือเริ่มเบี่ยงเบนสิ่งฟุ้งเฟ้อ ไม่คิดโทษบิดามารดาอย่างรุนแรงเหมือน ตอนแรกเริ่ม แต่เกิดความคิดรวมทุกอย่างสุขขึ้น ถึงที่เธอพบกับบิดามารดาของเธอว่า "ลูกไม่ยาก ใฝ่หาความสุขมากมายถึงอย่างนั้นหรอกขอ พ่อให้เรามีความสุขร่วมกันดีกว่า"² หลังจากที่เธอ ยืนยันว่าเธอจะต้องปรับตัวยอมรับสภาพของตนเองให้ได้ และเริ่มใฝ่หาความภาคภูมิใจจึงคิดที่จะ

¹ สุทธิยา วรศักดิ์ พลอยพราวแสง โดยภุชญา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 128

² ก. หน้า 415

ทั้งนี้ใหม่เพื่อความภาคภูมิใจของตนเอง เติมนจึงสามารถปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสภาพของตนเอง
ได้โดยไม่ยากนักในเวลาต่อมา

บัว กลาง และเติมนสามารถหาทางออกที่เหมาะสมให้กับตนเอง ได้ด้วยจิตใจที่
หนักแน่นมั่นคง แต่ถึงกระนั้นบุคคลทั้งสามก็ไม่อาจหักห้ามความทุกข์ใจในมลกรรมที่เกิดขึ้นกับบิดาได้
ดังที่กลางกล่าวว่า "ไม่ใช่พอกันเกี่ยวหรือกะแนะที่ติดถูก ... ความจริงพวกเราติดถูกหนักยิ่งไป
กว่าพ่ออีก"¹ หรือบัวพูดว่า "... พ่อจะรู้ไหมว่าเราติดถูกรวมกับพ่อด้วย..."

บัว กลาง และเติมนเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นผลของการกระทำ
ที่ผิดจะให้ความสุขความสะอึกส่ายกับลูก แล้วยังหาความสุขให้ลูกเป็นวิธีการผิด ๆ ดังนั้นผลที่
ได้รับจึงเป็นตรงกันข้าม กล่าวคือ นอกจากจะไม่สามารถเป็นหลักที่ถ่ายทอดคุณปฏิบัติและไมอาจเป็น
ที่พึ่งของลูกแล้ว ยังสร้างความทุกข์ ความลำบากในการดำรงชีวิตให้กับลูกอย่างฉาฉาจนกระทั่ง
อีกด้วย

เรื่องไปสู่มืด เป็นนวนิยายที่แสดงให้เห็นปัญหาชีวิตที่ผิดพลาดอันมีผลเนื่องมาจาก
ความเห็นแก่ตัวของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วย ผู้เขียนกำหนดตัวละครได้เหมาะสมกับ
และเนื้อเรื่อง แสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอได้ชัดเจน กล่าวคือ กำหนดให้พลจันทรคำเนน
ผิดพลาดเพราะความเห็นแก่ตัวของที่มีความสัมพันธ์ด้วย สมโชคเป็นสามีที่ไม่มีความรับผิดชอบ
ในหน้าที่ ไม่ว่าในเรื่องความสุขทุกข์ของภรรยาหรือเรื่องการเงิน ยิ่งไปกว่านั้นสภาพความ
ยุ่งยากในบ้านทำให้สมโชคหาความสุขกับการดื่มสุรานอกบ้าน และกลับมาเมาอาละวาดทุบตีภรรยา
ทุกครั้งที่มีเรื่องขัดเคืองใจถึงทางออกก่อนหน้านั้น เมตตุมชายที่พลจันทรหลงรักและหวังที่จะ
ทั้งตนชีวิตใหม่กับเขาอย่างจริงจัง เป็นเหตุชีวิตอยู่กับการหาผลประโยชน์จากผู้หญิง ไม่รู้จักรักใคร่
และไม่อาจจะเสียสละให้ใครไ้ได้นอกจากตนเอง ดังนั้นเมตตุมจึงต้องการมีความสัมพันธ์อัน
กับพลจันทรเพียงเพื่อมาบำรุงบำเรอความสุขเพียงชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น และก็ถนัดออกไปจาก
ความรับผิดชอบเมื่อไม่ต้องการ แต่เมื่อเขาเกิดความต้องการขึ้นมาเขาก็ไร้เดดเหลียวมาทำลาย

¹ สุภัตญา พลศิริ พลอยพราวแสง โกลกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 472

เธอได้เพียงเพื่อให้ตนเองสมปรารถนา พลโทพินิจขายสูงอายุเข้มนวลจันทร์เข้ามารับการอนุเคราะห์จากเขาโดยการชักนำของนวลจันทร์ซึ่งเป็นภรรยาดีของเขา เป็นผู้หาทางบีบบังคับให้เธอยอมเป็นภรรยาดีของเขาอีกคนหนึ่งด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่เมื่อเข้าใจใจว่าเธอหันกลับไปไม่มีความสัมพันธ์กับคนรักเก่า ก็สามารถตัดความสัมพันธ์กับเธอได้ทันทีโดยไม่ยอมฟังคำอธิบายแต่อย่างใด และนวลจันทร์สาวคนเฒ่าของนวลจันทร์ซึ่งพยายามก่อกวนสาวมาจากความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่และหาทางก่อกวนไม่ให้เธอมีความสัมพันธ์กับเมตต์ เพราะรู้เล่ห์เหลี่ยมและลักษณะนิสัยอันแท้จริงของเมตต์ ทั้งยังเกลียดกล่อมให้นวลจันทร์ยินยอมเป็นภรรยาดีของพลโทพินิจ เพื่อหาที่พักอย่างถาวรให้กับบุตรได้เป็นผู้ก่อกวนนวลจันทร์ไปเสียจากพลโทพินิจ โดยการสนับสนุนนวลจันทร์ให้ตกลงกับเมตต์เพราะความอยากได้ยศและตำแหน่งเมื่อภรรยาพลโทพินิจสิ้นชีวิตลง นอกจากนี้เขายังกำหนดตัวละครประกอบอื่น ๆ อีกหลายตัวเพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง และทำให้เรื่องสมจริงยิ่งขึ้น การกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทของตัวละครผู้เขียนกำหนดให้สมจริง สอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งจะเสนอและแสดงให้เห็นปัญหาที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ก็จะพิจารณาตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหาเพียงตัวเดียวต่อไปนี้

นวลจันทร์

นวลจันทร์เป็นหญิงสาวที่ดำเนินชีวิตผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า เพราะความเห็นแก่ตัวของผู้ที่เธอมีความสัมพันธ์ด้วย

เพื่อให้โครงเรื่องและเนื้อเรื่องเป็นไปตามที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ ผู้เขียนกำหนดให้นวลจันทร์เป็นหญิงสาวอายุ 24 ปี ที่ผ่านการครองชีวิตมาแล้ว 5 ปี มีบุตรหนึ่งคน อายุ 4 ขวบ และมีลักษณะนิสัยดังต่อไปนี้ คือ เป็นคนขยัน มีความอดทน เกรงรักในศีลธรรม ซื่อสัตย์ มีความกล้าหาญ จริงจังกับชีวิต และเป็นคนซื่อ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนวลจันทร์คือการดำเนินชีวิตผิดพลาดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการผลักดันของบุคลลที่เธอเกี่ยวข้องกับ ประกอบกับความซื่อของตนเอง เริ่มตั้งแต่ความทะเยอทะยานทำให้เธอและนวลนากันร่นเข้ามาเรียนในระดั้มัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ ความซื่อและการได้มีโอกาสใช้ชีวิตอย่างเป็นอิสระ ทำให้เธอใช้ชีวิตผิดพลาดจนกระทั่งมีกรรกับสมโชคผู้ซึ่งหลอก

เธอว่าเขามีตำแหน่งหน้าที่การงานดี มีรายได้ค่อนข้างดี และเธอเองก็ถนัดการงานทางบ้านของ
 เขาคือพ่อสมภารจากเครื่องแต่งกายของเขา แต่เธอต้องผิดหวังอย่างมากเมื่อเธอต้องออกจาก
 มหาวิทยาลัยมาอยู่รวมกับครอบครัวของบิดามารดาของเขา ซึ่งเป็นครอบครัวที่... ๆ น้อง ๆ
 รวมอยู่ด้วยถึงหกครอบครัว เป็นเหตุให้เธอรู้สึกกับสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่มีส่วนสักเป็นของตนเอง
 และการเอาใจเขาเปรียบซึ่งกันและกัน ยิ่งไปกว่านั้นตำแหน่งหน้าที่การงานและรายได้ของ
 สมโชคก็ไม่ได้เป็นดังที่เขามองกับเธอ แต่ถึงกระนั้นเธอก็ตั้งใจที่จะเป็นภรรยาที่ดีที่สุด และ
 หวังเพียงแต่ทำให้เขารักเธอเพียงพอเท่านั้นเอง อย่างไรก็ตามการเอาใจเขาเปรียบในเรื่อง
 การเงินและการเมาสุราอดระอาที่เธอเสนอของเขา ก็ไม่พออนาคตที่รักทั้งใจของเธอ
 ไปทีละน้อย แล้วยเหตุที่เธอไม่พอใจที่ใกล้ชิด ประกอบกับเธอรักบุตรมากเกินกว่าที่จะทิ้ง ไม่ใกล้ชิด
 ประการหนึ่ง ทำให้เธอจำเป็นต้องอดทนต่อไป แต่ความกดดันที่ได้รับทำให้เธอไม่พอใจเสมอที่
 จะเป็นอิสระ จนกระทั่งมีเหตุการณ์ที่ทำให้เธอตัดสินใจง่ายขึ้น คือการได้พบกับนวนิยายครั้งหนึ่ง
 และถูกนวนิยายเกลี้ยกล่อมให้ไปเสียจากสภาพชีวิตที่ตึงเครียดทุกขั้วรมาณ ประกอบกับการทำร้าย
 ร่างกายในสถานที่สาธารณะที่สมโชคทำกับเธอ เธอจึงตัดสินใจมาอาศัยอยู่กับนวนิยายซึ่งพลโทพินิจ
 ผู้ปลการะนวนิยายในขณะนั้นก็เพิ่มให้ทำให้การช่วยเหลือทั้งในทางที่อยู่อาศัย และการหางานใหม่
 ให้ทำ

ความฉีกพลาดเกิดขึ้นอีกเมื่อนวนิยายหลงรักเมตต์ และยินยอมเป็นของเธออย่าง
 ง่ายดายโดยไม่ยอมรับทั้งค่าเคื่อนของใคร ทั้งนี้เพราะการที่เธอต้องทนอยู่กับสมโชคด้วยความ
 ทุกข์ทรมานมาเป็นเวลานาน ทำให้เธอเห็นเมตต์ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับสมโชคอย่าง เป็นตรงกันข้าม
 อย่างรวดเร็ว ถึงที่เธอสารภาพกับพลโทพินิจว่า "ฉันพยายามหนีสมโชคมากเกินไป และได้นำ
 สมโชคไปเปรียบเทียบกับทุกคนที่ฉันพบ เมื่อได้มาพบเมตต์ ฉันก็ต่างกับราวฟ้ากับดิน สมโชคคำ
 เมตต์ขาว สมโชคสกปรก เมตต์สะอาด สมโชคหยามกามพูดเอาไวแต่ทางของคนที่เขา
 ทั้งทั้งทะเล แต่เมตต์เป็นสุภาพบุรุษ ปากหวาน ก่อความพึงใจให้แทบทุกคนตั้งแต่แรกเห็น ฉันก็
 ตัดสินใจว่า เขาจะต้องดีกว่าสมโชคสักสิบเท่า..."¹ และเธอก็ว่าเขารักเธอจริง จึงคิดว่า

¹ สุจิตญา พลศิริ ไปสุฉิมพลี เล่ม 1 โภกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 459

ความผิดพลาดเกิดขึ้นกับนวลจันทร์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อเธอตกเป็นเครื่องมือให้เมศย์ใช้
 เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงให้พลโทพินิจเข้าใจผิดว่า เธอแอบติดต่อกับมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับเขานีก
 เหตุเกิดขึ้นเพราะกิเลสของนวลจันทร์และความเห็นแก่ตัวของเมศย์ กล่าวคือ เมื่อภรรยาของ
 พลโทพินิจสิ้นชีวิตลง และพลโทพินิจที่ทำการกับนวลจันทร์มาก ทำให้นวลจันทร์เกิดความรู้สึกไม่
 สมายใจ เพราะเกรงว่าพลโทพินิจจะยกตำแหน่งภรรยาตามกฎหมายและยศคุณหญิงซึ่งตนอยากได้
 ให้กับนวลจันทร์ จึงแสดงกิริยาหมองเหม็นกับนวลจันทร์ และหาทางกีดกันนวลจันทร์ ไม่เสียจาก
 พลโทพินิจโดยการสนับสนุนให้เธอคืนอกกับเมศย์ ในขณะที่เวลานักพยายามสนับสนุนให้เมศย์หาทาง
 กิ่งนวลจันทร์อย่างเต็มความสามารถ ส่วนเมศย์นั้นเกิดความต้องการที่จะแต่งงานกับนวลจันทร์
 ขึ้นมาจริง ๆ เพราะความรู้สึกว่าเธอและสำนักมีในสิ่งที่ตนประพาศมาโดยตลอดหลังจากที่ถูก
 ทำร้ายร่างกายด้วยเรื่องผู้หญิง ทั้งยังตระหนักถึงคุณค่าของนวลจันทร์ขึ้นมาอย่างมากมาย
 ในขณะนั้นนอนเจ็บอยู่ในโรงพยาบาล กรันเมื่อได้รับการปฏิเสธจากนวลจันทร์ก็เกิดความเสียกาย
 ขึ้นมาอย่างสูงยิ่ง การสนับสนุนของนวลจันทร์ทำให้เขาเกิดมานะที่จะเอาชนะให้ได้เพิ่มขึ้นอีก
 จึงวางแผนให้พลโทพินิจเข้าใจผิดในตัวนวลจันทร์ เป็นเหตุให้พลโทพินิจเห็นว่านวลจันทร์เลวร้าย
 เกินกว่าที่เขาจะเลี้ยงไว้ต่อไป ถึงกับพูดว่า "...เอาเถอะ เมื่อเธออยากเลิก ฉันก็ให้เธอ
 เป็นอิสระได้ตามใจอยาก เพราะปลงตกแล้วว่า แพศยานั้นเราเลี้ยงมันไม่ได้แล้ว"¹

พฤติกรรมของเมศย์ทำให้นวลจันทร์ได้ประจักษ์ชัดในความเห็นแก่ตัวของเขานีก
 ครั้งหนึ่ง นวลจันทร์จึงเริ่มตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับเธอหลังจากที่เธอคืนรนออกมาจากบ้านของ
 สมโชค นวลจันทร์ไม่หาสภาพชีวิตที่ตนควรจะดีกว่าเดิม ต้องการที่พัก ต้องการมีชีวิตอย่างสงบสุข
 และถูกทอดตามทำนองคลองธรรม และต้องการความรักอย่างบริสุทธิ์ใจ แต่ปรากฏว่าสิ่งที่เธอ
 ได้รับกลับเป็นความรอนแรมที่เกิดจากกิเลสของบุคคลที่เธอมีความสัมพันธ์อยู่ด้วย เธออาจจะได้รับ
 ในสิ่งที่เธอต้องการบ้างแต่ไม่มีสิ่งใดยั่งยืน แผนแผนำใจของพี่สาวคนโตของเธอ นวลจันทร์
 จึงตัดสินใจตั้งตนชีวิตใหม่ด้วยตนเอง ถึงกับพูดของเธอว่า "...คนเรานี้สิ่งใดก็ไม่เที่ยงนั้น

¹ สุกัญญา ธตตักย์ ไปสู่อิสรภาพ เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 506

แต่ละกะ สู้ทั้งตัวเองไม่ได้" ¹ กังนั้น เธอจึงไม่พยายามที่จะอธิบายความบริสุทธิ์ใจของเธอให้ พลโทสนใจเข้าใจ ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับเมคค้อย่างแน่วแน่ กังเหตุผลที่เธอบอกกับเขาว่า "ฉันไม่สามารถจะแต่งงานกับคนที่ใจเล่ห์เหลี่ยมว่าลายฉั่นได้ลงคอหรือกะเมคค แต่คุณจะต้องหาไปเพื่อความรักหรืออะไรก็ตามที่" ² และติดต่อกับสมโธซึ่งยินยอมหย่าให้เธอแต่โดยดีตามแผนของ เมคคเพียงเพื่อให้พลโทได้พบปะกันบ้างเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นนางจันทรยัง ไม่ยอมติดต่อกับ นวลนภาที่สาวคนเกลียวของเธอเกินความจำเป็นอีกด้วย ผู้ที่ช่วยให้ นวลจันทรสามารถยืนหยัดอยู่ได้ ด้วยตัวเองโดยไม่ลำบากนัก คือเทพ เจ้าของร้านอาหารที่เธอทำงาน ทั้งนี้เพราะเทพพิจารณาขึ้นเงินเดือนให้เธอมากพอสมควร ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่ใคร่ประโชติทั้งผู้ให้และผู้รับ กล่าวคือ ผู้ให้ก็ปลามาได้กำไร ผู้รับก็ได้อาศัยในบุญคุณ จึงพยายามเสนอแนะให้กิจการทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรยิ่งขึ้น ทั้งยังไม่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องขาดความนับถือตนเองไป

เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนมุ่งแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทิศทางของการเมือง มีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมทุกระดับชั้น ผู้เขียนสามารถกำหนดตัวละคร ลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละครให้สอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอ แสดงให้เห็นปัญหาที่กว้างตามแนวคิดของผู้เขียนในรัชกาลที่ ๖ กล่าวคือผู้เขียนกำหนดตัวละครในแวดวงที่เกี่ยวข้องเนื่องกันกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ วิชา การศึกษา และพื้นฐานทางความคิดต่างกัน เป็นผู้รับผลกระทบจากภาวะการ เปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองในลักษณะที่แตกต่างกันตามสภาพภูมิหลัง ลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละคร แต่ละตัวหรือแต่ละกลุ่มซึ่งผู้เขียนกำหนดไว้ เช่น

คุณ ขยันหมั่นเพียรหาหนทางที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และกำลังอยู่ในระหว่างฝึกงานหาหนทาง เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในอันที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และมีความเป็นตัวของตัวเอง คุณต้องการให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปบางส่วนและคงเหลือบางส่วนไว้ แต่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงไปโดยวิธีการที่นุ่มนวลและมีหลักการ

¹ สุกัญญา ขอสืบค้น ไปสู่สิ่งพลี เล่ม 2 โดยกฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) หน้า 527

² ก. หน้า 529

การวางตัวของชุมชนจึงอยู่ในลักษณะบีบทางสามกลางเป็นหลัก และมุ่งมั่นที่จะต่อสู้ตามวิถีทางทางการเมือง ผลกระทบจากภาวะของเหตุการณ์ทำให้ชุมชนเสียใจที่สุด คือการเสียชีวิตของอำรรพ เด็กหนุ่มที่เขารัก และเห็นว่าเป็นเด็กดีตลอดมา ซึ่งเขาจะมีอนาคตทางอนาคตแห่งสังคมเพราะความไม่เข้าใจกันอันเนื่องมาจากความฉนวนทางการเมือง

อันวีกา เพื่อนต่างเพศที่ชุมชนแอบพึงพอใจ ผู้ซึ่งอยู่ในกรอบครีวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง แต่มีความร่ำรวยเป็นนายทุนที่มีเมตตาธรรมพอสมควร ซึ่งเขาจะกล่าวหาว่าภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปของเหตุการณ์เมืองจะมีผลกระทบต่อนโยบายของตนเอง แต่พยายามทำให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันสนใจความต้องการของบุคคลในระบอบอันวีกา อันวีกา จึงเป็นหญิงสาวที่มีหลักในการปฏิบัติเป็นตัวของตัวเองพอสมควร คอยติดตามข่าวคราวความก้าวหน้า ความกึก ความต้องการของบุคคลอื่นเสมอ ยอมรับความกึกใหม่ที่มีเหตุผล เพื่อหมายความบกพร่องบางอย่างของสังคม โดยเฉพาะระบบราชการที่ตนเองทำงานอยู่ในขณะนี้ และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ แต่ไม่ทิ้งความสะกดกลาย ความสวยงาม และความพอใจซึ่งให้ความสุขกับตนเองตามควรแก่สภาพ

ภริมา ธาตุของของอันวีกา ผู้ซึ่งอยู่ในกรอบครีวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงเช่นกัน แต่มีความร่ำรวยของเธอเป็นบุคคลที่ยอมรับสิ่งใหม่ซึ่งขัดแย้งกับค่านิยมที่เคยยึดมา หรือผลประโยชน์ของตนเองไถ่ถอน ภริมาโง่เขลาและรักกับคนหนุ่มนักหนังสือพิมพ์ ผู้ซึ่งเขียนบทความโจมตีนายทุนอย่างรุนแรงเสมอ ทั้งนี้เพราะนอกจากจะมีอุดมคติในอันที่จะปรับปรุงบ้านเมืองแล้ว ยังมีมูลเหตุที่หมั่นชื่นเพราะสภาพความแร้นแค้นของญาติและคนในถิ่นบ้านเกิดแถบภาคอีสาน และความยากลำบากในชีวิตการต่อสู้ของตนเองที่มากมาย ภริมาเคยผ่านชีวิตที่ได้รับการทะนุถนอมระแวงระวังและได้รับการบำรุงบำเรอทางค่านิยมโดยตลอด จึงไม่หวั่นวิตกในการดำเนินชีวิตของตนเอง และขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง ดังนั้นเมื่อได้พบกับผู้ที่หยิ่งหย่อนกับอุดมคติของแผน ในวงที่บุคคลกำลังค้นคว้าเรื่องการเมือง ความคิดของเธอจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ภริมาด้วยความคิดเห็นของแผนมาเป็นของเธอเองโดยไม่กลั่นกรอง เล่ห์เหลี่ยมแฉฉวย และเริ่มต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่างที่เห็นว่าไม่ถูกต้องอย่างรุนแรง ดังนั้นเมื่อมีความร่ำรวยไม่ยอมรับแผน เพราะนอกจากจะมีชาติตระกูล

และฐานะไม่เหมาะสมกับฝ่ายตนเองแล้ว แล้วยังเป็นบุคคลที่มีความสามารถของกรมยาถือว่าพยายามจะโอนตนมาผูกพันและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองด้วย ซึ่งกรมยาเห็นว่าความคิดและความเชื่อดังกล่าวควรจะเปลี่ยนไปตามสภาพของเหตุการณ์บ้านเมือง เธอจึงมีปฏิริยาต่อต้านอย่างรุนแรงจนกระทั่งมีความสามารถต้องจำใจยอมตามใจเธอ และการถูกชักตัวไปเรียกกล่าวไต่ตั้งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากในช่วงซึ่งเหตุการณ์บ้านเมืองกำลังเปลี่ยนไป และบุคคลารวบรวมทั้งหลายกำลังถูกเพ่งเล็งเป็นพิเศษ ทำให้กรมยาและแถบใกล้เคียงหันถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของมีความสามารถที่สมควร จึงเกิดความคิดที่จะโอนอ่อนเข้าหากันแทนการกระทำที่รุนแรงเอาแต่ใจตัว ในขณะที่เกี่ยวกับการเห็นความเป็นไปไกลของสิ่งที่ไม่คาดคิดมาก่อน ทำให้มีความสามารถของกรมยาได้ตระหนักถึงคุณค่าทางจิตใจของมนุษย์มากขึ้น เช่นเดียวกับยอมรับความเป็นอนิจจังเพิ่มขึ้นด้วย บุคคลทั้งสองจึงมีจิตใจอ่อนโยนลง ยอมรับความจริงมากขึ้น เหตุการณ์จึงเตรียมระหว่างกันหมดไป เพราะทางฝ่ายทางประนีประนอมเข้าหากัน

นายหิน กรรมกรผู้ซึ่ง เป็นเพื่อนบ้านของลุง ต้องสูญเสียบุตรที่รัก ซึ่งเป็นความหวังสูงสุดของเขาไป เพราะสภาพความวุ่นวายสับสนของเหตุการณ์ในเมือง โดยที่ไม่อาจจะเอาความผิดกับใครได้ ทั้งนี้เพราะอำนาจรวมศูนย์ของเขาคือเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ประพฤติผิดมาโดยตลอด ต้องสิ้นชีวิตลงเพราะความกระตือรือร้นสนใจกิจกรรมที่เพื่อน ๆ แสดงออกเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับชนกลุ่มใหญ่ของประเทศด้วยการแสดงละคร และถูกบุคคลกลุ่มหนึ่งลอบทำร้ายควายนินทาละเมิด

รณรงค์ หนายความดีรุ่มทำงานกับ เป็นบุคคลที่ฐานะทาง เศรษฐกิจระดับกลาง เป็นบุคคลซึ่งมอง เห็นอนาคตของสังคม และแสดงความไม่พอใจยกยการบนาทตลอดเวลา แทนเอง ไม่คิดที่จะปรับปรุงตัว เองให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ใช้เวลานานหนีจากการทำงานในอาชีพ ไหม้หมดไปกับการกินสุรา แทนการ เอาจใจใส่คนและบุคคลชายสองคนซึ่ง เขากำลังกังวลในความ ประพฤติที่เปลี่ยน ไปตามสภาพของ เด็กในวงที่ของวางระหว่าง เด็กกับผู้ใหญ่ไม่มากนักตามสภาพ ของ เหตุการณ์มานเมือง

ปอน ชายฉกรรจ์ซึ่งอ้างว่าเป็นหลานของรณรงก์ เข้ามารับทำงานและอาศัยอยู่ในบ้านของรณรงก์ด้วยความมุ่งมั่นอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในใจ ซึ่งไม่มีใครรู้ นอกจากจะเห็นความ

เป็นคนเอาการเอางาน ใช้ชีวิตอย่างประหยัดและมัธยัสถ์สิ่งที่เห็นว่ามันนอกเหนือไปจากปัจจัยสี่ที่จำเป็น ทำให้มันเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา พักจากหลักแหลมคมคาย และให้ข้อคิดที่ดี และที่สำคัญก็คือสามารถเกลี้ยกล่อมบุรุษชายทั้งสองของบรรพบุรุษให้หันกลับมาประพฤติตนเป็นพี่เลี้ยงของบรรพบุรุษและภรรยา ดังนั้นแม้จะระแวงในเจตนาของปอน แยมุคคัล ทั้งสองก็ยังคงต้องการเรา

นอกจากตัวละครทั้งกล่าว ยังมีตัวละครอื่น ๆ อีกหลายตัวที่มีส่วนช่วยให้เห็นผลกระทบจากสภาพของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น แม่ของธุมซึ่งต้องพยายามทำใจให้ยอมรับการทอดทิ้งทางจิตวิญญาณของลูก ๆ ธารนองของธุมซึ่งแทบจะถูกรับรองความเป็นธรรมให้กับชนชั้นซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ของประเทศ เป็นเหตุให้เพื่อนที่แสดงละครซึ่งเป็นแม่ของเขาต้องสิ้นชีวิตลง หรืออาจารย์วรวิทย์ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มให้เด็กหนุ่มสาวได้แสดงออกเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมตามความสามารถของตน และต้องรู้สึกเจ็บแค้นอย่างรุนแรงเพราะผลที่ได้รับคือการสิ้นชีวิตของศิษย์ ซึ่งทอดทิ้งความบริสุทธิ์ใจ จริงใจ และวิธีการอันถูกต้องตามระบบการปกครอง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกระดับชั้นดังกล่าว เป็นผลกระทบที่ผู้เขียนมุ่งจะแสดงให้เห็นว่าส่งผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทิศทางของเหตุการณ์บ้านเมืองแทบทั้งสิ้น และมุ่งแสดงทัศนะว่าความรุนแรงของผลกระทบจะลดลงถ้าทางฝ่ายต่างเสียสละเข้าหากัน ทำความเข้าใจกัน

สรุปได้ว่า กฤษณา อโศกสิน มีความสามารถเป็นเยี่ยมในการสร้างโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละครที่สนับสนุนให้เห็นปัญหาชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่ผู้เขียนมุ่งจะเสนอ กล่าวคือ ในโครงเรื่องและเนื้อเรื่องแต่ละเรื่องผู้เขียนจะเสนอให้เห็นปัญหาชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งอย่างเด่นชัดเพียงแง่มุมเดียว ในแก่นเรื่องแต่ละเรื่องผู้เขียนได้เปิดเผยให้เห็นลักษณะสภาพชีวิตของมนุษย์ในค่านิยมใดค่านิยมหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหา และสามารถกำหนดตัวละคร ลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละครให้สอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอได้อย่างดี ทำให้ปัญหานั้น ๆ ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น ปัญหาที่นักเขียนผู้เขียนนี้เสนอมักจะเป็นปัญหาชีวิตที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวของชนชั้นกลาง จึงมักจะเป็นปัญหาที่เกิดจากความพร่องทางค่านิยมจิตใจ

วิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในด้านกลวิธีการแต่ง และท่วงท่าของการแต่ง

ในการศึกษานวนิยายนี้ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องรู้จักพิจารณาแนวการ เขียนของผู้แต่ง นวนิยายด้วย เพราะแนวการเขียนเป็นส่วนสำคัญยิ่งของการแต่งนวนิยาย แนวการเขียนจะ แสดงให้เห็นถึงความสามารถ และความเชี่ยวชาญของนักเขียนแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน และ เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ยากแก่การ เลียนแบบ ผู้อ่านจะสังเกตแนวการ เขียนของนักเขียนแต่ละ บุคคลได้โดยพิจารณาจาก

1. กลวิธีในการแต่ง (Technique)
2. ท่วงท่าของการแต่ง (Style)

ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีในการแต่ง

กลวิธีในการแต่งนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบายและให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น กุหลาบ มลลิกะมาส กล่าวไว้ว่า "กลวิธีในการแต่งวรรณคดีเป็นคุณสมบัติสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำให้เรื่องมีคุณค่าในทางวรรณคดี กลวิธีเป็นความสามารถและเป็นฝีมือของผู้แต่งใน วรรณคดีประเภทเรื่องเล่า (เช่น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น) มีหลากหลายวิธี และ จะมีทวีขึ้นไปเสมอ ตามแต่ที่ศิลปะการแต่งเจริญก้าวหน้าไป"¹

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวถึงกลวิธีไว้ว่า

กลวิธีคือการกระทำ "อย่างไร" จึงจะให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ถูกไว้ และให้บรรลุความมุ่งหมายของเรา แบ่งเรื่องเป็นบท ๆ หรือไม่ จะตั้งสมมติบทหนึ่งยกย ักเอกฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย หรือจะตั้งสมมติตัวละครที่ไม่ค่อยสำคัญในเรื่อง พอแต่เพียง ให้เห็นฉากของเรื่อง จะใช้สำนวนภาษาอย่างไร จะใช้ภาษาสละสลวยพรรณนาภาพ

¹กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 90

งาม ๆ ในชนบท หรือจะทำให้คนอ่านเห็นภาพที่น่าสังเวชเนื่องมาจากความยากจน
 ของชาวชนบท หรือจะแสดงให้เห็นภาพความสงบ เราอาจเลือกใช้สำนวนเหมือนภาษาพูด
 ตลอดจนเรื่อง หรือเลือกสำนวนเรียบ ๆ เมื่อแสดงชีวิตชาวกรุง หรือเลือกสำนวนฉากโขน
 เมื่อแสดงชีวิตชาวชนบท จะใช้ฉากเพียงแห่งเดียว ให้เหตุการณ์ทุกอย่างเกิดขึ้นในชนบท
 หรือจะให้เกิดในกรุงและชนบทสลับกันไป เราจะใช้อารมณ์ขันหรือไม่ หรือจะใช้อารมณ์
 จริงจัง หรือจะแทรกการอุปมาอุปไมยปรัชญาชีวิตไปพลางระหว่างที่พรรณนาชีวิตในชนบท
 เหล่านี้เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งจะต้องกำหนด ขบวนการของกลวิธีทั้งหมดเราอาจเรียกสั้น ๆ
 ก็ได้¹

วิภา กองกะนันท์ กล่าวถึงกลวิธีในการแต่งไว้ว่า "...กลวิธีการประพันธ์ของ
 นักเขียนแต่ละคนมีผลต่องานสร้างสรรค์ทั้งหมดของเขา กล่าวคือทำให้งานประพันธ์ที่มีองค์ประกอบ
 เหมือนกันหรือรูปแบบเดียวกัน มีลักษณะแตกต่างกันได้โดยสิ้นเชิง และมีส่วนทำให้งานประพันธ์
 นั้นมีคุณค่าแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าทางศิลปะ หรือคุณค่าทางสังคม"²

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กลวิธีในการแต่งหมายถึง วิธีการที่นักเขียนแต่ละบุคคลกำหนด
 โครงสร้างของเรื่องด้วยการวางเค้าโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีการดำเนินเรื่องจาก
 เริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะตัวละคร การพล็อตตัวละคร และการสร้างฉากหรือการ
 กำหนดเวลา สถานที่ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการที่นักเขียนแต่ละบุคคลนำมาใช้ในการสร้างงานเขียน
 ของตนให้มีคุณค่าและน่าสนใจ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถและมีมือของนักเขียนแต่ละบุคคล
 กลวิธีในการแต่งมีมากมายหลายวิธี ทว่าแก่นักเขียนจะสามารถพลิกแพลงเปลี่ยนไป และจะทวี
 ขึ้นไปเสมอตามเวลาที่ศิลปะการแต่งเจริญก้าวหน้าไป สำหรับการวิเคราะห์แนวการเขียน
 นวนิยายต่อไปนี้ จะศึกษากลวิธีที่ผู้แต่งนำมาใช้เท่าที่นิยมศึกษากันโดยทั่วไป คือ

¹ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 115

²วิภา กองกะนันท์ วรรณคดีศึกษา หน้า 75

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง
2. กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง และการสร้างฉาก
3. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง หรือเทคนิคเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง (Point of view) หมายถึง ในการเขียนเรื่องสั้นหรือนวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้แต่งกำหนดให้ใครเป็นผู้เล่า และเล่าในฐานะใด กล่าวคือผู้แต่งอาจจะเป็นผู้เล่าเรื่องนั่นเอง หรือกำหนดให้ตัวละครตัวใดในเรื่องเป็นผู้เล่าก็ได้ ถ้าผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ผู้แต่งเล่าเรื่องนั้นในฐานะอะไร หรือถ้าตัวละครเป็นผู้เล่าตัวละครที่เล่านี้มีฐานะอะไรในเรื่องนั้น ๆ โดยนัยนี้ กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่องจึงอาจแบ่งออกได้เป็นหลายวิธีดังนี้

1.1 ไขว้เรื่องที่หนึ่งซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า (The first person narrator as a main character) คือการให้ตัวละครสำคัญเล่าเรื่องของตนเอง โดยใช้สรรพนาม "ผม" "ฉัน" "ดิฉัน" "ข้าพเจ้า" หรือ "เรา"

1.2 ไขว้เรื่องที่หนึ่งซึ่งเป็นตัวละครรองในเรื่องเป็นผู้เล่า (The first person narrator as a minor character) คล้ายวิธีแรก แต่ให้ตัวละครรองซึ่งมักจะเป็นผู้ใกล้ชิดกับตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่า

1.3 ผู้ประพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้แจ้งเท็จจริงทุกอย่างเป็นผู้เล่า (The omniscient author)

1.4 ผู้ประพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้สังเกตการณ์เป็นผู้เล่า (The author as an observer) คล้ายวิธีที่สาม ต่างกันที่ผู้ประพันธ์ไม่สามารถทราบความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้เลย มีหน้าที่แต่เพียงรายงานเฉพาะสิ่งที่ตนเห็น ไกลินไคฟงไคสังเกตุการณ์สนทนา หรือการกระทำของตัวละคร เท่านั้น¹

¹ หองสุข เกตุโรจน์ การเขียนแบบสร้างสรรค์ หน้า 1-3

1.5 ใ้บุรุษหนึ่งเป็นผู้เล่ากวีวิธีกระแสจิตประหวัด (Stream of consciousness)
คือใ้บุรุษหนึ่งเล่าเรื่องของตนเองแปรภาพในรูปกระแสความคิดประหวัดไปถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ¹

กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้เสนอแนะการวิจารณ์เกี่ยวกับกวีวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่องว่า
"ผู้วิจารณ์จึงควรคำนึงว่า ผู้แต่งเลือกกวีวิธีใดที่เป็นประโยชน์ เปิดเผยให้เห็นถึงที่น่านครร
การทรมานไ้มากที่สุด สมจริงเข้มข้นที่สุด ผู้แต่งสามารถทำให้น่านตระหนักในคุณค่าของไ้ไ้มาก
เพียงใด ก็เท่ากับเป็นการแสดงฝีมือของผู้แต่งไ้ไ้มากเพียงนั้น"²

2. กวีวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและการสร้างฉาก

2.1 กวีวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง

กวีวิธีในการดำเนินเรื่อง มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เรื่องน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม
และเกิดความประทับใจ กวีวิธีในการดำเนินเรื่องมีอยู่หลายแบบ เช่น

2.1.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน คือการเล่าเรื่องไปตามลำดับก่อนหลัง

2.1.2 เล่าเรื่องย้อนหลัง (Flashback) คือเรื่องทอดจเปิดขึ้นก่อนไ้
ของเรื่องก็ได้ แต่วิธีการเล่าย้อนหลังกลับไ้ไ้มากกับเรื่องในปัจจุบัน

2.1.3 เล่าเหตุการณ์ต่างสถานที่สลับกันไ้ไ้มา เป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์
โดยการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดในสถานที่หนึ่งกับสถานที่อื่นที่เกิดในเวลาตรงกัน หรือต่างกัน
สลับกันไ้ไ้ มักใช้สำหรับนวนิยายที่มีเรื่องขนาดยาว มีฉากและเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมาย³

2.2 กวีวิธีในการสร้างฉาก

ฉากในนวนิยายและเรื่องสั้น หมายถึง เวลาและสถานที่อันเป็นสภาพแวดล้อมของ
เรื่องและของตัวละคร การเขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้น ผู้เขียนจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลา
และสถานที่ที่เรื่องนั้นเกิดขึ้นเพื่อเป็นการบอกใ้ผู้อ่านไ้ไ้รู้ว่า ตัวละครกำลังแสดงบทบาทในชีวิต
ของเขาในสภาพแวดล้อมอย่างไร สภาพแวดล้อมนี้หมายถึงทั้งที่เป็นวัตถุธรรมและนามธรรม

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 90

²ก. หน้า 91

³ก.

อันใดสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมทุกด้าน ในช่วงระยะเวลาใด เวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นวัน เดือน ปี ศตวรรษ หรือยุคใดยุคหนึ่ง ฉะนั้นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในฉากจึง อาจจะเป็น ลักษณะการแต่งตัวของตัวละคร สถานที่ที่ตัวละครปรากฏ เครื่องมือเครื่องใช้ พาหนะ ในการคมนาคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และเหตุการณ์ต่าง ๆ อันสะท้อนให้เห็นสภาพ ทางสังคมของเรื่องในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งสภาพความรู้สึกลึกซึ้งของสังคมในยุคสมัยนั้นด้วย เรื่องบางเรื่องอาจจะไม่เน้นฉากเป็นเรื่องสำคัญ แต่ในบางเรื่องก็ใช้ฉากเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง บางกรณีฉากมีบทบาทเสมือนเป็นตัวละครกึ่งตัวหนึ่งในเค้าโครงเรื่อง ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง กับนาฏการ (Action) ของตัวละครในเรื่อง และบางกรณีสถานที่และเวลาอาจจะกลมกลืน สอดคล้องกับเนื้อเรื่องอย่างประสานสัมพันธ์

รัฐจวน อินทรกำแหง¹ กล่าวว่า ฉากที่ตัวละครมีลักษณะดังนี้

2.2.1 สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และช่วยสร้างบรรยากาศ

2.2.2 ถูกต้องชัดเจนตามสภาพความเป็นจริงและสมจริง ฉากที่มีความถูกต้อง ตามสภาพภูมิศาสตร์ และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้เรื่องสั้นหรือนวนิยาย เรื่องนั้น ๆ มีคุณค่าเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก

3. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา

3.1 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละคร การสร้างตัวละคร มีความสำคัญมากเพราะ นักเขียนต้องทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของตัวละครได้ชัดเจนว่า มีบุคลิกลักษณะ อารมณ์สัใจคอ และ พฤติกรรมเป็นอย่างไร เพราะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่ ตัวละครและเนื้อเรื่องเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันได้ยาก แต่สามารถจะพิจารณาได้ว่า นวนิยายเรื่องใดเน้นเนื้อเรื่องหรือเรื่องใด เน้นตัวละคร

กุหลาบ มัลลิกมาลี¹ ได้เขียนเกี่ยวกับผู้แต่งและวิธีการสร้างตัวละคร ไว้ดังนี้ คือ
โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งผู้แต่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร ถือตัวละคร เป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง
ตัวละครจะเด่นกว่าโครงเรื่อง เนื้อเรื่องดำเนินไปตามลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร เช่น
ถ้าตัวละครนิสัยเป็นพาลเสเพลมาพบกัน เรื่องร้ายก็ย่อมบังเกิดขึ้นเป็นผลพลอยตามมา ตัวละคร
ที่ว่าเหล่านี้จะมีพฤติกรรมไปตามลักษณะอารมณ์ของตน ดังนั้นนวนิยายที่มีการสร้างตัวละคร
ประเภทนี้ ตัวละครจะสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้มาก

2. ประเภทเน้นเนื้อเรื่องมากกว่าตัวละคร ตัวละครจะมีบทบาทไปตาม
เนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องเป็นฝ่ายนำ เช่น นิทาน อหะรับราห์ โรบินสันครุโซของ Defoe หรือ
ทกลวดทหาร เกดของ Dumas ซึ่งผู้อ่านต้องการทราบเรื่องมากกว่าวิเคราะห์ตัวละคร
กลวิธีการสร้างตัวละครยังมีกลวิธีอื่น ๆ อีก คือ

3. การใช้กลวิธีกระแสจิตประหวัด (Stream of consciousness)
ทำให้เนื้อเรื่องกลมกลืนอย่างประสานเข้ากับความนึกคิดของตัวละคร เป็นการแสดงทั้งเรื่องและ
แสดงทั้งลักษณะตัวละครในโอกาสเดียวกัน

4. กลวิธีในการสร้างตัวละครให้สมจริง โดยใช้แนวจิตวิทยาและความเป็นจริง
ในชีวิต ตลอดจนการสร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง และมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม
ประสบการณ์ตามที่เรียกว่าพลวัต

5. กลวิธีในการสร้างตัวละครแบบเหนือจริง หรือมีลักษณะเป็นภาพมายา
แปลกเกินออกไปจากปกติของมนุษย์ส่วนใหญ่

6. กลวิธีในการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ (Sketch) คือวิธีบรรยาย
ลักษณะและเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละครอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครนั้นอย่างถ่อง
หลายแง่มุม แต่ไม่มีการดำเนินเรื่องเกี่ยวกับตัวละครนั้นอย่างใดในตอนที่นั้น จึงเป็นการ
บรรยายให้รู้จักตัวละครอย่างชัดเจนเท่านั้น

¹กุหลาบ มัลลิกมาลี วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 92 - 95

7. กลวิธีในการอธิบายอย่างแนะ (Suggest) ให้ผู้อ่านเข้าใจและรู้จักตัวละครได้เอง ซึ่งเป็นวิธีการตรงกันข้ามกับกลวิธีบรรยายแบบร่างภาพ คือไม่มีการชี้แจงว่าตนเองบรรยายโดยตรงเลย แต่ผู้อ่านจะรู้จักตัวละครได้จากการแนะโดยทางอ้อมของผู้แต่ง

3.2 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างบทสนทนา

ส่วนประกอบสำคัญในการ เขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้นอีกประการหนึ่ง คือบทสนทนา (Dialogue) ซึ่งหมายถึง ถ้อยคำในการสนทนาระหว่างตัวละครในเรื่องตั้งแต่สองตัวขึ้นไป หรือมากกว่านั้น บทสนทนาอาจแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร แสดงข้อขัดแย้งระหว่างตัวละคร การให้ภูมิหลัง และการให้รายละเอียดต่าง ๆ แทนการบรรยายหรือพรรณนา

กุหลาบ มัลลิกะมาส¹ กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญในการใช้บทสนทนาในการแต่งดังนี้

1. เพื่อช่วยดำเนินเรื่อง แทนการบรรยายของผู้แต่ง ทำให้เรื่องดำเนินต่อไป
2. เพื่อช่วยให้รู้จักตัวละครในเรื่อง ทั้งรูปร่างลักษณะหน้าตาและนิสัยใจคอ

ผู้แต่งไม่ต้องชี้แจงโดยตรง

3. ช่วยให้วิธีการไม่ซ้ำซาก คือเปลี่ยนเป็นบทสนทนาบ้าง เป็นการบรรยายบ้าง

4. สร้างความสมจริง คำพูดที่สมมุติว่า เป็นถ้อยคำจริง ๆ ของตัวละคร ทำให้รู้สึกใกล้ชิดกับความเป็นจริงมากกว่าคำบรรยายของผู้แต่ง

5. ทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ และมีชีวิตชีวาขึ้นโดยเฉพาะบทสนทนาที่คมคาย มีอารมณ์ขัน หรือพูดได้ถูกต้องตามฐานะของตัวละคร และสมกับบทบาทในตอนนั้น ๆ

กลวิธีการแต่งในนวนิยายของกุหลาบ อโศกสิน

กุหลาบ อโศกสิน ใจกลวิธีการแต่งหลายประการ ในที่นี้จะนำกลวิธีที่สำคัญมาพิจารณาเพียง 5 ประการ คือ

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง
2. กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและการสร้างฉาก
3. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง (Point of view) จากการศึกษาทฤษฎีของ กฤษณา อโศกสิน พอจะสรุปได้ว่า กฤษณา อโศกสิน ใช้กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง 3 แบบ คือ กลวิธีที่ใหญ่แถมในฐานะที่เป็นผู้รู้เห็นจริงทุกอย่างเป็นผู้เล่า กลวิธีที่ให้ตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า และกลวิธีที่ใช้กระเสจตีประหวัด

1.1 กลวิธีที่ใหญ่แถมในฐานะที่เป็นผู้รู้เห็นจริงเป็นผู้เล่า กลวิธีในการเล่าแบบนี้ กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้มากที่สุด เพราะนอกจากจะบรรยายลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวได้อย่างถนัดแล้ว ยังสามารถนำความรู้สึกลึกซึ้งภายในใจของตัวละครแต่ละตัวมาบรรยายได้ครบทุกขณะจิต ยิ่งไปกว่านั้นบางครั้งยังสอดแทรกความคิดเห็นของตนเข้าไปอีกด้วย นวนิยายที่นำมาวิเคราะห์และใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องแบบนี้ ได้แก่ น้ำเซาะทราย ไปสู่ฝันดี มดถิ่น รากแก้ว ผืนกลางฤดูฝน ไม้ฉลิมโบ ไฟพวย ประทุษร้ายกาย พลอยพรพรแสง ลมที่เปลี่ยนทาง ทนถนอกลม บานชนนิก และไฟหนาว ตัวอย่างการใช้กลวิธีนี้เล่าเรื่อง เช่น

ในภาพผู้กรองจะโหมไปหยามชาชนไม่คำนึงถึงเสียเลยเมื่อไหร่ว่า บุรุษนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของสหาย แทนนั้นแหละอำนาจความทะยานอยากมีแรงกล้า อย่างน้อย ๆ ก็แรงกว่าอำนาจโน้มน้าว มนุษย์ยกย่องตนเองเป็นสัตว์ประเสริฐมีศีลเป็นเครื่องกำจุนดวงศากว้างใจจริงอยู่ แลสัญชาตญาณแห่งความเห็นแก่ตัวนั้นร้ายกาจจนเกินกว่าจะกลบให้จมลงใต้วัยศิลป์ ถึงไฟที่ตนรัก ตนปรารถนา ตนก็คิดจะขัดแย้งและกระทำการกวนอูบายต่าง ๆ เพื่อเอาสิ่งนั้นมาเป็นของตน ผู้กรองกำลังตกอยู่ในภาวะถึงกับกลัว

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 225)

1.2 กลวิธีที่ให้ตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า กลวิธีในการเล่าเรื่องแบบนี้ ผู้เล่าจะใช้พรรณนาบุรุษที่หนึ่ง เล่าเรื่องราวของตนเองและผู้ใกล้ชิดใหญ่อานรวบโดยผู้แต่ง

ต้องพยายามไม่แสดงความคิดเห็นของตนไปปรากฏ จากนวนิยายที่นำมาวิเคราะห์ 15 เรื่องนั้น
 กณณา อโศกสิน ไชยสิทธิ์เล่าเรื่องแบบนั้นเพียง 2 เรื่อง คือ เรื่องปากกามเทพ และเรื่อง
 เมียหลวง ซึ่งเป็นเรื่องที่มุ่งแสดงให้เห็นความลึกซึ้งของตัวละครสำคัญอย่างละเอียด
 ถัดกัน โดยเฉพาะความคิดของตัวเขาเอง แต่ผู้อ่านสามารถรู้เรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมและ
 ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น ๆ ได้เท่าที่ตัวละครซึ่งเป็นผู้เล่ามองเห็นและเข้าใจเท่านั้น ทำให้
 เรื่องที่เล่า มีลักษณะที่ชวนให้เชื่อว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น

คิดนั้นก็อึดอัด คุณว่าพรเป็นอย่างนี้เสมอ เธอชอบปรึกษาหารือคิดกัน แล้วจะตกลงคิดกัน
 ให้คิดกันออกความเห็น ถ้าความเห็นของคุณถูกใจเธอ เธอก็พึงพอใจ ถ้าไม่เข้าหูเธอก็
 จะพูด "บา เธอ แต่ละข้างใจเงาเสียจริง ๆ" แต่ถึงกระนั้นเธอก็ยังอยากให้คุณ
 แสดงความคิดเห็นต่อไปอีกไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ อาจจะเป็นเพราะเธอไม่มีใครสนิท
 พอจะเป็นคู่คิดปรึกษาหารือร่วมกับเธอได้ ในสมัยที่คุณสมภพยังอยู่ คนทั้งสองไม่เคยคุยกัน
 ได้เกินครึ่งชั่วโมง เพราะอะไร ? เพราะทั้งคู่สมภพและคุณว่าพร เป็นคนเจ้าความคิด
 เมื่อไม่เห็นด้วยในความคิดของใครก็จะต้องชักคอโผนนางออกมาทันที และเป็นการชักแบบ
 ไม่ถนอมน้ำใจเสียด้วย ไม่มีใครทนเธอออกให้ใครได้ เพราะฉะนั้นถึงแม้คุณสมภพจะไม่
 เจารู้ คนทั้งสองก็ยังอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขโดยากอยู่คนเดียว

๓๒ *นางสาวใจดี...* (ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 65 - 66)

ฉันกำลังรอสวดมนต์ ... นาแปลกใหม่ที่คุณเล่าเรื่องความนึกคิดเช่นนี้ ... ยามค่ำคืนทุก ๆ คืน
 ฉันจะลมพัดลงนอนด้วยความกังวลในสมองวิ่งวนอยู่กับปัจจุบันและอนาคต ฉันไม่กล้า
 คิดสิ่งใจอะไรสักอย่างเกี่ยว ไม่ว่าจะมีการจากไปหรือทยอยหลังไปสู่ที่เก่า ฉันไม่มีความ
 เชื่อนั่น ทั้งเชื่อกลางและเกรงกลัว ฉันรู้ดีว่า ยืนอยู่กับที่อย่างนี้เฉย แล้วหัวใจสงบ
 ก็ยิ่งดีกว่าสิ่งอื่นทั้งหมด

สิ่งที่นาแปลกอีกอย่างหนึ่งก็คือ ฉันไม่พยายามเห็นความอ่อนโยน และการ
 เอาอกเอาใจของเขาเลย ฉันหวังว่า หากฉันเติบโตเต็มไปทางกิริยาท่าทีของเขา

ในยามที่อรอินทรมายังแล้ว เขาหลีกหนีที่โง่งจนเหมือนนกคณณ์คณณ์ทั้งนั้นแล้ว ฉันจะ
เอาหน้าไปไว้ไหน

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 789)

1.5 กลวิธีที่ใช้กระแสวิเคราะห์ กลวิธีการเล่าเรื่องโดยวิธีนี้ คือ การใช้
ตัวละครสำคัญเล่าเรื่องของตนเองในรูปกระแสวิเคราะห์ที่ประหลาดไปจนถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่าน
มาแล้ว เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดในปัจจุบันไปกระทบใจเขา เป็นการเล่าเรื่องโดยประธานตัวละคร
และจินตนาการของตัวละครเข้าด้วยกัน กุศมา อโศกสิน ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องแบบนี้
เป็นช่วงสั้น ๆ สอดแทรกไว้ในกลวิธีการเล่าเรื่องทั้งสองลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ดังตัวอย่างเช่น
เรื่อง / ความรักในใจของพ่อ 3 ข้อคือ

ใครตรวจดูถึงความมาของตนเองเมื่อสักครู ... กินเหล้า พุกจาสามหาววางท่ากักกัน
แบบผู้หญิงเสียเลย

ถ้า "คุณพ่อ" ยังอยู่ เห็นหล่อนในลักษณะนี้ก็คงแทบช็อคตาย

แต่ถ้าคุณพ่อยังอยู่ "พฤติกรรม" ชนิดนี้ก็คงไม่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาม้านาน

หล่อนยังจำวันที่พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นวันแรกได้คือหุ้หุคค

หลังจากคุณพ่อตายไปแล้วประมาณปีเศษหล่อนอายุสิบเจ็ด

โรคนี้กันชนิกหนึ่ง ถ้าเริ่มต้นในร่างกายของหล่อน หมอโรคนี้หวังให้ยาทั้งกิน

และทา

รังรองเป็น "หมอ" คนที่สองซึ่งรับช่วงหน้าที่ทายาทให้หล่อน ...

โรยทองทรายสลักศิระไปมาโดยแรงระหว่างหมอน ... ราวกับจะพยายาม

สลักสิ่งที่เป็นองค์ให้หล่อนวิ่งไปไม่หวนกลับมาอีก

"ปุย" เผลอของรังรอง ทำให้เงื่อนหัวใจของหล่อนแข็ง ... และแล้วก็กระถ่าง

เต็มไปกับการขุดหลุมที่ขุดลงว่องไว

"เราอายุก็ไม่น้อยแล้ว ไม่เรื่อย ๆ อีกว่า ทราย คุณก็ไม่ต้องแต่งงาน เราจะหนีให้พ้น

คนอีกเพศหนึ่งที่จะจะทำให้เราตายทั้งเป็น"

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 94 - 95)

2. กลวิธีเกี่ยวกับการทำเนียบเรื่องและการสร้างฉาก

2.1 กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง จากการศึกษาวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน วัธีการดำเนินเรื่อง 2 แบบ คือ การดำเนินเรื่องตามลำดับ ปฏิทิน และการเล่าเหตุการณ์ทางสถานที่สลับกันไปมา

2.1.1 ดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน กฤษณา อโศกสิน วัธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน หรือเล่าไปตามลำดับเหตุการณ์หลังทุกเรื่อง กลวิธีดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้โดยง่าย ลักษณะของการดำเนินเรื่องในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีขึ้นตอนคล้ายกันเกือบทุกเรื่อง กล่าวคือ ผู้แต่งจะเริ่มเปิดเรื่องด้วยการแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญ ต่อจากนั้นจึงเป็นการหาทางออกในการแก้ปัญหาของตัวละครเหล่านั้น และจบลงเมื่อตัวละครพบทางออกของตนเอง ดังตัวอย่างเรื่อง "ไฟหนาว" กฤษณา อโศกสิน ผู้แต่งเรื่องให้ดำเนินไปตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มด้วยการแสดงให้เห็นความเดือดร้อนหิวหิวของอะเคอ ซึ่งเริ่มแน่ใจว่าหมกหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสามีให้เป็นผู้มีอำนาจรอบคอบรอบคอบ โดยเฉพาะในทางจิตใจของบุตร และภรรยาหลังจากที่ตนหมดมาแล้วเป็นเวลาเจ็ดปี ผู้เขียนดำเนินเรื่องต่อไปด้วยการผูกเรื่องใหม่ เหตุการณ์ทำให้อะเคอเดือดร้อนหิวหิวมากขึ้น จนกระทั่งความอดทนสิ้นสุดลง โดยการให้สรวงนาทแสดงความพึงพอใจแก่บุตรของสรวงนาทอย่างเปิดเผย และให้หญิงสาวคนหนึ่งของสรวงนาทโทรศัพท์เข้ามาหาอะเคอถึงห้องนอน อะเคอพยายามหาทางออกให้ตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เริ่มด้วยการเที่ยวเตร่ และแสวงหาความสุขด้วยการดื่มเครื่องดื่มของเมา ด้วยเหตุที่สรวงนาทกำลังมุ่งมั่นที่จะเอาชนะใจบุตร จึงไม่สนใจจะคิดแก้ปัญหาทางานอะเคอ คีร์เข้าใจและเห็นใจอะเคอจึงพยายามพุดจาให้ขอคิดเพื่อไม่ให้อะเคอหาทางออกด้วยการประชดชีวิตอย่างที่กำลังทำอยู่ แต่ความใกล้ชิดทำให้เกิดความรักขึ้น อะเคอจึงใช้ความรักของคีร์เป็นเครื่องมือประชดความอดทนในชีวิตการแต่งงานที่ตนได้รับ ความฉีกผลากที่เกิดขึ้นจากการประชดประชันทำให้อะเคอต้องขอหย่าจากสรวงนาท ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยคิดมาก่อน แต่สรวงนาทไม่ยินยอมหย่าให้เพราะไม่สามารถทำให้บุตรที่พึงพอใจตนเองได้ทั้งหวัง และโกรธแค้นที่ตนพบกานในสายตาของอะเคอ ความโกรธแค้นทำให้สรวงนาทแค้นแค้นด้วยการทำร้ายร่างกาย

อะเคอและทรีอย่างรุนแรง และนำลูกไปกักไว้ไม่ให้พบกับอะเคอ อะเคอตัดสินใจสองหยาเพื่อ
ขออำนาจปกครองลูก โดยไม่หวังเกรงกับการถูกฟ้องแย่งว่ามีชู้ เมื่อตกลงประณอมยอมความกันไ้
สารนาทหวนเสียกายบรรเทาและสำนึกถึงความผิดของตนเอง จึงหาทางปรับความเข้าใจเพื่อจะ
เริ่มกันใหม่ แต่อะเคอเห็นว่าไม่สามารถจะทนอยู่ในสภาพเดิมได้อีกต่อไป จึงตัดสินใจอย่าง
เด็ดขาดที่จะหย่าจากเขา ในขณะที่เดียวกันอะเคอแก้ปัญหาระหว่างตนกับทรีโดยการทดลองอยู่
ด้วยกันจนกว่าจะเกิดความมั่นใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดดังที่เคยเกิดขึ้น
และเพื่อให้โอกาสในการตัดสินใจแก่ทรีด้วย

2-1-2 การเล่าเหตุการณ์ทางสถานที่ที่สลับกันไปมา การเล่าเหตุการณ์ทาง
สถานที่ที่สลับกันไปมาเป็นกลวิธีการดำเนินเรื่องอีกลักษณะหนึ่งซึ่งปรากฏในนวนิยายของกฤษณา
อโศกสิน แต่ไม่ปรากฏเด่นชัดนัก ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่แยกจากกันโดยเด็ดขาด
มีเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์เดียวกัน กลวิธีการดำเนินเรื่องลักษณะดังกล่าวนี้
มีปรากฏในนวนิยายบางเรื่องซึ่งใช้วิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ เช่น เรื่องไม้ดัดใบ
เรื่องน้ำเซาะทราย และเรื่องรากแก้ว ดังตัวอย่างเช่น เรื่องไม้ดัดใบ เริ่มเรื่องด้วยการ
กล่าวถึงปัญหาชีวิตครอบครัวของชิงดวงกับหัตถลภ เชื่อมโยงมาให้เห็นปัญหาชีวิตครอบครัวของ
เทียนสีกับพินิจ หลังจากนั้นจึงเล่าถึงปัญหาชีวิตครอบครัวของสองครอบครัวดังกล่าวนี้สลับกันไป
แต่ไม่ในส่วนเกี่ยวของเชื่อมโยงกันตลอดเวลา จนลงท้ายเหตุการณ์ที่ทำให้บุคคลในแต่ละครอบครัว
พบทางออกในการแก้ปัญหาชีวิตครอบครัวของตนเอง

2-2 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างฉาก จากการศึกษากลวิธีเกี่ยวกับการสร้างฉาก
ของกฤษณา อโศกสิน พบว่า กฤษณา อโศกสิน จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่
ส่อแทรกไว้ตลอดทั้งเรื่องตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง นอกจากจะให้รายละเอียด
เกี่ยวกับเวลาและสถานที่แล้ว กลวิธีการเสนอฉากที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน
ยังมีจุดมุ่งหมายอันอื่น ซึ่งอาจสรุปแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี คือ

2-2-1 การเสนอฉากเพื่อแสดงลักษณะภูมิประเทศ สภาพบ้านเมือง และสภาพ
ความเป็นอยู่ของผู้อยู่ในสมัยนั้น การเสนอฉากในลักษณะนี้ผู้แต่งบรรยายด้วยทัศนะของตนเอง
เช่น

ระนองเป็นเมืองเล็ก มีภูเขาล้อมรอบทางทิศตะวันออก ส่วนทิศตะวันตกอยู่ติดมหาสมุทร
อินเดีย ตามวงศ์ในแผนที่ประเทศไทย ระนองไม่มีอะไรกับ "หัวเขา" ของประเทศ
ฝนตกเรื่อยไปจากหัวหินจนถึงชุมพร พอเข้าเขาระนองฝนหาย แดดจ้าแลเห็น
ไอน้ำแม่กระวายอยู่ทั่วไปตรงคอคอกระ มีป้ายและแผนที่แสดงส่วนที่เล็กที่สุดของไทย
ไว้ที่ริมทางหลวง มองไปทางขวามือ แม่น้ำกระบุรีไหลเอื่อยเป็นสายขาวสลับ แลเห็น
หัวเขาของพม่าอีกฝั่งหนึ่ง โดดเด่นชัดเจน

(นำเขาระนอง เล่ม 2 หน้า 881)

มานานครั้งหนึ่งนั้นเคยเป็นทั้งคนกรุงเทพฯ หลังไหลกันมาซื้อของ "พี.เอ็กซ์." ซึ่ง
เป็นสินค้าปลอดภาษีจากโกดังสินค้าของทหารอเมริกัน แม่คนขายจะเอากำไรมากแล้ว
ก็ตาม แต่ก็ยังถูกกว่าตามตลาดสินค้าในกรุงเทพฯ อยู่เนือง

บันทึกงานนางเงี้ยวเขี้ยว ... สินค้าหลงเหลืออยู่บ้างเล็กน้อย แต่เป็นประเภทที่
ไม่มีคนนิยมเช่นครีมและน้ำหอมบางชนิด มีเสื้อ กางเกงเก๋ที่ไม่ใช่ของอเมริกันวางแทน
และถึงจะเป็น "ของนอก" ก็ราคาแพงเท่ากรุงเทพฯ หรือแพงกว่า

(พลอยพรแสง หน้า 167)

ฝนเริ่มซาลง แกรธก็ยังไปข้างหน้าได้เพียงแต่เรียกวาคาดานหรือเขี้ยว แม่กระนั้น
ก็ยังไถ่เงินเสียงแตรแหลมปรึคจากกรธคันหลังเป็นการไล่ให้ไปต่อไป ... ถึงแล้ว
เขามา

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 25)

2.2.2 การเสนอฉากเพื่อสร้างบรรยากาศ และบรรยายสภาพอารมณ์และ
ความรู้สึกนึกถึงของตัวละคร การเสนอฉากในลักษณะนี้ทั้งหมดแต่งบรรยายด้วยทัศนะของตนเอง
เปรียบเทียบกับความรู้สึกหรือสภาพจิตใจของตัวละคร ในขณะนั้น และที่ผู้แต่งบรรยายโดยผ่าน
ทัศนะของตัวละครถึงตัวอย่าง เช่น

ฟ้าเห็นวามนั้นแล้วใจ แต่หัวใจนั้นเห็นการกัน มีคนนอนกราด ทั้งความรุ่มร้อนจากจิตใจ
ตนเอง และการทำร้ายอย่างซึ่งหน้าของผู้อื่นที่แสดงออกมา สูงกว่าความรู้และสติปัญญา

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 343)

วันนั้นทั้งวัน ฉันรู้สึกความรุ่มร้อนทั่วไปทุกอณูเหมือนท้องฟ้าในหน้าหนาว ทั้ง ๆ ที่
แสงแดดจิดจ้าที่สุด ความจริงฉันรอคอยการกลับของหล่อนอย่างใจคึกใจจ่อไม่เหมือนครั้งหรือ
แต่พอหล่อนมาถึงฉันกลับรู้สึกกระสากและเหน็ดเหนื่อยเกินกว่าจะสู้รบกับหล่อนตามเคย

(เมฆหลวง เล่ม 2 หน้า 813 - 814) *นี่แหละคือใจจริง*

กลางกลางแสงระยิบระยับของบน แสงแฉ่งจิดของดาวบางดวงชูชอกช้า และว่าเพ
เหมือนทรงพระเมตตาที่ความวิเศษหาย

(มณีกัน เล่ม 2 หน้า 1120)

ถนนหนทางมีผู้คน แลเห็นแผ่นกอล่า ๆ ถูกลมพัดหมุนกว้างอยู่ในแสงไฟ หล่อน
ก็เกิดคิดเล่น ๆ ว่า แผ่นกอล่านั้นไม่มีอะไรกับชีวิตของหล่อนเลยจนนึกเสีย

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 52)

การจรรจาเจ้ากรรมที่ติดขัดไม่รู้จักจบสิ้น ไม่ว่าเขา สาย บ่าย เย็น ... ยิ่งทำให้
อารมณ์หล่อนที่ความเร่าร้อน... นึกโกรธแค้น โกรธแค้น โกรธกระทั่งรดเขมือบ
ที่อื่น ๆ เก ๆ กัง ๆ อยู่ข้างถนน

(ไม้หลักไม้ เล่ม 1 หน้า 175)

ความกลางแสงแฉ่งแฉ่งเปริ่งสนม่าย อากาศแจ่มใสไม่ปิดทึบ เพราะฝนเมื่อคืน
ซัดกระหน่ำลงมาจนหมดเมฆหมอกแล้วนั้น นิพพานะถึงชั่วแฉ่ง ใจหายวาม แดงแรง
ที่แสงกลางมาประจักษ์ร่างกายหล่อนนั้น ไม่ไต่ทำให้ผิวหนังหล่อนระคายเคืองด้วยความร้อน
แมลงเล็ก

(หนามกลอกไม้ หน้า 418) *นี่แหละคือใจจริง*

หลอนเงืงหูฟังเสียงสนร้องไห้ดัง ฮือ ฮือ ... พายุใหญ่กำลังรังแกมัน ไม่ให้นมันยืนทน
อยู่อย่างสงบ ทุบไม้ ตีหัว และมดุมมัย ทุกคน ทุกตัว ทุกคน ไม่มีสิ่งใดที่อยู่อย่างผาสุก
ร่าเริงเลย ครึ่งหนึ่งหรือหลายครึ่ง มันหรือเขา หรือหลอน จะต้องถูกรังควานทวย
อำนาจที่แข็งแกร่งกว่า

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 36)

กล่าวได้ว่า กลวิธีการสร้างฉากของกฤษณา อโศกสิน มีลักษณะของฉากที่ครอบคลุม
กล่าวคือ นอกจากจะถูกกองชกเจเนตามสภาพความเป็นจริง หรือมีลักษณะสมจริงแล้ว ยังสอดคล้อง
กับเนื้อเรื่องและช่วยสร้างบรรยากาศด้วย

3. กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา

3.1 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง จากการศึกษาเนื้อหาของกฤษณา
อโศกสิน กฤษณา อโศกสิน ได้แสดงกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครไว้ดังต่อไปนี้ คือ

3.1.1 แนวการสร้างตัวละครของผู้เขียน จากการศึกษาเนื้อหาของกฤษณา
อโศกสิน พอจะสรุปแนวการสร้างตัวละครของผู้เขียนได้เป็นสองลักษณะ คือ

3.1.1.1 ให้ความสำคัญแก่ตัวละคร กฤษณา อโศกสิน ให้ความสำคัญ
แก่ตัวละครในเรื่องโดยอาศัยเทคนิคที่เรียกว่าใช้ตัวละครจูงเรื่อง กล่าวคือ สร้างตัวละครใน
ลักษณะที่เกินกว่าโครงเรื่อง เนื้อเรื่องจึงดำเนินไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร ดังตัวอย่างเช่น
ผู้เขียนสร้างให้พุทธรอง ตัวละครสำคัญในนวนิยายเรื่องน้ำเซาะทราย เป็นตัวละครที่มีบุคลิก
ลักษณะ ความคิด จิตใจ และสภาพอารมณ์เกินขนาด ดังนั้นเนื้อเรื่องจึงดำเนินไปตามลักษณะนิสัย
ของพุทธรอง กล่าวคือความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างพุทธรองกับภรรยาของเพื่อนสนิทซึ่งเกิดขึ้น
ดำเนินไป และมีที่ท้าวว่าจะจบลงดังที่เธอต้องการนั้น เกิดจากตัวของพุทธรองเองแทบทั้งสิ้น
ดังรายละเอียดที่ผู้วิจัย ได้กล่าวไว้แล้วในตอนวิเคราะห์ตัวละครในบทที่ 2 กฤษณา อโศกสิน
ให้ความสำคัญแก่ตัวละครโดยอาศัยเทคนิคที่เรียกว่าใช้ตัวละครจูงเรื่องเกือบทุกเรื่องที่ผู้วิจัย
นำมาวิเคราะห์ ดังนั้นเนื้อหาของนักเขียนผู้นี้จึงมักจะเป็นนวนิยายที่เน้นตัวละครมากกว่า
โครงเรื่อง

3.1.1.2 สร้างตัวละครให้สมจริง ฤๅณา อโศกสิน สร้างตัวละครได้อย่างสมจริง มีลักษณะเหมือนคนธรรมดาโดยทั่วไป กล่าวคือ

1) ตัวละครมีชีวิตจิตใจ ฤๅณา อโศกสิน สร้างตัวละครให้ชีวิตจิตใจ โดยให้อารมณ์ของบุคลตามธรรมชาติของมนุษย์ กล่าวคือมีความโลภ โกรธ หลง อิจฉา และความงี่เง่า เป็นต้น ในส่วนที่ต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังของตัวละครนั้น ๆ อีประกอบด้วย ชาติกำเนิด การเลี้ยงดู การศึกษา การอบรม รวมทั้งประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และให้ความต้องการอย่างมนุษย์จริง ๆ เช่น ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความภาคภูมิใจความเข้าใจความสุภาพเพศ ความมีชื่อเสียงเกียรติยศ และความเป็นอิสระ เป็นต้น ความต้องการทางจิตใจในตัวเองเป็นสิ่งสำคัญที่ ฤๅณา อโศกสิน นำมาสร้างเป็นปัญหาให้เกิดขึ้นกับตัวละครได้อย่างสมจริง โดยอาศัยแนวจิตวิทยาและความเป็นจริงในชีวิต ก็จะเห็นได้จากรายละเอียดที่ผู้วิจัย ได้กล่าว ไว้แล้วในตอนวิเคราะห์ตัวละครในบทที่ 2

2) ตัวละครมีลักษณะนิสัยหลายอย่าง และมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยอย่างสมเหตุสมผล จากการศึกษานวนิยายของฤๅณา อโศกสิน พบว่า ฤๅณา อโศกสิน สร้างตัวละครทั้งสองลักษณะคือ ตัวละครประกอบที่กล่าวถึงเป็นครั้งแรก ผู้เขียนจะสร้างให้มีลักษณะนิสัยน้อยอย่าง (Flat character) เช่น บุรุษในเรื่องไฟหนาว มีลักษณะนิสัยประจำคือชอบพูด ชอบล้อเล่นชอบเห็น และชอบจิก ซึ่งผู้เขียนจะเน้นเพียงจุดนี้จุดเดียว ทุกครั้งทีกล่าวถึงตัวละครตัวนี้ และสามารถจะใช้ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของตัวละครตัวนี้ไปประโยชน์ในการทำเป็นเรื่องอย่างเหมาะสม เช่น นำเรื่องความเปลี่ยนแปลงของอะเคอซึ่งเกิดจากความล้มเหลวในชีวิตการแต่งงานมาเล่าให้ถี่พิง กระจายข่าวความล้มเหลวระหว่างอะเคอกับกรี และช่วยอะเคอค้นหาโรงเรียนที่สาธนาทนายกรไปฝากไว้ เพื่อไม่ให้พบกับอะเคอ เป็นต้น ส่วนตัวละครสำคัญผู้เขียนจะสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง (Round character) กล่าวบุคคลในชีวิตจริง และลักษณะนิสัยบางอย่างเปลี่ยนแปลงได้อย่างสมจริง เมื่อมีเหตุอันสมควร การสร้างตัวละครในลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้วิจัย ได้กล่าว ไว้แล้วอย่างละเอียดในบทที่ 2

ตอนวิเคราะห์ตัวละคร

3.1.2 วิธีแนะนำตัวละคร จากการศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่า กฤษณา อโศกสิน มีวิธีแนะนำตัวละครดังต่อไปนี้ คือ

3.1.2.1 การแนะนำตัวละครโดยผู้แต่งบรรยายเอง กลวิธีในการแนะนำตัวละครแบบนี้ นักเขียนเป็นผู้แนะนำตัวละครของตนออกมาตรง ๆ ว่าเป็นใคร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร รวมทั้งการแนะนำว่าตัวละครนั้นมีความคิดเห็นต่อสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์และผู้อื่นอย่างไรบ้าง กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้วิธีการแนะนำตัวละครแบบนี้มาก และสามารถแนะนำตัวละครได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง นอกเหนือไปจากการบอกลักษณะรูปร่าง หน้าตา หรือพื้นฐานลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างกว้าง ๆ ที่ทำกันอยู่โดยทั่วไป บางครั้งผู้เขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละครควบคู่ไปด้วย เพื่อให้การบรรยายเป็นไปอย่างแนบเนียน ตัวอย่างการแนะนำตัวละครโดยวิธีนี้ เช่น

หลอนไม่รู้และไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่า คนเราเวลามีความรัก และความปรารถนาอย่างสูงสุดนั้น สามารถจะทำอะไร มหัศจรรย์ได้อย่างที่หลอนกำลังทำอยู่ขณะนี้หรือเปล่า ทั้งนาขันและนาสงสารที่หลอนไม่รู้ แต่ก็ทำให้แน่ใจได้อย่างหนึ่งว่า สตรีที่มีอารมณ์โศกวิงวอนไปข้างหน้าอย่างพุดกรองนั้น ไม่ควรจะต้องงานอย่างไรรัก การเริ่มต้นเช่นนั้นเป็นอันตรายนักหนาในบันปลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มต้นกับคนสูงวัย อายุคราวพออย่างนายพยอม วิบูลย์สิน

ผู้หญิงอย่างพุดกรอง มีอารมณ์กตัญ ใฝ่หาสิ่งที่หลอนต้องประสงค์อยู่เป็นนิจ หลอนไม่เคยยอมหยุกอยู่กับที่ และต้องรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างจำใจ ในยามที่หลอนถูกบีบให้ต้องเป็นรูปเป็นรอยอันคงงามอยู่ในแม่พิมพ์ หัวใจของหลอนก็ได้โบกโบยออกไปยังจักรวาลที่หลอนคาดฝันว่า จะต้องมีชีวิตแปลก ๆ รอหลอนอยู่แล้วหลอนก็คอยจังหวะนั้นอยู่เงิบ ๆ

"เรานี้ คงเหมือนนางในนิยายชื่อแพนโคราไม่มีตึก อยากอยู่ตลอดเวลาวา ในหีบที่ปิดฝานั้นมีอะไรบ้าง" พุดกรองหัวเราะที่ ๆ นึกขึ้นตัวเอง

แต่ถ้ามองอย่างหลอนวางอารมณ์ทั้งหมดไว้ในอุเบกขาหรือห่อเหี่ยวความหวังทั้งหมดทั้งอย่างไม่ไยดี พร้อมกับความเป็นมาอันลึกลับ หลอนก็อาจจะแปลกใจว่า คน ๆ นั้น

ชื่อพุทธรองหรือเปล้า

...

พุทธรองไม่ชอบให้ความมียังคงเป็นความมีย่อยเช่นนี้วันจันทร์ หลอนต้องการจะยื่นมือแห่งความสงสัยเข้าไปส่องหาความจริงภายในนั้น และเก็บเอามาไว้เป็นความรู้ของหลอน แม้จะเป็นความรู้ที่ฝาดอันตราย

เช่นเดียวกับที่หลอนไม่เคยพบพบ รสแห่งความรักจากนายพรอม วิบูลย์สิน แต่หลอนกำลังไขว่คว้าหาเอาจากกิม ประการพันธ์ วรรณรัตน์เองแหละคือสัตว์ร้ายที่อยู่ในคานนั้น

ลมเย็น ๆ โขยบางเบามาลูบไล้อยู่นบนผิวหนัง และตามร่างกาย ทำให้เหงื่อที่เปียกชื้นเมื่อสักครู่นี้แห้งสนิท พุทธรองเกิดอารมณ์รักสถานที่ที่ไกลกรุง ไกลสังคม ไกลหน้าชาวหนังสือพิมพ์ขึ้นมาอย่างประมาณไม่ได้ หลอนไม่เคยใกล้ชิดกับรสาของกลิ่นอายบรรยากาศชนิดนี้มาก่อนเลย น่าเสียดายที่ในวันบรรยากาศหายากเช่นนี้ ก็จะต้องถอยร่นห่างไกลออกไปทุกที ด้วยภารกิจไล่ของนาครธรรม นาคธรรมที่มีเงินตราเป็นแกนกลาง และมีวัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์ประการอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบ มันอาจจะบำรุงบำเรอความสุขได้ถึงขั้นขีดสุด ก็คือเมื่อผู้ซื้อใช้เงินซื้อ แต่มันจะเหมือนกรวดทรายไปทันที หากผู้ซื้อใช้หัวใจซื้ออย่างพุทธรองขณะนี้ หัวใจทั้งหัวใจในวัย 38 ของหลอนนั้น พุทธรองก็ราคาและคุณค่าไว้มาก

หลอนได้บรรจุราคาของประสบการณ์เข้าไว้ด้วย มันหมายถึงราคาของการพูด การคิด การกระทำ ชายที่ต้องการความเข้าใจมากกว่าวัยและรูปโฉม ยอมรับว่าวัย 38 แพงกว่าวัย 18 อย่างเทียบกันไม่ได้ มันเหมือนเครื่องใช้สมัยใหม่กับโบราณวัตถุ โบราณวัตถุที่มีราคาแพงอยู่ที่ความหายาก ฝีมือและอายุความคร่ำโลกนั้นต่างหากคือราคาของมัน

พุทธรองจึงตีราคาความรักในวัย 38 ของหลอนไว้มากที่สุด หลอนเพ้นหาความรักเพื่อจะเข้าถึงรัก เข้าถึงบรรยากาศและรสนิม ไม่ใช่แต่งงานเพราะอยากมีโอกาส

เป็นเจ้าของเสื้อราตรีที่ ... เหมือนเมื่อครั้งอายุ 19 ...

(นำเข้ะทราย เลม 1 หน้า 309 - 312)

3.1.2.2 การแนะนำตัวละครโดยให้เห็นจากการกระทำของตัวละครเอง

กลวิธีในการแนะนำตัวละครแบบนี้ ผู้แต่งไม่ได้บอกให้ผู้อ่านทราบโดยตรงว่า ตัวละครมีลักษณะนิสัยอย่างไร แต่ให้ผู้อ่านสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครเอาเองจากบทสนทนา หรือจากพฤติกรรมของตัวละครนั้น ๆ เป็นวิธีการแนะนำที่ทำให้ผู้อ่านได้รับรสชาติจากการอ่านมากยิ่งขึ้น เพราะผู้อ่านต้องใช้วิจารณญาณอยู่ตลอดเวลา ดังตัวอย่างเช่น

"ทำไมฟังก์ถึงจะตัดสินใจแต่งงานกับลิลิตะ ในเมื่อลูกก็เหมือนจะยังไม่ชอบเขาเท่าไร"

หลอนหัวเราะ

"ชอบหรือไม่ชอบมันก็เท่านั้นแหละ ... จริงไหมคะ คุณแม่ ถึงยังงี้ ฟังก์ก็ยังไม่วักความรักอยู่นั่นเอง ... ทั้ง ๆ ที่อยากได้ความรัก"

"หมายความว่ายังไงนะ"

"หมายความว่า สิ่งที่ฟังก์ได้ มักจะได้แต่ความโศก อารมณ์โศกนี่ซีคะ"

"แม่อายุจะตาย อยากจะเป็นลม" คุณงามพิศพิมพ์ "แกพูดอะไรโง่โง่ไหนเสีย"

"ฟังก์พูดความจริงคะ ... คนที่ขาดความรักแทบทุกคนมักไขว่คว้าหาความรักอย่างรีบร้อน ... แล้วก็ความรีบร้อนนั้น มันก็ฆ่าตัวเอง เพราะผู้ชายส่วนมากก็รอโอกาสตะครุบผู้หญิงที่รีบร้อนนี่แหละ ..."

"แล้วแกรีบร้อนทำไม"

พิจิกหันขวับมาทันที ... นัยน์ตาลุกวาวโชติช่วง ความแค้นพลุ่งพล่านขึ้นมาแวบหนึ่ง

"คุณแม่ไม่ نادามเลย ... รีบร้อนทำไม รีบร้อนเพราะหิวนี่ซีคะ ... หิวกระหาย ... คุณแม่ถึงคนจนก็แล้วกัน ไม่มีข้าวกิน ... เขาหิวโซ่ไหม หิวแล้วก็ต้องรีบตะครุบอาหารชิ้นแรกที่หิวพบ ... จะเป็นราห์หรือปลายข้าวก็เอาละ ..."

(ไฟฟาย เลม 2 หน้า 51 - 52)

"พอไม่เข้าใจ" หลอนตะโกนออกมากรีดหนึ่ง

นายมนัสมองดูอย่างตกใจ

"แพรวอยากได้อะไร"

"พอไม่มีเงิน พอบอกแล้วนี่ ... แพรวกลัวพอเซ่งตึกให้แพรวหมดไปเท่าไร

ค่าตกแต่งอีกเท่าไร เรายังไม่ได้ออนแรมแต่ครั้งหนึ่งของตน..."

"แต่แพรวอยากได้อะไร" หลอนบอกเรา ๆ อย่างเด็กที่ไม่ต้องการคนขัดใจ

"ดังนั้น ... ก็ ..." นายมนัสนิ่งตรอง "แพรวอยากทำอะไรก็ทำเถอะจะเซ่งไปหรือจะให้เขากักตามสะทก แล้วเอาเงินก้อนนั้นไปผ่อนบ้านสักหลังที่พอจะอยู่ในบั้นนี้ได้ แตะจะให้พอช่วยออก พอบอกแล้วว่าพอไม่มีปัญญา น้องอีกหลายคนยังไม่ได้อะไรเลย พอไม่อยากจะกลายเป็นคนล่าเหยียงเกินไปนัก"

"ก็แล้ว ถ้าฉันแพรวจะคัดค้านใจของแพรวเอง"

"ตามใจแพรวสิ ตึกคูหานี้เป็นชื่อของแพรว แพรวจะทำยังงัยกับมันก็ได้ จะเซ่ง จะให้เขา หรือทำยังงัยก็ตามใจ"

เหมือนแพรวไม่ฟัง นึกลุกขึ้น และหันกลับมาจากโต๊ะนั้น เปิดประตูออกมาข้างนอก

(บ้านชนนิก หน้า 173)

3.1.2.3 การแนะนำตัวละครโดยให้เห็นจากคำพูดหรือปฏิริยาของตัวละคร

อื่น กลวิธีในการแนะนำตัวละครแบบนี้ โดยทั่วไปแล้วมีอยู่สองลักษณะ ลักษณะหนึ่งคือการให้ตัวละครสนทนากันโดยกล่าวพาดพิงไปถึงตัวละครอีกตัวหนึ่ง ส่วนอีกลักษณะหนึ่ง คือการให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งแสดงความกึกหรือความรู้สึกของตนที่มีต่อตัวละครอีกตัวหนึ่ง ภูษณา อโศกสิน ใจกลวิธีแนะนำตัวละครในเรื่องทั้งสองลักษณะ ดังตัวอย่างเช่น

"เหมือนแพรวเขาก็ไม่สนใจคนเขาเรื่องนี้ละ"

"อะ ภูเหมือนไม่เอาเรื่อง คือเขาหาทางเบิกบาน สมัยใหม่ แต่เขาเอาเรื่อง

อะแม่"

พิศโศกพูดยาวกว่าที่เคยพูด "ผมว่า ถ้าเขาไม่หัดมองข้ามอะไรเสียมั้ง เขาจะเป็นทุกข์ตลอดชีวิต"

"จะให้เขามองข้ามอะไรเล่า"

"คือเขาควรทิ้งไอ้ความไม่สมหวังอะไรส่วนตัวของเขาไปมั้ง มันก็ผ่านไปแล้ว คนเราก็กู้ทุกข์สุขสลับกัน คนอื่นก็ซัด แต่เขาซัดอย่างอื่น เราควรระมัดระวังอย่างนี้ ผมไม่เห็นด้วยกับเขาที่จะต้องพยายามตะเกียกตะกายให้เหมือนใคร หรือพยายามจะเติมน้ำขม้มักเข้มนเกินไปเขาไม่รู้ว่าเวลาเขาเติมใส่น้ำลงทางปากบอ ก้นบอมันมีรูรั่ว สร้อยพนักหน้าเนิบ ๆ"

"เออ ... แก่ๆพูดน่าคิดเหมือนกัน"

"เขามีรูรั่วก้นบอซะแม่"

(บ้านชนนิก หน้า 379 - 380)

พุทธรองลอนใจยาว อากับภริยาของเพื่อนทรمانใจหลอนบ้าง อย่างน้อย ๆ ก็ช่วยให้ ความละอายพลุ่งขึ้นมามากกว่าปกติ มิตรภาพสะบัดแล้วสีท่อนับแต่วันนี้เป็นต้นไป

เหลือบุญหมอนอีกใบหนึ่งซึ่งวางเรียบรอยดัดศีรษะวรรณรี ใจเต้นแรงขึ้นเมื่อนึกถึงคนที่เปื้อนเงาของเนื้อที่ตรงนั้น ก็นี่เขาจะต้องขึ้นมาที่นี่ ทอดตัวลงนอนเคียงข้าง ภรรยา และอาจจะถึงตัวหลอนให้หันไปทางเขาและพูดว่า

"เป็นอะไรไปจะ วรรณ เมื่อตอนหัวค่ำ เชอเจตนาทำแก้วนันแตกนะ ฉันไม่อยาก พุทธรองกว่าเชอจงใจปามัน"

วรรณรีอาจจะระบายอารมณ์แค้นออกมาในตอนนี้ "ใช่ ... ฉันปามัน ฉันจะปามัน ก็ได้ ใครจะทำไม คอยคุนะสักวันหนึ่ง ฉันจะปามันให้หมดบ้าน"

นั่นคือตัวตนแท้จริงของวรรณรี พุทธรองรู้ว่าที่วรรณรีเจียบบ้านนี้ก็เพราะต้องการ จะไว้ตัวสงวนยศไม่ให้พุทธรองหัวเราะเยาะใครเท่านั้นเอง แต่เนื้อแท้แล้วเพื่อนของหลอน เป็นคนที่ไม่เคยทนอะไรได้ ไม่ว่าจะโกรธชู้ โกรธสามี โกรธคนใช้ โกรธครู โกรธนักเรียน วรรณรีจะต้องขอให้หลอนใคร่เบื่อกความหงุดหงิดใจออกมาเป็นวาจา

สำหรับคำวันนี้ นับว่าหล่อนทำตัวได้เป็น "พิเศษ" นักหนาแล้ว

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 403 - 404)

สรุปได้ว่า กฤษณา อโศกสิน สามารถใช้กลวิธีต่าง ๆ แนะนำตัวละครได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจังหวะ โอกาสและจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจตัวละครได้ละเอียดลึกซึ้ง หรือเข้าใจเพียงบางส่วน บางแง่ บางมุม ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี

3.2 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างบทสนทนา จากการศึกษาลักษณะของบทสนทนาใน

นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ปรากฏว่าบทสนทนาส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นลักษณะบทสนทนาที่ ~~แสดง~~ กฤษณา อโศกสิน มีกลวิธีในการสร้างบทสนทนาเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.2.1 บทสนทนามีลักษณะสมจริง เป็นไปตามธรรมชาติ และเหมาะสมกับ

ฐานะของตัวละคร กฤษณา อโศกสิน สามารถสร้างบทสนทนาให้มีลักษณะสมจริง และเป็นไปตามธรรมชาติเหมือนกับภาษาพูดที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ทั้งยังสร้างให้สอดคล้องกับฐานะและลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ดังตัวอย่างเช่น

"แม่ค้าลูกกะเขามั่งละมั่ง ... คงจะไต่กินชาหนูซักชาหรอกนะ" กำนประชด

"ไอ ... กระจุกตรงขานะ ทอนใหญ่พิลึก" แก้วยักคิ้ว

"ไอเพือกบ้า ... พูจจำให้มันเป็นมงคลหน่อยได้ไหม เอ็งนะ"

(มังกรกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 181)

"อย่างอื้อออย ลูกเจ้าอุทัยก็เหมือนกัน เห็นเขาสื่อกันว่ามันมีแฟนแล้ว ก็ไอนักเรียนหนุ่ม ๆ ที่ไปกวศวิชาด้วยกันนาแหละ กลับบ้านดึก ๆ คื่น ๆ มาถึงบ้านแล้วไอพวยาก็ยังไม่ยอมไป นั่งกกกอดกันอยู่ตรงมุมมืด พอมันก็นัวแตกเหล่า แม่มันก็นัวชกไฟ ไม่ได้ดูว่าลูกสาวหย่าผาแคไหน แต่มันก็ไม่ยักทองแะ หรือมันจะกินยาอย่างแก้วนี่ละมั่ง"

(ไปสุณิมพลี เล่ม 1 หน้า 40 - 41)

"ฉันนะไม่อยากขายแพงนะคุณ ... คนหนาเลื้อคนะไม่ใช่คนปลายแถวหยิ่งชั้นหรอก
หยิ่งชั้นกำไรสลึงสองสลึงก็เอาแล้ว เวลาของชั้นราคา ชั้นเองชั้นก็ภูมิใจ ฟังคนซ้อนบน
แค่นักหนูแตกแล้วคุณ"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 142)

"หนูมันเป็นคนมีตึกนะ" นางนงโปกมือก่อน "งานโรงงานมันสำหรับคนไม่มีความรู้
ไม่มีจะกิน..."

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 290)

"ทำไมเพลงคิดถึงแม่มากนัก แล้วแม่เขาจะคิดถึงเพลงหรือเปล่า"
"คิดถึงคะ แม่คิดถึงเพลงเท่านั้น" หลอนกางมือออก "แม่บอกว่าแม่ร้องให้คิดถึง
เพลง เพลงก็บอกว่า เพลงก็ร้องให้คิดถึงแม่"

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 594)

3.2.2 บทสนทนาที่มีลักษณะที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง กฤษณา อโศกสิน ใช้
บทสนทนาช่วยในการดำเนินเรื่องแทนการบรรยาย ทำให้เรื่องที่เล่ามีชีวิตชีวายิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง
เช่น

"แหม สุนทอออก อาซาพายไปไกลตั้งโยชน์" เธอพูดย่างกระปรี้กระเปร่า
"บ้านนอกนี่ก็อย่างนะ คือตอนที่ไม่มีคนมีผู้คน ถึงจะมีใครมองบ้าง ก็ไม่ใช่มอง
อย่างมีพิษสงเหมือนที่กรุงเทพฯหรอก เราก็เลยคุยกันตามสบาย คุยกันมานาน..."

เธอหยุดนึกหนึ่ง มองดูดิฉัน เมื่อเห็นดิฉันฟังเฉย ๆ เธอก็ถามว่า

"แกไม่อยากรู้มึงหรือว่า เราคุยอะไรกัน ?"

"หนูควรละลาบละลางถึงอย่างนั้นหรือคะ ?"

"เออจริงสินะ แกเข้าใจตอบ ตอบอย่างเอาตัวรอดได้อีกตามเคย"

เธอตอบสิริษะดิฉันเบา ๆ อย่างพอใจ "แต่...ถึงยังงี้ ฉันก็อยากจะเล่าให้แกฟัง ...

เออ ... ฉันกับอาซาเข้าใจกันดีแล้วละ..."

เธอพูดแล้วทำสีหน้าเป็นขวยชอบกล

"คะ หนูยินดีด้วย ความจริงคุณควรแสดงให้ทีนี่ เขารู้เสียด้วยก็จะดีละ ไม่งั้นเขาจะเข้าใจผิด"

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 200)

3.2.3 บทสนทนาช่วยบอกลักษณะนิสัยของตัวละคร กฤษณา อโศกสิน ใช้
บทสนทนาช่วยบอกบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร โดยที่ผู้แต่งไม่ต้องอธิบาย
ตรง ๆ ดังตัวอย่าง เช่น

"หน้าตามันเหมือนของแบกะดิน"

"ตาย " บัวร้องเบา ๆ ที่มองสาวร่างเปรี๊ยะอย่างเหยียดหยาม

"อ้าว ...ไม่จริงหรอก พี่บัวคงเห็นละครบะชวยของพี่ตาลนี่เองแหละ เอาไว้
หลอกคนบ้านนอกเข้อ ๆ ซ่า ๆ แหวนตะกั่วหัวแก้วแดง ๆ เขี้ยว ๆ หัวกอกน้ำบ้านเรา
ยังสวยกว่า"

(พลอยพรสวรรค์ หน้า 298)

"กูเมื่อสวยด้วยเก่งด้วย แม่จะเป็นห่วงทำไมละ ถึงยังงี้ก็ต้องมีคนต้องการตัว
นิพพาไปทำงาน เลขาดีคนที่ต้องสวยด้วยเก่งด้วย นิพพานั้นใจกะ แม่ไม่ต้องลำบาก
เที่ยวฝากใครต่อใครหรอก นิพพาจะพิสูจน์ตัวเองให้ได้ว่า นิพพาหางานได้ไม่ใช่เพราะ
'เส้น' เหมือนทานเหมือนเข้อทั้งหลาย"

(หนามคอกไม้ หน้า 141)

3.2.4 บทสนทนาที่ทำให้บทประพันธ์น่าสนใจ กฤษณา อโศกสิน สามารถ
สร้างบทสนทนาให้มีส่วนช่วยให้เรื่องน่าสนใจ และมีชีวิตชีวาขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นบทสนทนา
ที่มีความกลมกลืน และมีอารมณ์ขัน ดังตัวอย่างเช่น

"คุณจะทำอะไรกับผู้ชาย ผมบอกคุณตั้งกี่ครั้งแล้วว่า ผู้ชายก็เหมือนหมูเหมือนหมา เห็นอาจมองไม่ได้"

"โอ้ ฉันก็เหมือนเจ้าของหมา เห็นหมาของตัวกินอาจมองไม่ได้เหมือนกัน "

ฉันตอบอย่างซัน ๆ และปลดมือเขาค่ายหาทางใจเย็น "ฉันเลี้ยงหมา ก็ยากให้มันนั้น ประเสริฐกว่าหมาธรรมดา หมากลางถนนกินอะไรก็ได้ แต่หมาของฉัน จะกินอะไรอย่าง หมากลางถนนไม่ได้ ... คุณน่าจะเข้าใจ"

เขาได้แต่เหวอะเหวมองฉันอย่างกราดเกรี้ยว

"เฮ ... ก็คุณนี่นา ทำอะไรคิดอะไรผิดธรรมชาติ มันได้ผลดีพออย่างนี้แหละ"

"แต่ต่อไปนี่ ฉันจะพยายามเข้าใจธรรมชาติของหมาละ"

ฉันออกซันตนเองที่รู้จักยั่วเขาได้จนเขาโกรธ

"คุณเห็นผมเป็นหมาไปตั้งแต่เมื่อไหร่" เขาตะน

"อ้าว ก็คุณเองเห็นตัวคุณเป็นหมาอยู่ก่อนแล้วนี่ละ"

"บ้า บ้าสันติ เปรียบตัวเป็นหมา"

"ถ้าตัวของใครชื่ออย่างหมาได้ ตัวของคนนั้นเป็นัวที่ประเสริฐ คุณดูถูกหมา คิดว่าหมาไม่มีค่าหรือละ ... เปล่าเลยสันดานของมันดียิ่งกว่ามนุษย์บางคน"

"โอ้ย" เขากุมขมับ "เลิก ... เลิกพูดกันที ยิ่งพูดยิ่งบ้า"

(เมื่อยกลาง เลม 1 หน้า 451 - 452)

"อ้าว ก็ถึงยังงี้เหตุผลไม่ทำใครตาย"

"แต่บางทีเจ้าของ เหตุผลก็ตายได้เหมือนกัน"

"คุณคงไม่ใช่หนึ่งในจำนวนนั้น"

"ในจำนวนนั้น มีฉันอยู่หนึ่งละ"

(มณีนัน เลม 2 หน้า 949)

"...คุณเป็นคนมีการศึกษา แต่ทำไม คุณถึงมองอะไรด้านเดียว"

"ผมมองทุกด้าน แต่ผมพอใจบางด้าน"

(มติชน เล่ม 1 หน้า 345)

"อ้อ...ผมต้อง ... นี้ข้อนี้"

"คับอะไรคะ" หลอนถามแวตาวาวขึ้น "คับสุริยา หรือคับจันทร์"

"ผมนะ ไม่คับหรือสุริยาหรือจันทร์นะ ... ผมคับนารี"

(ไพบูลย์ เล่ม 1 หน้า 159)

"ไฟก็เป็นอย่างหนึ่ง แต่กีฬาในร่มที่หมอนชอบเล่นเป็นชีวิตอยู่อีกอย่าง"

"รู้แล้ว กีฬาในร่มนั่นะนี่"

(ไพบูลย์ เล่ม 1 หน้า 29)

"แม่รู้อะไรดีทุกอย่าง เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นต้องบังคับให้นิพพาตอบ แม่ทำผิดเอง แม่ทิ้งลูกไป ... ไซ้ แม่อาจจะบอกวาก็เพราะพ่อทำให้แม่อยู่ไม่ได้ ... แค ... แม่ก็ควรจะนึกถึงนิพพาบ้าง แม่ทั่วโลกเขาพยายามต่อสู้เพื่อเอาลูกไว้ แต่แม่ของนิพพาเคยทำอะไรบ้างที่บอกว่าลูกมีความหมายยิ่งใหญ่มากกว่าตัวของเธอเอง เอาตัวรอดความทุกข์เพียงคนเดียว"

"นิพพา" ลำเพาร้องเสียงแหลม "เธอค่าแม่ เธอลงโทษ ปรับปรุแม่ทุกสิ่งทุกอย่าง ทำไมเธอไม่ลงโทษพ่อเธอบ้าง ... ทำไม ... เธอตาบอด เธอรักหนูสาวพ่อเธอ แล้วเธอก็โยนบาปทั้งหมดมาให้ฉัน"

"บาปนะไม่มีใครโยนให้กันได้หรอกคะแม่ ถึงโยนได้ แต่มันก็จะไม่กระทบกระเทือนอะไร ถ้าใครคนนั้นไม่ได้ทำไว้"

(หนามคอกไม้ หน้า 25 - 26)

กล่าวได้ว่า ฤๅษณา อโศกสิน มีความสามารถเป็นเยี่ยมในการสร้างบทสนทนาให้เกิดอารมณ์หลากหลาย เป็นที่ประทับใจของผู้อ่าน

ความรู้เกี่ยวกับท่วงท่าของการแต่ง

ท่วงท่าของการแต่ง หรือสไตล์ของผู้แต่งนั้นก็มีผู้หลายท่านเรียกชื่อ และอธิบาย
ความหมายแตกต่างกันออกไปบ้าง แต่จุดใหญ่ใจความแล้วก็อย่างเดียวกัน เช่น
พระยาอนุมานราชธนได้อธิบายความหมายของท่วงท่าของการแต่ง หรือท่วงท่าที่แสดง
ไว้ว่า

...ท่วงท่าที่แสดงนั้นคือของกษัตริย์ (The style is of the man - Buffon)
หมายความว่า สิ่งใด ๆ ทั้งหมดทั้งกวีหรือศิลปินมีอยู่ในตัวของตนเอง กล่าวคือปัญญา
ความรู้และความนึก มีมือทางเทคนิคและนิสัยใจคอของกวีหรือศิลปิน ที่ไหลเลื่อนเข้าไป
สู่ในรูปซึ่งเป็นวรรณกรรมและศิลปกรรม โดยตนเองแทบจะไม่รู้สึกตัว นี่แหละคือท่วงท่า
ที่แสดงของกวีหรือศิลปินคนนั้น ... ท่วงท่าที่แสดงคือ คนผนวกเข้ากับธรรมชาติ
(Style is man added to nature - Bacon) หมายความว่า ท่วงท่าที่
แสดงคือตัวของผู้นั้นที่นำเอาไปประกอบเข้ากับสิ่งอื่นในธรรมชาติ จึงเกิดเป็นวรรณกรรม
หรือศิลปกรรมไป...¹

เปลื้อง ณ นคร ได้นำคำของยอร์ช เซนต์บิวรี (George Saintsbury) มา
ประกอบคำอธิบายความหมายของท่วงท่าของการแต่ง หรือสำนวนเพิ่มเติมว่า

สำนวน คือการเลือกสรรถ้อยคำ และเรียบเรียงถ้อยคำให้มีความหมายตรงกับที่
ต้องการ กล่าวคือ เช่นหากำที่แสดงความหมายชัดเจนตรงกับที่เราประสงค์ แล้ว
เอาคำนั้นมาเรียงกันเข้าเป็นวลี ประโยค และข้อความ การเลือกคำนี้ทำโดยจิตใจ
และความคิดของเรา ถ้าจิตหรือความคิด (คือตัวเรา) เป็นคนพิถีพิถัน ละเอียดลออ
การเลือกและเรียงคำก็ประณีตไม่สับสน เราจึงว่าสำนวนคือตัวผู้เขียนนั่นเอง ...²

¹พระยาอนุมานราชธน การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ หน้า 113 - 114

²เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ หน้า 39

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า นักเขียนแต่ละคนต่างก็มีวิธีการในการเลือกใช้ถ้อยคำ ส่วนนวนโวหาร การใช้ประโยค การแสดงแนวความคิดอันเป็นลักษณะของตนเอง หรือการแทรกสิ่งต่าง ๆ ที่น่าสนใจลงไปในงานเขียน รวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้แต่งแสดงออกในงานเขียนนั้นเป็นของตนเอง ถึงขอความเห็นว่า "ผู้แต่งมีท่วงทำนองเป็นแบบเฉพาะตนตามการแสดงออกต่าง ๆ ของผู้แต่ง"¹ ซึ่งมักจะปรากฏว่า ๆ จนสรุปได้ว่า การเขียนแบบนี้ ส่วนนี้เป็นของใคร ในการศึกษา ท่วงทำนองแต่งของนักเขียนแต่ละคน สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณามีหลายประการด้วยกัน เช่น

2.1 การใช้ถ้อยคำ การใช้คำมีส่วนช่วยให้การใช้ภาษาได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะการใช้คำเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการใช้ภาษา พรทิพย์ ภัทรนาวิก ได้อธิบายความหมายและความสำคัญของคำไว้ว่า

"คำ" คือสิ่งที่เป็นเครื่องหมาย และแสดงออกมาเป็นความหมายต่าง ๆ แคขอบเขตของความหมายนั้นไม่คงที่ตายตัว อาจจะกว้าง แคบ หรือเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา นอกจากนี้คำยังเป็นเครื่องใช้เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือของการจำ การคิด การสังเกต การพิจารณา การแสดงความคิดเห็น และการแสดงความรู้สึก ผู้ที่รู้คำมากย่อมมีความสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้กว้างขวาง และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งกว่าผู้ที่รู้คำน้อย ... การใช้คำเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง เพราะอาจทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านมีความรู้สึกต่าง ๆ กัน เช่น อาจจะทำให้รู้สึกเฉย ๆ ก็ได้ พอใจก็ได้ รำกึกได้ โกรธก็ได้...²

นักเขียนที่มีความสามารถในการใช้คำ จะทำให้ภาษาที่ใช้มีส่านวนโวหารที่ไม่ค่อย และคุณสมบัติของถ้อยคำที่จะทำให้ส่านวนดี จะต้องประกอบด้วยความชัดเจน ความกระชับ ความมีอำนาจ (คือทำให้ความรู้สึกทางอารมณ์) และความไพเราะ ดังนั้นการพิจารณาการใช้คำ

¹ กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 95 - 96

² พรทิพย์ ภัทรนาวิก "การใช้คำ" ใน การใช้ภาษา หน้า 21

ของนักเขียนจึงควรคำนึงถึงคุณสมบัติทั้งกล่าวเป็นหลัก เช่น คำที่แสดงภาพ คำที่แสดงอาการ คำที่มีเสียงซ้ำทำให้เกิดความรู้สึก คำซ้อน และคำที่มีความหมายโดยนัย เป็นต้น

2.2 การใช้สำนวนโวหาร ชลธิรา สัตยวาทินา กล่าวถึงการใช้สำนวนโวหาร ไว้ว่า "การใช้สำนวนโวหาร หมายถึง การนำถ้อยคำที่มีความหมายมาเรียงกันเข้า เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกมา มีข้อสังเกตว่าการใช้สำนวนโวหารนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ความรู้ ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้"¹ แนวการใช้สำนวนโวหารของนักเขียนมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังที่ชลธิรา สัตยวาทินา² กล่าวสรุปแนวการใช้สำนวนโวหารไว้หลายลักษณะ เช่น สำนวนภาษาสันกระบี่ สื่อความหมายตรงไปตรงมา สำนวนยาวมีประโยคเชื่อม มีคำขยาย สำนวนกำกวม เป็นสัญลักษณ์ของความโหดร้าย สำนวนภาษาสื่อภาพที่มีชีวิต มีรายละเอียด และมีแสงสี สำนวนภาษาที่สื่อให้ได้ยินเสียง พร้อมทั้งรสทางสัมผัส สำนวนโวหารแข่งกร้าวคึกกัน สำนวนภาษาที่เรียบรื่นอ่อนหวานละมุนละไม สำนวนสมัยใหม่ และสำนวนแบบโบราณ เป็นต้น

การสร้างภาพพจน์ (Figures of Speech) การสร้างภาพพจน์คือการนำใช้สำนวนโวหารลักษณะหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาของกวีหรือนักประพันธ์ ชลธิรา สัตยวาทินา ได้กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ และลักษณะของภาพพจน์ไว้ว่า

ภาพพจน์หมายถึงวิธีการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้น โดยอาศัยถ้อยคำสำนวนแบบต่าง ๆ การเสนอภาพพจน์ที่ทำได้ในภาษาของผู้อ่านเกินขีดขึ้น อันจักเป็นคุณค่าทางวรรณศิลป์ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง มีข้อสังเกตว่า การเสนอภาพพจน์มิใช่การสร้างประโยคแบบปกติสามัญ มิได้อยู่ในกฎเกณฑ์ของ ไวยากรณ์อย่างเคร่งครัด หากเป็นการสร้างประโยคหรือวลีอย่างอิสระ แต่ในเวลาเดียวกันก็อาจจะมีแบบแผนหรือระบบเฉพาะตัวที่แยกให้เห็นแนวการใช้ที่แตกต่างกันออกเห็นได้ชัด³

¹ชลธิรา สัตยวาทินา "การสังเกตแนวทางการเขียน" ใน การใช้ภาษา หน้า 179

²ก. หน้า 178 - 182

³ก. หน้า 182

ดร.สิทธา พิณีจุมภฏ และ ทิพย์สุนทร นาคธน¹ ได้แบ่งโวหารภาพพจน์ที่นิยมใช้กันทั่วไปไว้หลายประเภท เช่น โวหารอุปมา (Simile) โวหารอุปลักษณ์ (Metaphor) โวหารเย้ยหยัน (Irony) โวหารขัดแย้ง (Contrast) หรือ (Antithesis) โวหารที่ใช้ส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Metonymy) โวหารบุคลาธิษฐาน (Personification) และโวหารที่กล่าวเกินจริง (Hyperbole) เป็นต้น

2.3 การสร้างประโยค (Syntax) โครงสร้างของประโยคในการเล่าเรื่องเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล นักเขียนบางคนอาจชอบใช้ประโยคง่าย ๆ สั้น ๆ กระชับรัดกุม บางคนก็อาจจะชอบประโยคที่ยาวและสละสลวย ซึ่งทั้งนี้ต้องเป็นไปตามที่เขาเห็นว่าเหมาะกับเรื่องที่เขาวาดจะเขียนด้วย ถ้าจะรวบรวมประโยคต่าง ๆ ที่นักเขียนนิยมใช้กัน จะแบ่งได้เป็น 4 แบบใหญ่ ๆ คือ

2.3.1 ประโยคสั้น (Attic sentence) หมายถึงประโยคที่มีลักษณะเป็นเอกัตประโยคเป็นส่วนใหญ่ อ่านแล้วเข้าใจง่าย แต่ความหมายน้อยและไม่ค่อยสละสลวย ยกเว้นในกรณีที่มีผู้แต่งมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีเยี่ยม

2.3.2 ประโยคยาว (Isocratic sentence) หมายถึงประโยคที่มีลักษณะเป็นอเนกัตประโยค อ่านแล้วค่อนข้างจะเข้าใจยาก แต่แสดงความหมายได้มากและจะสละสลวยกว่าประโยคสั้น

2.3.3 ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian sentence) เป็นประโยคค่อนข้างยาก จะคงกล่าวรายละเอียดและออกไปจนจบประโยค จึงมีเนื้อความสมบูรณ์เป็นที่เข้าใจ หรืออาจจะเป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ หรือถ้าจะตอบก็ต้องตอบในทางรับ หรือมีฉะนั้นก็เป็นประโยคที่พูดให้มีความหมายเสียก่อนไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา ประโยคชนิดนี้มีลักษณะคล้ายส่วนวนสามารถสร้างอารมณ์และความรู้สึกได้

¹สิทธา พิณีจุมภฏ และ ทิพย์สุนทร นาคธน การอ่านและพิจารณาหนังสือ

2.3.4 ประโยคบาโรก (Baroque sentence) ลักษณะของประโยค

ประเพณี ศาสตราจารย์กุลหลาบ มีลลิกะมาศ กล่าวว่า "มีโครงสร้างของประโยคที่ซ้ำกันหรือลักษณะขนาน (Parallelism) อาจเพิ่มพูนท่วงทวน ๆ สลับด้วยเนื่อความจากประโยคหนึ่งขยายไปสู่อีกประโยคหนึ่ง หรือเป็นประโยคสั้น มีคำเกี่ยวโยงไม่ว่าหนึ่งถึงความนิยุมทางไวยากรณ์ แต่ของการไพเราะหับใจ แปลกใจผู้อ่าน หรืออาจใช้คำผิดแปลก คัดคำ เติมคำ แก้ยังทำให้อ่านเข้าใจได้" ¹ เนื่องจากประโยคแบบนี้มีวิธัสร้างแปลก และใช้คำแปลก จึงเป็นประโยคที่ผู้ไม่คุ้นเคยจะเข้าใจยาก แต่การหับใจและสร้างความรู้สึกลึกได้

ลักษณะประโยคเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญทำให้ท่วงทวนองการแต่งของนักเขียนแต่ละคนแตกต่างกัน การวิเคราะห์ลักษณะของประโยคทำได้ไม่ง่ายนัก เพราะอาจมีประโยคหลายแบบปนเปกันจึงต้องพิจารณาารวม ๆ ว่ามีแบบใดเป็นส่วนใหญ่ และจำแนกของกล่าวรวมไปกับการ เลือกรสรไรคำและการใช้สำนวนโวหาร

กฤษณา อโศกสิน

* ท่วงทวนองแต่งในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่สามารถพรรณนาความรู้สึกและจิตใจมนุษย์ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ กฤษณา อโศกสิน สามารถใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้สึกในผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้งจนกล่าวได้ว่า ลักษณะการเขียนเรื่องพรรณนาความรู้สึกและจิตใจของมนุษย์เป็นแนวการเขียนที่นักเขียนผู้นี้ถนัด หรือเป็นท่วงทวนองแต่งของนักเขียนผู้นี้ การศึกษาการใช้คำ การใช้สำนวนโวหาร กลวิธีในการบรรยายหรือพรรณนาความ ช่วยเฝ้ามองเห็นท่วงทวนองแต่งของนักเขียนชัดเจนขึ้น ในการศึกษาท่วงทวนองแต่งในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จึงพิจารณาศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. การใช้คำ
2. การใช้สำนวนโวหาร
3. การสร้างประโยค

1. การใช้คำ จากการศึกษาแนวโน้มของภาษา อโศกสิน พบลักษณะเด่นในการใช้คำ และการเลือกใช้คำ ดังต่อไปนี้ คือ

1.1. การใช้คำในระดับที่ใช้กันอยู่อย่างธรรมดาในชีวิตประจำวันของสามัญชน

เนื่องจากงานเขียนของภาษา อโศกสิน เป็นงานเขียนในยุคปัจจุบัน คำที่ใช้จึงเป็นคำที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ คำสุภาพ คำภาษาทางประเทศ คำหยาบ คำสะแลง เป็นต้น การนำคำในลักษณะดังกล่าวมาใช้ในบทสนทนาของตัวละคร จะช่วยให้เกิดความสมจริงยิ่งขึ้น และช่วยสร้างบรรยากาศได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะพิจารณาเฉพาะลักษณะของคำที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ เช่น

1.1.1 คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาต่างประเทศในที่นี้หมายถึงคำในภาษาอื่น ที่ไม่คุ้นเคยกันในภาษาไทย เช่น การใช้คำภาษาอังกฤษปนกับคำภาษาไทย หรือการนำคำภาษาจีนมาวางคำมาใช้ปนกับคำในภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งเป็นคำที่ไม่นิยมใช้ในความเรียงโดยทั่วไป แต่ใช้ในวรรณกรรมประเภทบันเทิงได้เพราะวรรณกรรมประเภทนี้มุ่งแสดงวิถีชีวิตของคนในสังคมให้สมจริง ภาษา อโศกสิน สามารถใช้คำภาษาต่างประเทศในบทสนทนาของตัวละครได้อย่างเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะ และอารมณ์ของตัวละครนั้น ๆ คำที่นำมาใช้ก็มักจะเป็นคำที่บุคคลส่วนใหญ่รู้จักและมีใช้กันอยู่แพร่หลาย เช่น

~~"บริษัทห้างร้านไม่มีที่เกี่ยววิศกรรม คุณสมภัก แก้วล่าวาก"~~

(ปากกามเทพ เล่ม 2 หน้า 644)

"เชอ...มันค่อนข้างซับซ้อน บางทีมันก็อาจจะมึนอะไรนิดเดียวมาบัง ... แดดาเราทเม้งนิดเดียวนั้นไม่ได้ ก็ต้อง... เพคเอาท์"

(ไฟพ่าย เล่ม 2 หน้า 603)

"แล้วนี่มันคงจะต้องกลายเป็นโรคประสาท เข้าสักวันจนได้ ตรงที่ต้องคอยระวังไม่ให้ลูกสาวกลายเป็น เลสเบี้ยน"

(ประจักษ์ปกิตาย หน้า 295)

"ทำไมไม่สั่ไ้กรักกะเขามั่งละ ... โรงงานไหน ๆ เขาก็สั่ไ้กรักกันทั้งนั้น มีแต่
โรงงานแคะแหละ โง่จิมหาย"

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 262)

"คุณจะไม่ให้ผมเทศคุณมั่ง เลยเจียวหรือ คุณแพรว ก่อนที่เราจะนับถือ เราก็กักร"ตอง
เทศก่อนว่าเรานับถือไ้ไ้ไหม"

(บ้านชนนิก หน้า 69)

"โอ๊ะ ... คงไม่ใช่คักถึงขนาดนั้นหรอกครับ มีอระกัษอินเตอร์เขาเอาไปกินหมด"

(ไ้หนาว เลม 1 หน้า 27)

"ตามไ้พิ้งชี อาเฮียเปย อาเฮียมีสิทธิเลือก"

(ไ้หนาว เลม 1 หน้า 33)

1.1.2 คำสะแดง คำประเภานี้เป็นคำที่ไ้ผิดไ้จากความหมายปกติ และ
มักจะเป็นคำที่รับรู้กันเฉพาะในกลมไ้กคตมหนึ่งเท่านั้น คำสะแดงจะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามความ
เปลี่ยนแปลงของสังคม เกิดขึ้นแล้วไ้อยู่ระยะหนึ่งก็หายไป กฎณา อโศกสิน ไ้คำสะแดงไ้
สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และบุคลิกของตัวละครเป็นอย่างดี จึงช่วยในการสร้างบรรยากาศความ
สมจริง และช่วยสื่อความหมายไ้รวกเร็วและน่าสนใจอีกด้วย ดังตัวอย่างเช่น

"เฮย คุณางทำแะไ้ไ้ ... ออกมาจากวิมานเงินผอน แล้วไ้ไ้ ... ท่งแะ
เลยว่ะ"

(ผ่นกลางถูกผน เลม 1 หน้า 175)

"เจ้าเม่นไ้โซเพอร์ค่นเปรตครับ ไม่ใช่ค่นไ้"

(ผ่นกลางถูกผน เลม 1 หน้า 290)

"ก็ไ้หนพ่อบอกไ้สนไ้ไ้ละ"

(ผ่นกลางถูกผน เลม 2 หน้า 829)

"ไกรทั้งนั้นแหละ ท่าน ลงว่าทำให้ผู้ทัว เป็นหมอกแล้วละก็ เขาว่ากะถอนลง
มาแต่หลอ. ทั้งนั้น"

(บันทึกกลางถูกฝน เล่ม 2 หน้า 117)

"ผมไม่ขายหรือคุณเมียว แต่คนที่ขายจักเกินไม่เท่านั้นจะเข้าใจว่าผมเป็น
ขาย..."

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 141)

...อันก็เป็นประเทจุกปมก็ปม เขาก็ไม่คิด ไม่รู้สิ่งใดมาอย่างศรี...

(โพทนาว เล่ม 1 หน้า 167)

...คุณเคอเคอข้างกระไร...ทนแก่ไหนทนมาได้ ทนอีกซักสี่สามสี่ปี ทนไม่ได้
ก็พอคุณนาคเกเหลา กตองกลับมาตายวัง ของมันชั่วอยู่แล้ว แกจะเอาเร็วเวาแรง
ที่ไหนไม่ว ไปกับผู้หญิงใดจนแก่...

(โพทนาว เล่ม 1 หน้า 241)

"เขาว่าคับบางแห่ง เกียวนี้ มีผู้ชายสำหรับหิ้ว เสี้ยกย"

(โพทนาว เล่ม 1 หน้า 497)

"อยากคุยกับคุณผู้ริจ... คุยแล้วแสมสะปอก"

(โพทนาว เล่ม 2 หน้า 346)

1.1.3 คำขยาย กณณา อโศกสิน ไขคำลักษณะนี้ได้เหมาะสมกับสภาพและ
อารมณ์ของตัวละคร ทำให้เรื่องที่เขียนมีความสมจริงยิ่งขึ้น เช่น

"ถ้าผู้หญิงจะก็ ถอกของราก เลือกเลย"

(บันทึกกลางถูกฝน เล่ม 1 หน้า 82)

"อ๊ตก มาหิ้วมากระหับกับก มีมาแย่งผ้ากทำไม...อ๊ห อ๊กกกระหือ..."

(ประตูที่ปิดตาย หน้า 259)

"นี่... เลื่อม... แกร์ ไหมว่าฉันนี่นายของแกมันอับรึถึงที่สุดแล้ว..."

(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 552)

"...ก็... สาว เลื่อม นาย แกละซี" เขากระโจนหน้าตาแดงก่ำ "แกเข้าข้างมันใช่ไหม
ละ... ออ... ใช่หรือ ก็มันมีผู้หญิงเหมือนกันใช่ไหมละ ถึงได้เห็นใจกัน อัสสัณ พวกนี้
มันจะกำเริบขึ้นทุกทีแล้ว... แต่จำไว้นะ เอาจะใครชนะได้ แต่ชนะกันไม่ได้
พอไรเอ๋ย... มันก็ โหด นรก เมียบ ทั้ง นั้น แหละ ที่ ยอม ผู้ หญิง..."

(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 552 - 553)

"คงจะออกไปกับ อัสสัณ นั่น แหละ" เขาพูด "แกร์ ไหม เลื่อมว่านาย แกละ ยา คม ฐ"

(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 553)

"อ้อ... กรุ๊ป ที่ มัน ติด กับ อัสสัณ หน้า นั้น ใจ... มัน อุป ท ชา ก ิ ร ว ชน า ก ิ น...
คุณหมียังไม่รู้..."

(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 516)

1.2 การใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ / ภาษากวี อธิบาย สามารถใช้คำทำให้
ผู้อ่านมองเห็นภาพทวยใจ ควบความรู้สึกได้อย่างดี เช่น

"นั่งนิ่งมันเป็นโรคเห็นผู้ชายหล่อ ๆ ไม่ได้ เป็นกริคร่าดู เกี้ยว กริ้ว เทพ พั้ง ที่ เกี้ยว"

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 55)

"บา บา... เด็ก บา... นี่ แก่ ประ ช ณ ณ ละ ซี คุณ ร า พร ร อง กร ค ิ น เร า ๆ อ ย ม น เ ียง
แต่ทำอะไรไม่ได้เพราะห้องแคบๆ ได้ กับ มัน ะ

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 71)

... ส าร น า ค ิ ม ิ ร ด เ ง... เพ ีย ง แ ท า ว า น ั น ั ง ก ว ง ของ เขา ก ิ ระ แ ะ เ ีย ก...

(ไพบูลย์ เล่ม 1 หน้า 9)

"ฉันไม่เมา" ว่าแล้วหลอนก็ดูพรพราวขึ้น แล่ทรงตัวไว้อยู่ กัดกับหลอนลงไป
กองกับเกาอย่างเดิม

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 386)

...เขานั่งลงบนเก้าอี้หมุนตรงหน้าพนักงานสาว พลังคำตาวาม ๆ เหมือนไฟปลายบุหรี่
ที่กำลังถูกดูด

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 307)

...ลูกชายแต่งตัวเสร็จทำท่ารีบลงมาจากข้างบน

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 287)

เขาพยักหน้าหงอยลงไปใต้

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 583)

พรพราวก็ดูขึ้น ความท้อเกรงใจกาย วังกระเจิกกระเจิงเข้าห้องน้ำ สะแกวัลย์
เกือบจะสำคัญล้มหายใจของตนเอง ความที่มันเหมือนยิ่งกว่าความหนาวใด ๆ ที่เคยหนาว
หลอนก็อดเสียดนางอึ้งลง เอาหน้าพุกกับหว่างเขา

(ฝนกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 163)

เหมือนเพชรละลายลึกไม่เข้ากอดคอเขาไว้นั้น ร้องไห้เหมือนเด็ก ๆ

(บ้านชนบท หน้า 318)

1.3 การสร้างคำขึ้นใหม่ กฎหมาย อีสกสิน นิยมนำคำซึ่งโดยปกติจะไม่ใช้ด้วยกัน
หรือความหมายไปด้วยกันไม่ไยมาใช้ด้วยกัน เป็นข้อคำเกิดขึ้นใหม่ ที่นอกจากจะมีพลังความหมาย
แล้วยังเป็นที่สะกดใจ และกระตือรือร้นผู้อ่านอีกด้วย เช่น

...แต่ถ้าคุณว่าพรจะหยุดคิดสักนิด และหันไปมองมือนาง เธอก็อาจจะคิดได้ เพราะ
ไรแต่เธอคนเกี้ยวที่เป็นหน้าเวทีกรรม ทะเลใหญ่ของชีวิตเต็มไปด้วยมนต์มากมาย
ที่กำลังว่ายวนวนเวียนไว้วางความเมตตาจากสวรรค์เบื้องบนด้วยกันทั้งนั้น

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 322 - 323)

คนข้างแรมกันนั้นกลัวกลัว แสงดาวกระจายพร่างอยู่บนฟ้าสีน้ำเงินแก่ เหมือนชีวิต
กระจายกระจายอยู่บนรูปแห่งความไม่แน่นอน

(ปรากฏเทพ เล่ม 1 หน้า 326)

ฉันสามารถเห็นภาพทุกภาพบนเรือนั้นโดยไม่ต้องใช้สายตา มันผ่านแว่นของหัวใจ
ออกมาแทนเราอยู่ตรงหน้าทันทีทันใด

(แบบหลวง เล่ม 1 หน้า 165)

เพียงแต่ระงอกหนานักหนึ่งตรงฐานนั้นใด จนได้เห็นภาพที่จุดไฟอารมณฺ์ให้ลุกโชนขึ้น

(เมษายน 1 พงศ 362)

...ฉันไม่เคยรู้เลยว่า ในมหาสมุทรของชีวิตนั้น นอกจากเราต้องคำนึงไปถึง
กามหาสมุทรในทางโลกาสดแล้ว เรายังจะต้องใช้ศรัทธาของเราให้เป็นที่มีประจักษ์
ด้วยการหาพื้นที่สวยที่สุดในโลกขึ้นมาฝากคนอันเป็นที่รักถึงดวงใจของเราอีกด้วย

(ใบยทอวอ ไลม 1 พทว 557)

นำเสื้คค้ายอม่บ่างท่เวลายันมีแก่เสื้คค้ำหรั้บอากาศหนาว แต้ังถ่ระนั้ณนั้กคนตา
และเกลิบเกลิบอม่บในทะเสื้คเสื้คอย่างคิ่คเน้อฟ้งใจ

(เมษายน ๒๕๖๕)

"คุณวิฑิตน์คำคิดอย่างकिनใหม่ ยิ่งมั่งกุด เกี่ยว กับศักรอบอยู่บนตึระเรานานเท่าใด
มั่งกุดแห่งความสุจริตก็สลายไปมากเท่านั้น

(ไม่ยหจก ๒ พท 750)

หลบหนีทาง โดยไม่ได้ถือครองสิทธิ์ตามกฎหมาย แต่ถึงทางโดยสิทธิ์ของหัวใจและร่างกาย

(เมษายน ๒๕๒๒ หน้า ๘๖๒)

หล่อนยังเป็นสินค้าของคุณหญิงแหววพรรณต่อไปได้อีกนานหรือไม่ก็เป็นชีวิตที่คุณหญิงจะเอา
ฝ่าเท้าแห่งความเจ็บใจและภินิหาร ๑ บกขยี้ลงไป และกมลงบอกความแตกกลาญนั้น
ควยความสำแก้ไขอย่างเงียบ ๑

(เมษายน - มิถุนายน 2 พ.ศ. 1168 - 1169)

ขอโทษที่กว่าเวลานี้เธอกลับมาอยู่ในทะเลโลกีย์แล้ว

(ไปสู่มพิล เล่ม 2 หน้า 108)

...แล้วเกิน "ลุย" ทะเลถน ซึ่งนั่งบางนอนบางระเนระนาดอยู่ตามพื้นห้อง

(ไปสู่มพิล เล่ม 2 หน้า 222)

พายุร้ายมากในค่ำคืน เหมือนกับหาง ไซ่ฝนมากกว่าจะเป็นพายุธรรมดา กุซางกลองของ
กันก็กับพายุอารมณ์ของโรบทองทราย

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 43)

"ปุย" เฝือกของวังรอง ทำให้เอนนาหัวใจของทลอนแข็ง ... และแล้วก็กระแทก
เต็มไปกายอดุเหตุที่ขึ้นลงว่องไว

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 95)

ความผิดหวังสองคราวในชีวิต ไกลร่างอนุสาวรีย์แห่งความพยายามและหมั่นไว้ใน
หัวใจของวังรองจนทุกวันนี้

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 96)

"อ้อ ไปมรสีตมาแล้วละ" นายยมฉาม

"ซิมแล้ว..."

นายฉวนหัวเราะลงลูกคออย่างพอใจ ที่ยามทั้งหลายเกรงกลัวผีตนของเขา
โดยทั่วถึง

(มังกรกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 288)

"เจ้าเข็นโซ่เพื่อตนแปรศกับ ไม่ใช่ตนนี่"

(มังกรกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 290)

"เฮ... จักการสังคายนาใจของแกเสียเร็ว ๆ จะโคตบไถ่รักใคร"

(มังกรกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 343)

แกไม่ได้เอ่ยถึงสละสลวยโดย กานกับแกกไม่กล้าพูด ทุกคนแสดงอารมณ์บูดเน่า ซึ่ง
ทางกักรู้ถึงสาเหตุส่วนลึก แต่ไม่มีใครกล้าปรึกษา กายเกรงว่าทางคนทางจะทำใจ
(เป็นกลางถูกเนน เล่ม 1 หน้า 648)

และตลอดเวลาที่เขียนเรื่องเก่า ... อารมณ์ที่เพิ่มทวี เรื่องใหม่ก็ยังรบกวนอยู่อย่าง
รุนแรง

(ไฟพายุ เล่ม 1 หน้า 173)

เมื่อเขาสิ้นระริกขึ้นมาอย่างกระตั้นหัน ... แก่โครงเรื่องที่เดินไปได้เพียงครึ่งเดียว
ถูก "ฟ้าแลบ" ในจินตนาการที่เพิ่มโดยจิตที่ล้นจนจบจากสุดท้าย
(ไฟพายุ เล่ม 1 หน้า 179)

ระบิลดื่มเหล้าอีกใหญ่เป็นการขับไล่ไฟแห่งความหึง แล้วชวนพี่ออกไปเล่นว่า
(ประสูติที่มฤตยา หน้า 93)

เหงื่อโสกไปทั้งตัว แทะกลางก็สั่น และหลังดื่มความมากเจ็บในหัวใจทำให้นอนไม่หลับ
มาหลายคืนไปเสียสิ้น
(พลอยพรราแสง หน้า 86)

อันวิกาเงียม ... นัยน์ตาจับอยู่ที่หลักถนนข้างถนน ซึ่งเกิดจากขบวนรถแล่นตะลุยไปบน
"คลอง" ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันควันเมื่อฝนตกหนัก
(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 23 - 24)

อาไม่ค่อยไวใจสำรวจหาใครหรือ พวกมันเป็น "ชาติกรที่มึนเมาและต่ำต้อย"
(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 379)

... แทะถูกของหลอนที่ถูกความเคียดแค้นทางวัตถุพัดพาไปจนเลื่อนเปลี่ยนมากขึ้นทุกวัน
(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 529)

ก็รู้สึกความน่าเลียดของตนเองอันจมใจกายแรงกับอันมั่วหวนบางอย่างที่พรั่งพร้อม
(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 96)

"ถ้าไม่มีครอบครัวข้างมันอะไร แต่ไม่มีครอบครัว มันก็เลวมาก โมะซะบุรุก็ ๆ
นี่เอง นี่ เมื่อไหร่ผู้ชายจะเลิกกดขี่ทางเพศเสียทีละ"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 30)

... เคื่อน ๆ เลอะเลอะเงินเป็นเส้น บทบาซึ่มากวิ่งไปห่อข้าวของตุงเงินเป็นพัน...
แต่งตัวให้มันสวย แก่ความเฉาในหัวใจ...

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 45)

เขาค้มก่าแพ้มกถัย ... พลังนี้ถึงชั่วโมงอันเพิ่มเพื่อยบนเตียงนอนของกามาจน

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 72)

เขาแลคูสี่แคงสกลของกุหลาบ และดีเหลือของขานบุรี นานเท่านั้นกับความสบายใจ
กูราก็ดีเขียว แคง เหลือง ชมพูของพันธุ์ไม้ ดอกเหล่านี้ได้มีฐานเขาไม่ในอารมณ์
จนทำให้มองได้ กับหลายวันก่อนที่ทองไปในทะเลอัน

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 139 - 140)

ก็เห็นน้อยที่จะปรารถนถึงความขุ่นของของแสงที่รวมตัวกันน้อยบนพื้นที่เรียกว่า กรุงเทพฯ

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 256)

ศาลสมทกกัน หลอนรูดีความันตาเขาเป็นประกายล้ำค่าเพิ่มได้พรากด้วยความหม่นหมองแน่นอน

(บ้านชนนิก หน้า 22)

การมีชีวิตอยู่กับบาร์ซึ่งขึ้นลงตามสิ่งจริงของเหตุการณ์บ้านเมือง ทำให้สมองของเขามีแต่
ทึบเฉย เขาไม่ใส่ใจสนใจใครมากไปกว่าทำไรชาตุน

(บ้านชนนิก หน้า 56)

... หรือยัง เว้นหัวใจหลอนไปสะกูดเรากับหัวใจของซาประจำหนุ่ม จนหลุดออกที่จะหล่น
ลงไปในหุบเหวแห่งความเสนาหาไม่ได้

(บ้านชนนิก หน้า 220)

"ถ้าเธอปล่อยให้โค่นอารมณ์อันหอมจกโยนแบบนั้นเลย ๆ อันตรายนะ"

(บานชนบท หน้า 323)

...แต่ไม่นานเธอก็หลุดมือแล้ว ... ถ้าไม่เห็นแววตาที่เต็มไปด้วยประกายของประกายก็เกิดจะไม่รู้เลยว่าเธอแสร้งงานมานานถึงเจ็ดแปดปี ยานูรายที่ไม่เอาไหน คนนั้นมาจนรู้โลกจนหลอนเกลือกและเขมแข็ง มีหน้าว่าทำท่าเหมือนหวังจนถึงกับจะละเลยชีวิตทั้งชีวิตของตนเอง

(ไผ่หนาว เล่ม 2 หน้า 172)

1.4 การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย คำที่มีความหมายโดยนัยหมายถึงคำที่มีความหมายพิเศษออกไป เพราะจะต้องตีความเรื่องหนึ่งไปสัมพันธ์กับอีกเรื่องหนึ่ง หรือโดยคำที่ผู้เขียนสื่อความหมายเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากความหมายตามพจนานุกรม ผู้อ่านต้องคิดและตีความไปช่วยเสมอ การใช้คำประเภทนี้ช่วยให้การอ่านมีรสชาติยิ่งขึ้น ถอดมา อธิบายสั้น ๆ นิยมใช้ถ้อยคำประเภทนี้มาก และสามารถเข้าใจอย่างมีสัมพันธภาพ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำได้ชัดเจน เช่น

"ขอบคุณ" เขาตอบ "ใครเห็นก้อยก็ไม่เท่าคุณเคยเห็นคนเคียว"

หมอกกำลังลอย ๆ "กาว" อันนั้นใด ก็ฉันคิด แต่ทำไมไม่รู้ ไม่รู้จะไปอีก

(ปากกามเทพ เล่ม 2 หน้า 38)

"แล้วเขาเข้าใจคุณหรือ" อนิรุทธยอนถาม "ผมไม่เชื่อว่ายายสามคนนั้นจะ

"โค่น" หน้คุณ"

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 487)

คุณนารซึ่งสูงยาวนัยน์ตาคม ขอบอ่าน "เอาเรื่อง" นักหนาและรู้สารพัดทั้งกับโค่นใส่หูของใครต่อใครในขณะเฝ้าทาง

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 488)

"คุณพ่อเขาแต่ได้ ฉันเกลียดนักคนเขาแต่ได้ ถึงเด็กคนนี้จะมิอะไรหรือไม่
คุณก็ไม่ควรเขาไปยุ่ง คุณสกลปรกต์เด็กสะอาด แรกเห็นแล้วว่ามีคุณ"

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 895)

ไม่รักก็ต้องแสร้งรัก ไม่อยากหวานก็ต้องแสร้งทำหวาน ทุกสิ่งทุกอย่างมีความเสแสร้ง
ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้ "พญากรรณ" ผู้จากลาบินเข้ามาทุกตัวอยู่ในกระเป๋ามากที่สุด
เท่าที่จะมากได้

(ไปสู่มพิล เล่ม 2 หน้า 109)

"นี้อยู่ในปากอนกริสนะ" หลอนบอก "โคนวังสีปรมาอยู่ทุกวันนี้ให้ปากเบี่ยง
เหมือนไขจาดะเม็กเคียวละ"

(มณีน เล่ม 2 หน้า 641)

นี่หลอนไถ่บ้านหัวเดียว "โองถนทราย" มาแล้วหรือยังหนอ

(รากแก้ว เล่ม 2 หน้า 1500)

"โฮ...คุณรับ...มีลูกสาวนั้นยากนะรับ...ก็ไม่มีมันไปควาเอาไอพวก
พาราสาวัคตีมาให้ผมเลี้ยงอีกคน ผมก็เจ้งซึกรับ"

"พอผมฉันทุกวันนี้ มีลูกชายนี้เย่ เคียวไปควาเอาเจ้งอกมากี่เจ้งเหมือนกัน"

(ผ่นกลางอุคณ เล่ม 1 หน้า 63)

...อ้เด็กเวรตะโลกลมอายนั่งงีบเปิดแล้ว โกรพขึ้นรถเก่งมันก็ไคแตงักไฟ
อ้เด็กระยาคันนั้นเซอ มันไม่ว่าเหยหางแกงหัวไทมันไปไหน

(ผ่นกลางอุคณ เล่ม 1 หน้า 559)

"นี่เขาเรียกว่าอาหารจริง ๆ" คุณจึงขยับฟันเมื่ออาหารเข้าปาก "ไม่ใช่กินร้าน"

(ไม้ลัดใบ เล่ม 2 หน้า 1132)

อีกใจต่อมา กลางก็วิ่งขึ้นข้างบนอย่างรวดเร็ว... เปิกวิทยุกับฉันจนแทบแทบ เฝ้ายเพลง
เร็ว ผ่านเข้าไปได้ "เขมา" ที่เขารู้สึกว่ามันเกาะอยู่เต็มตามผนังความมืดจนกระทั่ง
ทุกสิ่งทุกอย่างข้างในค่อยโปร่งโล่ง

(พลอยพราวแสง หน้า 144)

กลางเห็นไฟที่เต็มยังมีกลิ่นถึงความรู้สึกเช่นนั้น อาจจะต้องการเวลาอีกพอสมควร
สำหรับจะทำให้เต็มหลุดจากนิยายที่โรสวางไปสู่ความลึกที่ลึกซึ้งกว่า

(พลอยพราวแสง หน้า 268)

"ฉันหรือคะ... ยิ่งทุกซอกยังมี "ไฟ" หลอนเคยบอกใครต่อใครอย่างนี้เสมอ

(ไฟพายุ เล่ม 2 หน้า 438)

ในอารมณ์หลอนเต็มไปกาย เสียง นามหลายอย่างที่รุ่มก็เพิ่มแห่งจนทรวงอกแปลบปลาม
ดำเพราู้สึกตัวเองเหมือนฝุ่นละอองเล็ก ๆ ที่เผลอปลิวเข้ามาในงานศพนี้

(หนามคอกไม้ หน้า 12)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อที่ว่า หลอนไม่เคยเกลียดกลัวกับชายโง่มากร่อน นอกจากสรวนฮา
ไม่เคยแม้กระทั่งจะรู้ว่าผู้ชายคืออะไร

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 17)

"อ... นี่หมายความว่าพี่จะรัก "คุณ" ก็แล้วกันหรือ" นึกย้อนถามเขา ๆ

"ถ้ารู้จักแล้ว ยามใดเขาไม่ทิ้งพี่ไปไหน"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 31)

อะไรมองดูวิเศษ และการแต่งกายของนุก็ แล้วรู้สึกได้ว่า หลอนไม่เข้าใจจนบัดนี้
สักเท่าไร... ว่าที่จริงก็คงจะดีกว่าหลอนประมาณเท่าเจ็ดปีเท่านั้น และเธอก็รู้ดีว่า
หลอนกับนุก็อยู่คนละฝั่งกลอง พอจะแลเห็นกันก็แค่ไม้ซัก

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 37)

นุกำลังจะว่าโลกนี้เป็นโลกของผู้ชายใช่ไหม ผู้ชายเป็นคนที่กำหนดระเบียบแบบแผนให้ผู้หญิงทำ ... แต่ทำไมจริงละ ... ผู้ชายอาจจะดูเหมือนมีอำนาจมากก็จริง แต่อำนาจที่จริงของเขานั้นอยู่ข้างหลังกางเกง..."

(ไพฑูริยา เล่ม 2 หน้า 107)

อะเคียดก่ายกาเพี้ยนจินตนิมิต ๆ พลังเฮลลิ่งฟังพนักกับดมอันร่ำรวย อารมณ์หลอน
ค่อยไปรุ่งขึ้นหลังจากเก็บไปค้าย เมฆหมอกมาหลายชั่วโมง

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 54)

ระยะหลัง ๆ ผมไม่ค่อยได้เป็นพ่อเท่าไร

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 464)

"ยัง...ยังอ่านหนังสืออยู่เนอะ...หนังสือพระนะ...ก็ได้อ่านหนังสือพระมาก ๆ
จะไ้ไม่ก็อยากได้ยาว" แล้วหลอนก็หัวเราะ

"พอไม่เลี้ยวแล้วละคะ ปีสองปีนี่แท้จริง ๆ"

(ไพฑูริยา เล่ม 2 หน้า 53)

ความจริง ถ้าไม่มีขุมทรัพย์อยู่กลางดงในอารมณ่มากเท่านี้ อะเคียดก็อาจจะรู้สึกสบาย
ที่สุด...

(ไพฑูริยา เล่ม 2 หน้า 169)

แต่เดี๋ยวนี้อะเคียดหลุดจากความเป็น "ตุ๊กตา" โดยสิ้นเชิง หลอนลุกขึ้น... เป็นตัว
ของตัวเองเต็มที่ ... ไม่ยอมให้ใครมาถือสิทธิ์ในชีวิตหลอน ... นี่ก็อยากจูบออกก็ถึง
เข้าไป อยากทิ้งขว้างก็ผลักใสออกมา... ไม่มีวันที่จะเป็นเซ็กซี่อีกต่อไป

(ไพฑูริยา เล่ม 2 หน้า 377)

1.5 การใช้คำซ้อน กลุ่มคำ อธิกชนิ นิยมใช้คำซ้อนในงานเขียนนวนิยายมาก
โดยเฉพาะงานเขียนในวงหลัง ๆ จะมีคำซ้อนมากขึ้นกว่าช่วงแรก ๆ คำซ้อนถึงกลลวมีทั้ง
คำซ้อนเพื่อความหมาย และคำซ้อนเพื่อเสียง ทำให้คำที่ให้ความหมายกว้างออกไป เกิด

ความหมายในเชิงอุปมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนเพื่อเตือนทำให้ได้เสียงที่มีความกระตือรือร้น
กัน เพราะที่จะใช้ในการพรรณาดังนั้นให้ใกล้เคียงกับความจริง ทำให้เห็นจริงเห็นจริงยิ่งขึ้น
ซึ่งนอกจาก ฤๅษี อโศกสิน จะเลือกใช้คำสอนไว้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดความรู้สึกและ
ภาพพจน์อย่างดีแล้ว ยังทำให้ภาษาที่ใช้ไพเราะราบรื่นอีกด้วย ดังตัวอย่างเช่น

...สีหน้าของเขามุ่งมั่นด้วยความซื่อตรงและหมั่นหมองในอารมณ์

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 130)

...คนเราที่ไม่ทำอะไรทั้งใจก็มักจะเกิดอารมณ์คลุ้มคลั่ง เกียจคร้านเกินกว่าเหตุเสมอ...

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 322)

...และถึงแม้ว่าเราจะต้องรักเขา เราก็อยากตัดเขาออกไปจากหัวใจ เพื่อรักษา
ท่วงนโมของเราให้สงบ ไม่เกิดคลื่น ร้อนรนกับความหรรษา

(เมฆหลวง เล่ม 2 หน้า 1045)

อนิจจา... พุทธรองเพ็งโกรธระสืออีกชนิดหนึ่งด้วยตัวเอง รสของความรักความไม่มั่นคง
ที่มีต่อสามีของหญิงอื่น เป็นรสที่กลืนเพื่อ แสพร่อนและมั่นคง มีแต่ความไม่แน่ใจ

ทวากระแวงถึงอยู่ในสำนักแม้นามนอน จิตใจของขโมยเป็นอย่างไร จิตใจของพุทธรอง
ก็เป็นอย่างนั้น ใจหนึ่งแปรปรวนไปไกลซึ่งตนอยากได้ อีกใจหนึ่งก็พรั่นพรั่นหวงต่อภรรยา
บ้านเมืองของสังคม

(น้ำเตาะทราย เล่ม 1 หน้า 232 - 33)

เสียงของมันยังคงเยียบเย็นเขาะพยับอยู่ในหัวใจ

(ใบส้มพลี เล่ม 1 หน้า 488)

...รอยทองทรายทอดยาวเยือกเย็น จนกระทั่งแปลกใจกรรมกรที่สามานีนั้นมาจากไหน
จึงรวมตัวกันได้เป็นอันหนึ่งอันเดียว ยืนหยัดกันเพื่อที่จะ "รู้จัก" ตัวเอง และหาสิ่งที่
ตัวเองปรารถนา ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวแล้ว

(รากแก้ว เล่ม 2 หน้า 1486)

ข้างนายเกตุและสะแกวี่ยนนั้น หน้าเศร้าตาเศร้ามองดูบุตรเจ้าสำราญด้วยความ
ทรนทราย ชมชื่น

(เป็นกลางถูกฝน เล่ม 1 หน้า 453)

แก้มของหล่อนกำลังคำไขว่หาอะไรบางอย่างที่ไม่ใช่ความดัง... หากสิ่งพานพบคือ
ความอ้างว้าง เยือกเย็น

(ไผ่พ่าย เล่ม 2 หน้า 620)

นี่คือการความระงับและไม่วุ่นวายมาก ความระงับและไม่วุ่นวายระบิลธาก ระบิลนั้นหักหาญ
รุนแรง เวลาถึง "หล่อน" เหมือนมากดัง ซึ่งนักลึกลับหล่อนมักจะรักกันของหล่อน
ถึงพริกถึงขิงเสมอ เมื่อเกิดการนอกใจหล่อนจะก้าวขึ้น ทำลายตัวเอง

(ประตูปีกทอย หน้า 172)

...อยากจะบอกเธอว่า บัดนี้เธอเป็นความหวัง เป็นจุดเรื่องรองของชอบฟ้าใหม่...
เป็นพลอยเม็ดงามที่จะส่องแสงพร่าขึ้นอีกให้ไกลในวณที่ข้างหน้า เพื่อปลอบ
ความหวังของทั้งปวงที่ย่างกรายเข้าครอบงำ ทั้งข้อทั้งสุดในวันนี้ให้สิ้นไป...

(พลอยพร่างแสง หน้า 142)

นายพิณกลายเป็นหุ่น เกินขึ้นไปบนบานเรือนเขาไม่ไคกร้าครวญ เพียงแต่มองหอยเตา
เงียบ ๆ ตรงบันได แลดูแสงแดดที่ค่อย ๆ จักจั่น ... ในหัวใจหนาวเหน็บ ...
จนอย่างเขามีความหวังอยู่เพียงเล็กน้อยในชีวิต แค่นั้นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้นก็ถูก
ชะตากรรมกลืนขูดรีดเอาไปเสียอีก

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 480)

ในอารมณ์หล่อนเต็มไปด้วยความเลี่ยนหนามหลายอย่างที่ถูกกั้นที่มั่งเพงจนทรวงอกแปลบแปลบ
ลำเพร่าลึกตัวเองเหมือนฝุ่นละอองเล็ก ๆ ที่เผลอปลิวเข้ามาในงานศพที่นี้

(หนามทอกไม้ หน้า 12)

ส่วนความสุขทางอารมณ์นั้นเอง ก็เป็นความสุขที่มีหลากหลาย ทั้งอะไ้อะไรและใครต่างก็
ไม่เคยรู้สึกความสุขเยี่ยงนี้มาก่อน เหมือนได้กินเหล้าแก้วแรกที่มีความขม โดยขาดบาดคอ
ของมัน บาดลึกลงไปตามส่วนอ่อนนุ่มของ เนื้อเยื่อแล้วช้าแรกแต่ร่าเริง กลายเป็นความ
หวาน มันเมา หายที่รู้สึก เผละไฉไล ไปทั่วทุกตารางอารมณ์

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 114)

...ได้เห็นในทางที่มันสว่างแจ่มใส ริมฝีปากที่ละมุนนวลของ แม่มด ก็เกือบตลอดเวลา

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 119)

ทุกขุทรมาน ไปหมกจนหัวใจและอารมณ์นั้น เกือบสิ้นรณ แล้ว ไม่เป็นสำ

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 242)

ครบมือหลอนแนบ ... ความรู้สึกนึกถึง มัจจุ ในอก ... ละล้าละลัง จนสิ้นที่
หนว เห็น เขา มา อย่าง ไม่ มี รอย ... มือ ที่ รอน แล้ว เมื่อ ครก จน กลายเป็น เย็น ซัก
แล้ว เปียก จน กาย เหงื่อ ... เขา คุณ สติ ไม่ ไกล เพราะ รู ดวง หน้า แล้ว ว่า ทุก อย่าง จะ จบ ลง
เช่น

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 459)

แต่ถึงอย่างไร ความรู้สึกนึกถึง มัจจุ กำลังแผดเผาอยู่ในอกของ ศิริ ก็ยากที่จะ ไหม้ เกรียม
ไปทั่วทุกชุมชน ... เขา มิ ได้ เกิด ความ แสบ ร้อน เพราะ โทษ ที่ ตน ของ สังคม หรือ ของ ใคร อื่น
เลย นอกจาก โทษ ที่ ตน เกิด จาก ใจ ตน เอง

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 460)

ศิริ พยัก หน้า ... ทันที ที่ ตน อย่าง เขา ชา กวี ธรรม ... เขา รู้ ได้ โดย ว่า หัวใจ นี้
พิน ของ เพียง ไท

เหมือนแก้วที่ ร้าว ราน หรือกระจกที่ ฝ้า ฟาง มองหน้าตนเองไม่ถนัด ... ตน มี อีก ความ
ถูกต้อง สำคัญ ว่า เงิน อย่าง เขา สามารถ จะ เก็บ พวก โค สาคู สำ มา นี้ ... ทุก ขณะ ที่ ตน เฝ้า
ขาม บน ที่ นอน ... สิ่ง แรก ที่ ตน เห็น ใน สมอง ของ เขา ก็คือ เสียง ที่ ตน ต้อง ก้ม หน้า ที่ กรวด เกรียว
เจอกับ เขา ว่า เขา คง จะ มี บุญ ที่ มี เจ้า ของ

(ไพฑูริย์ เล่ม 2 หน้า 468)

จะ'ไป'ถึง'ถนน'โรงเรียน'เล็ก'เกือบ'ครึ่ง'ชั่วโมง' หลอน'จ่อ'กรร'ด'แอบ'ไว้'สุด'หัว'โรงเรียน
กว่า'จะ'ถึง'เวลา'ที่'เล็ก'เล็ก' ๆ' เหล่านั้น'ไหล'ออกมา'จาก'ห้อง'คาน'ใน' มี'กรร'ด'รอส'ง'เล็ก'ถึง'มือ
ผู้'ปกครอง'ทุกคน' หลอน'ก็'ต้อง'ทน'ทร'ม'าน'ต่อ'ความ'กระ'สับ'กระ'ส่าย'รอน'รน'ที่'จะ'โก'ย'ม'เล็ก'หญิง'เพลง

(ไฟ'หนาว' เลม' 2' หน้า' 514)

การ'ซน'ศาล'ไม้'ใจ'เริง'เริง' ๆ' แม้'ว่า'จะ'เป็น'โจ'ก'ก็'ตาม'ที่' ...' หลอน'เห็น'ด้อม'ภู'สาร'นา'ก'
ก็'เห็น'เขา'โอบ'ร'ว'ไป'อย่าง'ไม่'น่า'เชื่อ'... หน้า'เขา'เฝ้า'ยุค'เกรง'หมอง'คล้ำ' และ'น่า'เสีย'
ที่'ตอบ'ศาล'ก็'หวน'ไหว' ไม่'แพ้'หลอน

(ไฟ'หนาว' เลม' 2' หน้า' 585)

นอก'จาก'คำ'ชวน'ใน'ลักษณะ'กั'ง'ก'ด'ว'แล้ว' กุ'ญ'ฉ'า' อ'โศ'ก'สิน' ยัง'นิยม'ใช้'คำ'ชวน'สี่'คำ'
และ'คำ'สอง'คำ'อีก'ด้วย' เช่น

...คุณ'ว่า'พร'ของ'โลก'ใน'เง'ร'าย' เพราะ'เธอ'เพ'็ง' ผ'จ'ญ'กับ'ความ'ผิด'ท'วัง'ค'ง'แ'ก'ม'า'หย'ก' ๆ'...

(ปาก'ก'ม'เทพ' เลม' 1' หน้า' 10)

...มัน'ไม่'คำ'ว'มาก'ยาก'เข'็น'อะ'ไร'ไม่'ใช่'หรือ'

(ปาก'ก'ม'เทพ' เลม' 1' หน้า' 10)

...คิด'น'เห็น'เธอ'ทะ'เล'าะ'เบ'าะ'แ'ว'ง'กับ'สาม'เ'ม'อ'...

(ปาก'ก'ม'เทพ' เลม' 1' หน้า' 17)

...การ'สัง'ก'ม'กับ'คน'หม'ม'าก'ที่'เรา'ยัง'ไม่'ร'ว'า'ไ'กร' เป็น'ยัง'ง'เ'น'ะ' เรา'ต้อง'ออก'อ'ม'ม'น'ม'อ'ม'ก'ว'
รู้'จัก'เบ'ง'ร'ม'เบ'ง'ผู้' มี'ป'ริ'ศ'ณ'า'มี'ฉ'ั้น'เจ'ิง'ให้'กุ'ณ'น'น'า'สน'ใจ' เรา'เร'ีย'ก'ว'ามี'ศ'ิด'บ'ะ'

(ปาก'ก'ม'เทพ' เลม' 1' หน้า' 51)

"...คุณ'ส'ก'ม'กับ'ก'ม'าค'ิน'กะ' ย'ิง'ย'อง'ผ'อง'ใส่'เช'า'มา'เด'ีย'ว' นาง'ที่'ก'น'เรา' ถ้า'จาก'กั'น'ไป'
นาน' ๆ' แล้ว'อ'า'จ'จะ'ก'ิด'ถึง'กั'น' เห็น'ก'ว'ซ'ิง'กั'น'และ'กั'น'ม'าก'กั'น'ก็'ได้"

(ปาก'ก'ม'เทพ' เลม' 1' หน้า' 127)

ความคิดของดิฉันกระเจิดกระเจิงด้วยความกลัวกลัวมรณ...

(ปากกาทอง เล่ม 1 หน้า 26)

พืชโน้มน้อมวางเล็ก ๆ นั้นพาควา กอดไว้นั้นด้วยความรัก ภูเหมือนความรักจะได้
กับหัวขี้นมาอีกมากมายกายกองกวาที่เกยรักอยู่แล้ว เป็นอันมาก น้ำตาซึมเต็มตาจนเขาต้อง
แอมปากออกไป

(ไม้ดัดใบ เล่ม 2 หน้า 1145)

...ฉันก็รู้แล้วว่าคุณเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ทุกคำที่คุณพูด คุณประจักษ์ประจักษ์เห็นเยะ...

(มดดิน เล่ม 1 หน้า 344 - 345)

"คุณล้มลงน้ำไม่เป็นเวย์...คุณต้องกินข้าว...สามมื้อจะค่อย..."

(บันกลางอุณณ เล่ม 2 หน้า 761)

ลำเพาระบายลมหายใจอย่างระโห้ย สะกอนนี้หมักหมมณทัณฑ์ก้นหัวใจเป็นเวลา
นานมาก นานจนหลอนใจไปหมดไม่ว่าในเหตุใหญ่หรือเหตุเล็กน้อย

(หนามกอกไม้ หน้า 28)

"นี่ฉันจะ...จะไม่ทำที่ไหน คนก็มาก ๆ บ้านเมืองมันไม่เอื้อให้คัดกัน เรื่อง
จึงก็ชิง เคน แกงแย่งแย่งขี้นมาสะพรังออกให้รอบตัว มันก็ทองเกิดการเห็นแก่ตัวตาม
มาทั้งนั้น"

(บ้านชนนท หน้า 431)

หลอนลุกขนนงหอยเต้า แลดูเขา ... เขากงจะตกใจถาบังเอิญขึ้นเปิดไฟแล้ว
ไก่อเห็นประกายตาอันเจ็บปวดรวดร้าวของหลอน

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 19)

"รู้แล้ว ก็ทำในรณณณะชื ผู้ชายพวกเรานะหรือ เก่งเลิประเสริฐสุรนักจะกะกัทำ
ประเภาณ์ โดยเฉพาะคนมีเงิน เขาจะสรยยังงี้ก็ได้"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 29)

ดังนั้น พอแถมมดก็ ถูกกัดก็พาเขาทั้งหมดไปยังภัตตาคารใหญ่ ต่อจากภัตตาคารใหญ่
ก็ก่อสร้าง อาม อบ นวก

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 60)

"ถ้าเราฝันเป็นตุ๊กตาเปิดลงมามากก็ นายอย่าหัวรอ..."

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 70)

หนู...ก็ลงมายังหัวเข้านั้นแหละ เขาก็เป็น "พาหะ" นำโรคร้ายมาถึงบ้านของห้องหับ

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 236)

"ข้างหัวมัน...จะฉมฉมหลาย ยังไงก็" หลอนก็

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 240)

"ผมอกเสียใจไม่ได้...ที่...ที่ตัวเอง...พ่ายแพ้ตัวเอง...ผมผูกพันกับคุณนั้น
แล้ว...ผมโง่ง...แต่ก็เป็นทุกหน้าหน้าสาคิด"

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 105)

"ฉันจะไปเรื่อย ๆ" เขาพูด "ก็ฉันมีหมายปองไปร่ำมากที่รัก ไม่เหมือนนันทก่อน ๆ
มีอีกอีกอีกกลุ่มไปพบ"

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 107)

ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ เสียแล้วเป็นแน่ ...นี่ก็คิดในใจ ขณะมองหน้าพี่ชาย... และก็
ใคร่ลึกซึ้งเจตนาเดียวว่า ก็เปลี่ยนแปลงไปมาก หน้าตามองคล้ายกับกษัตริย์
หมกมุ่นกับ

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 234)

ก็รับฟังอย่างขอสอด...เขาเองก็ไปอยู่แล้วเหมือนกันว่า นี่ก็ไม่ใช่คนที่จรรวมมือ
กับใครง่าย ๆ ในเรื่องที่ชักชวนให้ใจจริงของหลอน

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 236)

... เล็กหญิงวัยหกขวบนั้น สกลนรินทร์ เร่งขันทันตาเห็น...

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 519)

บุษทำหน้าซอราวกับไม่เคยรู้เรื่องราวของตัว เน้นคืบมากอน นึกได้แต่วิ่งวิ่งวิ่งเกียจ...

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 513)

กัยการ ไกลเกลียดเกลียดของนายสนธิ เรื่องสาวไล่ให้กากินจึงเป็นอันระงับไป

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 564)

... สะสมความพยายามพยายามให้นานปลายออกไป...

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 564)

... แฉวงคนก็สักแฉว่าห้องกับคลอก ลูกจะหาหนกหนกหนีไปอยู่ไหนไหนได้ใส่ใจ
จริงจังไหม

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 568)

1.6 การย่ำค่ำ การใช้คำที่เป็นลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งใน
นวนิยายของภควัฒนา อโศกสิน คือการย่ำค่ำในประโยคหรือในข้อความเดียวกันเพื่อเพิ่มน้ำหนัก
ให้แกข้อความ ทำให้เกิดความหนักแน่นจริงจัง หรืออาจจะกล่าวทำให้เห็นรายละเอียดยิ่งขึ้น
เป็นลักษณะของการไรค่าที่มีผลต่ออารมณ์ของผู้อ่านวิธีหนึ่ง ลักษณะของการย่ำค่ำและย่ำความ
ในนวนิยายของภควัฒนา อโศกสิน อาจจัดแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ ได้แก่

1.6.1 ย่ำคำหนาหรือขยายความ เช่น

... หลังจากได้รับความกระทบกระเทือนทางใจอย่างสาหัสแล้ว เธอกลายเป็นคน
หวาดกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างน่าสงสารที่ร้ายที่สุด ก็คือพฤติการณ์ เปลี่ยนแปลง
แห่งจิตใจของบุคคลในแวดล้อมเธอ พฤติการณ์รักที่จะกลายเป็นความจริงจัง พฤติการณ์
สับสนมึนงงจะกลายเป็นความทรยศหักโง่ ความกลัวตัวเองก่อให้เกิดความระแวง และ
ความระแวงก็แสดงออกมาในรูปของการหวง มุ่งมั่น...

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 204)

"...ผมรักคุณโดยไม่ไถ่หวังสิ่งใดจากคุณเลย ผมรักเลือด รักเนื้อ รักหัวใจที่ประกอบกันขึ้นเป็นคุณ..."

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 402)

วิชา "จับ" นู๋ชายของหล่อนขึ้นอยู่กับความกล้า คุณเหมือนหล่อนจะใส่ความกล้าหลายชนิดไว้ในขบวนการนั้น ถือกล้าได้ กล้าเสีย กล้าสู้

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 408)

"ถ้าแผ่นดินเกิดเรียนวันธรรมดาทำใจให้แข็งเกรงษ์ เปลี่ยนประเทศก็ควรจะเปลี่ยนหนังสือ เปลี่ยนรถ เปลี่ยนบรรยากาศ..."

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 490)

กับสมัครใจจะเรียกคุณสมบัติในตัวหล่อนว่าศิลปะหรือเสน่ห์ คุณเหมือนหล่อนจะเต็มไปด้วยความเข้าใจซึ่งคนอื่นอาจจะได้ทัน เข้าใจแก่ตัว เข้าใจวางตัว เข้าใจพูด และ เข้าใจ สิ่งอันพร่ำ กะน้อยในวิถีชีวิตที่หล่อนผ่านมา

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 54)

หล่อนเป็นมารดาของลูกเขา รวมทุกข์ร่วมสุขกับมานานกรั้น ความก็ของหล่อนอยู่เป็นอเนกประการซึ่งจะเอารวมพรรณใด ๆ มาลงล้างหาได้ไม่ แต่ถึงกระนั้นเขาก็ เบื่อ หล่อน เบื่อ ทนยากก็เพราะจำนนที่กระทำเองถึงไถ่เรียก เบื่อความไม่แน่นอนของหวาน และ เบื่อ ความยาวนานที่อยู่ร่วมกันมาอย่างซ้ำซากจำเจ สนิทสนมไม่มีอะไรใหม่...

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 450)

"กร้าน เห็นจะถูกกว่า" เวรณาหัวเราะ "กร้านแกล่ กร้านเล่น กร้านโอเหล้า ความรู้ อายุ 26 เท่านั้น แะรู้ลึกเหมือนตัวเองแก่หมกตายน"

(ไปรษณีย์ เล่ม 1 หน้า 165)

"กรับ...ผมอยากให้เป็นคุณ...ถ้าคุณใจร้ายกับตัวเอง ก็หมายถึงว่าคุณรักใจตัวเองไม่ให้ปรารถนาในสิ่งที่คุณปรารถนา ไม่ให้รักในสิ่งที่คุณรัก ไม่ให้ยอมจุทพนาย ปลายทางในสิ่งที่คุณวางหัวใจไว้บนจุทพนายปลายทางนั้น ... นั่นก็แปลว่าสิ่งที่คุณ

ทำยู่เวลานี้ ชักกับความรู้สึกแท้จริงของคุณ... พอดึกไถ่อย่างนี้...ผมก็ถึงโลก

(มดกิบ เล่ม 2 หน้า 951 - 952)

ซึ่งคงนึกถึงอาหารสำเร็จรูปทั้งขุนแรง ขุนเวลา และขุนรายจ่าย สมมุติว่าจะซื้อ
สักมอละยัสสมบัติ ก็ยังไม่เท่าที่ผดพอเลยเรียกเก็บ

(ไม้ดัดใบ เล่ม 1 หน้า 470)

แก่นักทำให้เล่นยินดีเป็นอันเป็นพม "หลอน" กันเกร็งไม่ทั้งตัว แล่นพักอ้อมอยู่หาขุนของ
หมองอก ลืมจิตใจสูงเง เป็นทุกขอยุ่หมาน ลืมทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาพยายามหาทาง
ขจัดปัดเป่าเพื่อหลอน

(ประตูไม้กตายน หน้า 175)

มันช่วยไม่ได้จริง ๆ ที่เพิ่มจะเพิ่มไปกับการแบ่งชั้นวรรณะแบ่งชั้นวัตถุ แบ่งไปจนถึงข้อ
ของวรรณะแต่ละวัตถุเหล่านั้น ... ดังนั้นในภาวะเช่นนี้ จึงเป็นการยากที่เพิ่มจะอยู่ไม่ว่า
ในที่ใด

(พลอยพรราวแสง หน้า 80)

"ก็ไม่มีทางอื่นหรอก คุณ ถ้าคุณเห็นใจเขา ก็ต้องช่วยกันหาทางที่จะทำให้เขา
ผลิตผลิต ... ให้เขาได้ทำงาน ให้เขาได้เรียนหนังสือ ให้เขาได้รู้ดีกว่าชีวิตนี้
มันไม่พ่ายแพ้กันง่าย ๆ นะ ถ้าเราไม่ยอมเสียอย่างจริงจังไหม"

(พลอยพรราวแสง หน้า 441)

เขารับไหวหลอน อคติอีกนิดไม่ได้เหมือนถึงเรื่องรักซึ่งทำที่จะมาพ้องพานกับการ เมือง
... ขาดหญิงทางเหลากอ ทางความเชื่อ... แล้วอาจจะเลยถูกตราหนาวาทางชั้นวรรณะ
ทางศักดิ์ศรีกระดูก

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 121)

นายพิณลุกขึ้นเนิบ ๆ ... เพิ่งรู้สึกว่าเขายังมีไคตายตามลูกเขาไป ... ยังมีชีวิตอยู่
ยังต้องหายใจ ต้องหามาหากิน ต้องรับมิดชอบชีวิตนอกจากอำนาจของทำอีก

หลายสิ่งหลายอย่างสำหรับการเกิดมาเป็นคน ... ข้อสำคัญก็คือจำเป็นต้องมีคุณธรรม
ในการดำรงความเป็นคนนั้นด้วย ... แม้เมื่อพบโศกนาฏกรรมหรือความอยุติธรรม
อย่างเหลือเชื่อ ...

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 481)

วันนี้ นิพพานสู่หัวใจหลอนลงบ้างอย่างประหลาด ไม่มีความกระวนกระวาย ไม่มา
ไม่หลง ไม่บูชา ไม่มู๋น แม่เมื่อเขาเดินมายืนหน้าโต๊ะหลอน...

(หนามคอกไม้ หน้า 439)

...ที่นี่ ตรงนี้ หลอนจะนั่งอยู่ ไม่หนีไปไหน ไม่หนีเขา ไม่หนีเมียเขา ไม่หนีผู้คน
ไม่หนีปัญหาต่าง ๆ ที่ส่อครออยู่ในหัวใจ และไม่หนีตัวเอง

(หนามคอกไม้ หน้า 440)

"ไม่ใช่เราเขาข้างนอง ... แต่เห็นแล้วว่าไอ้คนอื่นมันเหลือรับประธานขนาดไหน
ไม่ทั้งก็เหมือนทั้งจริงไหม ... มันไม่มีธรรมะในจิตใจเหลืออยู่เลย ... มันไม่มีมารยาท
ของการเป็นหัว ไม่มีคุณสมบัติในความเป็นลูก ไม่มีคุณภาพในความเป็นพ่อ ... มันมีแต่
ประสิทธิภาพของความระยำ"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 222)

1.6.2 ย่ำค่ำหลังหรือพยางค์หลัง เช่น

...และเวลานี้เธอก็ไถ่หายจากคุณสมบัติสมความปรารถนาแล้ว ไม่มีสิ่งใดมาแผ้วพาน
อารมณ์ของเธอให้ตกอยู่ในแดนอื่นต่อไป บ้านทั้งบ้านสงบ คนใช้ทุกคนไม่ได้อินเสียง
กรึกกร่ำกโกลาหล เสียงแกล่แตกเปรี๊ยะปร่าเสียงบริภาษโต้ตอบกันอีกต่อไป นายผล
ไม่ตองคอยคุณผู้ชายกัก ๆ เพื่อเปิดประตู นางอิมคนกรัวไม่ตองเสียเวลาคลุกกับชาวให้
พิถีพิถันมากมาย แกร่งเด็กสาวหน้าพิริ้วและทำความสะอาดบ้าน ห่มผ้ามะรื่อง
เสื้อเจ็ด และกางเกงขายาวของคุณผู้ชาย ไปอีกหลายชิ้น แถมยังไม่ตองคอยหลบเมื่อถูก
คุณผู้ชายจับเกมบาง ฆมาผมด้วยบาง แลดูหลังบาง ขอบุลาขมมิดบาง าลา ลวนแล้ว

แต่เป็นเรื่องใหม่หมดการถูกไล่ออกทั้งนั้นถ้าคุณหญิงมิ่งเอ๋ยเกิดมาพบเขา แกร่งยังไม่ต้องการเช่นนั้น เพราะหล่อนอยู่มานานอย่างหนึ่ง มีนายน้อยอย่างหนึ่ง และเงินเกือนก็อย่างหนึ่ง ซึ่งสมภาพเขานั้นจะหาไม่ได้จากบ้านอื่น

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 18)

"มันไม่คำ แต่ฉันไม่ขย้า ความรักจะทรหราบแบบนั้น มันมีชั่วระยะเดียวเท่านั้นเองแหละค่อย มันช่วยคองความที่สุก สูงส่งที่สุด กว้างใหญ่ไพศาลที่สุด แท้แก่สันที่สุดกายเหมือนกัน" เธอกล่าวอย่างขมขื่น

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 530)

ในวัยสาว ฉันทิใจเงา ผันฉีก หลงฉีก คึกฉีก ความฉีกเหล่านี้ไม่มีผู้ใดชี้แจง ... เพราะฉันทิเกิดมาในท่ามกลางความทรงหน้งหนึ่งในรูปสมบัติ ตลอดจนความรู้ชั้นปริญญา

(เมื่อยหลวง เล่ม 1 หน้า 4)

จริงสิ เขาเป็นอย่างนี้ นี่คือตัวเขา ใจเขา วิญญาณเขาคงเหมือนเพื่อนไฟที่คองการเชื้อเพลิงโดยไม่วันจบสิ้น

(เมื่อยหลวง เล่ม 1 หน้า 148)

"ก็แน่นอนไม่เลือกเมียแล้วจะเลือกใคร สาวออกยั้งนั้น สาวออกอย่างนั้น แล้วก็ฉลาดออกอย่างนั้น" เขาเคยคิดในใจแต่ไม่ใคร่ตอบ

(น้ำเขาระทราย เล่ม 1 หน้า 54)

เขาไม่ชอบ แกร่งดีกว่าหนาร้อน หนักร้อน ร้อนไปทั่วสรรพางค์

(มณีกัน เล่ม 1 หน้า 266)

"ทองใจเย็นหน่อย เพราะเขาก็คือ กลางวันก็คึก เย็นก็คึก เมื่อก่อนติดแกว้นจันทร์กับวันศุกร์ เกี้ยววันไหน ๆ ก็คึก

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 175)

"วันนี้ผมพยายามลดความอ้วน" เขาตอบหัวเราะหน้าตาราเร่รังขึ้นมาก เพราะ
ได้บรรยากาศใหม่ คนใหม่ สถานที่ใหม่ "เพื่อประหยัดอาหาร"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 471)

แล้วคนอย่างหลอนนะหรือ จะนิยมยกย่องผู้ชายชนิดนี้

ผู้ชายประหลาดตัวหนึ่ง ไม่มีงานการทำให้เป็นหลักฐานหนึ่ง ปราศจากความรับผิดชอบต่อสิ่ง
ที่ตนต้องรับผิดชอบหนึ่ง ไม่เคยอยู่ในเส้นทางที่หลอนคิดจะเลื้อยแฉ ไม่ว่าคนคนนั้นจะ
ร่ำรวยมหาศาลปานใด

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 474)

"ระเบียบในที่นี้ไม่ได้ความถึงว่า เขาขึ้นคุณจะต้องทำอย่างนี้ บ่ายคุณจะต้องทำ
อย่างนี้ คำคุณจะต้องทำอย่างนั้น.... ฉันหมายถึงว่า ... เทาที่ฉันเห็นนะคะ ...
คุณเป็นคนมีหลัก ฤ็จะทำอะไรเป็น คิดอะไรเป็น แล้วก็จะทำอะไรเป็น ... ทุกอย่าง
ของคุณฉันชอบ ฉันคิดว่าคนเราให้เป็นได้แค่ไหนถือว่าเป็นคนเข้มแข็ง ... คนอย่างนี้
สามารถดูแลตัวเองได้"

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 36)

ผมมองกีรีน้ำตาคลอ

โอ้ ... ลูกเอ๋ยลูก ... นี่จะว่าอย่างไรกัน ... ลูกได้เดินทางมาแล้วด้วยดีที่สุด ...
เป็นคนดีมาตลอด เว้นหนังสือก็ มีงานก็ รับผิดชอบก็ มีสำนึกก็ แต่แล้วเหตุไฉน
จะมาตายเสียที่ตรงนี้ ... ตรงที่มีความรักนิรันดร์แบบ และไถ่ถามหาทุกอย่าง เพื่อ
ความรักนั้น

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 338)

1.6.3 ข้าพเจ้าเกี่ยวกันถึงสามครั้ง เพื่อแสดงถึงความหนักแน่นจริงจัง เช่น
"นั่นมันของเน่ที่สุด อันที่จริงเรื่องเหตุผลกับอารมณ์มันมีเสียไปคนละอย่าง
เหตุผลก็ตรงทำให้เรามีหลัก อารมณ์ก็ตรงสวนลึก ... เขาชื่อทรวงอก "ลึก ลึกและลึก

บางทีเราก็อธิบายให้ใครฟังไม่ไ้จริงไหนคุณ"

(นำเขาระทราย เล่ม 2 หน้า 732)

"บอกแล้วไงล่ะว่า ขอโทษ ขอโทษ และก็ขอโทษ"

(ไผ่หนาว เล่ม 1 หน้า 70)

พอหมกหัว โมง อะ เกือบหกก็หึ่งไปเกินครึ่งของ... คราวนี้เป็นของใจส่วนตัวของหลอน
หลอนขอ ขอ และขอ

นับตั้งแต่เครื่องขึ้นใน เลื่อนบน เสือกลุม ... ไปจนถึงผ้าเช็ดตัว พรหมเช็ดเท้า ฯลฯ

(ไผ่หนาว เล่ม 1 หน้า 88)

1.7 การ เล่นคำ โดยทั่วไปเรามักจะพบว่าการ เล่นคำเป็นกลวิธีในการ เลือกใช้คำ
ให้เกิดความไพเราะนอกเหนือไปจากการ ได้ความหมายตามที่ต้องการ ในนวนิยายของกนกน
อโศกสิน มีลักษณะของการ เล่นคำหลายลักษณะด้วยกัน และนอกจากจะทำให้เกิดความไพเราะ
คล่องจองแล้ว บางลักษณะยังเป็นวิธีการสร้างคำใหม่อีกด้วย ลักษณะของการ เล่นคำในนวนิยาย
ของกนกน อโศกสิน อาจสรุปได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1.7.1 เล่นคำโดยการนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาเข้าประโยคกับวิธีใช้คำ
ที่มีพยัญชนะตัวเดียวกัน แต่ตรงกันข้าม เช่น

"...ถนนเราก็เล็ดหนามของอันเล็ก ๆ ถ้าของนั้นก็มีเสียงเหมือนหรือมีเสียง"

(นำเขาระทราย เล่ม 2 หน้า 753)

เขานึกพลางเปิดกระเป๋าสีวเล็ก ๆ ที่ใส่ใ้สองจำเป็นถึงกระดากจกฉายออกมาเขียน
ลงไปที่นี้ ตามอารมณ์ที่เร็วและแรงขณะนั้น

(นำเขาระทราย เล่ม 2 หน้า 1182)

"ควรจะใช้คำว่า ไม่มากมายดีกว่า" เขาพูดขึ้น ๆ "เพราะผมจะสั่งผูกและกราน"

(มณีดิน เล่ม 1 หน้า 557)

"ที่หลังอย่างทำมือนะ ราวกับเราเอาตะกั่วไปปักมันเฉย ๆ ไม่ตอง
ออกความเห็น แบบนี้เขาเรียกว่า รู้ใหญ่ ไม่ใช่ทำให้เรียน"

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 163)

พี่หมายจะ ใครเลยจะนึกว่า เงินนั้นซื้อได้แต่เครื่องบำรุงบำเรอทางกายแท้ ๆ สำหรับ
คนที่ "หัวใจ" มีความประณีตละเอียดอ่อน ไม่เหวี่ยงคนเหล่านี้สามารถจะร้องไห้
หลังจากฟังสั้นเสียงสรวดสั้น

(มานชนก หน้า 43)

"ก็คนนี่มัน ก็กับกามมัน ก็มัน"

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 62)

"ไอ้ แก หักปากร้ายแบบนี้ ไม่มีใคร เขาคิดมา เกาะเกาะ แก่น ๆ" นางวารี
ออกม้นไม้ไผ่

"ถ้าใครคิดจะมา "เกาะ" หรือ "เกาะ" นั่นก็กรรมแล้ว"

"ทำไม... โคนเกือกอะไร" พี่ชายถาม "หรือว่าไม่อยากให้เกาะเกาะ เกือกให้
กอกเลย"

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 156)

เขานึกถึงมกอกตามเคย มกกับเขา และอีกหลายตัวที่ไล่เล่นกันทั้งเกาะ จน วิ่ง

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 167)

...ถ้าโอกาสใดที่ขมปะดังสนั่นโดยไม่มีอะไร โอกาสนั้นแหละว่างสนทนาจึงจะ
ทั้งแซกและแซก

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 200)

คราวนี้คนขับรถคนข้างงงและงง

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 240)

1.7.2 เล่นคำโดยการนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาเข้าประโยคยววิชัยคำ
ที่มีคำแรกหรือพยางค์แรกเป็นคำขึ้น คำหลังหรือพยางค์หลังมีเสียงคล้องจองกัน เช่น

คนใจพระกับใจเพชรนั้นก็จะมีลักษณะใกล้เคียงกันเหลือหลายทีเดียว ใกล้เคียงกันตรงที่ว่า
มุ่งใจความสุขุมเยือกเย็นเป็นอาวธ

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 348)

"เธอนี่คิดว่าไผ่กับไผ่เสียจริง ๆ นะ"

"ก็มันทำให้ เนอ โดย กระ หง ความ มัน ไผ่ กับ ไผ่ อีก นี่ กะ"

(ไปสุณิมพลี เล่ม 1 หน้า 479)

"ไผ่ ละ นะ น้า สุ กับ สุ นี่ กะ"

"เออ... เคียว ขอ สุ จาก อ น อ ย า เพ ิง ไ น ะ ห ง"

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 42 - 43)

"เฮ ... อ ย า พ บ เพ ียบ เป็น พ น ง า ท น อ ย เ ย น า เก อ"

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 46)

"บาง ที่ นี้ น ั ง ร ถ ไป ก ว ย กัน ก็ ๆ เก ิ จ ก ซ อ ซ ึ น มา ถึง กับ ขอ เปิด ประ ต ู ง เก ิน ก็ ยัง เคย
 ... ม อ เท อ ร ชา เร าก ก็ ไม ไ ห ะ มี แ น อ เท อ ร การ เม ื่อ ไ ห ร"

(ไม้ลัดใบ เล่ม 1 หน้า 371)

พอกับแม่คงเคยรักกันอย่างมาก แม่บอกแพรวว่า ก่อนแต่งงานกันพ่อทั้งรักและหลงแม่
 ถึงขนาดที่อาการปางตายถ้าไมได้เห็นหน้าทุกวัน แม่เฒ่าแต่งงานกันแล้ว "ความรัก"
 ก็ถูกความอะไรอื่นอีกหลายขอหลายอะไรกลบหมด จนเหลือแต่ความว่างและความโรย

(บ้านชนนิก หน้า 47)

... คร อ บ ก ว ัน นี้ ค ู เ ็น ๆ ไม ย ู ง แ ก ุ ด ิ ก ๆ แล้ว ทั้ง ย ู ง ทั้ง ย า ก

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 10)

... แม้แต่คนที่ดวงชะตาดี ... คนที่เอาไว้อย่างที่เอาไว้อีก...
(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 10)

สารนาทนั้น นอกจากจะตามใจตัวเองอย่างร้ายแล้ว ยังถืออย่างแรงด้วย
(ไพบูลย์ เล่ม 1 หน้า 252)

เห็นเถียงกันหน้าแดงหน้าดำ เรื่องกฎหมายว่าแห่ง ... พี่ ... ก็ไอ้คนว่าทองมัน
ยืนยิ้มอยู่ให้เก๋ตอนนั้น ... ไม่ทำอะไรมันใครก็เปล่า
(ไพบูลย์ เล่ม 1 หน้า 242)

... หน้าที่ละเอียดยุติธรรมก็จะแล เห็นทางอันหรือทางออกของความได้รักเงิน
ทุกแรงทุกขุม...
(ไพบูลย์ เล่ม 2 หน้า 621)

1.7.3 เล่นคำโดยการใส่คำหนึ่งเป็นคำอื่น แล้วหาคำอื่น ๆ มาประกอบ
กวีวิธีการเขียนแบบคำที่ใส่กันอยู่โดยปกติ วิธีการดังกล่าวอาจจะใส่คำใหม่ที่ไม่เคยใช้มาก่อน
จัดเป็นวิธีการใส่คำให้เกิดความหมายเด่นชัดได้อีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นกับ
ผู้อ่านได้โดยง่ายอีกด้วย เช่น

การรวมทางไปกับถนนมาก ไทพมได้รู้จักอริยาตย์ทาง ๆ ทั้งที่พอตาพอใจ และ
ไม่พอตาพอใจ ทำให้ฉันระบับระวังในการสนทนาอยู่เสมอ
(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 554)

ฉันส่งลูกเจ้านอนแล้ว แต่ตัวเองก็ไม่สามารถหลับได้ เหตุที่กลัว เหตุที่กลัวความมืดสับสนสับสน
นั่นเอง ทำให้ฉันต้องนอนนิ่งอยู่ในความมืด
(เมฆหลวง เล่ม 2 หน้า 941)

* "อ... รายนี้เขาออกหญิง ยอกเมื่อย ยอกแสบ"
(เมฆหลวง เล่ม 2 หน้า 986)

"คุณพวกหัวกึ่งก็ เพราะฉัน นะถึงกับปากใจ"

(นำเขาระทราย เล่ม 2 หน้า 1134)

...พวกครองนอนไม่หลับ หลอนกำลังสนใจ ต้นความกึก และต้นลู่...

(นำเขาระทราย เล่ม 2 หน้า 1047)

"นี่แน่ " รังรองหายใจหอบ คาเป็นประกายคยความแก่น "เราจะพูดอย่างนี้
กับฉันไม่ได้... จำไว้ว่าไม่ได้เป็นอันขาด... สิบเก้าปีฉันลงทุนลงแรงลงน้ำใจเลี้ยง
เรามา...ฉันไม่ขออะไรตอบแทนนอกจาก..."

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 26)

"ก่อนสว่างก็ควรจะให้แนกยวาวุ่นไหน ... เพราะรณางันก็ปลอมรุ่น
รณางันเล็กแทนหงลิ้ม บางกันใหญ่ แยกเหมือนยักษ์หัวโตใจเสียเปล่า ... ป่าอะไร
แตกก็ตาม ถ้าวาเปลืองอิฐเปลืองแรง เปลืองความโกรธ"

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 25)

"บา...คุณรอนวิชาซะ รอนรัก รอนคุณกิต รอนเมื่อ รอนใจพร้อมหมอก...
ระวังนา...เพลา ๆ ไฉน...แล้วนี่เมื่อไฉนเปล่า ว่าเขาจะโน..."

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 176)

โอกาส "เน่า" เผลอมาถึงแย่งเป็นหน่วยรุ่น... เรียกไ้คำพวกนี้ชื่อคอกไก่
ทั้งไก่หลง ไก่หวาง ไก่นา ปีกิ่ง ๆ ไม่รู้สักลึ้มก็ร่ายราย แต่ "ไก่" ที่จับเอาเขาไป
ใส่กรงแทนไก่ทั้งหลายที่เขาเข็ดขมาเวลานั้นคือไก่ฟ้า

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 195)

ตะแคงซ้ายกับตา... นอนหลับ ... หลอนเป็นใจจริง ๆ ทั้งไ้กายและไ้ใจเขยกัน
มากกับไ้จากาตุเขาคอย ก็ถึงกับลู่ไ้ขึ้น

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 205)

หลอนว่ากายแพที่ข้างหัวโบราณไม่ให้มน้ำไม่ให้ทากลม ไม่ให้ถูกแดด นี่ถ้าหลอนออก
ความจริงว่าหลอนไม่ได้เป็นไขหวัด ไขแตก หรือไขอะไรเลยนอกจากไข้ใจ ไข้กาย
ที่ผ่านความขำมาเมื่อก่อนนี้ แพ้จะว่าอย่างไรหนอ

(ฉันกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 221)

...เพราะฉะนั้น ผู้หญิงส่วนมาก...ถึงได้พยายามปรับตัวเข้ากับผู้ชาย ...อะไรที่
ไม่พอๆ ไม่พอใจ ไม่พออารมณ์ นี่ก็อีก... คนที่ฉลาดก็หาทางที่แนบเนียนกว่า
...แต่ถึงยังงั้นของพรคนก็กินเวลา...

(ไม้ดัดใบ เล่ม 1 หน้า 390)

"คิดมากดีกว่าคิดน้อย ... คิดมากเปลี่ยนสมองดีกว่าคิดน้อยแล้วเปลี่ยนข้อ
เปลี่ยนตัว"

(ไม้ดัดใบ เล่ม 2 หน้า 851)

"ศิลปะอยู่ได้กับความกระหาย...ขอให้หิวเถอะ หิวอะไรก็หิวได้ หิวข้าว หิวรัก
หิวความงาม...ความหิวพวกนี้เป็นพลังกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ แทะเมื่อยคายที่เมื่อยยังไม่
หิวอะไร เป็นพิเศษเลย"

"คุณอาจจะหิวเงิน"

(ไฟพ่าย เล่ม 1 หน้า 180)

"ไม่หรอกค่ะ... ฟังก็งั้นๆ ไปงั้นเอง พักเย็นตา พักอารมณ์ พักสมอง
บางทีมันก็เหนื่อยเพลียมาก"

(ไฟพ่าย เล่ม 2 หน้า 448)

"พักไม่เบ้อหรือ ผมเบ้อจะคาย ไอ้ตอนนี่สิ่งนี้ มันก็แต่ผจญเงิน ผจญความงาม
ในหัวใจ"

(บ้านชนนิก หน้า 163)

"นี่ ๆ คุณน่าจะเหมือนกันนะ ก่อนออกจากห้องต่อสู้กับความหิว เรายังต้องต่อสู้กับความเบื่ออีก โดยกลายเป็นว่า เราเลิกมาเพื่อจะหิว แล้วเราก็กินอะไรกิน กินแล้วอีกประเดี๋ยวก็หิวอีก รุทกิจของเราต้องหาของมาป้อนปาก... เอ้า... ป้อนปากยังไม่พอ ต้องป้อนใจ ป้อนสมอง ป้อนอารมณ์... หนูเคยรู้สึกไหมว่ารุทกิจของคนเรามีเท่านี้จริง ๆ พอป้อนเข้าไป มันก็ขับถ่ายออกมา แล้วเราก็กินป้อนเขาไปอีกไม่รู้จบ"

(บ้านขนนก หน้า 208)

1.7.4 เล่นคำโดยการนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันมาเข้าประโยค
เพื่อเน้นความ หรือย้ำคำให้ความหมายของคำหรือความนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น

"...เราไม่มีโอกาสจะได้ เราก็คงหาวิธีที่จะคงไม่เสียขวัญสิครับ"

(ปากกามเพพ เดม 1 หน้า 85)

เป็นเสียเด็ก ทำอย่างไรเสียหลอนก็ไม่มันจะ "ลาก" เอาฉันลงไปเท่าหลอนได้
 เพราะหลอนก็ไม่มันจะ "ถึง" ก็เองให้ฉันมาเทียบฉันได้"

(เมียบหลวง เดม 1 หน้า 550)

"ดูใจร้ายมาก...ฉันไม่เคยเห็นผู้หญิงที่ไหนเลือกเย็นอย่างคุณ..."

"ไม่มีใครชอบคนเลือกรอนหรือกะคุณพี่"

(เมียบหลวง เดม 1 หน้า 355)

"...เพราะตามปกติเรื่องนินทานี้ ชาวโลกเขายกให้ผู้หญิง ผู้ชายไม่มีหน้าที่
 เอาเมียไปนินทา ถ้านินทาเมื่อไหร่ก็คิด โอ.อิ. ของผู้ชายนั่นไกว่า แกหรืออ่อน
 เป็นสุภาพบุรุษหรือทู่ถาพบุรุษ"

(เมียบหลวง เดม 1 หน้า 464)

คนอย่างหลอนเริ่มทนยากเท่า ๆ กับต้องตาย

(นำเขาะทราย เดม 2 หน้า 890)

"แกลองรอนวิชาเน่ ๆ ปอน"

"แต่มันไม่มีวิชาจะสอนหรอกละ... ถ้าจะมีสักอย่างก็ไม่ใช่ ความรู้ แต่เป็น ความ "เย็น""

(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม หน้า 499)

ก็ต้องมีแรงแต่ไม่เชิง "ใครก็ไถ่เป็นผู้ชาย" เหมือนพูดว่า "ใครก็ไถ่เป็นผู้หญิง"
 หรือ

(บ้านชนบท หน้า ๑)

“พี่หมายจะ ใครเลยจะนึกว่าเงินนั้นซื้อได้แค่เครื่องบำรุงบำเรอทางกายแท้ ๆ สำหรับคนที่ มีหัวใจ” มีความประณีตละเอียดอ่อนไม่แพ้วัตถุ คนเหล่านี้สามารถจะ ร้องไห้ไ้หลังจากเพิ่งสิ้นเสียงสรวลขำขัน”

(บรรณานุกรม หน้า 45)

มีใหม่พบหญิงคนหนึ่ง จะแต่งงาน และทักตักใหม่จนหมด

(บ้านชนบท หน้า 434)

จริงอยู่หรอก...ในยามที่หัวใจมัน...ปัญหาของหล่อนพลอยมักตามไปทั่ว หล่อน
อาจจะอยากทำแต่ง นอกลอก...อย่างที่ไม่ใคร่สนใจ...แต่แล้ว...รากฐานอันนี้
ที่ไปแตะต้องมันก็ยิ่งรังสรรค์ให้รักยิ่งและอบอุ่นขึ้นมาใหม่

คนอย่างหล่อนไม่มีวันที่จะึกว่า การโค่นเสี้ยนระหว่างผู้ขายผู้หญิง เป็นเรื่องดี "โค่น"
 ทุบกันทั้งคี่ ไม่มีใครเสีย

(ไตรมาส 1 ปี 2564)

มีเพียงฉาก บนท้องฟ้าแต่ละระ ... ประทับใจแก่นักในใจ หลอนยั้งแต่เห็น...
ทั้งทศวรรษเห็นและไม่เคยเห็น

(ไพฑูริกา เล่ม 1 หน้า 555)

เมื่ออายุมากขึ้น ก็เริ่มรู้สึกว่าชีวิตไม่ใช่ของตายตัว ไม่แน่นอน ไม่มีหลักสูตร หลายครั้ง
ที่คิดว่ามันไม่ขึ้นอยู่กับภาววิหรือภาวนามันมีพื้นเพอะไรหลายอย่าง ที่มันจะคงทนไม่
ในแบบของมัน ไม่ใช่ในแบบที่ใคร ๆ จะมาบอกให้มันทน

(ไต้หนาว เล่ม 1 หน้า 41)

"ก็ดูดยากเล่าเรื่องไม่จริงนี่ละ คิดมีวิธีที่จะพูดเรื่องเท็จเหมือนกันนะซี..."

(ไต้หนาว เล่ม 1 หน้า 361)

1.7.5 เล่นคำโดยวิธีนำคำในกลุ่มคำมาสลับที่กัน เพื่อให้ไต่ความหมาย
แปลกออกไป หรือหมายถึงอีกอย่างหนึ่ง เช่น

"...ความ พอ ของ ใจ นี่แหละสำคัญนัก ถ้าใจพอเมื่อไหร่ พอใจเมื่อนั้น"

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 111)

...เราไม่ เคย เห็นคนน้อยเรื่องผู้หญิง ตรงกันข้ามผู้หญิงกับ เห็นคนน้อยเรื่องเรา

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 464)

ฝ่ายที่ "มี" ไม่เคยบอก ฝ่ายที่ "อวก" ไม่เคยมี!

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 317)

ฉันมีลือหลอนตรงที่ว่าหลอนมีวิธี "กรุย" ทางที่ไม่เหมือนใคร

มีวิธี "แย่ง" ที่ไม่มีใครเหมือน

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 350)

ฉันเบื่อและเฝ้าชีวิต ระกาน้ำคำ ไม่มีสิ่งใดจริงแท้แน่นอนที่ปลายดินของเธอ เพราะ

หัวใจของเธออยู่ที่อื่น ไม่ใช่ดินอยู่ที่หัวใจ

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 744)

"ตนทำกับไม้ไผ่ ตนถูกกับไม้ไผ่ทำ"

(นำเขาระทราย เล่ม 1 หน้า 43)

"เย็นในยามที่ควรร้อน ร้อนในยามที่ควรเย็น บางทีมันนึกเรื่องกัน มันก็ทำให้
ผิดหูต่างไ้เหมือนกัน"

(ไปสู่อิมพลี เล่ม 2 หน้า 415)

แต่ไม่แปลกเลยสำหรับบางคนบางทีกหรือหลายทีก ซึ่งมักจะเห็นทีกที่ "ถาม" และมักจะ
"ถาม" ทีกที่เห็น

(ไปสู่อิมพลี เล่ม 2 หน้า 459)

"ฉันเป็นเมียธรรมดาที่ว่างตัว เป็นพิเศษ... แล้วแทนที่จะเลือกตำแหน่งให้ฉัน
ก็แล้วกัน... จะว่าฉันเป็นเมียพิเศษที่ว่างตัวธรรมดาที่ก็..."

(ประทีปปกศยา หน้า 366 - 367)

"โธ... สะแกว้ย นี่ฉันจะพูดยังไงกับเธอคะ... รู้ไว้เถอะว่าสมัยนี้เธอจะซื้อ
เกินไม่รักไม่ได้ คนซื้อคือคนใจ และคนใจก็จะตกเป็นเหยื่อของคนฉลาด... เธอต้องมี
วิธีพูดจริงอย่างโกหก และพูดโกหกอย่างจริง พูดให้มันยากขึ้นได้ ไม่ใช่เน้นเอนกายก
ลงไป..."

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 239)

สายก็เหมือนไม่สาย ไม่สายก็เหมือนสาย

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 334)

"ชายในชา หรือชาในชาย"

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 95)

พวกที่กลางวันเป็นชาย กลางคืนเป็นชา หรือกลางวันเป็นชากลางคืนเป็นชายมีมาก
จนทั่วไปมักจะรวมไว้ผิดที่ผิดทางจนปนกันไปหมด และการปนกันเช่นนั้นก็มักเป็นประโยชน์
สำหรับคนที่มีความหมายแน่นอน แต่ไม่ได้แสดงกั

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 539)

"นิการรณเกาปากจึกกว่าหน้าอีก" หลอนหมายถึงเพื่อนร่วมชั้น "ครูบอกว่า
นี่เธอนะเธอ เธอจะต้องจึกปากให้ หึ ๆ อย่าให้ปากจึกนะ"

(พนมกอกไม้ หน้า 277)

"เดี๋ยวนี้เอง บอกแดงใจกะ...บางที ฉันก็ตามโลก บางทีโลกก็ตามฉัน เมื่อก่อน
ฉันมีชีวิตอยู่อย่างไม่เคยพบโลก

(ไผ่นาว เล่ม 2 หน้า 121)

"ก็จริงไหมละ แะ คนเราต้องมีอะไรทำให้ชีวิตที่ล่วงถึงจะทัน...ไม่เรา
พิศวงเขา เขาก็พิศวงเรา

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 142)

"...แต่เอาเถอะ... เมื่อไม่มีทางเลือก ก็เลือกทางดี"

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 494)

2. การใช้สำนวนโวหาร นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีลักษณะการใช้สำนวน
โวหารที่ปรากฏเด่นชัดหลายลักษณะ เช่น

2.1 สำนวนภาษาเรียบและง่าย กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ
มีความหมายโดยตรง ดังนั้นเมื่อนำมาเรียบเรียงเป็นสำนวนโวหารจึงได้สำนวนโวหารที่สั้น
กระชับ และสื่อความหมายไปยังผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมา และแนวว่า กฤษณา อโศกสิน จะนิยม
ใช้คำที่มีความหมายโดยนัย และนิยมใช้ประโยคที่มีคำเชื่อมคำขยายค้ำยเป็นจำนวนมาก แต่การ
ใช้คำสั้น ๆ และการใช้คำที่มีความหมายโดยนัยได้เหมาะสมกับหน้าที่ที่สัมพันธ์ภาพนั้น ทำให้เข้าใจ
ความหมายของคำได้โดยง่าย ทั้งยังทำให้สำนวนภาษาที่ไ้กระชับยิ่งขึ้นด้วย ส่วนข้อความหรือ
ถ้อยคำที่นำมาเชื่อมเข้าด้วยกันหรือนำมาขยาย ก็เป็นข้อความหรือถ้อยคำสั้น ๆ ที่ทำให้เข้าใจ
ได้ง่ายอีกเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าสำนวนภาษาที่กฤษณา อโศกสิน ใช้ในนวนิยายเป็นสำนวนภาษา
ที่เรียบและง่าย ดังตัวอย่างเช่น

อึ้งการเคยเหงา ว่าเหว อยากจะมีหญิงสักคนหนึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวประจำใจ แต่เขาก็คือเพียงเพื่อน "ทอง" ชั่วครั้งชั่วคราว แล้วก็นานเลยไปจนแล้วคนเล่า

เขาเพิ่งรู้ว่า แท้จริงความรักที่เขาคิดว่าเป็นความรักนั้นหายากนักหนา มันมีอีกหลายเงื่อนไขมากมายจนหาหนทางหรือสถานใด ๆ อย่างที่หมายมาดไว้เลย

(มดก้น เล่ม 1 หน้า 255)

เจ็ดปีที่ผ่านมา หลอนแนใจว่าหลอนหมกหมักทุกสิ่ง

ถ้าไม่มีฐานะของสารนาถกำจุนอยู่ หลอนกลัวว่าตัวเองก็อดอดตาย

หลอนต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการความรู้สึกทางเพศ ต้องการผู้นำในความผิด ... แต่หลอนไม่ได้รับเลยสักสิ่ง นอกจากเงิน... หลอนมีสภาพเหมือนหมาฝรั่งซึ่งเจ้าของภูมิใจในเผ่าพันธุ์มาจากต่างประเทศ หากเขาไม่รู้อารมณ์ของหมาเลยว่ามันต้องการความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ขนาดไหน... มันไม่ต้องการแค่เนื้อสัตว์ และยารักษาเท่านั้น หากมันต้องการแค่คำเกลี้ยกล่อมใจสักคำทุกสิ่ง... ไม่ใช่สักคำขอมาแพง แลหึงขวาง

อะเกิดอะไรขึ้นมา ในความมืด

ถ้าเขาขอมาแพงมากเพื่อจะหึงขวาง อ้างว่าไม่มีเวลา... เพื่อจะมองภรรยาโทรม้วนนอนแนบอย่างนี้ เขาขอมาทำไม เขามันน้อยอย่างเลือกเป็นอะไรไหม

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 259 - 260)

2.2 ส่วนภาษาสื่อภาพที่ชีวิต มีรายละเอียด มีสีสันและแสง ภาพวาด อักษรที่สามารถใช้ถอดคำสั้น ๆ ง่าย ๆ เรียบเรียงเป็นสำนวนภาษาที่สามารถสื่อภาพที่ชีวิต มีรายละเอียด มีสีสันและแสงได้ ก็ยังถือว่าเอน

ลมที่ความแรงขึ้นอีก เห็นได้จากต้นไม้บนถนนข้างทางโอนเอน โยโย่นเริ่มกระเซ็นมา เกาะตามพ่นกระจุก พอมันเกาะกลุ่มกันหนาจนเป็นหยดใหญ่ หยดลงไปเป็นทาง ลำพลาจึงเปิดปีกให้ปากผ่านน้ำออกไป

(พจนมถกไม หน้า 395)

...ดูเขาดวงและราเว้ง ไม่มีทุกข์แหวพานอยู่ในสีหน...

(ไพทณาว โฉม 1 หน้า 121)

...หน้าตาหลอนระโกลเขานึกเคียว...โกลจแแต่เห็นราจะเอื้อยืม ๆ ในประกาย
ทุกชั้นของ เครื่องหนา... และเห็นยืมยอกล่มมว้างแหวใส ริมฝีปากที่ละมุนน่ายออก
แย้มยิ้ม เกือบตลอดเวลา

(ไพทณาว โฉม 2 หน้า 119)

...หลอเมอกเขากวนยันทาเป็นเงาระยิบ กวหนาขึ้นไปควยเหงื่อ แหวสูกุสศเหวียง
เกาะอยู่บนทุกตาราง เช่นคิเมตรของกวหนาและกวทา

(ไพทณาว โฉม 2 หน้า 132)

2.5 สำนวนภาษาที่สื่อให้ไถยขึ้นเสียงและรสทางมานสัมผัส ฤๅณา อโศกสิน
สามารถเลือกใช้คำที่นำมาเรียงกันเป็นสำนวนภาษาที่สามารถสื่อให้ไถยขึ้นเสียงและรสทางมานสัมผัส
ได้เป็นอย่างดีเช่นเกี่ยวกับการอุปมาพิพจน์ มีรายละเอียด มีสีสันและแสง กังทวย่างเช่น

...เสียงดนตรีเสนาะโสรกริ่มกรางอย่างแฉวเมากำซาบเข้าโละอาวความห่อเหี่ยว
ใจของกิดันให้ละลายทั้ไปชั่วครู่...

(ปากกามเทพ โฉม 1 หน้า 307)

ธารน้ำเงียบ กัดแซ้ง...เขาไถยขึ้นแต่เสียงเรียกเรว ๆ ของพี่ชาย เป็นเสียงเรว ๆ
ของคนที่เจ็บแค้นความไม่เข้าใจอะไรไถ่เกื้อร้นกับบุคคลที่เขาชอบพอรักใคร่...
เสียงมันจะเบื่งปนกับระอื้นเขาเหลือนกุ่มเห็นมัยเกร็งและศกแสงกำ น้ำตาเบื่ง
เป็นทางอยู่ข้างถึงมุก น้ำมูกไหลซึมออกมาโดยเจ้ากัไม่รู้สึกและไม่ไถ่ระวงกับมัน

(ฉัพเปลี่ยนทาง หน้า 460)

ดนตรีแฉวแหวหลเพ็ญจะทำให้สิ่งอุกทันในร่างกายของหลอนโหลมาออกมา

(ไพทณาว โฉม 1 หน้า 208)

ศิริรัฐสภะภักธอนสภะภักธนาเวโณนอยชณะนังลงชคะเคอ กลิ่นหอมพมจจกกลิ่นหนึ่ง
ระเหยหวนอยู่ตรงปลายจมูกเขา

(ไพทนาว เล่ม 1 หน้า 37)

กลิ่นน้ำหอมฉุนเจือระเหยออกจากเรือนร่างกลม ๆ สั้น ๆ เพราะเหตุที่คนฉึก ตั้งใจฉึก
มากเกินไป เลยดูเหมือนจะฉุนจนใครกลิ่นเน่า ๆ ตามมา

(ไพทนาว เล่ม 1 หน้า 244)

2.4 สำนวนโวหารที่เรียบเรียงมีที่หาอ่านหวานละมุนละไม กฤษณา อโศกสิน นิยม
ใช้สำนวนเรียบ รื่นหู มีที่หาอ่านหวานละมุนละไม ซึ่งใช้ได้อย่างดีทั้งในบทบรรยาย และบทพรรณนา
เช่น

ขณะนั้นแสงเงินแสงทองเพ่งส่องขึ้นมาเรื่อราง สายยังงอตัว แลเห็นเพียงแววใสเป็น
ทางน้ำเงินอ่อนทรวงนั้นตรงนี้เพียงบาง ๆ แดเบื้องล่างมีคณ

...

ฟ้าสว่างขึ้นแล้ว... เกิดลมระลอกกันเปื้อนเหมือนเกิดปลาทอกลายไปไกลแสนไกล

...

แตกออกสากแสงไปทั่วสนาม และไม้ยืนต้น นกเล็ก ๆ ร้องจุกจิก ส่งเสียงกระทุ้ง
กักระงมอยู่ทั่วบริเวณ

(ไพทนาว เล่ม 2 หน้า 638 - 646)

ทำไมทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องสิ้นสุดลงตรงนี้ หลอนไม่เคยคิดจนนึกได้ว่า สิ่งที่เราเริ่มขึ้น
อย่างพิสดารคือความรักและการแต่งงาน อันหมายถึงการตั้งครอบครัวเป็นหลักฐานเหมือน
ต้นไม้ที่เริ่มเพาะจากเมล็ดกระทั่งแตกใบอ่อน สีสันหวานฉ่ำ ผลิทวีรับลมและฝน
ผลิผลออกออกจนเต็มผลถึงเข้านแล้ว จะถึงซึ่งกาลแตกกิ่งไถอย่างน่าเกลียดจนกว่าจะ
คือนั้นไม่นานนัก

หญิงชายที่หย่าร้างกันหรือใกล้จะหย่าร้างกันทุกคู่ ก็คงคิดหวนถึงวันเริ่มต้นเหมือน

หลอนเช่นกัน

...จะเฝ้าอยู่กรูตบไม่อีกว่า เขาเหล่านั้นจะนึกเสียกายบ้างไหม ที่ตนเราเริ่ม
 สอกรอยกันด้วยความรัก แค่แว่นเวลาเพิ่มขึ้นกลับพรางเอาความรู้สึกที่เคยมีต่อกันนั้น
 ให้ทวนกับล้มลาจนจำไม่ไ้ว่าเคยรักใคร่ใคร่ต่อกันอย่างไร
 วันเวลาซึ่งต่างก็ไม่ไ้ละละยอมขึงกันและกัน

(โพชนาว เล่ม 2 หน้า 522)

2.5 ส่วนนก้ากวมไรค่าที่ในภาษารวมคามีความหมายอย่างหนึ่งให้มีความหมาย
 อีกอย่างหนึ่งในลักษณะคล้ายสัญลักษณ์ หรือพูดหรือเขียนอย่างหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น
 กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้ส่วนโวหารลักษณะนี้มาก ทำให้ผู้อ่านได้รับรสชาติจากการคิดและ
 ที่ความอยู่ตลอดเวลา เช่น

หลอนไม่ไ้ "เกิน" แต่หลอน "เหาะ" มาที่เกี่ยว เมื่อเห็นฉันทวิญญูเสียมากพอ ก็
 "ลุ่มหลัง" กวการ เกลาเกลียอย่างชวนให้เอ็นดู

(เมียบทอง เล่ม 1 หน้า 350)

...แต่สามี่ของหลอนกำลังหาใจระว้ยทวยความสุ...ผู้หึ่งไร้อเมื่อสักครู่ ไ้โยน
 เื่อเพลิงกองโตใส่เขา และรุกไฟไหม้ลักไหม้จนมอกเขเหลือแต่เือกถับมาน
 ครั้งแล้วครั้งเื่อที่เื่อเื่อหีบขี้เือกป่น ๆ ขึ้นมาถูแล้วไปรมมันเลนทวยความเราราน
 เวมังกับให้หลอนอิมตั้งแต่เื่อเื่อเื่อ

จนบัดนี้เขากียังทวยทวยระมำของเขามังไม่มไม่สิ้น

(โพชนาว เล่ม 1 หน้า 18)

เื่อเื่อจะทวยทวยจากกับความเงิบเช่นขณะนี้
 ทวยทวยความมิก ความทวย และความกลัว มันเป็นเช่นไร บนทวยสายปรารณานี้
 มีเื่อเื่อไม่ปรารณานพุงขนานเขามักทวย มันเป็นเื่อเื่อที่เื่อเื่ออยู่เื่อ ๆ โยเื่อเื่อเื่อ ๆ อาจ
 เื่อเื่อเื่อ

(โพชนาว เล่ม 1 หน้า 20)

สารนาทมีกระเจียวานเขียวสำหรับมอง... แลเห็นแต่ตัวเอง หรืออาจจะเมื่อกับลูกอีก
 นึกหนึ่งที่ยืนอยู่ตรงหลัง มันเป็นกระเจียวานแถบซึ่งแลเห็นสิ่งต่าง ๆ หรือคนต่าง ๆ
 ใต้อย่างแฉก เพราะเนื้อที่จำกัด

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 22)

ร่องน้ำของหลอนเหอานี้จะแห้งขอดไม่ไถ่ เรือบรรทุกการจะตองแล่นเข้าออกได้
 ตลอดเวลา เพราะขวัญโม่งของหลอนคือ กระดาษที่ชำระหนี้ไถ่การกฎหมาย

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 66)

...แต่จะเกิดไม่มีความรู้สึกอย่างใดที่หน้าตาลไม่ก็เกิดที่เขาค่อยๆลงไปในน้ำจน
 ขามใหญ่

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 85)

สารนาทไม่ไถ่แนะนำหลอนให้เขารู้จัก... ก็ไม่... ก็รู้สึก... มันไม่ใช่ความผิดของ
 ผู้หญิงที่ขายเนื้อของหลอนให้ผู้ชายคนนี้ ในเมืองเซาของเรานี้เป็นให้หลอนเข้ามา

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 7)

ผู้ชายที่ใคร่จะเอาเด็กมาเขา เจ้าของโรคที่โรคนี้ ขั้วรถออกจากหน้าบริษัทผู้...

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 452)

...เมื่อสายจากพุ่มไม้กระแทกกับเสื้อสีเหลืองเป็นเปอรินท์ของหนุ่มจีนซ่อนหลังเสื้อปก
 มาแต่เด็ก

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 4)

2.6 สำนวนโวหารสมัยใหม่ สำนวนโวหารในลักษณะนี้หมายถึงการใช้สำนวน
 ภาษาที่ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของภาษาแบบแผนทางไวยากรณ์ หรือความนิยมในการใช้ เช่น การใช้
 คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากที่ใช้กันตามธรรมดา การนำคำมาใช้ผิดหน้าที่ หรือนำคำที่ซ้ำ
 อย่างหนึ่งไปใช้ในอีกอย่างหนึ่ง และแสดงอาการคำนามธรรมเพิ่มขึ้นเป็นรูปธรรม สำนวน
 กังกลาเป็นสำนวนที่ยอมรับกันในงานเขียนประเภชบันเทิงคดีโดยทั่วไป กุญญา อโศกสิน

เป็นนักเขียนผู้หนึ่งซึ่งกล่าวไควว่าเป็นผู้มีประสิทธิภาพทางภาษา ทั้งนี้เพราะสามารถหลีกเลี่ยงการใช้สำนวนโวหารให้มีรูปแบบแปลกใหม่ออกไป และวิธีการดังกล่าวช่วยให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ สามารถเร้าอารมณ์และโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้ง เกิดอารมณ์คล้อยตามและเกิดความประทับใจได้โดยง่าย ทั้งนี้เนื่องจากภาษาที่ใช้กระชับรัดกุมอีกด้วย ลักษณะสำนวนดังกล่าวนี้มิใช่มาจกในผลงานของกฤษณา อโศกสิน จนกล่าวไควว่าเป็นลักษณะเด่นอีกลักษณะหนึ่งในการใช้สำนวนภาษาของนักเขียนผู้นี้ ยกตัวอย่างเช่น

"...ถ้าไม่เอาใจใส่เต็มที่ มีคนเขาเอาความสะทกสลายใจออกประเคนถึงที่แล้ว"
(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 59)

...ฉันกำลังไขว่คว้าชีวิตของฉันอย่างเสรีตามใจชอบ...
(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 130)

"กะ...สักวันหนึ่ง...ก็ฉันจะเกาะสะเก็กแปลในหัวใจของดิฉันออกไถจนหมด"
(ปากกามเทพ เล่ม 2 หน้า 929)

ลูกชายให้ฉันมีความสุข ปล่อยให้ฉันมีกำลังใจเหาะ翔ไปตามเส้นทางชีวิตอย่างสุขุม
(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 66)

สำหรับฉัน เห็นนั้น ภูเหมือนจะพยายามผูกมัดฉันน้อยที่สุด เพราะถ้าผูกมัดฉัน อารมณ์ขันของหล่อนก็อาจจะเหวี่ยงเหวี่ยงไปโดยไม่กองบังคับ
(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 108)

...หรือมีฉันสมารถทั้งหมดก็ถูกฝังทั้งเป็น ภายใต้งานที่แสนคึกคักกันเป็นอันไกลอย่าง
นาฬิกาของภูตพิรุณ...
(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 584)

"...ฉันในทุกเรื่องเขามานาน สามารถจะพูดไคว หลังแก่งงานแล้วเพียงมีเดียว
เขาก็จับความทุกขยักเยือกให้ฉันเรื่อยมา..."
(เมฆหลวง เล่ม 2 หน้า 1045)

"...แต่อาจเป็นไปได้ คนเราหัวใจมีเวลามากมายมก"

"แล้วเมื่อไหร่จะยอมต่างเสียที"

(น้ำพระทัย เล่ม 2 หน้า 1100)

...เมฆาที่ยังสาวสวยแบบ "กระถางกลไฟ" วัย 38 เป็นวัยที่ความถึกและความเฉลียวฉลาดกำลังแตกกอออกช่ออย่างสะพรั่งประหนึ่งพันธุ์กุหลาบชาติอันได้บุญพิเศษที่เกี่ยว...

(น้ำพระทัย เล่ม 1 หน้า 15)

"เธอหรือ ชีวิตเป็นของเรานะ เรามีสิทธิ์จะควบคุมดูแลหัวใจที่ แต่มันยังมีสิทธิ์เจ็บเมื่อมันขาด และตัดอกเมื่อมันดันเกินไปอีกเสียด้วย"

(น้ำพระทัย เล่ม 1 หน้า 15)

"เอาน้ำมา ช่วยทำให้บรรยากาศเลวโหดขึ้นเป็นกอง..."

(น้ำพระทัย เล่ม 2 หน้า 874 - 875)

"ถ้าโกรธ ฉันก็ไม่ควรก้าวเข้าไปในหัวใจคุณนะคะ"

(น้ำพระทัย เล่ม 2 หน้า 937)

คำคมแบบนี้ทำให้ใจเขาไม่ เพราะความหวาระแวงเริ่มก่อหวอดขึ้นว่า...

(ไปสู่อิมพิล เล่ม 1 หน้า 74)

...ชีวิตนั้นหายหกตกหล่นนั้นหาความสุขไม่ได้เสียทุกทาง แม้แต่จะเปิดไฟทั้งห้องอารมณ์ก็ไฟที่เพิ่มขึ้นมาสองบาทก็มีความหมาย

(ไปสู่อิมพิล เล่ม 1 หน้า 109)

"อย่าริอ่านเอาซะ เขาไม่ไล่ไล่เลยคุณ..."

(ไปสู่อิมพิล เล่ม 1 หน้า 452)

"...เห็นแก่หยิบ ๆ แล้วก็ไม่อยากไปสะกิดมันเข้า ฉันยังไม่คิดจะนิยมลัทธิ

อาบแดด"

(ไปสู่อิมพิล เล่ม 1 หน้า 53)

มกรินพยักหน้าบ่อย ๆ อย่างไม่กระตือรือร้น ความรู้สึกนั้นเธอซาทุกสิ่งทุกอย่าง ขณะที่
น้องสาวของเธอที่กำลังกึกก้องชีวิตที่คนเพียง เธอมนแขนออกไปจับมือ

(มกริน เล่ม 2 หน้า 616)

"ฉันสังหรณ์ใจจะ เพียง ไม่กับเราทนายเดอะ เก็บความเหนื่อยเขาลัดลักไปเสีย
สักพักก่อนนะ..."

(มกริน เล่ม 2 หน้า 4036)

"ออยกำลังจะเข้าปากข้างอยู่แล้ว เขียว" พิธีกรหรือตบเน เมื่อร้องพรพพรพพรพพร
โหมทั้งสรวนน้อยน้อยหายวับไปกับกระหวางที่อารมณ์ถูกจุกให้ลึกลับใหม่เกินไป

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 54)

เขาตามคายนั่นที่เต็มไปด้วยการประทุของไฟ

(แผ่นดินกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 158)

"ผมไม่เคยได้ยินหรอก เพราะผมอยู่อย่างนี้ แต่มันได้ยกลานไปไ้ทั่ว"

(แผ่นดินกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 553)

หลอนทั้งพ่อแม พี่ชายมาแล้ว ทวยหวังทั้งใจว่า จะให้เนอทั้งและความสาวของหลอนนั้น
วางกองอยู่ที่เขาแทนเขี้ยว

(แผ่นดินกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 627)

คนจับโมลออกมาทำเป็นคัม... คัมละหาทกซุก

(แผ่นดินกลางฤดูฝน เล่ม 2 หน้า 1407)

แล้วนายทองเพียงก็หัวเราะอย่าง เอิร์กอรอย

(แผ่นดินกลางฤดูฝน เล่ม 2 หน้า 1426)

...ซึ่งเจ้าของไก่แซ่เหล้ากำลังเอาอารมณ์ของตัวเองแสดงไว้ในเหล่าแทนไก่

(ไม้ฉลัดใบ เล่ม 1 หน้า 427)

การจากกันคราวนี้ คงช่วยให้ชีวิตระหว่างหลอนและเจ้าชู้งูโง่งเงนเพื่อนคนเขาเหล่านี้น่า
 ก็น่าไถ่กรรมมัง

(โมณลลิม เอม 2 หน้า 826)

...ถอยคำร้องของลูกปลากองขึ้นมาในหูครั้งใด เขาก็ต้องขมขมครั้งนั้น

(โมณลลิม เอม 2 หน้า 1128)

เพลงของหลอนทำให้เขารู้สึกอย่างบอกไม่ถูก

(ไฟพายุ เอม 1 หน้า 25)

...กองตาค้างบางระหวานจัก และบางระแวงจักเห็น ชะเงยกำลังเฝ้าจัก...

(ไฟพายุ เอม 1 หน้า 40)

เราสู้บ่หวั่นระอากาญ... นัยน์ตาก็ยังจ้องอยู่ทลายรุ่งวันศุกร์จะจางเจิดฉายในแสงไฟ...
 สีส้มและประกายตาของหลอนที่อีกปรมาณวารมขณะนั้น กว้างแสงทะลุออกมาเกินยิ่งกว่า
 แสงวิทยาศาสตร์

(ไฟพายุ เอม 1 หน้า 21)

บางที เขาก็ทำท่าทรมานใจม ๆ แดง ๆ กับหญิงหนึ่งเมื่อก่อนไม่ด้วยประสมการชู้ และมี
 วิธีประสมการประสมการกลับเมื่อก่อนนั้นให้กอบกู้เมื่อก่อน

(ไฟพายุ เอม 1 หน้า 519)

พบว่า การพยายามทำความเข้าใจเป็นเรื่องสำคัญมาก... ก็รู้ดีมีได้ ถ้าไม่มากเกินไป
 จนถึงกับทำให้หัวใจมจ

(ไฟพายุ เอม 2 หน้า 551)

จิตตาต้องเก็บเสียงถอนใจยาวลงไปในความกระสับกระส่ายอีกกึกหนึ่ง

(ประทีปปกกาย หน้า 2)

ความเศร้าว่า เรื่องราวที่จึงไม่ถามหาเพื่อนคนรอบกรวอน...

(ประทีปปกกาย หน้า 3)

แต่หล่อนก็ปฏิเสธไม่ไ้ว่า ไม่มีความสุขที่สุดเมื่ออยู่กับเขา ความสุขที่เห็นได้ง่าย ๆ
ตกหล่นกลากเกลื่อนอยู่รอบตัว...

(ประทีปเบิกบาน หน้า 12)

รุ่งทองไม่รู้คอกว่า ถ้าถามนั้นชวนไรลงไปถึงไหน ๆ จนชุมชนของกลางสี่ระริกขึ้นมา
ทันควัน

(พลอยพรารแสง หน้า 8)

ถึงเข้าใจถึงความรู้สึกของบัว กลาง และเต็ม ทารุณเพียงใจสำหรับความภูมิใจที่
ถูกพ้นจลาจลกลาง เข่นนี้...

(พลอยพรารแสง หน้า 43)

เมื่อหมดความภาคภูมิใจ... เนื้อตัวของ เขาจะกระอะไม่คล้ายกรรม เกรอะกรังของปมก้อย

(พลอยพรารแสง หน้า 103)

...ทั้งครุทั้ง เต็มทางก็เยี่ยม กรอญในความลึกถ้ำหนึ่ง ส่วนเต็มระหกระเหินอยู่ในตัวเลข
กลุ่มนั้น สมองของ เต็มในวินาทีเริ่มรา ไม่นับถึนร้าย ก็เลขไม่ออก...

(พลอยพรารแสง หน้า 116)

...แต่เมื่อฝนลง แรงน้ำก็จะบ่อนทำลายการซ่อมแซมที่ผิว เต็มเหล่านั้นทุกปีเช่นกัน

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 5)

เป็นนายภิรมมากวนจะแยกอยู่แล้ว สมองก็ดู สุขภาพจิตก็ทั้ง กลางก็ถ้ามไ้ไ้กินเหล้ามั้ง
เฮฮากับเพื่อนฝูงมั้ง เต็มจะอยู่ไม่ไหว...

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 35)

ความโกรธเกิดติดต่อกันไปกรหนึ่งก็กับ รุณพยายามกับความโกรธด้วยการให้อภัย เพื่อน
ผู้เป็นก้อยจนพจนไปทั้งตัวผู้ผู้เสมอมา และผลที่ไ้รับก็คือ ความขมใจของถึม

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 67 - 68)

"ผู้หญิง การพนัน ยาเสพติดหรือ แม้ไม่เคยคิดหรอก... เพราะลูกแม่ส่วนมาก
ไม่โกหกใครเลย... แต่หัวอกการ "

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 78)

ทุกสิ่งที่ไม่ไถ่มาด้วย เธออยู่บ้านมีประตูกว้างเธอดูชายสองคน ดึงหาและดูหาเขาทอง

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 571)

แล้วตจจากนั้น ลำพาก็ถูกสะกดรอยกายส่ายตาหลายคู่ของชาวบ้านที่มักจะสนใจเรื่อง
ทำนองชิงรักหักสวาทของยิว เมื่อก่อนที่ไม่ใช่ของแก้ว

(หนามกอกไม้ หน้า 6)

เหมือนเพรียมิให้อย่าง เมื่อก่อน หน้าตาหลอนสุด หัวเราะง่าย ไม่มีใครเคยรู้ว่าหลอน
ซ่อนอะไรบางอย่างหรือหลายอย่างไว้ เบื้องหลัง

(บ้านชนบท หน้า 21)

"...ผู้หญิงมักจะใช้อารมณ์เปลี่ยน โขยเฉพาะในยามโกรธ ยามหึง"

(บ้านชนบท หน้า 29)

...แต่สำหรับคนนี้ มีคนบางเราไม่ถึงกับดีกับ เพียงแต่คิดว่าคนดีไม่มีที่ลับ นั่นก็เห็นว่า
ใจก็สำหรับเพื่อนแรกที่เราจัก ใจใหม่กะ

(บ้านชนบท หน้า 39)

...ความรอนจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่เล่นกันมาแต่คนไม่เคย อยุ่กับเขา

(บ้านชนบท หน้า 40)

ใครคนหนึ่งที่นั่งอยู่บนเก้าอี้หมอนขนานหินทุกกับเพื่อนห้องในกลุ่มของเขา เมื่อสายตาทวน
ไปกระแทกกับเสื้อสีดำ เป้เปอรินท์ของหนุ่มที่มีขนทองเสียดปากมาแต่เกิด

(ไผ่หนาว เล่ม 1 หน้า 4)

ก็มองข้ามมาไปยังคูครองของสารนาทที่เดินตามมาหยุดยังอยู่ใกล้ ๆ... หน้าตาหลอน
ราวตาถูกเมื่อเทียบกับความงามร่ากาแห่งของอะเคอ มันเหมือนเขี้ยวออกทองกับ

ลืมวงเข็มเประเปลี่ยน

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 7)

สารนาทบุปประตุกเปริยงเพระถึงทอนนี้เนื้อทเขาเริ่มถูกอักคักทวยโหระ

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 81)

"พอนุแกชนักปี แล้วอีกปี...นุแกช กอย ๆ ฐไปเอง..." อันคัมภอก "ทอนนี้
ใหม่ ๆ ...พิกแกม...คือเราไม่รู้จักกัน...เราอนุมานกว่ากันตามความเข้าใจของ
เรา...เราเพิ่งก้าวออกมาจากตำรา เพราะฉะนั้น เราก็เลยเอาตำรายักเข้าไปในคน
หรือบางทีก็เอาคนยักเข้าไปในตำรา...ซึ่งหลายต่อหลายที เราผิดหวัง"

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 257)

...ความรู้สึกถูกยักยักว่า "ข้อ" ใ้ทุกทอนนั้น มีอยู่ในใจเขาโดยไม่ตองพยายามเพาะปลูก

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 308)

"ทอนเรานี้กักคักกันเสียอย่างเดียว อะไร ๆ จะเป็นสุขมากเลยนะกะ" หลอน
เคยช่นอย่างทอนนี้เดินเข้าไปจนพบ "ความสำนึก"

(ไพฑูริยา เล่ม 2 หน้า 466)

"...โธเอ๋ย ก็ทอนนี้ มันต้องมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างนี้ทุกทอน เวลาเรากลับ
เราก็กองทำใจให้ไ้ช้ว่า เขาเป็นอย่างนี้ เราจะไม่เปลี่ยนให้เป็นอย่างอื่นอีกไม่มัน
ความมันอยู่ทว่า เราอาจอดทว่าเขากลับมาได้ใหม่เท่านั้น ถ้าอดทว่าออกมาได้
ชกตุแต่เขาเป็นยังงี้...มันสนใจทว่า"

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 551)

เขากำลังกันเ็นอารมณ์เป็นอย่างยิ่ง อากาทันนี้ทว่าขึ้นทุกทว่าโมง เพราะฉะนั้นเราจึง
ลงมือเอากทวยการทว่าตามความอยากของทว่าเอง

(ไพฑูริยา เล่ม 1 หน้า 581)

2.7 ส่วนงานโหวตที่เปลี่ยนแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว กุณดา
อโศกสิน นิยมใช้สำนวนดังกล่าวในบทสนทนาของตัวละคร ข้อความที่ กุณดา อโศกสิน นิยม
ดัดแปลงมา มักจะเป็นข้อความจากสุภาษิต คำพังเพย หรือสำนวนที่ผู้คนที่กล่าวของบุคคลทั่วไป
เช่น

"รู้รักษาใจรอดเป็นยอดดี..."

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 855)

ฉันเหลือบคุณก็ เห็นหล่อนกับเห็นกำลังดอยที่ดอยสวน ดอยที่ดอยเรียนกันอยู่อย่างสนิทสนม

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 865)

"ดูอย่างเกียไผ่ได้ ต้องมีใจเป็นนักกีฬา กวญ ภูแพรวณะและภูขอเห็จจริง"

(เมียบหลวง เล่ม 2 หน้า 552)

...แต่เพราะอยู่ด้วยกันเพียงสามคน จึงดอยที่ดอยช่วยกัน เมื่อใครคนใดคนหนึ่งได้
ชนะหรือเจ็บป่วย

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 123)

"มีอะไรที่พูดออกมา...นี่ เจียมเห็นคนเป่ากรรณแบบนั้น ใครจะไปรู้สึกล่ะ"

(ฝนกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 477)

"ไม่สบาย...หมอนนอนผูกเอาจริง ๆ จัง ๆ เลย ใช้เสนางานจอมพระราม..."

(ไม้ดัดไม้ เล่ม 2 หน้า 981)

"ไม่มีใครรู้จักใครดีหรอก ไฉนเลย ดูนายคนไหนพูดว่ารู้จักผู้หนึ่งดี หรือผู้หนึ่ง
คนไหนบอกการรู้จักนายก็ นี่เป็นทางแห่งความประมาทนะโยม"

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 31)

"แม้จะ ความไม่รู้ เป็นสาเหตุประเสริฐในบางครั้ง แต่ความขลาดเขินก็
มันให้กรายจริง ๆ ..."

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 46)

"ความประมาทต่อทางไปสู่สันนิทสน์"

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 157)

"นายประทีปมันจะนึกถึงหรือเปลววามิเมียมักก็กลืนหัวใจวาย"

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 171)

"...งานแบบบ้านนะ มันงานก็กลืนใจเขาพระจะ..."

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 277)

"...อาจจะเห็นพวกน้ำอึกไหลแรงก็ไ้"

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 390)

"ก็หาหยิ่งๆ " เมียว่า "ไม่เจอเห็นอะไรในจอของพวกมันที่"

(โศกนาฏกรรม เล่ม 1 หน้า 555)

"ว่าแล้วก็พากันตามโรงแรมต่อไป"

(โศกนาฏกรรม เล่ม 2 หน้า 70)

"เฮ้ย นาค ก็นาคอนเห็นเมียมึงทองไปกะใครก็ไม่รู้โว้ย...สมกันยังกะกิ่งเพชร
ใบหยกเนอะ..."

(โศกนาฏกรรม เล่ม 2 หน้า 206)

"เฮ้ย ...ทำเอากะอยู่กันนาน หลงยับยั้ง ที่แท้ก็ยังไม้มกกลืนมันเอง..."

(โศกนาฏกรรม เล่ม 2 หน้า 284)

2.8 การสร้างภาพพจน์ ทัศนภาพ อธิบาย นิยมการใช้โวหารสร้างภาพพจน์
ในงานเขียนเป็นอย่างดี ดังนั้นในบทบรรยาย พรรณา และพรรณนาของตัวละครจึงมี
โวหารสร้างภาพพจน์สอดแทรกอยู่เสมอ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้งและเกิดความรู้สึก
คล้อยตามได้โดยง่าย โวหารที่ทัศนภาพ อธิบาย นิยมใช้ของสรุปได้ดังนี้ คือ

2.8.1 โวหารอุปมา (simile) เป็นการสร้างภาพพจน์ด้วยการเปรียบเทียบ
สิ่งที่เหมือนกัน โดยมีจุดมุ่งหมายจะชี้แจงอธิบาย ปรากฏการณ์ หรือเสริมให้คงความสั้น การเปรียบเทียบ

ในลักษณะนี้มักจะใช้กำไล เช่น เหมือน กุร ถัง ปาน รว ประหนึ่ง และคำอื่น ๆ ที่มี
ความหมายในทำนองเดียวกัน กฤษณา อโศกสิน เสนอภาพพจน์ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ได้ดีเกิน
จนเป็นที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน นอกจากจะใช้โวหารเปรียบเทียบตามลักษณะที่ได้อธิบายไว้โดยทั่วไป
แล้ว กฤษณา อโศกสิน ยังสามารถใช้โวหารเปรียบเทียบที่แปลกไม่จากที่ได้อธิบายไว้โดยทั่วไปได้
อย่างดี ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพได้ชัดเจน เช่น ใจความรู้สึกและความนึกคิดบางอย่าง
แจ่มชัด กฤษณา อโศกสิน เสนอภาพพจน์โดยวิธีนี้มากที่สุด ดังตัวอย่างเช่น

กลิ่นดอกไม้ขาวอย่างโถงอกเหมือนเผ่าสิ่งจะหลุดจากนกขมิ้นสุดท้าย แสงเทียนในบาร์
บีบหัวใจฉันให้บรรพกับกระแสน้ำในกายหยุดไหลไปแล้ว เสียงเพลงที่ควรจะ
ซามซึ่งใจยิ่ง เพราะความอ่อนหวานของมันกลับทิ้งกูเศร้าวังเวงวน้ำตาจนจะหยด...

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 314)

ฉันเห็นพี่สาวกับของหลอมเมื่อวันเฝ้าปากแอมออกจากกันกลางตาเป็นประกายวาววาวกับ
แสงโลหะหน้าประตูเมื่อสักครู

(เมย์หลวง เล่ม 1 หน้า 234)

"เ็นว่าสักทีใหม่ ฉันเ็นความวังเวงที่ขาม" หลอนตอบเร้าราวกับสายฟ้าแลบ

(น้ำเขาะทราย เล่ม 1 หน้า 192)

"ฉีกกะ" หลอนตอบสั้น ๆ แลกลองยั้งที่เ็นออกมาจากกับมะนาวหน้าแดงให้คร
นิดหนึ่ง แล้วจึงเ็นจากประตูโรงเรียนอนุบาลแห่งนี้ออกมาสู่ถนนใหญ่

(ไปสู่มวล เล่ม 1 หน้า 1)

"ถ้าฉันก็ตามใจนะ" แล้วมุกก็เ็นไปเปิดตู้หยิบเสื้อชุดนักเรียนออกมา อีกครู่เดียว
หลอนก็สละชุดเหมือนเมย์หลวงวันเ็นมาวันเ็นลงสู่ถนนกลางเมือง

(มลิถิ่น เล่ม 1 หน้า 46)

รอยทองทรายอีกกระสับกระส่ายอยู่ในเงาง... แล้วภาตอบ ๆ ซึมและโศกวันอย่าง
เงี่ยมกับเหมือนตำราใหญ่เขา...

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 94)

ถูกลูกตามันทีไรอะ กทม. กำ. ยังกั้นนัยน์ตาหารก หน้าผากผายเป็นรูปโค้งมน แล้วเรียวดง
ปลายกาง นึกพรพธะธากสะอานทนแลกลกลางนากัทำอะไรไม่ได้ จริจะก้านักข้างบริพัตร
บุคเอง เหมือนลมทุ่งไม่มีจัก

(เป็นกลางเขุยน เณ 1 หน้า 15)

นำประหลาดเหมือนกันที่เขากู้ทำขึ้นเหมือนประกายเพชรหลังการชักล้าง...ที่เห็นที่
หลอนรู้ดีกว่าเราก็กู้หึงอันสนใจเขา

(ไม้ดัดไม้ เณ 2 หน้า 814)

แต่เพราะผมองเขากำลั้งมันเต็มที เพราะรับกันอย่างหนึ่ง ก็จะมีหาเงินไปเล่น
กราวใหม่อีกอย่างหนึ่ง เขาก็เลย "ก้าน" ไปเหมือนกระสุนปืนที่หมกตุณกาย

(ไต้พาย เณ 1 หน้า 57)

มือของเขาสั่นที่เกี่ยว เมื่อลงขันไปทะเลทรายออกกองนี้ ๆ นิมทนสุดจะเปรียบไกว่า
เหมือนกลืนบุปผาภิรมย์โก

(ประทุพิกเกษ หน้า 290)

กลางรู้ดีกว่าในลำคอเขา เต็มต้นตะตบต้นเหมือนเมฆของโลโครกเข้าไยัก เขาอยากจะ
พูดอะไรมากมายแต่พูดไม่ออก

((พลอยพรารแสง หน้า 14)

เขาก็ก้นาเข็ดหน้าออกเข็ดเหงอชิงเริ่มแตกทรง...เตงอยู่ก้นตามชุมขนรวกเร็ว
ราวกับน้ำพุ

(พลอยพรารแสง หน้า 464)

ไม่มอง ไม่ฟัง ไม่ถือ ปีกให้หมกทุกทวาร เป็นดี นั่นคือความรู้สึกในอกที่ฉมับ...
เป็นอกที่ฉมับยาวนาน... จนลลายกับหมกพรากกระทำชวาทที่ถูกตั้ง เร็วรายโดยไม่เหลียวแล
หิมขื่นนาฉีกที่เผื่อจะไข้...ปรากฏว่าฉมับจัมเกรจะกรัง

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 15)

แทนเป็นคนไม่คอยพูด... ไม่เหมือนกับทวงทีจากผลงานของเขา บทความของเขา
ก็ของเขาแรงเหมือนกลืนใหญ่ที่ลากหาคอยกรนกรนๆ เค็ด นึกกับบุคลิกที่เด่นจะธรรมดา
สามัญ กลายกับว่าเขาคอยเวลาที่ควรจะพูดไปแทนตอนเป็นความคิดเสียหมดสิ้น

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 177)

ลำเพาออกจะกรามกรนอยบางกับสีหน้าเยือกเย็นของลูกคนโต นิพนธ์จูงสิ่งต่าง ๆ
มามากมายเกินเด็ก ถึงเวลานั้นจึงยอมหัวใจหลอนให้เกรงขึ้นทีละน้อย เหมือนตะไคร้ไม้
ที่หมกหมักไถ่กิน หายที่สุกมันทั้งมันก็กลายเป็นหิน

(พนมดอกไม้ หน้า 35)

ลูกหลอนเป็นอย่างนี้ มีที่รู้กลาในทุกสิ่งเหมือนคนที่ฝากมันไว้ให้ตัวเองไถ่กินไปอยู่บน
หอคอย แลมองลูกคนข้างล่าง พลังก็กลัวว่าคนเหล่านั้นโซกรายทการขึ้นสู่ที่สูงเหมือน
ตัวเองไม่ได้

(พนมดอกไม้ หน้า 375)

เขามาถึงร้านหลอนแต่เขาคู เหมือนแพรแกงกัถอย เกินไปเกินมาอยู่ตรงประตู
หลอนเบิกบานเป็นพิเศษเหมือนคนไม่ที่โดยถูกความร้อนจากเครื่องปรับอากาศภายนอก
เป่าจนเหี่ยวแห้งเป็นเวลานาน แล้ววันนี้เจ้าของไถ่ขายที่ไปสู่ท่าเลใหม่ในส่วนขวัญ
หรือส่วนศรีแห่งใดแห่งหนึ่ง

(บ้านชนบท หน้า 73)

เขายังคงใจเย็นชะ ที่อารมณ์หลอนทุกสิ่งมาเพียงแต่สะกิดนึกเฉียว
มันเหมือนหัวไม้กลัดไฟเล็ก ๆ ที่เฉียดเข้าไปใกล้เบนขึ้นนั้นแหละ

(บ้านชนบท หน้า 468)

ใครคนไหนหนอจะโศกรายหารุนถึงกับกะเกณฑ์ให้หญิงสาวที่เหมือนเนื้อสันทอดสุก
กำลังก็เช่นหลอนนี้ คำรงความเป็นเนื้อซึ่งเสมือนโซการไม่ได้ วางทิ้งจนแห้งกระด้าง
อยู่ในกรวัทรตลอดไป

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 38)

นับถึงแต่ตอนแยกตัวมาจากเขา... หลอมรู้สึกว้าวุ่นมากจริงๆ... แต่ตอนนั้น
เหมือนคนเป็นโรคที่มารู้ตัวเองตอนมีอาการหนัก... เพราะฉะนั้นแม้ว่าจะดูเหมือนกัน
แต่ลึกลงไปแล้วมันก็ยังไม่สามารถจะใกล้เคียงกันได้

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 305)

ไม่มีอะไรยากสำหรับมนุษย์... หากรู้จักทำสิ่งที่ยากได้ได้ในหนแรกเท่านั้น แล้วหนต่อไป
ก็จะง่ายขึ้นเอง เพียงแต่ว่าอย่างกับการตัดไม้หรือหักกิ่งออกจากเส้นทางของถนน เพราะเขา
เป็นพืชขนาดหนักเหมือนกัน... ตอนแรกที่ยังไม่ไถมันก็เหมือนเอาเข็มแทงเข้าไปในเนื้อ
หนังมันสาหัส ๆ ของตัวเองนั่นแหละ อาการคันไถหรือระคายเคืองที่เกิดขึ้น มันเจ็บแสบมากเจ็บ
สาหัสมากแล้วเท่านั้นจึงจะรู้ว่าเป็นอย่างไร

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 459)

2.8.2 โวหารอุปมา (Metaphor) เป็นภาพพจน์ที่ไม่ได้กล่าวเปรียบเทียบ
โดยตรง และไม่ได้อธิบายเชื่อม แต่เป็นการเปรียบเทียบโดยการนำเอาลักษณะเด่นของสิ่งนั้นมา
กล่าวแทนที่ หรืออาจจะใช้คำว่า เป็น เทา คือ ในการเปรียบเทียบก็ได้ คุณสมบัติ อธิบาย
นิยมใช้โวหารเปรียบเทียบลักษณะนี้มากเช่นเดียวกัน และสามารถเปรียบเทียบได้อย่างมากมาย
มีความหมายลึกซึ้งชวนให้ขบคิด นอกจากจะทำให้เกิดภาพและความเข้าใจที่ผู้เขียนต้องการแล้ว
ยังทำให้ผู้อ่านได้มีประสบการณ์ในการอ่านไม่พร้อมกันด้วย ทั้งตัวอย่างต่อไปนี้

เธอวอนเขาคอยแหวะกาหวาน ทานเสียจนกลายเป็นอาวุธแทงปลายเข้าไปในหัวใจ
ของกลิ่น

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 348)

"เคยกะ หลายคน แก่หญิงพวกนั้นไม่มีความสำคัญอะไรสำหรับฉันเลย ถ้าจะ
เปรียบกับภรรยาเก่าของคุณ ผู้หญิงพวกนั้นก็แค่เป็นเพียงคนนอกคนแถม ในขณะที่เธอรอฉัน
เป็นคนกามปู้"

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 1193 - 1194)

"จะมีประโยชน์อะไร ถ้าเราขึ้นจะเอาไวน์เข้าไปเทียบขวดที่เรากำลัง
ไปรคปรานวิสกี้ "

(เมย์พลวง เล่ม 1 หน้า 474 - 475)

"สำหรับฉันไม่สำคัญเท่าฝ่ายนั้นนี่ละ ของเขาสร้างกยหิน ของฉันสร้างกยทราย
กบเมื่อไหร่กลบได้"

(น้ำพระทัย เล่ม 1 หน้า 230)

"ถ้าจะเปรียบเทียบเป็นการเดินทาง มันก็เป็นการเดินทางที่ลำบากแสนสาหัส บ้างจะว่า
การแต่งงานคือการลงทุนเขาทุนการกา มันก็เป็นการ เขาทุนที่หลอนซากทุนน้อยยับ
หมกเนื้อหมกหัว เพราะถูกทุนสวนโกง

(ใบส้มป่อย เล่ม 1 หน้า 77)

ในมือของเขา มีของใส่ปลาอยู่ข้างหนึ่ง มีปลาเหลืออยู่ในช่องสองตัว ปลาซึ่งเขาลึกว่า
มันควรจะตกเป็นสมบัติของเจ้าพระยาที่รัก มากกว่าจะตกไปแพร่พันธุ์ในน้ำหน้าของ
แผ่นดินเฒ่า แล้วเขาก็เปิดฝาของใส่ปลาเป็นอิสระสู่แม่น้ำใหญ่อันเป็นเส้นเลือดของ
มาตุภูมิ "ปลาถูกปลาซ่อนไม่วันจะฉวยกับเขมรจนเขมรถึงโก๋หรอกนา"

(มดหิน เล่ม 1 หน้า 120)

"ไม่สำเร็จจอกก หนูเอ๋ย...อย่ามาปะทะอะไรกะเขา ให้เรื่องหนอยเสีย เอาเดอะ
...ให้สัญญา แกอย่าแกล้งนะ..."

(รากแก้ว เล่ม 1 หน้า 414)

"ใคร เขาจะไม่ปากแข็ง แต่โดยความเป็นผู้หญิงเขาบอกไม่ได้ และอีกอย่าง
เขาก็ต้องเลือกของเล่น เมื่อไปเจออะไรกระเตาะเขาจะว่ายังไง"

(ผืนกลางกุหลาบ เล่ม 1 หน้า 550)

"อ้าว เกี้ยวเราก็กะแอมๆใหญ่เท่านี้เอง" รุกขฤกษ์พูดอย่างไม่รู้สับสนใจ
คุณพิชัยจะมาทำหัว เป็นอมพูนไม้ที่กำดั่งลูกไฟให้โชติช่วงยิ่งขึ้น

(ไข่มุกใบ เล่ม 1 หน้า 516)

...ส่วนคนที่ตาย เป็นคนที่หลอนอาจจะแกล้งงานกับเขาได้หากว่าไม่มีคนอื่นไปอีก
จนหลอนเหนื่อยแล้วตัวเองจะกองตกเป็นแสงกลางงาน

(ประตูที่ปิดตาย หน้า 5)

"จีนเป็นแค่โรงงานผลิตลูกให้คุณเท่านั้นเองใช่ไหมคะ..."

(ประตูที่ปิดตาย หน้า 286)

หลอนเดินไปหยุดอยู่ที่หน้าต่าง...มองออกไปที่สี่แยก ซึ่งมีเกล็กเพอร์ระยิบระยับอยู่
หลากหลาย...

(พลอยพรารแสง หน้า 415)

บัวอณิกเปรียบเทียบสภาพจิตใจตนเองเวลานี้กับตอนที่มาถึงทะเลใหม่ ๆ ไม่ได้...
ตอนที่มาถึงบ้านวันแรก ๆ นั้น หลอนรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นยักษ์ใหญ่ในนิยายที่ไม่
สามารถจับตัวเองลงไปยังในขวดเล็ก ๆ ได้ถ้าไม่ใช่เวทมนต์

(พลอยพรารแสง หน้า 451)

"ปากมีขี้เหล็ก ก้นมีเกล็ด"

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 96)

วงศาเกินอยู่ข้าง ๆ หลอนอย่างเงี้ยวเงี้ยว ดูเหมือนจะมีวงศาเพียงคนเดียวที่เป็น
เพื่อนหลอนอย่างแท้จริง เขาเคยเป็นช่างเดินสุกหายที่มีความสำคัญอย่างไร วินาทีนี้
เขาก็ยังเพิ่มความสำคัญขึ้นเท่านั้น

(หนามกอกไม้ หน้า 427)

"นั่นนะ" อันกับเสริม "นุจะโถมสี่เกลือบ้าง ไม่งั้นกูเราเป็นอริเปลี่ยนกันไป"

"พี่กับกูไม่ใช่หรือว่า นุชอบความเป็นอริเปลี่ยนของนุมากกว่าพี่เม้นต์ลาย

แถมยังทำสั้มเท่านั้นไม่พอ ยังมีกระภาสลายสวย ๆ มาปิดไว้อีก...มันขอเสียจน
อีกอึดหายใจไม่ออก "

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 106)

"เคอ" เขาเดินเข้าไปใกล้พลางเอามือยื่นผนังล้อมกรอบกลอนไว้มองเห็นสองข้าง
 "อีกทีไหน. มาเมื่อก่อนสมันรศพระราชาก็ มันไม่ใช่โรดสวยช้อย่างเธอหรอก ฉัน
 กะว่าจะใช้ชอล์กก็เกือบจะได้แล้ว"

(ไผ่นาว เล่ม 1 หน้า 83)

(2.8.3 ไวยาหรณุกถาธิฐาน (Personification) เป็นการเสนอ
 ภาพพจน์ในลักษณะที่นำเอาสิ่งซึ่งไม่มีชีวิต หรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับมีชีวิตหรือเป็นคน
 การเปรียบเทียบไวยาหรณุกถาธิฐานนี้ เป็นไวยาหรณุกถาธิฐานที่เปรียบเทียบที่เคาะมาอีกลักษณะหนึ่งใน
 งานเขียนประเภทนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีส่วนทำให้การสื่อสารด้วยภาษามีสชีวิตชีวายิ่งขึ้น
 ดังตัวอย่างเช่น

เงาของความแตกร้าง กำลังเหยียบบ่าอยู่ตรงประตูบ้านและพยายามไขว่แรงของมัน
 บดก้นอย่างมานะพยายามเพื่อจะเข้ามาขวางจึงล้มกับมีคา แค้นเหมือนนายทหาร
 ที่ถูกรื้อนอีกสู้อย่างแข็งแรง ฉันพยายามรวบรวมอาวุธที่เหมาะสมควรจะเกี่ยวกับ ก็ได้
 เพิ่มเพิ่มกลองประตู่ให้มากขึ้นอีก

(เมื่อยหลวง เล่ม 1 หน้า 277)

"ขานนั้นไม่ต้องถาม นานิ่งไหลลึก ในใจเขาอาจจะกำลังสะกิดเรา ๆ อยู่ก็ได้"

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 30)

เขาได้เห็นสายตาของภรรยาที่มองดูเขาเมื่อสักครู่ก็คิดว่า มันมีความลึกของเขา
 ไกลจวบจนเขาไม่กล้าหยอเย้าเธออีก และความเขม่นของลูกสาวคนโตที่มองเขา
 ไฟพร่องไปอย่างน้อย ๆ ก็ครึ่งหนึ่ง

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 459)

"ก็ค่อนข้างมึง ใจเสาะยิ่งกว่าปลาตีน ยมบาลท่านถึงไม่สนใจล่ะ"

(ไปสุณิพลี เล่ม 1 หน้า 491)

...แต่ถ้าไม่มีโอกาสสนทนาโต้ตอบกับหล่อนความก็กดดันใจนี้ก็จะปลาสนาการไป
โดยเร็ว เพราะหล่อนไม่มีเล้าของคนที่ปลาสไนเฝ้าเฝ้าอย่างใดเลย นอกจาก
เล้าของความมอมเมา เพราะถูกชีวิตที่ว่าเขินมาแล้ว ทั้งก็ยังไม่ได้ถึงวัยอันสมควร

(มณีเก็น เล่ม 1 หน้า 117)

หล่อนคงไปยังมายาวริมธาร นึกถึงลึงนึ่งและวางคางลงบนเพิงลูกกรง หอดสายตา
ผ่านความมืดมัวที่กำลังคลุ้มคลั่งกับความสนุกเรื่องจากแสงสุดท้ายแห่งห้วงกาล และจวนเจียน
ไถ่หยิมอย่างขาวสะอาดนั้นไปสู่เวียงฟ้าที่พบกับทะเล...

(ไม้ลัดใบ เล่ม 1 หน้า 112)

...อารมณ์ทลายแล่นเข้ามาในขณะนั้น เมื่อความก็กลอนวิ่งข้ามน้ำข้ามทะเลไปไกล

(ไม้ลัดใบ เล่ม 2 หน้า 922 - 923)

ระหว่างยี่นรอกที่กันหินเล็ก ๆ หน้าประตูหล่อนถือโอกาสจุกหรือสูบลางแหงนหน้า
ปล่อยสายตาให้ท่องเที่ยวไประหว่างหมู่เกาะที่โรยรายอยู่เหนือศีรษะ จนกระทั่งมีเสียง
ถกถกกลอน

(ไฟพวย เล่ม 1 หน้า 1)

...หรือว่า จะเป็นเพราะเขาร่วงราไปหลายวัน ความ "หิว" ที่ก่อตัวอยู่แล้วเด่นชัด
ออกอาดวาศได้เร็วกว่าเคย

(ประทุที่ปีกทวย หน้า 258)

ถึงไม่ตอบ...เพียงแต่คิดว่าเต็มจะหรือยัง ถึงวันแห่งความเพลิงพล่าของเรา
หรือมิฉะนั้นก็วันแห่งเคราะห์กรรม ซึ่งแตกอนันตภัยแฝงตัวอยู่ในมุมบางมุม และแล้ว
วันหนึ่งมันก็ก้าวออกมาปรากฏตัวให้ทันตะลึง

(เชลยขรรค์แสง หน้า 126)

ลมเริ่มแรง...คลายเอาฝุ่นความขมขื่นปกคลุมบนอนสงบนอยู่ตามที่มันควรจะอยู่ขึ้นมาเป็น
ประจำ เหมือนกับจะพยายามปลุกปั้นตัว เองจากเศษผงกลีให้กลายเป็นรูปร่างกอดกวน
จนลึกรไปมาเลน...

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 4)

"ไม่ทราบสิ เห็นมันตากุ้งปูออกจอย ๆ"

(หนามถอกไม้ หน้า 266)

เหมือนแสร้งทำมาดการทักทายที่หาที่ความสูง เหนือเราอยู่ในหน่วยตา

(บ้านชนนิก หน้า 62)

"หัวใจมันมันกินจุกับจุนะ คุณนาค มันต้องการความรัก ความอบอุ่นมาก การเป็น
ตัวหรือเป็นเมียที่กลัวว่าจะถูกเขตรอคอยยังไม่ใช่วาง่าย"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 237)

เราทอดถอนใจและแนบโดยมีไก่อปรีปาก... จะได้อยู่ในอ้อมแขนเรา ความอบอุ่นไม่รู้ว
พรมมาจากไหน... มันวิ่งเข้ามาห้อมล้อมอยู่เต็มความรู้สึก

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 174)

2.8.4 โวหาร เย้ยหยัน (Irony) เป็นการเสนอภาพพจน์โดย "การใช้คำ
กยอชมเชย โห่ยว้อด เย้ยหยัน เหน็บแนม หรือใช้ให้เห็นข้อบกพร่อง และความไม่ฉลาดของ
สิ่งที่ต้องการกล่าวถึง โวหารแบบนี้มักจะสร้างทำเป็นใจ ดังนั้นความหมายที่แท้จริงคือ
ความฉลาดนั่นเอง มักจะเป็นถ้อยคำถากถาง แกล้งแกล๊ และขมขื่น"¹ กฤษณา อโศกสิน ใจ
โวหาร เย้ยประชดประชันและเสียดสีโหมกคายและเข้าถองอารมณ์ของผู้อ่าน โวหารเย้ยหยันที่
กฤษณา อโศกสิน ใจ นอกจากจะเป็นไปทามหมายของตัวละครแล้ว ยังมีโวหารที่มีความลึกเห็น
เกี่ยวกับบุคคลและสังคมของผู้เขียนสอดแทรกอยู่ด้วยมาก แต่ไม่รุนแรงนักเป็นเพียงสะท้อน
ให้เห็นสภาพของสังคมในสมัยนั้นไ้มาบางส่วน ตัวอย่างโวหาร เย้ยหยันจากนวนิยายของ
กฤษณา อโศกสิน เช่น

¹ วิชา พิณจตุรคด และ ทิพย์สุนเฏร นาคอน การอ่านและการพิจารณาหนังสือ

"เราทุกคนกำลังสนุก" ฉันตอบ "คุณสนุกเพราะคุณสามารถพาผู้หญิงอื่นเข้ามาทำอะไรเลยเมื่อคุณได้" ฉันสนุกเพราะถ้าใจที่แท้จริงเป็นเมย์ที่ประเสริฐที่สุด ใจที่ดีที่สุดในโลกได้ ส่วน "เขา" สนุกเพราะเราสามารถจะลอบชายเข้ามาเหยียบบอยบนหัวเมย์ของใครคนหนึ่งได้โดย เมย์ของใครคนหนึ่งก็ขึ้นนั่งให้เขาเหยียบทุกคนกำลังสนุก ... เห็นไหมคะ ฉันไม่ได้แกล้งเปรียบเปรย..."

(เมย์หลวง เล่ม 1 หน้า 368)

ความสุข ? ฉันลืมไปแล้วจริงๆว่า ในโลกนี้ยังมีความสุขหลงเหลืออยู่

(เมย์หลวง เล่ม 2 หน้า 933)

"ความเห็นแก่ตัวของแกคือความเห็นแก่ตัวจริงจะสาสมจริงไหม สมัยนั้นเอง ความดีเข้าสู่วัฏฏะก็แตกแล้ว จะมีใครสักคนไหมที่จะเอากระดูกของคนก็ขึ้นมาบูชา ไม่ต้องถึงกับบูชาหรอก เวทนาสักนิด หีบเอาขึ้นมาวางไว้ให้เป็นที่เป็นทางสักหน่อย ก็ยังไม่เคยคิด"

(น้ำพระทัย เล่ม 2 หน้า 935)

"ชีวิตคืออะไร คือการที่ใครสักคนหนึ่งต้องชมชื่นชื่นชม และสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วถูกจิกหัว โดนลงกรามกรามและบอกว่า ฉันเข้าใจอยู่แล้ว ฉันจะยอมรับความชอกช้ำนั้นไว้โดยสงบ จินหรือ"

(น้ำพระทัย เล่ม 2 หน้า 1020-1021)

"กระบวนมาดะก็ ยกไว้ให้ฉันก็แล้วกันนายทูล เรงอย่าไปยกเอาขึ้นมาเป็นพลเมืองก็หนอยละนะ มันยังไม่ไฉ่จริง ๆ ถ้ามีพลเมืองก็อย่างเรามาก ๆ ... ฉันว่าฉันมุกดีเอง ไม่นั่งผู้นำในกระทะทองแดงก็ออกดีกว่า... หรือจะให้ไปนั่งจิ้งจอกอะไรก็ได้ทั้งนั้น"

(ไม้ดัดใบ เล่ม 1 หน้า 305)

"มีพี่ แกนั่นเขา "เฮ้น" ใหญ่ เงินหนา ที่รู้กันว่า อะไรที่เขาห้ามเปิด แต่เปิดไถ่ละ มันคงโปะเงินทั้งวัน เงินก็เหี่ยวแหละ ถ้าไม่มีเงินโปะ คนนั้นก็ไม่มีชีวิต"

(ประตูเปิดตาย หน้า 350)

"จริง ๆ นะคะ ลำพังกายของชาวบ้านหยาบ ผมก็ทำงานไม่วางอยู่แล้ว...
หนอย... สมัยนี้ คำนี้นอนหยาบแรงกับความเสียอีก"

(ฉบับที่เปลี่ยนทาง หน้า 429)

และอยากจะขอแสดงความนับถือในข้อที่ว่า เขามีความสามารถในการแจกจ่ายกาม
ให้แก่หญิงโดยทั่วถึงนอกจากเมีย

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 15)

คำว่า "เราจะไม่เขียนหรือดอกเสี้ยวดอกมะละ" ทำให้ฉันกับและก็รู้สึกอึดใจไม่ได้
เพราะว่ากระบวนการ เป็นดอกเสี้ยวดอกและดอกเสี้ยวเขียนแล้ว ไม่มีใครทำได้ก็เท่า
คนไทย จนคนออกความคิดทั้งหลายหัวหมุนไปตาม ๆ กัน เมื่อรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง สิ่งที่เขา
คิดขึ้นนั้นถูก "ป๋ม" ออกมาวางเกลื่อน เหมือนฝรั่งยกธงขาว เพราะถูกขังอยู่ในสถานที่และ

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 260)

มันก็ต้องออกกันไปแหละ จะทำยังไงได้ พิจารณาคำพูด "ตนตั้งแต่นั้นบางจนหนึ่งหนา
หนามาก ๆ เขาก็หมดความรู้สึกไปเอง

เขาไม่ตอบ

"ถ้าไปพบให้พระท่านฟัง ท่านก็คงว่า ไม่ใช่ว่าฉันนอกจากเขา "ทางพระ"
เขาคง" พิจารณาคำพูด "บางที่พระมาบนเรือพระใต้เราฟัง เราก็คงว่าท่านอย่า
คิดมากเลย เอา "ทางคน" เขาคงจะมั่งแล้วกัน จริงไหม"

(ไฟหนาว เล่ม 1 หน้า 588)

เพราะความถี่ที่กล่าวลงไปโดยปราศจากยูนิแอสั้นเกิดได้เสมอในทุกขณะทางปัจจุบัน

(ไฟหนาว เล่ม 2 หน้า 488)

2.3.5 โวหารเกินจริง (Hyperbole) เป็นการ เสนอภาพพจน์เปรียบเทียบ
เกินความจริง เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญ ได้เห็นเกินจริงและแสดงอารมณ์รุนแรง โดยมิได้
คำนึงถึงข้อเท็จจริง ในการเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มีการเสนอภาพพจน์โวหาร
เกินจริงเป็นจำนวนมากเช่นกัน นับเป็นโวหารที่ส่วนมากได้ผลงานของนักเขียนที่มีรสนิยม
เข้มข้นยิ่งขึ้น ก่อผลทาง

"กรรมเวรเหลือเกินที่ฉันทำไว้คน ๆ นี้ไม่พบ" เธอกรวญต่อไป "อย่าว่าแต่ตัวมัน
เท่านั้นเลย ไก่บินแถว ก็เหมือนกลืนหนามเข้าปากสักอ้อยเอม"

(ปากกามเทพ เล่ม 2 หน้า 699)

"ตัวสีกั๊กะหนอ ไม่จะกันทั้งศักราชเขี้ยวนะ"

(ปากกามเทพ เล่ม 2 หน้า 857)

พอไถ่กินเท่านั้น จันชาวบั้งแต่ที่ระบะจรกปด้ายเทา...

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 28)

บิกบังมิไถ่กินเวลานั้นรู้ว่าหัวใจของเรากำลังถูกบีบไปอย่างไร

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 209)

...และยังหม่อมหลวงขจิตรัตน์ ซึ่งข้างเป็นลูกเดียวทุกกระเบียดนิ้ว กริ่งเกรงขยับทราย
เสียทุกนาที่ จนฉันนึกคิดไม่ไควา เธอเพิ่งการวณมาจากกลองเพรรมุส่าดี

(เมียบหลวง เล่ม 1 หน้า 458)

ต่อมาอีกสองสามวันและเกือบจะทุกวัน ข้าของฟุคกรองก็ปรากฏหราอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์
เป็นประจำทำให้องค์กษัตริย์สูงไหวทักโศกมกราบราก็มีข้อผิดพลาดกล่มยโลกฉันมี
มาวิ่งเล่นอยู่ตามตึกกรมในกรุงเทพฯพระมหานคร

(น้ำเขาะทราย เล่ม 2 หน้า 655)

"อาจารย์ใหญ่คนนั้นหากเมกโลกไว้เกือบสี่สิบล้านองเสมอแหละ อะ ลาน"

(น้ำเขาะทราย เล่ม 2 หน้า 890)

"ดูเถิด มีกร แ่นกินทุกกรวางไว้ที่นั่นเพื่อย้อมยูนั่นกล้าย ๆ จะถูกเป็นไฟแล้ว"

(นักรัก เล่ม 1 หน้า 535)

"ปะ ไถ่กินหลงเส้นหมื่นมาฉันเป็นยังงี้เองแหละเห็นกินเป็นฟัว เห็นฟัวเป็นกิน"

(นักรัก เล่ม 1 หน้า 537)

"ป้าเจ๊นั้นจะงกตหาย... พูหนึ่งนั่งทุกคน แต่ลูกขอสะกักรับให้ นัวขอสะกั...
มันอยู่เจ็ดเดือน..."

(บันทึกกลางฤดูฝน เล่ม 2 หน้า 1198)

"...โอ้ยเห็นที่แรกหัวใจจะหยุดให้ได้เลย ทุหมันแสบไปหมด เหมือนลูกกะท
มันวิ่งลงไปอยู่ทุหมัน แล้วทุหมันวิ่งกลับมาอยู่ทุหมันกะทนั้นแหละ... แต่เดี๋ยวนี้เฉย ๆ
จิ้นแล้ว"

(ไม้ดัดใจ เล่ม 1 หน้า 28)

"ไม่รับประทานหรือกะ ใจเป็นแค่เซอ ถ้าไม่เอาเหล็กทนต์ไฟหุ้มไว้มึง
ก็เหล็กเดะ เคี้ยวแม่ผมเข้าผมเย็น"

(ไม้ดัดใจ เล่ม 1 หน้า 293)

"โอ้เจ้านั้นน่าเบื่อเหมือนอะไรดี ทุคต่ายกับมันหอบเบ่งคึกคักไปทั่วทุกหนทุกแห่ง
จิ้นแหละ ก็นะที่แก่อุทสาห์นั่น..."

(ไฟฟ้าย เล่ม 1 หน้า 109)

หล่อนไม่มีเวลาถอนใจเหมือนเคย... อันที่จริงมารดาของหล่อนเอง ก็ใช้ชีวิตไม่ไกลกว่า
หล่อนมากเท่าไรนัก... แต่คนเหล่านี้ จำพวกนี้ ไม่เคยพบความสุขแบบแต่เดิมเล็ก ๆ น้อย
ของมัน...

(ไฟฟ้าย เล่ม 1 หน้า 133)

จะเกิดออกซินด้วยคำเหินแสมของพี่ชายไม่ได้อันนี้... จริงของอะคร่า... ทักหล่อน
ใจหล่อนนั้น สะอาดหมดจดราวกับถูกเช็ดด้วยแอลกอฮอล์

(ไฟฟ้าย เล่ม 1 หน้า 17)

2.8.6 โวหารขัดแย้ง ภาษานา อโกลสิน นิยมใช้โวหารขัดแย้งทั้งแบบ Contrast
หรือ Antithesis คือการใส่คำที่มีความหมายตรงข้ามกันมาเรียงต่อกันโดยรักษาสมดุลไว้
และแบบ Paradox ซึ่งเป็นข้อความที่มีความหมายขัดกัน อาจจะขัดแย้งกับความจริง ความเชื่อ

หรือความกึกเหินของบุคคลทั่วไป เป็นคำกล่าวที่ดูเหมือนจะชักกันเอง แต่ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าเป็นความจริง การใช้โวหารชักแมงช่วยให้อาพินในความกึกของผู้อ่าน ชักชวนกัน ถึงตัวอย่างเช่น

...คิดนึกถึงเขาควยความหวังท่ามกลางความหมกหมอง...

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 362)

"ว่าพรเพียงคนเดียวที่ทำได้ฉันเข้าใจหญิงอย่างชนิดที่เรียกว่าเข้าใจ แต่ที่
ว่าพรคนเดียวที่ทำได้ฉันไม่เข้าใจหญิงเลย"

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 445)

อาซาเห็นไม่เป็นผลเลยคอยเธอคอยความเงิบ

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 322)

"...การแต่งงานที่ใคร ๆ ว่าเป็นมงคลแก่ชีวิตที่สุดนั้น มันกลายเป็นเรื่อง
อัปมงคลที่สุดของฉัน เลยทำให้ฉันคิดขึ้นใหม่ว่าไม่แต่งงานนั้นแหละเป็นมงคลที่สุด..."

(ปากกามเทพ เล่ม 1 หน้า 293)

ชัยชนะที่เราแผดเสียงไล่สามีและผู้หญิงรักออกไปจากบ้านของเรา เพราะเขาได้
แสดงเชิงรักต่อหน้าเรานั้น เป็นชัยชนะในความพ่ายแพ้อย่างเกินชด

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 364)

"จริงกับเล่นของผู้ชายนะ แยกกันไม่ออกคอกกะ เพราะจริงก็คอกเล่น...
เล่นก็คอกจริง"

(เมฆหลวง เล่ม 1 หน้า 421)

ในโลกนี้มีสิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือความรัก และสิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือความรักเช่นกัน

(น้ำเซาะทราย เล่ม 1 หน้า 411)

หรือว่า เวลาที่คุณชนะอยู่แล้ว เพียงแต่เป็นชัยชนะที่กองทัพเราตั้งหน้าตา จันออกมเชย
คุณไม่ได้เลยจริง ๆ นะ คุณทรง คุณเก่งที่สามารถทำให้อะไร ๆ จมลงได้อย่าง
เจ็บแสบและอ่อนหวาน

(น้ำเซาะทราย เล่ม 2 หน้า 1196)

ซึ่งคงเห็นว่าคุณไม่ใหญ่โตม ซึ่งความเจริญของงานของมันเป็นทั้งทำลายปราสาทอย่างก็
แล้วนี่ก็ได้อย่างหนึ่งว่า บางทีความพินาศของบางสิ่ง อาจเกิดขึ้นเพราะความเจริญของ
บางสิ่งก็ได้

(ไม้ธักใบ เล่ม 2 หน้า 837)

...บางคนเป็นเพราะทำงานมาก จ่ายเงินมาก ถูกถามมาก แต่บางคนก็อาจจะเป็นอย่างนี้
เพราะไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้ทำอะไร และไม่เคยถูกใครถาม นักดาอาจจะเป็นอย่างนี้
หลัง บางทีความสุขที่ท่วมท้นเกินไปก็กลายเป็นความทุกข์แสนสาหัสได้เหมือนกันนะ...

(ไผ่ผาย เล่ม 1 หน้า 234)

"...คนบางคนอาจจะมีความน่าเกลียดในความไม่น่าเกลียดได้เหมือนกัน"

(ไผ่ผาย เล่ม 1 หน้า 309)

แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ดีพร้อมไม่มีในโลกนี้

จิตใจจึงต้องพบส่วนบกพร่องในความดีเหล่านั้นเหมือนกันไม่มีข้อยกเว้น

(ประทีปปกคตยา หน้า 112)

"ผลก ... แต่เป็นผลที่หัวเราะไม่ออก"

(ประทีปปกคตยา หน้า 164)

ปอนมองดู "อา" ของเขาอย่างเงิบ ๆ แต่ในความเงิบนั้น มีเสียงกึ่งคำร่ำคำร่ำ
ความกึกของเจ้า จุกหมายปลายหางของเขานั้น มันคงจะรบกวนอย่างกับนาฬิกาทอง
จบบางกราว เขาแทบจะทนนิ่งเฉยอยู่เฉยนั้นไม่ได้

(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 89 - 90)

เขามองลึกเข้าไปในหน่วยทำงานของหลอน... ซึ่งดูเหมือนจะร่าเริง แต่ดูเหมือน
จะเศร้าสร้อย

(บ้านชนบท หน้า 6)

ร่างกายหลอนเกือบไม่ย่อยสลาย เพราะมือเขาเคย... และเกือบรู้สึกว่ามันย่อย
สลายลงอีก ๆ อยู่ภายใต้ความไม่ย่อยสลายนั้น

(ไทม์นาว เล่ม 1 หน้า 16)

วิจารณ์ที่จะรู้หรือไม่ว่าบนถนนสายนี้ มันอยู่ยาก!

เพราะหลอนจะคงทำให้ยอมรับความร่ำรวยที่สุดกับความยากจนที่สุดพร้อม ๆ กัน

(ไทม์นาว เล่ม 1 หน้า 20)

3. การสร้างประโยชน์ เมื่อพิจารณาหลักการสร้างประโยชน์ของกฎหมาย อโศกสิน
แล้ว จะสังเกตเห็นได้ว่า ลักษณะการสร้างประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นประโยชน์ที่มีโครงสร้างเป็น
อเนกัตประโยชน์หรือสังกรประโยชน์เป็นส่วนมาก แต่ประโยชน์ไม่ลัดับกับข้อบกพร่องนัก จึงเข้าใจ
ง่าย ถึงตัวอย่างเช่น

สะพานลัดเป็นไม้เตาแฉ่งก้านสาขาเต็มตารางไม้ ซึ่งนายเกตุทำเป็นร้านให้น้ำมันเสวย
ขณะเดียวกันสะพานลัดนี้เป็นลูกสาวของแก๊งกำลังลัดวัยเปล่งปลั่ง นายเกตุฝากเขา
ทำงานในบริษัทเกี่ยวกับที่แก๊งทำหน้าที่เป็นหัวหน้ายาม หลังจากหลอนจบ ม.ศ.5 และ
ออกมาเรียนพิมพ์ก็เพิ่มเงินจนทำหน้าทันใจ

(พันกลางฤดูฝน เล่ม 1 หน้า 1)

หลอนพยายามแต่งหน้านิด ๆ เหมือนจะมองดูตัวเอง ซึ่งแว่วแว่วแล้วเพื่อให้น้ำตาที่ไหลหยด
ได้ไหลกลับ แต่ตอนนี้แก๊งไม่ขายที่หน้าพาจะคงกอดหีบกระดกในกระเป๋าลัดขึ้นมา
โดยไว เพื่อไม่ให้คนมานับมารูว่าหลอนร้องไห้

(พันกลางฤดูฝน หน้า 144)

ออกมาจากบ้านตอนเจ็ดนาฬิกาเหมือนเคย อากาศเริ่มเย็น เขย่นเขาเย็นเยือกขึ้น
เล็กน้อยอย่างไม่มีเหตุผล ... เมื่อแสงนวลทองฟ้า แสงแดดร่มยังกระจายจาง ๆ
อยู่ทั่วไปอยู่รอบ ๆ บ้านเรือนโดยรอบซึ่งหนาแน่นอยู่ด้วยคนและเสียง...
ความจริงมันก็สงบอย่างอื่นที่บางเหมือนทุกวันนี้ที่ผ่านไป หากแต่ความรู้สึกของ
เขาเองกระมังที่บอกสัญญาณเศร้าหมองเช่นนั้น หลายคนอาจมีสัญญาณเท่าเขาหรือ
มากกว่า แต่อีกหลายคนก็อาจจะซำด้น ไม่เจ็บไม่แสบไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นหรือไม่
(ลมที่เปลี่ยนทาง หน้า 3 - 4)

เขาจับหูที่สับสน เดินไปที่หน้าต่าง หันหลังให้หลอน... พัดใบกตัญญูตามตัวเองว่า
เขาคิดตรงไหนในการที่เขาไม่ยอมเป็นใครอื่นนอกจากตัวเขาเอง

ทำไมเขาจะต้องถูกผลักให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ เขายังไม่พร้อมจะทำ ทำไม
เขาต้องถูกบีบเยียดให้คิดให้รู้สึกในสิ่งที่เขายัง ไม่อยากคิด ไม่อยากรู้สึก ทำไมเขา
จะต้องคิดและทำเหมือนทุก ๆ อย่างที่หลอนคิดและทำ เขาไม่เข้าใจเลยว่าทำไม
เหมือนแพะจะต้องนึกหวังในการที่เขาเป็นตัวของเขา

ทำไมหลอนจึงไปพยายามเข้าใจธรรมชาติของเขาเลยว่า เขาเป็นอย่างนี้...
เป็นอย่างนี้ตั้งแต่ตอนแรกออก เขาคงยังไม่สามารถเปลี่ยนเขาได้

(บ้านชนบท หน้า 469)

จะเฝ้ามองตามร่างสองร่างซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตหลอนอย่างเมโล ๆ ...
ร่างทั้งสองมีอำนาจหลอนสูงส่ง เพียงแต่เป็นอำนาจที่ต่างกัน อำนาจแรกกดขี่ให้
หลอนยินยอมพลัดในเบ้าที่เขาต้องการหลอม แก่นอำนาจดัง คัมภีร์หลอนขึ้นจากความรอน
เมืองทำให้ชนถึงไออากาศที่สด และอ้อมเมืองบน

พอกับลูก...

ความสลับปรกกับความสะอาด

(ไผ่หนาว เล่ม 1 หน้า 79)

ถึงไฉไลแล้วว่า ประโยชน์ที่ ถิ่นนา อโศกสิน นิยมใช้คือประโยชน์ยาว จึงสามารถ
แสดงความหมายและความรู้สึกนึกคิดได้อย่างชัดเจน ทั้งยังทำให้สำนวนภาษาที่ใช้สละสลวยอีกด้วย

สรุปผลการศึกษาและขอเสนอแนะ

การศึกษากครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จำนวน 15 เรื่อง
ซึ่งเลือกมาจากนวนิยายที่กฤษณา อโศกสิน แต่งในช่วงปี พ.ศ. 2509 - 2523

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์
2. เพื่อศึกษาแนวการเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ทั้งในก้านกลวิธีการแต่ง
และท่วงทำนองการแต่ง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ตามรายชื่อที่กล่าวไว้ในขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
2. วิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์
โดยพิจารณาจาก โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร
3. วิเคราะห์แนวการเขียนนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในก้านกลวิธีการแต่ง
และท่วงทำนองการแต่ง
4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

* นวนิยายที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์

นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน สะท้อนให้เห็นปัญหาชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ อย่าง
มีรายละเอียดและเข้าถึงอารมณ์ ปัญหาชีวิตที่นักเขียนผู้นี้สนใจเสนอคือปัญหาชีวิตที่เกี่ยวกับ
ครอบครัวของชนชั้นกลาง จากการวิเคราะห์นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็น
ชีวิตและปัญหาของมนุษย์โดยพิจารณาจากโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร
สรุปได้ดังนี้

โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง โครงเรื่องและเนื้อเรื่องของนักเขียนนั้นแสดงให้เห็น
ชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ชัดเจน และน่าสนใจ ทั้งนี้เพราะโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
เสนอปัญหาชีวิตที่เด่นชัดเพียงปัญหาเดียว แต่ปัญหานั้นอาจจะเกิดจากข้อขัดแย้งหลายประการ
เกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ ข้อขัดแย้งที่กลุ่มนั้น ๖ โลกสืบ นำมาผูกเป็นโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
มีทั้งข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ข้อขัดแย้งภายในตัว ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม
หรือสังคม และข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับบรรพบุรุษ แต่เมื่อพูดถึงข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับ
มนุษย์ ซึ่งมีทั้งข้อขัดแย้งระหว่างชนกับชน ข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล เป็นคู่กัน ข้อขัดแย้ง
ระหว่างบิดามารดากับบุตร ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับเด็กในปกครอง ข้อขัดแย้งระหว่าง
บุคคลที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมต่างกัน และข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีแนวคิดหรืออุดมคติ
ต่างกัน ข้อขัดแย้งดังกล่าวเกิดจากความคิดเห็น ลักษณะนิสัย ความต้องการ สภาพอารมณ์ หรือ
แนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน ส่วนข้อขัดแย้งภายในตัวนั้นมักจะพัฒนามาจาก ข้อขัดแย้งใน
ลักษณะอื่น ๆ มากกว่าหมายความว่าแสดงให้เห็นข้อขัดแย้งภายในใจของตัวละคร เพียงประการเดียว
ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมหรือสังคม มีปรากฏเด่นชัดในนวนิยายสองเรื่อง คือ
เรื่องพลอยพราวแสง และเรื่องลมที่เปลี่ยนทาง นอกจากนี้เป็นเพียงข้อขัดแย้งที่เขียนสอดแทรก
ไว้ในนวนิยายบางเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งจะเสนอชัดแจ้งยิ่งขึ้น สำหรับข้อขัดแย้ง
ระหว่างมนุษย์กับบรรพบุรุษนั้น ผู้เขียนเสนอข้อขัดแย้งลักษณะนี้เพียงแง่มุมเดียว คือ ความผิดปกติ
ทางเพศของบุคคลซึ่งผลให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ได้แก่ ชายกับชาย
ที่เรียกกันว่าเกย์ ในเรื่องประตูปีกกาย และหญิงกับหญิงที่เรียกกันว่าเลสเบี้ยน ในเรื่อง
รากแก้ว นอกจากนี้จะมีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจแล้ว โครงเรื่องและเนื้อเรื่องของนักเขียนนั้น
ยังมีความสมจริงที่แสดงให้เห็นเหตุการณ์ในชีวิตจริงในวงกว้าง ซึ่งมีปัญหาก่อให้เกิดการตัดสินใจ
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างที่สำคัญได้อย่างสมเหตุสมผล มีเหตุการณ์ต่าง ๆ
ในเรื่องที่สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไปโดยตลอด แสดงให้เห็นปัญหาที่มุ่งเสนอไว้ชัดแจ้ง มีลักษณะของ
การสร้างความสำเร็จในโครงเรื่องทั่วไป โดยวิธีผูกปมเรื่องให้ตัวละครประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ
อันเป็นปัญหา ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจที่จะติดตามเหตุการณ์ของตัวละครที่ประสบปัญหานั้น ๆ

และทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งทั้งในด้านการครองตัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กที่อยู่ในปกครองและการดำรงชีวิต

แก่นเรื่อง เนื่องจากนวนิยายส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาชีวิตมนุษย์ แก่นเรื่องที่นักเขียนผู้แต่งแสงให้อ่านเห็น จึงมักจะเป็นเรื่องของความไม่สมบูรณ์ในชีวิต ความยุ่งยากหรือปัญหาชีวิตเกิดจากการพยายามไขในส่วนที่พร่อง หรือตกในส่วนที่เกินตามอารมณ์ ความต้องการและความนึกถึงของมนุษย์เป็นเจ้าของชีวิตนั้น ๆ แก่นเรื่องในนวนิยายแต่ละเรื่องของ กฤษณา อโศกสิน สามารถสะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะ แก่นเรื่องมีลักษณะดังนี้คือ มีความสมจริงตามสภาพของมนุษย์ เพราะแสดงให้เห็นความต้องการ ทางด้านจิตใจ โศกเศร้า ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความรู้สึกมั่นคง ความเข้าใจ ความเห็นใจ ความซื่อสัตย์ ความสุภาพเพร และความสะดวกสบาย รวมทั้งอารมณ์สะเทือนใจ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์หลง และอารมณ์อาฆัว ทอดถอนความนึกถึงต่าง ๆ ทางด้านสังคมของมนุษย์ เป็นส่วนรวม สามารถแสดงลักษณะของมนุษย์ให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง และช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตและปัญหาของมนุษย์กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ตัวละคร เนื่องจากนวนิยายส่วนใหญ่ของกฤษณา อโศกสิน เป็นนวนิยายที่มุ่ง สะท้อนให้เห็นชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะชีวิตที่มีปัญหา ตัวละครสำคัญของนักเขียนผู้นี้ จึงมักจะ ประสมปัญหาชีวิตให้ตอกแทะเป็นส่วนมาก ตัวละครสำคัญในนวนิยายที่ กฤษณา อโศกสิน ใช้นามปากกาว่า "กฤษณา อโศกสิน" ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ส่วนนวนิยายที่ใช้นามปากกาว่า "กัญญดา" นั้น แม้จะไม่นำมาวิเคราะห์เพียงเรื่องเดียวนั้น มีตัวละครสำคัญเป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคมในระดับต่ำรวมอยู่ด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของบุคคลสองกลุ่มนี้ มีลักษณะแตกต่างกันตามทัศนะของนักเขียน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของชนชั้นกลาง และชนชั้นสูงนั้น มักจะเป็นปัญหาที่เกิดจากความระงอในสิ่งที่ต้องการทางด้านจิตใจ ส่วนปัญหา ที่เกิดขึ้นกับตัวละครที่เป็นชนชั้นผู้ใ้แรงงาน มักจะเกิดจากความระงอในสิ่งต้องการที่เป็นวัตถุ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน อาจจัดกลุ่มได้ดังนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้น กับสามีและภรรยาหลายรวมไปถึงบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กันเยี่ยงสามีภรรยาด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้น

กับปริมาณราคาและบุตร หรือผู้ปกครองและเด็กในปกครอง ปัญหาอาจจัดแบ่งออกได้เป็น
สองลักษณะ คือปัญหาที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูแต่เยาว์วัย และปัญหาที่เกิดจากความทะเยอทะยาน
ของปริมาณราคา นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะอื่น ๆ อีก แต่ไม่มากนัก จึงกล่าวได้ว่า
ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน มักจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวพันอยู่กับ
ชีวิตครอบครัว ในด้านการสร้างตัวละครที่เป็นปัญหา กฤษณา อโศกสิน มีความสามารถเป็นเยี่ยม
ในการกำหนดลักษณะนิสัย และบทบาทของตัวละครให้สอดคล้องกับปัญหาที่มุ่งเสนอ ทำให้ปัญหานั้น ๆ
ปรากฏเด่นชัดขึ้น กล่าวคือตัวละครที่เป็นเจ้าของปัญหา จะต้องพบกับปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับลักษณะ
นิสัย และบทบาทที่ผู้เขียนกำหนดไว้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการกระทำของตัวละครจะเป็น
เครื่องตัดสินบทบาทตัวละครจะจบตัวเองอย่างไร สิ่งที่น่าสังเกตอันเป็นลักษณะเด่นในการสร้าง
ปัญหาให้กับตัวละครในนวนิยายเกือบทุกเรื่องของนักเขียนนี้ ก็ผู้เขียนจะสร้างตัวละครจำพวกหนึ่ง
ซึ่งมีส่วนหรือมีอิทธิพลในการกำหนดปัญหา ให้เกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญโดยไม่ตั้งใจ ตัวละคร
จำพวกนี้อาจจะเป็นปริมาณราคา ผู้ปกครอง สามีหรือภรรยาของตัวละครสำคัญที่เป็นเจ้าของปัญหา
นั้นก็ได้ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเขียนเสนอบทบาทของตัวละครเหล่านี้ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถ
อธิบายหลายสิ่งหลายอย่างที่อยู่เบื้องหลังลักษณะนิสัยและบทบาท ซึ่งก่อให้เกิดปัญหากับตัวเอง
ของตัวละครที่เป็นเจ้าของปัญหา โดยอาศัยความรู้ในด้านจิตวิทยา ความเข้าใจในเรื่องอารมณ์
และพฤติกรรม ของมนุษย์ เขาช่วยให้ได้อย่างสม เหตุสมผล

กลวิธีการแบ่งและทวนทำนองการแบ่งนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

กลวิธีการแบ่ง

กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้กลวิธีให้ผู้เล่าซึ่งเป็น
ผู้ร่ำรวยเห็นจริงเป็นผู้เล่าน่าเชื่อถือ กลวิธีที่โปรดลงมาก็คือให้ตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า
ซึ่งเป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้เพื่อต้องการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครสำคัญเป็นพิเศษ หรือ
ต้องการถ่ายทอดแง่มุมของชีวิตในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความถูกต้องเห็นส่วนทั่ว เพื่อให้เห็นจริงเห็นจัง
มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังใช้กลวิธีที่ใช้กระแสดังกล่าวไว้เพื่อสอดคล้องกับกลวิธีผู้เล่าเรื่องสองลักษณะ
ที่กล่าวมาแล้วอีกด้วย (84)

ทวนอ่านแล้ว

กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและการสร้างฉาก ฤๅณา อโศกสิน ไรต์ดวี่

เกี่ยวกับการดำเนินเรื่องแบบเกี่ยวกับทั้งหมด คือกลวิธีในการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา หรือ...
 เราไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังในบางเรื่องที่เราได้ศึกษากันแล้ว เราเห็นว่าการปูทางสถานที่สุดลับกัน
 ไปมาด้วย ในงานกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างฉากนั้น ฤๅณา อโศกสิน สามารถเสนอฉากใดฉากหนึ่งมาให้ดู
 ถูกต้องชัดเจนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในทางภูมิประเทศ สภาพบ้านเมือง และสภาพความเป็นอยู่ของคน
 เป็นอยู่ของคน และสามารถเสนอฉากสร้างบรรยากาศ บรรยายสภาพอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด
 ของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง 164 165 316

กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครและบทสนทนา ฤๅณา อโศกสิน มีแนว

การสร้างตัวละครที่เสนอสองลักษณะคือ ลักษณะแรกให้ความสำคัญแก่ตัวละคร ตัวละครของ
 นักเขียนนั้นจึงเป็นค่านำเรื่อง ลักษณะที่สองสร้างตัวละครให้สมจริง คือมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์
 และมีความต้องการ เช่นบุคคลธรรมดา ตัวละครจึงไม่ทิ้งหรือร้ายเกินกว่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งยัง
 สร้างให้ตัวละครมีลักษณะนิสัยหลายอย่างคล้ายบุคคลในชีวิตจริง และมีอารมณ์ลักษณะนิสัยหรือ
 เปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยบางอย่างไปอย่างสมเหตุสมผล ส่วนวิธีแนะนำตัวละครนั้น ฤๅณา
 อโศกสิน ไขทั้งวิธีการแนะนำตัวละครโดยผู้แต่งบรรยายเอง วิธีการแนะนำตัวละครโดยให้เห็น
 จากการกระทำของตัวละครเอง และวิธีการแนะนำตัวละครโดยให้เห็นจากคำพูดหรือปฏิกิริยา
 จากตัวละครอื่น ส่วนกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างบทสนทนา นั้น ฤๅณา อโศกสิน สามารถสร้างได้
 ตามเกณฑ์ที่ดี คือ มีความสมจริง มีลักษณะช่วยในการดำเนินเรื่อง ช่วยบอกลักษณะนิสัยของตัวละคร
 และที่สำคัญที่สุดคือ ฤๅณา อโศกสิน สามารถสร้างบทสนทนาที่ช่วยให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ
 และมีชีวิตชีวาได้อย่างดี

ทวนอ่านแล้ว

ฤๅณา อโศกสิน มีความสามารถในการใช้ภาษาพรรณนาความรู้สึก และจิตใจ
 ของมนุษย์เป็นอย่างดี จนกล่าวได้ว่าเป็นทวนอ่านแล้วที่เป็นแบบฉบับของนักเขียนชั้น สูง
 ใ้ภาษาของฤๅณา อโศกสิน ได้ดังนี้

การใช้คำ กฤษณา อโศกสิน มีความสามารถในการเลือกใช้คำพรรณนา
ความรู้สึกและจิตใจของมนุษย์เป็นเยี่ยม คำที่ใช้มีคุณสมบัติที่ทำให้สำนวนโวหารก็หลายประการ
คือ ความเหมาะสม ความชัดเจน ความกระชับ ความมีอำนาจ และความไพเราะ ดังจะเห็น
ในการใช้คำและการเลือกใช้คำของกฤษณา อโศกสิน มีดังต่อไปนี้คือ กฤษณา อโศกสิน
ใช้คำในระบอบที่ชักชวนอย่างธรรมดาในชีวิตประจำวันของสามัญชน กล่าวคือ มีคำสละสลวย
คำคม และภาษาทางประเพณีสละสลวยอยู่ในระดับกลาง บทพรรณนา และบทบรรยายอย่าง
เหมาะสมและมีความสมจริง นอกจากนั้นกฤษณา อโศกสิน ยังใช้คำที่ทำให้เกิดจินตภาพ
คำสร้างขึ้นใหม่ คำที่มีความหมายโดยนัย และคำซ้อนกันอย่างถี่ ทั้งยังมีการย้าคำในประโยค
หรือในข้อความ เพื่อให้เกิดความหนักแน่นจริงจัง หรือให้เห็นรายละเอียดยิ่งขึ้น และมีการ
เล่นคำควยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี เพื่อสร้างความบันเทิงโดยอ้อมให้อ่านสนุก ให้การรื่นรมย์
จากสัทสัมผัส และให้ความหมายที่เด่นชัด

การใช้สำนวนโวหาร สำนวนโวหารที่กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้มีปรากฏ
เด่นชัดหลายลักษณะ กล่าวคือ กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้สำนวนโวหารเรียบง่าย สำนวน
ภาษาที่สื่อให้ได้ยินเสียงกระทบสัทประสาทรอบทั้งให้รสทางสัมผัส สำนวนภาษาสื่อภาพ
ที่มีชีวิตมีรายละเอียด มีสีสันและแสง สำนวนภาษาที่เรียนรู้หรือทำนองอันจะพูดไม่ได้
สำนวนคำคมใช้คำที่ในภาษาธรรมดาที่มีความหมายอย่างหนึ่งให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่งในลักษณะ
กลายสัญลักษณ์หรือพูดหรือเขียนอย่างหนึ่ง แต่ให้ความหมายเป็นอีกอย่างหนึ่ง สำนวนโวหารที่
สร้างขึ้นใหม่ และสำนวนโวหารที่กลายเปลี่ยนมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้ว นอกจากนี้
กฤษณา อโศกสิน ยังใช้โวหารภาพพจน์โดยบ่อยครั้งคือ โวหารภาพพจน์ กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้
มีลักษณะต่อไปนี้คือ โวหารอุปมา โวหารอุปนัย โวหารบุพการีฐาน โวหารเยี่ยงนั้น โวหาร
เกินจริง และโวหารขัดแย้ง โวหารที่มีลักษณะเด่นที่สุดคือโวหารอุปมา ทั้งนี้เพราะผู้เขียน
สามารถนำเอาสิ่งต่าง ๆ มาถาปนาเปรียบเทียบได้อย่างน่าสนใจและเกิดจินตภาพ

การสร้างประโยค กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้ประโยคที่มีคำเชื่อมมีคำขยาย
แต่เนื่องจากภาษาที่ใช้กระชับรัดกุม และประโยคไม่สลับซับซ้อนมากนัก จึงเป็นประโยคที่สละสลวย
แสดงความหมายโดยมาแต่ถ้อยคำแล้ว เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนประเภทนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน
ในระยะแรก (พ.ศ. 2498 - 2508) กับงานเขียนในระยะหลัง (พ.ศ. 2509 เป็นต้นมา)
เพื่อศึกษาการของการประพันธ์ทั้งในด้านเนื้อหา โครงสร้าง และกลวิธีการแต่ง
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนของกฤษณา อโศกสิน กับนักเขียนคนอื่น ๆ
ในสมัยเดียวกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิติกร มีทรัพย์ จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก กวางกมล 2521, 242 หน้า
- ✓ กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520, 149 หน้า
- จารุณี เขมียาทร "...แต่ศิลป์ไม่ใช่ชีวิต" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 : 4 - 7 ตุลาคม 2516
- จิตรา วสุวานิช "การปรับตัวในชีวิตแต่งงาน" ใน สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2523, 149 หน้า
- ✓ เจตนา นากัษระ "วรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีศึกษา" ใน วรรณไวทยาการ : วรรณคดี หน้า 1 - 50 ไทวันวัฒนาพานิช 2520
- ✓ เจื้อ สตะเวทิน วรรณคดีวิจารณ์ สุทธิสารการพิมพ์ 2518, 178 หน้า
- ศิลปะการประพันธ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 อักษรเจริญทัศน์ 2510, 321 หน้า
- ชลธิรา กลักอู๋ และ สุวรรณา เกียรติกรเพ็ชร "ตะวันตกกับรางวัล ส.ป.อ." อักษรศาสตร์วิจารณ์ 3 : 31 - 35 สิงหาคม 2516
- เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์ รายงานการสัมมนาการสอน วรรณกรรมไทย
- ปัจจุบันระดับอุดมศึกษา เชียงใหม่ วิบูลย์การพิมพ์ 2516, 166 หน้า
- รุประณี นาคกรรพ วิชาการประพันธ์ อักษรเจริญทัศน์ 2519, 344 หน้า
- ทวีศิลป์ บุญขจร พัฒนานวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
- นวนิยายกับสังคม ปริญญาพันธ์ จ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 247 หน้า
- อัศลำเนา
- แพรวาน (นามแฝง) "พูดเรื่อยเปื่อยถึงนวนิยายและเรื่องสั้นร่วมสมัยในปัจจุบันของไทย"
- แมง 21 18 : 46 - 58 ธันวาคม 2522
- ทองสุข เกตุโรจน์ การเขียนแบบสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2519, 123 หน้า
- "นวนิยายนำเนกาฟไปสู่จกจบ" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 : มหน้า ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518
- ✓ "นักพบ ภรรยา อโศกสิน" โลกหนังสือ 6 : 56 - 69 มีนาคม 2521

นิพนธ์ (นามแฝง) "พจนานุกรม ภาษามลายู" สดุดไทย 1224 : 45 - 51

เมษายน 2521

บัวเพน นันทพิสัย "จะสร้างงานเขียนแบบไหนดี" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 46 : 33 - 34

พฤษภาคม 2523

_____ "เนื่องในวันที่ 8 มีนาคม - วันสตรีสากลภาพสะท้อนของหญิงที่เปลี่ยนไป"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 37 : 37 - 38 มีนาคม 2523

✓ _____ "ศึกษาชีวิตผู้หญิงที่ล้มเหลวในระบบจาก "บ้านชนนิก" ของ ภิญญา อโศกสิน"

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 39 : 36 - 37 มีนาคม 2523

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะแนวการอ่านนวนิยาย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2511,

61 หน้า

_____ แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี บันทึกการพิมพ์ 2518, 108 หน้า

✓ _____ วิเคราะห์วรรณคดีไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2522, 226 หน้า

_____ "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณไวทยาการ : วรรณคดี หน้า 55 - 158

ไทยวัฒนาพานิช 2520

ประมวญ คึกคินสัน ความรักตามความหมายทางจิตวิทยา ขอนแก่น โรงพิมพ์ศรีวิทย์ 2512,

39 หน้า

ประสพ รัตนกร จิตวิทยานามู พิมพ์ครั้งที่ 2 รวมสาส์น 2513, 271 หน้า

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา "วัยรุ่นทองการอะไร" ใกล้หมอ 3 : 25 - 29 มีนาคม

2523

เปลื้อง ณ นคร กำนนวนิยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช

2514, 356 หน้า

พ.ก.กวม (นามแฝง) "อ่านหนังสือ : อ่านนวนิยาย" ราชบัณฑิตยสถาน 4 : 41 - 47

เมษายน - กรกฎาคม 2520

พงศ์อินทร์ สุขจร จิตวิทยาประชากร กำหนดการพิมพ์ 2475, 256 หน้า

✓ พิพิธ พุทธิพงษ์ วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ส.ป.อ. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 255 หน้า อัลฟ่าเนา

ไพจิตร สุทธิวรรณ "สุภาพพิศ" สตรีสาร 31 - 33 : 141 - 144 พฤศจิกายน 2523

ไพลิน รุ่งรัตน์ "วรรณกรรมร่วมสมัย : ลักษณะสามแบบของวรรณกรรม" โลกหนังสือ

1 : 20 - 29 ตุลาคม 2523

มูนางเวียน (นามแฝง) "ลมหายใจหลังแผนพิมพ์ดีด" บางกอกกรีกเกอร์ส 99 : 111 -

113 สิงหาคม 2523

ัญจน อินทรกำแหง ภาพวิจิตรจากนวนิยาย แพรวพินยา 2521, 467 หน้า

_____ วรรณกรรมวิจารณ์ต่อเนื่อง 3 กงกมล 2521, 208 หน้า

ัญจน อินทรกำแหง สมพันธ์ เลขพันธ์ และ ประทีป วาทิกทินกร การอ่านและ

พิจารณาหนังสือ (ท.๐12) อักษรเจริญทัศน์ 2520, 252 หน้า

ันฤทัย สัจพันธ์ อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย มหาวิทยาลัย

รามคำแหง 2521, 255 หน้า

✓ เรืองยศ จันทรศิริ "กฤษณา อโศกสิน กับงาน" อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 - 6 :

10 - 27 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

✓ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ พิมพ์ครั้งที่ 5 แพรวพินยา 2518, 284

หน้า

วิทยากร เชียงกุล "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจทางวรรณกรรมของ ส.ป.อ."

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 1 : 62 - 73 มิถุนายน - สิงหาคม 2512

วิภา กงกะนันทน์ วรรณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521, 191 หน้า

✓ ศิลปากร, กรม ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1 โรงพิมพ์การศาสนา 2520, 300 หน้า

สมทรง สุวรรณเลิศ "ปัญหาสุภาพพิศในเด็กวัยเรียน" จิตวิทยาเด็ก 2 : 20 - 24

มิถุนายน 2517

สมโภช สุขวัฒนา "ทำไมเขาจึงเป็นไอโม" ใกล้หมอ 6 : 19 - 21 มิถุนายน 2523

สิทธิ พิณจุฑา และ ทิพย์สุนทร นาคชน การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท.021)

วนาพานิช 2520, 195 หน้า

✓ สุกัญญา ชลศึกษ์ น้ำเขาระทราย โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ 3

โชคชัยเทเวศร์ 2522, 2 เล่ม

✓ _____ บ้านชนบท โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2522,
580 หน้า

✓ _____ ประทีปวิทย โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) บรรณกิจเทวคัง 2519,
375 หน้า

✓ _____ ปากามเทพ โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ 2 โชคชัยเทเวศร์ X
2517, 2 เล่ม

✓ _____ ไปสุโขทัย โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) พิมพ์ครั้งที่ 2 ประพันธ์สาส์น
2520, 2 เล่ม

_____ นันทกลางฤดูฝน โดย กัญญา (นามแฝง) ประพันธ์สาส์น 2517, 2 เล่ม

✓ _____ พลอยพราวแสง โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) กลังวิทยา 2521,
472 หน้า

✓ _____ ไฟฟ้าย โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2519, 2 เล่ม

✓ _____ ไฟหนาว โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) ศิลปาบรรณาการ 2523, 2 เล่ม

✓ _____ มณีดิน โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) โชคชัยเทเวศร์ 2523, 2 เล่ม

✓ _____ เมฆหลวง โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) โชคชัยเทเวศร์ 2512, 2 เล่ม X

✓ _____ ไม้ดัดไม้ โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) ประพันธ์สาส์น 2518, 2 เล่ม

✓ _____ รากแก้ว โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) ม.ป.ป. 2 เล่ม

✓ _____ ลมที่เปลี่ยนทาง โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) บำรุงสาส์น 2520,
560 หน้า

✓ _____ ทนายดอกไม้ โดย กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง) โชคชัยเทเวศร์ 2521,
447 หน้า

สุจิตรา สุกเถียวไกร - "นวนิยายไทยกับสังคม" อักษรศาสตร์พิจารณ 5 - 6 : 40 -

45 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

สุชา จันทน์เฒ จิตวิทยากับการดำรงชีวิตประจำวัน แพรวพินทยา 2516, 194 หน้า

✓ สุพรรณิ วราพร ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย เจริญวิทย์การพิมพ์ 2519, 300 หน้า

สุพัฒนา เดชาพิวงค์ ณ อยู่ชยา วิธีละลอกความแก่ พิมพ์ครั้งที่ 2 บรรณกิจเหเรกั้ง 2522,

162 หน้า

สุพัตร พูลเกษ "เพศสัมพันธ์" สตรีสาร 35 - 36 : 142 - 143 พฤศจิกายน -

ธันวาคม 2523

สุรไกร เอี่ยมอุทุม จิตวิทยาในการครองชีวิต วัชรินทร์การพิมพ์ 2513, 568 หน้า

สุวรรณา เกียรติไกรเพชร "ระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์ การประสานไมตรีที่ยังไม่

สำเร็จผล" อักษรศาสตร์พิจารณ 5 : 16 - 19 ตุลาคม 2516

หนองคาย (นามแฝง) "เด็กวัยรุ่นหนีจากบ้าน" ไกลหมอ 3 : 33 - 34 มีนาคม 2523

อนุমানราชชน, พระยา การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ โดย เสถียรโกเศศ (นามแฝง)

ราชบัณฑิตยสถาน 2507, 176 หน้า

อัมพร สุขเกษม "วิธีหาผลประโยชน์จากการอ่านนวนิยาย" ประชากรศึกษา 1 : 51 -

53 สิงหาคม 2517

อิงอร สุพันธุ์วนิช "นวนิยายที่ไกรบรวงวัด" อักษรศาสตร์พิจารณ 5 - 6 : 46 - 52

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

อุทุมศิลป์ ศรีแสงนาม "เพศไกลหมอตอนโฮโมเซ็กชวล" ไกลหมอ 3 - 4 : 85 - 86

มีนาคม - เมษายน 2521

อุไทยพรรณ ลุวิระ "แม่และลูก" ไกลหมอ 3 : 57 - 60 มีนาคม 2523

—— "วัยรุ่นวัยรุ่น" ไกลหมอ 3 : 77 - 81 มีนาคม 2523

เอมอร จิตตะโสภณ โลกแห่งวรรณคดี เจริญวิทย์การพิมพ์ 2521, 123 หน้า

Rohrberger, Mary, Samuel H. Words, Jr. and Bernard F. Duker.
An Introduction to Literature. New York, Random House,
1968. 983 P.

วิเคราะห์นโยบายของกฤษฎา อโศกสิน

บทคัดย่อ

ของ

ศาสตราจารย์ บุญเลิศ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษานิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่สะท้อนให้เห็นชีวิตและปัญหาของมนุษย์ โดยพิจารณาจากโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร รวมทั้งศึกษาแนวการเขียนทั้งในก้านกลวิธีการแต่ง และทางด้านองการแต่ง โดยเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาปรากฏว่า กฤษณา อโศกสิน สามารถกำหนดโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง แก่นเรื่อง และตัวละคร สะท้อนให้เห็นปัญหาชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและเข้าถึงอารมณ์ กล่าวคือ โครงเรื่องมีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นปัญหาอย่างชัดเจน ข้อขัดแย้งที่ กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้มากที่สุดคือ ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งมักจะเป็นข้อขัดแย้งระหว่างสามีกับภรรยา และระหว่างบิดามารดากับบุตร นอกจากนี้โครงเรื่องมักจะมีคามสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความสมจริง และชี้ให้เห็นอย่างเข้าใจชีวิตและปัญหาของมนุษย์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ในก้านแก่นเรื่อง กฤษณา อโศกสิน มักจะแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความไม่สมบูรณ์ในชีวิต โดยการเสนอแก่นเรื่องที่มีความสมจริงตามสภาพของมนุษย์ กล่าวคือ นำเอาความต้องการทางก้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกของมนุษย์มาเป็นแก่นเรื่อง ส่วนตัวละครนั้น กฤษณา อโศกสิน สามารถกำหนดลักษณะนิสัยและบทบาทได้ตรงตามหลักวิชาจิตวิทยา แสดงให้เห็นปัญหาที่มนุษย์เผชิญเสนอได้เกินขีดปัญหาชีวิตของตัวละคร ที่นักเขียนผู้นี้นิยมเสนอ คือปัญหาชีวิตที่เกี่ยวพันอยู่กับชีวิตครอบครัวขณะชนชั้นกลางในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมักจะเป็นปัญหาที่เกิดจากความพร่องในสิ่งที่ต้องการทางก้านจิตใจ ในก้านกลวิธีการแต่งนั้น เกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง กฤษณา อโศกสิน นิยมให้แต่งในฐานะที่เป็นผู้รู้แจ้งเป็นผู้เล่า มีบางเรื่องที่ต้องการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครสำคัญเป็นพิเศษ จึงให้ตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า ส่วนการดำเนินเรื่อง กฤษณา อโศกสิน นิยมใช้การดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิกิริยา ในก้านฉากนั้น กฤษณา อโศกสิน เสนอฉากในลักษณะที่สมจริง และมีความสามารถเป็นเยี่ยมในการใช้ฉากสร้างบรรยากาศและบรรยายความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนสภาพอารมณ์ของตัวละคร แนวการสร้างตัวละครของ กฤษณา อโศกสิน มีสองลักษณะคือให้ความสำคัญแก่ตัวละคร และสร้างตัวละครให้สมจริง ส่วนวิธีแนะนำตัวละครนั้น กฤษณา อโศกสิน ใช้วิธีแนะนำตัวละครโดยให้ผู้บรรยายเองมากที่สุด สำหรับการสร้างบทสนทนา

กฤษณา อโศกสิน สามารถสร้างบทสนทนาได้คมคาย มีรสชาติ และมีชีวิตชีวา ข้อเด่นเป็นพิเศษในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน คือท่วงทำนองแต่ง อันประกอบด้วยถ้อยคำภาษาสำนวนโวหาร และประโยคที่สามารถพรรณนาความรู้สึกและจิตใจของมนุษย์ให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งและก่อให้เกิดความสะเพื่อนใจได้อย่างสูง

AN ANALYSIS OF KRITSANA ASOKSIN'S NOVELS

AN ABSTRACT

BY

SAKHORN BOONLERT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1982

The purposes of this research were to analyse Kritsana Asoksin's novels which reflected humanbeings' lives and problems considering from plots, contents, themes and characters, and to study her techniques and style of writing, presented by means of descriptive analysis.

The result was that Kritsana Asoksin was very capable to reveal different points of present life problems through her plots, contents, themes, and characters impressively and emotionally as the following details:

- Plots: mostly contained conflicts in life problems among humanbeings, especially the conflicts between husbands and wives or between parents and children.

- Themes: always reflected the problems caused by incompleteness in life through the presentation of credible situations in real life.

- Characters: Kritsana Asoksin was very capable of drawing the characters' characteristics and roles in conformity with psychological theories in order to show clearly in life problems. She was fond of presenting life problems in the middle class families in our present society by pointing such life problems that were caused by mental defects.

Kritsana Asoksin's techniques of writing and style of writing were in the following details:

- Techniques of writing: she always presented her stories through omniscient technique. But in some cases, for the benefit of expressing profound feelings, the writer would

let the characters narrate the stories themselves; the events throughout the stories always proceeded chronically. Credible settings were always used. Furthermore, she had very high ability in using settings to create atmosphere for the characters' dispositions and feelings. Kritsana Asoksin used two techniques of characterization -- one was to let the main characters lead the stories and the other was to create the credible characters. In addition, Kritsana Asoksin presented sharp, tasty and vivacious dialogues.

- Style of writing: her choice of words, figures of speech, and the description of humanbeing's feelings and emotion were the most outstanding features in her novels.